

NA KOSIPELI NEI MACIU

Nai Tuvatuva Ni Kawa I Jisu Karisito

1. Nai vola ni kawa i Jisu Karisito na Luve i Tevita, na luve i Eparama.
2. O Eparaama sa vakatuburi Aisake, sa vakatuburi Jekope o Aisake, sa vakatuburi Juta kei iratou na tacina o Jekope.
3. Sa vakatuburi Veresi kei Sera o Juta ka tinadrau o Tema, sa vakatuburi Esiromi o Veresi, sa vakatuburi Rami o Esiromi.
4. O Rami sa vakatuburi Amenatave, ka vakatuburi Nasoni o Amenatave, o Nasoni sa vakatuburi Salimoni.
5. Sa vakatuburi Poasa o Salimoni, ka tinana o Reapi, o Poasa sa vakatuburi Opeti ka tinana o Ruci, o Opeti sa vakatuburi Jese.
6. Sa vakatuburi Tevita na tui o Jese. Sa vakatuburi Solomoni o Tevita na tui ka tinana na wati Uraia e liu.
7. Sa vakatuburi Riopoami o Solomoni, sa vakatuburi Avaijia o Riopoami, sa vakatuburi Asa o Avaijia.
8. Sa vakatuburi Josafati o Asa, sa vakatuburi Jorami o Josafati, sa vakatuburi Usaia o Jorami.
9. Sa vakatuburi Jocame o Usaia, sa vakatuburi Asi o Jocame, sa vakatuburi Esekaia o Asi.
10. Sa vakatuburi Manasa o Esekaia, o Manasa sa vakatuburi Emoni, sa vakatuburi Josaia o Emoni.
11. O Josaia sa vakatuburi Jekonaia kei ira na wekana ni ra sa la'ki tiko ki Papiloni.
12. Ni sa oti na tiko vakabobula mai Papiloni, sa vakatuburi Salacielu o Jekonaia, sa vakatuburi Serupepeli o Salacielu.
13. Sa vakatuburi Aviuta o Serupepeli, sa vakatuburi Eliakimi o Aviuta, sa vakatuburi Esa o Eliakimi.
14. Sa vakatuburi Setoki o Esa, sa vakatuburi Akimi o Setoki, sa vakatuburi Elita o Akimi,
15. Sa vakatuburi Iliesa o Elita, sa vakatuburi Mecani o Iliesa, sa vakatuburi Jekope o Mecani.
16. Sa vakatuburi Joseva o Jekope, o Joseva na wati Meri o koya sa sucu mai vua o Jisu sa vakatokai o Karisito.
17. Nai tabatamata mai vei Eparaama ka yacovi Tevita sa tinikava nai tabatamata, mai vei Tevita ka yacova na kau vakabobula ki Papiloni sa tinikava nai tabatamata, mai na kau vakabobula ki Papiloni ka yacovi Karisito sa tinikava nai tabatamata.

Sa Sucu Mai Vei Meri Na Karisito

18. Sa vakaoqo na sucu i Jisu Karisito na tinana o Meri sa vosaki oti tu vei Joseva, ni se bera ni rau mocevata sa kunekune o Meri mai vua na Yalo Tabu.
19. Na watina o Joseva sa tamata yalododonu, ka

- sega ni vinakata me voroka na veidinadinati sa maroroya me nona duadua ga.
20. Ia ni sa vakananuma tiko o koya na veika oqo, ka raica, sa dua na agilosi ni Turaga sa rairai mai vua ena tadra, ka tukuna, "I Joseva na luvei Tevita, kakua ni o via lomaleqataka na nomu tauri Meri me watimu, ni gone sa kunekunetaka tiko e vakatubura vua na Yalo Tabu.
  21. "Ena sucu mai vua e dua na gonetaganu, ia mo vakayacani koya o Jisu, ni o Koya ena qai vakabulai ira na Nona tamata mai na nodra i valavala ca."
  22. Na ka oqo me vakayacori kina na vosa ni Turaga ena gusudra na parofita ka vaka:
  23. "Ka raica, ena bukete e dua na goneyalewa, ka na vakasucuma e dua na gonetaganu, ena vakatokai me yacana o Imanueli," kena i balebale, "Na Kalou sa tiko vata kei keda."
  24. Sa yadra mai na moce o Joseva, ka sa cakava sara ga na ka, ka vakarota vua na Turaga me la'ki kauti Meri mai me watina,
  25. E sega ni rau veikilai yago me yacova ni sa sucu na nona ulumatua na tagane. Sa vakayacani koya o Jisu.

O Iratou Na Tamata Vuku Mai Na Tokalau

2. Ni sa sucu oti o Jisu mai Peceliema e Jutia ena gauna sa tui tiko kina o Eroti, raica, sa lako mai eso na tamata vuku mai na Tokalau ki Jerusalemi.
2. E ratou sa taroga, "E vei o Koya sa sucu me nodra Tui na Jiu? Ni keitou sa raica na nona kalokalo mai na Tokalau, ka keitou sa lako mai oqo me mai vakarokoroko vua."
3. Ni sa rogoca o Eroti na tui, sa taqaya kei ira kece e Jerusalemi.
4. Ia ni sa soqoni ira vata mai na bete levu taucoko kei ira na daunivolatabu kece, sa taroga vei ira na vanua cava ena sucu kina na Karisito.
5. Era sa tukuna vua, "mai Peceliema e Jutia, ni sa vakaoqo na ka sa vola na parofita:
6. "Ia o iko Peceliema, ena vanua o Juta, o sa sega ni lailai sara vei ira na veiyasana e Juta; Ni na tubu mai vei iko e dua na tui o koya ena mai nodra i vakatawa na noqu tamata na Isireli."
7. Sa qai cakava o Eroti me kacivi ira mai vakavuni na tamata vuku, ka vaqaqa vei ratou na gauna cava sara mada e ratou raica kina na kalokalo.
8. Sa talai ira ki Peceliema ka tukuna vei ira, "Dou lako ka la'ki vakasaqara mo dou kunea na gone lailai, ni dou sa kunei koya, dou mai vakaraitaka eke vei au, me'u na lako talega yani me'u vakarokoroko vua."
9. Ni sa vosa oti na tui e ratou sa qai lako; ka raica, na kalokalo era raica taumada mai na

Tokalau sa liutaki ira, me yacova ni sa laki tu vakadua donuya na tikina sa davo tiko kina na gone.

10. Ni ratou sa raica na kalokalo, sa dua na ka na levu ni nodratou reki.

11. Ena gauna e ratou sa curu kina ki vale, e ratou sa raica na gone lailai kei Meri na tinana, e ratou sa tekiduru sobu ka vakarokoroko vua. E ratou sa qai dolava na nodratou i yau me ratou cabora: Na koula, na drega me vakamai kei na mura.

12. Ia ni vakasala oti kivei iratou na Kalou ena tadra me ratou kakua ni lesu tale vei Eroti, e ratou sa qai lesu tale ki na nodratou vanua ena sala tani.

Na Dro Ki Ijipita

13. Ia oqo ni ratou sa lako, ka raica, sa rairai vei Joseva ena tadra e dua na agilosu ni Turaga, ka vaka, "Tucake, mo kauta na gone lailai kei tinana, mo dou dro ki Ijipita, dou tiko mai kea me yacova ni'u sa vosa tale vei iko; ni sa vinakata tiko o Eroti me vakamatea na gone lailai."

14. Sa cavu tu ka lako, sa kauta na gone kei tinana ena bogi tikoga o ya ki Ijipita,

15. E ratou tiko mai kea me yacova ni sa mate o Eroti, me vakayacori kina na vosa ni Turaga ena gusu ni parofita, ka vaka, "Mai Ijipita Au sa kaciva kina na Luvequ."

Nodra Vakamatei Na Lecaika

16. Ni sa qai kila o Eroti, ni ratou sa vakaisini koya na tamata vuku, sa ka vakaitamera na nona cudru; sa talatala kina o koya mera vakamatei taucoko na gone tagane yabaki rua lako sobu, era tiko e Peceliema kei na veiyasana volekata, me vakatekivu sara mai na siga e ratou raica kina na tamata vuku na kalokalo.

17. Sa vakataucokotaki kina na vosa i Jeremaia na parofita, ka vaka:

18. "Sa rogo mai Rama e dua na rorogo, na tagi vakararawa, na veitagici kei na so mate levu, sa tagicaki ira na luvena o Rejieli, sa cata ni dua me vakadulai koya, baleta ni ra sa mate kece."

Na Vuvale Mai Nasareci

19. Ni sa mate o Eroti, raica, sa dua na agilosu ni Turaga sa rairai vei Joseva ena tadra mai Ijipita,

20. Sa tukuna, "Mo tucake ka taura na gone lailai kei tinana, ka lako ki na nodra vanua na Isireli, ni ra sa mate taucoko o ira sa vakasaqara na gone lailai mera vakamatea."

21. Ia ni sa rogoca sa tui mai Juta o Akeleo, ka sega ni o Eroti na tamana, sa rere ni lako kikea. Ia ni sa vakasalataki koya na Kalou ena tadra, sa qai gole vaka o koya ki na yasana vaka-Kaleli.

22. Ia ni sa lako tiko sa tuburi koya e dua na domobula, ni sa rogoca sa tui o koya na luvei Eroti o Akeleo, sa sega ni vinakata ki na o koya me ratou lako kina, Na Kalou sa qai vakasalataki koya ena dua tale na tadra, me ratou sa lako kina yasana vaka Kaleli.

23. Ratou sa qai lako ka la'ki vakaitikotiko ena

koro o Nasareci, me vakataucokotaki kina na nodra vosa na parofita, ka vaka, "E na vakatokai o koya me kai Nasareci."

Sa Vakaraudaka Na Sala O Joni Na Dauveipapitaisotaki

3. Ena gauna o ya mai na loma ni vanua liwa e Jutia, sa dauvunau tiko kina o Joni na Dau veipapitaisotaki,

2. Sa kacivaka, "Dou veivutuni ni sa voleka na matanitu vakalomalagi!"

3. Ni o koya oqo sa tukuna mai o Aisea na parofita, ka vaka: "E dua na domo sa kacikaci mai na vanua liwa: me vakaraudaka na gaunisala i Jiova; ka me vakadodonutaki na gaunisala ena muria."

4. O Joni oqo sa vakaisulu ena i sulu ni vuti ni Kameli, ka vauci na tolona ena i vau kuli ni manumanu; sa kena kakana na vodre kei na deni oni mai veikau.

5. O ira e Jerusalemi, Jutia taucoko kei na veiyasana volekata na Joritani, era lako kece vua mera la'ki rogoci koya.

6. Sa paitaisotaki ira o koya ena Joritani, ni ra sa vakatusa tiko na nodra i valavala ca.

7. Ia ni sa raica o koya, era sa lewe levu na Farisi kei nai tokani i Sedusisi era sa lako mai ki na nona papitaiso, sa tukuna vei ira, "Oi kemudou na luve ni gata! o cei sa vakasalataki kemudou mo dou drovaka na cudru sa lako tiko mai?"

8. O koya oqo mo dou vuataka na vua sa va-Kalou me vaka na nomudou sa papitaiso,

9. Me kakua ni cala tiko na nomudou vakasama, mo dou se tukuna tiko ni tamamudou o Eparaama, ni'u tukuna oqo vei kemudou, ni sa rawa ga vua na Kalou me vakatubura na veivatu oqo mera luvei Eparaama.

10. Sa davo oti tu na matau ena waka ni kau. O koya oqo na vunika vakaaduaga sa sega ni vuataka tiko na vua vinaka, ena musuki sobu me vakamai laivi.

11. "Au sa papitaisotaki kemudou ena wai ni dou sa veivutuni ia o koya ena muri au mai sa levu cake vei au, au sega mada ga ni yacova yani nai vakatagedegede me tu kina na dodonu vei au me'u tubera na nona i vava." O koya e na qai mai papitaisotaki kemudou ena Yalo Tabu kei na bukawaqa caucaudre.

12. "Sa tiko e ligana nai sivi ni nona veivakasavasavataki, ena samaka o koya na vanua ni nona vakasavasavataki sila, me maroroi vinaka na witi ki na kena vale; ia ena vakama taucoko na qa ni sila ena bukawaqa sa sega ni boko rawa."

Sa Papitaisotaki Jisu O Joni

13. Sa biuti Kaleli mai o Jisu me mai papitaisotaki vei Joni ena Joritani.

14. Ka sa via tovolea o Joni me tarova sa tukuna vua, "O iko ga mo paitaisotaki au, o sa lako dina li mai vei Au?"

15. Ia sa sauma yani vua o Jisu, ka vaka, Au kerei iko mo cakava sara ga oqo, ni sa kilikili vei Au me'u vakaraitaka na ka dodonu." Sa qai papitaisotaki Koya o Joni.

16. Ni sa papitaisotaki oti sa lamata cake mai ena loma ni wai, ka raica, o Lomalagi sa dolavi vua, ka sa raica o koya na Yalo ni Kalou ni sa lako sobu mai vua me vaka na ruve ka mai toka Vua.

17. Ka vakasauri sa rogo mai Lomalagi e dua na domo ka vaka, "O koya oqo na Noqu Gone ni Toko, sa dau vakamarautaki Au vakalevu."

Temaki Jisu O Setani

4. Sa qai tuberi Jisu cake na Yalo Tabu ki na vanua liwa me na temaki koya kina na tevero.

2. Sa dua na ka nona viakana, ni sa oti mai na nona lolo vasagavulu na siga ka vasagavulu na bogi.

3. Sa basika tu vua o koya na Dauveitemaki, ka tukuna vua, "Kevaka o Luve ni Kalou, mo vakarota mada na veivatu sa tu oqo, me ra yaco me madrai."

4. Ia sa sauma vua, ka vaka, "Ni sa volai, sa sega ni bula na tamata ena madrai duadua ga, ia ena veivosa kecega sa lako mai ena Gusu Ni Kalou."

5. Sa qai kauti koya cake na tevero ki na koro tabu (Jerusalemi) ka vakadaberi koya ena delavuvu ni vale ni soru,

6. Sa tukuna vua, rika sobu, kevaka o Luve ni Kalou dina, ni sa volai: 'Na Kalou ena tala mai na Nona agilosu mera qarauni iko, era na maroroi iko talega mo kakua ni taulaka na Yavamu kina veivatu era."

7. E sauma vua o Jisu, "Sa volai talega, mo kakua ni via temaki Jiova na nomu Kalou."

8. Sa kauti koya tale na tevero ki na dua na tuvuka ni ulunivanua cecere, sa qai la'ki vakaraitaka vua na veimatani kece e vuravura kei na kedra i ukuuku makuwaliliva kecega.

9. Sa qai tukuna vua, "Na ka kece o raica tu oqori au na solia vei iko, kevaka walega mo cuva sobu ka vakarokorokotaki au."

10. Sa tukuna vua o Jisu, mo lako tani eke Setani! Ni sa volai, 'mo vakarokorokotaki Jiova na nomu Kalou, ka qaravi Koya ga.'

11. Sa qai laivi koya na tevero, ka raica, sa ra qai lako mai na agilosu me ra mai qaravi Koya.

Sa Tekivu Na Cakacaka I Jisu Mai Kaleli

12. Ni sa rogoa o Jisu ni sa biu ki valeniveivesu o Joni, sa biuti Jutia ka lako ki Kaleli.

13. Sa la'ki tiko e Nasareci, ka qai toso me la'ki vakaitikotiko sara i Kapenaumi ena bati ni drano o Kaleli, ena yasayasa vaka Sevuloni kei Navitalai,

14. Me vakataucokotaki kina na vosa sa tukuna mai o Aisea na parofita, ka vaka,

15. "Na vanua o Sevuloni kei na vanua o Navitalai, sa qara ki wasawasa, ena tai kadua ni Joritani, o Kaleli na vanua ni veimatani tani:

16. Era na raica kina e dua na rarama levu o ira na tamata era tiko ena butobuto, ena vanua ni yaloyalo ni mate era tiko kina, qai kida mai na rarama."

17. Sa tekivu sara ga e kea na nona sa vunautaka o Jisu, "Mo dou veivutuni, ni sa voleka na matanitu vakalomalagi."

Kacivi E Va Na Gonedau Me Tisaipeli

18. Sa taubaletaka o Jisu na baravi mai Kaleli, sa raica kina e lewe rua na veitacini, o Saimoni sa vakatokai o Pita, kei na tacina o Adriu, e rau viritaki lawa tiko ki wasaliwa ni rau sa gonedau.

19. Sa tukuna vei rau, "Drau muri Au mai, Au na qai vakayacori kemudrau mo drau gonedau ni tamata."

20. E rau laiva vakasauri na nodrau lawa ka muri koya.

21. Ena nona taubale tale yani vakalailai ki liu, e raica tale kina e lewe rua na veitacini, o Jemesa na luvei Seveti kei Joni na tacina, e rau oneva tiko nodratou lawa vata kei tamadrau o Seveti, ena loma ni waqa. Sa kacivi rau o koya,

22. Ka vakasauri e rau biuta na waqa kei tamadrau, ka muri koya.

Vakabulai Ira Na Lewe Vuqa O Jisu

23. Ena veivanua kece e Kaleli e vakalakova o Jisu, e vakatavuvuli ka dau vunautaka nai tukutuku vinaka ni matanitu ni Kalou ena kena veivale ni lotu,

e vakabulai ira talega kina na tamata tauvi mate kecega kei na veimate tale eso ka tu vei ira na tamata.

24. Sa kuruseti Siria taucoko na kena i rogorogo, era sa kauta mai kina vua na tamata era vauci tu ena veimate ka dau veivakatotogani eso, me vaka na curumi tevero, na cuqa, na tauvi paralase; sa vakabulai ira kece o Koya.

25. E lewe levu kina na tamata era sa muri Koya mai Kaleli, Tikapoli, Jerusalemi, Jutia, kei na veivanua ka sivia na Joritani.

Na Veivakalouvinakataki

5. Ni sa raici ira na lewe vuqa, sa cabe cake ki na dua na ulunivanua, era sa qai lako mai vua na nona tisaipeli ni sa la'ki dabe sobu o koya.

2. Sa qai tekivu me dolava o Koya na Gusuna ena Nona Vakavulici ira, ka vaka:

3. "Sa kalouvinaka o ira sa yalomalumulumu ni sa nodra na matanitu vakalomalagi.

4. Sa kalouvinaka o ira sa dautagi, ni ra na vakacegui.

5. Sa kalouvinaka o ira sa yalomalua, ni ra na taukena na vanua.

6. Sa kalouvinaka o ira sa via kania ka via gunuva nai valavala dodonu, ni ra na vakamamautaki.

7. Sa kalouvinaka o ira sa dauyalololoma, ni ra na lomani.

8. Sa kalouvinaka o ira sa savasava na yalodra, ni ra na raica na Kalou.
9. Sa kalouvinaka o ira na dauvakayacora na veisaututaki, ni ra na vakatokai me Luve ni Kalou.
10. Sa kalouvinaka o ira era sa vakacacani ena vuku ni valavala dodonu, ni sa nodra na matanitu ni Kalou.
11. "Dou sa kalouvinaka ni ra sa rukaki kemudou, vakacacani kemudou, ka vosavakacacataki kemudou vaka i lasu ena Vukuqu.
12. Mo dou reki ka marau sara ki na vakalevu, ni kemudou i sau mai lomalagi sa talei sara, o ira talega na parofita e liu era a vakacacani me vaka oqo.

Era Masima Ka Rarama Na Tamata Vakabauta

13. Oi kemudou na masima kei vuravura; ia kevaka sa yali nai kanakana ni masima, na cava me na qai vakatuituinataka tale? Sa sega sara ga ni dua na kena yaga, sa vinaka ga me viritaki i tuba ka mera vakabutuka na tamata.
14. Oi kemudou na rarama kei vuravura. Na koro sa tara toka ena delana sa sega ni tabonaki rawa.
15. E na sega ni rawa me vakawaqaci na cina me qai la'ki biu ki na loma ni sova, ia ena kena i tutu ga, me rawa ni vakararamataki ira kina na tiko ena loma ni vale.
16. Na nomudou bula me vaka kina ena kena raramasese vei ira na tamata, me ra raica kina ni dou sa kilikili kaya, ka vakarokorokotaka na Tamamudou sa tiko mai Lomalagi.

E Vakataucokotaka Na Vunau O Karisito

17. Dou kakua ni nanuma ni'u lako mai me mai vakawabokotaka na vunau, se na nodra vosa na parofita. Au sega ni lako mai me vakawabokotaka ia me'u vakataucokotaka ga.
18. Na ka dina oqo Au tukuna vei kemudou, e na sega ni dua na mata ni vola lailai se dua na yatu vosa mai na vunau me sega ni vakayacori, era na vakataucokotaki kecega ni bera ni qai rusa o vuravura.
19. Vei koya e vakatawayagataka ka kauta vakatani ena nona i vakavuvuli vakatamata nai vakaro oqo, ena sega ni dua na ka o koya ena matanitu vakalomalagi; ia vei koya e kitaka ka veituberi kina ena vakatokai me tamata qaqa ena matanitu vakalomalagi.
20. "Au sa tukuna vei kemudou, kevaka e sega ni uasivi cake na nomudou i valavala dodonu mai na nodra dodonu na Farisi kei ira nai liuliu ni lotu, dou na sega sara ni curu ki na matanitu vakalomalagi."

Na Laba E Tekivu Mai Lomada

21. Dou sa rogoca ni sa tukuni vei ira na qase e liu, 'Mo kakua ni laba, o koya e laba e na lewai me mate.'
22. "Ia Au sa tukuna vei kemudou, o koya e cudruvi tacina walega se cudru mada ga mai nodratou, sa okati ena lewa oqo. O koya e tukuna

vakaca na wekana ena lewai vei ira na matabose e cake. Ia o koya e rukaka vakaca na wekana ena cudruvi mai Eli ena bukawaqa."

23. O koya oqo kevaka o sa kauta na nomu ka ni vakavinavinaka mo la'ki cabora ki nai cabocabo ni soro, o qai vakasamataka rawa ni dua na ka e beitaki iko kina e dua na wekamu,
24. Mo biuta tu mada ena cabocabo ni soro na nomu ka ni vakavinavinaka, ka mo lako rawa mada vei koya na wekamu oqori mo drau veivinakati.
25. Saga mo drau veiyaloni rawa ni drau sa taubale tiko ki na vale ni veilewai, de qai la'ki tukuni iko vua na turaga ni lewa, na turaga ni lewa qai soli iko vei ira na ovisa, o ira na ovisa era na qai biuti iko kina vale ni veivesu.
26. "Au tukuna vei iko, ena sega ni rawa mo biu mai tuba ka vakavo mo sauma kece nai lavo o beitaki kina.

Sa Dauveibutakoci E Yalona

27. "Dou sa rogoca ni sa tukuni vei ira e liu, 'mo kakua ni veibutakoci.'
28. "Ia Au sa tukuna vei kemudou, o ira kece ga era raica na yalewa ka qai domona, era sa dauveibutakoci oti e yalona.
29. Kevaka e vakavuna na matamu i matau mo valavala ca, leuta tani ka viritaka laivi; ni vinaka cake me kau tani e dua ga na tiki ni yagomu, ka qai ca ni biu taucoko na yagomu ki na bukawaqa mai Eli.
30. Kevaka e vakavuna na ligamu i matau moi valavala ca musuka tani ka viritaka laivi; ni vinaka cake me kau tani e dua ga na tiko ni yagomu, ka qai ca sara ni biu taucoko na yagomu ki na bukawaqa mai Eli.

Na Vakawati Sa Ka Tabu Ka Taucoko

31. "Sa tukuni oti tu mai, kevaka e dua sa via sereka na watina ia me solia vua nai vola ni rau sa veisere."
32. Ia Au sa tukuna vei kemudou, ke dua na tagane sa sereka na watina ena dua tale nai ulubale, ka sega ni baleta na dautagane sa vakavuna na nona la'ki dautagane na yalewa oqo; o koya sa vakawatitaka na yalewa sa sereki mai sa dauyalewa.

Sega Ni Vakataru Na Bubului O Jisu

33. "Dou sa rogoca oti ni sa tukuni vei ira e liu, mo kakua ni bubului vakailasu, ia na nomu bubului mo vakaraitaka vua na Turaga ni ka dina nomu bubului.
34. Ia Au sa tukuna vei kemudou, me sa kua sara ga na bubului: kua ni dou cavuti lomalagi ni oqori nai tikitiko vakaturaga ni Kalou;
35. "Kakua ni dou cavuti vuravura, ni sai tutu ni Yavana, kakua ki Jerusalemi, ni nona Koro na Tui sa Cecere Sara.
36. Mo kakua ni bubului ki na ulumu, baleta e sega ni rawa ni dua na drau ni ulumu mo cakava

me vulavula se me loaloa.

37. "Ia mo dou tukuna na 'Io me io' ke sega me sa 'Sega ga'. Ke sa mani vakuri tale na nomudou vosa mai na io kei na sega, oqori sa lako mai vua na tevoru.

Lakova Nai Karua Ni Maile

38. Dou sa rogoca ni sa tukuni, 'Me kenai i sau ni mata na mata kei na bati me kenai sau na bati.'

39. "Ia Au sa tukuna vei kemudou, kakua ni dou via sauma na ca vua e dua na tamata ca, ia ke dua e sabica na balumu i matau, solia tale na balumu i mawi.

40. Kevaka sa tukuni vei iko mo lako ki na veilewai ka sa luvati tani na nomu sote, mo luvata talega Vua na nomu kote.

41. Ke dua e vakasaurarataki iko mo drau lakova e dua na maile, mo lako vata tale kei koya ena rua na maile.

42. Ke dua sa mai kerekere vei iko mo solia vua, kakua ni dau sogoti iko vei koya na dau kerekere.

Lomana Na Kemu Meca

43. "Dou sa rogoca oti ni sa tukuni, 'Mo lomani ira sa tiko veivolekati kei iko ka sevaki koya na kemu meca.'

44. "Ia Au sa tukuna vei kemudou, dou lomani ira na kemudou meca, vosa vakalouvinakataki ira sa rukaki kemudou, caka vinaka vei ira sa dau sevaki kemudou, ka masulaki ira sa dau vakasewasewani kemudou kei ira sa dau vakacacani kemudou,

45. "Mo dou luvana kina na Tamamudou mai Lomalagi; ni sa vakacilava o Koya na mata ni siga vei ira na tamata ca kei ira na tamata vinaka, sa vakatauca talega na uca vei ira na yalododonu kei ira nai valavala ca.

46. Kevaka mo dou lomani ira ga sa caka vinaka vei kemudou, na cava ena kena i sau vei kemudou? Segga li ni nodra bula na daukumuni vakacavacava na bula sa vaka oqo?

47. Kevaka mo dou veimositi ka veikauwaitaki tikoga vakai kemudou, e na dredre sara ga kina vei ira na tamata mera yacova yani na nomudou cecere, segga li ni nodra bula na daukumuni vakacavacava na bula sa vaka oqo?

48. "O koya oqo mo dou qai vakatoucokotaki sara, me vaka sa taucoko sara na tamamudou sa tiko mai lomalagi.

Caka Vinaka Me Vakalomavinakataki Kina Na Kalou

6. "Dou qarauni kemudou vinaka mo dou kakua ni loloma vakarairai vei ira na tamata, me ra raici kemudou. Ena sega kina na kemudou i sau mai vua na Tamamudou sa tiko mai Lomalagi.

2. "O koya oqo, ni o sa soli ka ni loloma, kakua ni uvu davui me vaka era dau kitaka na dauveivakaisini ena veivale ni lotu kei na veigaunisala, mera vaqoroqoro kina mai vei ira na tamata. Na ka dina Au tukuna vei kemudou oqo,

na kedra i sau sara ga era sa taura tiko e kea.

3. Ia ni o sa solia nomu ka ni loloma, me kakua ni kila sara ga na ligamu i mawi na ka sa solia na ligamu i matau.

4. Me kua ni dua e kila kina na nomu solia nomu ka ni loloma; ni o koya na Tamamu sa raica na ka eda solia ka sega ni kilai, ena sauma vei iko o koya.

Nai Vakaraitaki Ni Masu

5. Ena gauna o masu kina, me kakua ni vakataki ira na dauveivakaisini. Ni ra dau vinakata mera tucake tu ena veivale ni lotu kei na veitutu ni sala, me laurai vei ira na tamata ni ra masu tu. Na ka dina Au tukuna vei kemudou, ni sa kedra i sau sara ga era sa taura oqori.

6. "Ia o iko, ni o sa masu, curu ki na nomu rumu, ka sogota mai na katuba qai masu vua na Tamamu sa tiko ena yasana vuni; ni o koya na Tamamu sa raica na ka vuni ena sauma votu vei iko.

7. "Ni dou sa masu, kakua na vakamacalavakabalavu me vaka era dau cakava na sega ni lotu. Ni ra sa nanuma era na rogoci ena nodra vakayatuyatu vakabalavu.

8. "O koya oqo mo dou kakua ni tautauvata kei ira. Ni o Tamamudou sa kila oti tu na ka e yaga vei kemudou, ni se bera na nomudou masu.

9. Na nomudou masu me vaka ga oqo:

Tamai keimami mai Lomalagi,
Me vakarokorokotaki na Yacamuni.

10. Sa lako mai na Nomuni Matanitu.

Me yaco na Nomuni Lewa e vuravura me vaka sa yaco tiko mai Lomalagi.

11. Mo ni solia mai vei keimami na kakana e rauti keimami ena siga oqo.

12. Ni kakua ni cudruvi keimami ena vuku ni neimami valavala ca, me vaka keimami - sa sega ni cudruvi ira era sai valavala ca vei keimami.

13. Mo ni kakua ni kauti keimami ki na vere, ia mo ni vakabulai keimami mai na vuni - ca. Ni sa Nomuni na Matanitu kei na Lewa kei na Lagilagi ka sega ni mudu. Emeni.

14. "Na Tamamudou vakalomalagi ena vosoti kemudou kevaka dou vosoti ira sa caka cala vei kemudou.

15. Ia kevaka mo dou sega ni vosoti ira sa caka cala vei kemudou, ena sega talega ni vosota na nomudou caka cala na Tamamudou.

Lolo Me Raica Duadua Ga Na Kalou

16. Ia ni dou sa lolo kakua ni dou vakataki ira na dauveivakaisini, ena nodra dau vakamataveveku ni ra dau vakaraitaka vei ira na tamata ni ra sa lolo ena kedra i rairai. Na ka dina Au tukuna vei kemudou, ni sa kedra i sau sara ga era sa taura oqori.

17. "Ia o iko, ni o sa lolo, lumuta vinaka na ulumu ka vakasavasavataka vakavinaka - na matamu,

18. Me kakua kina ni ra raica na tamata ni o lolo tiko, ni o koya na Tamamu sa raica - na ka vuni ena sauma votu vei iko.

Binia Nai Yau I Lomalagi

19. Dou kakua ni binia vei kemudou me nomudou nai yau vakavuravura, na vanua ena kania kina na sarasara kei na tauvi veveka kei na vanua talega era na curuma yani vakaukauwa na daubutako mera butakoca;

20. Ia dou binia ga vei kemudou me nomudou nai yau mai lomalagi, na vanua e sega ni rawa ni kania kina na sarasara se me tauvi veveka, se ra curuma vakaukauwa na daubutako mera butakoca.

21. Ni vanua ena tiko kina na nomudou i yau ena tiko talega kina na yalomudou.

Na Cina Ni Yago

22. Na cina ni yago na mata. Kevaka e vinaka na mata, ena ramase kina na yagomu taucoko.

23. Ia kevaka e ca na matamu, na yagomu taucoko ena butobuto. o koya oqo sa na yaco kina na nomu rarama me butobuto, e sa na wacava na butobuto oqori!

Sega Ni Qaravi Vata Na Kalou Kei Na I Yau

24. E sega ni dua me qarava rawa e rua na Turaga; ni na lomani koya kadua ka cati koya kadua, se na dokai koya kadua ka dau vosa becitaki koya kadua. Ena sega ni rawa mo dou qarava na Kalou kei na i lavo.

Kua Na Lomaocaoca

25. "O koya oqo Au sa tukuna vei kemudou, mo dou kakua ni lomaocaocataka tiko na nomudou bula, na cava mo dou kania se cava mo dou gunuva; se cava me vakaisulutaki kina na yagomodou. E sega li ni bibi na bula mai na kakana, e sega li ni bibi na yagoda mai nai sulu?"

26. "Dou raici ira mada na manumanu vuka, ni ra sega ni kabukaburaki se tatamusuki, se na nodra via vakumunavata na kakana me la'ki biu kina nodra sova; sa dau vakani ira tu ga na Tamamudou mai Lomalagi. E sega li ni dou bibi cake oi kemudou mai vei ira?"

27. "E rawa li ni dua vei kemudou ena nona lomaocaoca me tosoya na siga ni nona bula ni sa cava?"

28. Na cava ga mo dou lomaocaocataka kina nai sulu mo dou daramaka? Dou vakasamataka mada na viavia era tubu tu ena buca, era bula tu mada vakacava: Era sega ni culacula se vakacauocataka e dua na ka.

29. Me'u tukuna ga vei kemudou na totoka kei na lagilagi ni sulu i Solomoni, e sega ni tautauvata na kedra i rairai totoka na viavia oqo.

30. Kevaka sa vaka tu oqo na Kalou ena Nona kauwaitaka me vakasuluma na viavia ni buca o koya sa tubu ga ni kua ka vakamai ni mataka, e sega li ni bibi cake sara ki Vua mo dou vakaisulutaki, oi kenudou sa lailai na nomudou vakabauta?

31. "O koya oqo dou kakua ni lomaocaoca, " mo

dou tukuna tiko, na cava me keimami kania? 'Se cava me keimami gunuva?' se cava me keimami vakaisulu kina?"

32. "Ni o ira ga na sega ni lotu era dauvakasaqara na veika oqo. O koya na Tamamudou mai Lomalagi sa kila tiko na nomudou gadreva na veika oqori.

33. Ia dou vakasaqara mada ga e liu na matanitu ni Kalou kei na Nona Yalododonu, ena qai soli ga mai vei kemudou na veika kece oqo.

34. O koya oqo dou kakua ni lomaocaocataka na veika ni mataka, me qai lomaocaocataki koya ga me baleti koya na siga ni mataka, Mo vakalaiva vua na siga me leqataka nona siga.

Kua Na Daulelewa

7. "Dou kakua ni daulelewa, dou na sega kina ni vakalewai.

2. Na lelewa dou vakalelewa kina, dou na vakalewai tale kina; kei na i vakarau dou vakarautaka, ena vakarautaki lesu tale vei kemudou.

3. "Na cava mo via la'ki leqataka kina na mala ni kau lailai ena matai na wekamu, ia ka o sega tiko mada ga ni vakasamataka ni tu sara ga e matamu e dua na tiki ni kau levu?"

4. "E rawa vakacava mo tukuna vua na wekamu 'me'u leuta na mala ni kau lailai mai matamu, ni tu mada ga e matamu e dua na tiki ni kau levu?"

5. "Kemudou na dauveivakaisini! Leuta tani mada e liu na tiki ni kau levu mai matamu, o na qai raica vinaka kina na mala ni kau lailai mo leuta mai na matai na wekamu.

6. Dou kakua ni solia na ka Tabu vei ira na koli; se biuta na nomudou mata ni civa e matadra na vuaka, de ra qai buturaka sobu e yavadra, ka sauvuki mai mera basubasuraki kemudou.

Kerekere, Vakasaqara Ka Tukituki Tikoga

7. "Dou kerekere, ena qai soli vei kemudou; dou vakasaqara, dou na qai kunea, dou tukituki, ena qai dolavi mai vei kemudou.

8. Ni o koya ga e kerekere ena soli vua, kei koya e vakasaqara ena kunea ga, kei koya e tukituki ena dolavi ga vua.

9. E rawa ni dua na tama ni gone vei kemudou, kevaka sa kerea vua na luvena me dua na kena madrai, ka qai solia tu vua e dua na vatu me kena?

10. Se me kerea e dua na kena ika, me qai solia tu vua e dua na gata me kena?

11. Oi kemudou mada ga na tamata lomaqa ka dukadukali, dou solia tiko vei ira na luvemudou na veika vivinaka, e sa na uasivi ka talei sara na veika ena solia na Tamamudou mai lomalagi vei koya e kerekere vua.

12. O koya oqo, dou cakava vei ira na tamata, na ka sara ga dou vinakata mera cakava vei kemudou, na vunau kei na nodra vosa na parofita e tukuna mai.

Na Gaunisala Raba Lilai

13. "Dou curu ki na matamata raba lilai; ni sa raraba ka loma i levu na kena sala. Sa lako ki na rusa, ka ra sa lewe levu era curu kina.

14. "Baleta na matamata kina bula e raba lilai ka qiqo na kena sala, e lewe lilai sara era sa kunea.

Dou Na Kilai Ira Ena Vuadra

15. "Dou qarauni kemudou mai vei ira na parofita vakailasu, era sa lako mai vei kemudou ka ra vakaisulutaki ira tu mai me vaka na sipi, ia e loma sa wolifa vakarerevaki sara.

16. "Dou na kilai ira ena vuadra. E rawa li ni betia na tamata na vua ni vaini mai na veiwavakavotona se na vua ni lolo mai na soni?

17. E vaka kina, ena vuataka na vua vinaka na vunikau vinaka, ia na vunikau ca ena vuataka na vua ca.

18. Na vunikau vinaka ena sega ni rawa me vuataka na vua ca, na vunikau ca ena sega ni rawa me vuataka na vua vinaka.

19. "Na vei vunikau ka sega ni vuataka na vua vinaka sa musuki laivi, ka biu ki na bukawaqa.

20. "O koya oqo na vua era na vuataka, dou na qai kilai ira kina.

Au Sega Ni Kilai Iko

21. Segga ni o ira taucoko era tukuna vei au, 'Turaga, Turaga,' me ra na curu kina matanitu vakalomalagi, ia o ira ga era cakava na loma i Tamaqu sa tiko mai Lomalagi.

22. Lewe levu sara era na tukuna vei au ena siga o ya, Turaga, Turaga e sega li ni keimami a parofisai ena Yacamuni, ka cemuria na tevoru ena Yacamuni, kei na neimami kitaka na veika veivakurabuitaki ena Yacamuni?

23. Au na qai tukuna yani vei ira, au sega ni kilai kemudou; dou lako tani vei Au, oi kemudou sa dau cakava na i valavala ca!

Tara Vale Ena Dela Ni Vatu

24. O koya yadua e rogoca na noqu vosa oqo ka cakava sara, Au na vakatautauvatataki koya kei na dua na tamata yalomatua sa tara na nona vale ena dela ni vatu:

25. "Ni sa tau mai na uca, ka coka na dobui, ka sa liwava vakaukauwa na vale o ya na cagi; sa sega ni kasura sobu kina, ni sa yavutaki vinaka tu ena vatu.

26. Ia o koya yadua e sa rogoca na noqu vosa oqo, ka qai sega ni cakava kina e dua na ka, ena tautauvata sara ga kei na dua na tamata yalowai e tara tu na nona vale ena dela ni nuku:

27. "Ni sa tau mai na uca, ka coka na dobui, ka liwava vakaukauwa na vale o ya na cagi; sa kasura sobu kina ka sa ka levu sara na kena kasura."

28. Ni sa mai tinia na Nona vosa o Jisu, sa dua na ka na nodra qoroqoro na tamata ena vuku ni Nona i vakavuvuli.

29. Ni vakavulici ira me vaka e dua e tu vua na

lewa kece, ka sega ni vakataki ira na dau ni Vola Tabu.

O Jisu Sa Vakasavasavataka Na Vukavuka

8. Ni sa oti mai na nona tiko ena ulunivanua, era sa muri koya na lewe vuqa.

2. Ka raica, sa dua na tamata vukavuka sa lako mai ka tekiduru sobu e Matana, sa tukuna, "Turaga, kevaka sa lomamuni vei au, au kerea mo ni vakasavasavataki au."

3. Sa qai dodoka na ligana o Jisu ka tarai koya ka tukuna, Au sa vinakata; mo savasava mai." E vakasauri ni sa vakasavasavataki na nona vukavuka.

4. Sa tukuna vei koya o Jisu, "Mo raica me kakua ni dua o talanoataka vua; ia lako, ka la'ki vakaraitaki iko vua na bete, ka cabora na nomu ka ni vakavinavinaka me vaka sa vakarota o Mosese, me rawa ni ra kila kina ka vakadinadinataka na tamata."

O Jisu Sa Vakabula Na Nona Dauveiqaravi Na Turaga Ni Valu

5. Ni sa curu mai ki Kapenaumi o Jisu, sa lako mai vua e dua na turaga ni valu, ka vakamamasu vei koya.

6. Ka tukuna, "Turaga, e dua noqu dauveiqaravi sa davo tiko mai vale, sa tauvi paralase ka sa vutugu tu ga."

7. Sa tukuna vua o Jisu, "Au na qai lako yani me'u vakabulai koya."

8. Sa tukuna na turaga ni valu ka vaka, Turaga au sega ni yacova na nomuni dokai me rawa kina mo ni curuma na noqu loma ni vale. Ia mo ni cavuta ga e dua na mala ni vosa, ena bula kina na noqu dauveiqaravi.

9. "Oi au e dua na tamata veiliutaki vei ira na sotia. Ni'u tukuna vua e dua 'Me lako,' e lako, ni'u tukuna tale vua e dua 'Lako mai,' e lako mai; ni'u tukuna vua noqu dauveiqaravi 'Cakava oqo,' e cakava o koya."

10. Ni rogoca o Jisu na vosa oqo, sa qoroqoro ka tukuna vei ira na muri koya tiko, Au tukuna dina oqo vei kemudou, Au se bera vakadua ni kunea e Isireli e dua na vakabauta levu me vaka oqo.

11. "Me'u tukuna talega vei kemudou ena lewe vuqa era na lako mai na Tokalau kei na ra, era na dabe vata kei Eparaama kei Aisake kei Jekope ena matanitu vakalomalagi.

12. "Ia o ira na gone dina ni matanitu era na viritaki ki na butobuto mera na tagi kina ka vakasequruquru bati."

13. Sa qai tukuna o Jisu vua na turaga ni valu, "mo lesu tale ki nomudou; me vaka na nomu vakabauta sa bula kina o koya." Ena auwa vata ga o ya sa vakabulai kina na nona dauveiqaravi.

Vakabulai Na Tinai Wati Pita

14. Sa lako o Jisu ka curu kina vale i Pita, ka raica ni sa tauvi matetaka na tinai watina.

15. Sa tara o koya na ligana, ka sa yali na tauvimate, sa duri cake ka vakarautaka na kedratou.

Lewe Vuqa Era Vakabulai Ena Yakavi

16. Ni sa yakavi mai e lewe levu sa qai kau mai vua ni ra curumi tevoro. E cemuria tani, na yalo velavela ena Nona vosa, ka vakabulai ira talega sa tauvi mate,

17. Me vakataucokotaki kina na vosa i Aisea na parofita ka vaka: "Sa colata o Koya na nodra rarawa kei na nona kauta tani na noda tauvimate kecega."

Nai Sau Ni Cakacaka Vakatisaipeli

18. Ni sa raica o Jisu ni ra sa toro mai vua na lewe vuqa, sa vakarota me ratou soko yani ki tai ka dua.

19. Sa lako mai vua e dua na dau ni Vola Tabu ka tukuna, "Qasenivuli, au na muri iko ena vanua cava ga o lako kina."

20. Sa qai tukuna vei koya o Jisu, "Na fokisi e tiko nona qara kei na manumanu vuka e tiko nona sova, ia na luve ni tamata e sega ni dua na vale e tu me bau davu kina."

21. E dua vei ira na nona tisaipeli sa tukuna vua, "Turaga, me'u lako rawa mada ka buluti tamaqu."

22. Ia sa tukuna vei koya o Jisu, "Muri Au, laivi ira ga na mate mera buluti ira na nodra mate."

Na Cagi Kei Na Biau Sa Talairawarawa Vei Jisu

23. Ni sa la'ki vodo o koya ki na dua na waqa era sa muri koya talega na nona tisaipeli.

24. Ka vakasauri qai tubu e dua na cagi tokavuki ena loma ni wasawasa, na kena cecere cake na biau e tiko e ra na waqa. Ia o Koya sa moce ga.

25. Era sa qai lako mai vua na nona tisaipeli ka vakayadrati Koya, era tukuna, "Turaga, ni vakabulai keda mada! Eda sa na mate ga!"

26. Ia sa tukuna vei ira o koya, "Na cava dou sa rui rere vakalevu kina, sa rui lailai na nomudou vakabauta?" Sa qai tucake mai o koya ka vunauca na cagi kei na wasawasa, ka sa maravu mai.

27. E ratou sa kurabuitaki koya na nona tisaipeli, e ratou sa veivosaki ka vaka, o cei mada e rawa ni cakava tu na veika vaka oqo, ni cagi mada ga kei na wasawasa e talairawarawa vua?"

Vakabulai E Rua Na Tamata Curumi Tevoro

28. Ni sa yaco yani ki tai kadua ki na nodra vanua na kai Katara, sa sota kaya kina e lewe rua na tamata curumi tevoro ni rau sa biuta mai nai bulubulu, e sega ni dua e rawa ni lakova na vanua e rau tiko kina ena nodrau rui rerevaki.

29. Ka vakasauri e rau sa tagi, ka tukuna, "Na cala cava keirau cakava vei iko, Jisu na Luve ni Kalou? Mo lako mai kina eke mo mai vakararawataki keimami ni se bera na kena gauna?"

30. E dua nai lala vuaka levu era vakani sara tiko mai vakayawa.

31. Era sa qai vakamasuti koya na tevoro, ka

vaka, "Kevaka mo vakatalai keimami, mo vakatara me keimami la'ki curumi ira na vuaka era kana tiko o ya."

32. Sa tukuna vei ira o koya, "Ni lako." Ni ra sa lako tani mai tuba, sa ra qai lako ka curumi ira na vuaka. E vakasauri ni ra sa ciciva sara na loma ni wasawasa ka dromu yani.

33. Era sa qai dro o ira sa vakania tiko na vuaka; ka lako ki na koro ka la'ki tukuna kina veika e yaco vei ira na vuaka kei rau na tamata curumi tevoro.

34. Ka raica, na lewe ni koro taucoko era sa qai lako mai mera mai sota vata kei Jisu. Ni ra sa raici koya, era sa kerei koya sara ga vakabibi me sa vagalala tani mai ena nodra vanua.

O Jisu Sa Vosota Ka Vakabula Na Tamata Tauvi Paralase

9. Sa mani vodoka o Koya e dua na waqa, ka takoso ki tai kadua ki na Nona koro dina.

2. Ka raica, sa kau mai vua e dua na cauravou tauvi paralase ni davu no ena nona i davodavo. Ni sa raica o Jisu na nodra vakabauta, sa tukuna vei koya sa tauvi paralase, "Luvequ, mo vakacegu; sa bokoci na nomu i valavala ca."

3. Era veitukunitaka eso na dau ni Vola Tabu ka ra tu e kea, "Na tamata oqo sa vosa vakacacataka na Kalou!"

4. Ia o Jisu ni sa kila na nodra vakanananu, sa tukuna vei ira, "Na cava sa rui ca kina na nomudou vakasama?"

5. Na cava e rawarawa me tukuni, sa vosoti na nomu i valavala ca; se me tukuni, "Mo tucake ka lako?"

6. "Ia ka mo dou kila ni sa tu vua na Luve ni Tamata na kaukauwa me vosota na i valavala ca e vuravura" – sa qai tukuna vei koya sa paralase, "Mo tucake, taura na nomu i davodavo ka lako ki nomudou."

7. Sa qai tucake o koya ka lako ki nodratou.

8. Ni ra sa raica na lewe vuqa na ka sa yaco, era sa qoroqoro kei na nodra vakarokorokotaka na Kalou ni solia na kaukauwa vakaoqo vua na tamata.

O Maciu Na Daukumuni Vakacavacava

9. Ni sa biuta mai na vanua o ya o Jisu, sa raica e dua na tamata na yacana o Maciu ni dabe tiko ena vale ni volavola ni soli vakacavacava. Sa tukuna yani vua, "Mo muri au." Sa mani tucake o koya ka muri Koya.

10. Ni sa la'ki dabe me kana o Jisu ena teveli, ka raica, e lewe levu vei ira na daukumuni vakacavacava kei ira na tamata i valavala ca era lako mai ka mai dabe vakavolivoliti Jisu kei ira na nona tisaipeli.

11. Ni ra sa raica na ka oqo o ira na Farisi, era tukuna vei iratou na nona tisaipeli, "Na cava na vuna e kanavata kina kei ira na daukumuna nai vakacavacava kei ira na tamata i valavala ca o

koya na nomudou qasenivuli?"

12. Ni sa rogoca oqo o Jisu, sa tukuna vei ira, na vuniwai e sega ni yaga vei ira sa bula vinaka, ia vei ira ga sa tauvi mate.

13. "Ia mo dou lako ka la'ki vulica nai balebale ni vosa oqo: 'Au sega ni vinakata na ka dou vakacabora, Au vinakata na yalo e loloma dina.' Au sega ni lako mai me'u kacivi ira sa dodonu tu, ia o ira ga sai valavala ca me ra veivutuni."

Tarogi O Jisu Ena Vuku Ni Lolo

14. Era sa qai lako mai vua na tisaipeli i Joni, ka mai taroga, "Na cava beka keimami dau lolo kina kei ira na Farisi, ia o iratou na nomu tisaipeli e sega ni ratou dau lolo?"

15. Sa tukuna vei ratou o Jisu, e rawa li meratou vakaloloka na weka ni tagane sa vakawati ni se tiko o koya vata kei ratou? Ia ena yaco mai na siga ena qai kau tani kina o koya mai vei ratou, e kea e ratou sa na qai lolo kina.

16. Ena sega ni rawa me botana e dua na i sulu madra mai na tiki ni sulu vou; ni na kadresu nai botani o ya ia esa na qai kadresu levu sara.

17. "Na tavaya makawa ena sega ni rawa me sova kina na waini vou, ena rawa ni kacabote na tavaya ka tasova era na waini, ka vakacacani na tavaya. Ia ni sova ga na waini vou kina tavaya vou e rau na maroroi ruarua."

Vakabulai E dua Na Goneyalewa Kei Na Dua Na Marama

18. Ni se vosa tikoga o koya vei ira, raica, sa lako mai e dua na i liuliu ni vanua ka mai tekiduru sobu e matana, ka vaka, "Se qai mate walega oqo na Luvequ goneyalewa, ia mo lako mai ka tabaki koya ena ligamu ena qai bula tale kina."

19. Sa tucake o Jisu ka muri koya, vakatalega kina o ira na nona tisaipeli.

20. Ka vakasauri, e dua na marama tauvi turi dra balavu sa tinikarua na yabaki na kena dede, sa lako mai dakuna ka tara na tutu ni nona i sulu.

21. Ni sa tukuna lo e lomana, "Kevaka walega me'u tara na nona i sulu, au sa na vakabulai."

22. Ia sa vuki o Jisu, ni sa raici koya sa tukuna, "Luvequ, mo yalo vakacegu, na nomu vakabauta sa vakabulai iko." Na auwa vata ga o ya sa vakabulai kina na marama oqo.

23. Ni sa curu o Jisu kina nona vale nai liuliu ni vanua, sa raici ira na dau-uvu-ivakatagi ni mate ni ra uvui-vakatagi kei na domo ni tagi lagalaga sa sega ni cegu rawa,

24. Sa tukuna vei ira, "Dou vagalala tani mada, na goneyalewa oqo e sega ni mate, ia e moce ga." Era sa qai dredrevaki koya ka vakalialia.

25. Ia ni ra sa lako taucoko i tuba na lewe vuqa, sa qai lako o koya ka taura na ligana, sa duri cake na goneyalewa oqo.

26. Nai tukutuku ni ka oqo e kuruseti na vanua taucoko o ya.

Vakabulai E Rua Na Mataboko

27. Ni biuta mai na vanua o ya o Jisu, e rau sa muri koya mai e lewe rua na tamata mataboko e rau kacivaka tiko mai, ka vaka "Na luvei Tevita ni yalololoma mada mai vei keirau!"

28. Ni sa la'ki curu o koya ki loma ni vale, rau sa lako mai vua na tamata mataboko. Sa tarogi rau o Jisu, "Drau vakabauta li ni'u rawa ni vakabulai kemudrau?" E rau sauma vua, "Io, Turaga."

29. Sa qai tara na matadrau, ka tukuna, "Me vaka na nomudrau vakabauta me yaco vaka kina vei kemudrau."

30. Sa qai rai na matadrau. Sa vakaroti rau kina o Jisu, ka vaka, "Drau raica me kakua ni dua e kila."

31. Ia ni rau sa lako yani, e rau sa sega tale ni qai via tabonaka, ena nodrau sa vakatetea na kena i tukutuku ena vanua taucoko o ya.

Sa Vosa Na Galu

32. Ni ratou sa lako tale yani i tuba, ka raica, era sa kauta mai vua e dua na tamata sa curumi tevoro ka galu.

33. Ni sa vosa na galu ka cemuri na tevoro era sa qoroqoro ga na tamata, ka vaka, "Se bera ni dua na ka vaka oqo me bau laurai e Isireli!"

34. Ia era sa tukuna na Farisi, "Sa cemuri ira tani na tevoro o koya ena kaukauwa ni nodra i liuliu levu na tevoro."

O Jisu Na Dauloloma

35. Sa vakalakova o Jisu na vei koro lelevu kei na vei koro lalai, ena nona vakatavuvuli ena vei vale ni lotu kei na nona vunautaka na i tukutuku vinaka ni matanitu, e vakabulai ira sa tauvimate kei na veimatevakatevoro ka tu vei ira na tamata.

36. Ia ni sa raici ira na lewe vuqa, sa yavalati koya na loloma, ni ra sa oca ka talabusese tu me vaka na sipi sa sega na kena i vakatawa.

37. Sa qai tukuna vei ira na nona tisaipeli, sa levu dina na vuata e tu me tamusuki sa lewe lailai ga o ira me mai tamusuka.

38. "O koya oqo mo dou masu vua na Turaga sa Nona na vuata me tamusuki, me vakalevutaka mai na tamata cakacaka me ra mai tamusuka."

Tinikarua Na Apositolo

10. Sa qai kacivi ira mai na nona tisaipeli e tinikarua kivei Koya, ka solia vei ira na kaukauwa me ra cemuria tani kina, na yalo ni butobuto kei na vakabulai ni tauvi mate kei na veimate vakatani eso.

2. Sai koya oqo na yacadra nai apositolo e tinikarua: Ai matai, o Saimone, sa vakatokai me o Pita, kei Adriu na tacina; Jemesa na luvei Sevete, kei Joni na tacina;

3. Filipe kei Vacolomiu; Tomasi kei Maciu na daukumuni vakacavacava; Jemesa na luvei Alavio kei Leva ka yacana talega o Tadeo;

4. Saimone (e dua vei ira na lewe ni matabose vaka Roma) kei Jiutasa Isikarioti o koya ka qai vakaisini Koya.

Vakatalai Na Tinikarua

5. O iratou na lewe tinikarua oqo sa vakatalai iratou yani o Jisu ka vakarota vei ratou, ka vaka: Dou kakua ni lako vei ira na kai matanitu tani, dou kakua talega ni curuma e dua na nodra koro na kai Samaria.

6. "Ia dou lako mada ga vei ira na veimataqali i Isireli na sipi lako sese.

7. "Ni dou sa lako, vunautaka vei ira, ni sa voleka mai na matanitu vakalomalagi."

8. "Dou vakabulai ira sa tauvimate, vakasavasavataki ira na vukavuka, dou vakaturi ira cake sa mate, ka dou cemuria tani na tevoro. Ni sega ni dua nai lavo dou sauma kina na ka oqo, dou kakua ni lavaka nai lavo mo dou saumi kina vei ira sa vakabulai.

9. Me kakua ni sega tiko ena nomudou taga ni lavo e dua na koula se siliva,

10. Me kakua ni kau e dua na kato ni sulu kei na kakana, se dua tale nai vava se dua nomudou i titoko; na kemudou kakana ena qai vakarautaki mai ni dou sa gumatua ena veiqaravi.

11. Ni dou sa curuma e dua na koro levu se dua na koro lailai, dou vakasaqara e dua na tamata lotu mo dou tiko kina, me yacova ni dou sa lako tale kina dua na koro.

12. Ni dua na vale dou sa curu kina dou kidavaki ira ena marau.

13. Kevaka e vuvale lotu dou vakalouvinakataka, ia kevaka me sega ni veiciqomi, dou kauta lesu na veivakalouvinakataka.

14. Kevaka e dua e sega ni via ciqomi kemudou se via rogoci kemudou, dou kureitaka na kuvu ni qele mai na yavamudou ni dou sa biubiu mai ena vale o ya se koro o ya.

15. Na ka dina oqo, Au tukuna vei kemudou, ena vinaka cake o Sotoma kei Komora ena siga ni lewa, ia na koro oqori ena ca vakalevu sara ni sa yaco mai na nona siga!

Sa lako tiko mai Na Veivakacacani

16. Ka raica, Au sa talai kemudou yani me vaka na sipi ena kedra maliwa na wolifa. O koya oqo mo dou qaseqase me vaka na gata ka yalomalua, me vaka na ruve.

17. Ia dou qarauni kemudou mai vei ira na tamata, ni ra na soli kemudou kina nodra mataboseni veilewai, kei na nodra vakararawataki kemudou ena nodra vei vale ni lotu.

18. Dou na kau ena matadra na Kovana kei na matadra na tui ena vukuqu, e kea mo dou tukuni Au kina me rawa ni ra kila talega na vei matanitu tani.

19. Ia ni dou sa vesu, dou kakua ni via loma leqataka na vosa mo dou na cavuta se na cava me tukuni, ni gauna vata o ya ena soli kina vei kemudou na vosa mo dou na cavuta.

20. "Ni dou na sega ni vosa oi kemudou, ia na Yalo i Tamamudou ena tukuna mai vei kemudou na ka mo dou cavuta.

21. "Na veitacini ena vakaisina tale na tuakana me mate, na tamani gone vua na luvena; o ira na gone era na duri cake me vakamatea na nodra i tubutubu.

22. "Era na sevaki kemudou na tamata kecega ena Vukuqu. Ia o koya ga ena gumatua tiko me yacova nai vakataotioti ena vakabulai.

23. "Ni dou vakacacani mai vei ira ena koro oqo, dou dro ki na dua tale na koro. Ni'u sa tukuna vei kemudou, dou na sega ni butuka kece na veikorokoro e Isireli sa lesu tale mai na luve ni tamata.

24. E sega ni rawa me uasivi cake na tisaipeli mai vua na nona qasenivuli, na dauveiqaravi talega e sega ni rawa me uasivi cake vua na nona Turaga.

25. Na tisaipeli ena ucuya ga na nona qasenivuli, ka vaka kina na dauveiqaravi ena ucui koya na nona Turaga. Kevaka me ra sa tukuna ni sa ulu ni nodra vuvale o Velisavuvi (Setani), sa na qai vakacava mada na levu ni vakaveitalia ena loma ni vuvale!

26. O koya oqo dou kakua ni rerevaki ira. Ni ka kece e tabonaki ena cereki mai, kei na ka kece e vunitaki ena kilai ga mai.

Vakatavuvulitaka O Jisu Na Rerevaka Na Kalou

27. "Na ka Au tukuna mai vei kemudou ena butobuto, dou tukuna ena rarama; kei na ka dou rogoca ena daligamudou, dou vunautaka ena dela ni vale.

28. Dou kakua ni rerevaki ira sa rawa mera vakamatea na yago, ia ka sega ni rawa mera vakamatea na yalo. Ia dou rerevaki koya ga sa rawa me vakarusa ruarua na yago kei na yalo mai Eli.

29. "E sega li ni volitaki e rua na separo ena dua na veni? Ena sega ni dua vei rau me lutu kina qele me sega ni kila na Tamamudou.

30. Ia na veidrau ni ulu kece e ulumudou e kila vinaka o Koya na kenai wiliwili.

31. O koya oqo dou kakua ni rere tiko; ni dou sa bibi cake sara mai na separo - e vuqa.

Vakatusai Karisito E Matadra Na Tamata

32. O koya oqo vei koya ga ena tukuni Au ena matadra na tamata, Au na tukuni koya talega ena mata i Tamaqu sa tiko mai Lomalagi.

33. Ia o koya ena cakitaki Au ena matadra na tamata, Au na cakitaki koya talega ena Mata i Tamaqu sa tiko mai Lomalagi.

O Karisito Sa Kauta Mai Na Tawase

34. Dou kakua ni nanuma na noqu lako mai ki vuravura me'u kauta mai na veivinakati. Au sega ni lako mai me'u kauta mai na veivinakati ia nai seleiwau ga.

35. Ni'u lako mai me'u veitawaseitaki rau na tama vua na luvena tagane, na tina ni gone vua na

luvena yalewa, kei rau na veivugoni yalewa,
36. O ira ga na nomu matavuvale era na kemu meca tale.

37. Kevaka e dua e lomani tamana kei tinana vakalevu, ka vakalailai ga vei Au sa sega ni yaga vei Au. Kevaka e dua e lomani luvena tagane kei na luvena yalewa vakalevu, ka vakalailai vei Au, sa sega ni dua na kena yaga vei Au.

38. Ke dua e sega ni colata na nona kauveilatai ka muri Au, sa sega sara ga ni yaga vei Au.

39. O koya sa maroroya na nona bula ena vakayalia, kei koya sa vakayalia na nona bula ena Vukuqu ena maroroi.

Dua Na Bilo Wai Batabata

40. O koya e ciqomi kemudou sa ciqomi Au, kei koya e ciqomi Au sa ciqomi Koya sa talai Au mai.

41. O koya e ciqoma e dua na parofita ni sa parofita ka tamata ni Kalou ena taura na kena i sau, kei koya e ciqoma e dua na tamata yalododonu ni sa tamata yalododonu (Tamata Lotu) ena taura na kena i sau.

42. "Kei koya e solia walega e dua na bilo wai batabata vua na tamata laurai sobu oqo, baleta ni tisaipeli, Au tukuna vei kemudou ena taura dina na kena i sau."

Joni Na Dauveipapitaisotaki Sa Talai Ira Na Dautukutuku Vei Jisu

11. Ni sa oti na nona vosa ni vakadre o Jisu vei ratou na nona tisaipeli e tinikarua, sa biuta mai na vanua o ya ka lako ki na nodra veikoro lelevu me vunau ka vakatavuvuli kina.

2. Ni sa rogoca mai vale ni veivesu o Joni na cakacaka sa kitaka tiko o Karisito, sa tala e lewe rua na nona tisaipeli.

3. Sa tukuna vei rau, drau tarogi koya, "O iko beka o koya e dodonu me lako mai, se me keimami waraka tale e dua?"

4. E sauma ka tukuna vei rau o Jisu, drau lako ka tukuna vei Joni na ka drau sa mai raica ka rogoca:

5. Na mataboko sa rai kei na lokiloki sa lako rawa; sa vakasavasavataki na vukavuka kei na didivara sa rogo rawa; sa vakaturi cake na mate kei na kena vunautaki nai tukutuku vinaka vei ira na dravudravua.

6. "Sa kalouvinaka na tamata e sega ni via vaka titiqataki Au."

7. Ni rau sa lesu tale, sa qai tukuni Joni vei ira na lewe vuqa o Jisu: Ni dou lako ki na vanua dravuisiga mo dou la'ki raici koya, cava dou raica? E dua na vunigasau e yavalati koya tiko na cagi?

8. "Ia cava dou namaka mo dou raica? E dina, o ira era vakaisulu ena i sulu lineni malumu era tiko ena vale ni tui.

9. "Ia cava dou namaka mo dou raica? E dua na parofita? Io, Au tukuna vei kemudou o koya e uasivi mai vua na parofita.

10. Ni o koya sa vola oti tu nai Vola Tabu: 'Ka

raica, Au na tala na noqu i talai me liu e matamu, ena vakarautaka rawa na gaunisala vei iko.

11. "Au tukuna vei kemudou, vei ira taucoko na sucu mai ena yalewa e sega ni dua me uasivi cake mai vei Joni na dauveipapitaisotaki; ia o koya sa lailai sara ena matanitu vakalomalagi ena levu cake vei koya.

12. "Tekivu mai na gauna i Joni na dauveipapitaisotaki ka yacova mai oqo, e lako curuma mai kina na matanitu vakalomalagi nai tovo kaukauwa, ka ra saga o ira nai tovo kaukauwa oqo me ra cicivaka.

13. "Nai vunau kei ira na parofita era sa parofisaitaka tiko mai me yacova ni sa lamata cake o Joni.

14. "Kevaka sa lomamudou mo dou ciqoma, sai koya o Ilaijia o Koya ena lako mai.

15. "O koya sa vakadaligana me rogoca, ka rogoca sara!

16. Ia ena cava me'u na vakatautauvatataka kina nai taba tamata oqo? Era sa vaka e dua nai lala gone ka ra dabe tiko ena vanua ni veivoli ka kacivaka tiko ki vei ira na nodra i lala,

17. "Ka vaka:

Keitou vakatagitaka vei kemudou na sere

Ni marau, dou sega ni bau danisi;

Ni keitou vakatagitaka vei kemudou na sere

Ni vakaloloku, dou sega ni bau tagi.

18. E sega ni kana se gunuva e dua na bilo wai o Joni ena nona lako mai, era tukuna, ni tiko vua e dua na tevoru.

19. Na Luve ni Tamata ni lako mai e kana ka gunu, era tukuna, raica sa tamata dau kana ka ca na ulu na ena waini. Sa dau i lala vata kei ira na daukumuni vakacavacava kei ira na tamata i valavala ca! Ia na yalomatua sa vakaraitaki mai vei ira na luvena."

Ena Ca Na Veikoro Lelevu Sa Sega Ni Veivutuni

20. Sa tekivu me vunauca o Koya na veikoro lelevu na veivanua e a vakayacora kina o koya eso na veika veivakurabuitaki, ka ra sega ni bau veivutuni:

21. "Ena ca vei iko Korasini! Ena ca vei iko, Veciseita! Kevaka me caka mai Taia kei Saitoni na veika veivakurabuitaki e caka vei iko ke rau sa veivutuni makawa ena i sulutaga kei na dravusa.

22. "Ia Au tukuna vei kemudrau o Taia kei Saitoni ena vinaka cake, oi kemudrau ena ca sara ena siga ni lewai.

23. "O iko, Kapenaumi, o sa laveti cake ki lomalagi, o na biu sobu ki Etesi; kevaka me caka vei Sotoma na veikaveivakurabuitaki e caka vei iko, ke se tu ga me yacova mai na siga ni kua.

24. "Ia Au tukuna vei iko ena vinaka cake na koro o Sotoma ena siga ni lewai, o iko ena ca vakalevu sara."

Jisu Sa Solia Na Vakacegu Dina

25. Ena gauna o ya sa vosa o Jisu, ka vaka, Au sa vakavinavinaka vei iko Tamaqu, na Turaga ni

Lomalagi kei Vuravura, Ni o vunia na veika oqo vei ira na vuku kei na yaloqaseqase ka qai vakatakila ga vei ira na gone lalai.

26. Io Tamaqu, sa yaco tikoga me vaka na nomuni lewa.

27. "Sa solia mai vei Au o Tamaqu na ka kecega. Sa sega ni dua e kila na Luvena, na Tamana duaduaga. Ia, sa sega ni dua e kila na Tamana, na Luvena duaduaga kei ira vakayadua sa vinakata na Luvena me vakatakilai Koya vei ira.

28. "Dou lako mai vei Au, oi kemudou vakayadua ga sa oca ka colata nai colacola bibi, Au na vakacegui kemudou.

29. "Dou vakataqara vei kemudou na Noqu i Vua ka vuli vei Au, ni'u sa Yalomalua ka Yalomalumulumu, dou na qai kunea kina na vakacegu ni yalomudou.

30. "Ni sa rawarawa na Noqu i vua ka mamada na Noqu i colacola."

Jisu Na Turaga Ni Siga Ni Vakacegu

12. Ena dua na Siga ni Vakacegu sa taubale kina o Jisu ena loma ni veisila. Era sa via kana na nona tisaipeli ka ra doloka na sila mera kania.

2. Ni ra sa raica na ka oqo o ira na Farisi, era sa tukuna vua, "raica, era sa cakava na nomu tisaipeli na ka sa vakatabui me caka ena Siga ni Vakacegu!"

3. Ia sa tukuna lesu vei ira o koya, dou se sega beka ni wilika na ka e cakava o Tevita kei ira na nona i lawalawa ni ra sa viakana.

4. Vakacava na nona curuma na vale ni Kalou ka kania na madrai vakaraitaki, ni vakatabui vua me kania se dua vei ira na tiko vata, ia vei ira duadua ga na bete?

5. Se dou a sega beka ni wilika ena i vunau, ni ra sa vakacacana na Siga ni Vakacegu o ira na bete ena vale ni soro, era sega sara ga ni valavala ka kina?

6. "Au tukuna vei kemudou e dua e ke, o koya e levu cake mai ena vale ni soro.

7. Ia kevaka mo dou a kila nai balebale ni vosa oqo, Au vinakata na yalololoma mai nai soro, ke dou a sega ni vakacacana e dua e sega na nona cala.

8. "Ni sa Turaga ni Siga ni Vakacegu o koya na Luve ni Tamata."

Veivakabulai Ena Siga Ni Vakacegu

9. Sa biuta mai na vanua o ya ka la'ki curuma na nodra vale ni lotu.

10. Ka raica, e dua na tamata sa tiko kina sa paralase na ligana, Era sa qai tarogi koya, ena nodra via beitaka, e rawa beka ni vakayacori na veivakabulai ena Siga ni Vakacegu?

11. Sa qai tukuna vei ira, Vakacava mada ke dua vei kemuni me dua tikoga na nona sipi, ka qai lutu ki na dua na qara ena Siga ni Vakacegu, ena sega beka ni rawa vua me vueta cake tale mai?

12. "E ka yaga cake sara na tamata mai na sipi se

vakaevai? O koya oqo sa dodonu kina me caka na ka vinaka ena Siga ni Vakacegu."

13. Sa qai tukuna o koya vua na tamata liga mate, "Dodoka na ligamu. "Sa qai dodoka na ligana, a sa yaco kina me vakabulai vakadua na ligana me vaka na ligana ka dua.

14. Na ka oqo era sa curu kina ki tuba o ira na Farisi mera laki bukia vata na nodra vakamatei Koya.

Oqo, Na Noqu Dauveiqaravi

15. Ia ni sa kila na ka oqo o Jisu, sa lako tani mai kina. E lewe vuqa sa muri koya, ka sa vakabulai ira taucoko.

16. Sa vakarota vei ira mera kakua ni la'ki talanoataka,

17. Me vakataucokotaki kina na vosa sa cavuta mai o Aisea na parofita, ka vaka:

18. "Ka raica! Na noqu dauveiqaravi au sa digitaka,

Na noqu ka lomani sa dau taleitaka na yaloqu!
Au na solia vua na yaloqu,

Ena vakaraitaka o koya na lewa dodonu vei ira na veimatani tani.

19. Ena sega ni veivala! Se me dau domolevu i cake, ena sega ni dua me rogoca tu na domona i gaunisala.

20. Ni sa mavomavoava tu e dua na gasau ena sega ni rawa vua me musuka, ena sega ni bokoca ni sa kubou tiko na kau, me yacova na gauna sa na tau kina na nona lewa dodonu me yaco kina na qaqa;

21. Na yacana ena nodra i nuinui na veimatani tani."

Na Vale Sa Tawase Ena Sega Ni Rawa Ni Dei

22. Sa kau mai vua e dua na tamata sa curumi tevoro, mataboko ka galu talega; a sa vakabula o koya, sa yaco kina vua na tamata mataboko oqo me rai ka vosa rawa tale.

23. Era sa qoroqoro na lewe vuqa ka tukuna, "O koya dina beka oqo na luvei Tevita?"

24. Ni ra sa rogoca na Farisi era sa tukuna, "Na tamata oqo e sega ni rawa ni cemuria vakaveitalia na tevoro, vakavo ga ena kaukauwa nei Velisavuvi na nodra turaga na tevoro."

25. Ia sa kila na nodra vakasama o Jisu, ka sa tukuna vei ira; na veimatani e yaco kina na tawase ena sega ni dua na ka vinaka ena vakavotukanataki, na vei koro kei na veivale e yaco kina na tawase ena sega ni rawa na duavata.

26. "Kevaka me cemuri Setani tale o Setani, o koya sa na tawasei koya tani mai vei koya ga. Ena qai rawa vakacava me kaukauwa na nona matanitu?

27. "Kevaka au cemuria na tevoro ena kaukauwa i Velisavuvi, ena kaukauwa cava era cemuria tiko kina o ira na luvemudou na tevoro? O koya oqo me ra qai sauma ga o ira, na nomudou loma tarotaro.

28. Ia kevaka au cemuria na tevoru ena kaukauwa ni Yalo ni Kalou, sa qai yaco dina mai vei kemudou na matanitu ni Kalou.

29. Na nona vale na tamata kaukauwa ena sega ni rawa me dua e curuma ka taura vakaukauwa na nona i yaya, ka vakavo me vesuka ka vakamalumalumutaki koya na tamata kaukauwa, sa na qai rawa me taura na nona i yaya vakamareqeti.

30. "O koya e saqati au sa sega ni duavata kei au, kei koya e sega ni tokoni au ena sega ni na tudei.

Nai Valavala Ca E Sega Ni Vosoti Rawa

31. "O koya oqo Au tukuna kina vei kemudou, nai valavala ca kece kei na vosavakacaca e cakava na tamata e rawa ni vosoti, Ia na vosavakacacataki ga ni Yalo Tabu ena sega ni rawa me vosoti.

32. Ke dua e cavuta e dua na vosa me vakacacani kina na Luve Ni Tamata e rawa ni vosoti; ia o koya e vosa vakacacataka na Yalo Tabu, ena sega ni rawa me vosoti ena gauna oqo ka vaka talega ena veigauna mai muri.

Na Vunikau Ena Kilai Ena Vuana

33. "Ena rawa ni caka me vunika vinaka ka vinaka talega na vuana, se vunika ca ka na ca talega na vuana; na vunika ena kilai ga mai na vuana.

34. "Dou kawa ni gata! E rawa vakacava mo dou vosataka na ka vinaka ni dou dukadukali tu?

Na ka e vakasina tu na yalomu ena lako mai gusumu.

35. "Ena tukuna na ka vinaka na tamata vinaka ni vinaka tu na yalona, na tamata ca ena tukuna na ka e ca ni leqa tu na yalona.

36. Ia au tukuna vei kemudou, na veivosa taucoko e tukuna na tamata, ena soli tukutuku kina ena siga ni veilewai.

37. "Ni nomu vosa ga o na vakadonui kina, se o na togoti mate ena vuku ni vosa o vosataka."

Na Daunivolatabu Kei Na Farisi Era Taroga Nai Vakatakilakila

38. Era sa qai tarogi koya eso na daunivolatabu kei na Farisi ka vaka, "Qasenivuli, keimami via raica e dua nai vakatakilakila mai vei iko."

39. Ia sa sauma lesu vei ira ka vaka, o ira nai taba tamata i valavala ca ka dauveibutakoci era sa dauvakasaqara nai vakatakilakila, ena sega ni dua nai vakatakilakila era na raica, nai vakatakilakila ga i Jona na parofita.

40. Me vaka na nona siga tolu ka bogi tolu tiko o Jona ena loma ni kete ni ika levu, ena vaka talega kina na Luve Ni Tamata ena nona siga tolu ka bogi tolu ena botoi vuravura.

41. Ena siga ni veilewai era na tucake kina na kai Ninive, me ra tukuna na nodra caka cala nai taba tamata oqo, baleta ni ra a veivutuni ena vunau i Jona; e dina ena siga oqo e dua e tiko eke e cecere cake mai vei Jona.

42. Ena tucake na ranadi ni ceva ena siga ni veilewai, me tukuna na nodra caka cala nai taba tamata oqo, ni lako sara mai ena yasa ni vuravura kadua me la'ki rogoca na vuku nei Solomoni; ena siga oqo e dua e tiko eke e cecere cake mai vei Solomoni.

Ena Lesu Tale Mai Na Yalo Dukadukali

43. " Ni sa lako tani e dua na yalo velavela mai vua e dua na tamata, sa dau veilakoyaki ena vanua dravuisiga, ka vakasaqara e dua na vanua me vakacegu kina,ka sa sega ni kunea e dua.

44. "Sa qai tukuna e lomana, 'Au na lesu tale ki na noqu vale au sa biuta mai.'Ni sa lesu mai, sa raica ni se lala tu ga, sa taviraka vakavinaka ka conaka me vaka na kena i rairai e liu.

45. "Sa qai lako ka la'ki kauta mai e vitu na yalo velavela vei koya, e vakadomobula sara na nodratou rerevaki mai vei koya, era sa qai la'ki curuma me vakaitikotiko tudei kina; na tamata oqo nai valavala ni nona bula e vinaka cake e liu, sa qai ca sara na kena oqo. Era na vaka kina nai taba tamata ca oqo."

Ratou Vakasaqarai Jisu Na Tinana Kei Na Tacina

46. Ni se vosa tiko o Koya vei ira na lewe vuqa, ka raica, e ratou sa tu e tautuba o tinana kei ira na tacina e ratou vinakata me ratou veivosaki kei Koya.

47. E dua sa tukuna vua, "la'ki raica mada, e ratou via raici iko e tautuba o tinamu kei iratou na tacimu me ratou vosa vei iko."

48. Ia sa tukuna o koya vua sa tukutuku vei Koya, "O cei mada na tinaqu kei na taciqu?"

49. Sa qai dodoka o koya na ligana vei ira na nona tisaipeli, ka tukuna, "Sa i ira oqo na tinaqu kei na taciqu!"

50. "O koya ga e cakava na Loma i Tamaqu sa tiko mai Lomalagi, oqori na taciqu, ganequ kei na tinaqu."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Daukakaburaki

13. Ena siga tikoga o ya, sa biubiu mai kina o Jisu ena vale ka la'ki dabe, toka mai matasawa.

2. Era sa toro yani vua na lewe vuqa ka vakavolivoliti Koya, sa vodoka kina o koya e dua na waqa ka la'ki dabe kina; era sa qai tucake tu yani e matasawa o ira na lewe vuqa.

3. Sa wasea kina vei ira o Koya e levu sara na vosa vakatautauvata, ka vaka: "Raica, e dua na dau kakaburaki sa lako me la'ki kakaburaki.

4. "Ni sa kaburaka na i tei, e so nai tei e lutu ena tutu ni sala; era raica na manumanu vuka ka tokia.

5. "Eso sa lutu ki na vanua veivatu, na vanua e lailai sara kina na qele; sega ni bera na kena sa tubu cake vakatotolo baleta ni sega so ni vavaku na kena qele.

6. "Ia ni sa cadra cake na siga sa raqosa, ni sega sara ga ni tu na wakana sa madu ka mate yani.

7. "Eso sa lutu kina veiwavakavotona, sa tubu cake na veiwavakavotona ka vakaruguta ni salava yani na veivanua e lutu kina.
 8. "Ia eso sa lutu ki na qele bulabula vinaka a sa vakalewe vinaka; sa yayadrau eso, sa onosagavulu eso, sa tolusagavulu eso.
 9. "O koya sa vakadaligana me rogoca, ka me rogoca sara!"

Nai Naki Ni Vosa Vakatautauvata

10. Era sa qai lako mai vua na tisaipeli ka tarogi Koya, "Na cava na vuna o vosa tiko kina vei ira ena vosa vakatautauvata?"
 11. E sauma vei ira o Koya ka vaka, "Baleta ni sa soli vei kemudou mo dou kila na veika vuni ni matanitu vakalomalagi, ia o ira e se bera ni soli vei ira mera kila.
 12. Vei koya sa tu vua e dua na ka, ena soli vakalevu vua me vuabale sara; ia vei koya e sega, ena qai kautani mai vua na ka sa bau toka rawa kina.
 13. "O koya oqo Au vosa tiko kina vei ira ena vosa vakatautauvata, baleta ni ra sa raica tu ka sega ga ni kunea, era sa rogoca tu ka sega ga ni kila, se mera bau vakasamataka rawa.
 14. Na parofisai i Aisea sa vakataucokotaki ni tukuna tiko me baleti ira oqo, ka vaka: 'Dou na daurogoca tikoga ka sega ni bau vakasamataka. Dou na dau raica tikoga ka sega ga ni kunea;
 15. Na yalodra na tamata oqo sa rui tasogo, me ra sega ni rogoca rawa kina, sa buwawa talega kina na matadra, de dua na siga ena rai na matadra, ka rogo na daligadra, me ra na qai kila kina ka saumaki mai, Au na vakabulai ira kina."
 16. Ia sa vakalouvinakataki na matamudou ni dou sa raica rawa, kei na daligamudu ni dou sa rogoca rawa;
 17. Au tukuna vei kemudou oqo, ni lewe levu na parofita kei ira na tamata yalododonu era gadreva mera raica na ka dou sa raica, ia era sega ni raica, era rogoca na ka dou sa mai rogoca, ia era sega ni rogoca rawa.

Sa Vakamacalataki Na Vosavakatautauvata Ni Daukakaburaki

18. "O koya oqo mo dou rogoca mada na vosavakatautauvata ni daukakaburaki:
 19. Ni dua e rogoca na vosa ni matanitu ka qai sega tu ni kila. Ena lako mai na vu-ni-ca ka taura tani na ka sa kaburaki oti tu e lomana, oqo o koya sa kaburaki ena tutu ni sala.
 20. "Ia o koya sa kaburaki ena vanua veivatu, sai koya oqo sa rogoca na vosa ka vakasauri ga sa tuburi koya na marau ni sa ciqoma na vosa;
 21. "E sega sara tu ga na wakana, ia e vakalailai walega na nona vosota tiko. Ena gauna me tubu mai kina na veikararawa kei na veivakacacani baleta na vosa ni Kalou, e vakasauri sa bale sobu tale.
 22. O koya sa kaburaki ena vanua ni veiwavakavotona sa rogoca na vosa, na ogaoga

vakavuravura kei na kena i yau sa dauveivakaisini sa dredre kina vua me vuavuai, baleta ni sa solegi koya tu na veiwavakavotona.

23. "Ia o koya sa kaburaki ena qele bulabula vinaka, sai koya sa rogoca na vosa ka kila deivaki sara, a sa yaco kina me vuavuai, ka vua i drau eso, sa vua i onosagavulu eso, ka tolusagavulu eso."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Witi Kei Na Kena E Ca

24. E dua tale na vosa vakatautauvata sa tukuna vei ira, ka vaka: "Na matanitu vakalomalagi sa vaka e dua na tamata sa kaburaka na sore ni i tei vinaka ena nona qele;
 25. "Ia ena gauna me moce kina, sa lako mai na kena meca ka kaburaka na sore ni kau ca, ena maliwa ni veiwiti ka sa qai lako yani.
 26. Ia ni sa kadre cake mai na sila ka sa tekivu me basika mai na vuana, sa vaka kina nai tei ca ni sa basika cake talega.
 27. "Na nona tamata cakacaka era sa tarogi koya, ka vaka, Kemuni a sega li ni kaburaka nai tei vinaka ena nomuni teitei? E qai tubu vakacava mai nai tei ca oqo?
 28. "Sa tukuna o koya vei ira, 'E dua na kequ meca e cakava oqo.' Era tukuna na nona tamata cakacaka, o ni vinakata me keimami lako ka la'ki binia vata?
 29. "Ia sa tukuna vei ira, ni dou na laki binia vata na kau ca, dou na cavuti ira talega na witi vinaka, laivi ira vata tu ga.
 30. 'Me rau tubu vata me yacova sara na tatamusuki, ni sa gauna ni tatamusuki au na qai tukuna vei ira sa tamusuka, dou kumuna mada e liu na kau ca ka vesuka vakavinaka sara me vakamai, ia na witi vinaka, dou kumuna ka maroroya vinaka ki na kena vale."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Sore Ni Musita

31. E dua tale na vosa vakatautauvata sa tukuna o koya vei ira, ka vaka: na matanitu vakalomalagi sa vaka e dua na sore ni musita, ena nona kauta e dua na tamata ka la'ki tea ki na nona qele,
 32. "Na sore ni mosita oqo e ka lailai sara me vakatautauvatani kei na vei sore ni kau tale eso; ia ni sa tubu cake sa siviti ira na tei vata, ka sa yaco me dua na vunika levu sara, era dau vukaca mai na manumanu vuka me ra mai vakasova ena veitabana."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Leveni

33. E dua tale na vosa vakatautauvata sa tukuna vei ira: Na matanitu vakalomalagi sa vaka na leveni (vakatubu), sa taura e dua na yalewa ka biuta ena valawa ka qai wakia vata me tolu kina nai vakarau madrai, me yacova na gauna sa cakacaka kina na leveni ena loma ni valawa.

Na Parofisai Kei Na Vosavakatautauvata

34. O Jisu e vosa tikoga vei ira na lewe vuqa ena vosa vakatautauvata; e sega ni dua na vosa me

tukuna vei ira me sega ni vosa vakatautauvata,
35. Sa vakataucokotaki kina na nona vosa na parofita, ka vaka: "Au na vosa ga ena vosa vakatautauvata; Au na vakamacalataka na ka sa vunitaki sara tu, mai nai vakatekivu kei vuravura."

Sa Vakamacalataki Na Vosavakatautauvata Ni Witi Ca

36. Sa qai vakatalai ira yani na lewe vuqa o Jisu ka curu kina loma ni vale. Era sa qai lako mai vua na nona tisaipeli, ka tukuna vua, vakamacalataka mada vei keitou na vosa vakatautauvata ni sore ni kau ca."

37. Sa tukuna vei iratou: "O koya e kaburaka na sore ni kau vinaka oqori na Luve ni Tamata.

38. "O vuravura nai teitei kaburaka kina, na sore ni kau vinaka o ira na gone ni matanitu, ia na sore ni kau ca o ira na luve ni vunica.

39. "Na meca koya e kakaburaki oqori na tevoru, nai otioti ni gauna ena qai yaco na tatamusuki, o ira na agilosi era na tatamusuki.

40. Na nodra vakasokomuni ka bini vata nai tei ca mera vakamai, ena vakayacori vaka kina ena i vakataotioti kei vuravura.

41. Na Luve Ni Tamata ena qai talai ira na nona agilosi me kauti ira tani mai ena nona matanitu, o ira sa dau vakavuna nai valavala ca kei ira sa kitaka nai valavala ca,

42. "Me ra na biu ki na lovo bukawaqa. Na vanua ni osi kei na vakasequruquru bati.

43. "O ira na yalododonu era na qai cila serau me vaka na matanisiga, ena nona matanitu na Tamadra. O koya sa vakadaligana me rogoca, ka me rogoca sara!

Na Vosa Vakatautauvata Ni I Yau Talei E Vunitaki

44. E dua tale oqo, na matanitu vakalomalagi sa vaka e dua nai yau talei e vunitaki tu ena dua na tiki ni qele, e kunea e dua na tamata ka vunitaka matua; ia ena vuku ni reki me baleta na ka o ya, sa lako o koya, ka volia na tiki ni qele o ya.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Mata Ni Civa Sau Levu

45. "E dua tale oqo, na, matanitu vakalomalagi sa vaka e dua na dauveivoli ena nona vakasaqara e dua na mata ni civa talei sara,

46. O koya ni sa kunea e dua na mataniciva sa talei ka sau levu, sa lako ka volitaka kece na ka sa tu vua, ka volia kina na mataniciva oqo.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Lawa Levu

47. E dua tale oqo, na matanitu vakalomalagi sa vaka e dua na lawa ni ika, ni sa viritaki ki loma ni wasawasa sa koko kina na veimataqali ika,

48. "Ni sa sinai ena ika era sa yavia ki matasawa; mera dabe ka taura mai na ika vinaka me biu ki loma ni waqa, ia na ika sa ca me biu tani e wai.

49. "Ena yaco vakakina ena i vakataotioti kei

vuravura. Era na lako mai kina na agilosi, me mai tawasei ira kina na tamata i valavala ca mai na kedra maliwa na yalododonu,

50. "Ka me ra biu ki na lovo bukawaqa, mera na dau osi tu kina ka vakasequruquru bati."

51. Sa tarogi iratou o Jisu, "Dou sa rawa ni kila li nai balebale ni oqo?" E ratou tukuna vua, "Io, Turaga."

52. Sa qai tukuna o Koya vei iratou, "O koya oqo o ira taucoko na daunivolatabu era sa mai vakatavuvulici me ra kila na matanitu vakalomalagi, era sa tautauvata kei na dua nai taukei ni vale sa taqea dredre nai yau talei, mai na gauna makawa kei na i yau ena gauna oqo."

Sa Segi Ni Vakatarai O Jisu Mai Nasareci

53. Sa yacova mai, ni sa vakaotia o Jisu na veivosa vakatautauvata, sa qai biuta mai na vanua o ya.

54. Ni sa yaco mai ki nona vanua dina, sa la'ki vakatavulici ira ena nodra vei vale ni lotu, era sa qoroqoro ka tukuna, e kauta mada mai vei na tamata qo, na vuku kei na cakacaka veivakurabuitaki levu oqo?

55. E sega li ni Luve ni Tamata ga o Koya? E sega li ni tinana ga o Meri? E ratou sega li ni tacina o Jemesa, o Josese, o Saimone kei Jutasa?

56. "E sega li ni ratou tiko vata ga oqo kei keda o iratou na ganena? E kauta mada mai vei na tamata oqo na ka kece oqo?"

57. Era sa vosakudrukudrutaki koya. Ia sa vosa vei ira o Jisu, ka vaka, "sa dokai na parofita ena so tale na vanua, sa sega ga ni dokai ena nona vanua dina vaka kina vei ira na nona matavuvale."

58. E sega sara ga ni cakava kina o koya e levu na veika veivakurabuitaki, baleta na nodra sega ni via vakabauta.

Sa Musu Na Domo i Joni Na Dauveipapitaiso

14. Ena gauna o ya, sa rogoca o Eroti na ka levu, nai tukutuku kei Jisu.

2. Sa tukuna vei ira na nona dauveiqaravi, "oqo o Joni na dauveipapitaiso; sa tucake tale mai na mate, o koya oqo sa curumi koya tiko kina na kaukauwa oqo."

3. Ni sa tauri Joni tu vakavesu o Eroti ena vale ni veivesu, me baleti koya na marama o Erotiasi na wati Vilive na tuakana.

4. Baleta ena nona tukuna vua o Joni, Ni sega ni dodonu na nodrau tiko vata kei na marama oqo."

5. Sa vinakata sara ga kina o koya me sa vakamatea, sa mani rerevaki ira tale na lewe vuqa, baleta ni ra sa vakatoka tiko me parofita.

6. Ia ena soqo ni marau ni nona siga ni sucu o Eroti, e mai meke kina e matadra na luvei Erotiasi gone yalewa, sa dua na ka na nona marau o Eroti.

7. O koya oqo sa mani cavuta kina o koya vua na goneyalewa oqo na nona yalayala, ka vaka, na ka ga o vinakata au na vakayacora vei iko.

8. Na goneyalewa oqo sa qai mai tukuna na ka

sa vakavulica mai vua o tinana, ka vaka, "mo solia ga mai vei au na ulu i Joni na dauveipapitaio ena dua na tere."

9. Sa veivutuni na tui; sa bera ni sa nona yalayala oti tu kei na vukudra talega na vei turaga era dabe vata tiko kei koya, sa mani vakarota kina me soli vua na nona kerekere.

10. Sa tala kina eso me la'ki musuka mai na domo i Joni mai na loma ni vale ni veivesu.

11. Sa qai kau mai na uluna ena dua na tere, ka mai soli sara vua na goneyalewa, sa qai la'ki solia sara o koya vei tinana.

12. Era sa qai lako mai na nona tisaipeli me kauta na yagona ka la'ki buluta sara, era sa qai lako vei Jisu mera vakaraitaka Vua.

Vakani E Lima Na Udolu

13. Ni sa rogoa o Jisu, sa biuta mai na vanua o ya ena dua na waqa, ka soko taudua ki na dua na vanua e lala. Ia ni ra sa rogoa na lewe vuqa, era sa biuta mai na nodra veikoro ka taubale muri koya.

14. Sa tu o Jisu ka raici ira na lewe vuqa ni ra sa muri koya mai; sa yavalati Koya na loloma ena vukudra, ka vakabulai ira kece mai na nodra tauvimate.

15. Ni sa yakavi mai, era sa lako mai vua na nona tisaipeli, ka tukuna, "oqo na vanua dravuisiga, sa bera na ka taucoko ni sa totolo mai na karobo. Mo ni vakatalai ira na lewe vuqa oqo ki na veikorokoro mera la'ki volia kina na kedra."

16. Ia sa tukuna vei iratou o Jisu, "E sega ni vinaka mera lako tani. Dou solia ga vei ira na kakana mera kania."

17. E ratou sa qai tukuna vua, "E tikoga oqo vei keitou e lima walega nai buli madrai kei na rua na ika."

18. Sa tukuna o koya, "Dou kauta mai ki ke vei Au."

19. Sa qai vakaroti ira na lewe vuqa me ra dabe sobu ena qele. Sa taura na lima nai buli madrai kei na rua na ika ka tacake ki Lomalagi me vosavakalouvinakataka, sa qai dovia nai buli madrai ka solia vei ratou na tisaipeli; o iratou na tisaipeli e ratou solia sara vei ira na lewe vuqa.

20. Era sa kana kecega ka mamau, na vo ni kakana e ratou vakasinaita kina e tinikarua na ketekete.

21. O ira na kana e rauta ni ra lewe lima na udolu oqo na tagane ga, ka sega ni wili kina o ira na yalewa kei na gone.

Taubale Ena Wasawasa O Jisu

22. Vakasauri na nona sa vakavodoki iratou na nona tisaipeli o Jisu ena waqa, me ratou liu yani ki tai kadua, me se tei vakatalai ira lesu na lewe vuqa o Koya.

23. Ni sa vakatalai ira lesu o Koya, sa qai lako cake taudua o Koya ki na ulunivanua me la'ki masu. Ia ni sa karobo mai sa tiko duadua ga e kea o Koya.

24. Ia na waqa ena gauna oqo sa taudonuya sara tu ga na loma ni wasaliwa, e dua na cagi liwa vakasauri e qai vakatubura na biau ka yavalati sara vakalevu na waqa.

25. Ni sa yacova mai nai kava ni wase ni bogi sa qai lako vei iratou o Jisu, a sa taubale e dela ni wai.

26. Ni ratou sa raica na tisaipeli ni sa taubale tiko e dela ni wai e ratou sa domubula, ka tukuna, "E dua na Yalo Bula!" E ratou sa veitagici ena rere.

27. Ia ka vakasauri sa vosa yani vei iratou o Jisu, ka vaka, "Dou vakacegu! Oi Au ga qo; Dou kakua ni rere."

28. Sa qai tukuna yani vua o Pita, "Turaga kevaka sai Kemuni dina oqori, mo vakarota mai vei au me'u taubale yani vei Kemuni e dela ni wai."

29. Sa tukuna yani o Koya, "Lako mai." A sa lako tani mai ena waqa o Pita, ka taubale e dela ni wai me lako vei Jisu.

30. Ia ni sa raica o koya na kaukauwa ni cagi, a sa rere; ka tekivu me sa dromu sobu vakamalua sa qai kaci, ka vaka, "Turaga, ni vakabulai au!"

31. E vakasauri ga ni sa dodoka yani na ligana o Jisu ka tauri koya, ka tukuna vua, "Tamata lailai na nomu vakabauta o iko, na cava o sega ni dei kina?"

32. Ena gauna e rau sa vodo kina i waqa, sa ruru na cagi.

33. Era sa qai lako mai ka vakarokoroko Vua o ira sa tiko ena loma ni waqa, ka tukuna, "sai Kemuni dina na Luve ni Kalou."

Era Sa Vakabulai Na Tarai Koya

34. Ni ra yaco yani ki tai kadua, e ra sa lako ki na vanua vaka Kenisareti.

35. Ni ra sa kila nai taukei e kea ni sa tiko o Koya, era sa vakauitukutuku ki na veivanua vakavolivolita, mera lako taucoko mai Vua o ira kece sa tauvimate.

36. Ka ra sa kerei koya ke rawa ni ra tara walega na bele ni nona i sulu. A ra sa bula o ira kecega sa tara.

Na Ka E Veivakadukadukalitaki E Lako Mai Loma

15. Era sa lako mai vei Jisu na daunivolatabu kei na Farisi ka ra tiko mai Jerusalem, ka tukuna vua,

2. 'Na cava na vuna era talaidredre kina na nomu tisaipeli ki na nodra i tovo vakavanua na qase? Ni ra sega ni bau savata na ligadra ni ra kania na madrai.'

3. A sa tukuna vei ira o koya, ka vaka, a cava talega dou sa talaidredre kina ki na vunau ni Kalou ena vuku ni nomudou i tovo vakavanua?

4. Nai vakaro ni Kalou, sa vaka oqo, mo vakarokorokotaki rau na tamamu kei na tinamu, ke dua e vosa rurutaki tamana se tinana, me vakamatei.

5. 'Ia dou sa tukuna, o koya sa tukuna vua na tamana kei na tinana, na tubu kece ni ka drau

ciqoma vei au mei loloma vua na Kalou -

6. Sa qai sega kina ni dodonu me vakarokorokotaki rau na tamana kei na tinana. Ia dou sa vakatawayagataka kina nai vakaro ni Kalou ena nomudou i tovo vakavanua.

7. 'Oi kemudou na dauveivakaisini! A sa parofisaitaki kemudou oti tu mai o Aisea, ka vaka :

8. Era torovi au na tamata qo mai na gusudra ga, ka vakarokorokotaki au mai na tebe ni gusudra, ia na yalodra sa yawa sara mai vei Au.

9. Na nodra qaravi Au sa maumau walega, ni ra vakavulica me dua nai vakavuvuli na lawa e bulia na tamata.

10. Sa kacivi ira mai na lewe vuqa, ka tukuna vei ira, 'Dou rogoca ka vakasamataka vakavinaka sara:

11. Na ka e curu yani ena gusu e sega ni vakadukadukalitaka na tamata; ia na ka ga e curu mai tuba ena gusu qo e vakadukadukalitaka na tamata.

12. A ratou sa lako mai na nona tisaipeli ka tukuna vua, 'Na vosa o cavuta o kila li ni o vakacudrui ira kina na Farisi?'

13. Ia sa sauma vei iratou o koya, ka vaka, na kau vakaduaga sa sega ni tea o Tamaqu mai lomalagi ena cavu laivi.

14. 'Dou biuti ira ga. O ira nai liuliu mataboko era liutaki ira na mataboko. Kevaka sa tubera na mataboko na mataboko e rau na lutu ruarua ki nai keli.

15. Sa tukuna vua o Pita, ka vaka, 'Vakamacalataka mada mai vei keitou nai balebale ni vosa vakatautauvata oqo.'

16. A sa tukuna o Jisu, 'Dou se sega ni kila rawa talega oi kemudou?'

17. 'Dou se sega ni kila rawa ni ka taucoko e curu yani ena gusu e lako sara ki na kete ka lako sara yani i tuba?'

18. Ia na ka e lako mai ena gusu qori e lako sara ga mai loma ena yalo, ka vakadukadukalitaka na tamata.

19. Na ka e lako mai ena lomada mai loma na vakanananu ca, na laba, na veibutakoci, na veidauci, na butako, na veibeitaki vakailasu, na vosa vakacaca.

20. 'Na veika oqo e vakadukadukalitaka na tamata, ia na kana ka se bera mada ni vakasavasavataki na liga e sega ni vakadukadukalitaka na tamata.

Sa Vakaraitaka Na Nona Vakabauta Na Yalewa Tani

21. A sa lako tani mai kea o Jisu ka lako ki na yasana vaka Taia kei Saitoni.

22. Ka raica, e dua na yalewa ni Kenani a sa lako mai ena yasana o ya ka mai tagi vua, ka vaka, 'Isa ni lomani au mai, noqu Turaga, na Luvei Tevita! Na luvequ yalewa sa curumi koya tu vakaukauwa e dua na tevoru.'

23. Ia a sa galu o koya ka sega ni cavuta vua

e dua na vosa. Ratou lako mai vua na nona tisaipeli, ka kerei koya me 'vakatala tani na yalewa qo ni tagi muri iratou tiko.'

24. Ia sa vosa o Koya ka tukuna vei iratou, 'Au sa talai mai ena vukudra walega na sipi sa yali ena mataqali i Isireli.'

25. Sa qai lako mai vua na yalewa qo ka vakarokoroko e matana, ka tukuna, 'Turaga, ni vukei au mada !'

26. Ia sa tukuna vua o Koya, ka vaka, sa sega ni vinaka me kau na kedra madrai na gone lalai ka me soli vei ira na koli lalai.'

27. sa tukuna na yalewa, 'Io Turaga, o ira sara ga na koli lalai ka ra dau kania na meme ni kakana ka ra dau lutu mai ena teveli ni nodra turaga.'

28. A sa vosa o Jisu ka tukuna vua, 'Yalewa sa tu vei iko e dua na vakabauta levu! Me yaco vei iko me vaka na nomu gagadre.' A sa vakabulai na luvana yalewa ena auwa sara ga o ya.

Sa Vakabulai Ira Na Lewevuqa O Jisu

29. A sa lako tani mai kea o Jisu, ka lako ravita na wasawasa o Kaleli, ka cabeta cake na ulunivanua ka la'ki dabe sobu kina.

30. e ra sa lako mai vua na lewe vuqa, ka ra kauta mai na lokiloki, na mataboko, na galu, na mavoa kei na vuqa tale; ka ra mai vakadavora ena yava i Jisu, a sa vakabulai ira o koya.

31. e ra qoroqoro na lewe vuqa ni ra sa raici ira na galu ni ra sa vosa rawa, sa mavo na mavoa, sa lako na lokiloki, ka ra sa rai na mataboko; Era sa vakalagilagiya na Kalou i Isireli.

Vakani E Va Na Udolu

32. A sa kacivi ira mai o Jisu na nona tisaipeli vei Koya ka tukuna, au sa rui lomani ira na lewe vuqa baleta ni sa tolu na siga mai qo na nodra tikoga vata kei Au, ka sega ni dua na kakana mera bau kania. Au sega ni vinakata me'u vakatalai ira yani ni ra via kana tu, de so vei ira qai rebo e gaunisala.

33. A ra sa tukuna vua na nona tisaipeli, 'E vei li ena vanua liwa qo me kau mai kina na madrai me rawa ni rauti ira na lewe vuqa oqo?'

34. Sa tukuna vei iratou o Jisu, 'E vica nai buli madrai sa tu oqori vei kemudou?' E ratou sa tukuna, 'E vitu, kei na vica walega na ika lalai.'

35. Ia sa vakaroti ira na lewe vuqa o koya mera dabe sobu ki na qele.

36. Sa qai taura o Koya na vitu nai buli madrai kei na ika ka vakavinavinakataka, a sa dovia o Koya ka solia vei iratou na tisaipeli; oiratou na tisaipeli e ratou sa qai solia yani vei ira na lewe vuqa.

37. E ra sa kana kecega ka mamau vata talega, ka vakasinaita e vitu na sova lelevu ni kakana mai na kena sa vo.

38. E rauta ni ra lewe va na udolu na tagane era kana, ka sega ni wili kina na yalewa kei ira na gone.

39. Ia sa qai vakatalai ira yani na lewe vuqa, ka vodoka o koya e dua na waqa, me lako kina yasana vaka Makitala.

Na Farisi Kei Na Sedusisi Era Vakasaqara Na I Vakatakilakila

16. O ira na Farisi kei na Sedusisi era sa lako mai vua ka tarogi koya, me vakaraitaka mada vei ira e dua nai vakatakilakila mai lomalagi, oqo ena nodra saga mera vakatovolei Koya.

2. E sauma vei ira ka vaka, ni sa la'ki kala sobu na matanisiga ka dou raica ni sa bota i ra, dou sa tukuna sara, ena draki vinaka ni mataka;

3. "Ni mataka lailai mai, dou tukuna ni sa draki ca ni dou sa raica na matanisiga ni sa damudamu sivia, Kemudou na dauveivakaisini! Dou sa rawa ni siqema rawa sara na veiveisau ni lomalagi, ia nai vakatakilakila ni gauna sara e muri, dou sega ni siqema rawa tiko.

4. "Nai tabatamata ca ka dauveibutakoci ena dau vakasaqara e dua nai vakatakilakila, ena sega ni dua nai vakatakilakila era na raica rawa, ka vakavo ga nai vakatakilakila i Jona na parofita." Sa qai biuti ira o Koya ka lako yani.

Nodra Leveni Na Farisi Kei Na Sedusisi

5. Ni ra sa yaco yani ki tai kadua na nona tisaipeli, na madrai era guilecava mera kauta.

6. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Dou rogoca vinaka, na nodra leveni na Farisi kei na Sedusisi mo dou qarauna."

7. E yavalati ratou na vosa oqo ka ratou veivosaki, "Baleta ni datou sega ni kauta mai na madrai."

8. Ia sa kila vinaka o Jisu, sa tukuna vei ratou, kemudou sa lailai na nomudou vakabauta, cava dou veitarogi kina vakai kemudou ni sega ni dou kauta mai na madrai?

9. Dou sega li ni kila, se mo dou vakasamataka na lima nai buli madrai vei ira na lewe lima udolu, e vica mada na levu ni ketekete dou tawana rawa?

10. Se na vitu nai buli madrai vei ira na lewe va na udolu e vica mada na ketekete lelevu dou tawana kina?

11. "Sa dua na ka nomudou sega ni vakasamataka rawa, ni'u sega ni vakaibalebaletaka tiko na madrai vei kemudou? Ia na nodra leveni ga na Farisi kei na Sedusisi mo dou qarauna."

12. E ratou sa qai kila rawa ni sega ni cavuta tiko o koya me ratou qarauna na leveni ena madrai; ia me ratou qarauna na nodra i vakavuvuli na Farisi kei na Sedusisi.

Vakatusa O Pita Ni Jisu Sa Karisito

13. Ni sa yaco mai o Jisu ena vanua vaka Sisaria Filipai, sa tarogi ratou na nona tisaipeli, ka vaka, "O cei era tukuna tiko na tamata me oi Au, na Luve ni Tamata?"

14. E ratou tukuna vua, "Eso e tukuna tiko ni o Kemuni o Joni na dauveipapitaiso, eso e tukuna o Ilaijia, eso tale era tukuna ni o Jeremaia, se dua tale vei ira na parofita."

15. Sa qai tarogi iratou o Koya ka vaka, "Ia dou

tukuna mada mai se o cei Oi Au?"

16. Sa sauma o Saimone Pita ka vaka, "Oi Kemuni na Karisito, na Luve ni Kalou bula."

17. Sa tukuna vua o Jisu, o sa kalouvinaka Saimone Ba - Jona, ni sa sega ni vakatakila vei iko na lewe kei na dra, ia o Koya ga na Tamaqu sa tiko mai lomalagi.

18. Au tukuna talega vei iko ni o iko o Pita, ia ena dela ni vatu oqo Au na tara kina na Noqui soqosoqo lotu, ena sega ni gumatua rawa vua na kaukauwa ni matamata mai Etesi.

19. "Au na solia talega vei iko nai dola ni matanitu vakalomalagi, na veika kece o na bukia e vuravura ena buki vaka kina mai lomalagi, kei na veika kece o sereka e vuravura ena sereki vakakina mai lomalagi."

20. Sa qai vakarota vei iratou na nona tisaipeli, me ratou kakua sara ni tukuna vua e dua, ni o Koya sara ga o Jisu na Karisito.

Sa Yalataka O Jisu Na Nona Mate Kei Na Tucake Tale

21. Sa tekivu me tukuna tiko o Jisu ena gauna o ya vei iratou na nona tisaipeli, ni dodonu me lako ki Jerusalem, ka levu sara na veika rarawa ena sotava mai vei ira na qase ni lotu kei ira na bete levu, vaka kina vei ira na dau ni Vola Tabu, ena vakamatei, ka na qai tucake tale ena i katolu ni siga.

22. Sa qai kauti koya vakatikitiki o Pita ka vosa vakaukauwa vua, ka vaka, "Ena sega sara ga ni yaco, Turaga; na ka oqo ena sega ni na vakayacori vei Kemuni!"

23. Ia sa vuki vei Pita o Koya, ka tukuna, "Mo lako ki dakuqu, Setani! o iko o vakacudruu Au, ni o sega ni vakasamataka na veika ni Kalou, ia na veika ga vakatamata."

Taura Cake Nomu Kauveilatai Ka Muri Koya

24. Sa qai tukuna o Jisu vei iratou nona tisaipeli, "kevaka e dua sa via muri Au, me kakua ni muria na lomana ia me colata ga na nona kauveilatai, ka muri Au mai.

25. "O koya sa vinakata me maroroya na nona bula ena vakayalia, ia o koya e vakayalia na nona bula ena vukuqu ena maroroi.

26. Na ka yaga cava mada ena rawata na tamata kevaka e taukeni vuravura taucoko, me mai vakayalia tu kina na yalona? E dua li na ka e rawa ni vakaisosomitaka na tamata mei sau ni yalona?

27. Ni na lako mai na Luve ni Tamata ena i ukuuku nei Tamana kei ira vata tukuna na nona Agilosu, ena qai mai solia o Koya vei ira na tamata yadua na kedra i sau me vaka na i vakarau ni nodra cacakaka.

Na Vakamataliataki O Jisu Ena Ulunivanua

28. "Na ka dina Au tukuna vei kemudou, eso era tucake tu eke era na sega ni tovolea na mate, me yacova ni ra sa raica na Luve ni Tamata ni sa lako sobu vata mai na Nona matanitu."

17. Ni sa oti e ono na siga sa qai kauti Pita, Jemesa kei Joni na tacina, o Jisu ki na dua na ulunivanua cecere ka sega tale ni dua me ratou lako vata;

2. Ka sa vakamataliataki o Koya e matadratou. Na Matana sa serau me vaka na matanisiga, kei na nonai sulu sa ramase ka vulavula sara.

3. Ka raica, sa rairai mai vei iratou o Mosese kei Ilaijia, e rau sa veivosaki kei Koya.

4. Sa qai vosa o Pita ka tukuna vei Jisu, "Turaga sa rui talei na nodatou tiko eke, kevaka o Ni vinakata, e rawa ni keitou cakava sara ga oqo e tolu na vale vakacevaceva: Me dua e Nomuni, dua me nei Mosese, ka dua me nei Ilaijia."

5. Ni se vosa tikoga o Koya, raica, sa vakarurugi iratou mai e dua na o lumilumisa; ka vakasauri sa rogo mai e dua na domo nai na o, ka vaka, "Oqo na Luvequ, Au dau rekitaki Koya vakalevu. Dou vakarorogo vua!"

6. Ni ratou sa rogoca na vosa oqo na tisaipeli, e ratou sa davo sobu ka rere vakalevu.

7. Ia sa lako mai o Jisu ka tarai iratou ka tukuna, "Dou tucake, dou kakua ni rere."

8. Ni ratou sa rai cake yani, sa sega tale ni dua me ratou raica ia o Jisu duadua ga.

9. Ni ratou sa siro sobu mai e na ulunivanua, sa vakaroti iratou o Jisu, ka vaka, "Dou kakua sara ni tukuna vua e dua me yacova mada ni sa tucake mai na mate na Luve ni Tamata."

10. E ratou sa qai tarogi koya na nona tisaipeli, ka vaka, "Na cava era tukuna kina na dauni Vola Tabu ni dodonu me na lako mai liu o Ilaijia?"

11. E sauma vei ratou o Jisu, ka tukuna, e dina sa liu mai o Ilaijia, me vakavinakataki rawa na veika kece.

12. "Ia Au tukuna vei kemudou ni sa lako oti mai o Ilaijia, era qai sega ni kilai koya ka levu sara na ka lialia era vakayacora vua. Ena vaka kina na Luve ni Tamata ena nodra na vakarau vakayacora vua nai tovo kaukauwa."

13. E ratou sa qai vakasamataka rawa na tisaipeli, ni sa tukuni Joni na dauveipapitaiso vei ratou.

Vakabulai E dua Na Gone Tagane

14. Ni ratou sa yaco mai vei ira na lewe vuqa, sa lako mai vua e dua na tagane, ka mai tekiduru sobu e Matana ka tukuna,

15. "Turaga, ni lomani koya mada na Luvequ tagane, ni sa dau tauvi koya vakalevu na cuqa; e so na gauna e dau vakatoqiqi ki na buka, ka so na gauna e dau vakatoqiqi i wai.

16. "Ni'u kauti koya mai vei iratou na nomuni tisaipeli, ia e ratou sega ni vakabula rawa."

17. Sa tukuna o Jisu, "Nai tabatamata sega ni vakabauta ka sega ni macala, sa balavu na noqu tiko vata kei kemudou? A cava na dede ni Noqu vosoti kemudou? Dou kauti koya mai kike vei Au.

18. Sa qai vunauca na tevoru o Jisu ka sa lako mai vua; ena auwa o ya sa vakabulai kina o koya na gonetaganu oqo.

19. E ratou sa qai lako vuni mai na tisaipeli vei Jisu ka tarogi Koya, ka vaka, "Na cava keitou sega kina ni rawa ni cemuria na tevoru?"

20. Sa tukuna vei iratou o Jisu, baleta ga na nomudou sega ni vakabauta; Au tukuna vei kemudou, kevaka na nomudou vakabauta me vaka na sore ni musita, dou na tukuna kina ulunivanua, mo toso eke ka toso ki kea, ena toso o koya; ena sega ni dua na ka e dredre vei kemudou.

21. "Na kena mataqali e vaka o koya oqo ena sega ni rawa me lako tani, ka vakavo ga ena masu kei na lolo."

Yalataka Tale o Jisu Na Nona Mate Kei Na Tucake Tale

22. Ni ratou tiko mai Kaleli sa tukuna vei ratou o Jisu, na Luve ni Tamata sa na vakarau me soli yani ki na ligadra na tamata,

23. "Era na vakamatei Koya, ena i katolu ni siga ena qai tucake tale." Sa luvuci ira vakalevu na lomabibi e nai tukutuku oqo.

O Pita Kei Na Nona Turaga E Rau Sa Sauma Na I Vakacavacava

24. Ni ratou sa yaco mai i Kapenaumi era sa lako mai vei Pita o ira na daukumuni vakacavacava ni vale ni lotu, ka tukuna vua, na nomu qasenivuli e solia tiko na Nona silini vakacavacava ni vale ni lotu se sega?

25. Sa tukuna o koya, "Io." Ni sa la'ki curu o koya i vale, sa vosa vua o Jisu, ka vaka, "Na cava mada na nomu nanuma, Saimone? Vei rau na rua oqo, o cei mada era na tauri vakacavacava mai vua o ira na tui kei vuravura, vei ira ga na luvedra se vei ira na vulagi?"

26. E sauma o Pita, "Vei ira na vulagi." Sa tukuna vua o Jisu, sa dodonu me galala mai kina o ira na luvedra.

27. "Ia, me caka ga, me kakua kina ni da cala vei ira, mo lako i matasawa ka viritaka nomu wa ni siwa ka taura nai matai ni ika e rawa mai. Ni o sa dolava na gusuna, o na raica ni tiko kina na i lavo; mo kauta sara nai lavo oqori ka la'ki solia vei ira me nodaru soli vata."

O Cei E Uasivi Duadua?

18. Era sa lako mai vei Jisu ena siga o ya o ira na tisaipeli, ka taroga, "O cei mada e uasivi duadua ena matanitu vakalomalagi?"

2. Sa qai kaciva mai o Jisu e dua na gone lailai vei Koya, ka mai vakaduri koya ena kedra maliwa,

3. Ka tukuna, E dina, Au tukuna oqo vei kemudou, kevaka dou sega ni veisau mo dou vaka na gone lailai, ena sega ni rawa mo dou curu ki na matanitu vakalomalagi.

4. "O koya oqo ke dua e dau yalomalumumu me vaka na gone lailai oqo, e uasivi duadua o koya ena matanitu vakalomalagi.

5. "Ke dua e ciqoma e dua na gone lailai vaka oqo ena yacaqu sa ciqomi Au.

O Jisu SaVakasalataka Na Basu Lawa

6. Ia ke dua e vakavuna me valavala ca e dua vei ira na gone lalai vakaoqo era sa vakabauti Au, e vinaka me vesu e domona e dua na vatu levu, ka me qai la'ki vakalutudromutaki ki na wasa liwa titobu.

7. "Sa ca o vuravura baleta na veivakacalai! Ena yaco ga mai na veivakacalai, ia na ca ena yacovi koya sa veivakacalai!

8. Kevaka sa vakavuna na nomu valavala ca na ligamu se yavamu mo musuka laivi ka biuta tani. E vinaka cake vei iko mo curu ki na bula sega ni mudu mo liga dua se yava dua, ka ca ga ni tu ruarua na ligamu kei na yavamu, ka mo qai biu kina bukawaqa sega ni boko rawa.

9. Kevaka sa vakavuna na matamu mo valavala ca tiko, leuta ka biuta tani. Ni vinaka mo curu kina bula sega ni mudu ni o mata dua, ka ca ni vinaka na matamu ruarua ka o qai biu kina bukawaqa mai Eli.

Vosa Vakatautauvata Ni Sipi Sa Yali

10. Dou qarauna me kua ni dua vei ira na gone lalai oqo mo dou beca, Au tukuna vei kemudou mai lomalagi na nodra agilosu sa dau raica tikoga na i tikotikoi Tamaqu mai Lomalagi.

11. "Ni sa lako mai na Luve ni Tamata me vakabulai koya sa yali.

12. Na cava na nomudou nanuma? Kevaka e dua na tamata sa dua na drau na nona sipi, ka qai dua vei ira e lako cala ka la'ki yali sara, ena sega li ni biuta tu o koya na ciwasagavulu ka ciwa, me lakova na veiulunivanua me vakasaqarai koya sa yali?

13. Kevaka sa kunea, Au tukuna vei kemudou, ena marautaka vakalevu na sipi ka yali mai vei ira na ciwa sagavulu ka ciwa era sega ni bau yali.

14. "Sa vaka oqo na Tamamudou mai Lomalagi ni sega ni vinakata me dua vei ira na gone lalai oqo me rusa.

Na Veisotavi Mo Vakarautaka Ni Sa Valavala Ca Na Tacimu

15. Kevaka sa valavala ca vei iko na tacimu, mo lako ka la'ki tukuna vua na nona cala ni drau tiko taurua. Kevaka e vakarorogo vei iko, o sa rawa lesu mai na tacimu.

16. Ia kevaka e sega ni via rogoci iko, mo qai kauta e lewe dua se lewe rua oqo me rau tu ka vakadinadinataka na ka o cavuta vua.

17. "Kevaka e sega tikoga ni via rogoca, mo vakaraitaka ki nai soqosoqo lotu. Ia kevaka e sega ni qai vinakata me rogoca nai soqosoqo lotu, mo sa wiliki koya me vaka e dua na tamata sega ni kila na Kalou kei na dua na daukumuni vakacavacava.

18. "Au tukuna vei kemudou, na ka dou vauca e vuravura ena vauci mai lomalagi, kei na ka dou sereka e vuravura ena sereki mai lomalagi.

19. Au tukuna tale vei kemudou kevaka e lewe rua vei kemudou me rau lomavata e vuravura me

kerea e dua na ka, ena vakayacora vei rau na Tamaqu sa tiko mai Lomalagi.

20. "Ke lewe rua se lewe tolu me ratou soqoni vata ena Yacaqu, Au sa tiko ena kedratou maliwa."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Dauveiqaravi Sega Ni Dau Veivosoti

21. Sa qai lako mai vua o Pita ka tukuna, "Turaga, me vaka vica mada na nonai valavala ca vei au na taciq, me'u vosoti koya tiko? Me vakavitu beka?"

22. Sa tukuna vua o Jisu, Au sega ni tukuna vei iko me vakavitu, ia me vakavitusagavulutaki na vitu.

23. O koya oqo na matanitu vakalomalagi sa vaka e dua na tui sa vinakata me kila mai vei ira na nona dauveiqaravi, na ka era sa rawata.

24. Ni sa tekivu vakadikeva sa kau mai vua e dua na tamata e tini na udolu nai lavo e dinautaka tu ka se sega ni sauma.

25. "Ia ni sa sega ni sauma rawa. Sa vakarota yani na nona turaga me sa volitaki o koya, kei na watina kei ira na luvena kei na ka kece e taukena, me rawa ni saumi kina na nona dinau.

26. Sa qai lolou ka tekiduru sobu na dauveiqaravi vua na nona turaga, ka tukuna, "Noqu turaga, ni yalololoma vei au, na noqu dinau au na qai sauma kece.

27. "Na turaga nei koya na dauveiqaravi oqo sa qai yavalati ena loloma, sa mani vagalalataka ka vosoti koya ena nona sega ni sauma na nona i dinau.

28. "Ia na dauveiqaravi tikoga oqo, sa lako yani me la'ki raica e dua na nona i tokani dauveiqaravi ena nona taura vei koya e dua na drau nai lavo ka sega tu ni sauma sa lako yani ka kidomoka na domona, ka tukuna, 'Mo sauma mai na nomu i dinau vei au!'

29. Sa lolou ka tekiduru sobu e yavana o koya na nona i tokani dauveiqaravi oqo, ka vakamamasu vua, ka vaka, mo yalololoma vei au, na noqu i dinau au na qai sauma kece.

30. E sega ni via rogoca o koya, ia sa kauti koya ka biuta ki na vale ni veivesu me yacova ni sa sauma na nona i dinau.

31. Ni ra sa rogoca na nodra i tokani dauveiqaravi tale so na ka sa cakava o koya, era sa rarawa sara vakalevu, era sa qai lako ka la'ki tukuna vua na nodra turaga na ka kece.

32. Sa qai kacivi koya mai na nona turaga, ka tukuna vua, o iko na dauveiqaravi loma ca! raica mada na noqu vosoti iko ena nomu mai vakamasuti au me baleta na nomu i dinau.

33. 'Sa sega sara ga ni rawa vei iko mo bau lomani koya na nomu i tokani, me vaka na noqu a lomani iko?'

34. Sa rarawataki koya sara vakalevu na nona turaga, sa tauri koya ka solia vei ira nai vakatawa ni vale ni veivesu, mera vakararawataka me yacova ni sa sauma na nona i dinau.

35. Ena cakava talega vakakina vei kemudou na

Tamaqu vakalomalagi, kevaka e dua vei kemudou, mai na vunyalomudou, e sega ni vosota na tacimudou sa cala vei kemudou.

Na Vakawati Kei Na Sere

19. Ni sa yacova mai na gauna me sa vakaotia kina o Jisu na nona vosa, sa qai biubiu mai ena vanua o Kaleli ka lakova yani na tai kadua ni Joritani ki na vanua vaka Jutia.

2. E lewe vuqa era sa muri koya, ka sa vakabulai ira e kea o Koya.

3. Era sa lako mai vua na Farisi, era vakatovolei koya, ni ra tukuna vua, "E rawa li vua na tagane me sereki na watina ni vakamau ena vuku ni dua ga na ka e rawa.

4. Sa qai sauma o Koya ka vaka, "Dou sega beka ni wilika ni o Koya e a buli rau mai nai vakatekivu sa bulia na tagane kei na yalewa."

5. "Sa tukuna, oqo na vuna ena biuti tamana kei tinana kina na tagane ka kabita na watina, oi rau na lewe rua oqo e rau sa na dua ga na yago?

6. "O koya oqo, e rau sa na sega ni lewe rua tiko, ia sa dua ga na yago. Na ka sa vauca vata na Kalou, me kakua ni tawasea na tamata."

7. Era sa qai tukuna tale vua, "Na cava ga e vakarota kina o Mosese me soli nai vola ni veisere, ka me biuta laivi na yalewa?"

8. E sauma vei ira o Koya ka vaka, o Mosese, me vaka na kaukauwa ni yalomudou, e vakadonuya vei kemudou mo dou sereka na watimudou, ia e a sega ni vaka kina mai nai vakatekivu.

9. "Au tukuna vei kemudou, ke dua sa sereka na watina yalewa ni sega ni dautagane na yalewa, me qai vakawatitaka tale e dua na yalewa, o koya sa veibutakoci; ke dua ena via vakawatitaka na yalewa sa sere mai o ya, sa wili o koya me veibutakoci."

10. Ratou tukuna vua na nona tisaipeli, "kevaka e sa vaka tu oqori na ka e vauca na tagane kei na watina, sa vinaka cake ga me sa kua na vakawati."

Na I Vakavuvuli I Jisu Me Baleta Na Sega Ni Vakawati

11. Ia sa tukuna vei iratou o Koya, sa sega ni rawata na tamata kece na ka oqo, ia vei ira ga e tiko vei ira na kena i solisoli:

12. "Ni so e sucu sa sega ga ni yaga me ra vakawati, ni ra se leqa sara mai ena kete i tinadra, eso e qai mai vakavuna ga na tamata na malumalumu ni yagodra, eso e sega ni via vakawati ena vuku ni matanitu vakalomalagi. O koya sa rawata me taura na ka oqo, me taura ga."

O Jisu Sa Vosavakalouvinataki Ira Na Gone Lalai

13. Sa kau mai vei Koya o ira na gone lalai me tabaki ira ka masulaka, ia e ratou sa cudruvi ira era kauti ira mai o iratou na tisaipeli.

14. Ia sa tukuna o Jisu, "Dou laivi ira na gone lalai mera lako mai vei Au, ka dou kakua ni tarovi ira;

ni o ira na lewe ni matanitu vakalomalagi era sa vaka oqo."

15. Sa qai tabaki ira ena Ligana ka vosavakalouvinakataki ira ka lako tani mai kea.

O Jisu Sa Vakasalataka Na Cauravou Vutuniyau

16. Ka raica, sa lako mai vua e dua na tamata ka tukuna vua, "Qasenivuli vinaka, na ka vinaka cava mada me'u kitaka me'u na rawata kina na bula Sega ni mudu?"

17. Sa qai tukuna vua o Koya, "Na cava mo tukuna kina ni'u vinaka? E sega ni dua e vinaka ia e dua ga, oqori na Kalou. Ia kevaka o vinakata mo rawata na bula Sega ni mudu, mo maroroya na Nona i vakaro."

18. E tukuna o koya, Nai vakaro cava soti? Tukuna vua o Jisu, "Mo kakua ni laba, Mo kakua ni veibutakoci, mo kakua ni butako, mo kakua ni lasulasu,

19. Mo dokai rau na tamamu ki na tinamu, ka mo lomana talega na kai nomu me vakataka nomu lomani iko.

20. Sa tukuna vua o koya na cauravou oqo, "na ka kece oqori au sa dau cakava tu mai ni'u se qai tubu mai. Na cava tale au se sega ni cakava?"

21. Tukuna o Jisu vua, kevaka o vinakata mo taucoko sara, mo lako, ka la'ki volitaka kece na i yau o taukena, na kena i lavo mo solia vei ira na dravudravua, o sa na qai vakaiyau kina mai lomalagi; oti o ya mo qai lako mai, ka muri Au."

22. Ia ni sa rogoca na cauravou oqo na ka sa cavuti vua, sa lako tani ena yalo e bibi, ni sa tamata vutuniyau.

Sa Rawa Na Ka Kecega Vua Na Kalou

23. Sa qai tukuna o Jisu vei ratou na nona tisaipeli, Au tukuna vei kemudou, ena dredre vua e dua sa vutuniyau me rawata na matanitu vakalomalagi.

24. "Au tukuna tale vei kemudou, e rawarawa vua na kameli me curuma na qara ni mata ni i cula, ia na vutuniyau sa dredre me rawata na matanitu ni Kalou."

25. Ni ratou sa rogoca na tisaipeli na vosa oqo, e tuburi ratou e dua na veilecayaki levu, ka ratou tukuna, "O cei beka ena qai vakabulai rawa?"

26. Ia sa vakaraici iratou tu o Jisu ka tukuna, "Ki vua na tamata na ka oqo e dredre, ia vua na Kalou e sega ni dua na ka e dredre."

27. Sa qai tukuna vua o Pita ka vaka, "Ni raica, na ka kece keitou sa biuta me keitou muri Kemuni. o koya oqo na cava keitou na rawata mai kina?"

28. Sa mani tukuna vei ratou o Jisu, "E dina Au sa tukuna vei kemudou, ena gauna sa na la'ki dabeca kina na Nona i dabedabe lagilagi vaka Turaga na Luve ni Tamata, oi kemudou na Noqu tisaipeli dou na la'ki dabeca nai tikotiko e tini karua vakaturaga, mo dou lewa na yavusa i Isireli e tinikarua.

29. Vei ira vakayadua era biuta na nodra vale,

biuti tuakana, ganena, tamana kei tinana biuta na watina kei na luvena, se biuta na nona vanua me muri Au, ena yadrau na kena i sau ena rawata kei na bula sega ni mudu ena taukena.

30. "Ia vei ira na lewe vuqa sa liu era na muri, kei ira sa muri era na liu.

Na Vosavakatautauvata Ni Tamata Cakacaka Ena Vei Were Ni Vaini

20. Ni sa tautauvata na matanitu vakalomalagi kei na dua nai taukei ni qele sa sou ena mataka lailai, me la'ki voli ira mai eso na tamata cakacaka, me mai cakacaka ena nona vei loga ni vaini.

2. Sa veivosakitaka o koya vei ira mera na tauya ruasagavulu na dola dua na siga, sa qai vakatalai ira yani kina nona vei loga vaini mera la'ki cakacaka.

3. "Ni lako yani o koya ena i katolu ni auwa e raica eso ni ra duri wale tu ga ena vanua ni veivoli,

4. Sa tukuna vei ira o koya, mo dou lako ki na vei loga vaini, Au na qai saumi kemudou ni sa oti e dua na siga ena ka e dodonu.

5. Ena i ka ono kei na i ka ciwa ni auwa sa lako tale o koya, me vaka ga sa cakava e liu.

6. Ena i katini ka dua ni auwa sa lako tale, e raici ira e so ni ra duri walega tu ga, ka tukuna vei ira, na cava dou tucake taka tu eke ena dua na siga taucoko ka sega ni cakava e dua na ka?

7. "Era tukuna mai vua, baleta ni sega ni dua me saumi keimami, sa qai tukuna o koya, dou lako talega kina vei loga vaini, Au na qai saumi kemudou ni sa oti e dua na siga ena ka e dodonu.

8. "Ni sa yakavi mai, sa tukuna nai taukei ni veiloga vaini vua na nona dauveiqaravi, mo kacivi ira vata mai na tamata cakacaka ka solia vei ira na kedra i sau, mo tekivu mai vei koya ka qai muri mai ka qai la'ki tini vei koya e liu duadua mai.

9. O ira na qai la'ki kau mai mera cakacaka ena i katini kadua ni auwa era taura talega nai sau ni dua na siga o ya e ruasagavulu na dola.

10. Ia ni sa yacova na gauna me ra taura kina na kedra i sau o ira na tekivu cakacaka e liu, era namaka me levu mai na ruasagavulu na dola na kedra i sau, ia na kedra i sau e tautauvata kecega.

11. Ni ra sa taura na kedra i sau, era sa la'ki vakatubu veiba vua nai taukei ni qele.

12. "Era tukuna, o ira na qai muri mai era cakacakataka walega e dua na auwa, o sa qai mai vakatautauvatataki keimami ena i sau keimami taura, ni keimami sa vosota tu mai na katakata ni siga ena dua na siga taucoko.

13. Ia sa vosa o koya ka tukuna vua e dua, ka vaka, noqu tagane e sega ni dua na ka ca au cakava vei iko. O a sega li ni vakadonuya vata kei au mo taura e ruasagavulu na dola ena dua na siga?

14. Mo taura na kemu i sau e dodonu me nomu ka lako yani. Au vinakata me'u na solia vei koya e

qai lako sara mai muri na kenai sau me tautauvata ga kei iko.

15. E sega beka ni dua na kena cala me'u cakava ga na ka Au vinakata ena noqu i yau? Se me na vakaleqai iko na noqu sa rui yalovinaka?

16. "Ena vaka ga o ya o ira sa muri era na liu, o ira sa liu era na muri. Ni ra lewe levu sa kacivi, ia e lailai ga sa digitaki.

Katolu Ni Gauna Me Yalataka Kina O Jisu Na Nona Mate Kei Na Tucake Tale

17. Ia o Jisu, ni sa lako cake tiko ki Jerusalemi, sa kauti iratou mada vakatikitiki na tinikarua na tisaipeli ka tukuna vei ratou,

18. "Dou raica, edatou sa lako cake tiko oqo ki Jerusalemi, ena soli yani na Luve ni Tamata vei ira na bete levu kei ira na dauniVola Tabu; era na qai lewai Koya me mate,

19. "Era na qai soli Koya vei ira na kai matanitu tani (matanitu o Roma) mera vakararawataka ka vakalialia, oti mera qai vakota ki na kauveilatai. E nai katolu ni siga ena tucake tale mai na mate.'

Na Veiqaravi Sa Cecere Duadua

20. Sa qai lako mai na tinadrau na luvei i Seveve vata kei rau na luvena, ka mai tekiduru e matana ka kerea vua e dua na ka.

21. Sa tukuna vua, o Koya, Na cava o vinakata? sa tukuna na yalewa oqo, "Mo vakayacori rau na luvequ me dua e dabe ena Yasamu i matau, ka dua me dabe ena Yasamu i mawi ena Nomuni matanitu."

22. Ia sa tukuna o Jisu, "O sa sega ni kila na ka o sa kerea. E rawa li ni rau na gunuva na bilo Au vakarau gunuva tiko, ka papitaiso talega ena papitaiso Au papitaisotaki kina?" E rau tukuna vua, "keirau na rawata."

23. Sa qai tukuna vei rau o Koya, na bilo Au gunu kina drau rawa ni na gunu kina, ka drau na rawa talega ni papitaisotaki ena papitaiso Au papitaisotaki kina; ia mo drau na dabe ena Yasaqu i matau kei na Yasaqu i mawi e sega ni rawa me'u solia, ia vei ira ga sa vakarautaka o Tamaqu mera na dabe kina.

24. Ni ra sa rogoca na vo ni lewe tini na ka oqo, era sega sara ga ni duavata ena ka rau cakava na veitacini oqo.

25. Ia sa kacivi iratou mai vei koya o Jisu, ka tukuna, dou kila ni o ira sa turaga ena veimatanitu tani era lewa taucoko na tamata, kei ira sa kaukauwa era sa vakayaco lewa vei ira kecega.

26. "E sega ni vaka kina vei kemudou; ia ke dua vei kemudou e vinakata me laveti cake, me vulica me nomudou dauveiqaravi.

27. Ke dua vei kemudou e vinakata me liutaki kemudou, ia me vaka mada e dua na bobula vei kemudou.

28. "Me vaka na Luve ni Tamata nona lako mai e sega ni mai qaravi, ia e dauveiqaravi, ka mai solia na nona bula me kedra i voli e lewe vuqa."

E Rau Sa Rai Na Mataboko

29. E lewe vuqa sa muri Koya ni ratou sa biuti Jeriko mai.

30. Ka raica, e lewe rua na tamata mataboko e rau dabe tiko ena bati ni sala, ni rau sa rogoca ni sa lako ena gaunisala o Jisu e rau sa tabalaka na domodrau ena domo ni nodrau kaci, ka vaka, "Isa Turaga, na Luve i Tevita, Ni lomani keirau mai!"

31. Era tukuna vei rau na lewe vuqa me rau tiko lo; ia sa qai toso cake ga na domo ni nodrau kacikaci, ka vaka, "Isa Turaga, na Luvei Tevita, Ni lomani keirau mai!"

32. A sa qai tu vakadua o Jisu ka kacivi rau, ka vaka, "Na cava drau vinakata vei Au me'u cakava vei kemudrau?"

33. E rau tukuna vua, "Turaga na mata i keirau me rai rawa."

34. Sa lomani rau o Jisu ka tara na matadrau. E vakasauri sa rai na matadrau, ka e rau sa muri koya sara ga.

Sa Curu Mai Na Tui Ni Qaqa

21. Ni ratou sa volekati Jerusalemi mai, ka yacovi Becivaki, ena ulunivanua ni olive, sa qai tala o Jisu e lewe rua na tisaipeli,

2. Sa tukuna vei rau, drau lako kina koro ka tiko mai ena yasana kadua, vakasauri drau na raica e dua na asa ni vesu tu, kei na luvena lailai ena tu e yasana. Drau sereka na kena dali ka kauta mai ki ke vei Au.

3. "Kevaka e dua na tamata me tarogi kemudrau, drau tukuna vua, ni sa gadrevi mai vua na Turaga, ena sega ni bera na nona vakadonua mo drau kauta mai."

4. Sa vakayacori na ka taucoko oqo me na vakataucokotaki kina na vosa ni parofita, ka vaka:

5. Tukuna vua na luvei Saioni yalewa, 'raica, sa lako mai na nomu tui, sa yalomalumulumu ka vodo tiko mai ena asa, kei na dua na luve ni asa."

6. E rau sa lako na tisaipeli ka kitaka vaka kina na ka e tukuna vei rau o Jisu.

7. Rau sa qai kauta mai na asa kei na luvena, e rau sa qai tevuka e delana na nodrau i sulu, ka qai vakadaberi Koya yani kina.

8. E lewe levu sara na tamata era tevuka na nodra i sulu e gaunisala; eso era musuka na taba ni kau ka viritaka e gaunisala.

9. Vei ira na lewe vuqa eso era muri koya ka so era liu tiko vua, ka ra kailavaka tiko, ka vaka:

"Osana vua na luvei Tevita!

Sa kalouvinaka o Koya sa lako mai

Ena yaca ni Turaga!

Osana sa cecere sara!"

10. Ni sa curumi Jerusalemi mai o Koya, sa yavala na koro taucoko, ka ra tukuna, "O cei na tamata oqo?"

11. Era sa tukuna na lewe vuqa, "Oqo gona o Jisu, na parofita mai Nasareci e Kaleli."

Vakasavasavataka Na Vale Ni Soro O Jisu

12. Sa qai lako sobu kina vale ni soro ni Kalou, ka cemuri ira tani na volivoli kei ira na volivolitaki tu ena loma ni vale ni soro, e ceburaka ka vukica sobu na teveli ni veisau i lavo kei na nodra i dabedabe na dau volitaki ruve.

13. Sa tukuna vei ira, "Sa volai, na Noqu vale ena vakatokai me vale ni masu, ia dou sa cakava me nodra qara na daubutako."

14. Era sa qai lako mai vua ki na vale ni soro o ira na mataboko kei ira na lokiloki, a sa vakabulai ira o Koya.

15. Ia ni ra sa raica o ira na bete levu kei ira na Daunivolatabu na veika veivakurabuitaki sa cakava o Koya, kei na nodra kailavaka tiko na gone lalai ena loma ni vale ni soro na vosa oqo, "Osana vua na luvei Tevita!" Sa dua na ka nodra cudru,

16. Era sa tukuna vei Koya, "O sa rogoca na ka era kailavaka tiko mai?" Sa tukuna vei ira o Jisu, "Io, se bera ga ni dou wilika,

Ena gusudra na gone lalai kei ira se keveta tiko

Ena lako mai kina na vakavinavinaka e uasivi sara?"

17. Sa qai biuti ira ka lako ena yasa ni koro me lako vaki ki Pecani, ka la'ki moce kina.

Sa Malai Na Vuni Lolo

18. Ena gauna sa lesu tiko kina o Koya ki na koro ni sa mataka mai, sa qai viakana.

19. Sa raica e dua na vuni lolo ena bati ni sala, a sa lakova mai ka raica walega na drauna sa sega ni bau vua, sa tukuna kina, "mo kua tale ni vua vakadua." E vakasauri ni sa malai sobu na vuni lolo.

Na Lesoni Ni Vuni Lolo Malai

20. Ni ratou sa raica na tisaipeli e ratou sa qoroqoro, ka tukuna, "E vakaevi mada na malai vakasauri ni vuni lolo oqo?"

21. Sa qai tukuna vei iratou o Jisu, E dina au sa tukuna vei kemudou, kevaka e tiko vei kemudou na vakabauta ka me kua vei kemudou na vakatitiqa, dou na sega walega ni cakava na ka e yaco ena vuni lolo, ia dou na rawata talega mo dou tukuna ki na ulunivanua oqo, mo toso tani ka dromu yani ena loma ni wasawasa, ena yaco vaka kina.

22. "Kei na cava ga dou kerea ena masu ni dou vakabauta, dou na rawata."

Era Sa Vakatarotoga Na Vakatalewa Nei Jisu

23. Ni sa lako mai ki na vale ni soro o Koya, era sa qai vakavosataki Koya o ira na bete levu kei ira na qase ni lotu ena gauna sa vakatavuvuli tiko kina, ka vaka, "na kaukauwa cava e tiko vei iko o cakava tiko kina na veika oqo? O cei e solia vei iko na vakatalewa oqo?"

24. Ia sa vosa o Jisu ka sauma vei ira, Au na tarogi kemudou talega ena dua na taro, kevaka mo dou sauma mai vei au, au na qai tukuna vei kemudou na lewa i cei Au cakava tiko kina na veika oqo:

25. "E vu mai vei na veipapitaisotaki i Joni? Mai lomalagi se mai vua na tamata?" Era sa veivosaki ka vaka, kevaka eda na tukuna mai lomalagi, ena qai tukuna o Koya vei keda, Na cava ga dou sega ni vakabauti Koya kina?

26. "Ia kevaka eda tukuna, mai vua na tamata, meda qarauni ira tiko na lewe vuqa ni ra na tarai keda, ni ra sa wiliki Joni tu ga me parofita!"

27. Era sa qai sauma vei Jisu ka vaka, "keimami sa sega ni kila." Sa qai tukuna o Koya, Au na sega talega ni tukuna vei kemudou se lewai cei Au cakava tiko kina na veika oqo.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Rua Na Veitacini Tagane

28. "Ia na cava mada nomudou vakasama? E dua na tamata e tiko erua na luvena tagane, sa lako o koya vei koya e qase ka tukuna, Luvequ mo lako sara ga ni kua ka la'ki cakacaka ena noqu veiloga ni vaini.

29. Sa tukuna na luvena, 'au na sega, E muri sa qai veivutunitaka, ka qai la'ki cakacaka.

30. Sa qai lako tale vei koya e gone vei rau ka la'ki tukuna na ka vata ga sa cavuta oti sa tukuna koya sa gone, au na lako saka, ia qai sega ni lako.

31. "O cei vei rau oqo e cakava na loma i Tamana?" era tukuna vua, "O koya e qase vei rau." Sa tukuna vei ira o Jisu, e dina sara, na ka oqo au tukuna vei kemudou, ni o ira na daukumuni vakacavacava kei ira na dauvolitaki ira, era na rawata na matanitu ni Kalou mai vei kemudou.

32. Ni o Joni e lako sara ga mai vei kemudou ena yalododonu, ka dou qai sega ni vakabauti koya; ia o ira na daukumuni vakacavacava kei ira na dauvolitaki ira era vakabauti koya; oi kemudou dou sa raica dou qai vakawaletaka, e muri dou sa qai vakabauti koya.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Nodra Ca Na Vakatau Ni Vei Vaini

33. "Dou rogoca tale e dua na vosa vakatautauvata: sa dua nai taukei ni qele sa tea e dua na nona veiloga vaini ka qai viribaita wavoki, sa tara e dua na vale me baleta nai vakatawa, sa qai lisitaka vei ira nai vakatawa ni vaini ka lako o koya kina dua na vanua vakayawa.

34. Ni sa yaco mai na gauna ni tatamusuki sa qai vakatala o koya eso na nona dauveiqaravi, me ratou lako vei ira nai vakatawa ni loga vaini mera solia mai eso na nonai wasewase.

35. Era sa qai tauri ira na nona dauveiqaravi o ira nai vakatawa ni veiloga vaini, ka mokulaki e dua, e dua tale era vakamatea ka dua tale era qai vakavirika ena vatu.

36. Sa qai vakatala tale o koya, e levu cake na nona dauveiqaravi, na ka vata ga e vakayacori vei

ratou nai matai e caka tale vei iratou oqo.

37. Na ka sa qai cakava o koya me sa vakatala sara ga na luvena dina, 'Ni nona nanuma era na dokai koya ni sa luvena.'

38. "Ia ni ra sa raica na luvena nai vakatawa ni vei loga vaini, era sa tukuna, oqo sara ga na luvena me na sosomitaki koya e muri, meda lako, ka vakamatei koya me noda na nonai votavota.'

39. Era sa tauri koya vakaukauwa ka yarataka tani mai ena veiloga vaini, era sa qai vakamatei koya.

40. "O koya oqo ni sa na lako mai nai taukei dina ni veiloga vaini, a cava ena kitaka o koya vei ira nai vakatawa ni veiloga vaini?"

41. Era sa tukuna vua, "me vakamatei ira na tamata ca oqo o koya, ka me lisitaka na nona veiloga vaini vei ira eso tale nai vakatawa ni veiloga vaini, o ira era rawa ni qai solia vua na nonai votavota mai na ka sa tamusuki rawa."

42. Sa tukuna vei ira o Jisu, dou se bera beka ni wilika e nai Vola Tabu:

Na vatu era sa cata o ira na matai ni vale sa yaco me kena i vakadei ena tutu ni vale.

Oqo na cakacaka i Jiova, sa ka veivakurabuitaki ni da raica?

43. "O koya oqo Au tukuna vei kemudou, ena kau tani mai vei kemudou na matanitu ni Kalou ka soli vei ira eso tale na matanitu ka rawa ni ra vuataka tiko na vuana dina.

44. "Vei koya ena lutu ki na vatu oqo ena ramusu; ia ke dua e lutuki koya, ena dasila vakamatalalai."

45. Ni ra sa rogoca o ira na bete levu kei ira na Farisi na nona vosa vakatautauvata, era sa siqema rawa ni vosataka tikoga na ka me baleti ira.

46. Ia era sa vinakata sara ga mera tauri koya vakaukauwa, era sa mani rerevaki ira na lewevuqa, ni ra kila ni sa parofita o Koya.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Kana Magiti Ni Vakamau

22. Sa baci vosa tale ena dua na vosa vakatautauvata o Jisu vei ira ka vaka:

2. Na matanitu vakalomalagi sa vaka e dua na tui ena nona vakarautaka na soqo ni vakamau me baleti koya na luvena tagane,

3. Sa qai vakatalai ira na nona dauveiqaravi me ra lako yani, ka la'ki kacivi ira mai era sa sureti tu ki na soqo ni vakamau oqo; e sega sara ga ni dua vei ira e vinakata me lako mai.

4. "Sa oti oqo sa qai kaciva tale eso na nona dauveiqaravi ka tukuna vei ira, "Dou la'ki tukuna vei ira na sureti, raica sa vakarautaki oti tu nai vakayakavi ni vakamau; na noqu bulumakau levu duadua kei ira sa urouro au sa vakamatea oti, sa vakarau tu na ka kecega, dou lako mai ki na kana ni vakamau oqo."

5. Ia ni ra sa rogoca era qai dredre ni veivakalialiai ka ra dui lako mera la'ki cakava ga na nodra cakacaka ka so era lako ki na nona

veiteitei, ka so era laki cakava ga na nodra veivoli.

6. "Eso vei ira era mokulaka na nona dauveiqaravi, ka vakalialia, ka vakamatea sara.

7. "Ia ni sa la'ki rogoca na tui nai tukutuku oqo sa cudru katakata sara ga. Sa vakatala na nona mataivalu, mera vakamatei taucoko na veivakamatei o ya, ka me kama yavu na nodra koro.

8. "Sa qai tukuna vei ira nona dauveiqaravi, sa vakarau tu na soqo ni vakamau, ia o ira sa sureti tu e sega ni dua vei ira sa kilikili me mai vakayagataka.

9. 'O koya oqo mo dou qai lako ena veigaunisala, o ira kecega dou sa raica, dou sureta mai ki na soqo ni vakamau oqo.'

10. Era sa qai lako yani na dauveiqaravi e na veigaunisala kecega ka kauti ira kece mai era sa tu kina, se ra vinaka se ra ca. Era sa mai vakatawana taucoko kina na loma ni vale ni soqo o ira oqo.

11. Ia ni sa curu mai na tui me raici ira sa sureti mai oqo, sa raica sara e dua na tagane ni tiko e kea, ka sega ni daramaka tiko nai ubi ka dodonu me soli vua baleta na soqo ni vakamau oqo.

12. "Sa qai tarogi koya, noqu i tau, o curu rawa mai vakacava eke ni sega na nomu i ubi ni soqo ni vakamau oqo?" Sa sega ni dua na ka me cavuta rawa na tagane oqo.

13. "Sa tukuna na tui vei ira na nona dauveiqaravi, dou vesuka na ligana kei na yavana, ka kauti koya tani ki na butobuto e tautuba; me na dautagi kina ka vakasequruquru bati.

14. "Ni ra lewe levu sa kacivi, ia e lewe lailai walega sa digitaki."

Na Farisi: E Dodonu Li Vakalawa Me Soli Nai Vakacavacava Vei Sisa?

15. Era sa qai lako na Farisi ka la'ki bukia e dua na vere, me rawa ni ra na coriti koya kina ena Nona vosa.

16. Era sa qai vakatala yani vua eso na nodra tisaipeli kei na so nai tokani i Eroti, me ra tukuna vua, "Qasenivuli, keitou kila ni o ni dina tiko, ka ni o Ni valatavuvulitaka vakadodonu na loma ni Kalou; ka o Ni sega ni via rerevaka e dua na tamata se na nonai tutu.

17. Mo ni tukuna mada mai vei keitou oqo, na cava sara mada na nomuni nanuma me baleti Sisa? E tara li me da solia vua nai vakacavaca se sega?

18. Ia sa kila o Jisu nai naki ca ni lomadra, ka tukuna, "Na cava dou via vakatovolei Au kina, kemudou na dauveivakaisini?

19. "Dou vakaraitaka mada mai vei Au e dua nai lavo." Era sa qai kauta mai vua e dua na peni.

20. Sa qai tukuna vei ira, nai vakatakarakara i cei oqo kei na yaca i cei e volai toka e rukuna?

21. Era tukuna vua, "O Sisa." Sa qai tukuna vei ira, "Mo dou solia ga vei Sisa na ka sa nei Sisa, ka mo dou solia vua na Kalou na ka sa nona na

Kalou."

22. Ni ra sa rogoca na vosa oqo, era sa qoroqoro ga, ka biuti koya ka ra dui lako yani.

Taro Na Sedusisi: Vakacava Na Tucake Tale?

23. Ena siga tikoga o ya era sa lako mai kina vei Koya na Sedusisi, ni ra dau tukuna ni sega na tucake tale, ka mai tarogi Koya,

24. Ka vaka: "Qasenivuli, e tukuna o Mosese kevaka sa mate dua na tamata, ka sega na luvena, e rawa vua na tacina me vakawatitaka na wati tuakana, na luvedrau me na qai nona nai wasewase i tuakana sa mate.

25. "E tiko vei keda oqo e dua na matavuvale e ratou lewe vitu na veitacini tagane, sa mate o koya ka qase ni sa vakawati oti, ka sega ni dua na luvena, sa solia o koya na watina vua na tacina sa taravi koya.

26. "Sa mate talega o koya ka tarava oqo, e vaka kina vei koya nai ka katolu me yacovi koya sara na kenai kavitu.

27. "Sa oti sa qai mate na yalewa oqo.

28. "O koya oqo, ni sa yaco na tucake tale mai na mate, o cei vei iratou na lewe vitu oqo ena qai watina? Ni o koya sa vakawatitaki iratou taucoko."

29. Sa tukuna vei ira o Jisu, na nomudou cala baleta na nomudou sega ni kila na vosa ni Kalou kei na kaukauwa ni Kalou.

30. Ni sa yaco na tucake tale sa sega kina na vakawati se na veivinakati me yaco na vakawati, ia eda sa na tautauvata kei ira na agilosu mai lomalagi.

31. Ia ena nodra tucake tale mai o ira sa mate tu, dou se sega ni wilika na ka e vosa kina vei kemudou na Kalou, ni tukuna,

32. Oi Au na Kalou i Eparaama, na Kalou i Aisake, kei na Kalou i Jekope? Na Kalou oqo e sega ni nodra Kalou na mate, ia sa nodra ga na bula."

33. Ni ra sa rogoca na lewe vuqa na nona i vakavuvuli era sa kurabui ka qoroqoro.

Na Daunivolatabu: Na Cava Na I Matai Ni Vakaro Kecega?

34. Ia ni ra sa rogoca na Farisi ni sogota o koya na gusudra na Sedusisi, era sa qai lako vata mai.

35. E dua vei ira e vu-ni-vunau, sa qai taroga Vua e dua na taro, me vakatovolei Koya, ka tukuna,

36. "Qasenivuli, nai vakaro cava nai vakaro levu duadua e nai vunau?"

37. Sa tukuna vua o Jisu, mo lomani Jiova na nomu Kalou ena yalomu taucoko, ena lomamu taucoko, kei na nomu vakasama taucoko.

38. "Oqo nai matai ka i vakaro levu duadua.

39. "Na kena i karua e tautauvata talega; mo lomana na kai nomu me vaka nomu lomani iko.

40. Nai vakaro e dua oqo era sema taucoko mai kina na vo tale ni vunau kei na nodra vosa na parofita.

Jisu: E Rawa Vakacava Me Tukuna O Tevita Vei Ira Na Luvena, Turaga

41. Ni ra se vakasoqoni vata tikoga na Farisi sa tarogi ira yani o Jisu,
 42. Ka vaka, "Na cava mada na nomudou nanuma baleti Karisito? O Koya na luvei Tevita."
 43. Sa tukuna vei ira o Koya, ni tamata e liutaki koya tu na Yalo Tabu o Tevita sa kaci vua, Turaga, ni sa volai:
 44. "Sa tukuna o Jiova vua na noqu Turaga, Mo dabe ena ligaqu i matau, Me yacova Ni'u sa biuti ira na Kemu meca ena rukuruku ni Yavamuni."
 45. "Kevaka sa kacivi Koya o Tevita na Turaga, qai rawa vakacava me luvena tale?"
 46. Sa sega ni dua me cavuta rawa vua e dua na vosa, ka tekivu mai na siga o ya ka lako yani sa sega tale ni dua me viavia vakatovolei Koya ena vosa.

Ena Ca Vei Kemudou Na Daunivolatabu Kei Na Farisi

- 23.** Sa qai vosa o Jisu vei ira na lewe vuqa kei iratou na nona tisaipeli,
 2. Sa tukuna: O ira na dauni Volatabu kei ira na Farisi era dabeca sara tikoga nai dabedabe ni vakatulewa i Mosese.
 3. O Koya oqo na ka ga era tukuna mo dou muria, dou muria ka cakava, ia dou kakua ni muria nai tovo ni nodra cakacaka; ni ka era tukuna, era sega ni bulataka.
 4. Ni ra vauca nai colacola bibi, e dredre sara ni colati ni sa rui bibi, era vakatauca ena usouso ni domo ni tamata; ia o ira era na sega ni bau yavalata mada ena dua nai qaqalo ni ligadra.
 5. Ia na cakacaka era cakava mera raica taucoko na tamata, era rairai me vaka era ka tabu ena ka era daramaka kei na nodra vaka i ubi ena ka wa bale e domodra ka lako sobu na tutuna.
 6. Ni caka e dua na soqo era dau via dabe mai cake, ni ra curu ki vale ni lotu me duatani ga na nodra i dabedabe,
 7. Era dau vinakata ni ra lakova na vanua ni veivoli, me ra dokai vei ira na tamata ka mera cavuta mai vei ira, 'Rapai, Rapai.'
 8. "Ia Oi kemudou, mo dou kakua ni kacivi na "Rapai, ni dua ga na nomudou qasenivuli, o Karisito, ni dou sa tautauvata kecega na veiwekani (soqosoqo lotu).
 9. Dou kakua ni kaciva e dua e vuravura me tamamudou; ni sa dua ga na Tamamudou o Koya sa tiko mai lomalagi.
 10. Mo dou kakua talega ni kacivi tiko mo dou qasenivuli; ni dua ga na nomudou qasenivuli, oqori o Karisito.
 11. "Ia ke dua vei kemudou e uasivi cake, o koya me dauveiqaravi.
 12. Kei koya ena nona via laveti koya cake me dua na ka, ena madua ni sa vakamalumatutaki sobu.
 13. "Ia ena ca vei kemudou na daunivolatabu kei

na Farisi, na dauveivakaisini! Ni dou sogota tiko na nodra curu kina matanitu vakalomalagi na tamata; dou sa sega mada ni curu kina kei ira talega e dodonu mera curu kina, era sa mai sega ni curu kina.

14. "Ena ca vei kemudou, na daunivolatabu kei na Farisi, na dauveivakaisini! Ni dou dau vakalala sara ga na nodra i yau na yada ni dou sa curu ki na nodra loma ni vale ena rorogo ni masu ni veivakaisini dou cakava. O koya oqo dou na cudruvi vakalevu sara kina.
 15. "Ena ca vei kemudou, na daunivolatabu kei na Farisi na dauveivakaisini! Ni dou dau taubale ena veivanua ka sokota na wasawasa. Mo dou rawata mai na yalo, ni sa rawai mai dou sa qai mai vakayacori koya me nonai votavota o Eli me vakataki kemudou.
 16. "Ena ca vei kemudou, nai liuliu mataboko, ni dou tukuna, o koya e cavuta na vosa bubului ena vale ni soro, e sega soti sara ni dua na ka; ia o koya ga e vosa bubului ena i tutu koula ena vale ni soro esa vauci koya na bubului o ya.
 17. "Dou lialia ka mataboko! O cei e bibi vei rau, na koula se na vale ni soro o koya e qai mai savasava kina na koula?
 18. Vei koya e vosa bubului ena i cabocabo ni soro, e sega ni dua na ka; ia o koya e vosa bubului ki na i solisoli ka tu ena i cabocabo ni soro, sa vauci koya na nona vosa ka me bula sara kina.
 19. "Dou lialia ka mataboko! O cei e bibi vei rau, nai solisoli se nai cabocabo ni soro o koya e qai mai savasava kina nai solisoli?
 20. "O koya oqo ke dua e vosa bubului ena i cabocabo ni soro, sa vosa bubului ena vuku ni ka o ya kei na ka kecega sa tu kina.
 21. O koya sa vosa bubului ki na vale ni soro sa vosa bubului kina, kei Koya talega sa tiko kina.
 22. Ke dua e bubului ki lomalagi, sa bubului ki nai tikotiko vakatui ni Kalou kei Koya sa dabe toka kina.
 23. Ena ca vei kemudou na daunivolatabu kei na Farisi, Na dauveivakaisini! Ni dou solia nai katini ni nomudou i teitei talei sara, ia na ka bibi e nai vunau dou qai vakawaletaka, na loloma, na bula dodonu kei na vakabauta. Sa vinaka na ka dou cakava tiko, e sega ga ni dodonu mo dou vakamamadataka na ka e dodonu me bibi duadua.
 24. "Kemudou nai liuliu mataboko, dou tauvulona tani na namu ka dou qai tilomi na kameli!
 25. Ena ca vei kemudou na daunivolatabu kei na Farisi, Na dauveivakaisini! Ni dou savata tikoga na taudaku ni bilo kei na disi, ia e loma sa tu kina na lomaca kei na garogaro ca.
 26. "Kemudou na Farisi mataboko, dou vakasavasavatata mada e liu na loma ni bilo kei na disi, ena qai savasava talega vaka kina na kena taudaku.
 27. Ena ca, vei kemudou na daunivolatabu kei na Farisi, Na dauveivakaisini! Ni dou sa vaka nai bulubulu qara vatu boro vulavula ni sa rairai

savasava e tautuba, ia e loma sa sinai ena sui ni tamata mate kei na veika vakasisila.

28. "Dou sa vaka kina vei ira na tamata, ni dou sa rairai yalododonu vei ira, ia e loma sa sinai tu vei kemudou na dauveivakaisini kei na talaidredre.

29. "Ena ca,vei kemudou na daunivolatabu kei na Farisi, Na dauveivakaisini! Baleta ni dou tara e dua na vatu mei vakananumi vei ira na parofita ka ra vakamatea o ira na nomudou qase, dou qai biuta na senikau ena dela ni nodra i bulubulu na tamata dodonu,

30. Dou qai tukuna, kevaka me keimami a bula donumaka na gauna era bula mai kina na neimami qase, keimami na sega ni vakaitavi vata kei ira ena kena vakamatei o ira na parofita.

31. "O koya oqo dou sa beitaki kemudou tikoga ena nodra vakamatei na parofita.

32. "Na nodra i valavala na nomudou qase dou sa cakava tiko, dou kitaka sara na kena levu.

33. "Oi kemudou na gata, a luve ni gata gaga! Ena rawa vakacava mo dou na bula mai na veivakararawataki mai eli?

34. "O koya oqo, au na talai ira yani na parofita, eso na tamata vuku, kei na daunivolqatabu; eso vei ira dou na vakota kina kau veilatai, eso vei ira dou na vakankuitataka ena nomudou vei vale ni lotu, era na vakararawataki ena vei korokoro.

35. Na nodra dra na tamata yalododonu e vuravura ka tekivu mai na dra i Epeli ka yacova mai na dra i Sakaraia na luve i Barakaia, ena beitaki taucoko vei kemudou, ni dou a vakamatei ira ena kedrau tadrua na vale ni soro kei na cabocabo ni soro.

36. Na ka dina au tukuna oqo vei kemuni, na ka kece e vakayacori mai ena mai tarai kemuni nai tabatamata oqo na kena ca.

Tagicaki Jerusalemi O Jisu

37. "Isa Jerusalemi, isa Jerusalemi, ni o a vakamatei ira na parofita ka vakaviriki ira talega na talai yani ena vatu! Sa dau vaka vuqa na noqu vinakata me'u vakasoqoni ira vata na luvemu, me vaka na tina ni toa sa vakasoqoni ira na luvena ena ruku ni tabana, ia dou a sega ni taleitaka!

38. Dou na raica! Ni nomudou vale ena vakalalai tani mai vei kemudou;

39. "Au sa tukuna vei kemudou, dou na sega ni raici au tale vakadua, me yacova ni dou sa tukuna, 'Sa kalouvinaka o Koya sa lako mai ena yaca ni Turaga!'"

Sa Yalataka O Jisu Ni Na Vakarusai Na Vale Ni Soro

24. Sa biuta mai na vale ni soro o Jisu ka lako mai tuba, e ratou sa lako mai Vua na nona tisaipeli ka vakaraitaka Vua na vale e kovuta taucoko na vale ni soro.

2. Sa tukuna vei iratou o Jisu "Dou sa raica taucoko tiko na vale oqo se sega? Au tukuna vei kemudou, ena sega ni dua na vatu ena vale oqori

me na veitataqai tiko, era na talaraki sobu kece ki ra."

Nai Vakatakilakila Ni Gauna Kei Na Vakataotioti Kei Vuravura

3. Ni sa la'ki dabe tiko o koya ena ulunivanua ni veiolive, e ratou sa lako lo mai Vua na tisaipeli, ka tarogi Koya, tukuna mada mai vei keitou, na gauna cava mada ena qai vakayacori kina? A cava nai vakatakilakila ni nomuni na lako mai, kei na vakataotioti kei vuravura?"

4. Sa vosa ka sauma vei ratou o Jisu; dou qarauna me kua ni dua e vakaisini kemudou.

5. Ni ra na lewe levu era na kauta voli na Yacaqu, ni ra tukuna, 'oi Au na Karisito, e lewe levu era na sikalutu kina.

6. Dou na rogoca na veivaluvaluti kei na rogorogo ni veivaluvaluti. Dou kakua ni via vakaleqai kina; ni sa dodonu me yaco mada na veika oqo, ia nai vakataotioti se bera tiko.

7. Ni ra na vakacibi i valu na veimatanitu kei na veivanua eso ena yaco na dausiga, na veimateca, kei na uneune lelevu ena veivanua eso.

8. "Na veika kece oqo sai tekitekivu tiko ni veika rarawa.

9. "Dou na soli yani mo dou vakararawataki ka dou na vakamatei, era na cati kemudou o vuravura kece ena vuku ni yacaqu.

10. "Ena lewe levu vei kemudou ena rawai ena i valavala ca, dou na vei volitaki tale ka dou na veicati vakai kemudou.

11. "Ena tubu cake eso na parofita vakailasu mera vakacalai kina e lewe levu.

12. Baleta na tubu cake ni valavala ca, ena batabata kina na nodra loloma e lewe levu.

13. "Ia o koya ena gumatua tiko me yacova nai vakataotioti ena vakabulai.

14. Nai tukutuku vinaka ni matanitu ni Kalou ena vunautaki mada e vuravura taucoko me kua kina ni dua na nodra i ulubale, sa oti o ya sa na qai yaco mai nai vakataotioti.

Na Veivakararawataki Levu

15. "O koya oqo ni dou sa raica na veika vakasisila sa tukuna oti tu mai o Taniela na parofita, ni sa tu ena vanua tabu" (Vei koya sa wilika, me kila deivaki sara).

16. "Mera na dro kina ulunivanua o ira sa tiko e Jutia.

17. Vei koya sa tiko ena delavuvu ni vale me kua tale ni lako sobu ki na nona loma ni vale, me kauta mai kina eso nai yaya.

18. Vei koya e teitei tiko, me kua tale ni lakoi nona vale me kauta mai na nona i sulu.

19. Ia ena ca vua sa bukete kei ira se vakasucuma tiko na gone lalai ena siga o ya!

20. "Dou masulaka me kua ni dou dro ena gauna ni draki batabata se na Siga Tabu.

21. Na veivakararawataki levu ena yaco e se bera vakadua ni bau donumaka o vuravura, mai nai vakatekivu me yacova mai na gauna oqo.

22. Kevaka me sega ni vakalekalekataka na gauna o ya ena sega ni dua me bula rawa, ia ena vukudra ga na digitaki sa na vakalekalekataka kina na gauna o ya.

23. "Kevaka e dua na tamata me na tukuna vei kemudou, 'Dou raica, o Karisito ga oqo! Se o Karisito sa tu mai o ya!' Dou kakua ni vakadinata.

24. Ni ra na tubu mai eso na Karisito vakailasu kei na so na parofita vakailasu, era na vakaraitaka nai vakatakilakila lelevu kei na cakacaka mana veivakurabuitaki, ena so na tamata digitaki era na rawai ena veivakacalai oqo.

25. "Dou raica, au sa vakasalataki kemudou rawa tiko yani oqo.

26. "O koya oqo, kevaka mera tukuna vei kemudou, "Dou raica sa tiko mai o Koya ena vanua dravuisiga!" Dou kakua ni lako kina; se sa tiko o Koya ena dua na loma ni rumu! Dou kakua ni vakadinata.

27. "Me vaka na tibi ni livaliva mai na Tokalau ka raici mai ena ra na kena rarama, sa vaka kina na nona rairai mai na luve ni tamata.

28. "Na vanua cava ga ena davu tu kina na yago era na kumuni vata yani kina na ikeli.

Na Nona Lako Mai Na Luve Ni Tamata

29. Ena vakasauri ni sa oti na veivakararawataki levu ena vakabutobutotaki na matanisiga, ena sega talega ni cila na vula; era na lulutu sobu mai na kalokalo mai lomalagi, ena yavalati na veivunika kei lomalagi.

30. Ena qai rairai mai nai vakatakilakila nei koya na luve ni tamata mai lomalagi, o vuravura era na qai tagi, ni ra sa raica na Luve ni Tamata ni sa lako sobu mai ena o vata kei na Nona i Ukuuku Lagilagi Vakaturaga.

31. Ena qai vakatalai ira na Nona agilosi me ra uvuca na davui me rogo levu sara, me na kauti ira vata mai kina na Nona digitaki, ka ra dui tu ena veimatanicagi e va, mai na boto sara ni vuravura era ki na mua ni lomalagi sara e cake.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Vu Ni Lolo

32. Dou vuli mada mai ena vosavakatautauvata ni vuni lolo: ni sa qai lavouvou na tabana ka sa tekivu me basika mai na drauna, dou sa rawa ni kila sara ni sa toro mai na vula i katakata.

33. Oi kemudou talega ni dou sa raica na veika kece oqo, dou sa rawa ni kila sara ni sa voleka sara tu ga o Koya - ena mata ni katuba!

34. Au tukuna vei kemudou, ena yaco mada na veika oqo ni se bera ni ra yali nai tabatamata oqo.

35. "O vuravura kei lomalagi ena yali tani, ia na Noqu Vosa ena tudei tu ga.

Sa Sega Ni Dua E Kila Na Siga Kei Na Auwa

36. "Ia na siga o ya kei na auwa o ya sa sega ni dua e kila, na agilosi mada ga mai lomalagi era sega ni kila, ia sa kila ga o Tamaqu.

37. "Ia me vaka na gauna e bula donumaka o

Noa, ena vaka talega kina na nona rairai mai na Luve ni Tamata.

38. "Ni se bera ni yaco na waluvu, sa dua na ka na levu ni veisolevuti ena kana kei na gunu, na vakamau kei na veimusumusuki ni vakamau, me yacova sara ga ni sa vodo ki na waqa o Noa,

39. Era sega sara tu ga ni kila me yacova ni sa waluvu dina ka vakamatei ira taucoko, ena vaka sara ga o ya na Nona rairai mai na Luve ni Tamata.

40. "Ena lewe rua na tagane e rau na teitei tiko; e dua ena kautani e dua ena tu mai.

41. "E lewe rua na yalewa e rau na qaqi sila, e dua ena kautani e dua ena tu mai.

42. "Dou yadra tiko, ni dou sa sega ni kila na auwa ena lako mai kina na nomudou Turaga.

43. Ia dou kila oqo, kevaka me sa kila rawa tiko nai taukei ni vale na auwa me mai butako kina na daubutako ena nona vale, ke sa na yadrava tiko na nona vale me kua ni butakoci.

44. "O koya oqo mo dou sa vakarautaki kemudou sara tu ga, ni na lako mai na Luve ni Tamata ena auwa dou sega ni namaka.

Na Dauveiqaravi Yalodina Kei Na Dauveiqaravi Lawaki Ca

45. O cei beka na dauveiqaravi yalomatua ka yalodina ni Turaga, sa vakaolata vua nai tavi na nona Turaga me qaravi ira tiko na nona lewe ni vuvale ka vakarautaka na kedra ena kena gauna dodonu?

46. Ena kalouvinaka na dauveiqaravi o ya ni na lako mai na nona turaga, ka kunei koya ni yalodina tiko ena nona i tavi.

47. Au tukuna vei kemudou, na nona turaga ena solia dina vua me lewa na nona i yau kecega.

48. Ia kevaka me tukuna e lomana na dauveiqaravi lawaki ca, 'Na noqu turaga sa vakadaroa tiko na nona lako mai,'

49. Sa tekivu o koya me mokulaki ira a nonai tokani vaka dauveiqaravi, ka tabalaka na kana kei na gunu vata kei ira na daumateni.

50. Na turaga nei koya na dauveiqaravi oqori ena lako mai ena siga e sega ni namaka kei na auwa e sega ni kila.

51. Era na wasei koya vakarua ka soli vua na i votavota nodra na dauveivakaisini. Ena na tagi qoqolou ka vakasequuruquru bati.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Goneyalewa Vuku Kei Na Goneyalewa Lialia

25. Ia na matanitu vakalomalagi e rawa talega ni vakatautauvatataki kei na tini na goneyalewa, e ratou kauta na nodratou dui cina me ratou na la'ki veisotari kei na tagane sa qai vakawati.

2. "E lewe lima vei iratou sa vuku ka lewe lima sa lialia.

3. Oi iratou na lialia e ratou kauta na nodratou cina e ratou sega ni kauta vata tu kei na waiwai,

4. "Ia o iratou na vuku e ratou kauta na nodratou cina ka e ratou kauta vata tiko kei na nodratou bola ni waiwai.
5. Ia ni sa dede tiko mai na tagane sa vakawati, e ratou sa sosovu kecega ka moce.
6. "Ni sa bogi levu tutu sa rogo e dua na domo ni kacikaci: 'Ka raica, na tagane sa vakawati sa lako mai oqo; dou lako ka laki sotavi koya!'"
7. "E ratou sa duri cake mai na goneyalewa ka dui vakarautaka na nodratou cina.
8. "E ratou sa tukuna na lialia vei iratou na vuku, dou solia mada mai vei keitou eso na nomudou waiwai, ni sa boko tale na neitou cina!
9. "Ia e ratou sauma mai na vuku, ka vaka, 'Sa sega ni veirauti vei kedatou na ka oqo; ia ena daumaka mo dau lako vei ira na dauvolitaka ka volia mai kina eso me nomudou.'
10. Ena gauna me ratou lako kina ka la'ki volivoli, sa lako mai na tagane sa vakawati, ia o iratou sa vakarau tu e ratou sa curu vata kei koya ki na vanua ni soqo ni vakamau; ka sa sogo na katuba.
11. Ni oti o ya e ratou sa lako talega mai na vo ni goneyalewa oqo, ka kacikaci, noqu turaga, noqu turaga ni dolava vei keitou na katuba!
12. "Ia sa vosa o Koya ka sauma vei iratou, Au tukuna dina vei kemudou, Au sega sara ga ni kilai kemudou.'
13. O koya mo dou yadra tiko ka vakarautaki kemudou, ni dou sega ni kila na siga kei na auwa ena lako mai kina na Luve ni Tamata.'

Na Vosa Vakatautauvata Ni Taledi

14. Ni matanitu vakalomalagi sa vaka e dua na tamata sa lako ki na dua na vanua vakayawa, sa qai kacivi ira mai na nona tamata cakacaka ka solia vei ira na nona i lavo mera rawata tale mai kina eso.
15. Sa soli e lima na taledi vua e dua, lima na udolu na dola, vua tale e dua e rua na udolou na dola, vua tale e dua, e dua ga na udolu na dola, sa solia ni kila na nona kaukauwa ena ka e rawa mai kina; ni sa oti sa qai lako yani.
16. Na tamata sa soli vua e lima na taledi sa lako ka la'ki veivolitaka ka sa rawata mai kina e lima tale na taledi.
17. Sa vaka talega kina o koya sa soli vua e rua na taledi ni sa rawata tale mai erua.
18. 'Ia vei koya sa soli vua e dua na taledi sa lako ka la'ki kelia na qele, me buluta kina nai lavo ni nona turaga.
19. Sa dede na nona lako tu na nodratou turaga sa qai lesu tale mai ka mai taroga na ka e ratou sa rawata.
20. Vei koya sa taura e lima na taledi sa lako mai ni sa kauta vata tiko mai kei na lima tale na taledi, sa tukuna, turaga, o ni a solia vei au e lima na taledi; raica qo au sa rawata mai e lima tale na taledi.
21. 'Sa tukuna vua na nona turaga, totoka vakaoti, o sa tamata vinaka ka dina; ni o sa dina ena ka e vica walega, au na vakayacori iko mo lewa na ka e

vuqa curu ki na marau ni nomu turaga.

22. O koya talega sa soli vua e rua na taledi sa lako mai, ka tukuna, 'Turaga, o ni a solia vei au e rua na taledi; raica qo, Au sa rawata tale mai e rua tale na taledi.
23. 'Sa tukuna vua na nona turaga, totoka vakaoti, o sa tamata vinaka ka dina; ni o sa dina ena ka e vica walega, au na vakayacori iko mo lewa na ka e vuqa. Curu ki na marau ni nomu Turaga.
24. Sa lako talega mai o koya sa soli vua e dua na taledi, ka mai tukuna, Turaga au sa kila rawa ni o ni sa bau dua na tamata lawaki kaukauwa, mo ni tamusuka e dua na ka o ni sega ni kaburaka, ka betia e dua na ka o ni sega ni oca kina.
25. Sa tuburi au mai kina e dua na rere, au sa lako kina ka la'ki buluta na nomu taledi me'u vunitaka ena qele. Raica qo, sa soli tale vei iko na ka ga e nomu.
26. 'Ia sa vosa vua na nona Turaga, ka vaka, o iko na tamata loma ca ka vucesa, o kila ni'u na tamusuka na ka au sega ni kaburaka ka betia na ka au sega ni oca kina.
27. E dodonu mo vakacuruma na noqu i lavo ki na baqe, ni gauna me'u lesu mai kina sa rawa ni'u taura na kena tubu.
28. O koya oqo dou taura mai vua na taledi, ka solia vei koya e tini na nona taledi e tini na udolu na dola.
29. Vei koya sa tu vua na ka ena soli vakalevu vua me vuabale; ia vei koya e sega ni dua na ka e tu vua, ena kautani tale mai vua na ka sa bau toka rawa vua.
30. 'Dou taura na tamata sega ni yaga oqo ka comolaka ki na butobuto e tautuba. Me na dautagi kina ka vakasequruquru bati!'

Na Luve Ni Tamata Ena Lewai Na Veimatanitu

31. Ni na lako mai na Luve Ni Tamata kei ira vata tukuna na agilosu yalosavasava, ena qai mai dabeca na Nonai dabedabe lagilagi vakaturaga.
32. 'Na veimatanitu kece era na duri e matana, ena tawasei ira yadudua o Koya me vaka na nona tawasea na sipi na kenai vakatawa.
33. Ena vakatikori ira na sipi mera tiko ena ligana i matau, ia na me ena ligana i mawi.
34. Ena qai tukuna na tui vei ira sa tiko ena yasana i matau, dou lako mai oi kemuni sa vakalouvinakataki mai vei Tamaqu, mo ni taukena na matanitu sa vakarautaki tiko mai me Nomuni mai na gauna e tauyavutaki kina o vuravura.
35. 'Ni'u a viakana tu ka dou a vakani au; ni'u a viagunu kemudou a vagunuvi au; ni'u a vulagi yani dou a kauwaitaki Au ka vakacurumi Au i vale.
36. Ni'u a luvaiwale dou a vakaisulumi Au; ni'u a tauvimate dou a mai sikovi Au; Ni'u tu ena vale ni veivesu dou a qai mai raici Au.'
37. 'Era sa qai tarogi koya na yalododonu, ka vaka, 'Turaga, ena gauna cava o Ni a viakana kina keimami qai vakani Kemuni, se viagunu kina keimami qai vagunuvi Kemuni ?

38. Ena gauna cava mada Kemuni a vulagi mai kina, keimami qai kauwaitaki Kemuni ka vakacurumi Kemuni i vale, se na gauna o Ni luvaivale kina keimami qai vakaisulumi Kemuni ?

39. Se na gauna cava keimami sikovi Kemuni kina, ena gauna ni Nomuni tauvimate kei na nomuni tiko ena vale ni veivesu ?

40. Sa qai sauma vei ira na Tui, ka vaka, na ka dina oqo Au tukuna vei kemudou, na veika kece sara dou cakava vua e dua na noqu i tokani oqo, dou sa cakava tiko vei Au.

41. 'Sa qai tukuna talega o Koya vei ira sa tiko ena Ligana i mawi, ni lako tani mai Mataqu, dou sa cudruvi ki na bukawaqa sega ni boko rawa sa vakarautaki ki vua na tevero vata kei ira na Nona agilosu :

42. Ni'u a viakana tu dou sega ni bau vakani Au; Ni'u a viagunu dou sega sara ga ni bau vagunuvi Au;

43. Ni'u a vulagi yani dou sega sara ga ni bau kauwaitaki Au mo dou vakacurumi Au i vale, Ni'u a luvaivale dou sega ni bau vakaisulumi Au, Ni'u a tauvimate ka tiko talega i vale ni veivesu dou sega ni bau mai sikovi Au.'

44. 'Era na tarogi koya talega, ka vaka, Turaga ena gauna cava mada o Ni a viakana kina se viagunu se vulagi mai, se luvaivale se tauvimate se tiko e vale ni veivesu, me keimami sega ni qaravi Kemuni?'

45. 'Sa qai tukuna talega vei ira o Koya, ka vaka, na ka dina Au tukuna oqo vei kemuni, na veika kece sara o Ni sega ni via cakava vua e dua vei ira oqo, o Ni sa sega ni via cakava vei Au.

46. 'O ira sa vaka oqo era na lakova yani nai totogi ni veivakararawataki sega mudu, ia o ira na yalododonu ki na bula sega ni mudu.'

Na Bukivere Me Vakamatei O Jisu

26. Ni sa mai oti na Nona vosa tiko o Jisu me baleta na veika oqori, sa tukuna vei iratou na Nona tisaipeli,

2. 'Dou kila ni oti ga yani oqo e rua na siga sa yaco sara na kana vata ni lako sivia, ena qai soli yani na Luve ni Tamata me vakamatei.'

3. Ena gauna vata tiko o ya, era sa la'ki kumuni vata kina ena vale vakaturaga i Kaiava na bete levu sara, o ira na bete levu, na daunivolatabu kei ira na qase ni lotu.

4. Ena nodra bosei Jisu mera vesuka ena gaunisala vakailawaki, ka vakamatei Koya.

5. Ia era sa tukuna, 'me kakua ena gauna ni kana vata ni lako sivia, de qai yaco kina e dua na tiko yavavala mai vei ira na lewe ni vanua.'

Na Veilumuti E Pecani

6. Ia ni sa tiko o Jisu mai Pecani ena vale ni Saimoni na vukavuka,

7. Sa lako mai vua e dua na yalewa ka taura tiko mai e dua na tavaya alapasita ka sega tu kina nai

lumu talei ka saulevu sara, sa livia ki uluna ena gauna e dabe tiko kina ena yasa ni teveli.

8. Ia ni ratou sa raica na nona tisaipeli na ka oqo, e ratou sa cudru, ka tukuna "Na cava e vakamaumautaki kina na ka oqo?"

9. 'Me volitaki nai lumu talei oqo me rawa mai kina e dua nai lavo levu, ka me soli vei ira na dravudravua.'

10. Ia ni sa rogoca o Jisu, sa tukuna vei iratou na cava dou tarova kina na yalewa oqo? Ni sa cakava vei Au e dua na cakacaka e uasivi.

11. Ni ra sa bula vata tu ga kei kemudou o ira na dravudravua ena veisiga, ia Au na sega ni tu vata kei kemudou e veisiga.

12. Ena nona livia ki na Yagoqu nai lumu talei oqo, sa cakava o koya me Noqu i lumu ni bulu.

13. Au tukuna na ka dina oqo vei kemudou, ena veivanua taucoko e vuravura ena vunautaki kina nai tukutuku vinaka oqo, ena tukuni talega kina na ka sa cakava na yalewa oqo me kenai divi.

Sa Vakadonuya O Jiutasa Me Veretaki Jisu

14. E dua vei ira na lewe tinikarua ka yacana o Jiutasa Isikarioti, a sa lako vei ira na bete levu,

15. Ka tukuna, 'e vica beka dou vinakata mo dou solia vei au kevaka me'u soli Koya vei kemudou?'

16. Mai na siga o ya sa tekivu vakasaqara kina o koya e dua na gauna vinaka me na soli Koya yani kina.

O Jisu Sa Marautaka Na Lako Sivia Vata Kei Iratou Na Nona Tisaipeli

17. Ena i matai ni siga ni kana madrai sa sega ni vakaleveni, e ratou sa lako mai vei Jisu na tisaipeli, ka tarogi koya, E vei beka na vanua o Ni vinakata me keitou vakarautaka kina vei Kemuni na ka mo ni na kania ena kana ni lako sivia ?

18. Sa tukuna vei iratou o Koya, dou lako kina koro ki vua e dua na tamata e kea, ka tukuna vua, 'Sa tukuna na qasenivuli, sa voleka mai na Noqu gauna; "Oi Au kei ratou na noqu tisaipeli me tei keitou vakayagataka mada na nomu vale ena kana ni lako sivia.'

19. E ratou sa cakava na tisaipeli me vaka na ka sa vakarota vei iratou o Jisu; e ratou sa vakarautaka na kana ni lako sivia.

20. Ni sa yakavi mai, sa dabe sobu vata o Koya kei iratou na lewe tinikarua.

21. Ni ratou sa kana tiko, sa tukuna o koya, 'na ka dina oqo, Au tukuna vei kemudou, ena dua ga vei kemudou ena soli Au yani.'

22. E ratou sa yalo bibi sara vakalevu, ka dui tukuna yadua vei Koya, 'Turaga oi au beka?'

23. Sa tukuna o koya vei iratou, o koya ga keirau na tokoca vata na ligai keirau ena dari sai koya oqo ena soli Au yani.

24. 'Na luve ni Tamata ena vakayacora na ka ga sa volai me baleti Koya, ia na tamata ena soli Koya ena ca sara ! E vinaka cake vua na tamata o ya me a kua ga ni sucu mai.'

25. O Jiutasa, o koya sa soli koya, sa tukuna ka

26. vaka, "Rapai oi au beka? Sa tukuna o Koya, o sa tukuna dina mai.

Sa Vakatikora O Jisu Nai Vakayakavi Ni Turaga

27. Ni ra sa kana tiko, sa taura na madrai o Jisu, sa vakavinavinakataka ka dovia, sa qai solia vei iratou na tisaipeli ka tukuna, 'taura, ka kania; sai Koya oqo na Yagoqu.'

28. Sa qai taura na bilo, ka vakavinavinakataka, sa solia vei ira, ka tukuna, mo dou gunu kece kina.

29. Ni sai koya oqo na Noqu dra ni veiyalayalati vou, sa vakadavei ena vuku ni nodra i valavala ca na lewe vuqa.

30. "Ia Au sa tukuna vei kemudou, Au na sega ni na gunuva na vua ni vaini oqo ena gauna oqo, ka me yacova sara na siga me datou na qai la'ki gunuva vou tale kina ena matanitu nei Tamaqu."

31. Ni ra sa lagata oti e dua na sere, era sa qai lako yani ki na ulunivanua ni veiolive.

Sa Yalataka O Jisu Ni Na Cakitaki Koya O Pita

32. Sa qai tukuna o Jisu vei ratou, ena bogi ni kua dou na tarabe kece sara ena vukuqu, ni sa volai :

"Au na mokuta nai vakatawa, Era na dui talabusese kina na qele ni sipi."

33. "Ia Niú sa tucake tale mai, Au na liutaki kemudou ki Kaleli."

34. Sa tukuna vei Koya o Pita, 'kevaka me ratou na tarabe kece ena Vukumuni oiratou oqo, Au na sega ni rawa meú tarabe.'

35. Sa tukuna vua o Jisu, "Au tukuna dina vei iko, ena bogi ni kua, ni se bera ni tagi na toa, o na cakitaki Au vakatolu."

36. Sa tukuna vei koya o Pita "keú mani mate sara vata kei Kemuni, Au na sega ga ni rawa meú cakitaki kemuni!" E ratou sa cavuta vaka talega kina na tisaipeli.

Na Masu Mai Na Were

37. Sa qai lako mai o Jisu vata kei iratou ki na dua na vanua sa vakatokai o Kecisemani, sa tukuna vei ratou na tisaipeli, 'dou dabe tiko eke meú lako mada ki kea meú la'ki masu kina.'

38. A sa kauti Pita kei rau na luvei Seвете me ratou lako vata, ka sa tekivu me tarai Koya mai na lomabibi kei na rarawa ni Lomana.

39. Sa tukuna vei iratou, 'sa bikai na Yaloqu ena lomabibi, me vaka ni' u na mate. Dou tikoga eke ka vakatawa vata kei Au.'

40. A sa toro vakalailai ki liu ka lolou sobu me vakanamata ki na qele, sa masu, ka vaka, "Isa Tamaqu, kevaka sa rawa, me kau tani vei Au na bilo oqo; ia me vaka ga na Nomu lewa, me kakua ni Noqu lewa."

41. A sa lako mai vei iratou na tisaipeli ka raici ratou ni ratou sa moce, sa tukuna vei Pita, 'Vakaeei! Dou sa sega li ni rawa ni vakatawa vata kei Au me dua walega na auwa ?

42. 'Dou vakatawa ka masu, de qai rawai kemudou na veitemaki. Sa gu dina tiko na yalo, ia na yago ga sa malumalumumu.'

43. Sa lako tale e nai karua ni gauna, ena nona la'ki masu, ka tukuna, "Isa Tamaqu, kevaka sa sega ni rawa me kau tani vei Au na bilo oqo Meú sa gunuva ga, me yaco ga na Nomu lewa."

44. Sa lako tale mai ka raici iratou ni ratou se moce ga, ka ni sa rui bibi na matadratou.

45. A sa biuti ratou ka lako tale yani, me la'ki masu ena i katolu ni gauna, ka tukuna tikoga na vosa sa cavuta oti.

46. Sa qai lako mai vei iratou na Nona tisaipeli ka tukuna vei ratou, dou se moce voli ga ka wele tiko? Raica, sa voleka mai na auwa me na soli yani kina na Luve ni Tamata ki na ligadra na tamata i valavala ca.

47. "Dou tucake, medatou lako yani. Dou raica sa voleka sara ga mai oqori o koya e volitaki Au."

Na Veicakitaki Kei Na Vesu E Kecisemani

48. Ni se vosa tikoga, ka raica, sa lako mai o Jiutasa, e dua vei ira na lewe tinikarua, vata kei ira na lewe vuqa era vaka i seleiwau ka vakaiwau, era talai mai vei ira na bete levu kei ira na qase ni lotu.

49. O koya ka volitaki Koya sa tukuna oti tiko mai vei ira nai vakatakilakila ena cakava, ka vaka, 'O Koya ga Au na reguca, sai Koya sara ga oqori; dou vesuka sara.'

50. A sa vakasauri na nona lako cake vei Jisu ka tukuna, 'ni sa bula Vinaka, Rapai!' ka sa qai reguca.

51. Ia sa tukuna vua o Jisu, 'Noqu i tau, na cava na vuni nomu lako mai?' Era sa qai lako mai ka taura na ligai Jisu ka kauti Koya.

52. E vakasauri na nona sa tatara kina nona taga e dua vei ira na tiko vata kei Jisu, ka ucuna mai na nona i seleiwau, ka taya laivi e dua na daligani tamata nei koya na bete levu.

53. Ia sa tukuna vua o Jisu, mo biuta lesu tale nai seleiwau ki na kena taga, ni o ira kece era vakayagataka nai seleiwau era na mate ena i seleiwau.

54. O nanuma beka Ni' u sega ni rawa ni masuti Tamaqu sara ga oqo, me vakatala mai vei au e sivia na tinikarua na udolu na agilosi ?

55. 'Me qai vakataucokotaki vakacava nai Vola Tabu, ni dodonu me vaka oqo ?'

56. Sa vosa vei ira na lewe vuqa o Jisu ena auwa o ya, dou sa lakova beka mai e dua na daubutako ni dou sa vakaiseiwau ka vakaiwau mo dou mai vesuki au? Ena veisiga edatou dau dabe vata tiko ena vale ni soro ena noqu dau vakatavuvuli, dou a sega ni bau vesuki Au.

57. 'Ia na kena vakayacori na veika oqo, me rawa ni vakataucokotaki kina nai Vola Tabu era a tukuna mai na parofita.' A ra sa qai biuti koya kecega na tisaipeli ka dro yani.

Jisu Ena Matadra Na Sanidrini

58. O ira na tauri Jisu era sa kauti Koya ki vei Kaiva na bete levu, na vanua era soqoni vata tiko mai kina na dauni Vola Tabu kei ira na qase ni lotu

59. Ia o Pita e muri Koya tiko ga mai vakayawa,

me yacova sara na loma ni bai nei koya na bete levu. A sa curu i loma ni vale ka dabe vata kei ira na dauveiqaravi me raica na veika ena vakayacori.

60. Era sa qai vakauqeta eso me beitaki Jisu vakailasu o ira na bete levu, na qase ni lotu kei na matabose ni lotu me rawa kina ni vakamatei,

61. Ia sa sega ni kune me dua Nona cala. Era lewe levu na dauveibeitaki era tucake mai, e sega ga ni dua na cala me kune vua. Ia sa qai kenai otioti e rau tucake mai e lewe rua na dauveibeitaki vakailasu.

62. E rau tukuna, 'na tamata oqo sa tukuna, Au rawa ni talaraka sobu na vale ni soro ni Kalou ka'u na tara tale ena loma ga ni tolu na siga.

63. Sa tucake mai na bete levu ka tukuna vua, 'sega ni o via sauma na taro o ya? Vakacava na ka e rau tukuna tiko oi rau oqo me baleti iko?'

64. Ia sa galu ga o Jisu. A sa vosa vua na bete levu ka vaka, 'Mo vosa bubului mada ena mata ni Kalou Luve Ni Kalou!'

65. Sa tukuna vua o Jisu, sa dina na ka o tukuna, ia Au sa tukuna vei kemudou, ena gauna mai muri dou na raica kina na Luve ni Tamata ni dabe tiko ena Liga i Matau i Koya sa Kaukauwa sara, ka na lako mai ena vei o ni lomalagi.'

66. Sa qai dresulaka na nona i sulu na bete levu ka tukuna. Sa vosa vakacaca o Koya! Nai vakadinadina cava tale eda gadreva? Dou sa raica, ka rogoca sara tu ga qo na Nona vosa vakacaca!

67. 'Na cava dou sa nanuma vua? Era sa tukuna mai, 'Sa dodonu ga me vakamatei.'

68. Era sa qai kasivita na matana ka vaculaki koya; eso vei ira era robalaki koya ena ligadra,

69. Ka ra tukuna vua, 'Parofisai mada vei keimami, ni o iko na Karisito! o cei sa robalaki iko?'

Cakitaki Jisu O Pita, Ka Sa Tagi Vakaca Sara

70. Ia oqo sa dabe tiko ena vale ni veilewai mai tuba o Pita, ka sa lako mai vua e dua na yalewa dauveiqaravi ka tukuna, 'o iko talega sa dau tiko vata kei Jisu na kai Kaleli.

71. Ia sa cakitaka vei ira kecega, ka vaka, 'Au sega sara ga ni bau kila na ka o tukuna tiko.'

72. Ni sa lako o koya me curu ki katuba, sa raici koya e dua tale na yalewa ka tukuna vei ira na tu e kea, 'Na tamata qo sa dau tiko vata kei Jisu na kai Nasareci.'

73. Ia sa baci cakitaki Koya tale ka vosa bubului, 'Au sega sara ga ni kila na tamata oqori!'

74. Segga ni dede era sa lako mai na tucake tu e kea ka ra tukuna vei Pita, 'o iko sara ga e dua dina vei ira, ni sa tukuni iko tikoga na nomu i vosavosa.'

75. Sa qai tekivu me ruru ca ka bubului, sa tukuna, 'Au sega ni kila na tamata oqori!' vakasauri sa tagi na toa.

76. Sa qai nanuma o Pita na vosa e a cavuta vua o Jisu ni tukuna, 'Ni se bera ni tagi na toa o na cakitaki Au vakatolu.' A sa mani lako yani i tuba ka tagi vakalevu sara.

Sa Soli O Jisu Vei Ponito Pailato

27. Ni sa mataka mai, era sa qai bukia na vere kei Jisu me sa vakamatei o ira na bete levu kei ira na qase ni lotu.

2. Ni ra sa vesuki koya, era sa qai kauta me la'ki soli ki na liga i Ponito Pailato na kovana.

Sa Kunati Koya Ga O Jiutasa

3. O Jiutasa, o koya ka volitaki Koya ni sa raica sa na vakamatei dina o Jisu, sa qai veivutunitaka na ka e cakava, ka vakasuka lesu na tolusagavulu na tiki ni siliva vei ira na bete levu kei ira na qase,

4. Ka tukuna, 'Au sai valavala ca niu volitaki Koya na dra sega cala.' Era sa tukuna vua, na cava me mai neitou kina? Oqori na nomu leqa ga o iko!'

5. Sa taura o koya na tolusagavulu na tiki ni siliva ka viritaka sobu ena vale ni soro ka lako yani i tuba ka la'ki kunati koya kina.

6. Ia era sa taura na tiki ni siliva na bete levu ka tukuna, 'sa sega ni vakatarai ena noda lawa me biu ki nai yau ni lotu na ka oqo, baleta ni i sau ni dra.'

7. Era sa bosea ka lomavata me sa voli kina na tiki ni qele e dau vakayagataki mai vei ira na dautuli kuro, me ra dau la'ki buluti kina na kai veimatanitu tani.

8. O koya oqo sa vakatokai kina na qele o ya me qele ni dra ka yacova mai na siga ni kua.

9. Sa mai vakataucokotaki kina na vosa i Jeremaia na parofita, ka vaka, 'era sa taura e tolusagavulu na tiki ni siliva, na kena i voli o Koya sa volitaki, me vaka era a voli koya kina na luvei Isireli,

10. Ka ra sa solia kina dautuli kuro mei sau ni qele, me vaka sa liutaki au kina na Turaga.'

O Jisu Ena Mata I Pailato

11. Sa la'ki tucake tu o Jisu ena matana na kovana. Ka sa tarogi Koya na kovana ka vaka, 'O iko dina li na nodra Tui na Jiu?' Sa tukuna vua o Jisu, 'Sa dina na ka o tukuna.'

12. Ni ra sa beitaki Koya na bete levu kei ira na qase ni lotu, sa galu ga o Koya.

13. Sa tukuna vua o Pailato, 'O sega tiko beka ni rogoca na veika era cavuta tiko me baleti iko o ira qo?'

14. Ia sa kurabui vakalevu na kovana, ni sega sara ga ni bau dua na mala ni vosa me cavuta mai.

Nai Sosomi Kei Parapa

15. Ena gauna ni kana vata ni lako sivia sa dau kenai vakarau vua na kovana me sereka vei ira na lewenivanua e dua na kaivesu era digitaka.

16. Ka dua na kaivesu kilai levu ena ca ka tiko ena gauna o ya o Parapa.

17. O koya oqo, ni ra soqoni vata mai sa tukuna vei ira o Pailato, 'O cei o ni vinakata me'u sereka vei kemuni? O Parapa, se o Jisu o koya sa vakatokai na Karisito?'

18. Ni sa kila o koya ni ra kauti Koya mai vua ena vuku ni nodra lomaca.

19. Ni se dabe tikoga o koya ena nona i dabedabe vakaturaga ni lewa, sa vakauta yani vua e dua nai tukutuku na watina, ka vaka, "Mo kakua ni via cakava e dua na ka vua na tamata yalododonu oqori, ni levu na ka rarawa e yacovi au e daidai ena noqu a tandrai Koya ena noqu tandra."

20. Ia o ira na bete levu kei ira na qase ni lotu era sa cikevi ira na lewe vuqa, mera kerei Parapa me sereki ka me vakamatei ga o Jisu.

21. Sa baci tarogi ira tale na kovana, ka vaka, 'O cei vei rau na lewe rua qo o ni vinakata me'u sereka vei kemuni?' Era sa tukuna, o Parapa!

22. Sa tukuna vei ira o Pailato, 'Na cava me'u na cakava vei Jisu o Koya sa vakatokai na Karisito?' Era sa tukuna kecega mai vua 'Me lauvako ga!'

23. Sa tukuna na kovana, 'Na ka ca cava e cakava o Koya?' Ia sa qai rogolevu ga mai na domodra, ka vaka, 'Me lauvako ga o koya!'

24. Ni sa raica o Pailato ni sa sega ni na rawati ira, ka kila ni sa vakarau kacabote e dua na veivala levu, sa kauta mai e dua na beseni wai ka vuluvulu ena matadra na lewe vuqa, ka tukuna, "Oi au me'u kakua ni beitaki ena Nona dra na tamata yalododonu qo. Me sa beitaki ga vei kemuni."

25. Era sa qai tukuna mai na lewe vuqa, ka vaka, 'na Nona dra me bale vei keimami kei ira na luve keimami.'

26. Sa qai sereki Parapa vei ira, ni sa vakanakuitataki Jisu oti, sa qai solia yani me lauvako ena kauveilatai.

Era Sa Vakalialiai Jisu Na Sotia

27. O ira na sotia ni kovana era sa qai kauti Jisu ki na vale ni yadra vakaivalu, ka kacivaki yani me ra sota taucoko mai na lewe ni mataivalu.

28. Era luvata kece na Nona i sulu ka vakasulumu koya ena dua nai sulu balavu damudamu veiwaki.

29. Sa qai tali e dua nai sala ni tui ena wa vakavotona, a ra sa vakaisalataki koya kina, kei na dua na gasau ena ligana i matau. Era sa qai tekiduru e matana mera vakalialia, ka tukuna, 'ni sa bula saka, na nodra tui na Jiu!'

30. Era kasiviti Koya ka taura na gasau mera mokuta kina na uluna.

31. Ni ra sa vakalialiai Koya oti, era sa qai luvata tani mai nai sulu balavu, ka daramaka tale vua na nona i sulu dina, ka kauta yani me la'ki lauvako.

Na Tui Ena Kauveilatai

32. Ni ra sa curu mai tuba ka lako yani, era sa raica e dua na kai Kirini, na yacana o Saimoni ka ra vakasaurarataki koya me colata na nona kauveilatai.

33. Ni sa yacova mai na vanua sa vakatokai o Kolikoca, na kena i balebale na vanua ni qavokavoka,

34. Era sa solia vua na wai wiwi ka veiwaki vata kei na ka sa gaga sara me gunuva. Ia ni sa tovolea

o Koya sa bese ni gunuva.

35. Era sa qai vakoti Koya, ka veivotayaka na Nona i sulu ena nodra vakawirimadigitaka, me vakataucokotaki kina na vosa ni parofita:

"Era sa veivotayaka vei ira na Noqu i ubi, Ka vakawirimadigitaka na Noqu i sulu."

36. Era sa dabe sobu ka yadravi Koya tiko e kea.

37. Kei na nodra biuta ena dela ni uluna e cake e dua na yatu vosa ka beitaki kina: "OQO O JISU NA NODRA TUI NA JIU."

38. E lewe rua na daubutako e rau lauvako vata kei koya, e dua ena yasana i matau ka dua ena yasana i mawi.

39. Era vosavakacacataki Koya ka kurekure na uludra, ni ra tavalu tiko e Matana na tamata.

40. Ka tukuna, 'O iko o via talaraka sobu na vale ni soro ka mo tara cake tale ena tolu ga na siga, mo vakabulai iko mada! Kevaka e dina ni o sa Luve ni Kalou, Mo kevu sobu mai ena kauveilatai.'

41. Era sa vakalialiai koya talega na bete levu, na daunivolatabu kei ira na qase ni lotu, ka tukuna.

42. 'O Koya sa dauvakabulai ira na tamata eso; e sega mada ga ni rawa me vakabulai koya. Kevaka e nodra Tui dina na Isireli, me kevu sobu sara ga mai oqo ena kauveilatai, keimami sa na qai rawa ni vakabauti koya.

43. 'Sa dauvakararavi vua na Kalou; me vakabulai Koya sara mada ena gauna oqo: me vaka na Nona; tukuna 'oi Au na Luve ni Kalou.'

44. Na vosa vata talega o ya e rau cavuta vua na daubutako ka ratou vakoti vata.

O Jisu Sa Mate Ena Kauveilatai

45. Ka sa butobuto taucoko na vanua o ya mai nai ka ono ni auwa kina i kaciwa ni auwa.

46. Ni sa yacova mai nai kaciwa ni auwa sa kaci o Jisu ena domolevu, ka vaka, 'Ilai, Ilai, Lamasapakicanai?' Na kenai balebale, 'Noqu Kalou, Noqu Kalou, ena cava o ni sa dro ka vakanadakui Au kina?'

47. E so vei ira na tu voleka e kea ni ra sa rogoca na vosa qo, era sa tukuna, 'na Tamata qo sa kacivi Ilaijia tiko!'

48. Sega ni bera sa cici e dua vei ira ka taura mai e dua na tiki ni sulu, ka tonisua ena wai wiwi vakaviviga kina dua na gasau ka solia yani Vua me gunuva.

49. Era sa tukuna na kena vo, 'laivi Koya mada; meda raica ena lako dina mai o Ilaijia me mai vakabulai Koya se ga.'

50. Sa qai kaci tale ena domo levu o Jisu ka solia yani na yalona.

51. Ka raica, nai lati ni vale ni soro sa sei rua mai cake ki ra; ka uneune na vanua ka kakavidavida na veivatu,

52. Sa tadola na veibulubulu; ka lewe levu na tamata yalododonu era moce tu sa vakaturi cake tale;

53. Ni sa lako tani mai e nai bulubulu ni sa vakaturi cake tale o Koya, era sa lako ki na koro tabu ka rairai vei ira e lewe vuqa.

54. Na turaga ni valu kei ira na tiko vata kei koya, ena nodra yadravi Jisu tiko, ni ra sa raica na uneune ni vanua kei na ka sa yaco, era sa rere dina, ka tukuna, 'Sa dina sa luve ni Kalou o Koya.'

55. E lewe vuqa na marama ka muri Jisu sara mai Kaleli era dau qaravi koya, era tu e kea ka vakaraica tu mai vakayawa.

56. Ka dua vei ira o Meri Makitalena, o Meri na tinai Jemesa kei Josese, kei na tinadrau na luve i Seвете.

Sa Buluti O Jisu Ena I Bulubulu Nei Joseva

57. Ni sa yakavi mai, sa lako mai e dua na tamata vutuniyau mai Arimacea, na yacana o Joseva, ka dua talega o koya na tisaipeli i Jisu.

58. Na tamata oqo sa lako vei Pailato ka kerea na yagoi Jisu. Sa qai vakarota o Pailato me soli vua na yagoi Jisu.

59. Ni sa kauta o Joseva na Yagona, sa qai la'ki solega ena dua nai sulu lineni savasava.

60. Ka la'ki vakadavora na yagona ena nona i bulubulu vou ka taya o koya mai na veivatu; a sa vaqiqica kina e dua na vatu levu mei sogo ni qara ni bulubulu, ka sa qai lako.

61. E rau tu e kea o Meri Makitalena kei na Meri kadua, ka rau dabe me veibasai toka kei nai bulubulu.

Sa Tuvani Ira Na Mata Yadra O Pailato

62. Ena siga ka tarava, o ya ni oti na siga ni vakavakarau, era sa soqoni vata yani kina vei Pailato o ira na bete levu kei ira na Farisi.

63. Era sa tukuna, 'ia saka, keimami sa vakasamataka na Nona vosa na dauveivakacalai oqo ni se bula tiko, ena Nona tukuna, 'Ni oti e tolu na siga Au na tucake tale.

64. 'O koya oqo mo ni vakarota me yadravi vinaka nai bulubulu me yacova ni oti e tolu na siga, de ra qai lako mai na Nona tisaipeli ka butakoca na Yagona ena bogi ka ra laki tukuna vei ira na tamata, ni sa tucake tale o Koya mai na mate! Sa na qai ca sara vakalevu na veivakacalai oqo ka se bau lailai e liu.'

65. Sa tukuna vei ira o Pailato, 'Sa tu oqori vei kemudou na yadra (sotia); dou lako yani ka me yadravi sara vakavinaka me vaka dou sa kila.'

66. Era sa lako ka sogota vakavinaka nai bulubulu, dregati na vatu ka tuvani na mata yadra ena yasa ni bulubulu.

Sa Tucake O Koya

28. Ia oqo ni sa oti na siga ni Vakacecegu, ka sa tekivu me kida mai nai matai ni siga ni dua na macawa, o Meri Makitalena kei na dua tale na Meri, e rau sa lako ki nai bulubulu me rau la'ki raica.

2. Ka raica, e dua na uneune levu sa yaco oti; ni sa lako sobu mai lomalagi e dua na agilosi ni Turaga, ka mai vaqiqica tani na vatu mai na katuba, a sa qai mai dabe toka e delana.

3. Na matana sa vaka na livaliva, kei na nona i sulu sa vaka na uca cevata vulavula.

4. Ena nodra levu ni rerevaki koya na yadra era sa sautanini kina ka yaco me vaka na tamata mate.

5. Ia sa vosa na agilosi vei rau na yalewa ka vaka, 'Drau kakua ni rere, ni'u sa kila ni drau sa vakasaqarai Jisu o Koya sa lauvako.

6. Sa sega eke o Koya, ni sa tucake tale, me vaka na Nona vosa, drau lako mai, ka raica sara na vanua sa vakadavori kina na yago ni Turaga.

7. 'Drau lako sara vakatotolo ka la'ki tukuna vei ira na Nona tisaipeli ni sa tucake tale mai na mate o Koya, ka raica, sa liu ki Kaleli o Koya mai kea dou na la'ki raici Koya kina. Raica, au sa tukuna vei kemudou oqo.

8. E rau sa lako tani vakatotolo mai nai bulubulu ena rere kei na yalo e tava rekireki, ka cici yani me rau laki tukuna vei ira na Nona tisaipeli na vosa sa cavuti.

Era Sa Lotu Na Yalewa Vua Na Turaga Nai Vakabula Sa Tucake Tale

9. Ni rau lako tiko me la'ki tukutuku vei ira na tisaipeli, ka raica, sa tavaki rau tu o Jisu, ka tukuna, 'Dou reki vakalevu!' E rau sa lako vua ka tara na yavana ka lotu vua.

10. Sa tukuna vei rau o Jisu, 'Drau kakua ni rere. Drau lako ka la'ki tukuna vei ira na wekaqu mera lako ki Kaleli, mai kea era na raici Au kina.'

Era Sa Vaqumi Na Sotia

11. Ia ni rau sa lako tiko, ka raica, eso vei ira na yadra era sa lako ki na koro ka la'ki vakaraitaka vei ira na bete levu na veika kece sa yaco.

12. Ni ra sa qai la'ki bose vata kei ira na qase ka veivakasalataki, era sa qai vaqumi ira na sotia ena dua na uma i lavo levu.

13. Ka ra tukuna, 'Tukuna vei ira, Era lako mai na Nona tisaipeli ena bogi ka butakoca na Yagona ni keimami a moce tu.

14. 'Kevaka ena rogoca na kovana, sa na neitou i tavi me keitou na vakalomavinakataka ka mo dou maroroi kina.

15. A ra sa taura nai lavo ka cakava na ka era sa vakavulici mai kina; nai tukutuku oqo sa dau vakatetei tiko mai vei ira na Jiu me yacova mai na siga oqo.

Nai Veitalai Cecere

16. Era sa qai lako yani na tisaipeli e lewe tinikadua ki Kaleli, ki na ulunivanua sa tukuna o Jisu me ratou la'ki sota kina.

17. Ni ra sa raici Koya, era sa vakarokoroko vua; ia eso era vakatitiqa.

18. Sa lako mai o Jisu ka vosa vei ira, ka vaka, na vakatulewa kecega sa soli mai vei Au mai lomalagi e cake kei vuravura e ra.

19. Okoya mo dou lako ki na vei matanitu kecega ka vakatisaipelitaki ira, dou papitaisotaki ira ena yaca ni Tamada kei na Luvena kei na Yalo Tabu,

20. 'Dou vakatavulica vei ira mera vakaraica matua nai vakaro Au a vakaroti kemudou kina; ka mo dou kila sara, Au sa dau tiko vata ga kei kemudou ena veigauna kecega, ka yacova sara nai vakataotioti kei vuravura.' Emeni.

NA KOSIPELI NEI MARIKA

Sa Vakaraudaka Na Sala O Joni Na Dauveipapitaiso

1. Nai vakatekivu ni tukutuku vinaka kei Jisu Karisito na Luve ni Kalou.
2. Me Vaka sa vola na parofita:
"Ka raica, Au sa tala na noqu i talai me liu e matamu,
Ena vakaraudaka na nomu sala e matamu."
3. "A domo ni dua sa kacikaci ena loma ni vanua liwa:
'Sa vakaraudaka na sala i Jiova'
Ka vakadodonutaka na nona salatu."
4. Sa lako mai o Joni ena vanua liwa, ka veipapitaisotaki ka vunautaka tale tikoga na veivutuni me bokoci kina nai valavala ca.
5. A ra sa lako kece vua na vanua vakaJutia, kei ira mai Jerusalemi mera papitaisotaki mai vua ena uciwai o Joritani, ni ra sa vakatusa na nodra i valavala ca.
6. A sa vakaisulu o Joni ena i sulu vuti ni kameli, ka sai vau ni tolona nai vesu kuli ni manumanu, ka sa dau kania na vodre kei na denioni ni veikau.
7. Sa dau tukuna ena nona i vunau, ka vaka, "E dua sa muri au tiko mai ka sa levu cake mai vei au, na wa ni nona i vava mada ga au sa sega ni yacova yani na kenai vakatagedegede me tu kina na dodonu vei au me'u sereka.
8. Oi au na papitaisotaki kemudou ena wai, ia o Koya ena qai mai papitaisotaki kemudou ena Yalo Tabu.'

O Joni Sa Papitaisotaki Jisu

9. Ena dua na siga a sa lako mai o Jisu mai Nasareci ena vanua vaKaleli, ka mai papitaisotaki Koya o Joni ena Joritani.
10. Ka vakasauri, ni sa lamata cake mai wai, sa raici lomalagi ni sa tadola tu ka raica ni sa rairai sobu mai vua na Yalo Tabu me vaka na ruve.
11. A sa dua na vosa sa rogo mai lomalagi, 'O iko na Luvequ na Noqu ka lomani, Au sa dau marau vakalevu ena vukumu.'

Sa Temaki Jisu O Setani

12. Ka vakasauri nona sa kauti Koya kina vanua liwa na Yalo Tabu,
13. A sa tiko o Koya mai na vanua liwa me vasagavulu na siga, ka dau temaki koya o Setani, kei ira na manumanu kila era sa tiko vata kaya; era sa qaravi Koya na agilosu.

Sa Tekivutaka Na Nona Cakacaka O Jisu E Kaleli

14. Ni sa biu kina vale ni veivesu o Joni, a sa lako mai ki Kaleli o Jisu ka vunautaka nai tukutuku vinaka ni matanitu ni Kalou,
15. Ka tukuna, 'sa mai vakataucokotaki na gauna

oqo, ka sa voleka na matanitu ni Kalou. Dou veivutuni, ka vakabauta nai tukutuku vinaka.'

Kacivi E Va Na Gonedau Me Ratou Tisaipeli

16. Ena nona a taubale voli ena baravi mai Kaleli, e a raici Saimone kei Adriu na tuakana ni rau viritaka tiko na nodrau lawa ki wasaliwa ; ka ni rau sa gonedau.
17. A sa tukuna vei rau o Jisu, 'drau muri Au, ka'u na vakayacori kemudrau mo drau gonedau ni tamata.
18. A sa vakasauri na nodrau sa biuta na nodrau lawa ka muri Koya.
19. Ni toso tale yani vakalailai ki liu mai na vanua e tu kina, e a raici Jemesa na luvei Seвете, kei Joni na tuakana, ni rau tiko ena loma ni waqa ka oneva tiko na nodrau lawa.
20. A sa kacivi rau yani vakasauri, ka rau sa biuti tamadrau tu mai waqa kei ira na tamata cakacaka, ka muri Koya.

O Jisu Sa Cemuria Tani E dua Na Yalo Dukadukali

21. A ratou sa lako ki Kapenaumi, ka donumaki na siga ni vakacecegu, a sa lako o Koya ki na vale ni lotu ka vakatavuvuli.
22. Ka ra sa kurabui ena nona i vakavuvuli, ni vakavulici ira o Koya me vaka e dua sa tu vua na vakatulewa kece, ka sega ni vakataki ira na daunivolatabu.
23. A sa dua na tamata sa tiko ena loma ni vale ni lotu ka sa curumi tu ena yalo velavela ka sa qoqolou kina,
24. Ka tukuna, "Iaivi keimami ga! na cava mo via sagai keimami kina, Jisu na kai Nasareci? O sa lako beka mai mo mai vakarusai keimami? Oi au sa kilai iko vinaka - na nona Le dua Yalosavasava na Kalou !"
25. Ia sa vunauci koya o Jisu, ka tukuna, "mo tiko lo, ka mo lako tani mai vua !"
26. Sa qai sasakurekuretaki koya na yalo velavela ka qolou ena domo levu, a sa qai lako tani mai vua.
27. A ra sa qoroqoro na tamata kecega ka ra veitarogitaka vakai ira, ka vaka, "vakacava na ka sa yaco oqo? A vakavuvuli vou cava beka oqo? Ni vosa ga, sa talairawarawa vua na yalo velavela."
28. Ka sa sega kina ni bera ni sa tete na kena i rogorogo kina veivanua wavolivolita na vanua va Kaleli.

Sa Vakabulai Na Tinai Wati Pita

29. Ni ratou sa biuta mai na vale ni lotu, a ratou sa la'ki curu sara kina vale i Simone kei Adriu ka tomani koya o Jemesa kei Joni.
30. Ia na tinai wati Saimone sa davu tiko ka ni tauvimate, ka ra sa tukuna vua nai tuvaki ni veika

sa yaco tiko e vale.

31. Sa qai lako mai o koya ki yasana ka taura na ligana ka vakaduria cake, vakasauri ga na kena sa takali na tauvimate mai vua ka sa veiqaravi tale vei iratou o koya.

Era Sa Vakabulai Na Lewe Vuqa Ena Yakavi Ni Siga Ni Vakacegegu

32. Ni sa la'ki dromu na siga ena yakavi, ka e lewevuqa sa kau mai Vua era sa tauvimate ka so e curumi tevoru.

33. A ra sa osota na mata ni katuba na lewe ni koro taucoko.

34. Ka lewevuqa vei ira sa tauva na veimate ca eso sa vakabulai ira o koya, ka cemuria tani e levu na tevoru; a sa sega ni vakatara o koya mera vosa na tevoru, baleta ni ra kilai Koya.

Na Vunau E Kaleli

35. Ni se qai mataka caca se bera ni kida mai na rarama, a sa duri cake o koya ka lako kina dua na vanua me tiko taudua ga kina; ka sa masu kina.

36. O Saimone kei ira sa tiko vata tukuna era sa vakasaqarai Koya.

37. Ni ra sa kunei Koya, era sa tukuna vua, "O ira taucoko na tamata era sa vakasaqarai kemuni."

38. Ia sa tukuna vei ira o koya, "medatou lako mada ki na koro e tarava, ka me'u rawa ni la'ki vunau kina, baleta nai naki ga oqo Au lako mai kina."

39. A sa vunau o koya ena veivale ni lotu taucoko e Kaleli, ka cemuria na tevoru.

O Jisu Sa Vakasavasavataka Na Vukavuka

40. A sa lako mai vua e dua na vukavuka ka vakamamasu vua ena nona tekiduru sobu, ka tukuna, "kevaka mo ni vakadonuya, oi au me'u vakasavasavataki."

41. Sa yavalati Jisu na loloma, ka dodoka yani na ligana, ka tarai koya, ka tukuna, "Au sa vinakata, mo savasava mai."

42. Ni sa cavuta oti na vosa, ka vakasauri na kena sa takali vua na vukavuka, ka sa vakasavasavataki tu.

43. A sa tautaukana sara ga vakabibi vua ka vakatalai koya yani,

44. Ena Nona tukuna vua, 'raica me kakua ni dua mo tukuna kina, ia mo lako yani ka la'ki vakaraitaki iko vua na bete, ka cabora na nomu i soro ni veivakasavasavataki me vaka nai vakaroi Mosese, me vakadinadinataka vei ira."

45. Ni sa lako yani na tamata oqo sa sega ni qai tarovi koya rawa, ena nona sa vakatetea raraba yani na veika sa yaco vua, ka sa sega kina ni rawa vei Jisu me curuma na loma ni koro, ia a sa la'ki tikoga ki na vanua liwa; ka ra sa lako mai vua na tamata mai na veiyasana kecega.

O Jisu Sa Vosota Ka Vakabula Na Paralase

2. Ni oti e vica na siga sa qai lesu tale ki

Kapenaumi o koya, ka sa rogovaki ni sa tiko e vale.

2. Ka vakasauri na nodra sa sota vata mai na tamata, ka sa osodrigi na loma ni vale me yaco yani ki mata ni katuba. A sa vunautaka vei ira o koya na vosa.

3. Ka lewe va na tamata, e ratou sa colata mai vua e dua na tamata tauvi paralase.

4. Ni sa dredre ni ratou toro voleka vua ena vuku ni osodrigi ni tamata, e ratou sa qai basuka mai na delavuvu ni vale me taudonui Koya. Ni ratou sa basuka rawa e ratou sa qai vakalutulututaka sobu nai davodavo sa davu tiko kina na paralase.

5. Ni sa raica o Jisu na nodratou vakabauta, sa tukuna vua sa tauvi paralase, 'na luvequ, na nomu i valavala ca sa vosoti."

6. E so vei ira na daunivolatabu ka era dabe tiko e kea era vakataroga e lomadra,

7. "Na cava e vosavakacacataka kina na Kalou na tamata oqo? O cei e rawa ni vosota nai valavala ca ia na Kalou duadua ga?"

8. Ia ka vakasauri, sa siqema rawa o Jisu e yalona na vakatarotaro ni lomadra, a sa tukuna vei ira a cava dou via vakataroga kina e lomamudou na veika oqo?

9. "Na vosa rawarawa cava me tukuni vua sa paralase, "sa vosoti na nomu i valavala ca, se me tukuni, mo tucake ka taura na nomu i davodavo ka lako?"

10. "Ia ka mo dou kila kina, ni sa tu vua na luve ni tamata na lewa kece e vuravura me vosota nai valavala ca" – sa qai vosa o koya vua sa paralase,

11. "Au sa tukuna vei iko mo tucake, ka taura cake na nomu i davodavo, ka lako ki nomu vale."

12. Ka vakasauri ni sa tucake, a sa taura cake na nona i davodavo, ka taubale e matadra me curu i tuba, era sa qoroqoro kece ka vakarokorokotaka na Kalou, ka tukuna, "keimami se bera ni bau raica dua na ka me vakaoqo !"

Maciu Na Daukumuni Vakacavacava

13. A sa lako tale o Koya ki baravi; ka ra sa lako mai Vua na lewe vuqa, a sa vakavulici ira o Koya.

14. Ena Nona taubale tiko, e a raici Livai na luvei Alivio ni dabe tiko ena vale ni volavola ni daukumuni vakacavacava ka sa tukuna vua, "mo muri Au." A sa tucake o koya ka muri Jisu.

15. Ni sa la'ki dabe tiko o koya me kana ena vale nei Livai, ka era sa osota talega mai na vale o ya na daukumuni vakacavacava kei ira nai valavala ca mera mai kana vata kei Jisu kei ratou na nona tisaipeli, ka era lewevuqa sa vakaoqo, era sa muri Jisu.

16. Ni ra sa raica na daunivolatabu kei ira na Farisi ni kana vata o koya kei ira na daukumuni vakacavacava kei ira nai valavala ca, era sa tukuna vei ratou na nona tisaipeli, "e rawa li vua me kana ka gunu vata kei ira na daukumuni vakacavacava kei ira na tamata i valavala ca ?"

17. Ni sa rogoca o Jisu, sa tukuna vei ira, "sa sega

ni yaga na vuniwai vei ira sa bula vinaka, ia vei ira ga sa tauvi mate. Au sega ni lako mai me'u kacivi ira na sa dodonu tu, ia o ira ga nai valavala ca, mera veivutuni."

Sa Vakatarogi O Jisu Me Baleta Na Lolo

18. O ira na tisaipeli nei Joni kei ira na Farisi era dau lolo. Era qai lako mai ka mai tarogi Koya, 'na cava era dau lolo kina na tisaipeli nei Joni kei ira na Farisi, ia o ira na nomu tisaipeli era sega ni dau lolo?"

19. Sa tukuna vei ira o Jisu, e rawa li vei ira na weka ni tagane sa qai vakawati mera lolo ni se tiko vata kei ira na tagane sa qai vakawati? Ni se tiko vata kei ira na tagane sa vakawati era na sega ni lolo

20. Ia ena qai yaco mai na siga me na kautani kina mai vei ira na tagane sa qai vakawati, ka era sa na qai lolo kina ena siga o ya.

21. Ena sega ni rawa me dua e cula vata na tiki ni sulu vou kei nai sulu madra; na tiki ni sulu vou e na dresuka nai sulu madra, ka sa na qai kadresu vakaca sara.

22. "Ka e sega ni rawa me dua e sova kina tavaya waini makawa na waini vou; ena vakacabotetaka na tavaya waini makawa na waini vou, ka sa na tasova na waini vou ka kavoro na tavaya makawa. Ia na waini vou me sova ga kina tavaya vou."

Jisu Na Turaga Ni Siga Ni Vakacecegu

23. Ena dua na siga ni vakacecegu e a taubale kina o koya ena maliwa ni vei sila; ni ratou sa lako voli, e ratou qai doloka na sila na nona tisaipeli

24. A ra sa tukuna na Farisi vei Koya, 'mo raica, na cava era sa cakava kina na ka e sega ni dodonu me vakayacori ena siga ni vakacecegu?"

25. Ia, sa tukuna vei ira o koya, 'dou se sega beka ni wilika na ka sa cakava o Tevita kei ira sa tiko vata kaya, ena gauna sa sega kina na kakana ka ra sa viakana:

26. Vakacava na nona curu kina vale ni Kalou ena gauna i Evaiaca na bete levu, ka kania na madrai dau raici ni sa sega ni tara me dua e kania, ka vakavo ga o ira na bete, ka sa solia talega eso vei ira sa tiko vata tukuna?"

27. A sa tukuna vei ira, "na siga ni vakacecegu sa caka me baleta na tamata, ka sega ni buli na tamata ena vuku ni siga ni vakacecegu.

28. "O koya oqo sa Turaga talega ni siga ni vakacecegu na luve ni tamata."

Veivakabulai Ena Siga Ni Vakacecegu

3. A sa curu tale o koya ki na vale ni lotu, ka sa tiko kina e dua na tamata sa mate na ligana.

2. Ka era sa vakawanonovi Koya sara vakamatua, se na vakabula o koya na tamata oqo ena siga ni vakacecegu, ka me rawa ni ra beitaki koya kina.

3. A sa tukuna o koya vua na tamata sa mate na ligana, "kalawa mai liu."

4. Sa qai tukuna vei ira, e tara li me caka ena siga ni vakacecegu na ka vinaka se na ka ca, me vakabulai na tamata se me vakamatei? Ia era sa vagagalu.

5. A sa vakaraici ira ena mata cudrucudru, ni rarawataka na lomaqa ni yalodra, sa qai tukuna vua na tamata oqo, "dodoka mai na ligamu!" A sa dodoka yani o koya, ka sa vakabulai na ligana me vaka ga na ligana ka dua.

6. A ra sa lako yani na Farisi ka la'ki bosea vata kei ira nai tokani i Eroti, na sala mena vakamatei kina o koya.

Era Sa Muri Jisu Na Lewe Vuqa

7. Ia o Jisu kei ratou na nona tisaipeli e ratou sa mani gole vaka ki wasawasa. A sa lewevuqa mai Kaleli ka yacovi Jutia era sa muri Koya.

8. Mai Jerusalemi kei Itumea ka yacova na tai kadua ni Joritani; ka yacova sara yani na vanua vaka Taia kei Saitoni, ka sa lewevuqa sara na tamata ni ra sa rogoca na veika sa cakava o Koya era sa lako mai vua.

9. A sa tukuna vei ratou na nona tisaipeli me ratou vakarautaka rawa tiko vua e dua na waqa, dera lako mai na lewevuqa ka mai veidrigidrigi e Matana.

10. Ka e lewevuqa era sa vakabulai, ka lewevuqa vei ira sa tauvimate era toso voleka Vua mera bau tarai Koya mada ga.

11. Ni ra sa raici Koya na yalo velavela, era sa davo e matana ka qoqolou, era tukuna, "O iko na Luve ni Kalou."

12. Ia a sa vakarota matua vei ira mera kakua ni vakatakilai Koya.

Tinikarua Na Apositolo

13. A sa cabe cake kina ulunivanua ka kacivi ira mai vua o ira sa vinakata o koya. Ka ra sa lako mai Vua.

14. Sa lesia e lewe tinikarua o koya, me ra na dau tiko vata tukuna ka me vakatalai ira talega ena kena vunautaki na vosa.

15. Ka me tiko talega vei ira na kaukauwa ni vakabula na tauvi mate kei na cemuri ni tevoro.

16. O Saimone sa vakayacana me o Pita;

17. O Jemesa na luvei Seveti kei Joni na tuakai Jemesa, a sa vakayacani rau me o Boanesi, ka kenai balebale, 'na luve ni kurukuru;"

18. O Adriu, Filipi, Vacolomiu, Maciu, Tomasi, Jemesa na luvei Alivio, Tadeo kei Saimone na Kenaiti;

19. Kei Jiutasa Isikarioti, o koya ka qai soli Koya yani, ka ratou sa lako kina dua na vale.

Na Vale Sa Tawase E na Sega Ni Tudei

20. A ra sa lako mai na lewevuqa ka sa sega ni ratou kania rawa na kedratou madrai.

21. Ia ni ra sa rogoca na wekana voleka na ka sa yaco era sa lako mai ka tauri koya, ka era tukuna, "ni sa vaka e ca na uluna."

22. O ira na daunivolatabu ka era lako mai

Jerusalemi sa tukuna, ni sa curumi koya tiko o Pielisipupi na nodra turaga na tevoru, o koya ka cemuri ira rawa tiko kina na tevoru.

23. Sa qai kacivi ira mai Vua ka tukuna vei ira e dua na vosa vakatautauvata: "E rawa vakacava vei Setani me cemuri Setani tale?"

24. "Kevaka e dua na matanitu mera sa veisei vakai ira, ena sega ni rawata na matanitu o ya me tudei.

25. Kevaka sa dui tawase na lewe ni vuvale, na vale o ya ena sega ni rawa ni tudei.

26. Kevaka me tucake mai o Setani ka valuti koya ga e sa na yaco kina na tawase ka sega ni tudei rawa, ia ka sa na oti vakadua o koya.

27. Ena sega ni rawa e dua me curuma vakaukauwa na vale ni tamata qaqa ka yanaraka na nona i yaya ni vale, ka vakavo ga kevaka me vesuka mada e liu na tamata qaqa. Sa na qai rawa ni yanaraka na nona i yaya ni vale.

Nai Valavala Ca E Sega Ni Vosoti Rawa

28. Na ka dina Au tukuna vei kemudou, nai valavala ca kece era cakava na luve ni tamata, kei na nodra vosa kece era vosacataka kina na Kalou;

29. "Ia ke dua ga e vosavakacacataka na Yalo Tabu ena sega ni vosoti, ia sa na kenai totogi me lako kina rusa Sega ni mudu."

30. Baleta ni ra tukuna, "sa curumi Koya tiko e dua na yalo velavela"

Sa Vakasaqarai Jisu O Tinana Kei Iratou Na Tacina

31. E ratou lako mai vei Jisu na tinana kei na tacina ka ratou mai tucake tu e tautuba, ka ratou vakauta

E dua nai tukutuku vei Jisu ni ratou vinakati koya.

32. Era lewevuqa na tamata era sa dabe wavoliti i Koya; ka ra tukuna vua, "raici iratou na tacimu kei na tinamu e ratou sa tu e tautuba ni ratou vakasaqarai iko."

33. Ia sa tukuna vei ira o koya, ka vaka, "O cei li na tinaqu kei na taciqu?"

34. Sa qai raici ira yani na dabe wavoliti Koya tiko, ka tukuna, sai koya oqo na tinaqu kei na taciqu!"

35. "O koya ga sa cakava na loma ni Kalou sai koya oqo na taciqu, ganequ ka tinaqu."

Vosa Vakatautauvata Ni Daukakaburaki

4. A sa la'ki vakatavuvuli tale o Koya ena bati ni baravi ka lewevuqa na tamata sa soqoni vata mai vua, a sa vodoka kina o koya e dua na waqa ka sa dabe kina ka tiko mai wai; o ira na lewevuqa era sa qai tucake tu e bati ni baravi ka vakarorogo yani ni sa tiko mai wai o Koya.

2. A sa vakatavulica vei ira e levu na ka ena vosa vakatautauvata, vakatavuvuli tiko vei ira.

3. "Dou vakarorogo! ka raica, e dua na daukakaburaki sa la'ki kabukaburaki.

4. "Ena gauna sa kakaburaki tiko kina, ka eso

nai tei sa lutu ena tutu ni sala; a ra sa vuka mai na manumanu vuka ka mai kania.

5. "Ka e so sa lutu kina vanua veivatu, ka sega ni levu kina na qele; sega ni bera na kena tubu cake vakatotolo ka ni sega ni vavaku na kena qele.

6. "Ia ni sa cila mai na siga a sa malai, ka raqosa ni sa sega ni lako sobu na wakana.

7. "Ka eso nai tei sa lutu ki na veiwa vakavotona; a sa tubu cake na veiwavakavotona ka solega, ka sa sega ni vua rawa kina.

8. "Ia eso nai tei sa lutu kina qele vinaka a sa tubu cake ka vuataka na vua vinaka, a sa vuavuai vakalevu: Sa vuai tolusagavulu eso, sa vua i onosagavulu eso, ka vua i drau eso."

9. A sa tukuna vei ira, "O koya sa vakadaligana me rogoca, ka rogoca sara!"

Nai Naki Ni Vosa Vakatautauvata

10. Ia ni sa tiko duaduaga o koya, ka era sa taroga eso sa dau volekati koya kei iratou na lewe tinikarua ena vuku ni vosa vakatautauvata.

11. A sa tukuna vei ira o koya, "sa soli vei kemudou mo dou kila na ka vuni ni matanitu ni Kalou; ia vei ira mai taudaku, ena tukuni na ka kecega ena vosa vakatautauvata,

12. "E dina 'Ni ra raica tiko ka era sega ga ni kila, Era na rogoca ka sega ni taura rawa; Ka ra sega ni bau via veisau, Me vosoti kina na nodra i valavala ca."

Vakamacalataki Na Vosa Vakatautauvata Ni Daukakaburaki

13. Sa qai tukuna vei ira, dou se sega li ni taura rawa na vosavakatautauvata oqo? Mo dou na qai kila vakacava na vosa vakatautauvata kece?

14. "Na daukakaburaki sa kakaburaka na vosa.

15. "Sai ira oqo ena tutu ni sala ka kaburaki kina na vosa. Ni ra sa rogoca, ka vakasauri na nona lako mai o Setani ka mai kauta tani na vosa sa kaburaki e yalodra.

16. "Sa vaka talega kina o ira sa kaburaki kina vanua vei vatu, ni ra sa rogoca na vosa, e sega ni bera nodra ciqoma ena yalo e vakavinavinaka;

17. Ka sega ni vakawakana tu na nodra bula, e ka ni dua ga na gauna lekaleka na nodra gumatua tiko. Ni sa tarai ira na veika rarawa se na veivakacacani ena vuku ni vosa, a ra sa bale sobu kina.

18. Sai ira oqo ka kaburaki ki na veiwakavakavotona; era sa rogoca vinaka na vosa,

19. "Na nodra rui kauwaitaka na veika vakavuravura nai yau e veivakacalai kei na nodra gadreva na veika tale eso, ka sa yaco kina me solegi na vosa, ka sa sega ni vuavuai rawa kina.

20. "Ia sai ira oqo ka kaburaki kina qele vinaka, era sa rogoca na vosa, ka tugana, sara a ra sa vuavuai: sa vua i tolusagavulu eso, sa onosagavulu eso, ka vua i drau eso."

Na Cina Ena Ruku Ni Sovo

21. Sa tukuna talega vei ira, sa kau beka mai na

cina me mai biu ena ruku ni sova, se e ruku ni loga? se me mai biu ena kenai tutu ni cina dina ga? 22. Ni na sega ni rawa me vunitaki e dua na ka me na sega ni vakatakilai, se me dua na ka me tabonaki tikoia ena cereki ga mai.

23. "Kevaka e dua e vakadaligana me rogoca, ka me rogoca sara."

24. A sa tukuna vei ira, "dou qarauna na ka dou dau rogoca. Nai vakarau ga dou vakarautaka, ka ena vakarautaki tale vei kemudou, ka ena soli vakalevu vei kemudou, ke dou rogoca sara.

25. "Ke dua sa tu vua e dua na ka, ena soli vakalevu vua ; ia ke dua e sega ni dua na ka e tu vua, ena kautani tale mai vua na ka sa bau tu rawa vua."

Na Vosa Vakatautauvata Ni I Tei Sa Tubu Tiko

26. A sa tukuna o Koya, na matanitu ni Kalou sa vaka e dua na tamata sa kaburaka kina qele na i tei.

27. "Sa moce ena bogi ka yadra cake ena siga, a sa tubu nai tei oqo ka sa babasika na kena coke, a sa sega ni kila o koya na kena vakatuburi.

28. "Na qele e vakatubura cake nai tei, ka sa basika mai liu na drauna motomoto, ka tarava na kena sola, ka tarava na vuana ena sola."

29. "Ia ni sa matua na vuana, sa kauta mai na nona i sele ni tatamusuki ka tamusuka, baleta ni sa gauna ni tatamusuki."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Sore Ni Musita

30. A sa tukuna o Koya, na matanitu ni Kalou sa vakatautauvatani ena cava? Se na vosa vakatautauvata cava me rawa ni da kila kina?

31. Esa vaka na sore ni musita, ka sa kaburaki kina qele, ka sore ni i tei somidi daudua vei ira kece na i tei sa kaburaki;

32. "Ia ni sa kaburaki, a sa tubu cake me yaco me vu ni kau vakaitamera duadua vei ira nai tei era kaburaki, a ra sa dui tubu na vei tabana mera tebaraka yani, ka ra dau mai vakaruru ka vakasova kina na manumanu vuka."

O Jisu E Dau Vakayagataka Na Vosa Vakatautauvata

33. Sa dau vosataka ga e levu na vosa vakatautauvata vei ira me rawarawa na nodra taura.

34. Ia na Nona vosa vei ira e vosa tikoga ena vosa vakatautauvata. Ni ratou sa la'ki tiko vaka iratou ga, sa qai vakamacalataka na veika kece vei iratou na nona tisaipeli.

Era Talairawarawa Vei Jisu Na Cagi Kei Na Biau

35. Ni sa yakavi mai ena siga vata tikoga o ya, a sa tukuna vei iratou, "medatou lako ka takoso mada yani ki tai kadua."

36. A ratou sa vakavodoki koya sara ena dua na waqa me vaka ni ratou dau vakaliuci Koya, ka ra sa biu mai na lewe vuqa. Ka so tale na waqa lalai e veitomani kaya vei koya.

37. Ka sa tubu e dua na cagi tokavuki kaukauwa sara, ka sa tekivu me sega na waqa ena wai, mai na kaukauwa ni biau ni sevuka na loma ni waqa.

38. Ia sa davo mai mua i muri o Koya, ka davoca tiko e dua nai lokoloko ka, e ratou sa mai vakayadrati Koya ka tukuna, "qasenivuli o sega ni bau kauwaitaka li ni da na mate?"

39. A sa tucake mai o Koya ka vunauca na cagi, ka tukuna ki na wasawasa, "mo maravu mai, ka tu vakadua!" A sa ruru na cagi ka sa yaco e dua na maravu levu.

40. Ia sa tukuna vei ira o koya, "a cava dou sa rui domobula kina? Sa sega li na nomudou vakabauta?"

41. Sa dua na ka na levu ni nodratou qoroqoro ka veitukuniyaka vakairatou, o cei oqo, me talairawarawa tu vua na cagi kei na wasawasa!"

Sa Vakabulai Na Tamata Curumi Tevoro

5. A ra sa qai yaco yani ki tai kadua ni wai, kina nodra vanua na kai Katara.

2. Ni se qai sobu tiko mai o koya i waqa, ka vakasauri ni sa lako mai vua e dua na tamata mai nai bulubulu ni curumi koya tu na yalo velavela.

3. A sa dau vakaitikotiko tu ga ena vei bulubulu; A sa sega ni dua me vesuka rawa, se na sinucodo.

4. Baleta ni sa dau vesu vakavuqa ena i qamu ni liga kei na sinucodo edau vakacavukataka na sinucodo ka vorolaka vakamatailalai nai qamu ni liga; ka sa sega kina ni rawa me dua e vakamanoataki koya rawa.

5. Ena veisiga kei na bogi sa dau tu o koya mai na veilunivanua kei na veibulubulu me dau qoqolou ka tavatavai koya ena vatu.

6. A sa raici Jisu ni se tu mai vakayawa, a sa cici mai ka vakarokoroko e Matana.

7. Ka mai tagi vaka domoilevu ka tukuna, "a cava o na cakava vei au, I Jisu, na luve ni Kalou cecere sara? Au sa kerekere vakabibi ena yaca ni Kalou mo kakua ni mai vakatotogani au."

8. Ni sa tukuna oti vua o koya, "mo lako tani mai vua, o iko na yalo velavela!"

9. Sa qai tarogi koya, "O cei na yacamu? "Sa tukuna, o vavakoso ni keimami sa lewe levu.

10. A sa kerei koya talega vakabibi me kakua ni vakatalai ira tani mai ena vanua o ya.

11. Ena yasa ni ulunivanua voleka e kea era kana tiko kina e dua na qele ni vuaka levu.

12. A ra sa masuti koya nai lala tevoro oqo, ka vaka, "mo vakatalai keimami ga vei ira na vuaka, ka me keimami la'ki curumi ira!"

13. A sa vakadonuya vei ira o Jisu. Ka ra sa qai lako na yalo velavela taucoko oqo, ka la'ki curumi ira na vuaka (e rauta tiko ni rua na udolu na vuaka) Ara sa cici vakaukauwa ka vakamuraia sobu na baba ki waitui, ka ra sa luvu kece kina.

14. O ira ka vakania tiko na vuaka era sa dro ka la'ki tukuna ki na koro kei na veivanua mai na taudaku ni koro. Ka ra sa qai lako yani mera raica na ka levu sa yaco.

15. Ena gauna era sa yaco yani kina vei Jisu, ka raica, na tamata ka curumi koya tu na vavakoso tevoru, ni sa dabe tiko, sa vakaisulu ka sa vinaka na nona vakasama. A ra sa rere.
16. O ira ka a raica na veika sa yaco vua na tamata curumi tevoru kei ira na vuaka a ra sa tukuna na ka era sa raica.
17. Ka ra sa kerei koya me sa vagalala tani mai ena nodra vanua.
18. Ni sa vodoi waqa o Koya, sa qai kerekere vua o koya ka a curumi koya tu na tevoru, me lako vata talega kei Koya.
19. A sa sega ni vakadonua vua o Jisu, ia sa tukuna ga vua, "mo lakoi nomudou vei ira na wekamu ka tukuna vei ira na ka levu sa cakava vei iko na Turaga, kei na nona a lomani iko."
20. Sa qai lako yani o koya ka tekivu me tukuna e Tikapoli na veika taucoko sa cakava vua o Jisu; a ra sa qoroqoro kecega.

Rau Sa Vakabulai Na Goneyalewa Kei Na Marama

21. A sa soko tale yani ki tai kadua ena waqa o Jisu, ka ra sa osodrigi mai vua na lewevuqa, a sa tu o koya e baravi.
22. Ka raica, sa lako mai vua e dua sa lewa na vale ni lotu, na yacana o Jairo. Ni sa raici koya, a sa vakarokoroko sobu ka cuva ki na yavana.
23. Ka vakamasuti Koya, ka vaka, "na noqu goneyalewa lailai sa davu tu ka sa voleka ni mate. Mo ni lako mai ka tabaki koya ena ligamuni, me bula kina, ena vakabulai o koya.
24. A sa lako vata kei koya o Jisu, ka ra sa muri koya na lewevuqa ena nodra veidrigidrigi yani vua.
25. Ka sa dua na yalewa sa tauvi koya tiko na turu dra me tinikarua na yabaki,
26. Kai kuri ni rarawa vua ni levu na vuniwai e a vakalakova ka vakayagataka kina na nona i yau kece, ka sa sega ga ni bula rawa kina, ia na mate e tiko vua sa qai toso cake ga na kena ca.
27. Ni sa rogoca o koya nai tukutuku kei Jisu, sa lako mai e dakuna ena kedra maliwa na lewevuqa ka tara na nona i oro.
28. Ni sa tukuna o koya, "kevaka walega me'u na tara rawa na nona i sulu, au na vakabulai."
29. Ka sa vakasauri na kena mudu na turu ni dra mai na kena i drodrodro, ka sa vakila e yagona ni sa takali tani mai vua na mate oqori.
30. Ka vakasauri na nona sa kila o Jisu ni sa lako tani mai vua na kaukauwa, a sa vuki vei ira na lewevuqa ka tukuna, "O cei e tara na noqu i sulu?"
31. Ia sa tukuna Vua oiratou na nona tisaipeli, "ni raici ira na lewevuqa ena nodra veidrigidrigiti mai veikemuni mo ni qai tukuna, o cei e tarai au?"
32. Ena nona veiraiyaki sa qai raici koya sa kitaka na ka o ya.
33. Ia na yalewa, ni sa kila na ka sa yaco vua sa rere ka sautanini, a sa lako mai e matana ka cuva sobu ena vakarokoroko ka sa tukuna kece vua na nona bula.

34. Sa tukuna vua o Jisu, "na luvequ yalewa, na nomu vakabauta sa vakabulai iko. Mo lako ena vakacegu, ka bula mai ena mate ca oqori."
35. Ni se vosa tikoga o koya, sa lako mai e so na tamata mai na vale nei koya ka lewa tu na vale ni lotu ka era tukuna, "na luvemu yalewa sa mate a cava tale se o cikeva tiko kina na qasenivuli oqori?"
36. Ni rogoca o Jisu na vosa era tukuna, sa tukuna vua na turaga sa lewa na vale ni lotu, "kakua ni o via yalolailai; o iko mo vakabauta ga."
37. A sa sega ni vinakata o koya me dua e muri Koya ka vakavo ga o Pita, Jemesa kei Joni na taci Jemesa.
38. Sa qai lako mai o koya ki na nona vale o koya sa lewa na vale ni lotu, sa kosakosa ena domo ni veiosivi kei na tagi qoqolou.
39. Ni sa curu yani i loma, sa tukuna vei ira, "a cava dou sa rui kosakosa ka veiosivi kina? Na gone e sega ni mate, ia sa moce ga."
40. Era sa vakalialiai koya, ia sa tukuna me ra lako taucokoi tuba, sa qai kauta na tama ni gone kei na tina ni gone, kei iratou na tiko vata kei Koya ena vanua sa davu tiko kina na gone.
41. A sa taura o koya na liga ni gone, ka tukuna, "Talica, kumi," na kenai balebale, "gone yalewa lailai, Au sa tukuna vei iko, mo tucake mai."
42. A sa tucake mai vakasauri na goneyalewa oqo ka veilakoyaki, sa yabaki tinikarua na nona bula. Ka e ratou sa luvuci ka sega ni vosa rawa ena levu ni nodratou qoroqoro.
43. Ia sa vakaroti ratou sara vakabibi me kakua ni dua e kila, sa tukuna, me dua na kakana me soli vua na goneyalewa oqo me kania.

Sa Sega Ni Vakatarai O Jisu Mai Nasareci

- 6.** A sa lako tani mai e kea o Koya ka lako kina Nona vanua dina, ka ratou sa muri koya mai na nona tisaipeli.
2. Ni sa yaco na siga ni vakacegegu, a sa tekivu o koya me veivakavulici ena loma ni vale ni lotu. Ka lewe levu vei ira sa kurabui ni ra sa rogoci Koya, a ra sa tukuna, e kauta mada mai vei na tamata qo na ka oqo? Kei na nona vuku e rawata vakacava, me cakava rawa kina e ligana na cakacaka veivakurabuitaki vaka oqo!
3. "E sega li ni o koya ga qo na matai, na luvei Meri ka ratou tuakana o Jemesa, Josese, Jiutasa kei Saimone? E sega li ni oiratou ga na ganena eda bula vata tiko oqo?" A ra sa vosa becitaki Koya.
4. Ia sa tukuna vei ira o Jisu, "na parofita ena dokai ena veivanua tale eso, na nona vanua ena sega ni rawa me dokai kina, mai vei ira na wekana kei ira na nona matavuvale."
5. A sa sega kina ni rawa vua me cakava eso na cakacaka veivakurabuitaki e kea, ka lewe vica ga na tauvimate sa tabaki ira ena ligana ka vakabulai ira.
6. Sa kurabui ni ra sega ni via vakabauta ka sa

mani lako o koya ki na veikorokoro tale eso ena nona veivakavulici.

Vakatalai Na Tinikarua

7. A sa kacivi ira mai na lewe tinikarua vua, ka vakatekivu me talai ira ena nodra lako yarua, kei na nona solia vei ira na kaukauwa me ra cemuri kina na yalo velavela.

8. Sa vakarota vei ira me kakua ni dua na ka me ra kauta ka vakavo ga nai titoko – me kakua na taga ni vaqa, me ka kua na madrai; me kakua ni tawani tiko ena taga nai lavo-

9. Ia me daramaki nai vava, me kakua ni daramaki e rua na kote.

10. Sa tukuna talega vei ira, ni dou sa curuma e dua na vale, mo dou tikoga kina me yacova ni dou sa biubiu tale mai.

11. "Kevaka me dua e sega ni via ciqomi kemudou se sega ni vinakata me rogoci kemudou, ni dou sa biubiu mai kina dou kureitaka na kuvu ni qele mai na yavamudou mei vakadinadina vei ira. Ka Au tukuna na ka dina vei kemudou, ena vinaka cake o Sotoma kei Komora ka na ca vakalevu sara na koro oqori ena siga ni lewa!"

12. A ra sa qai lako yani ka vunautaka ni dodonu me veivutuni na tamata.

13. Ka lewe levu sara na tevero e ratou cemuria tani, kei na nodratou lumuti ira sa tauvimate ena waiwai, a ra sa vakabulai kina.

Sa Musu Na Domo I Joni Na Dauveipapitaiso

14. Ni sa rogoca na tui o Eroti na kena kuruvaki tiko na yacana. Sa tukuna, "O Joni na dauveipapitaiso sa tucake tale mai na mate, o koya oqo sa curumi koya tu kina na kaukauwa oqori.

15. Ka e so sa tukuna, "oqori o Ilaijia." E so tale sa tukuna, "oqori e dua na parofita, se dua e vaka ga na parofita."

16. Ia o Eroti sa tukuna ni sa rogoca, "oqo o Joni ka'u a musuka na domona; sa tucake tale mai na mate!"

17. Ka ni o Eroti e a veitalai me vesuki mai o Joni, ka me biu ena vale ni veivesu, ena vuku i Erotiasa na wati Vilive na tuakana; ni rau sa mai veiwatini tiko.

18. Baleta na nona tukuna vei Eroti o Joni, "ni tabu vei iko mo drau veiwatini kei na wati tuakamu."

19. o koya oqo e sevaki koya kina o Erotiasa ka vinakata me vakamatei koya, ia ka sa sega ni rawata;

20. O Eroti sa rui dokai Joni, ni kila tu sa tamata yalododonu ka yalosavasava, sa maroroi koya kina. Ena gauna me dau rogoci koya kina, e levu na ka edau cakava, ka dau rogoci koya ena yalo e marau.

21. A sa qai yaco e dua na siga me nona siga ni sucu o Eroti, a sa cakava kina e dua na magiti levu vei ira na nona turaga bale, kei ira na turaga ni valu kei ira na veimata turaga e Kaleli.

22. Na luvei Erotiasa goneyalewa sa qai lako mai ka meke e matadra, a sa vakalovinakataki

Eroti kei ira na dabe vata tiko kei koya, ka sa tukuna na tui vua na goneyalewa, "mo tukuna mai vei au na cava ga o vinakata, ka'u na solia vei iko."

23. A sa cavuta na nona vosa bubului vua, "A cava ga o vinakata me'u cakava, ka'u na solia vei iko e rawa mada ga ni veimama ni noqu matanitu."

24. Sa lako yani na goneyalewa ka tarogi tinana, "na cava li me'u na tukuna vua?" A sa tukuna o tinana, "na ulu i Joni na dauveipapitaiso!"

22. Ka vakasauri sa curu tale yani na goneyalewa ena ka me tukuna vua na tui, ka vaka, "au vinakata mo solia mai vei au ena gauna oqo, na ulu i Joni na dauveipapitaiso ena dua na tere."

23. A sa rarawa na tui; ena vuku ni nona vosa bubului kei na vukudra talega na dabe vata tiko kei koya, ka ni na sega ni veisautaka na nona vosa vua na goneyalewa.

24. Sa lako yani na goneyalewa ka tarogi tinana, "na cava li me'u na tukuna vua?" A sa tukuna o tinana, "na ulu i Joni na dauveipapitaiso!"

25. Vakasauri sa curu tale yani na goneyalewa ena ka me tukuna vua na tui, ka vaka, "au vinakata mo solia mai vei au ena gauna qo, na ulu i Joni na dauveipapitaiso ena dua na tere."

26. A sa loma rarawa sara ga vakalevuna tui; ena vuku ni nona vosa bubului kei na vukudra talega na dabe vata tiko kei koya, a sa sega kina ni bureitaka vua na goneyalewa.

27. Vakasauri sa tala e dua na sotia yadra o koya na tui, ka vakarota vua me kau mai na uluna, mai na vale ni veivesu,

28. A sa kau mai ena dua na tere, ka solia vua na goneyalewa; a sa qai solia sara vei tinana na goneyalewa oqo.

29. Ni ra sa rogoca na nona tisaipeli na ka sa yaco, era sa lako ka kauta tani yani na yagona ka la'ki vakadavora kina dua nai bulubulu.

Vakani Na Lima Na Udolu

30. A ra sa lesu tale nai apositolo vei Jisu ka tukuna vua na veika taucoko, ena ka era cakava kei na veika era vakatavuvulitaka.

31. Sa tukuna o koya vei ira, "dou lako mada mai oi kemudou ga vakai kemudou kina dua na vanua lala, ka mo dou vakacegu vakalailai." Ni sa lewe levu era lako mai ka lako yani, ka sega mada ni dua na gauna me ra kana kina.

32. A ratou sa vodoka yani e dua na waqa vakairatou ga, ka lako kina dua na vanua lala.

33. Ia ni ra sa raica na lewe vuqa ni ratou sa lako tani, ka ni ra sa kilai koya e ra sa cici mai na lewe ni veikorokoro me ra muri e baravi. Ka ra sa liu e kea ka tavaki koya mai.

34. Ni sa sobu mai o Jisu, a sa raici ira na lewe vuqa, ka sa tarai koya e dua na loloma levu ena vukudra, baleta ni ra sa vaka na sipi sega na kenai vakatawa. Ka tekivu me vakatavuvulitaka vei ira e levu na ka.

35. Ia ni sa yakavi mai, e ratou sa lako vua na

nona tisaipeli ka tukuna, “na vanua lala oqo, ka sa bera na ka kece ni sa yakavi.

36. “Mo ni sa vakatalai ira ga yani me ra lako kina veivanua voleka kei na veikorokoro me ra la’ki volia kina na kedra madrai; ka ni sega na kakana e tu mera kania.”

37. Ia sa tukuna vei iratou o koya, ka vaka, “dou solia vei ira eso na ka mera kania.” E ratou tukuna vua, “me keitou lako ka la’ki voli madrai mai ena i sau e limasagavulu na dola ka e rawa li ni ra kana kina?

38. Ia sa tukuna vei iratou, e vica nai buli madrai sa tiko oqori veikemudou? Dou lako ka vakaraica, “ni ratou sa kunea, e ratou sa tukuna, “e lima, ka rua na ika.”

39. A sa vakaroti ira o koya me ra dabe sobu ena veico drokadroka ka mera dabe vakaiwasewase.

40. A ra sa qai dabe sobu vakaiwasewase, ka eso me yayadrau ka so me yayalimasagavulu.

41. Ni sa taura o koya na lima nai buli madrai kei na rua na ika, a sa tacake ki lomalagi ka masulaka sa qai dovia nai buli madrai ; ka solia vei iratou na tisaipeli me ratou wasea vei ira; a sa wasei talega na ika e rua vei ira kecega.

42. A ra sa kana taucoko ka mamau.

43. Ka sa tinikarua na sova era vakasinaita kina nai vovo ni madrai kei na ika.

44. Ka e rauta tiko ni ra lewe lima na udolu na tagane era a kania nai buli madrai.

Lako E Na Wasawasa O Jisu

45. E vakasauri ni sa tukuna vei iratou na nona tisaipeli mera tou vodoka na waqa ka liu yani ki tai kadua ki Veciseita, o koya me vakatalai ira mada na lewe vuqa.

46. Ni sa vakatalai ira oti, a sa qai lako cake kina ulunivanua me masu.

47. Ni sa la’ki karobo na vanua, a sa tiko na waqa ena loma donu ni wasawasa; ka sa tiko duadua ga o koya i vanua.

48. Ka sa raici iratou ni ra sa oca sara ga ena voce, ka ni tadravi ratou tiko mai na mata ni cagi. Ni sa yacova nai kava ni wase ni bogi, a sa lako mai vei iratou ni taubale ena dela ni wasawasa, ka lako siviti ratou.

49. Ni ratou sa raici Koya ni taubale tiko ena dela ni wasawasa, a ratou sa veiqolouvaki ka ni ratou nanuma ni dua na tevoru;

50. E ratou raici Koya kece ka domobula. Ia vakasauri sa vosa mai vei iratou ka vaka, “dou yalo vakacegu! Oi Au ga qo; dou kua ni taqaya.”

51. Sa qai vodo ki waqa, ka sa ruru na cagi. E ratou sa kurabui ka qoroqoro kina vakalevu.

52. E ratou sega ni cakacakataka rawa ena nodratou vakasama na ka e yaco ena i buli madrai, baleta ga na nodratou lomaqa.

Era Sa Vakabulai Na Tarai Koya

53. Ni ratou sa lako ki tai kadua, e ratou sa la’ki kele sara kina vanua o Kenisareti.

54. Ni ratou sa sobu mai i waqa, ka vakasauri

nodra kila na tamata ni sai Koya.

55. A ra sa cici kina veivanua volekata, ka colati ira mai na tauvimate ena i davodavo, ka kauti ira vei Koya.

56. Na veikorokoro na veikoro lelevu kei na veiyasana e curu kina o koya, era kauta mai na tauvimate kina vanua ni veivoli ka me ra mai davu kina, a ra sa qai masuti Koya ke rawa ni ra bau tara walega na tutu ni Nona i sulu. Ka lewe levu era tarai koya, era sa vakabulai.

Na Ka E Veivakadukadukalitaki E Lako Mai Loma

7. A ra sa lako mai vua na Farisi kei na so vei ira na daunivolatabu, era lako mai Jerusalem.

2. Era mai vakacala ni so na Nona tisaipeli era a raica, ni ra kana madrai ka duka tu na ligadra ni ra a sega ni savata.

3. Ni o ira na Farisi kei ira na Jiu taucoko era dau qarauna sara mera dau savata na ligadra ni bera na nodra kana, oqo na nodra maroroya na nodra i tovo na qase.

4. Ni ra lesu mai ena vanua ni volivoli era na savata na ligadra ni bera na nodra kana. E levu nai tovo makawa vaka o ya era maroroya ka vakamareqeta, me vaka na kena sava na bilo, na kuro, na bilo varasa kei na davodavo.

5. A ra sa qai tarogi Koya na Farisi kei na daunivolatabu, ka vaka, “a cava na vuna era sega ni muria tiko kina na Nomu tisaipeli na nodra i tovo na qase, ia ni ra sa kania na madrai era sega ni savata, na ligadra?

6. A sa sauma vei ira o koya, ka vaka, o Aisea sa parofisaitaki kemudou oti tu mai oi kemudou na dauveivakaisini, ni sa volai :

‘O ira na tamata oqo era sa vakarokorokotaki Au ena tebenigusudra walega, Ia na yalodra sa yawa tani vei Au.

7. Na nodra lotu e sega ni yaga,
Ni ra vakatavuvulitaka me caka
Nai vakavuvuli vakatamata.’

8. “Ka dou biuta vakatikitiki nai vakaro ni Kalou, dou qai maroroya nai vakavuvuli vakatamata- Na kena sava na kuro, na bilo kei na vuqa tale na veika vaka o ya dou dau cakava.”

9. A sa tukuna vei ira, dou sa buturaka sobu sara ga nai vakaro ni Kalou ka sega ni via ciqoma, dou qai vakamura tikoga na nomudou i tovo vakavanua.

10. “Ni sa tukuna o Mosese, ‘mo dokai rau na tamamu kei na tinamu; ke dua e vosa rukaka na tamana se tinana, me vakamatei!’

11. “Ia dou tukuna, kevaka e dua me tukuna vei tamana se tinana, na ka e dodonu mo drau rawata mai vei au sa Korivani” (kenai balebale, sa soli vua na Kalou),

12. Dou sa qai tarova me kua ni dua na ka me cakava vei tamana se vei tinana.

13. “Dou sa beca kina na vosa ni Kalou ena nomudou maroroya dei tikoga mai na nomudou i

tovo. E levu na veika vaka oqo dou cakava tiko."

14. A sa kacivi ira mai na lewe vuqa vua, ka tukuna vei ira, "dou rogoci au kece mai, ka vakasamataka mada:

15. "Sa sega ni vakadukadukalitaka na tamata na ka e lako yani e tuba vua; ia na ka ga e lako mai loma, sai koya oqori e vakadukadukalitaka na tamata.

16. "Kevaka e dua sa vakadaligana me rogoca, ka me rogoca sara!"

17. A sa la'ki curu kina dua na vale ka me rawa ni lako tani mai kina vei ira na lewe vuqa, a ratou sa tarogi Koya na nona tisaipeli ena vuku ni vosa vakatautauvata.

18. Sa tukuna vei iratou, dou se sega li ni kila talega oi kemudou? Dou raica na ka e curu yani vua na tamata e sega ni vakadukadukalitaki koya.

19. "Baleta ni sega ni lako ki yalona ia ki na nona wawa, ka lako tale yani i tuba, e sega li ni savasava na kakana?"

20. Sa tukuna tale ga, "na veika ga e lako mai loma sa vakadukadukalitaka na tamata.

21. "Na ka e lako mai loma ni tamata, e lako sara ga mai na vuni yalona, na vakanananu ca, na veibutakoci, na veidauci, na laba,

22. "Na butako, na kocokoco, nai tovo vakasisila, na veivakaisini, na garogaro ca, na mata i valavala ca, na dauvosavakacaca, na dokadoka, nai tovo lialia.

23. "Na veika ca kece oqo e lako mai loma ni tamata ka e vakadukadukalitaki koya."

Sa Vakaraitaka Na Nona Vakabauta Na Yalewa Tani

24. A sa tucake ka lako tani mai kea me lako kina yasana o Taia kei Saitoni. A sa curu kina dua na vale me kua ni dua e kila, ia a sa sega ga ni vuni rawa.

25. A sa rogoci koya e dua na yalewa ka sa dau curuma tiko na luvena goneyalewa e dua na yalo velavela, a sa lako mai vua ka cuva e yavana.

26. Ka masuti koya me la'ki cemuria na yalo velavela vua na luvena goneyalewa, o koya na yalewa ni Kiriki, ka sucu mai Sairo-Finisia.

27. Ia sa tukuna vua o Jisu, "me ra kana mada e liu na gone lalai, ni sa sega ni vinaka me kau na kedra madrai na gone lalai, ka me la'ki soli vei ira na koli lalai."

28. A sa sauma na yalewa vua, "e dina Turaga, na meme ni kakana ka dau lulutu mai na nodra teveli na gone lalai era dau kania na koli lalai."

29. Sa tukuna o koya vua na yalewa, "ena vuku ni vosa o cavuta mo lesu tale yani; ni sa lako tani na tevero mai vua na luvemu yalewa."

30. Ni sa yaco yani o koya ki nona vale, a sa raica ni sa yali na tevero ka sa davu tiko ena nona i davodavo na luvena yalewa.

O Jisu Sa Vakabula Na Didivara - Galu

31. A sa lako tani tale mai ena yasana o Saitoni kei Taia, ka lako curuma yani na yasana o Tikapoli

kina wasawasa o Kaleli.

32. A ra sa qai kauta mai vei Koya e dua sa didivara ka sega ni vosa rawa, ka era masuti Koya ke rawa ni tabaki koya ena ligana.

33. A sa kauta vakatikitiki tani mai vei ira na lewe vuqa, tabaka na daligana ena ligana, kasivita na ligana ka tabaka na yamena.

34. Sa qai tacake ki lomalagi, ka vutugu, sa tukuna vua, "e vaca," na kenai balebale, "me tadola mai."

35. Ka vakasauri sa rogo na daligana, ka tasere na yamena ka sa matata na nona vosa.

36. sa qai vakaroti ira o koya me ra kakua ni tukuna vua e dua ; ia na levu ga ni nona vakaroti ira na kena levu cake talega ni nodra tukuni koya.

37. Ka sa dua na ka na levu ni nodra qoroqoro, a ra sa tukuna, "sa totoka dina na ka kecega sa cakava. Sa rogo na didivara ka vosa na galu ni tara o koya."

Vakani Na Va Na Udolu

8. Ena dua na siga ni gauna o ya, era sa lewe levu sara ga kina na tamata ka sega ni dua na kakana me ra kania, a sa kacivi iratou mai na nona tisaipeli o Jisu, ka tukuna vei iratou,

2. Au sa rui lomani ira na lewe vuqa, baleta ni ra sa mai tikoga oqo vata kei Au me tolu mai oqo na siga ka sega ni ra bau kana.

3. "Kevaka me'u na vakatalai ira kina nodra dui veivale ni lala tu na ketedra, ena so vei ira ena rebo e gaunisala; ka ni so era lako sara mai vakayawa."

4. E ratou sa tukuna vua na nona tisaipeli, "e rawa li vakacava ni sa vanua liwa oqo mera mamau o ira ena madrai?"

5. A sa tarogi iratou o koya, "e vica nai buli madrai sa tiko vei kemudou?" E ratou sa tukuna, "e vitu."

6. Sa qai vakaroti ira na lewe vuqa mera dabe sobu ena qele. A sa taura na vitu nai buli madrai ka vakavinavinakataka, sa qai dovia ka solia vei iratou na tisaipeli meratou solia yani; ka ratou sa wasea vei ira na lewe vuqa.

7. Ka so talega na ika lalai sa kau mai, a sa masulaka o koya, ka tukuna vei iratou me ratou solia yani vei ira.

8. A ra sa kana ka mamau kecega, sega tale e vitu na ketekete lelevu na kena e vo.

9. O ira na kana oqo e rauta tiko ni ra lewe va na udolu. Sa qai vakatalai ira yani o koya.

10. Ka vakasauri sa vodoi waqa kei ira na nona tisaipeli, ka lako ki na yasana o Talimanuca.

Era Vakasaqara Nai Vakatakilakila Na Farisi

11. A ra sa lako mai na Farisi ka mai vakavu veileti vua, ena nodra via vakatovolei koya, ka me ra raica e dua nai vakatakilakila mai lomalagi.

12. Ia sa tara vakabibi na yalona, ka tukuna, "na cava era via raica kina e dua nai vakatakilakila nai taba tamata oqo? Au tukuna vei kemudou na ka

dina, ena sega ni dua nai vakatakilakila ena soli vei ira nai tabatamata oqo."

Qarauna Na Nodra Leveni Na Farisi Kei Eroti

13. A sa biuti ira tu, ka vodoka na waqa me lako tale yani ki tai kadua.

14. Ka ratou guilecava na tisaipeli me ratou kauta na madrai, sa dua bauga nai buli madrai e tiko ena loma ni waqa.

15. A sa tataunaka vei iratou, ka vaka, "dou rogoca vinaka, mo dou qarauna tiko na nodra leveni na Farisi kei na nona leveni o Eroti."

16. E ratou sa veivosaki vaka iratou ga, ka vaka, "e rairai baleta ni sega vei kedatou na madrai."

17. Ia ni sa kila o Jisu, sa tukuna vei iratou, "a cava dou veivosakitaka kina baleta na sega ni madrai? Dou se sega ga ni vakasamataka mo dou kila rawa? E se tiko beka ga vei kemudou na lomaqa?"

18. E se sega ga ni dou rai rawa li, ni sa tiko na matamudou? E se ga sega ni dou rogoca rawa li, ni sa tiko na daligamudou? E se sega tikoga ni dou vakasamataka rawa li?

19. Ni'u dovia na lima nai buli madrai vei ira na lewe lima na udolu, ka e vica li na ketekete dou vakasinati ena kena vo?" E ratou tukuna vua, "e tinikarua."

20. "Vaka talega kina na vitu nai buli madrai ena noqu dovia vei ira na lewe va na udolu, e vica li na ketekete dou vakasinaita ena kena vo?" E ratou tukuna, "e vitu!"

21. Sa tukuna o koya vei iratou, a cava ga dou veinanuyaka kina ka sega ni vakasamataka rawa?"

Sa Vakabulai Na Mataboko Mai Veciseita

22. A sa lako mai o koya ki Veciseita; ka ra sa kauta mai vua e dua na tamata mataboko ka masuti Koya me bau tara.

23. Sa qai taura o koya na liga i mataboko ka tubera kina i bili ni koro. Ni sa kasivita na mata i mataboko ka tabaka ena ligana ruarua, a sa tarogi koya se sa bau raica e dua na ka.

24. A sa rai cake o koya ka tukuna, "au sa raica na tamata ni ra sa vaka na vunikau, sa veilakoyaki."

25. Sa tabaka tale na matana ena ligana ka cakava me rai cake. A sa vakasukai tale vua na nona raica vinaka na veika kecega.

26. A sa vakatalai koya ki nona vale, ka tukuna vua, "mo kua tale ni lako kina koro, se mo tukuna vua e dua e nakoro."

Sa Vakatusa O Pita Ni Sa Karisito O Jisu

27. E ratou sa lako kina veikorokoro vaka Sisaria Filipai o Jisu kei iratou na nona tisaipeli; a sa tarogi iratou na nona tisaipeli e gaunisala, ka vaka, "O cei era tukuna na tamata me baleti Au?"

28. E ratou tukuna vua, "O Joni na dauveipapitaiso; ia eso sa tukuna, o Ilaijia; eso tale era tukuna, ni dua vei ira na parofita."

29. Sa tukuna o koya vei iratou, "ia o cei dou

tukuna oi kemudou me baleti Au?" A sa vosa o Pita ka tukuna vua, "oi kemuni na Karisito."

30. A sa vakadreti iratou sara vakabibi o Koya, ka me ratou kakua ni tukuni koya vua e dua.

O Jisu Sa Yalataka Na Nona Mate Kei Na Tucake Tale

31. Sa qai tekivu me vakatavuvulitaka vei iratou, ni na sotava na luve ni tamata e vuqa na veika rarawa, ka ena besetaki mai vei ira na qase kei ira na bete levu kei ira na daunivolatabu, ena qai vakamatei ka tucake tale ni oti e tolu na siga.

32. Sa tukuna vakamatata vei iratou na vosa oqo. A sa kauti Koya vakatikitiki o Pita ka cudruvi Koya.

33. Ia sa vuki vua ka raici iratou na tisaipeli, ka vunauci Pita, ka vaka, "lako tani ki dakuqu Setani! Ni o sa sega ni tu ena yasa ni Kalou, ia ena yasa e vakatamata."

Taura Cake Na Kauveilatai Ka Muri Au

34. Sa qai kacivi ira mai na lewe vuqa kei iratou talega na Nona tisaipeli vua, ka tukuna vei ira, o koya yadua sa gadreva me muri Au mai me kakua ni nanuma na ka me baleti koya, me colata ga na nona kauveilatai, ka muri Au.

35. O koya sa via maroroya na nona bula ena vakayalia, ia o koya sa vakayalia na nona bula ena vukuqu ena maroroya.

36. "A cava na betena vua na tamata kevaka e rawati vuravura taucoko, ka me vakayalia kina na nona bula?"

37. "e dua li na ka e rawa ni solia na tamata me veisau vata kei na bula?"

38. Vei koya ena madualaki Au kei na noqu vosa, vei ira nai tabatamata i valavala ca ka dauveibutakoci oqo, ena madualaki koya talega na luve ni tamata ena gauna ni nona lako mai ena i ukuuku nei Tamana kei ira na agilosi yalosavasava.

O Jisu Sa Vakamataliataki Ena Ulunivanua

9. A sa tukuna vei ira, "Au tukuna vaka i dina vei kemudou, eso eke ka tucake tu oqo ni se bera ni ra na mate era na raica na matanitu ni Kalou ni na lako mai ena kaukauwa levu."

2. Ni oti e ono na siga sa qai kauti Pita, Jemesa kei Joni o Jisu kina dua na dela ni ulunivanua cecere ka sega tale e dua; a sa vakamataliataki o koya e matadratou.

3. Ka sa serau ka makaresese vulavula na nona i sulu me vaka na uca cevata, ka sa sega sara ga ni dua na dausavasava e vuravura me savata nai sulu me vaka na vulavula oqo.

4. A sa rairai mai vei iratou oilaijia kei Mosese ka rau sa veivosaki vata kei Jisu.

5. Sa tukuna o Pita vei Jisu ka vaka, "Rapai, sa bau dua dina na ka totoka na nodatou tiko eke, ka me keitou sa tara e tolu na vale vakacevaceva: me

dua e Nomuni, dua me nei Mosese, kei na dua me nei Ilaijia."

6. ena nodratou levu ni rere, a sa sega ni kila kina o koya na cava me tukuna.

7. A sa dua na o sa vakarurugi iratou; ka rogo mai e dua na vosa mai na loma ni o, ka vaka, "sai Koya oqo na luvequ lomani. Dou rogoci Koya!"

8. A ratou sa kurabui ka veiraiyaki, ka sa sega tale ni qai dua me ratou raica, ia o Jisu ga kei ratou.

9. Ni ratou sa siro mai ena ulunivanua a sa vakadreti ratou o koya me ratou kakua ni tukuna na ka e ratou a raica, ka me yacova mada ni sa tucake mai na mate na luve ni Tamata.

10. A ratou sa maroroya na vosa o ya vei ratou, ka veinanuyaka vaka i iratou nai balebale ni tucake tale mai na mate.

11. E ratou tarogi Koya ka vaka, "na cava na vuna era tukuna kina na daunivolatabu ni dodonu me liu mai oilaijia?"

12. A sa tukuna vei ratou o koya, ka vaka, io, sa lako oti dina mai oilaijia ena nona mai vakasuka lesu na veika kece. Vakacava mada na kena volai tu mai, ni na levu na veika rarawa ena sotava na luve ni Tamata ka ra na sega ni dokai Koya?

13. "Ia ka'u tukuna vei kemudou ni o Ilaijia sa lako oti mai, ka era qai cakava vua na ka ga era vinakata mera cakava, ka me vaka na ka sa volai oti tu me baleti Koya."

Sa Vakabulai E dua Na Gonetagane

14. Ni sa yaco mai o koya vei iratou na tisaipeli, a sa raici ira na lewe vuqa ni ra sa osodrigi vei iratou, kei na nodra veileti tiko vei iratou na daunivolatabu.

15. Ka era kidacala ni ra sa raici Koya ka kurabui taucoko na tamata, era sa cicivi Koya, ka kidavaka.

16. A sa tarogi ira na daunivolatabu o koya, "a cava dou vosataka tiko vei iratou?"

17. A sa vosa mai e dua vei ira na lewe vuqa ka vaka, "Qasenivuli, au kauta mai vei kemuni na luvequ tagane ka tiko vua e dua na yalo ni galu.

18. "Ena gauna me dau curumi koya kina, edau viritaki koya sobu ira ka vuso na gusuna ka vakasequruquru bati, ka qai wakakau na yagona. Au a tukuna vei iratou na nomu tisaipeli meratou cemuria tani, ia ka sega ni ratou rawata."

19. A sa vosa vei ira o koya ka vaka, "ai tabatamata lailai ena vakabauta, ka e ka wale tu ga vei kemudou na nodatou bula vata? me kau mai vei Au o koya."

20. Era sa qai kauta mai vei Koya na gonetagane. Ni sa raici koya ka, vakasauri sa bitabitalaki koya na yalo ca oqo ka davu qiliraki koya ena qele, ka vuso na gusuna.

21. sa tarogi tamana o koya, a ca-va na dede ni gauna sa tauvi koya tiko mai kina? Sauma o tamana, mai na gauna sara ga se gone kina.

22. "E levu na gauna edau biuti koya na yalo oqo, kina buka waqa se ki na loma ni wai me vakamatei koya. Ia ke dua na ka moni cakava, ni

lomani keirau ka vukei keirau mai."

23. A sa tukuna vua o Jisu, "kevaka walega o rawa ni vakabauta, ni sa rawa na ka kecega vua sa vakabauta."

24. Vakasauri sa qolou i cake na tama ni gone ka vosa tagitagi ka vaka, "Turaga, au sa vakabauta; ni vukei au ena noqu sega ni vakabauta."

25. Ni sa raica o Jisu ni ra sa cici vata mai na lewe vuqa, sa vunauca na yalo velavela ka vaka, "O iko na yalo ni galu kei na didivara, Au sa vakaroti iko mo lako tani mai vua ka mo kakua ni curumi koya tale vakadua!"

26. A sa qoqolou na yalo oqo ka bitabitalaki koya me yacova ni sa lako tani mai vua. Ka sa vaka kina o koya e dua sa mate, e lewe levu sa tukuna, "ni sa mate."

27. Ia sa taura na ligana o Jisu ka dreti koya cake, sa tucake mai.

28. Ni sa la'ki tiko o koya i vale e ratou sa tarogi koya lo na nona tisaipeli, ka vaka, "na cava keitou sega kina ni cemuria rawa?"

29. A sa tukuna vei iratou o koya, "na mataqali vaka o ya sa sega ni cemuri wale, ia sa rawa ga ena masu kei na lolo."

O Jisu Sa Yalataka Tale Na Nona Mate Kei Na Tucake Tale

30. A ratou sa biuta tale mai na vanua o ya ka lako siviti Kaleli, ena nona vinakata me kua ni dua e kila.

31. A sa nona vakatavuvuli tiko vei iratou na nona tisaipeli, ka tukuna, "ena soli yani na luve ni tamata ki na ligadra na tamata, ka era na vakamatei koya. Ni sa vakamatei, ka ena qai tucake tale ena i katolu ni siga."

32. Ia e ratou sa sega ni kila nai balebale ni vosa oqo, ka ratou sa rere talega ni taroga.

O Cei Sa Levu Cake Sara

33. A sa lako mai o koya ki Kapenaumi. Ni sa tiko i vale sa qai tarogi iratou, "na cava mada dou veiletitaka tiko mai e gaunisala?"

34. Ia e ratou sa vagagalu taucoko, ni ratou sa veiletitaka tiko mai vaka iratou ena gaunisala, se o cei e cecere duadua.

35. Sa qai dabe sobu i ra o koya ka kacivi ira mai na lewe tinikarua, ka tukuna vei ira, "kevaka e dua sa vinakata me vakaliuci, o koya me tiko sara mai ra vei kemudou kece, ka me nomudou dauniveiqaravi talega."

36. A sa taura e dua na gone lailai ka vakaturi koya e matadratou. Sa qai keveta ka tukuna vei iratou,

37. "O koya yadua sa ciqoma e dua na gone lailai vaka oqo ena vuku ni Yacaqu sa ciqomi Au; o koya sa ciqomi Au e sega ni ciqomi Au walega ia sa ciqomi koya sa talai Au mai."

Sa Segi Ni Vakataru O Jisu Na Dui Toto

38. A sa tukuna vua o Joni, ka vaka, "Qasenivuli

keitou raica e dua ni cemuria na tevero ena Yacamuni, ka keitou sa tarovi koya baleta ni sega ni muri kedatou tiko."

39. Ia sa tukuna o Jisu, dou kakua ni tarovi koya, ni sa sega ni rawa me dua e cakava na ka e veivakurabuitaki ena Yacaqu, me qai vosavakacacataki Au e muri.

40. "E sega ni kedatou meca o ira na tokona na cakacaka.

41. O koya e solia vei kemudou e dua na bilo wai ena vuku ni Yacaqu, baleta ni dou sa nei Karisito, Au tukuna vakaidina vei kemudou, ena sega ni rawa me kautani mai vua na kena i sau.

Na I Vakasala I Jisu Me Baleta Na Basulawa

42. Ia o koya yadua ena vakavuna me bale e dua vei ira na gone lailai sa vakabauti Au, ena vinaka cake vua me vesu e domona e dua na vatu ni qaqaqi levu, qai vakalutudromutaki ki loma ni wasawasa.

43. Kevaka e vakavuna na ligamu nomu valavala ca, mo taya laivi. Ka ni vinaka cake vei iko mo curu kina bula ka liga dua, ka ca ga ni tu na ligamu ruarua, mo qai lakoi Eli kina bukawaqa sa sega ni boko rawa-

44. "Na vanua ena sega kina ni mate nona i valavala ca kei na bukawaqa e sega ni boko rawa."

45. Kevaka e vakavuna na yavamumu nomu valavala ca, mo taya laivi. Ni vinaka cake vei iko mo curu kina bula ka gera yani, ka ca ga ni o lako yani ena yavamumu ruarua ka o qai viritaki ki Eli, kina bukawaqa e sega ni boko rawa.

46. "Na vanua ena sega kina ni mate na nona i valavala ca kei na bukawaqa e sega ni boko rawa."

47. Kevaka e vakavuna na matamu na nomu valavala ca, mo leuta tani. Ka ni vinaka cake vei iko mo curu kina matanitu ni Kalou ka mata dua, ka ca ga ni vinaka na matamu ruarua, ka o qai viritaki ki na drano bukawaqa.

48. "Na vanua ena sega kina ni mate nona i valavala ca kei na bukawaqa e sega ni boko rawa."

Sega Ni Yaga Na Masima Ke Sega Na Tuituina

49. Ka ni na vakamasimataki na tamata yadua ena bukawaqa, kei na vakacabo i soro taucoko ena vakamasimataki.

50. "Na masima e vinaka, ia kevaka sa yali na tuituina mai na masima, o na vakatuituinataka tale ena cava? Mo dou tuituina tiko, ka veivakacegui vakaikemudou."

Na Vakawati Kei Na Sere

10. A sa biubiu mai kea o Koya ka lako kina yasana vaka Jutia ena tai kadua ni Joritani. A ra sa soqoni vata tale mai Vua na lewe vuqa, me vaka sa dau Nona i valavala, a sa vakavulici ira tale.

2. Era sa lako mai Vua na Farisi, ka tarogi Koya, "E tara li vua na tagane me sereka na watina?" ka era vakatovolei Koya.

3. A sa sauma o koya vei ira, ka vaka, "Na cava e vakaroti kemudou kina o Mosese?"

4. Era tukuna, "O Mosese e vakatara vua na tagane me vola e dua nai vola ni veisere, ka me qai biuta na yalewa."

5. A sa tukuna vei ira o Jisu, baleta na lomaqa ni yalomudou e vola kina o koya veikemudou na lawa buli oqori.

6. "Ia mai nai vakatekivu ni veibuli, a sa bulia na tagane kei na yalewa na Kalou.

7. Oqo na vuna ena biuti tamana kei tinana kina na tagane ni sa sema vua na watina,

8. 'Ka e rau sa na yaco kina na lewe rua me rau sa dua ga na yago ; ka sa sega kina ni rua tiko oi rau, ia rau sa dua bau ga.

9. "O koya oqo na ka sa semata vata na Kalou, me kakua ni tawasea na tamata."

10. Ni ratou sa la'ki tikoi vale e ratou sa tarogi Koya tale na Nona tisaipeli ena vuku ni ka oqori.

11. A sa tukuna vei iratou, "O koya yadua sa sereka na watina yalewa ka la'ki vakawatitaka tale dua na yalewa sa dauveibutakoci.

12. "Kevaka sa sereka na watina o koya na yalewa, ka la'ki vakawatitaka tale dua na tagane sa dauveibutakoci."

Jisu Sa Vakalouvinakataki Ira Na Gone Lalai

13. A ra sa kauta mai na gone lalai Vua, ka me rawa ni tarai ira o Koya; e ratou sa vunauci ira na veikau tiko mai na tisaipeli.

14. Ia ni sa raica o Jisu, sa rarawataki iratou sara vakalevu, ka tukuna, "Dou laivi ira na gone lalai mera lako mai vei Au, ka dou kakua ni tarovi ira; ni sa vaka oqo o ira na lewe ni matanitu ni Kalou.

15. "Au tukuna vakaidina veikemudou, o koya ena sega ni ciqoma na matanitu ni Kalou, me vaka na gone lailai ena sega ni curu rawa kina."

16. Sa qai keveti ira cake, ka tabaki ira, ka vosa vakalouvinakataki ira.

Jisu Sa Vakasalataka Na Cauravou Vutuniyau

17. Ni sa taubale tiko o koya e gaunisala, sa cici mai Vua e dua ka tekiduru e matana, ka tarogi koya, "Qasenivuli vinaka, na cava beka me'u cakava me'u rawata kina na bula Segani ni mudu?"

18. A sa tukuna vua o Jisu, "Na cava o tukuna kina vei Au ni'u vinaka? sa sega ni dua e vinaka ia e dua ga, sai koya na Kalou.

19. O iko sa kila tiko nai vakaro: Mo kakua ni veibutakoci, mo kakua ni laba, 'Mo kakua ni butako,' 'Mo kakua ni dau lawaki, 'Mo dokai rau na tamamu kei na tinamu.'

20. Sa qai vosa mai o koya ka tukuna vua, "Qasenivuli na ka kece oqo ni'u se gone au sa taura matua tu mai.

21. A sa vakaraici koya tu o Jisu kei na Nona lomana, sa qai tukuna vua, "E dua na ka ga o sega ni se cakava tiko: mo lako yani ka volitaka na veika o taukena tu ka solia vei ira na dravudravua,

o na qai vakaiyau kina, mai lomalagi; ka lako mai, colata na kauveilatai, ka muri Au."

22. Ia na vosa oqo e vaka lomabibitaki koya, ka lako yani ena mata rarawa, ka ni sa levu sara na nona i yau.

Sa Rawa Na Ka Kecega Vua Na Kalou

23. Sa qai rai wavoki o Jisu ka tukuna vei iratou na Nona tisaipeli, "O ira na vutuniyau sa dua dina na ka dredre vei ira na nodra curu kina matanitu ni Kalou."

24. E ratou sa qoroqoro na tisaipeli ena vuku ni nona vosa. Ia sa vosa tale vei iratou o Jisu ka tukuna, "Ra gone, sa bau dredre dina vei ira na vakanuinui kina i yau mera curu kina matanitu ni Kalou!"

25. "Ni ka rawarawa sara vua na kameli me curuma e dua na mata ni cula, mai vei koya na vutuniyau me curuma na matanitu ni Kalou."

26. Ena nodratou levu ni kidroa e ratou sa veitukunayaka vaka i ratou, "O cei ga me sa na qai vakabulai rawa?"

27. Ia sa rai yani vei iratou o Jisu ka tukuna, "Vua na tamata sa dredre sara, ia na Kalou e sega; ni ka kecega sa rawa vua na Kalou."

28. O Pita sa qai tekivu me tukuna vua, "Raica, oi keitou mada ga sa biuta na veika kece ka muri Kemuni."

29. Sa sauma vua o Jisu ka vaka, Au tukuna vakaidina vei iko, sa sega e dua na tamata me biuta na nona vale se tuakana se ganena se tamana se tinana, se watina se luvena se na nona vanua ena vukuqu kei nai tukutuku vinaka,

30. Me sega ni taura e yadrau na kena i sau, ka ena gauna oqo era na vakila na nodra matavuvale kei ira na tuakana kei ira na ganena kei ira na tinadra kei ira na luvena kei na nodra vanua, ka era na sotava na veivakararawataki ia ena nodra na bula sa bera mai, oqori na bula e sega ni mudu.

31. "Ia e lewe levu vei ira sa liu era na muri, kei ira sa muri era na liu."

Sa Yalataka O Jisu Ena I Katolu Ni Gauna Na Nona Mate Kei Na Tucake Tale

32. Ena gaunisala ni ratou lako cake tiko ki Jerusalemi sa dua na ka na nodratou kurabui tiko, o Jisu sa liu sara tiko i liu. Ka vaka me yacovi iratou na rere ena gauna e ratou sa muri Koya tiko kina. Sa qai kauti iratou na lewe tinikarua vakatikitiki, ka tukuna tale vei iratou na veika ena vakayacori vua.

33. "Ka raica, edatou sa lako cake tiko oqo ki Jerusalemi, na luve ni tamata ena soli yani kivei ira na bete levu kei ira na daunivolatabu; ka era na totogitaki Koya me mate ka soli Koya vei ira na kai matanitu tani;

34. "Era na vakalialiai Koya, ka yavita kei na nodra kasiviti Koya ka vakamatea. Ena i katolu ni siga ena tucake tale."

Na Veiqaravi Sa Cecere Duadua

35. E rau mai tarogi Koya na luvei Seveti o Jemesa kei Joni, ka vaka, "Qasenivuli, keirau kerei Kemuni mo ni cakava vei keirau na ka keirau na kerea vei Kemuni."

36. Sa tarogi rau, "Na cava o drau vinakata Me'u cakava vei kemudrau?"

37. E rau tukuna Vua, "Mo ni solia vei keirau me keirau dabe vata kei kemuni ena nomuni ukuuku, ka e dua me dabe ena Yasamuni matau ka dua me dabe ena Yasamuni mawi."

38. Ia sa tukuna vei rau o Jisu, "Drau sega ni kila tiko na ka o drau kerea. Drau na rawata mo drau papitaisotaki ena papitaiso Au a papitaisotaki kina?"

39. E rau tukuna vua, "E rawa vei keirau." A sa tukuna o Jisu vei rau, na bilo Au a gunuva drau rawa ni gunu kina, ka drau rawa talega ni papitaisotaki ena papitaiso au papitaisotaki kina;

40. "Ia na dabe ga ena yasaqu i matau kei nai mawi e sega ni rawa vei Au me'u solia, ia vei ira ga sa vakarautaki me nodra."

41. Ni ra sa rogoca na lewe tini na nodrau vosa o Jemesa kei Joni era sa vakacudruvi rau.

42. Ia o Jisu sa qai kacivi ira vata mai Vua ka tukuna, dou kila ni o ira sa turaga tu vei ira na kai matanitu tani sa turaga vei ira, kei ira sa cecere e vakacola nodra sau tu ga vei ira.

43. "Me kakua ni vaka o ya oi kemudou; ia ke dua veikemudou sa vinakata me cecere o koya me nomudou dauniveiqaravi.

44. "Ke dua vei kemudou sa vinakata me turaga o koya me nomudou bobula.

45. "Ni o Koya na luve ni tamata sa sega ni lako mai me qaravi, ia me mai dauveiqaravi, ka mai solia na Nona bula me ra vakabulai kina na lewe vuqa."

O Jisu Sa Vakabulai Patemo Na Mataboko

46. A ratou sa qai yaco mai ki Jeriko. Ni sa lako tani mai o Koya e Jeriko kei iratou na nona tisaipeli kei ira na lewe vuqa, na tamata mataboko o Patemo, na luve i Temeo a sa dabe tiko ena yasa ni sala me kerekere.

47. Ni sa rogoca o koya ni sai Jisu na kai Nasareci, a sa tekivu me kaci yani ka vaka, "I Jisu na Luvei Tevita, ni lomani au mai."

48. Ka e lewe vuqa vei ira sa karaci koya me tiko lo; ia ka sa qai kacikaci ga o koya i cake, "Na Luvei Tevita, ni lomani au mai!"

49. A sa tu vakadua o Jisu ka vakarota me kacivi mai o koya. Era sa qai kaciva na mataboko ka tukuna vua, "Mo marau, ka tucake, ni sa kacivi iko mai o Koya."

50. A sa viritaka laivi o koya na nona kote balavu, a sa tucake ka lako vei Jisu.

51. Sa tarogi koya o Jisu ka vaka, "Na cava o vinakata me'u cakava vei iko?" Sa tukuna na tamata mataboko, "Rabonai, me rai na mataqu."

52. Sa qai tukuna vua o Jisu, "Mo lako yani ena nomu i lakolako ka sa vakabulai iko na nomu vakabauta." Ka vakasauri ni sa rai na matana ka sa muri Jisu yani e gaunisala.

Sa Curu Mai Na Tui Ni Qaqa

11. Ni ratou sa volekati Jerusalemi ka ratou se yaco tiko mai Pecivaki kei Pecani mai na ulunivanua ni veiolive, sa vakatala e lewe rua na nona tisaipeli;

2. A sa tukuna vei rau, drau lako kina koro sa tiko mai ena yasana kadua; ni drau sa curuma yani drau na raica e dua na asa lailai ni vesu tiko ka se bera ni bau dua me vodoka, drau sereka ka kauta mai.

3. "Kevaka e mani dua me tarogi kemudrau, a cava drau sa kitaka kina na ka oqo? Drau tukuna, sa gadreva na Turaga, 'Ena vakasuka tale mai eke o koya."

4. A rau sa lako yani ka kunea na asa lailai ni vesu tu ena dua na mata ni katuba ena yasa ni gaunisala, ka rau sereka sara.

5. Ia sa tu e kea eso ka tukuna vei rau, "A cava drau sereka kina na asa lailai?"

6. A rau sa tukuna vei ira na ka sa vakarota mai vei rau o Jisu. Era sa laivi rau me rau lako yani.

7. Rau kauta mai na asa lailai vei Jisu ka tevuka e delana na nodrau i sulu, a sa dabe kina o Koya.

8. Ka lewe vuqa sa tevuka na nodra i sulu e gaunisala, ka so era musuka na taba ni kau mera vakatora e gaunisala.

9. O ira na liu tiko kei ira na muria tiko mai era sa kailavaka, ka vaka: "Osana!" 'Sa kalouvinaka o Koya sa lako mai ena yaca ni Turaga!'

10. Sa kalouvinaka na matanitu nei Tamada o Tevita ni sa lako mai ena yaca ni Turaga! Osana vua sa cecere sara!"

11. A sa curu yani ki Jerusalemi o Jisu ka lako sara kina vale ni soro. Sa vakaraica na veika kece era tu, ka ni sa totolo tiko na gauna, sa qai lako yani ki Pecani kei iratou na lewe tinikarua.

Sa Malai Na Vunilolo

12. Ni ratou sa biuti Pecani mai ena siga ka tarava, a sa via kana o Koya.

13. A sa raica mai vakayawa o Koya e dua na vunilolo ka vakadrauna vinaka, sa toro voleka kina me raica na vuana. Ni sa yaco kina, e sega sara tu ga ni vua, ia na drauna walega, ka ni se bera tiko na vulai lolo.

14. Sa tukuna o Jisu, "Na vuamu me sa cava eke na kena laukana tiko." E ratou sa rogoca na Nona tisaipeli.

O Jisu Sa Vakasavasavataka Na Vale Ni Soro

15. A ratou sa lako mai ki Jerusalemi. Ka sa curu o Jisu kina vale ni soro ka tekivu me cemuri ira tani na veivoli tiko e loma ni vale ni soro, sa vukica sobu na teveli ni veisau i lavo kei na nodra teveli na volitaki ruve.

16. Sa sega ni qai dua tale me vakatara o Koya, me kauta e loma nivale ni soro na nona i voli.

17. A sa vakavulici ira, ka vaka, "Sa sega li ni a volai, na noqu vale ena vakatokai me nodra vale ni masu na veimatani kecega? Ia dou sa cakava me qara ni daubutako."

18. Ni ra sa rogoca na daunivolatabu kei ira na bete levu era sa vakasaqara e dua na gaunisala mera vakamatei Koya kina; ni ra sa rerevaki koya, baleta na nodra qoroqoro na lewe vuqa ena nona i vakavuvuli.

19. Ni sa lutu mai na karobo, a sa lako tani mai o Koya ena koro.

Na Lesoni Ni Vuni Lolo Sa Malai

20. Ena mataka lailai ni ratou lako sivita na vuni lolo, ka ratou raica ni sa malai sara ga mai na wakana.

21. Sa qai nanuma mai o Pita, ka tukuna Vua, "Rapai, raica! na vuni lolo o a cudruva sa malai vakadua."

22. Sa tukuna vei iratou o Jisu, ka vaka, "Dou vakabauta na Kalou."

23. "Ni'u sa tukuna vakaidina veikemudou, ke dua e tukuna kina ulunivanua oqo, mo toso laivi ka biu kina wasawasa ka sega ni vakatitiqa e yalona, ia me vakabauta na ka e tukuna ni na yaco, ena vakayacori na cava ga e cavuta.

24. "O Koya oqo ka'u tukuna tiko kina veikemudou, a ka kecega dou kerea ena nomudou masu, dou vakabauta, ni dou sa rawata, dou na taukena dina.

Na Veivosoti Kei Na Masu

25. "Ni dou sa tucake ka masu, ke dua e caka cala veikemudou dou vosoti koya, me vaka na nona vosota nomudou caka cala na Tamamudou mai lomalagi.

26. "Ia kevaka dou sa sega ni rawa ni veivosoti, ena sega ni rawa vaka kina me vosoti kemudou, na Tamamudou mai Lomalagi ena nomudou caka cala."

Sa Tarogi Nona Vakatilewa O Jisu

27. E ratou sa qai lako tale mai ki Jerusalemi. Ni sa lako tiko o koya kina vale ni soro, a ra sa lako mai vua o ira na bete levu, na daunivolatabu, kei ira na qase.

28. A ra sa tarogi Koya, ka vaka, "A lewa mai vei o cakava tiko kina na veika oqo? O cei e solia vei iko na lewa mo cakava na veika oqo?"

29. Ia sa vosa vei ira o Jisu, ka vaka, "Au na tarogi kemudou se o cei na nona vakatilewa Au cakava tiko kina na veika oqo :

30. "E vu mai lomalagi, se mai vei ira na tamata, na veipapitaisotaki i Joni? Dou sauma mai vei Au."

31. Era vakasamataka, ka veivosakitaka vakai ira ka vaka, "Kevaka eda na tukuna, 'E vu mai lomalagi, ena tukuna o koya, cava ga dou sega ni via vakabauti Koya kina?"

32. Ia kevaka eda tukuna, "Mai vei ira na tamata" - ni o ira mada ga na tamata era wiliki Joni tu me dua na parofita, a ra sa rerevaki ira tale kina na tamata.

33. Era sa qai saumai vei Jisu, ka vaka, "Keitou sa sega ni kila rawa." A sa tukuna vei iratou o Jisu, "Ena sega ni rawa talega vei Au me'u tukuna veikemudou, se vakatulewa i cei Au cakava tiko kina na vei ka oqo."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Dau Ni Vakatau Ni Vaini Ca

12. A sa tekivu me vosataka vei ira o koya na vosa vakatautauvata: sa dua na tamata sa tea e dua na loga vaini ka vakabaitaka wavoki, sa kelua e dua na qara me dau sova kina na waini, ka tara e dua na vale me nona nai vakatawa. Sa qai lisitaka vei ira na daunivaini ka lako yani kina dua na vanua vakayawa.

2. "Ni sa yacova mai na gauna ni beti vaini sa tala o koya e dua na tamata cakacaka, me lako vua na dauvaini ka me solia mai na nona i votavota mai na vua ni vaini sa rawa.

3. "Era tauri koya ka mokulaka ka ra qai vakatalai koya lala lesu yani.

4. "Vakatala tale o koya vei ira e dua tale na tamata cakacaka, era vakaviriki koya mai ena vatu ka vakamavoataka na uluna, ra sa qai vakatala lesu ni sa mavoa vaka ca sara.

5. "Vakatala tale o koya e dua vei ira, a ra sa vakamatea ve ira tale na so era lako yani era mokulaki ka vakamatei eso.

6. "A sa qai dua ga sa vo na luvena, ka nona ka lomani, a sa vakatalai koya talega, ka tukuna, 'na luvequ oqo, era na dokai koya."

7. Ia era sa veivosaki vaka i ira na dauvaini ka vaka, "O koya sara ga oqo nai taukei e muri. Dou lako mai, meda vakamatea me na noda kina na nona i votavota."

8. "Era sa tauri koya ka vakamatea ka biuti koya tani kina taudaku ni veiloga vaini."

9. A cava ena qai cakava nai taukei ni veiloga vaini? Ena lako mai ka vakamatei ira taucoko na daunivaini, ka solia na veiloga vaini vei ira tale eso.

10. Sa dou wilika mada na tikini Vola Tabu oqo se sega:

Na vatu era a cata na matai ni vale sa yaco me kenai vakadei ena tutu ni vale.

11. O Jiova ga sa cakava tiko sa ka e veivakurabuitaki dina ni da raica?

12. Era sa vinakata mera tauri koya, ni ra kila na nona vosa vakatautauvata sa baleti ira tiko, ia era sa rerevaki ira ga na lewe vuqa. A ra sa qai biuti koya ka lako tani yani.

Na Farisi : E Dodonu Vakalawa LI Me Saumi Nai Vakacavacava Vei Sisa ?

13. A ra sa vakatala vua eso na Farisi kei nai tokani i Eroti, me ra coriti koya ena nona vosa.

14. Ni ra sa yaco yani era sa tukuna vua, "qasenivuli, keitou kila ni oi kemuni sa dina tiko ka sega ni dua koni rerevaka; ka koni sega talega ni wilika e dua e vakaitutu o ni dau vakatavuvulitaka ga na ka dodonu. E tara li meda soli vakacavacava vei Sisa, se sega?

15. "Me da solia beka, se me kakua?" Ia sa kila o koya na nodra veivakaisini, sa tukuna vei ira, "a cava dou via vakatovolei Au kina? Dou kauta mai vei Au e dua nai lavo siliva Meu raica mada."

16. Era sa kauta mai ka sa tarogi ira o koya, "O cei na kena i vakatakarakara oqo kei na yaca i cei oqo "A ra sa tukuna vua, "Sisa."

17. Sa tukuna vei ira o Jisu, ka vaka, "Mo dou solia vei Sisa na ka ga sa nei Sisa vua na Kalou na ka ga sa Nona na Kalou." A ra sa qoroqoro ga.

Na Sedusisi: Vakacava Na Tucake Tale?

18. A ra sa lako mai vua eso na Sedusisi, ka era dau tukuna ni sega na tucake tale, a ra sa tarogi Koya, ka vaka:

19. "Qasenivuli, sa vola vei kemami o Mosese kevaka e dua na tagane sa mate na tacina, ka se bula tikoga mai na watina ka sega ni rau vakaluvuni, e rawa ni vakawatitaki watina o tacina ka vakatubura ka susuga na kawa me nei tacina.

20. "E dua na veitacini tagane e ratou lewe vitu. A sa vakawati o koya sa qase; ni sa mate, ka e sega tu ni vakaluvuni.

21. "Sa qai taura na watina o koya ka tarava, ni mate e sega talega na luvena. Sa vakatalega kina o koya sai katolu vei iratou.

22. "E ratou vakawatitaka taucoko na yalewa oqo na veitacini vituvitu. Ka oti sa qai mate na yalewa oqo.

23. "O koya oqo, ni sa yaco na tucake tale mai na mate, o cei vei iratou na veitacini vituvitu oqo ena qai watina? Ka ni ratou sa watina taucoko."

24. Sa vosa o Jisu ka tukuna vei ira, e sega li ni o koya oqo dou cala tiko kina, baleta ena nomudou sega ni kila na nomudou i Vola Tabu kei na kaukauwa ni Kalou.

25. " Ni ra sa tucake tale mai na mate, sa sega tale na veiwatini se na veimusumusuki mera vakawati, ia era sa na vaka na agilosu mai lomalagi."

26. "Ia ena vukudra na mate, ni ra sa tucake tale, dou se sega beka ni wilika nai vola i Mosese me baleta na yameyame ni bukawaqa mai na loma ni veikau lalai, ka a vosa mai kina na Kalou, ka vaka, 'Oi Au na Kalou i Eparaama, na Kalou i Aisake kei na Kalou i Jekope?'

27. "Ka ni sa sega ni nodra Kalou na mate o koya, ia sa nodra Kalou ga na bula. Dou sa vakacalai sara ga vakalevu."

Daunivolatabu : Na Cava Ni Matai Ni Vakaro Vei Ira Kece ?

28. A sa lako mai vua e dua na daunivolatabu, ena nona rogoca ni sauma taucoko vakavinaka vei ira na mai tarogi Koya na nodra taro, sa taroga ka

vaka, "Vei ira kece nai vakaro, o cei e bibi duadua?"

29. Sauma vei koya o Jisu, ka vaka, nai vakaro bibi duadua oqo: Ni rogoca na Isireli, o Jiova na noda Kalou, sa duabau o Jiova.

30. Ka mo ni lomani Jiova na nomuni Kalou ena yalomuni taucoko, kei na lomamuni taucoko, kei na nomuni vakasama kecega, kei na nomuni kaukauwa kecega sai koya oqori nai vakaro bibi.

31. "Na kenai karua sa tautauvata tukuna, ka vaka oqo, mo lomana na kai nomu me vaka na nomu lomani iko. Sa sega ni dua nai vakaro sa cecere mai vei rau na rua oqo."

32. Sa tukuna na daunivolatabu, "Totoka dina na nomu vosa, qasenivuli. Na ka dina koni tukuna tiko ni dua na Kalou, ka sega tale e dua, ia o koya ga.

33. "Na noda lomani Koya ena yaloda taucoko kei na noda vakasama kecega, kei na lomada kecega kei na noqu lomana na kai noqu me vaka na noqu lomani Au, e uasivi sara mai ena i soro kama kei na vakacaboi soro kecega."

34. Ni sa raica o Jisu na nona sauma mai vakavuku na taro, sa tukuna vua, "Na matanitu ni Kalou o sa sega ni yawa mai kina." Ia ni oti oqori sa sega ni qai dua tale, me via bolebole me tarogi Koya.

Jisu: E Rawa Vakacava Me Tukuna O Tevita Vei Ira Na Luvena, Turaga

35. Ena Nona vakatavuvuli tiko o Jisu ena vale ni soro, sa tukuna kina, ka vaka oqo, "E rawa li vakacava vei ira na daunivolatabu me ra tukuna ni o Karisito na Luve i Tevita?"

36. "Ni sa vakavuna na Yalo Tabu vei Tevita me tukuna: 'Sa tukuna o Jiova vua na noqu Turaga, 'Mo dabe ena ligaqu i matau, Me yacova ni'u sa tauri ira na kemu meca ka biuta ena ruku ni qeteqete ni yavamu."

37. "O koya oqo o Tevita mada ga sa vakatokai Koya me Turaga, qai rawa vakacava me luvena?" A ra sa qai taleitaka ga na tamata me ra vakarogoci Koya.

Qarauni Ira Na Daunivolatabu

38. Sa tukuna ena nona vakatavuvuli tiko vei ira, ka vaka, "Dou qarauni kemudou mai vei ira na daunivolatabu, ena nodra dau via veilakoyaki ka vakote balavu kei na nodra dau vinakata mera kidavaki mai na vanua ni volivoli,

39. Ka era dau la'ki dabe ena i dabedabe sara mai cake ena loma ni vale lotu, kei na ulu ni teveli ni kana magiti,

40. "Ka era vakadravudravuataka na nodra vale na yada, ka ra dau masu balabalavu me veivakaisini. O ira oqo era na cudruvi vakalevu sara."

Na Yada Kei Na Nona Qavuni I Lavo E Rua

41. A sa dabe tikiva na vanua ni tau soli o Jisu, ka me raica nai valavala ni nodra soli kina veleti ni

soli na tamata. E levu vei ira na vutuniyau era solia na uma i lavo levu.

42. Sa qai lako mai e dua na yada dravudravua ka solia kina e rua nai lavo lailai sara, ka rauta walega e dua nai lavo siliva lailai.

43. A sa kacivi ira mai na Nona tisaipeli me ra lako mai Vua, ka tukuna vei ira, "Au tukuna vakaidina vei kemudou ni yada dravudravua oqo e levu nai lavo e solia, mai vei ira kece na mai soli;

44. "O ira na mai soli era tikica ga mai e dua na wase ni nodra i yau mera mai solia, ia na yada oqo ena nona dela ni dravudravua, sa solia kecega o koya na ka sa votu vua me bula kina."

Sa Yalataka O Jisu Ni Na Vakarusai Na Vale Ni Soro

13. Ni sa lako tani mai o Koya ena vale ni soro, sa tarogi Koya e dua na Nona tisaipeli, ka vaka, "Qasenivuli, sa talei dina na veivatu sa tu oqo kei na kena vakamatalau na veivale lelevu!"

2. A sa tukuna vua o Jisu, "O sa raica na veivale lelevu oqo? Na veivatu oqo ena sega ni vo e dua me vaka na kena veitaqataqai tu oqo, era na vakarusai taucokoira."

Nai Vakatakilakila Ni Gauna Kei Na Vakataotioti Kei Vuravura

3. Ena Nona dabe tiko mai na ulunivanua ni veiolive ka veidonui vata kei na vale ni soro, e ratou sa tarogi Koya lo o Pita, Jemesa, Joni kei Adriu,

4. Ka vaka, "Tukuna mada veikeitou, ena qai gauna cava li ena yaco kina na veika oqo? A cava na kena i vakatakilakila ni gauna ni sa vakarau vakayacori?"

5. Sa qai tukuna vei iratou o Jisu, ka vaka, "Dou rogoca me kua ni dua e mai lasutaki kemudou.

6. Era na lewe levu era na vakatokai ira me o Au (Jisu) ka ra tukuna, 'Oi Au o Koya,' ka ena lewe levu era na rawai kina.

7. "Ia ni dou sa rogoca nai valu kei na rorogo ni veivaluvaluti, dou kakua ni taqaya ; ni sa dodonu me yaco na veika vaka oqo, ia e se bera tiko nai vakataotioti.

8. Era na vakasakaukauwa na veivanua ka vakasakaukauwa na veimatanitu, na uneune ena yavalata e levu na veivanua, ka ena yaco na dausiga kei na leqa. Sai koya oqori nai tekitekivu ni veika rarawa.

9. Ia dou qarauni kemudou vinaka, ni dou na vakasaurarataki mo dou kau kina mataveilewai, dou na mokulaki ena veivale ni lotu. Dou na kau vakaukauwa ena vukuqu, ka mo dou rawa ni la'ki tukuni Au kina ena matadra na kovana kei na matadra na tui.

10. "Nai tukutuku vinaka mena vunautaki mada e liu ki na veivanua eso.

11. Ia ni ra sa vesuki kemudou mo dou la'ki lewai, dou kakua ni leqataka na vosa mo dou tukuna e matadra. Ia dou tukuna na vosa ka ena

solu mai veikemudou ena gauna sara ga o ya, ni dou na sega ni vosa oi kemudou, ia o Koya ga na Yalo Tabu.

12. Na veitacini ena vakamatea vakailawaki na tacina, na tamani gone ena cakava vaka kina vua na luvena; kei ira na gone era na vakayacoi tovo kaukauwa vei ira na nodra i tubutubu me rawa ni ra mate yani kina.

13. "Era na sevaki kemudou na tamata kecega ena vuku ni Yacaqu. Ia o koya ga e vosota tiko vakadede me yacova nai vakataotioti ena vakabulai.

Na Veivakararawataki Levu

14. "Ni dou sa raica na veika vakasisila sa dauveivakarusa ka a vosa kina o Taniela na parofita, ni sa tu ena vanua e sega ni dodonu me kune kina." (Dou rogoca vinaka oi kemudou sa wilika), mo dou sa drovaki bula oi kemudou sa tiko e Jutia kina veiulunivanua.

15. Ke dua e tiko ena nona delavuvu ni vale, me kua ni siro sobu ki nona loma ni vale, me taura mai kina e dua nai yaya.

16. "Ke dua e tiko ena i teitei me kua ni lesu tale i vale me la'ki taura mai na Nona i sulu.

17. Ena ca vei ira sa bukete kei ira se susuga tiko na gone lalai ena gauna oqori.

18. "Ka mo dou masu me kakua ni yaco nomudou veidrovaki ena vula i liliwa.

19. "Ka ena dua na veivakararawataki levu ena tarai vuravura ena gauna o ya, ka se sega ni bau yaco mada mai na gauna e a buli vuravura kina na Kalou, me yacova na gauna o ya, ka ena sega tale ni dua vaka o ya me na qai yaco.

20. "Ena sega ni dua na tamata me na bula kevaka me sega ni vakalekalekataka o koya na gauna o ya.

21. Kevaka e dua e tukuna vei kemudou, 'Dou rai mai o Karisito oqo!' se, dou rai e kea, o ya o koya!' dou kakua ni vakabauta.

22. Ka era na basika cake na parofita vakailasu kei na karisito vakailasu, me ra vakaraitaka na veivakatakilakila eso kei na veicakacaka mana eso ka lewe levu era na rawai kina, ka ena rawa sara ga ni so vei ira na digitaki.

23. Ia dou qarauni kemudou vakavinaka; raica, na veika kece ena yaco mai ka'u sa tukuna rawa tiko oqo veikemudou.

Na Nona Lako Mai Na Luve Ni Tamata

24. "Ia ni sa oti na veika rarawa ena gauna o ya, ena qai vakabutobutotaki na mata ni siga, ka ena sega talega ni na cila na vula;

25. "Era na lulutu sobu mai na veikalokalo ni lomalagi, kei na veivuni ka kaukauwa ni lomalagi era na yavavala.

26. Era na qai raica na Luve ni Tamata ena vei o, ni sa lako mai ena nona i ukuuku kei na kaukauwa levu.

27. "Ena talai ira na Nona agilosi o Koya, me vakasoqoni ira vata mai na Nona digitaki mai na

veimata ni cagi e va, kina mua ni vuravura sara i ra kina mua ni lomalagi sara i cake.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Vu Ni Lolo

28. "Oqo mo dou vulica mada na vosa vakatautauvata ni vunilolo: ni sa lavovou na tabana, ka tubu mai na drauna, dou sa kila sara ni sa toro mai na vula i katakata.

29. "Oi kemudou talega, ni dou sa raica ni sa vakayacori na veika oqo, dou kila ni sa volekata tiko mai na katuba.

30. "Au tukuna vakaidina vei kemudou, ni se bera nira na takali yani nai tabatamata oqo, na veika kece oqo ena yaco mada."

31. "O lomalagi kei vuravura ena takali yani, ia na Noqu vosa ena sega vakadua ni takali."

Sa Sega Ni Dua E Kila Na Siga Kei Na Auwa

32. "Ia na siga oqori kei na auwa e sega sara ga ni dua e kila, o ira mada ga na agilosi mai lomalagi era sega ni kila, na luvena talega e sega ni kila, ia na Tamaqu ga sa kila.

33. "Dou kua ni vakawelewele, dou yadra ka masu; ni dou sa sega ni kila na gauna ena yaco kina.

34. "E sa vaka e dua na tamata sa lako kina dua na vanua e yawa sara, ka solia na lewa ni nona vale vei ira na nona tamata cakacaka, kei na nodra cakava na cakacaka era sa dui lesi kina ka vakaroti koya nai vakatawa me yadrava tiko na ka kece."

35. "O koya gona qo mo dou yadra tiko, ni dou sa sega ni kila na gauna cava ena lesu mai kina nai taukei ni vale ena rawa ni yakavi, se bogi levu tutu, se na gauna dau tagi kina na toa, se na mataka caca sara.

36. "Ni vakidacala na nona lako mai, ka kunei kemudou ni dou moce tu."

37. Na ka Au tukuna oqo vei kemudou, Au tukuna ki vei ira na tamata kecega: ni yadra tiko!"

Bukiveretaki Me Vakamatei O Jisu

14. Ni se vo tiko e rua na siga me vakayacori na kana vata ni lako sivia kei na kana madrai sa sega ni vaka tubu. O ira na bete levu kei ira na daunivolatabu era se vakasaqara tikoga e dua na gaunisala, me coriti vakailawaki kina ka me na vakamatei sara kina o Koya.

2. Ia era sa tukuna, "Me kakua ni caka ena gauna ni kana vata, de ra qai rogoca kece na tamata."

Na Veilumuti Mai Pecani

3. A sa tiko mai Pecani o koya ena vale i Saimoni na vukavuka ka dabe tiko ena yasa ni teveli, sa lako mai vua e dua na yalewa ka taura tiko mai e dua na tavaya Alapasita, ai lumu sau levu ka ni Narita dina. A sa voroka na tavaya i lumu talei oqo ka livia kina ulu i Jisu.

4. Ka e so vei iratou sa cudru, ka tukuna, a cava me vakamaumautaki kina nai lumu sau levu oqo?

5. E vinaka cake me a volitaki me rawa mai kina e sivia na tolnadrau na silini, ka me soli vei ira na dravudravua. "Ka ratou sa vosa vakasewasewana na yalewa oqo.

6. Ia sa tukuna o Jisu, "Dou laivi koya. A cava dou vosataki koya kina? Ka ni dua na cakacaka e uasivi sa cakava oqo vei Au.

7. O ira na dravudravua dou sa tu vata ga e veisiga, na ka dou via solia vei ira e rawa ni dou cakava ena gauna cava ga; ia o Au edatou na sega ni bula vata tikoga vaka oqo.

8. "Sa cakava o koya e dua na ka e a nakita ka sa rawata rawa. Ka sa lako mai kina me mai lumuta rawa na yagoqu ni bera ni'u bulu.

9. "Au tukuna vakaidina vei kemudou, ena veiyasai vuravura taucoko ni vunautaki kina nai tukutuku vinaka oqo, ena tukuni talega kina na ka sa cakava na A sa lako o Jiutasa e dua vei ira na lewe tinikarua yalewa oqo me kena i divi."

Sa Nakita O Jiutasa Me Veretaki Jisu

10. Kivei ira na bete levu me la'ki volitaki Jisu vei ira.

11. A ra sa marau ni ra sa rogoca, ka ra sa yalataka ni ra na solia vua nai lavo. Sa qai vakasaqara o koya e dua na gauna vinaka me na soli Koya kina.

O Jisu Sa Marautaka Na Lako Sivia Vata Kei Iratou Na Nona Tisaipeli

12. Ena i matai ni siga edau laukana kina na madrai sa sega ni vakatubu, ka dau vakamatei kina na lami ni lako sivia, sa tukuna vua oiratou na nona tisaipeli, "Na vanua cava beka Koni vinakata me keitou la'ki vakarautaka kina, na kana ni lako sivia vata kei Kemuni?"

13. A sa tala e lewe rua vei ira na Nona tisaipeli, ka tukuna vei rau, "drau lako kina koro, drau na sota tukuna e dua na tamata sa colata e dua na saqa wai; drau muri koya."

14. "Na vale ena la'ki curu kina drau tukuna vua nai taukei ni vale, ka vaka, sa taroga mai na qasenivuli, "E vei beka na bure me'u na kana vata kina ni lako sivia kei iratou na Noqu tisaipeli?"

15. Ena qai vakaraitaka vei kemudrau e dua na rumu levu ka tiko ena taba vale e cake, ka sa vakaiyayataki vinaka tu; drau vakarautaka e kea na ka me baleti kedatou.

16. E rau sa lako yani na Nona tisaipeli kina koro, ka rau sa sotava na veika taucoko sa tukuna oti mai o koya vei rau; a rau sa vakarautaka na kakana ni lako sivia.

17. Ni sa yakavi sa lako mai o koya kei iratou na lewe tinikarua.

18. Ni ra sa dabe ka kana sa tukuna o Jisu, "Au tukuna vakaidina vei kemudou, e dua ga vei kemudou na kana vata tiko oqo kei Au ena volitaki Au tale."

19. E ratou sa loma rarawa, ka dui tukuna yadudua vua, "Oi au beka oqori?" E dua tale sa tukuna, "Oi au beka oqori?"

20. A sa tukuna vei iratou o koya, "E dua ga na lewe tinikarua, sa tokoca vata kei Au na kakana ena tere.

21. "Na luve ni tamata ena lako yani me vaka sa volai oti tu me baleti koya, ia na tamata oqo ena ca sara ka ena nona volitaka na Luve ni Tamata! E vinaka cake vua na tamata oqo me se kua ga ni sucu mai."

Sa Vakatikora O Jisu Nai Vakayakavi Ni Turaga

22. Ni ratou sa kana tiko, sa taura o Jisu na madrai ka vosa vakalouvinakataka a sa qai dovia ka solia vei iratou, ka tukuna, "dou taura, kania; oqo na yagoqu."

23. Sa qai taura na bilo, ni sa vakavinavinakataka oti sa solia vei iratou, ka era sa gunu kece kina.

24. A sa tukuna vei ira, "Oqo na Noqu dra ni veiyalayalati vou sa vakadavei ena vukudra kecega na lewe vuqa.

25. "Au tukuna vakaidina vei kemudou, Au na sega ni na gunuva tale na waini vou ena matanitu ni Kalou."

26. Ni ra sa lagata oti e dua na sere, a ra sa qai curu yani ki tautuba ka lako kina ulunivanua ni veiolive.

Sa Yalataka O Jisu Na Cakicaki Nei Pita

27. Sa tukuna o Jisu vei iratou, oi kemudou taucoko ena bogi ni kua dou na tarabe kece ena Vukuqu, ni sa volai:

'Au na yaviti koya nai vakatawa, ka era na talabuse kina na sipi.'

28. "Ia Ni'u sa tucake tale mai, Au sa na liu veikemudou ki Kaleli."

29. A sa tukuna vua o Pita, "Kevaka me ratou na tarabe kece, oi Au ga ena sega ni rawa."

30. Sa tukuna vua o Jisu, "Au tukuna vakaidina vei iko, e daidai ga, ena bogi sara ga ni kua, ni se bera ni tagi vakarua na toa, o na cakitaki Au vakatolu."

31. Ia sa vosa ka quruvibati o Pita, "kevaka au mani mate sara vata kei Kemuni, au na sega ni cakitaki Kemuni!" E ratou sa vosa talega vaka kina na kena vo.

Na Masu Ena Were

32. E ratou sa lako kina dua na tikina sa vakatokai o Kecisemani, a sa tukuna o koya vei iratou na Nona tisaipeli, "dou dabe tiko eke, ka me'u la'ki masu."

33. A sa kauti Pita, Jemesa kei Joni o koya, ka tekivu lomabibi kei na rarawa.

34. A sa tukuna vei ratou, "Sa luvuci na Yaloqu ena rarawa, me vaka, ka'u na mate dou tikoga eke ka yadra tiko."

35. A sa toro tale yani o koya vakalailai ki liu, ka cuva sobu kina qele, ka masu ke rawa me sa lako siviti Koya na auwa bibi sa tu e matana.

36. A sa tukuna, "APA, Tamaqu, sa rawa na ka kecega vei Kemuni. Me kautani vei Au na bilo

oqo; me kakua ni vaka na noqu lewa, ia me nomuni lewa ga."

37. Sa lako mai vei ratou ka raica ni ratou sa moce, a sa tukuna vei Pita, Saimone, o iko se moce ga? Sa sega ni rawa li vei iko mo yadra tiko ena dua na auwa?

38. Dou yadra ka masu tiko, de rawai kemudou na veitemaki. Ka e dina ga ni sa gu na yalo, ia sa malumalumu na yago.

39. A sa lako tale yani o koya me la'ki masu, ka cavuta tiko na vosa vata o ya.

40. Ni sa lesu vei ratou sa raica ni ratou sa moce tale, ka ni sa bibi na matadratou; ka e ratou sa sega kina ni kila na vosa me ratou tukuna lesu vua.

41. Ena i katolu ni gauna ena nona lesu mai sa tukuna vei ratou, dou se moce ga ka vakacegu vinaka? Sa kua so! Sa yaco mai oqo na auwa; ka raica, sa na soli yani kina na Luve ni Tamata kina ligadra na tamata i valavala ca.

42. "Dou tu cake, medatou lako yani. Dou raica sa voleka sara ga mai oqo na tamata sa vakaisini Au."

Na Veicakitaki Kei Na Vesu E Kecisemani

43. Ni se vosa tikoga o koya, ka vakasauri o Jutasa e dua vei ira na lewe tinikarua, sa lako vata tukuna mai e lewe vuqa era sa vakaiseleiwaou ka vakaiwaou, ka ra talai mai vei ira na bete levu kei ira na daunivolatabu kei ira na qase.

44. Na tamata ka volitaki Koya sa tukuna oti tiko mai vei ira e dua nai vakatakilakila, ka vaka, "Vei koya ga ka'u na reguca, oqori sara ga o koya dou taura ka kauta yani vakavinaka."

45. A sa lako yani ka vakasauri Nona sa gole Vua, ka tukuna, "Rapai, Rapai!" sa qai reguca.

46. A ra sa taura sara na ligana ka kauti Koya yani.

47. Ka e dua vei ira na tu e kea sa ucuna mai na nona i seleiwaou, ka taya kina e dua na tamata nei koya na bete levu, ka taya laivi e dua na daligana.

48. A sa vosa o Jisu ka tukuna vei ira, "Na nomudou lako mai mo dou vesuki Au, sa vaka na nomudou lakova e dua na daubutako ena nomudou vakaiseleiwaou ka vakaiwaou?"

49. "Edatou dau tiko vata ga e veisiga ena vale ni soro, ka'u vakatavuvuli tiko ka sega mada ga ni dou vesuki Au. Ia na vosa ni Vola Tabu me vakataucokotaki."

50. A ra sa biuti Koya kece ka veidrovaki yani.

Sa Dro Luvaiwale Na Cauravou

51. E dua ga na cauravou sa qai muri Koya tiko ka sega ni vakaisulu, a sa tutuvitaki koya tikoga ena dua nai sulu lineni, a sa dreti Jisu vakaukauwa na cauravou ni ra sa tauri koya na sotia,

52. A sa biuta tani kina o koya nai sulu lineni ka dro luvaiwale yani.

Sa Tu O Jisu Ena Matadra Na Sanidrini

53. A ra sa kauti Jisu ki vua na bete levu sara; ka

era sa soqoni vata tu mai kina o ira na bete levu, na qase kei ira na daunivolatabu.

54. Ia sa muri Koya sara tiko mai vakayawa o Pita me yaco sara mai kina loma ni bai nei koya na bete levu. Ka mai dabe ena yasadra na dauveiqaravi ka tatalai sara ena buka.

55. O ira na bete levu kei na matabose ni veilewai oqo, era sa vakasaqara mai e so nai tukutuku kei Jisu me rawa ni vakamatei kina, ia ka sa sega ni dua nai tukutuku sa kune rawa.

56. Ka lewe vuqa era beitaka vakailasu, ia na nodra i tukutuku sa veicalati dina.

57. A sa tucake mai eso ka beitaki Koya vakailasu, ka vaka,

58. "Keitou sa rogoci Koya ni tukuna, 'na vale ni soro oqo ka tara na tamata Au rawa ni talaraka sobu, ka ena loma ga ni tolu na siga Au rawa ni vakaduria tale kina e dua ka sega ni tara na tamata."

59. Ia nai tukutuku oqo e veicalati ka sega ni dodonu.

60. Sa qai tucake mai na bete levu ena kedra maliwa ka tarogi Jisu, ka vaka, sa sega li ni o via sauma mai? Me baleta na veika era tukuni iko tiko kina na tamata oqo?

61. Ia a sa galu o koya ka sega ni vosa. Sa tarogi koya tale na bete levu ka vaka, "O iko beka na Karisito, na Luve i Koya Sa Cecere sara?"

62. Sa tukuna o Jisu, "Io, o Au, ka o na raica na Luve ni tamata ni dabe tiko ena liga i Koya sa kaukauwa, ena Nona na lako mai ena vei o ni lomalagi."

63. Sa qai dresulaka na Nona i sulu o koya na bete levu ka tukuna, "A cava tale na yaga ni vakadinadina eke?"

64. "Dou sa rogoca na vosa vakacaca e cavuta tiko baleta na Kalou! A cava dou sa lewa?" Nai totogi era tukuna ni veiganiti tukuna me sa vakamatei."

65. E so vei ira e kasiviti Koya, eso e vesuka na matana ka vaculaka, ka ra tukuna vua, "Parofisai mada!" O ira na yadra era sa qai vakarobalaka.

Sa Cakitaki Jisu O Pita Ka Sa Tagi

66. Ni se tiko o Pita ena vanua ni vakarorogo veilewai, a sa lako mai e dua na yalewa dauveiqaravi vei koya na bete levu,

67. Ni sa raici Pita ni tatalai tiko a sa rai vua ka tukuna, "O iko talega o a dau tiko vata kei Jisu na kai Nasareci."

68. Ia sa cakitaka o koya, ni tukuna. "Au sega ni mai kila ka'u sega ni taura rawa na ka o tukuna tiko mai. "Sa qai lako yani o koya kina varada i tuba, a sa tagi sara na toa.

69. Baci raici koya tale na goneyalewa dauveiqaravi vata tikoga o ya, ka tekivu me tukuni koya yani vei ira na tu e kea, ka vaka, o koya sara ga oqo e dua vei ira."

70. A sa cakitaka tale o koya. Sega ni dede era sa tukuna vei Pita o ira na tu e kea, ka vaka, "O iko dina sara ga e dua vei iratou; ni nomu vosa sa

tukuna ni o kai Kaleli." E tukuni iko na nomu vosa!"

71. Sa tekivu me ruru ka vosaca ka vaka, "Au sa sega ni kila na Tamata oqo, o koya dou sa tukuna tiko."

72. A sa tagi mai ena i karua ni gauna na toa. Sa qai nanuma lesu o Pita na vosa e a cavuta vua o Jisu, "Se bera ni tagi vakarua na toa, o na cakitaki Au vakatolu." A sa qai vakasamataka na ka sa cakava, a sa tagi vakalevu sara.

Tu Ena Mata I Pailato O Jisu

15. Ni sa kida na mataka era sa bese na bete levu, o ira na qase, o ira na daunivolatabu kei ira na matabose ni veilewai, a ra sa qai vesuki Jisu ka tuberi Koya yani me soli vei Pailato.

2. Sa tarogi koya o Pailato, "O iko sara ga qo na nodra tui na Jiu?" A sa sauma o koya, ka vaka, "io o sa cavuta dina mai."

3. A sa vuqa na ka era sa beitaki Koya kina o ira na bete levu ia sa galu ga o koya.

4. Sa tarogi Koya tale o Pailato, ka vaka, "E sega li ni dua na vosa o via cavuta? Mo raica mada na levu ni ka era beitaki iko tiko kina!"

5. Ia a sa galu tikoga o Jisu, ka sa qoro Koya kina o Pailato.

Taura Na I Tutu Nei Parapa

6. Ena gauna ni nodra soqo ni marau me vaka oqo, sa dau kena i valavala me dau sereka mai kina o koya e dua na kaivesu, o koya era sa digitaka me sereki yani vei ira.

7. A sa dua na tamata ka yacana o Parapa, ka sa vesu vata kei ira na nona i lala dau vakavu ca; ka era a laba ena gauna ni nodra vakacaca.

8. A ra sa kacivaka vakadomoilevu tiko mai na lewe vuqa, ka me cakava o koya na ka e dau cakava tiko ena gauna vaka oqori vei ira.

9. Ia sa tarogi ira yani o Pailato, ka vaka, "O ni vinakata li vei au me'u sereka yani vei kemuni na nodra tui na Jiu?"

10. Ka sa kila rawa o koya na nodra kauti koya yani na bete levu, ena vuku ni ca ni lomadra.

11. Ia era sa qai vakauqeti ira na lewevuqa o ira na bete levu, me sereki Parapa mai vei ira.

12. Sa tarogi ira tale o Pailato, ka vaka, "A cava o ni vinakata me'u cakava vua o ni sa vakatoka me nodra tui na Jiu?"

13. A ra sa kailavaka tale mai, "Vakoti Koya kina kauveilatai!"

14. Sa tarogi ira o Pailato, "E dua na ka ca li sa cakava vei kemuni?" Ia era sa qai kailavaka ga mai cake, "Vakoti Koya kina kauveilatai!"

15. Ka sa vinakata ga o Pailato me vakalomavinakataki ira, ka sa sereki Parapa yani kina; ka ni sa vakanakuitaki Koya oti sa qai solia yani me la'ki vakoti kina kauveilatai.

Era Sa Vakalialiai Jisu Na Sotia

16. Era sa qai kauti Koya yani na sotia kina nodra

vale levu ni vakavakarau vakaivalu ka vakatokai na Pareterio, a ra sa kacivi taucoko mai kina na lewe ni Batelioni.

17. Era vakaisulutaki Koya ena i sulu lokaloka; ka ra talia e dua nai sala ena wa vakavotona, ka vakaisalataki Koya kina,

18. Era sa qai vakarokoroko vaka i valu vua, ka tukuna, "Ni sa bula saka, na nodra Tui na Jiu!"

19. Era mokuta na nona qavokavoka ena gasau ka qai kasiviti Koya; ka tekiduru ena vakarokoroko e matana.

20. Ni ra sa vakalialia oti era sa qai luvata tani mai nai sulu lokaloka, ka daramaka vua na nona i sulu dina, ka kauti Koya yani me la'ki vakoti.

Na Tui Ena Kauveilatai

21. Ka ra sa vakasaurarataka e dua na tamata o Saimoni na ka Kirini, na tamadrau o Alikisada kei Rufui, ena nona a taubale tiko ni se qai lesu tiko mai nakoro, ka me colata Nona kauveilatai.

22. A ra sa kauti Koya kina dua na vanua sa vakatokai o Kolikoca, na kena i balebale, na vanua ni qavokavoka.

23. Era sa qai vagunuvi Koya ena waini ka veiwaki vata tu kei na mura me gunuva, ia sa sega ni gunuva o koya.

24. Ni ra sa vakoti Koya era sa qai veivotayaka na nona i sulu, ka era vakawirimadigitaka nai votavota me dui nodra.

25. Oqo sa i katolu ni auwa era sa qai vakoti Koya.

26. Ka volai tu ena uluni kauveilatai na vosa sa beitaki kina, ka vaka, "NA NODRA TUI NA JIU."

27. E rua na daubutako era a vakota vata kei Koya, ka e dua ena ligana i matau ka dua ena ligana i mawi.

28. Sa mai vakataucokotaki kina na vosa ni Vola Tabu, ni tukuna, "Sa wili vata o koya kei ira na tamata i valavala ca.

29. Vei ira na taubale tu era vosa vakacacataki Koya mai, ka era kurekure ka tukuna, "Maleka sara! O iko mo talaraka sobu na vale ni soro ka mo qai tara ena loma ga ni tolu na siga,

30. "Mo vakabulai Iko mada mai keri, ka kevu sobu mai ena kauveilatai!"

31. O ira talega na bete levu kei ira na daunivolatabu era sa veidredrevaki vakai ira ka vakalialia, era sa tukuna, sa lai vakabulai ira sara na so; o koya mada ga e sega ni rawa ni vakabulai Koya tiko.

32. "O iko na Karisito, na nodra tui na Jiu, ka oqo sara ga mo kevu sobu mai ena kauveilatai, ka me keimami raica ka rawa ni vakabauta." E dua veirau sa vakoti vata kei Koya sa rurulaki Koya.

Sa Mate O Jisu Ena Kauveilatai

33. Ni sa yacova mai nai ka ono ni auwa, a sa butobuto na vanua taucoko ka yacova nai ka ciwa ni auwa.

34. Ni sa ka ciwa ni auwa sa kaci ena domo levu o Jisu, ka vaka. "I lai, I lai Lama Sa Bakicanai?" ka

kenai balebale, “Noqu Kalou, Noqu Kalou, a cava o ni sa biuti Au kina?”

35. Ka eso vei ira na tu voleka e kea ni ra sa rogoca, era sa tukuna, “me da raica mada, sa kacivi Ilaijia tiko o koya!”

36. A sa cici e dua ka toni sua e dua nai sulu ni qusiqusi ena waini gaga, ka vaka viviga kina dua na gasau ka solia yani vua me gunuva, sa tukuna, “meda waraka mada; ka meda raica se na lako mai o Ilaijia me kevutaki Koya sobu mai.”

37. A sa kaci tale vakadomoilevu o Jisu, ka sa qai solia nai otioti ni Nona i cegu.

38. Ka sa sei rua kina mai cake ka kauta ki ra nai lati ni vale ni soro.

39. O koya na turaga ni valu ka tucake donui Koya tu, ni sa raica na Nona kaci oqori kei na Nona solia mai nai otioti ni nona i cegu, a sa tukuna o koya, “Na tamata ogo sa Luve Ni Kalou Dina ga!”

40. E so talega na yalewa era a tu e kea ka ra raica tu mai vakayawa, ka e dua vei ira o Meri Makitalena, kei Meri na tinai Jemesa ka gone sara vei Josese, ka vaka kina o Salome.

41. O ira ogo era a dau muri Koya voli ka ra dau qaravi Koya ena nona tiko mai Kaleli, ka lewe levu na yalewa era muri Koya sara mai Jesuralemi.

Sa Bulu O Jisu Ena I Bulubulu Nei Joseva

42. A sa yakavi mai ni oqori na siga ni vakavakarau, ka ni siga ka tarava na siga ni vakacegegu,

43. Ka e dua ogo o Joseva na kai Arimacea a tamata dokai ka lewe tu ni matabose cecere vaka Jiu, e dua talega ka dau waraka tu mai na matanitu ni Kalou, ka sa tu yani vakatagane o koya ka lako vei Pailato me la’ki kerea mai na yagoi Jisu.

44. Ka sa kurabui o Pailato ni sa mate o koya; sa kaciva mai na turaga ni valu ka me taroga se sa mate dina.

45. Sa tukuna vua na turaga ni valu na ka e a yaco, a sa qai solia o koya na Yagona vei Joseva.

46. A sa volia mai o koya na lineni dina matailalai; ka kevutaka sobu mai na yagona, ka solega ena lineni. Sa qai la’ki vakadavora ena dua nai bulubulu qara vatu ka a tataka o koya, ka vaqiqica e dua na vatu levu me kenai sogo.

47. A rau vakaraica tu na vanua e bulu kina o Meri Makitalena kei Meri na tinai Josese.

Sa Tucake Tale O koya

16. Ni sa oti yani na siga ni vakacegegu, o Meri Makitalena, Meri na tinai Jemesa kei Salome ka e ratou sa volia mai nai waiwai vakaisaluwaki boi talei, me ratou na lako ka la’ki lumuta kina na yagona.

2. Ni se qai kida mai na mataka ena i matai ni siga ni dua na macawa vou, e ratou sa lako mai ki nai bulubulu ni se malamalawa ka sa cadra mai na siga.

3. E ratou sa tukuna tiko mai, “e dua li ena vaqiqica tani vei kedatou na vatu kai sogo ni bulubulu.”

4. Ia ni ratou sa rai cake, e ratou sa raica ni sa vaqiqici tani tu na vatu ka ni vatu ogo e bau vatu levu dina.

5. Ni ratou sa curu yani i loma ni bulubulu, e ratou sa raica e dua na cauravou sa vakaisulu ena i sulu balavu vulavula lumilumisa ka dabe tiko ena yasa i matau; ka e ratou sa kurabui.

6. Ia sa tukuna mai vei ratou, dou kakua soti ni rui kurabuitaka dou mai vakasaqarai Jisu na kai Nasareci, o Koya ka lauvako ena kauveilatai. Sa tucake tale o koya! Ka sa sega eke. Dou raica na vanua era a vakadavori Koya kina.

7. “Ia dou lako, ka la’ki tukuna vei iratou na nona tisaipeli – kei Pita talega ni sa liu o koya ki Kaleli; mai kea dou na raici Koya kina, me vaka sa tukuna oti vei kemudou.”

8. E ratou sa lako vakatotoloi tuba ka dro tani yani mai nai bulubulu, ni ratou sa rere vakalevu ka kurabui. E ratou sega ni tukuna vua e dua, ka ni ratou sa rere.

O Meri Makitalena Sa Raica Na Turaga Sa Tucake Tale

9. Sa tucake tale o koya ni kida mai na mataka ena i matai ni siga ni dua na macawa. Ka sa rairai e liu o koya vei Meri Makitalena ka a cemuria vua o koya e vitu na tevoru.

10. A sa lako o koya ka la’ki tukuna vei iratou na dau bula vata tiko mai kei Koya, ka ni ratou se vakaloloku ka tagi tiko.

11. Ni ratou sa rogoca ni sa bula tale ka e raica mai o koya e matana, e ratou sa sega ni vakabauta.

O Jisu Sa Vakaraitaki Koya Vei Rau E Rua Na Tisaipeli

12. Ni oti oqori, e veisautaka tale o koya na kena i rairai ena nona a rairai vei rau e lewe rua vei iratou, ena nodrau a taubale tiko ena loma ni vanua.

13. A rau sa lako ka la’ki tukuna vei iratou na vo ni nodrau i tokani, ia era sa sega talega ni via vakabauti rau.

Na Veitalai Cecere Duadua

14. Segi ni dede sa qai rairai o koya vei ira na lewe tinikadua ni ra kana tiko; ka sa cudruva na nodra sega ni vakabauta kei na nodratou loma kaukauwa, baleta ni ratou sega ni via vakabauti ira na raici Koya ni sa tucake tale mai na mate.

15. Sa qai tukuna vei ira, dou lako yani ki vuravura taucoko ka vunautaka nai tukutuku vinaka vei ira na tamata kecega.

16. O koya sa vakabauta ka papitaisotaki sara ena bula; ia o koya e sega ni vakabauta ena lewai me cudruvi.

17. “Na veivakatakilakila ogo era na cakava o ira sa vakabauta: era na cemuri ira na tevoru ena Yacaqu; ka era na vosataka na veivosa vovou;

18. "Era na taura cake na gata e vuqa; kevaka mera na gunuva na wai gaga ni veivakamatei, ena sega ni na vakaleqai ira; ena vakabulai o ira sa tauvimate, ni ra sa tabaki ena ligadra."

Sa Lako Cake N Krisito Kina Ligana I Matau Na Kalou

19. Ni sa vakacavara oti na Nona vosa tiko vei iratou na Turaga, a sa qai kaucake yani ki lomalagi, ka la'ki dabe sobu ena ligai matau ni Kalou.

20. E ratou sa lako yani ka vunau ena veivanua kecega, ka sa cakacaka vata kei ratou na Turaga, ena Nona vakadeitaka na vosa e ratou vunautaka ena veivakatakilakila sa muria. Emeni.

NA KOSIPELI NEI LUKE

Nai Vola Kivei Ceofilo

1. Era lewe levu sara era sa mai kumukumuna vata nai vola tukutuku, ni veika sa mai vakataucokotaki oti vei keda,
2. Me vaka ga o ira e liu ena nodra raica e matadra ka tawasei ira sara ga me baleta na vosa ni Kalou, sa mai vakaleleci rawa kina vei keda,
3. Ena vinaka cake talega vei au me'u na vakasokumuna vata nai tukutuku ni veika a sa vakayacori oti, ka tekivu sara ga mai nai matai ni siga, me rawa kina ni'u vola yani vei kemuni e dua nai vola tukutuku matata, vei kemuni Ceolifo sa cecere,
4. Me rawa kina mo ni kila sara na dina ni veika o sa tuberi tiko kina.

Sa Vakarogoi Na Sucu Nei Joni Vei Sakaraia

5. Ena gauna i Eroti na tui Jutia, a donumaka na gauna e tiko kina e dua na bete na yacana o Sakaraia, ka bete ena i wasewase i Avaijia. Na watina o Ilisapeci ka dua vei ira na luvei Eroni.
6. A rau sa yalododonu ena mata ni Kalou, ka sega ni rau cala ena nodrau muria nai vakaro ni Turaga kei na lawa buli tale eso.
7. Ia sa sega na luvendrau, ka ni sa yava oilisapeci. Ka rau sa qase talega mai.
8. Sa yaco vaka oqo, ena nona se vei qaravi sara tikoga ena cakacaka vakabete ena mata ni Kalou me vaka nai wasewase vakabete e kacivi kina,
9. Ni wasewase vakabete e vei qaravi kina o koya, ea donui koya na madigi ena siga o ya, me na nona i tavi me vakama na ka boi vinaka ni sa curu kina nona valeni soro na Turaga.
10. Ni sa kama tiko na ka boi vinaka o ira na lewe vuqa era sa tucake tu e tuba ka masu tiko.
11. A sa rairai vua e dua na agilosi ni Turaga, ka tucake tu ena yasana i matau ni vanua ka cabori tiko kina na ka boi vinaka.
12. Ni sa raici koya o Sakaraia sa taqaya ka yacovi koya na rere.
13. Ia sa tukuna vua na agilosi, "mo kakua ni rere Sakaraia, ni sa rogoci na nomu masu; na watimu o Ilisapeci ena vakasucuma e dua na luvemu tagane, mo vakayacani koya me o Joni.
14. "Drau na reki ka marautaka sara vakalevu, ena lewe levu era na dua vata ena reki kei kemudou ni sa sucu mai.
15. "Ni na dua o koya na tamata qaqa ena mata ni Turaga, ena sega ni gunu waini se wai vusoi kaukauwa. Ena curumi koya na Yalo Tabu mai na ketei tinana.
16. "Ena levu na luvei Isireli ena veisautaki ira mai o koya ki vua na Turaga ka nodra Kalou.
17. Ena dau liutaki koya ka curumi koya na yaloi Ilaijia kei na nona kaukauwa, 'ena veisautaka na yalodra na qase me vaka na gone.' Kei ira na

lomaqa mera vuku ka savasava, ka me conaki ira vakavinaka na tamata ena nona na lako mai na Turaga."

18. A sa tukuna o Sakaraia vua na agilosi, "ena rawa vakacava na ka oqo? Ni o au mada ga qo sa qase mai, ka vaka talega kina na watiqu ni sa qase."
19. Sa tukuna vua na agilosi, ka vaka, oi au o "Kavirieli, ka'u sa dau tu ena mata ni Kalou, au sa talai mai kina oqo me'u mai tukuna vei iko nai tukutuku vinaka oqo.
20. "Ia ka raica, ena yacovi iko na galu mo sega ni vosa rawa me yacova ni sa vakayacori na veika oqo, baleta na nomu sega ni vakabauta na noqu vosa ni na yaco ga ena kena gauna sa lokuci tu."
21. A ra sa waraki Sakaraia na tamata e tautuba, ka ra sa kidrowataka na balavu ni nona tiko ena vale ni soro.
22. Ia ni sa curu mai ki tautuba, a sa sega ni vosa rawa vei ira; a ra sa nanuma kina ni raica o koya e dua na raivotu mai na vale ni soro, sa sega ni vosa vei ira ka sa vosa tikoga na ligana.
23. E tiko tale o koya e kea me yacova ni sa oti na nona vei qaravi, a sa qai lako yani kina nona vale.
24. Ni sa oti na veisiga oqori a sa qai kunekune na watina oilisapeci; e vula lima na nona vunitaki koya tiko, sa tukuna,
25. "Au sa mai taura tu oqo nai sau ni veika rarawa au lako curuma mai, sa sega ni guilecavi au na Turaga, ena Nona sa mai kauta tani na noqu dau butuki sobu mai vei ira na tamata."

Sa Vakarogoi Na Sucu Nei Karisito Vei Meri

26. Ena kena i ka ono ni vula sa talai na agilosi o Kavirieli mai vua na Kalou, kina dua na koro mai Kaleli o Nasareci na yacana,
27. Ki vua e dua na goneyalewa sa duguci oti tu vua e dua na tagane, ka yacana o Joseva mai na kawa i Tevita. Na yaca ni goneyalewa qo o Meri.
28. A sa lako vua na agilosi, ka tukuna, "mo reki, o iko na ka vakamenemenei vua, sa tiko vata kei iko na Turaga; mai vei ira kece na yalewa o iko o sa kalouvinaka dina!"
29. Ia sa kurabuitaka o koya na ka e raica kei na nona saga me vakasotara vata nai valavala e a kidavaki kina.
30. A sa tukuna vua na agilosi, "mo kakua ni rere, Meri, sa nanumi iko tiko na Kalou.
31. "Ka raica, o na kunekune e ketemu ona qai vakasucuma e dua na gonetaganane, mo vakayacani koya o Jisu.
32. O koya ena cecere, ka na vakatokai na luvei Koya sa cecere sara; nai tikotiko vakatui nei Tevita na tamana ena solia vua na Kalou o Jiova.
33. "Na mataqali i Jekope ena lewa o koya ka sega mudu, na Nona matanitu ena sega ni dua na

gauna me na la'ki cava kina."

34. A sa tukuna vua na agilosu o Meri, "ena rawa na ka oqo, ni se sega sara ga ni bau dua na tagane me keirau moce vata?"

35. Sa tukuna vua na agilosu ka vaka, ena lako mai vei iko na Yalo Tabu, na kaukauwa i Koya sa cecere sara ena vakayacora vei iko; o koya oqo na gone ena sucu e ka tabu ni sa vakatokai me Luve ni Kalou.

36. Ena gauna talega oqo sa kunekunetaka tiko kina o Ilisapeci na wekamu e dua na gonetagane, dina ni sa qase, io oqo sai ka ono tiko ni nona vula o koya ka a kilai tu ni yava.

37. "Ni sa sega ni dua na ka me dredre vua na Kalou."

38. Sa qai tukuna o Meri, "ka raica oi au na vada ni Turaga! Me yaco ga vei au me vaka na nomuni vosa, a sa qai lako tani mai vua na agilosu.

Sa Sikovi Ilisapeci O Meri

39. Ni oti na veisiga o ya sa cavu tu o Meri me lako vakatotolo yani ki loma ni vanua ki na dua na koro ena vanua o Jutia,

40. A sa la'ki curu sara ena vale nei Sakaraia ka kidavaki Ilisapeci yani.

41. Na gauna sa rogoca kina oilisapeci na nona kidavaki koya mai o Meri, sa lade na gone e ketena; a sa curumi Ilisapeci na Yalo Tabu.

42. Ka sa tabalaka cake mai na domona vua, ka vaka, o sa vakalouvinakataki mai vei ira kecega na yalewa, ka vakasaututaki na vua ni ketemu!

43. "Ia A cava so o au, me mai sikovi au tu na tinana na noqu turaga?"

44. "E a yaco dina, na gauna vata ga ka'u rogoca kina na nomu kidavaki au, a sa lade talega kina ena reki na gone e ketequ.

45. "Sa kalouvinaka o koya ni vakadinata na veika a sa vosa kina vua na Turaga, ni na yaco me na vakataucokotaki."

Na Sere Kei Meri

46. Sa qai tukuna o Meri:

"Sa vakamuduo na lomaqu Vua na Turaga,

47. Kei na yaloqu sa rekitaka na Kalou na noqu I vakabula.

48. Ni bau kawaitaka tu e dua na vada lolovira; ka raica, ena veigauna mai muri era na dau tukuna na veitabatamata ni'u sa kalouvinaka.

49. Ni o koya sa kaukauwa sara sa vakayacora vei au e levu na veika lelevu, na ka tabu sa vakatokai kina o koya.

50. Ena vei tabatamata era rerevaki koya na nona yalololoma ena dau maroroi ira.

51. Na Nona kaukauwa sa vakaraitaka e ligana; ena nona vakasesea na nanuma ni lomadra na viavialevu.

52. O ira na dau via dua na ka e biuti ira sobu mai na nodra dokai; qai laveti ira cake na sega tu ni dua na ka.

53. Sa dau vakamamautaki ira na via kana ena veika vivinaka, o ira na vutuniyanu e vakatalai ira

ka sega ni dua na ka me solia vei ira.

54. O ira na Isireli na Nona tamata sa vukei ira, na Nona loloma ena dau nanuma tu ga.

55. Me vaka na dina ni Nona vosa vei ira na na noda qase, mai vei Eparaama kei ira na nona kawa me sega ni mudu."

56. E rauta ni tolu na vula na nona tiko e kea vata kei Ilisapeci o Meri, sa qai lesu tale ki nona vale.

Sucu Nei Joni Na Dauveipapitaiso

57. A sa yacova sara tu ga oqo na siga i Ilisapeci me vakasucu kina, ka sa vakasucuma mai kina o koya e dua na gonetagane.

58. Ni ra sa rogoca na wekana kei ira na wekana voleka sara na nona loloma cecehia na Turaga vua, era sa duavata kei koya ena nona reki.

Cilivi Nei Joni Na Dauveipapitaiso

59. Ni sa i kawalu ni siga era sa lako mai vua na wekana me sa cilivi na gone; ka mera vakatokayacataka me rau sa veiyacani kei Sakaraia na tamana.

60. A sa tukuna o tinana ka vaka, "sega, sa na vakatokai me yacana o Joni."

61. Ia era sa tukuna vua, "e sega ni dua vei ira na wekamu me vakayacani ena yaca oqo."

62. A ra sa vosa vagalu vei tamana - se na yaca cava me vakayacani kina.

63. Sa kerea o koya e dua na vava ni volavola me kau mai vua, sa vola kina o koya na vosa oqo, "na yacana o Joni." A ra sa kurabui kece kina.

64. Ka sa vakasauri na kena sa tadola na gusuna ka tasere na wa ni yamena, ka sa vosa ena nona vakacaucautaka na Kalou.

65. O ira na tiko volekata nai tikotiko o ya sa tarai ira na rere; a sa kani veitalanoa ena loma ni vanua o Jutia na ka oqo.

66. Vei ira na rogoca nai tukutuku oqo era sa vakananuma e lomadra, ka vaka, "ena mataqali gone vakacava mada o koya?" Ni sa laurai e matanavotu na liga ni Turaga vua.

Na Parofisai Nei Sakaraia

67. Na tamana o Sakaraia sa curumi koya na Yalo Tabu, a sa parofisai, ka vaka:

68. "Na Turaga me vakarokorokotaki na Kalou nei Isireli, ni sa lako mai me vakabulai ira na Nona tamata.

69. A sa vakatubura e dua nai vakabula kaukauwa mai na kawa i Tevita na Nona tamata,

70. Me vaka sa tukuna o koya ka ra vosataka mai o ira na Nona parofita tabu, mai nai vakatekivu kei vuravura,

71. Ni da na vakabulai mai vei ira na keda meca kei na ligadra na sevaki keda,

72. E mai vakaraitaka na Nona yalololoma ni a yalataka mai vei ira noda qase, ka se nanuma tu ga nona veiyalayalati tabu.

73. Na bubului a vosa bubului kina o koya vei Eparaama na tamada:

74. Ka yalataka ni na sereki keda mai na ligadra

na keda meca, ka meda qaravi Koya ena yalo e sega ni beitaki,

75. Me da savasava ka dodonu sara e matana ena veisiga kecega ni noda bula.

76. "O iko, na luvequ, o na vakatokai mo parofita i koya sa cecere sara; ni o na liu mo caramaka na Nona gaunisala na Turaga.

77. Mo tukuna vei ira na Nona tamata na sala ni nodra vakabulai, o ya na vakabokoci ni nodra i valavala ca,

78. Ena vuku ni Nona loloma sega yalani na noda Kalou, sa na cila wavolivoliti keda mai kina na rarama mai lagi;

79. Me vakararamataki o ira sa butobuto tu kei ira sa mate ni ra se bula lako, ka me tubera na yavada kina sala ni veivinakati."

80. A sa tubu cake na gone oqo me kaukauwa vakayalo, ka sa dau tikoga mai ena vanua liwa, me yacova ni sa qai vakaraitaki koya mai vei ira na Isireli.

Na Karisito Sa Sucu Mai Vei Meri

2. Ena gauna o ya sa vakatauca mai kina o Sisa Akosito na nona lawa, o ya mera vakaleweni taucoko na tamata e vuravura.

2. Nai matai ni wili lewe ni vanua oqo e yaco tiko ena gauna a kovana tiko kina mai Siria Oqoriniasi.

3. A ra sa dui lako na tamata mera la'ki vakaleweni kina nodra veikoro dina.

4. A sa lako cake talega o Joseva mai na vanua o Kaleli ena koro o Nasareci, me lako ki Jutia kina koroi Tevita ka yacana o Peciliema, baleta o koya e kawa ka vu mai vei Tevita.

5. Me vakaleweni na yacadrau kei Meri, ni sa musu oti tu vua me watina, a sa bukete tiko o koya.

6. Ni rau se tikoga mai kea sa donumaka talega na siga me vakasucu kina.

7. A sa vakasucuma na nona ulumatua sa tagane ka viviraka vua e dua nai oro balavu, ka vakadavori Koya ena dua na vale ka vakarautaki mera dau kana kina na manumanu, baleta ni ra sa oso taucoko na bure ni vulagi.

Na I Ukuuku Vaka Ki Cake Sara

8. Ena vanua o ya era tiko kina eso na i vakatawa ni sipi, ka ra a vakatawana tiko na qele ni sipi ena bogi mai na loma ni bai.

9. Ka raica, e dua na agilosi ni Turaga sa rairai vei ira, kei na i serau ni Turaga sa serauni wavolivoliti ira tu, a ra sa rere vakalevu kina.

10. Sa qai tukuna vei ira na agilosi, dou kakua ni rere, dou raica, e dua nai tukutuku marautaki au kauta mai oqo vei kemudou era na reki kina na tamata kecega.

11. "Ni sa sucu vei kemudou ena siga e daidai ena koroi Tevita nai vakabula, oqo sara ga na Karisito na Turaga.

12. "Na kena i vakatakilakila vei kemudou oqo:

dou na raica na gonelailai ni viviraki tiko vua e dua nai oro balavu, ka davo tiko ena dua na vale ka ra dau kana kina na manumanu."

13. Ka vakasauri ni ra sa tu ena yasa ni agilosi, na lewe i lomalagi ena domo ni nodra vakavinavinaka, ka vaka

14. "Sa Nona na Kalou na vakarokoroko ena veiyasana e cake sara, me veivinakati o vuravura vei ira sa lomana o koya!"

15. Ni ra sa lako tani mai vei ira na agilosi mera sa lesu tale ki lomalagi, era sa veivosatakitaka nai vakatawa, ka vaka, "meda tou sa lako sara ga oqo ki Peceliema me datou la'ki raica na veika sa yaco, me vaka sa mai vakaraitaka vei kedatou na Turaga."

16. E ratou sa lako vakatotolo yani ka kunei Meri kei Joseva kei na gone lailai, ni davo tiko ena vale vakarautaki me ra dau kana kina na manumanu.

17. Ni ratou sa raici Koya, e ratou sa talaucaka kece yani na vosa sa tukuni mai vei iratou me baleta na gone lailai oqo.

18. O ira sa rogoce era sa qoroqoro ena vosa e ratou cavuta nai vakatawa ni sipi.

19. Ia na vosa kece sa cavuti oqo, sa tugana kece o Meri ki vuni yalona.

20. Era sa qai lesu tale nai vakatawa ni sipi ena nodra vakalagilagia kei na vakavinavinakataka na Kalou, ena vuku ni veika era sa rogoce ka mai raica sara, me vaka a sa tukuni oti mai vei ira.

Cilivi O Jisu

21. Ni oti e walu na siga a sa cilivi na gone lailai, sa yacana o Jisu, na yaca sa mai vakatoka oti na agilosi ni se bera ni qai kunekunetaki.

Sa Vakacabori O Jisu Ena Vale Ni Soro

22. Me vaka na lawa i Mosese ni sa oti na siga ni nona vakasavasavataki koya o tinani gone, e rau sa qai kauti Koya mai ki Jerusalemi me cabori vua na Turaga.

23. (Me vaka sa volai ena lawa i Jiova, "na vei ulumatua tagane kece e sucu me vakatokai ni ka tabu vei Jiova"),

24. Nai soro me cabori me vaka na lawa i Jiova, "me rua na ruve se me rua na luve ni soqe."

O Simione Sa Raica Na Veivakabulai Mai Vua Na Kalou

25. Ka raica, e tiko mai Jerusalemi e dua na tamata na yacana o Simione, sa tamata yalododonu ka lotu dina, a sa waraka tiko mai na nodra vakacegui na Isireli, sa sobuti Koya tu na Yalo Tabu.

26. A sa vakatakila oti tiko vua na Yalo Tabu ni se bera ni mate ena raici Karisito na Turaga.

27. Ena siga o ya sa uqeti koya na Yalo Tabu me lako kina vale ni soro, nirau na kauti Jisu mai na Nona i tubutubu, me mai vakayacori vua me vaka nai valavala ni nodra lawa.

28. A sa tauri koya cake mai ka keveta e ligana, ka vosa vinakataka na Kalou, ka vaka:

29. "Turaga, oqo sara ga sa rawa mo ni kauta tani na nona bula na nomuni tamata, me lako yani ena vakacegu, me vaka ga na Nomuni vosa;

30. Ni sa qai raica na mataqu nai vakabula mai vei kemuni.

31. O koya o ni a vakarautaka me baleta na tamata kecega,

32. Na rarama me cilavi ira na veimatani tani, ka nodra lagilagi o ira na Nomuni tamata na Isireli.

33. E rau sa qoroqoro ga o Joseva kei Meri ena veivosa sa cavuti vua na gone.

34. A sa vosavakalouvinakataki rau o Simone, sa qai tukuna vei Meri na tinani gone, ka raica, na gone qo ena vakatau vua na nodra bale sobu kei na nodra lamata cake na Isireli, na kena i vakatakilakila ni ra na cati Koya.

35. "Io, o iko talega ena tara na utomu nai seleiwau ni o lausua kina, me vakavotui kina na vakanananu ni lomadra."

Vakatusana Nai Vakabula O Ana

36. O koya oqo e duatani, o Ana, na parofita yalewa, na luvei Manueli, ena mataqali i Aseri. A sa qase sara o koya, se vakawati sara ni se goneyalewa ka yabaki viti na nona bula vakawati;

37. Sa qai mai yada yani me walusagavulu ka va na yabaki, a sa sega ni bau biuta vakadua na vale ni soro, ia sa qarava tikoga na Kalou ena nona daumasu ka lolo siga kei na bogi.

38. A sa lako talega mai o koya ena gauna vata o ya ka vakavinavinakataki na Turaga, ka tusanaka yani vei ira e Jerusalemi, o ira na waraka tiko na veivakabulai ni o koya sa tu oqo.

Sa Lesu Tale Na Vuale Ki Nasareci

39. Ni rau sa vakayacora oti na cakacaka kece me vaka na lawa i Jiova, e ratou sa lesu tale yani ki Kaleli, kina nodratou koro dina o Nasareci.

40. A sa tubu cake na gone me tagane mai, a sa duatani ena yalomatua; ka sa vuabale ena loloma vaKalou.

E Vakurabuitaki Ira Na Dau Ni Vola Tabu O Jisu

41. Ena vei yabaki e rau dau lako ki Jerusalemi na Nona i tubutubu, me baleta na kana vata ni lako sivia.

42. Ni sa yabaki tinikarua o koya e ratou sa qai lako vata ki Jerusalemi, me vaka nai valavala ni kana vata ni lako sivia.

43. Ni sa oti na kena cakacaka, me ratou sa lesu mai, na cauravou lailai o Jisu e a lokuyara ka tiko voli ga mai Jerusalemi. E rau sega ni kila o Joseva kei na tinana na lokuyara qo;

44. Ia e rau sa nanuma ni sa liu mai o koya vata kei ira nai lawalawa era sa liu oti mai, e dua na siga na taubale, ni sega kina o koya e rau sa vakasaqarai Koya yani, vei ira na wekadrau kei ira na nodrau i tokani.

45. Ni rau sa sega ni kunei Koya, e rau sa lesu tale ki Jerusalemi, merau la'ki vakasaqarai Koya kina.

46. Ni oti vinaka e tolu na siga e rau sa qai kunei Koya ena loma ni vale ni soro, ni a dabe tiko ena kedra maliwa na qasenivuli, ka vakarorogo tiko ka taroga talega eso na taro.

47. O ira na rogoci Koya era sa qoroqoro na vuku e tu vua kei na taro e sauma tiko.

48. Ni rau sa raici Koya, e rau sa kurabui; sa tukuna vua o tinana, "luvequ, na cava mo cakava kina vaka oqo vei keirau? Raica mada, o au kei tamamu keirau sa oca na vakasaqarai iko."

49. A sa tukuna vei rau o koya, "a cava li mo drau vakasaqarai Au kina? E sega beka ni drau kila ni dodonu me'u kauwai tiko ena veika me baleta na cakacaka nei Tamaqu?"

50. Ia e rau sega ni taura rawa nai balebale ni Nona vosa vei rau.

Sa Torocake Sara Na Yalomatua Kei Na Vinakati I Jisu

51. A sa lako sobu vata kei rau ki Nasareci, sa dau talairawarawa tiko vei rau, ia o tinana sa tugana kece ki yalona na veika kece oqo.

52. A sa tubu cake o Jisu ena yalomatua kei na totoka ni yagona, a sa vinakati Koya vakalevu tikoga na Kalou kei ira na tamata.

Vakarautaka Na Sala O Joni Na Dauveipapitaiso

3. Nai katinikalima ni yabaki ni nona veiliutaki o Tibariu Sisa, ka sa kovana mai Jutia o Ponitio Pailato, o Eroti e veiliutaki ena vanua va Kaleli, kei Vilive na tacina e veiliutaki tiko ena vanua vaka Uteria kei na vanua vaka Drekeneti, o Laisenia e veiliutaki tiko ena vanua vaka Abulini,

2. E rau a bête levu tiko o Anasa kei Kaiava, a sa yaco yani vei Joni na luvei Sakaraia na vosa ni Kalou ena loma ni vanua liwa.

3. A sa lako o koya kina vanua volivolita na Joritani, ka vunautaka kina na papitaiso ni veivutuni me bokoci kina nai valavala ca,

4. Me vaka sa volai ena i vola nei Aisea na parofita, ka vaka:

'A domo ni dua sa kacikaci ena loma ni vanua liwa: me caramaki na sala i Jiova; Ka cakava me dodonu na Nona gaunisala.

5. Ena vakatawani taucoko na veibuca ka talaraki sobu na veilunivanua kei na veidelana; ena vakadodonutaki na veigaunisala veiveveyaki ka vakatautauvatataki vinaka na veisala sulusukura;

6. Era sa na qai raica nai vakabula mai vua na Kalou o ira na tamata kecega."

O Joni Sa Vunau Vei Ira Na Tamata

7. Sa qai tukuna o koya vei ira na lewe vuqa era lako mai vua mera papitaisotaki, "dou luve ni gata! O cei beka sa vakasalataki kemudou mo dou sa drovaka na cudru se bera tiko mai?"

8. O koya oqo mo dou vuataka na vua sa kilikili ni dou sa veivutuni, dou kakua ni tukuna tale tiko vei kemudou, o Eparaama ga na tamai keimami.

Ni'u sa tukuna vei kemudou na Kalou e rawa ni vakatubura na veivatu sa tu oqo mera luvei Eparaama.

9. "Ni gauna sara ga oqo na matau sa toka rawa mai ena waka ni vunika. O koya oqo na veivuni kau kece era sega ni vuataka na vuana, era na viritaki kece kina bukawaqa."

10. Era sa tarogi koya na lewevuqa, ka vaka, "a cava me keimami na cakava?"

11. A sa tukuna o koya vei ira, "ke dua e rua na nona kote, me solia vei koya e sega na nona; ke dua e tiko vua na kakana, me cakava vaka kina vei koya e sega na kena."

12. Era sa lako talega mai vua o ira na daukumuni vakacavacava, ka ra sa tarogi koya, "Qasenivuli a cava me keimami na cakava?"

13. A sa tukuna vei ira o koya, "dou kakua ni taura tiko na ka a sega ni lavaka mai."

14. Vakatalega kina o ira na sotia ena nodra mai tarogi koya, ka vaka, "a cava me keimami na cakava?" A sa tukuna vei ira o koya, "dou kakua ni vakasaurarataka e dua mo dou beitaka ni o koya dina e cakava, ka dou lomavinaka ena i sau dou saumi tiko kina."

15. Ena nodra vakanuinuitaka tiko na tamata ni na dua ena lako mai, era sa vakasamataka kina ena nodra vakanananu sai Joni dina beka na Karisito se sega.

16. A sa tukuna vei ira kecega o Joni, ka vaka, oi Au ka'u na papitaisotaki kemudou ena wai; ia e dua sa cecere cake vei Au sa lako tiko mai oqo, na wa mada ga ni nonai vava Au sa sega ni yacova na kenai vakatagedede me'u sereka. O koya ena qai mai papitaisotaki kemudou ena Yalo Tabu kei na bukawaqa.

17. Sa tiko mai ligana nai sivi ni veivakasavasavataki, ena mai vakasavasavataki na vanua ni samu sila, ka kumuna vata na witi sa rawa, ka vakama laivi na benu kece ni sila ena bukawaqa sega ni boko rawa.

18. E vuqa na veivosa ni veivakasalataki vaka o ya, e wasea kina nai tukutuku Vinaka vei ira na tamata.

19. Ia o Eroti nai liuliu ni vanua va Kaleli a sa vosataka e matana levu o Joni, ena vuku I Erotiasa na wati Vilive na tacina kei na nona vosataki koya me baleta na veika vakasisila sa cakava,

20. Na ka levu sa qai cakava o koya ni la'ki sogoti Joni ena loma ni vale ni veivesu.

Papitaisotaki Jisu O Joni

21. Ni ra sa papitaisotaki oti na tamata kece, sa qai yaco mai na gauna me papitaisotaki talega kina o Jisu; ni sa masu tiko a sa tadola o lomalagi.

22. A sa rairai sobu mai vua na Yalo Tabu me vaka na ruve, ka dua na domo sa rogo mai lomalagi ka vaka, "O iko na Luvequ ka'u sa daulomana; Au dau marau ena Vukumu."

Nai Tukutuku Ni Kawa I Jisu

23. E rauta tiko ni yabaki tolusagavulu o Jisu sa

tekivu kina na nona cakacaka, (a sa kilai tu) ni luvei Joseva, sa tubu mai vei Ili,

24. Sa tubu mai vei Macata, sa tubu mai vei Livai sa tubu mai vei Meliki, sa tubu mai vei Janai, sa tubu mai vei Joseva,

25. Sa tubu mai vei Mataia, sa tubu mai vei Emosi, sa tubu mai vei Neumi, sa tubu mai vei Esili, sa tubu mai vei Naqai,

26. Sa tubu mai vei Macu, sa tubu mai vei Mataia, sa tubu mai vei Semei, sa tubu mai vei Joseva, sa tubu mai vei Juta,

27. Sa tubu mai vei Jonasa, sa tubu mai vei Risa, sa tubu mai vei Serupepeli, sa tubu mai vei Salacieli, sa tubu mai vei Nere,

28. Sa tubu mai vei Meliki, sa tubu mai vei Kadi, sa tubu mai vei Kosami, sa tubu mai vei Ilimotama, sa tubu mai vei ira,

29. Sa tubu mai vei Josa, sa tubu mai vei Iliesa, sa tubu mai vei Lorima, sa tubu mai vei Macata, sa tubu mai vei Livai,

30. Sa tubu mai vei Simione, sa tubu mai vei Juta, sa tubu mai vei Joseva, sa tubu mai vei Jonina, sa tubu mai vei Ilikimi,

31. Sa tubu mai vei Malea, sa tubu mai vei Menani, sa tubu mai vei Mataia, sa tubu mai vei Necani, sa tubu mai vei Tevita,

32. Sa tubu mai vei Jese, sa tubu mai vei Opeti, sa tubu mai vei Poasa, sa tubu mai vei Salimoni, sa tubu mai vei Nasoni,

33. Sa tubu mai vei Amenatave, sa tubu mai vei Romu, sa tubu mai vei Eseroma, sa tubu mai vei Veresi, sa tubu mai vei Juta,

34. Sa tubu mai vei Jekope, sa tubu mai vei Aisake, sa tubu mai vei Eparaama, sa tubu mai vei Tera, sa tubu mai vei Neori,

35. Sa tubu mai vei Seruka, sa tubu mai vei Raio, sa tubu mai vei Veleki, sa tubu mai vei Raiberi, sa tubu mai vei Sela,

36. Sa tubu mai vei Kenana, sa tubu mai vei Alikisi, sa tubu mai vei Semi, sa tubu mai vei Noa, sa tubu mai vei Lemeki,

37. Sa tubu mai vei Mecusela, sa tubu mai vei Inoke, sa tubu mai vei Jareti, sa tubu mai vei Maleli, sa tubu mai vei Kenana,

38. Sa tubu mai vei Inosi, sa tubu mai vei Seci, sa tubu mai vei Atama, sa tubu mai vua na Kalou.

Sa Temaki Jisu O Setani

4. O Jisu ni sa tuberi Koya tiko na Yalo Tabu ena Nona lesu mai na Joritani, sa qai tuberi Koya yani na Yalo Tabu vata ga o ya kina vanua liwa,

2. E vasagavulu na siga na Nona temaki tiko mai vua na tevero, ka sega ni bau kania ena veisiga o ya e dua na kakana, ni sa oti vinaka na veisiga oqori, a sa qai viakana.

3. A tukuna vei Koya na tevero, "kevaka o iko na luve ni Kalou dina, na vatu oqo mo vakarota mada mei buli madrai."

4. Ia sa tukuna vua o Jisu, ka vaka, "sa volai, ena sega ni bula na tamana ena madrai duadua ga, ia

ena vosa kecega ni Kalou.”

5. Sa qai kauti Koya na tevero kina dua na ulunivanua cecere, ena loma ga ni dua na gauna lekaleka e vakaraitaka taucoko kina vei Koya, na vei matanitu kecega e vuravura.

6. Sa tukuna vei Koya na tevero, o iko ga au na solia vei iko na kena lewa kei na kedra i ukuuku talei, ni’u sa lewa tu, ka’u na solia vei koya sa lomaqu kina.

7. “O koya oqo, kevaka walega mo cuva e mataqu na veika taucoko oqori au na solia vei iko.”

8. A sa vosa vei koya o Jisu ka vaka, “Mo lako tani ki dakuqu, Setani! Ni sa volai, mo cuva ga vei Jiova na nomu Kalou, ka mo qaravi koya duadua ga.”

9. A sa kauti Koya ki Jerusalemi ka vakatikora ena dela ni vale ni soro ecake, sa qai tukuna vua, kevaka o iko na luve ni Kalou dina mo rika sobu mai keru ki ke.

10. “Ni sa volai: ‘Ni na vakaroti ira na Nona agilosi o Koya ena vukumu, me ra taqomaki iko; 11. kei ‘na ligadra me ra na keveti iko cake, de o qai taulaka na yavamu ena vatu.’”

12. Sa tukuna vua o Jisu, ka vaka, sa tukuni talega, mo kakua ni o via temaki Jiova na nomu Kalou ena veika vakalialia.”

13. Ni sa vakaotia kece na tevero nona veitemaki tiko, a sa lako tani mai vua ka la’ki vakavakarautaki koya mai, me na dua tale na kena gauna.

O Jisu Sa Vakatekivuna Na Nona Cakacaka E Kaleli

14. A sa lesu tale ki Kaleli o Jisu ena kaukauwa ni Yalo Tabu, ka sa kuruseti taucoko na vanua vakavolivolita na kena i tukutuku.

15. Sa dua na ka na nodra vakacautaki Koya o ira kecega, ena nona vakatavuvuli ena nodra dui veivale ni lotu.

Sega Ni Ciqomi Mai Nasareci O Jisu

16. Ena Nona a lako ki Nasareci, na koro a susugi cake mai kina, me vaka ga na Nona i valavala ena siga ni vakacegegu me dau lako kina vale ni lotu, a sa tucake me wilika nai Vola Tabu.

17. Sa soli vua nai vola i Aisea na parofita. Ni sa cereka nai vola, sa raica na tikina sa volai tu kina, ka vaka:

18. “sa tu vei Au na Yalo i Jiova, ni sa lumuti Au o Koya me’u vunautaka nai tukutuku vinaka vei ira na dravudravua; a sa talai Au mai o Koya me’u tavoya na wai ni mata vei ira era sa rarawa, me’u vunautaka na veisereki vei ira na bobula kei na rai tale vei ira sa mataboko, me’u vakacegui ira era sa yaluma;

19. me’u vunautaka ni sai koya oqo na yabaki i Jiova.”

20. Sa viviga tale nai vola, ka solia lesu vei koya na dauveiqaravi sa qai dabe sobu era. Sa coba kece

ga vua na matadra taucoko na tiko ena loma ni vale ni lotu oqo.

21. Sa qai tukuna vei ira o Koya, “E daidai sara ga nai Vola Tabu oqo sa vakataucokotaki kina, me vaka dou sa rogoca ena kena wiliki.”

22. A ra sa vakacerecerei Koya taucoko ka qoroqoro ena vuku ni vosa e rogorogo matau sa lako mai na gusuna. A ra sa tukuna, “sa sega li ni o Koya ga oqo na luvei Joseva?”

23. Sa tukuna vei ira o Koya, “E dina ni dou na tukuna na vosa vakaibalebale oqo me baleti Au, “Vuniwai, mo vakabulai iko mada! Na ka kece keimami rogoca ni o cakava mai Kapenaumi, mo cakava talega eke e Nomu vanua.

24. A sa tukuna o Koya, Au tukuna vakaidina vei kemudou, e sega ni dua na parofita me ciqomi ena nona vanua dina.

25. Ia na ka dina, Au tukuna oqo vei kemudou, e levu na yada era tiko e Isireli ena gauna i Ilaijia, ena gauna ea tasogo kina o lomalagi me tolu na yabaki ka vula ono, e dua na dausiga levu e a tara na vanua taucoko;

26. “Ia e sega ni dua vei ira me talai kina o Ilaijia, ki Sarifaci ga ena yasayasa vaka Saitoni, kivua e dua na yalewa yada.

27. “E lewe levu na vukavuka e Isireli ena gauna i Ilaisa na parofita, ka sega ni bau dua vei ira me vakasavasavataki, e dua ga na kai Siria o Nemani a qai vakasavasavataki.”

28. E ra sa cudru o ira na tiko ena loma ni vale ni lotu, ni ra sa rogoca na veika oqo,

29. A ra sa tucake mai ka cicivaki Koya ki nai bili; ka ra tuiraka kina bati ni ulunivanua e dabe tiko kina na nodra koro, me ra comolaki Koya sobu mai na bari ni vatu.

30. A sa lako curuma na kedra maliwa o Koya, ka lako tani yani.

Sa Vakatala Tani Na Yalo Dukadukali O Jisu

31. A sa lako sobu sara ki Kapenaumi e dua na koro ena vanua o Kaleli, ka vakatavuvuli vei ira ena siga ni vakacegegu.

32. Era sa qoroqoro ena vuku ni Nona veivakavulici, ni tukuna na ka era sega tu ni bau kila.

33. E a tiko ena loma ni vale ni lotu e dua na tamata ka curumi koya tu e dua na yalo ni tevero velavela. A sa qoqolou i cake,

34. ka vaka, “laivi keimami mada ga! E dua beka na ka keimami a cakava vei iko, i Jisu na kai Nasareci? O sa lako beka mai mo mai vakarusai keimami? Au kilai iko vinaka tiko – na Nona le dua yalosavasava na Kalou!”

35. Ia sa vunauci koya o Jisu, ka vaka, “Mo tiko lo, ka lako tani mai vua!” A sa taubitalaki koya sobu na tevero e matadra, sega tale ni dua na ka me cakava na tevero me mavoa kina o koya sa curumi, a sa lako tani ga yani.

36. Era sa qoroqoro kecega ka veitukunayaka, ka vaka, “kemudou sa tutu na vosa sa qai dua qo! Na

lewa kei na kaukauwa ni Nona vosa e vakarota o Koya na yalo velavela, a ra sa lako tani kece mai vua."

37. A sa kuruseti na vanua vakavolivolita taucoko na kenai tukutuku.

Sa Vakabulai Na Tinai Wati Pita

38. Sa tucake o Koya ka lako tani mai vale ni lotu, ka la'ki curu sara ena vale i Pita. Ia sa tauvi mate na tinai wati Pita ka tubu cake tiko na katakata ni yagona, e ratou sa mani kerei Koya kina me baleti koya sa tauvimate.

39. A sa tu e yasana o Koya ka vunauca na katakata ni yagona, a sa takali tani mai vua. Sa tucake mai vakasauri o koya ka vakarautaka na kedratou.

Era Sa Vakabulai Na Lewe Vuqa Ena Yakavi Ni Siga Ni Vakacegeu

40. Ni sa la'ki dromu tiko na siga, vei ira na tauvi ira tu na veimate dauveitauvi eso era sa kau mai vua; a sa tabaki ira yadua ena ligana ka vakabulai ira.

41. A sa cemuri talega na tevoru vei ira sa curumi tevoru, ka ra sa qoqolou i cake, ka vaka, "O iko na Karisito, na luve ni Kalou!" Sa vunauca ira o Koya me ra kakua ni cavuta e dua na vosa, ni ra sa kila ni sai Koya na Karisito.

Vunau Mai Kaleli O Jisu

42. Ni sa mataka mai, sa lako tani yani o Koya kina dua na vanua vakanomodi. A ra sa vakasaqarai Koya na lewe vuqa, ni ra sa kunea era sa kerei Koya me se tei kua mada ni biuti ira;

43. ia sa tukuna vei ira o Koya, o Au me'u na la'ki vunautaka talega na matanitu ni Kalou kina veikorokoro tale eso, ni oqo sara ga na vuni noqu talai mai."

44. A sa vunau o Koya ena veivale ni lotu mai Kaleli.

Na Kacivi Ni Lewe Va Na Gonedau Me Ratou Tisaipeli

5. Ena dua na siga ni tucake tu o Koya ena bati ni drano mai Kenisareti, ka ra veidrigidrigi yani vua na lewe vuqa mera rogoca na vosa ni Kalou,

2. A sa raica e rua na waqa ni rau tu ena drano; ia e ratou biuta tu na gonedau ka ratou la'ki savata vinaka tiko na nodratou lawa.

3. Na waqa nei Saimoni sa mani vodoka o Koya, ka kerei koya ke rawa ni tosoya vakalailai yani ki wai. Sa qai dabe tiko mai waqa o Koya ka vakavulici ira na lewe vuqa.

4. Ni sa oti vinaka na Nona vosa, sa tukuna vei Saimoni, "dou toso yani kina vanua titobu, ka dou viritaka sobu kina na nomudou lawa me so e bau rawa kina."

5. Ia sa sauma o Saimoni ka tukuna vua, "Kemuni saka, keitou sa kitaka mai ena bogi taucoko me bau dua e rawa e sega sara ga; sega ni

dua na ka o ya, ena vuku ga ni Nomuni vosa ka'u na viritaka sobu kina na lawa."

6. Ni ratou sa kitaka vakakina, sa ka vakaitamera sara na ika e ratou sa rawata, a sa bote kina na nodratou lawa.

7. E ratou sa yalovi iratou sara ga na vo ni nodratou i tokani, mai na waqa kadua me ratou lako mai ka veivuke. A ratou sa lako mai ka vakasinaiti na waqa ruarua, a sa tara kina na wai na batibati ni waqa ruarua ka sa tekivu me dromu sobu.

8. Ni sa raica o Saimoni Pita, sa tekicuva sobu ki na duru i Jisu, ka tukuna, "Kemuni na Turaga, mo ni lako tani vei au eke, ni o au e dua na tamata i valavala ca!"

9. Ni o koya kei iratou na tikovata tukuna, sa dua na ka na levu ni nodratou kurabuitaka na ika e ratou sa rawata;

10. Ena siga o ya e rau a veitomani talega kei Saimoni oi rau na luvei Seveti o Jemesa kei Joni. A sa tukuna o Jisu vei Saimoni, "Mo kakua ni rere. E daidai ka lako yani o iko mo sa na gonedau ni tamata."

11. Ni ratou sa la'ki vakelea na waqa ruarua ki vanua, e ratou sa biuta na nodratou ka kecega ka muri Koya.

O Jisu Sa Vakasavasavataka E Dua Na Vukavuka

12. Ena Nona a tiko ena dua na koro, ka raica, sa raici Jisu mai e dua na tamata tauvi vukavuka; sa mai cuva e matana ka kerei Koya vakabibi, ka vaka, "Turaga, kevaka walega me sa lomamuni oqo au kerea mo ni vakasavasavataki au."

13. A sa dodoka o Koya na ligana ka tarai koya, ka tukuna, "sa rawa ni sa lomaqu; mo savasava mai." Vakasauri ni sa takali tani mai vua na vukavuka.

14. Sa qai vakarota vua me kakua sara ni tukuna vua e dua, "Ia mo lako ka la'ki vakaraitaki iko kivua na bete, ka cabora na nomu i madrali ni vakasavasavataki, me vaka nai vakaroi Mosesi me vakadinadinataka vei ira ni o sa vakabulai."

15. Sa tete vakatotolo sara kina na kena i tukutuku ena veivanua vakavolivolita; a ra sa tabili mai kina na lewe vuqa me ra mai rogoca, ka me vakabulai ira talega o Koya ena nodra malumalumu.

16. Ka dau wasoma na Nona dau lako kina vanua liwa me la'ki masu kina.

Jisu Sa Vosota Ka Vakabula Na Paralase

17. E a vakatavuvuli tiko o Koya ena dua na siga, ka ra dabe tiko kina e so na farisi kei na so na qasenivuli ni Vola Tabu, e ra lako mai ena veikorokoro va Kaleli Jutia kei Jerusalemi. A sa vakasinaiti Koya tu na kaukauwa ni Turaga ena siga o ya me na vakabulai ira.

18. Ka raica, eso na tamata e ratou sa colata e dua nai davodavo ka davo tiko mai kina e dua na tamata tauvi paralase, e ratou sasaga me ratou curumaki koya yani e matana.

19. Ni sa dredre na nodratou curumaki koya yani i loma, ena vuku ni osodrigi ni tamata, e ratou sa qai sasaga cake kina dela ni vale ka basuka na delana, e ratou sa qai vakalutulututaki koya sobu ena i davodavo me lutu yani ena kedra maliwa ka tau sara ena mata i Jisu.

20. Ni sa raica o Koya na nodratou vakabauta, sa tukuna vua, "Tagane, sa bokoci na nomu i valavala ca."

21. O ira na dauni VolaTabu kei ira na farisi era sa vakataroga e lomadra, ka vaka, "O cei na tamata oqo me vosavakacacataka na Kalou? O cei li e rawa ni bokoca nai valavala ca na Kalou duadua ga?"

22. Ia sa kila o Jisu na vakanananu ni lomadra, a sa tukuna vei ira, "a cava e vakatarotaro kina na lomamudou?"

23. "A cava e rawarawa me tukuni, sa bokoci na nomu i valavala ca, se me tukuni, "Tucake ka lako?"

24. Ia me rawa ni dou kila ni o Koya na luve ni tamata ka sa tu Vua na kaukauwa e vuravura me bokoca nai valavala ca - sa tukuna o Koya vua na tamata sa tauvi paralase, Au sa tukuna oqo vei iko, mo tucake, ka taura cake na nomu i davodavo, ka lako ki nomudou."

25. vakasauri sa tucake ka tu e matadra, a sa taura cake na nona i davodavo ka a davoca tiko mai, sa qai lako ki nodratou ena vakalagilagia na Kalou.

26. Era sa qoroqoro kece ka vakacaucautaka na Kalou a sa tarai ira na rere, era sa tukuna, "e dua na ka e veivakurabuitaki levu keimami qai raica e daidai!"

Maciu Na Daukumuni Vakacavacava

27. Ni sa oti na veika oqo, sa qai lako yani o Koya ka raica sara e dua na daukumuni vakacavacava na yacana o Livai, ni dabe tiko ena nona vale ni volavola. A sa tukuna vua o Koya, "Mo muri au mai."

28. A sa biuta kece o koya na veika taucoko, ka sa cavutu, ka muri koya yani.

29. A sa cakava Vua o Livai e dua na magiti levu ena nona vale ga. Ka lewe levu sara na daukumuni vakacavacava kei na so tale na tamata, era a tiko talega kina me ra kana vata kei Koya.

30. Era sa vakalewai iratou kina na Nona tisaipeli o ira na nodra daunivolatabu kei na farisi, ka vaka, "A cava mo dou la'ki kana vata kina ka gunu vata kei ira na daukumuni vakacavacava kei ira na tamata i valavala ca?"

31. A sa tukuna vei ira o Jisu, ka vaka, "Na vuniwai e sega ni yaga vei ira sa bula vinaka, ia vei ira ga era sa tauvimate.

32. "Au sa sega ni lako mai me'u kacivi ira sa yalododonu tu, ia kivei ira ga nai valavala ca, mera veivutuni."

Vakatarogi O Jisu Me Baleta Na Lolo

33. A ra sa qai tarogi Koya, o ira na tisaipeli i Joni kei na farisi talega, na cava era daumasu ka

lolovaka wasoma kina, ia o ira na Nomu era kana ka gunu wai tu ga?

34. Sa tukuna vei ira o Koya, "E rawa li ni dou tukuna vei ira na weka ni tagane sa vakawati, me ra lolo ni se tiko vata kei ira o koya na tagane sa vakawati?"

35. "Ia ena yaco mai na siga me na kau tani kina mai vei ira na tagane sa vakawati; ena gauna o ya era sa na qai lolo kina."

36. Sa qai tukuna vei ira e dua na vosa vakatautauvata: e sega ni rawa me dua e cula vata na tiki ni sulu vou me cula vata nai sulu makawa, ena rawa ni kadresu tale kina nai sulu vou, e sega talega ni rawa me rau veisemati vata na tiki ni sulu vou kei nai sulu makawa.

37. E sega talega ni dua me sova na waini vou kina tavaya waini makawa; ena rawa ga ni kavoro na tavaya waini makawa ena vuku ni waini vou, ka rau sa qai vakamaumautaki ruarua tu.

38. Ia na waini vou me sova ga kina dua na tavaya vou, e rau na maroroi ruarua kina.

39. "E sega ni rawa me dua sa dau matau tiko vua na gunu waini makawa, me qai vakasauri me karamacataka na waini vou; ni sa tukuna, e totoka ga o koya na ka makawa."

Jisu Na Turaga Ni Siga Ni Vakacegegu

6. Ena dua na siga, oqo nai karua ni siga ni vakacegegu ni oti nai matai ni siga ni vakacegegu, a sa lako voli o Koya ena maliwa ni vei sila. O iratou na Nona tisaipeli e ratou sa qai doloka eso na sila, vocia tani na qana ka ratou kania.

2. Ka so kina vei ira na farisi era sa tukuna vei iratou, "na cava dou cakava kina na ka sa vakatabui me caka ena siga ni vakacegegu?"

3. Ia sa vosa vei ira o Jisu, ka vaka, sa dou wilika se sega na ka e cakava o Tevita ena gauna e a viakana kina, o koya kei ira na nona i lawalawa;

4. "Vakacava na nona a curu kina vale ni Kalou. Ka kania na madrai sa vakarautaki, ka solia talega vei ira na nona i lawalawa, na ka oqo sa vakatabui dredre, ia o ira ga na bete sa tara mera kania?"

5. A sa qai tukuna vei ira o Koya, "Na luve ni tamata sa Turaga talega ni siga ni vakacegegu."

Na Veivakabulai Ena Siga Ni Vakacegegu

6. Ena dua na siga ni vakacegegu e a curu talega o koya kina dua na vale ni lotu ka vakatavuvuli. E a lotu tiko kina ena siga o ya e dua na tamata sa mate na ligana i matau.

7. Ka ra sa wanonovi Koya matua na daunivolatabu kei na farisi, se na vakabulai koya oqo o koya ena siga ni vakacegegu se sega, ka me rawa ni ra beitaki Koya kina.

8. Ia sa kila o koya na nodra vakasama, a sa tukuna vua na tamata sa mate na ligana, "Mo tucake mai ka tu eke." A sa tucake o koya ka la'ki tu e matadra.

9. Sa qai tukuna vei ira o Jisu, "Au na tarogi kemuni ena dua na ka: e tara li ni caka ena siga ni

vakacecegu na ka vinaka se na ka ca, me vakabulai na tamata se me vakamatei?"

10. A sa vakaraici ira wavoki taucoko o koya, sa qai tukuna vua na tamata qo, "Dodoka mai na ligamu." Sa dodoka o koya, a sa vakabulai na ligana me vaka na ligana kadua.

11. Ia sa curumi ira kina na cudru katakata, ka ra veivosakitaka vakai ira se cava mada mera sa na cakava vei Jisu.

Tinikarua Na Apositolo

12. Ni sa qai yaco mai na gauna o ya a sa cabe o koya kina ulunivanua me la'ki masu, a sa masu tiko vua na Kalou me dua na bogi taucoko.

13. Ni sa siga mai, sa qai kacivi ira mai na Nona tisaipeli kivei Koya; mai vei ira oqo sa qai digitaka kina o koya e lewe tinikarua ka vakatokai iratou talega mei apositolo.

14. Saimoni sa vakayacani koya talega me o Pita kei Adriu na tacina; Jemesa kei Joni; Vilive kei Vacolomiu;

15. Maciu kei Tomasi; Jemesa na luvei Alivio, Saimoni sa vakatokai na gumatua;

16. Jiutasa na luvei Jemesa kei Jiutasa Isikarioti o koya e a qai yaco me veivakaisini.

Vakabulai Ira Na Lewe Vuqa O Jisu

17. A sa lako sobu vata kei iratou o koya ka ra la'ki tu ena dua na buca kei ira vata na Nona i lawalawa tisaipeli, ni ra sa tabili mai na lewe vuqa mai na vanua taucoko vaka Jutia kei Jerusalem ka yacova yani na baravi vaka Taia kei Saitoni, oqo ena nodra gadreva mera rogoci Koya ka me vakabulai talega na nodra veimate eso,

18. A ra sa lako talega mai o ira na vakatotogani tu ena yalo velavela a ra sa vakabulai kece.

19. O ira na lewe vuqa era sa sasaga ga mera tarai Koya, ni sa vakadrodro tu o koya na kaukauwa ni veivakabulai a ra sa vakabulai kecega.

Na Veivakalouvinakataki

20. Sa vuki o koya ka rai yani vei ira na Nona tisaipeli, ka tukuna: sa kalouvinaka oi kemudou na dravudravua ni sa nomudou na matanitu ni Kalou.

21. Sa kalouvinaka oi kemudou sa via kana e daidai, ni dou na vakamamautaki. Sa kalouvinaka oi kemudou sa tagi e daidai, ni dou na dredre.

22. Sa kalouvinaka oi kemudou ni o ira na tamata era sevaki kemudou, ni ra sa sogolati kemudou, ka vakasewasewani kemudou, ka wiliki kemudou me vaka dou vuni ca, ena vukuna na luve ni tamata.

23. Me gauna ni nomudou marau ena siga oqori ka lade ena reki! Ni sa ka levu sara na kemudou i sau mai lomalagi, ni sa vaka talega oqo nai tovo era a cakava na nodra qase vei ira na parofita.

Sa Cavuta O Jisu Na Ca Ena Yaco

24. Ia ena ca vakalevu oi kemudou sa vutuniyau, ni kemudou i sau dou sa taura rawa tiko e dai.

25. Ena ca vakalevu oi kemudou sa kana ka mamau, ni dou na viakana. Ena ca vakalevu oi kemudou sa veidredrevaki tiko e daidai, ni dou na rarawa ka tagi.

26. Ena ca vakalevu ke ra sa vakalavelaveti kemudou na tamata kecega, ni o ira na nodra qase era dau cakava vakakina vei ira na parofita vakailasu.

Lomana Na Kemu Meca

27. Ia dou rogoca na ka ka'u tukuna oqo: lomana na kemu meca, ka dou caka vinaka vei ira sa sevaki kemudou.

28. Vosa vakalouvinakataki ira sa rukaki kemudou, kei na nomudou masulaki ira o ira sa vakacacani kemudou.

29. Kevaka e dua e mai sabica na balumu golea tale vua na balumu kadua. Kevaka e dua e mai kauta tani na nomu kote, kakua ni bureitaka talega vua na nomu sote.

30. "Dau solia na ka vei ira na dau mai kerekere. Vei ira na kauta tani na nomu i yau kakua ni o via kawaitaka mo kauta lesu mai.

31. "Me vaka sara ga na ka dou vinakata me caka vei kemudou, dou cakava vaka kina vei ira na tamata.

32. Ia kevaka mo dou lomani ira ga na daulomani kemudou, a cava ena qai kemudou i sau? Ni o ira mada ga nai valavala ca era lomani ira na daulomani ira.

33. "Kevaka mo dou caka vinaka vei ira ga era caka vinaka vei kemudou, e dua li na ka vinaka dou na rawata kina? Ni o ira talega na tamata i valavala ca era cakava vaka kina.

34. "Kevaka dou solia na i lavo vei ira ga dou kila ni ra na solia lesu tale vei kemudou? Ni o ira talega na tamata i valavala ca era solia nai lavo mera taura lesu tale e levu cake.

35. Ia dou lomani ira na kemudou meca, ka caka vinaka tikoga, ni dou sa solia na ka, kakua ni dou namaka mo dou taura lesu tale; na kemudou i sau ena ka levu sara, ka dou na yaco kina mo dou luvei Koya sa cecere sara. Ni sa dau yalovinaka o koya vei ira sa yaloqa kei ira na tamata i valavala ca.

36. "O koya oqo mo dou dauyalololoma, ni sa dauyalololoma na tamamudou.

Kua Ni Dau Lelewa

37. "Kakua ni dou lelewa, ena sega kina ni dou lewai. Dou kakua ni veibetaki, dou na sega kina ni beitaki. Dou dau veiciqomi, dou na ciqomi talega kina.

38. "Mo dou dau soli, ena soli lesu tale vei kemudou; nai yau dou solia ena vakalesui kece tale mai vei kemudou, dou na sega ni taqea rawa na kena taladrodro mai, ena mai vuabale ka na kureitaki me lutu sobu, me rawa ni drodro tale mai vei kemudou. Nai vakarau ga dou vakarautaka, ena vakarautaki tale vei kemudou."

39. A sa tukuna vei ira e dua na vosa

vakatautauvata: e rawa li ni tubera na mataboko e dua tale na mataboko? E sega li ni rau na lutu ruarua kina i keli?

40. "E sega ni rawa me uasivi cake na tisaipeli mai vua na nona qasenivuli, ia o ira vakaaduaga era vakavulici vinaka era na tautauvata kei na nona qasenivuli.

41. Na cava beka o sa rui kauwaitaka kina na malamala mai na mata i na wekamu, ka o sega ni vakasamataka ni tu mada ga e matamu na tikinikau.

42. "E rawa vakacava vei iko mo tukuna vua na wekamu, laiva mada vei au me'u leuta tani na malamala mai na matamu, ni o iko mada ga na kau e tu e matamu o sega ni raica rawa tiko? Na dauveivakaisini! Mo leuta tani mai e liu na kau mai matamu, o sa na rawa ni qai raica vakavinaka kina na malamala mai na matai na wekamu.

Na Kau Ena Kilai Ga Ena Vuana

43. Na kau vinaka e sega ni rawa me vuataka na vua e ca, se na kau ca me vuataka na vua e vinaka.

44. Ni kau kecega sa kilai ena vuana. O ira na tamata era sega ni rawa ni tauca na vua ni lolo mai na veiwavakavotona, se mera tauca na vua ni vaini mai na wa gadrogadro -

45. Na tamata e savasava tu na yalona ena lako ga mai kina na ka vinaka; na tamata ca ena dau vakavurea tu ga na ka ca mai na dukadukali ni yalona. Ena dau vosataka ga na gusuda na veika e vakasinaita tu na yaloda.

Tara Cake Ena Dela Vatu

46. Ia na cava dou sa kacivi Au tiko kina 'Turaga, Turaga', ka dou sega ni cakava na ka ka'u tukuna?

47. Vei koya e lako mai vei Au, ni rogoca ka cakava na ka ka'u tukuna, Au vakaraitaka vei kemudou ni o koya sa vaka:

48. E dua na tamata sa tara na nona vale, ka kelia vakatitobu a sa vakayavutaka ena vatu dina. Ni sa yaco na waluvu a sa tacoka mai na kui ni wai ka biliga na vale oqo, a sa sega ni tosoya rawa na vale ni vakayavutaki tu ena vatu dina.

49. "Ia vei koya sa rogoca ka sega ni cakava kina e dua na ka, sa vaka e dua na tamata sa tara na nona vale ena dela ni qele ka sega na kena yavu, ni sa kui mai vakaukauwa na wai ka biliga na vale oqo, sa vakasauri ni sa bale sobu. Ka sa vakacacani sara vakalevu na vale oqo."

Vakabula O Jisu E dua Na Nona Dauveiqaravi Na Turaga Ni Valu

7. Ni sa mai tinia na nona vosa o Jisu vei ira na tamata, sa qai lako yani me curumi Kapenaumi.

2. Sa dua na turaga ni valu sa tauvimate e dua na nona dauveiqaravi o koya sa daulomana, ka sa voleka sara tu ga ni mate.

3. Ni sa rogoca nai tukutuku kei Jisu, sa tala eso na qase vei ira na Jiu mera lakovi koya me lako yani vua, ka mera vakamasuti Koya me la'ki

vakabulai koya na nona dauveiqaravi.

4. Ni ra sa yaco vei Jisu, era sa vakamasuti Koya sara vakabibi, ka tukuna sa kilikili tukuna na tamata oqo mo ni lako vua,

5. "Ni sa lomana o koya na neimami vanua, ka tara talega e dua na neimami valenilotu."

6. A sa qai lakovata kei ira o Jisu. Ni sa volekata yani na vale, a sa tala mai eso na nona i tokani na turaga ni valu, me tukuni vua, "Turaga, mo ni kakua ni vakaocai kemuni, ni'u sega ni yacova na nomuni vakatagedegede me rawa kina mo ni curuma mai na noqu loma ni vale.

7. "O koya oqo sa sega kina ni ganiti au me'u tu e matamuni. Ia mo ni cavuta ga mai na vosa, ena mai vakabulai kina na noqu dauveiqaravi.

8. "Ena noqu i tutu mada ga oqo e tiko tale eso e cecere mai vei au, ka dina mada ga ni'u liutaki ira tiko na sotia. Ni'u tukuna vua e dua me 'Lako', e lako o koya; kivua tale e dua, 'Lako mai', e lako mai o koya; ki vei koya noqu dauveiqaravi, 'mo cakava qo,' e cakava o koya."

9. Ni sa rogoca o Jisu na vosa oqo, sa qoro koya, a sa vuki vei ira na i lala tamata era muri koya tiko, ka tukuna, "Au tukuna vei kemuni, au se sega ni raica vakadua e dua na vakabauta levu me vaka oqo, i Isireli mada ga e sega!"

10. Ni ra sa lesu tale ki nona vale na turaga ni valu o ira na talai mai, era sa raica na dauveiqaravi o koya ka tauvi mate ni sa bula vinaka.

Vakatura Cake O Jisu Na Luvei Koya Na Yada Mai Neini

11. A sa lako o koya kina dua na koro ni oti o ya na yaca ni koro oqo o Neini; e lewe levu vei ira na Nona tisaipeli era lako vata kei koya, kei na lewe vuqa tale.

12. Ni sa volekata yani o koya na matamata ni koro, ka raica, a sa colati tani mai ena koro e dua na tamata mate, na gonetaganane oqo e luvei tinana ka e duabulu ga; a sa yada na tinana. Ka sa dua nai lakolako levu mai na koro era lako vata mai kei tinana.

13. Ni sa raici tinana na Turaga, a sa lomani koya ka tukuna vua, "Kakua ni tagi."

14. A sa lako yani o koya ka tara na tavata, a ra sa tu vakadua o ira sa colata tiko. A sa tukuna o koya, "Cauravou, Au sa tukuna vei iko, mo tucake mai."

15. A sa duri cake mai o koya sa mate ka tekivu vosa. Sa qai soli koya lesu tale vei tinana.

16. A ra sa rere ka vakacerecerea na Kalou o ira na tamata kecega, ka tukuna, "Sa cadra cake vei keda e dua na parofita levu;" "A sa talevi ira na nona tamata na Kalou."

17. A sa kuruseti kina na vanua taucoko vaka Jutia kei na vanua vakavolivolita na kena i tukutuku.

O Joni Na Dauniveipapitaisotaki Sa Talai Rau Na Dautukutuku Vei Jisu

18. Na veika taucoko oqo era sa la'ki tukuna kece

vei Joni na nona tisaipeli.

19. A sa kaciva mai vei koya e lewe rua na nona tisaipeli o Joni, me rau lako vei Jisu, ka me tarogi Koya, "Oi kemuni beka o koya e dodonu me lako mai, se dua tale beka me keimami na namaka?"

20. Ni rau sa yaco Vua oi rau na talai mai, e rau sa tukuna, "sa talai keirau mai vei Kemuni o Joni na dauveipapitaiso, ka vaka, oi Kemuni beka o koya e dodonu me lako mai, se dua tale beka me keimami na namaka?"

21. Ena gauna vata o ya e vakabula kina o koya e levu na veimate ca, na mate veitauvi, na curumi tevoru; ka lewe vuqa na mataboko sa dolava na o koya na matadra.

22. A sa tukuna vei rau o Jisu, ka vaka, drau lako ka la'ki tukuna vei Joni na ka drau sa mai raica ka rogoca; ni sa rai na mataboko, sa lako rawa tale na lokiloki, sa vakasavasavataki na vukavuka, sa rogo rawa tale na didivara, sa vakaturi cake tale na mate, ka sa vunautaki vei ira na dravudravua nai tukutuku vinaka.

23. "Sa kalouvinaka na tamata e sega ni tauri au cala."

24. Ni rau sa lako na talai mai vei Joni, sa qai tukuna vei ira na lewe vuqa na ka me baleti Joni: a cava beka dou via la'ki raica kina na vanua liwa? E dua beka ga na gasau ni veisuayaki tiko ena vuku ni cagi?

25. "Ia a cava dou lakova kina mo dou la'ki raica? E sega li ni dua ga na tamata ka vakaisulu tu ga vakaloloma? O ira na daramaka tu na i sulu sau lelevu ka qaravi vinaka era tu ga ena veivale vakaturaga."

26. Ia a cava dou lakova kina mo dou la'ki raica? Na parofita beka? Io, ka'u tukuna vei kemudou, e dua e cecere mai vua na parofita.

27. "Sa volai vaka oqo na ka me baleti Koya: 'Ka raica, na noqu dau ni kacikacivaki Au sa talai koya yani me liu tiko vei iko, ena la'ki vakarautaka rawa o koya e liu na sala vei iko."

28. "Au tukuna vei kemuni, vei ira kece na sucu mai na yalewa sa sega ni dua na parofita me cecere me vakataki Joni na dauveipapitaiso; ia o koya sa lailai duadua ena matanitu ni Kalou sa cecere cake sara mai vua."

29. Ni ra sa rogoci Koya taucoko na tamata era sa tukuna ni sa dina na Kalou ka wili talega kina o ira na daukumuni vakacavacava, a ra sa papitaisotaki ena veipapitaiso Joni.

30. Ia o ira na farisi kei ira na daunivolatabu era besetaka ni ciqoma na lewa ni Kalou vei ira, a ra sa sega ni papitaisotaki kina mai vua.

31. A sa tukuna na Turaga, ena cava beka me'u na vakatautauvatani ira kina na tamata ni tabatamata oqo, era tautauvata kei na cava?

32. Era sa vaka na gone lalai ena vanua ni veivoli, ka ra veikaciyaka vaka i ra, ka vaka, ni keitou uvuca na bitu ni vakatagi, dou sega ni danisi, ni keitou vakalolokutaki kemudou, dou sega ni tagilagalaga.

33. "Nona lako mai o Joni na dauveipapitaiso a sega ni bau kana madrai se me gunu waini, dou sa tukuna, ni tiko vua na tevoru."

34. "Nona lako mai na luve ni tamata e a kana ka gunu, dou sa qai tukuna, raici Koya, e tamata daukana ka daugunu waini, e nodra i tokani voleka na daukumuni vakacavacava kei ira na i valavala ca!"

35. "Ia o ira kece na luvena era sa vakadonuya ena vuku ni yalomatua."

Vosoti E dua Na Yalewa Valavala Ca

36. A sa kerei Koya e dua na farisi me rau kana vata mada. Sa qai lako o koya kina nona vale na farisi, ka dabe sobu me kana.

37. Ka raica, e dua na yalewa i valavala ca ena koro o ya, ni sa kila ni dabe tiko ena teveli ni kana o Jisu ena vale nei koya na farisi, a sa kauta mai na tavaya alapasita sa sega ena i lumu talei sara,

38. A sa tucake tu e daku i Jisu ka cuva sobu ki yavana ka sa tagi; ena wai ni matana e savata kina na yavana, ka quaraka ena drau ni uluna; a sa reguca na yavana ka lumuta ena i lumu talei oqo.

39. Ni sa raica na ka oqo na farisi ka veisureti, sa vosataka lo ga e lomana, ka vaka, "na tamata qo, kevaka o koya na parofita sa dodonu me siqema rawa na mataqali yalewa vakacava ea tarai koya tiko oqo, ni sa yalewa i valavala ca."

40. A sa vosa yani vua o Jisu ka vaka, "Saimoni, Au via tukuna vei iko e dua na ka." Sauma o koya ka vaka, "Qasenivuli, ni tukuna mai."

41. E dua na tamata sa dinau vua e lewe rua na tamata. E dua vei rau e lima na udolu, ka dua vei rau e lima na drau.

42. "A sa sega ni dua vei rau me sauma lesu na nona dinau, sa vosoti rau ruarua ga o koya. Tukuna mai vei au, o cei vei rau oqo ena lomani koya vakalevu sara?"

43. A sa sauma o Saimoni ka vaka, "Noqu vakasama, o koya e levu nai lavo sa taura." Sa tukuna vua o Jisu, e donu vinaka na nomu vakasama."

44. Sa qai vuki o koya vua na yalewa ka tukuna vei Saimoni, sa o raica na yalewa qo? Ni'u curu mai ena nomu loma ni vale; o sega ni bau solia e dua na wai me savati kina na yavaqu, ia o koya e savata na yavaqu ena wai ni matana ka quaraka ena drau ni uluna.

45. "O a sega ni bau reguci Au, ia na yalewa qo na gauna ga Au curu mai kina, sa sega ni cegu na nona reguca tiko na yavaqu me yacova mai oqo."

46. "O a sega ni bau lumuta na uluqu ena dua nai lumu, ia na yalewa qo sa lumuta na yavaqu ena dua nai lumu talei sara."

47. "O koya oqo au tukuna vei iko, ena vuku ni loloma levu sa mai vakaraitaka, sa bokoci kina na levu ni valavala ca ka tu vua. Ia o koya e lailai na ka e bokoci vua, ni nona loloma e ka lailai."

48. Sa qai tukuni vua, "Sa bokoci na nomu i valavala ca."

49. O ira ka dabe vata tiko kei Koya ena teveli era sa veitukuniyaka vaka ira, ka vaka, "O cei li oqo me rawa ni bokoca tu nai valavala ca?"

50. A sa tukuna o koya vua na yalewa, "Na nomu vakabauta sa vakabulai iko. Mo lako ena vakacegu."

Lewe Vuqa Na Marama Era Veiqaravi Vei Jisu

8. Ni sa oti oqori sa qai lako yani o koya kina veikoro lelevu kei na veikoro lailai kecega, sa vunau kina ka wasea talega nai tukutuku vinaka me baleta na matanitu ni Kalou. A ratou sa veitomani vata kei Koya na lewe tinikarua,

2. ka so vei ira na yalewa ka vakabulai mai na daucurumi tevoru kei na veimate ca eso - me vakataki Meri Makitalena, ka cemuri tani mai vua e vitu na tevoru,

3. kei Joana na wati Kusa, na matanivanua i Eroti, kei Susana, kei na vuqa tale na yalewa ka ra tokoni Jisu tu ena veika era rawata.

Vosa Vakatautauvata Ni Dau Kakaburaki

4. Ka lewe vuqa sara na tamata mai na veikorokoro era sa soqoni vata mai Vua, a sa tukuna o koya e dua na vosavakatautauvata:

5. "E dua na daukakaburaki sa lako me kaburaka na nona i tei. Ni sa kaburaka tiko sa lutu eso ena yasa ni sala; ka sa laubutu sobu, era sa vuka mai na manumanu vuka ka mai tokilaka.

6. "E so sa lutu kina vatu; ni sa tubu mai sa qai raqosa tale ka ni sega na kena qele me vakasuasuatika.

7. "Ka so sa lutu kina loma ni veiwavakavotona, sa tubu na veiwavakavotona ka salava ka vakamatea.

8. "Ia eso sa lutu kina qele vinaka, ni sa tubu cake sa vuataka na vua e yadrau." Ni sa tinia na Nona vosa sa qai tabalaka i cake na domona, o koya sa tiko na daligana me rogoca, ka me rogoca sara?"

Nai Naki Ni Vosavakatautauvata

9. A ratou sa tarogi Koya na Nona tisaipeli, ka vaka, "A cava mada nai balebale ni vosa vakatautauvata?"

10. A sa tukuna o koya, sa soli ga vei kemudou mo dou kila na veika vuni ni matanitu ni Kalou, ia o ira na kena vo ena tukuni tikoga vei ira ena vosa vakatautauvata, ni ra raica tiko era sega ga ni raica rawa, era sa rogoca ka ra sega ga ni kila ka rawa.

Sa Vakamacalataki Na Vosa Vakatautauvata Ni Daukakaburaki

11. "Oqo nai balebale ni vosa vakatautauvata: na i tei sai koya na vosa ni Kalou.

12. Nai tei e lutu ena yasa ni sala oqori o ira sa rogoca; sa qai lako mai na tevoru ka kauta tani mai na vosa ni Kalou e yalodra, de ra qai vakabauta ka vakabulai kina.

13. "Ia vei ira Na lutu ena vatu o ira sa rogoca na

vosa sa dua na ka na nodra tavarekireki; e sega sara tuga na wakadra, e vakalalai walega na nodra dei tiko ni ra sa temaki ga era sa bale tale.

14. O ira na lutu ena loma ni veiwavakavotona sai ira era sa rogoca, ni ra sa lako yani sa salavi ira mai na ogaoga vakavuravura, na i yau, na veilasa ni bula vakayago, ka sega ni dua na vua ni matua ni bula me laurai mai.

15. "Ia o ira na lutu kina qele vinaka, sa i ira era rogoca na vosa ka tugana sara ena yalo e malumu ka lokumi, ka ra sa kukuva matua sara, ka sa sega kina ni cegu na nodra sa vuavuai tikoga.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Rarama

16. "Sa sega ni dua, ni sa vakawaqaca na cina dabe me qai ubia tale, se me la'ki biuta tiko ena ruku ni loga, ia na kena i tutu i loma ni vale me biuta kina, mera raica na kena rarama o ira na curu yani i loma.

17. "Ni sa sega ni rawa me dua na ka e vunitaki me sega ni na vakaraitaki, se dua na ka e tabonaki me na sega ni kilai ena kilai ga mai.

18. "O koya oqo mo dou qarauna vinaka na ka dou rogoca. Vei koya sa tu vua e dua na ka ena soli vakalevu vua; vei koya e sega ni tu vua ena kautani mai vua na ka sa bau toka rawa vua."

Ratou Lako Mai Vei Jisu Na Tinana Kei Na Tacina

19. O iratou na tuakana kei tinana e ratou sa qai lako mai vua, ka sa sega ni rawa me ratou toro volekati Koya ena vuku ni lewe levu ni tamata.

20. A ra sa tukuna Vua, ka vaka. "O iratou na tuakamu kei tinamu e ratou sa tu etautuba ka ratou via raici Kemuni."

21. Ia sa tukuna o koya vei ira ka vaka, "O koya na tinaqu kei ira na tuakaqu o koya ga oqo sa rogoca na vosa ni Kalou ka cakava sara."

Talairawarawa Vei Jisu Na Cagi Kei Na Biau

22. Sa yaco, ena dua na siga, a sa vodo kina o koya kei iratou na Nona tisaipeli ena dua na waqa. A sa tukuna vei iratou, "Medatou takoso mada ki tai kadua ni drano." A ratou sa qai cavui kekeleke yani.

23. Ia ni ratou sa soko tiko sa moce o koya. A sa liwava sobu mai na drano oqo e dua na covulaca kaukauwa, ka sa tekivu me luvu mai na waqa, ka e ratou sa vakila ni sa toro mai o mate.

24. A ratou sa lako Vua ka vakayadrati Koya, ka tukuna "Turaga, Turaga, edatou sa mate ni kua!" A sa tucake mai o koya ka vakarota na cagi kei na voravora ni biau. A sa malumu sobu, ka sa maravu tale tu.

25. Ia sa tukuna vei iratou, "E vei na nomudou vakabauta?" A ratou sa rere, ka qoroqoro, ka ratou vei tukunitaka, "O cei li oqo? Ni vakarota mada ga na cagi kei na wai, e rau talairawarawa tu vua!"

Vakabulai E dua Na Tamata Curumi Tevoru

26. A ratou sa qai soko yani kina nodra vanua na

kai Katara ka toka veibasai kei Kaleli.

27. Ni sa sobu yani o koya ki vanua a rau sa sota kei na dua na tamata mai na koro o ya, ka sa dua na gauna balavu na nodra curumi koya tu na tevoro. A sa sega ni dauvakaisulu se me dau tiko e vale ia e na vei bulubulu ga.

28. Ni sa raici Jisu, sa qai tabalaka e dua na vakarekaila levu, ka teki cuva sobu e matana, ka cavuta mai ena domo levu, ka vaka, "A cava o via mai sagai au kina, i Jisu na luve ni Kalou sa cecere sara? Au kerei kemuni moni kakua ni vakararawataki au!"

29. Ni sa vakarota oti o koya na yalo velavela ka tu vua na tamata qo me lako tani mai. Ni dau vakatotogani koya vakawasoma, ni a sa dau vesu ena sinucodo kei na waya; edau drutidrutilaka ka qai dau vakauti koya tu na tevoro kina vanua liwa.

30. Sa tarogi koya o Jisu, ka vaka, "O cei mada na yacamu?" A sa tukuna o koya, "O vavakoso," baleta sa dua nai wiliwili levu ni tevoro era sa curumi koya tu.

31. A ra sa vakamasuti Koya me kakua ni vakaroti ira mera lakoi bulu.

32. A sa dua na qele ni vuaka levu era vaka-ni tiko ena ulunivanua. A ra sa mani kerei Koya ke rawa ni vakatara me ra curuma. A sa vakatara vei ira o koya.

33. A ra sa lako tani mai vua na tamata oqo na tevoro ka ra la'ki curuma ira na vuaka, a ra sa ciciva sobu mai na baba oqo ni se tu mai na vutidra, ka ra ciciva taucoko yani na loma ni drano a ra sa luvu kina.

34. Ni ra sa raica na veika sa yaco o ira na vakania tiko, a ra sa cici yani kina koro kei na veivanua volekata mera la'ki tukuna kina na ka oqo.

35. A ra sa qai lako yani mera la'ki raica na veika sa yaco, ni ra sa yaco vei Jisu, ka ra raica na tamata sa lako tani vua o ira na tevoro ni sa dabe tiko ena yava i Jisu, a sa vakaisulu ka tuvakavinaka tale na nona vakasama. A ra sa rere.

36. O ira talega na raica era sa tukuna vei ira na veika e a yaco, ena nona vakabulai o koya ka curumi tevoro.

37. O ira kece na lewe ni vanua vakavolivolita na vanua o Katara, sa ra qai tukuna vua me lako tani mai vei ira, ni sa tarai ira e dua na rere levu. A sa vodo lesu tale ki waqa o koya.

38. Na tamata ga ka a cemuri tani mai vua o ira na tevoro, sa qai vakamasuti Koya me lako vata kei Koya. Ia sa vakatalai koya lesu o Jisu, ka tukuna vua,

39. "Mo lesu ki nomu vale, ka tukuna kina na veika veivakurabuitaki sa cakava vei iko na Kalou." A sa lako yani ka tukuna wavoki kina koro na veika veivakurabuitaki sa cakava vua o Jisu.

Rau Sa Vakabulai Na Goneyalewa Lailai Kei Na Marama

40. Ni sa lesu tale yani o Jisu, era sa kidavaki

Koya mai na lewe vuqa, ni ra sa waraki Koya taucoko tu.

41. Ka raica, a sa lako mai e dua na tamata na yacana o Jairo, o koya sa lewa na valenilotu. A sa mai tekicuva sobu ena yava i Jisu ka vakamasuti Koya me lako ki na nona vale,

42. Ni luvena e dua ga e yalewa ka sa yabaki tinikarua, a sa voleka ni mate. Ia ni sa lako yani o koya era sa veidrigidrigi mai vua na lewe vuqa.

43. A sa dua na yalewa sa tinikarua na yabaki ka sa sega ni cegu rawa na drodro tani ni dra mai vua, a sa vakayagataka kece na nona i yau vei ira na vuniwai ka sa sega ga ni vakabulai rawa,

44. a sa lako mai ki dakuna ka tara na bele ni Nona i sulu. Ka vakasauri sa cegu na drodro ni dra.

45. Sa tukuna o Jisu, "O cei sa tarai Au?" Era tukuna kece ni sega, a sa tukuna o Pita kei iratou na tiko kei Koya, "Turaga o ira na lewe vuqa oqo era sa veidrigidrigiti mai vei kemuni, mo ni qai tukuna, o cei sa tarai Au?"

46. Ia sa tukuna o Jisu, "E dua sa tarai Au, Ni'u sa kila ni sa lako tani mai vei Au na kaukauwa.

47. Sa kila na yalewa ni sa kilai o koya, a sa lako mai Vua ena sautanini; ka tekicuva sobu e matana, ka tukuna Vua ni ra vakarorogo tu na tamata kecega, nai naki ni nona tarai koya kei na kena yaco vakasauri vua na veivakabulai.

48. A sa tukuna vua o koya, "Luvequ yalewa, mo qaqa tiko; sa vakabulai iko na nomu vakabauta. Mo lako ena vakacegu."

49. Ni se vosa tikoga o koya sa lako mai e dua na tamata mai na vale nei koya ka lewa na vale ni lotu, ka tukuna vua, "Na luvemu yalewa sa mate. Kakua ni o vakaoca na qasenivuli."

50. Ia ni sa rogoca o Jisu, sa tukuna vua, ka vaka, kakua ni o leqa; mo vakabauta ga, ena vakabulai kina o koya."

51. Ni sa yaco yani i vale o ya o Jisu, sa sega ni qai vinakata o koya me dua tale me curu i loma ni vale, ka vaka vo ga o Pita, Jemesa kei Joni kei rau nai tubutubu ni goneyalewa.

52. A ra sa tagi ka osivaka kecega na goneyalewa qo; ia sa tukuna o koya, "Ni kakua ni tagi; o koya e sega ni mate, ia sa moce ga."

53. A ra sa vakadredrevaki Koya, ni ra sa kila kece tu ni sa mate o koya.

54. Ia a sa vakatalai ira kece i tuba ka taura na liga i goneyalewa, ka tukuna, "Goneyalewa lailai, mo tucake mai."

55. A sa suka lesu tale mai na yalona, ka vakasauri sa tucake mai. Sa tukuna me soli mada vua eso na kakana me kania.

56. E rau sa qoroqoro ga na nona i tubutubu, ia sa vakarota vei rau me rau kakua ni tukuna vua e dua na veika e yaco.

Era Sa Vakatalai Na Tinikarua

9. A sa kacivi ira vata mai na Nona tisaipeli lewe tinikarua ka solia vei ira na kaukauwa kei na lewa

vei ira kecega na tevoru, ka mera vakabula talega na veimate eso.

2. Sa vakatalai ira mera vunautaka na matanitu ni Kalou kei na nodra vakabulai o ira sa tauvimate.

3. A sa tukuna vei ira o koya, ena nomudou i lakolako oqo dou kakua ni kauta e dua na ka, me kakua na i titoko, se taga ni vaqa, se madrai se nai lavo; me kakua ni kau tiko e rua nomudou i sulu.

4. "Ni dua na vale dou sa curu kina, dou tiko e keri, me yacova ni dou sa biubiu.

5. "Vei koya e sega ni na via ciqomi kemudou, ni dou sa biuta mai na koro oqori, dou taviraka tani na kuvu ni qele mai na yavamudou me vakaraitaki kina vei ira na nodra besetaka.

6. A ra sa qai lako yani kina veikorokoro ka vunautaka nai tukutuku vinaka, kei na veivakabulai ena veivanua kecega.

Sa Vinakata O Eroti Me Raici Jisu

7. Na veika kece e a vakayacora tiko o koya sa la'ki rogoca o Eroti na kovana; ka lomatarotaro vaka levu, baleta ni so na tamata era sa tukuna ni sa tucake tale mai na mate o Joni,

8. Ka so sa tukuna ni o Ilaijia sa rairai tale mai, eso tale sa tukuna ni sa tucake mai e dua vei ira na parofita e liu.

9. Sa tukuna o Eroti, "Au sa musuka oti na ului Joni, ia o cei tale beka oqo sa cakava tiko na veika ka'u sa rogoca?" A sa sasaga kina o koya me raici koya mada.

Vakani Na Lima Na Udolu

10. Ni ra sa lesu mai nai apositolo era sa mai tukuna taucoko vua na veika era a cakava. A sa kauti ira lo o koya kina dua na vanua lala ka qele vaka Veciseita.

11. Ia ni ra sa kila na lewe vuqa, era sa muri Koya; sa tavaki ira mai o koya, ka tukuna vei ira na veika me baleta na matanitu ni Kalou, kei na Nona vakabulai ira na gadreva.

12. Ni vakarau me la'ki dromu tiko na siga o ya, e ratou sa lako mai vua na lewetinikarua, ka tukuna vua, "mo vakatalai ira tani na lewe vuqa, me rawa ni ra lako kina veikorokoro kei na veivanua volekata na vanua oqo, mera moce kina ka kana kina; ni sa vanua lala na vanua eda tiko kina oqo."

13. Ia sa tukuna o koya vei iratou, "Dou solia vei ira eso na ka mera kania." A ratou sa tukuna, "Sa sega ni dua na ka e tu oqo. E lima walega nai buli madrai kei na rua na ika e tu vei keitou. Ka vakavo ga me keitou lako ka volia mai na kakana me baleti ira taucoko oqo.

14. Ni tagane mada ga e rauta tiko ni ra lewe lima na udolu, sa qai tukuna o koya vei iratou na Nona tisaipeli, "Dou vakadaberi ira me lewe limasagavulu dua nai wasewase."

15. A ratou sa cakava vaka kina, ka ra sa dabe taucoko na tamata.

16. A sa taura o koya na lima nai buli madrai kei na rua na ika, ka tacake ki lomalagi ka masulaka, a

sa qai dovia ka solia vei iratou na tisaipeli me ratou wasea yani ki vei ira na lewe vuqa.

17. A ra sa kana ka mamau taucoko, e tinikarua na sova e ratou vakatawana mai na vo ni kedra.

Vakatusa O Pita Ni O Jisu Sa Karisito

18. Ena dua na siga ni a masu taudua tiko o koya sa ratou qai veitomania vua na Nona tisaipeli, sa vosa vei iratou ka vaka, "Era tukuna tiko na tamata se o cei beka o Au?"

19. A ratou sa sauma vua, ka vaka, "O Joni na dauveipapitaiso, ia eso sa tukuna o Ilaijia; ka so tale era sa tukuna, ni sa tucake tale mai e dua vei ira na parofita e liu?"

20. Sa tarogi iratou, "Ia o cei dou tukuna ni o Au?" A sa tukuna vua o Pita ka vaka, "Na Karisito ni Kalou."

O Jisu Sa Yalataka Na Nona Mate Kei Na Tucake Tale

21. A sa vakadreti iratou vakabibi ka vakarota me ratou kakua ni tukuna vua e dua na ka oqo.

22. Sa tukuna, "Na luve ni tamata ena lako curuma e vuqa sara na veika rarawa, ena sega ni ciqomi mai vei ira na qase kei ira na bete levu kei ira na daunivolatabu, ena qai vakamatei ka e na tucake tale ena i katolu ni siga."

Taura Cake Na Kauveilatai Ka Muri Koya

23. Sa qai tukuna vei iratou taucoko, kevaka e dua sa gadreva me muri Au mai, me kakua ni nanumi koya me colata tikoga e veisiga na nona kauveilatai ka muri Au.

24. "Vei koya sa vinakata me maroroya na nona bula, ena vakayalia, ia vei koya e vakayalia na nona bula ena vukuqu ena maroroi.

25. "Kevaka sa taukeni vuravura kece e dua na tamata, a cava na kena yaga vua, ni sa ka ni mate ga vei koya se me vakayali koya tani mai kina?"

26. "O koya e maduataki Au kei na Noqu vosa, ena maduataki koya na luve ni tamata ena Nona na lako mai ena nona i ukuuku lagilagi vata tukuna kei tamana, kei ira vata tukuna talega na agilosu ni Kalou.

27. "Ia na ka dina oqo Au tukuna vei kemudou, eso era tucake tu eke e daidai ni se bera ni ra mate era na raica mada na matanitu ni Kalou."

Vakamataliataki O Jisu Ena Ulunivanua

28. Ni oti e walu na siga mai na gauna e a vosataka tiko kina na veika oqori, sa qai kauti Pita, Joni kei Jemesa kina ulunivanua me la'ki masu.

29. Ni sa masu tiko o koya, sa veisau na kena i rairai kei na Nona i sulu sa tekivu me vulavula ka lumilumisa mai.

30. Ka raica, e lewe rua na tamata sa veivosaki vata kei Koya, oi rau oqo o Mosesa kei Ilaijia,

31. Rau sa rairai ena i ukuuku, ka tukuna na Nona mate ka na la'ki vakayacora o Koya ki Jerusalemi.

32. Ia o Pita kei rau na tiko vata tukuna e ratou sa

moce lutu; ni ratou sa yadra vinaka mai na moce, e ratou sa raica na nona i serau kei rau vata tukuna na tamata e ratou wavu vata tu.

33. Ena gauna e rau sa tekivu biubiu tale mai vua, a sa tukuna vei Jisu o Pita, ka vaka, "Kemuni saka, e vinaka medatou sa tikoga eke; ka me keitou na cakava e tolu na vale vakacevaceva: e dua me Nomuni, e dua me nei Mosese, kei na dua tale me nei Ilaijia" – a sa sega ni vakasamataka na ka sa cavuta tiko.

34. Ni se vosa tikoga o koya sa lako mai e dua na o ka mai vakarurugi iratou tu; a ratou sa rere vakalevu ni sa solegi iratou na o.

35. A sa rogo mai e dua na vosa mai na loma ni o, ka vaka, "Oqo na luvequ lomani, dou rogoci Koya!"

36. Ni sa oti na vosa, sa laurai duadua ga o Jisu. Ia e ratou sa galuvaka, ka sega ni tukuna ena gauna o ya na veika e ratou a raica.

Vakabulai Na Gonetagane

37. Na ka e a qai yaco ena siga ka tarava, ni ratou sa siro sobu mai ena ulunivanua, a ra sa waraki Koya tu mai na lewe vuqa.

38. Ka vakasauri ni sa kaci mai e dua na tamata mai vei ira na lewe vuqa, ka vaka, "Qasenivuli, au sa kerei kemuni vakabibi mo ni mai raica mada na luvequ tagane, ni sa dua bulu ga na luvequ.

39. "Ka raica, e dua na yalo e dau curu tiko vua ka vakasauri sa qoqolou; ka moqemoqe ka vuso na gusuna, sa sagasagai dredre me takali tani a sa dau vakamavoataki koya.

40. "Au a kerei iratou na Nomu tisaipeli me ratou cemuria tani, ia e ratou sa sega ni rawata."

41. A sa tukuna o Jisu, ka vaka, "Ai tabatamata sa sega kina na vakabauta ka dauvakaduiduiileti, sa sega ni rawa me vaka tiko oqo, sa balavu mai na gauna Au tiko kina kei kemudou, ka vosoti kemudou tiko? Mo kauta mai kike na luvemu."

42. Ni se lako tikoga mai sa tauri koya na tevero ka tavulaki koya sobu ka bitabitalaki koya. A sa vakarota o Jisu na yalo ca oqo, ka vakabulai koya na gone, a sa solia lesu tale vei tamana.

O Jisu Sa Yalataka Tale Na Nona Mate

43. Era sa qoroqoro kecega ena Nona cecere na Kalou. Ia ni ra se qoroya tu ga na veika kece e a cakava o Jisu, sa tukuna o koya vei iratou na Nona tisaipeli,

44. "Na vosa oqo me curusobu sara ki na daligamudou, ni o koya na luve ni tamata sa voleka mai na gauna me na soli yani kina ki na ligadra na tamata."

45. Ia era sa sega ni taura rawa na vosa oqo, ni sega ni vakavotui vei ira mera kila, a ra sa sega kina ni siqema rawa; ka era sa rere ni tarogi Koya ena vuku ni vosa oqo.

O Cei E Cecere Duadua?

46. A sa tubu ena kedratou maliwa e dua na veileti se o cei mada vei iratou e cecere duadua.

47. Sa kila o Jisu na nanuma ni lomadratou, a sa kauta mai e dua na gone lailai ka mai biuta e matana,

48. ka tukuna vei iratou, o koya sa ciqoma na gone lailai oqo ena vuku ni yacaqu sa ciqomi Au; o koya e ciqomi Au sa ciqomi koya sa talai Au mai, o koya e cecere duadua vei kemudou o koya e kauti koya sobu me veiciqomi.

Sa Sega Ni Vakatarata O Jisu Na Bula Dui Toto

49. Sa qai tukuna o Joni ka vaka, "Kemuni saka Turaga, e dua na tamata keitou raica ni cemuri ira tani tiko na tevero ena Yacamuni, ka keitou sa tarovi koya baleta ni sega mada ga ni muri kedatou tiko."

50. Ia sa tukuna vei koya o Jisu, "Dou kakua ni tarovi koya, ni o koya e sega ni kedatou meca, o koya edatou i to vata."

Sega Ni Ciqomi Nai Vakabula Ena Dua Na Koro E Samaria

51. Ni sa yaco dina tiko mai na kena gauna me sa na vakarau kau cake yani kina o Koya, a sa vakanamata sara ga na matana me sa butuki Jerusalemi,

52. A sa tala eso mera lako e liu Vua. A ra sa lako ka la'ki curuma e dua na koro vaka Samaria, mera la'ki vakavakarautaki Koya rawa mai kina.

53. Ia era sa sega ni vinakata mera ciqomi Koya se me vakacegui mada ga kina, baleta ni vakanamata tiko o koya ena nona i lakolako ki Jerusalemi.

54. Ni rau sa raica na Nona tisaipeli o Jemesa kei Joni na veika oqo, e rau sa tukuna, "Turaga, ni vakatarata mada vei keirau, me keirau vakarota na buka waqa me lutu sobu mai lomalagi me vaqevutaki ira, me vaka sa cakava oilaijia?"

55. Ia sa vuki o Koya vei rau ka vunauci rau, ka tukuna, oi kemudrau drau sega ni kila nai tovo ni yalo e tiko vei kemudrau.

56. Ni sa sega ni lako mai na luve ni tamata me vakarusai ira na tamata ia me vakabulai ira. A ratou sa qai lako kina dua tale na koro.

Nai Sau Ni Bula Vakatisaipeli

57. Ni ra sa lako tiko e gaunisala, a sa tukuna vei Koya e dua vei ira, "Turaga, au na muri kemuni ena vanua cava ga o ni na lako kina."

58. A sa tukuna vua o Jisu, "O ira na fokisi sa tu na nodra qara ka ra vakasova na manumanu vuka, ia na luve ni tamata sa sega ni dua na vanua me bau vakadavora rawa kina na uluna."

59. Sa tukuna tale o koya vua e dua, "Mo muri au." Ia sa tukuna mai o koya, "Turaga, me'u se tei lako mada me'u la'ki buluti tamaqu."

60. A sa tukuna vei koya o Jisu, "Laivi ira sa mate mera buluta ga na nodra mate, ia mo lako yani o iko ka vunautaka na matanitu ni Kalou."

61. Sa tukuna tale mai e dua, "Turaga, oi au e dua ka'u na muri kemuni, ia me'u lako mada e liu i neitou vale, me'u la'ki tatau vinaka mai kina."

62. Ia sa tukuna vei koya o Jisu, "Sa sega ni dua

63. me sa taura e ligana nai siviya, me qai rai tale tiko muri, ni sa sega ni vakarautaki kina me ganiti koya na matanitu ni Kalou.”

Sa Vakatalai E Vitusagavulu

10. Ni oti na veika oqo sa qai digitaka e lewe vitusagavulu tale na Turaga, ka vakatalai ira mera lako yayarua ka mera liu rawa kina veikorokoro kei na veivanua ena qai lakova yani o koya.

2. A sa tukuna vei ira, sa ka levu vakaidina na matua ni vuata, ia sa lewe lailai sara o ira na tamata cakacaka; o koya oqo mo dou masuta na kena i taukei; me tala tale mai eso na tamata cakacaka kina vanua ni nona tatamusuki.

3. “Dou lako yani; ka raica, Au sa talai kemudou yani me vaka na lami ena kedra maliwa na wolifa.

4. Dou kakua ni kauta na baosi, se nai yaya ni moce, se nai vava; me kakua ni dua mada ga mo dou vakabula kina ni dou sa lako tiko.

5. “Ia nidou sa curu kina dua na vale, taumada mo dou cavuta kina, me sobuta na vale oqo na vakacegu.

6. Kevaka e kilikili tukuna na vale oqori me sobuta na vakacegu, ena sobuta tu na vakacegu; kevaka e sega ni kilikili tukuna, ena lesu tale mai vei kemudou.

7. Mo dou tikoga ena vale oqori, dou kania ka gunuva na veika e ratou solia, ni tamata e cakacaka tiko ena soli vua na kena i sau. Me kakua ni levu na vale mo dou veitokiyaki tiko kina.

8. “Ni dou sa curu kina dua na koro levu ka ra ciqomi kemudou mai, dou kania na veika era vakarautaka vei kemudou.

9. “Dou vakabulai ira sa tauvimate e kea, ka dou tukuna vei ira, na matanitu ni Kalou sa lako mai ka sa voleka sara tiko mai vei kemudou.

10. Ia ni dua na koro dou sa curu kina, ka ra qai sega ni ciqomi kemudou, dou lako kina kena veigaunisala ka tukuna,

11. Na kuvu ni qele ni koro oqo ka sa kabiti keimami tu, keimami sa na taviraka tani me tarai kemuni. Ka mo dou kila deivaki tiko, na matanitu ni Kalou sa lako mai ka sa voleka sara tiko mai vei kemudou.

12. Ia ka’u tukuna vei kemudou, se bau vinaka cake sara na siga o ya vei Sotoma mai na koro oqori.

Ena Ca Na Veikoro Sa Sega Ni Veivutuni

13. “Ena ca vei iko, Koroseni! Ena ca vei iko, Veciseita! Na cakacaka veivakurabuitaki ka a vakayacori vei iko ke me a vakayacori vei Taia kei Saitoni, ke rau sa veivutuni makawa sara, ena i sulu taga ka dabe ena dravusa.

14. “Ia ena siga ni lewa o Taia kei Saitoni ena lailai na ka e rau na sotava mai vei kemudrau.

15. “O iko, Kapenaumi, o sa laveti cake ki lomalagi, o na biu sobu ki Etesi.

16. “O koya sa rogoci kemudou sa rogoci Au, o koya e sega ni via ciqomi kemudou sa sega ni via

ciqomi Au, kei koya e sega ni via ciqomi Au, sa sega ni via ciqomi koya sa talai Au mai.

Lesu Mai Ena Reki Na Vitusagavulu

17. Sa ka levu na nodra reki na lewe vitusagavulu ni ra sa lesu mai, ka tukuna, “Turaga, o ira sara mada ga na tevero era vakarorogo vei keimami ena vuku ni Yacamuni.”

18. A sa tukuna vei ira o koya, Au a raici Setani ni lutu sobu mai lomalagi me vaka na tibi ni livaliva.

19. “Ka raica, Au sa solia vei kemuni na kaukauwa mo dou lewa na gata kei na batibasaga, kei na nodra kaukauwa kece na meca, ena sega tale ni dua na ka me rawai kemudou mo dou ca kina.

20. “Ka me kakua ni vu ni nomuni reki tiko na veika oqo, ni ra vakarorogo vei kemuni o ira na yalo velavela, ia me vuni nomuni reki tiko ni sa volai na yacamuni mai lomalagi.”

Sa Tarai Jisu Na Reki Vakayalo

21. Ena auwa vata o ya sa tarai Jisu e dua na reki vakayalo ka tukuna, Au vakavinavinakataki kemuni, tamaqu, na Turaga ni lomalagi kei vuravura, ni o sa vunia na veika oqo vei ira na vuku kei ira na yaloqaseqase, ka o ni qai vakatakila ga vei ira na gone lalai sara. Vinaka vakalevu, tamaqu, sa yaco ga me vaka kina ni sa donu mai vei Kemuni.

22. “Na veika kece sa solia mai vei Au o tamaqu, e sega ni dua e kila vinaka se ocei o koya na luvena, ka vakavo duaduaga o tamaqu, se o cei mada o tamaqu ka vakavo duadua ga na luvena, kei koya sa vinakata na luvena me vakatakilai koya kina vua.”

23. A sa vuki vei iratou na Nona tisaipeli, ka tukuna lo vei iratou, sa kalouvinaka na mata sa raica na veika dou sa raica;

24. “Me’u tukuna vei kemudou, ni lewe levu vei ira na parofita kei ira na tui era via raica na veika dou sa mai raica, ka ra sega ni raica, se me ra bau rogoca na veika dou sa rogoca, ka ra sa sega ni rogoca.”

Na Vosa Vakatautauvata Ni Kai Samaria Vinaka

25. Ka raica, sa dua na vuni lawa sa tucake ka vakatovolei Koya, ka vaka, “qasenivuli, a cava me’u kitaka me’u rawata kina na bula Segga ni mudu?”

26. A sa tukuna vua o koya, “A cava sa volai tu ena lawa? A cava o wilika ni volai tu kina?”

27. Sa sauma mai o koya ka vaka, “mo lomani Jiova na nomu Kalou ena yalomu taucoko, kei na lomamu taucoko, kei na nomu kaukauwa taucoko, kei na nomu vakasama kecega, kei na kai nomu me vakataki iko.”

28. A sa tukuna vua o koya, na nomu sauma mai na taro e donu vinaka sara ga; mo la’ki kitaka sara ga na ka oqo o na bula kina.”

29. Ia o koya e vinakata me vakadonui koya ga, a sa tukuna vei Jisu, “O cei sara mada na kai noqu?”

30. Sa tukuna vua o Jisu ka vaka: a sa dua na tamata sa lako sobu tiko mai Jerusalemi, ki Jeriko, ka ra sa tauri koya na daubutako, a ra sa luvata tani na nona i sulu, ka vakamavoataka, a ra sa qai biuti koya laivi tu mai ni sa voleka sara ni mate, ka ra lako yani.

31. "A sa lako sobu mai ena gaunisala sara ga o ya e dua na bete, ni sa raici koya, sa lako vakatikitiki tani ki tai kadua ni gaunisala.

32. "Sa vaka talega kina e dua na livai, ni sa lako tiko sa yaco ki na vanua o ya, ni sa raica, sa lako vakatikitiki talega ki tai kadua ni gaunisala.

33. "Ia sa dua na kai Samaria, ena nona i lakolako sa yaco kina vanua sa davo tu kina na tamata oqo. Ni sa raici koya, a sa lomana sara.

34. "Sa lako vua ka vadretitaka na nona mavo, ka livia kina na waiwai kei na waini; a sa qai vakavodoki koya ki na nona manumanu, ka kauti koya kina dua na bure ni vulagi, ka qaravi koya e kea.

35. "Ena siga ka tarava, ni sa lako ena nona i lakolako lesu tale, sa qai taura mai e rua na ruasagavulu na dola, ka solia vei koya nai taukei ni bure ni vulagi, ka tukuna vua, "Mo qaravi koya tiko; na i lavo kece o vakayagataka vua, ni'u sa lesu mai ka'u na qai mai sauma lesu vei iko."

36. "Vei iratou na lewe tolu oqo, o cei mada o nanuma o iko, ni rau kai vata na tamata ka ra tauri koya vakaukauwa na daubutako?"

37. A sa tukuna o koya, "O koya ga sa vakaraitaka vua ni lomani koya dina." Sa qai tukuna vua o Jisu, "mo lako ka la'ki cakava vaka kina."

Na Vakarokoro Kei Na Veiqaravi Nei Meri Kei Maca

38. E a yaco ni ra sa lako tiko sa curu o koya kina dua na koro; ka sa veikidavaki tu mai e dua na yalewa o Maca na yacana, a sa sureti Koya sara ki nona vale.

39. A sa dua na tacina o Meri na yacana, o koya sa dabe ena yava i Jisu me rogoca na Nona vosa.

40. Ia sa ogaoga sara vakalevu o Maca ena veiqaravi, ka la'ki tukuna vua na Turaga, ka vaka, "Turaga, na taciqa e wele tikoga oqori ka sega mada ga moni bau kauwai kina, ni'u sa oca baleta ni'u cakava duadua tikoga? O koya oqo mo ni tukuna vua me mai vukei au."

41. A sa tukuna vua o Jisu ka vaka, "Maca, Maca, o sa rui lomaocaocataka ka leqataka e levu na ka.

42. "Ia na ka sa gadrevi tu e dua bau ga, na ka talei o ya sa digitaka o Meri, ka na sega ni na kautani rawa mai vua."

Na I Vakaraitaki Ni Masu

11. Ena dua na gauna ni a masu tiko o koya ena dua na yasana, ni sa tinia, a sa lako mai vei Koya e dua na Nona tisaipeli ka tukuna vua, "Turaga, mo ni vakavulici keitou mada na cava me keitou tukuna ni keitou sa masu, me vaka na nona vakavulici iratou na nona tisaipeli o Joni."

2. A sa tukuna vei iratou, "Ni dou sa masu, dou cavuta vakaoqo ne:

Tamai keimami mai lomalagi,
me vakarokorokotaki na yacamuni.
Me yaco mai na Nomuni matanitu,
me yaco na Nomuni lewa e vuravura
me vaka sa caka mai lomalagi.

3. Mo ni solia tikoga vei keimami na madrai e rauti keimami ena veisiga yadua.

4. Mo ni kakua ni cudruvi keimami ena vuku ni neimami valavala ca, ni keimami sa sega talega ni cudruva e dua sai valavala ca vei keimami. Ka moni kakua ni kauti keimami kina vere, ia mo ni vakabulai keimami ga mai na ca."

Na I Tokani Ena Bogi Levu

5. Sa qai tukuna vei ira o koya, taura mada kevaka e dua vei kemudou me tiko e dua nona i tokani, ka o lako vua ena bogi levu ka tukuna vua, 'noqu i tau, mo solia mada vei au e tolu nai buli madrai;

6. ni dua na noqu i tokani e mai vakacegu vakalailai vei au ena nona i lakolako, ka sega sara ga ni dua na ka e tu vei au me'u vakarautaka vua;

7. A sa vosa o koya mai na nona loma ni vale, ka vaka, 'kakua ni o vakasosotaki au; na katuba sa sogo tu, ka ratou tiko oqo kei au na luvequ ena rumu ni moce; sa sega ni rawa vei au me'u tucake ka solia vei iko?"

8. "Au tukuna vei kemudou, e dina ni nona i tokani voleka sa sega ni rawa me tucake yani ka solia na ka sa kerea, ia ena vuku ga ni nona sa cikeva tikoga, ena tucake mai kina o koya ka solia vua na veika kece sa gadreva.

Mo Kerekere, Vakasaqara, Ka Tukituki Tikoga

9. "Ka'u tukuna vei kemudou, dou kerekere, ena soli vei kemudou; dou vakasaqara, dou na kunea; dou tukituki, ena dolavi mai vei kemudou.

10. "Vei ira vakaaduaga sa kerekere era na rawata, kei koya sa vakasaqara ena kunea, kei koya sa tukituki ena dolavi ga mai vua.

11. "Kevaka e dua na tamani gone vei kemudou me kere madrai vua na luvena, ena solia li vua e dua na vatu? Se me kerea e dua na kena ika, ena solia li vua e dua na gata me i sosomi ni ika?"

12. "Se me kerea e dua na kena yaloka, ena solia li vua e dua na batibasaga?"

13. "Kevaka sa rawa tiko vei kemudou na tamata i valavala ca mo dou solia tiko na ka vinaka vei ira na luvemudou, sa na wacava sara na tamamudou vakalomalagi ena Nona solia na Yalo Tabu vei ira sa kerekere vua!"

Na Vale E Tawase Ena Segi Ni Tudei

14. A sa cemuria tani o koya e dua na tevoru, ka galu talega. Ia ni sa lako tani mai na tevoru, ka vosa rawa tale na galu; a ra sa qoroqoro ga na lewe vuqa.

15. Ia eso era sa tukuna, "Sa cemuria tani o koya na tevoru ena kaukauwa i Velisavuvi, na nodra i liuliu na tevoru."

16. Eso tale, era via vakatovolei koya, ena nodra vinakata mera raica e dua nai vakatakilakila mai lomalagi.

17. Ia o koya, ni sa kila na nanuma ni lomadra, sa tukuna vei ira: "ke sa dua na matanitu era sa dui dre ga na lomadra o ira na lewena e sa na yaco ga kina na rusa, ke dua na vale era sa veisei ga vakavuvale esa na kasura sobu ga.

18. Kevaka sa sega ni duavata tiko mada ga o Setani vei koya ga, ena qai rawa li vakacava me kaukauwa na nona matanitu? Baleta ni dou tukuna tiko ni'u cemuria na tevoru ena kaukauwa i Velisavuvu.

19. "Kevaka Au cemuria tani na tevoru ena kaukauwa i Velisavuvi, ia ena kaukauwa i cei era cemuria tani tiko kina na tevoru o ira na luvemudou? O koya oqo e vinaka mo dou tarogi ira ga.

20. "Ia kevaka Au cemuria tani na tevoru ena kaukauwa ni liga ni Kalou, sai vakaraitaki dina ni sa yaco mai vei kemudou na matanitu ni Kalou.

21. "Ni vakayaragitaki koya vinaka tu na tamata kaukauwa ka yadrava vinaka na nonai tikotiko, ena maroroi vinaka kece na nona i yaya.

22. Ia ni sa lako mai e dua e kaukauwa cake mai vua ka vakamalumalumutaki koya, ka taura kece mai vua na nona i yaragi ka vuni nona qaqa, ka veiwaseyaka na nona i yau kece.

23. "O koya sa sega ni totaki Au sa saqati Au tiko, kei koya sa sega ni vukei au sa vakacacana tiko na ka Au cakava.

Lesu TaleMai Na Yalo Dukadukali

24. "Ni sa lako tani mai ena tamata na yalo velavela, sa dauveilakoyaki ena veivanua dravuisiga, me vakasaqara e dua na vanua me vakacegu kina; ni sa sega ni kunea rawa, sa tukuna, au na lesu tale kina noqu vale ka'u a lako tani mai kina."

25. "Ni sa lako mai, sa raica ka tavraka vakavinaka sa qai conaka vakamaqosa.

26. "A sa qai lako ka la'ki kauta tale mai e ratou lewe vitu na yalo e ratou vakadomobula cake sara mai vua ena ca, a ratou sa curu ka vakaitikotiko kina; ia na tamata oqori se bau vinaka cake e liu sa qai ca vakalevu sara ena gauna oqo."

Maroroya Na Vosa

27. Ena Nona vosa tiko ena vuku ni veika oqo, a sa lako mai e dua na yalewa ena kedra maliwa na lewe vuqa, ka tabalaka i cake na domona ka tukuna Vua, "sa kalouvinaka na kete o a lako mai kina, kei na sucu o a sucuma!"

28. Ia sa tukuna o koya, "e uasivi sara mai vei koya oqori e dua, ni sa kalouvinaka o ira sa rogoca na vosa ni Kalou ka tugana sara!"

Vakasaqara Nai Vakatakilakila

29. Ni ra sa osodrigi vata mai na tamata, sa qai tekivu o koya me tukuna vei ira, sa dua dina nai tabatamata ca sa tu oqo. Ni koni vakasaqara tiko me dua nai vakatakilakila, ena sega ni vakaraitaki e dua nai vakatakilakila vaka vo nai vakatakilakila i Jona na parofita.

30. "Me vaka sai vakatakilakila o Jona vei ira na kai Ninive, ena vaka talega kina na luve ni tamata kivei ira nai tabatamata oqo.

31. Ena tucake na radi ni ceva ka vakadinadinataka na nodra cala nai tabatamata oqo ena gauna ni veilewai, ni o koya mada ga e lako sara mai nai yalayala kei vuravura me mai rogoca na vuku i Solomoni; ia e dua sa tiko eke sa uasivi cake sara mai vei Solomoni.

32. "Ena siga ni veilewai era na tucake kina na kai Ninive, ka vakadinadinataka na nodra cala nai tabatamata oqo, ni o ira era veivutuni ena vunau i Jona; ia e dua sa tiko eke sa uasivi cake sara mai vei Jona.

Na Cina Ni Yago

33. "Sa sega ni dua me vakawaqaca na cina ka qai vunitaka me kua ni dua e raica, se me biuta ena boto ni sova, ia ena vakadaberi ena kenai tutu ga, me rawa ni ra raica na rarama o ira era curu mai.

34. "Na mata na cina ni yago. O koya oqo ni sa vinaka na matamu ena rarama kina na yagomu taucoko. Ia kevaka me ca na matamu, na yagomu ena butobuto taucoko.

35. "O koya oqo mo dikeva tiko na nomu rarama me kua ni butobuto tiko.

36. "Kevaka sa rarama taucoko tu na yagomu ka sega ni dua na tikina me butobuto, na yagomu taucoko era na ramasese me vaka na ramasese ni cina, ena nona sa caudre tu me vakararamataki iko."

Ena Ca Vei Ira Na Farisi Kei Na Vuni Lawa

37. Ena Nona se vosa tiko, sa lako mai e dua na farisi ka sureti Koya me rau la'ki vakayakavi vata mada. A sa lako o koya ka curu i loma ka dabe sara me kana.

38. Ni sa raica na farisi na ka sa cakava o koya sa kurabui sara kina, baleta ni se bera mada ni vuluvulu na ligana sa kana sara.

39. A sa tukuna vua na Turaga, o kemuni na farisi o ni dau savata tikoga na taudaku ni bilo kei na taudaku ni dari, ia na lomamudou sa sinai tu ena kocokoco kei nai tovo vakasisila.

40. "Dou sa sesewa! E sega li ni o koya sa cakava na taudaku sa cakava talega na ka e loma?"

41. "Ia ni dou sa solia na ka dou taukena; ena qai savasava vei kemudou na ka kecega.

42. "Ia e ca vei kemudou na farisi! E dina mada ga ni dou sa dinata na nomudou solia nai katini ni veika lalai dou a rawata, ka dou qai vakawaletaka na cudru kei na loloma ni Kalou. O koya oqori e

dodonu ga me caka tiko, ka me kua ni guilecavi tiko na kena vo tale.

43. "E ca vei kemudou na farisi! Ni dou dau vinakata nai dabedabe cecere duadua ena loma ni vale ni lotu, kei na nomudou dau kidavaki ira tu na tamata ena vanua ni veivoli.

44. "E ca vei kemudou na daunivolatabu kei na farisi, a dauveivakaisini! Ni dou sa vaka nai bulubulu sa sega ni kune tu, ni ra lakova ka butuka na tamata ka era sega sara ga ni bau kila."

45. Sa qai vosa vei Koya e dua na vuni lawa, ka vaka, "qasenivuli, na Nomuni vosataka tiko na veika oqo o ni sa beitaki keitou tale tikoga kina."

46. A sa tukuna o koya, "Sa ka vakaloloma talega oi kemudou, na vuni lawa! Ni dou vakacolati ira tiko na tamata ena i colacola bibi, ka o kemudou mada ga dou sega ni cola rawa tiko nai colacola oqori ena dua na qaqalo ni ligamudou.

47. "E ca vei kemudou! Ni dou sa taya na kedra i bulubulu na parofita, ka ra a vakamatea o ira na nomudou qase.

48. "Na dina oqo, dou sa vakaraitaka, ni dou duavata ena ka era cakava na nomudou qase; ni ra a vakamatei ira dina, ka o dou qai taya na kedra i bulubulu.

49. "O koya oqo na nona vuku na Kalou sa vosa talega kina, au na vakatalai ira yani na parofita kei na apositolo vei ira, ka na so vei ira era na vakamatea ka vakararawataka;

50. ena tarogi kina nai tabatamata oqo ena vuku ni nodra dra taucoko na parofita, ka se dave sara mai ena i tekivu kei vuravura,

51. mai na dra sara i Epeli kina dra i Sakaraia o koya ka vakamatei ena tadrui ni cabocabo ni soro kei na vale ni soro. Io, Au tukuna vei kemudou, nai tabatamata oqo ena tarogi kina.

52. "E ca vei kemudou na vuni lawa! Ni dou kauta tani na i dola ni kila ka. Ka o kemudou mada ga dou sa sega ni curu rawa kina, ka o dou qai tarovi ira tiko na sa curu tiko kina.

53. Ni tukuna tiko vei ira na veika oqo, a ra sa qai saqati Koya vakaukauwa ena Nona vosa o ira na vuni lawa kei na farisi, ka ra vakatarogi Koya ena vuqa na ka,

54. ena nodra vosa ni veicavilaki vua ka me sauma mai vei ira me rawa ni ra beitaki koya kina.

Me Qarauni Na Veivakaisini

12. Sega ni dede era sa osodrigi mai e udolu vaka udolu na tamata, a ra sa veibutuqaqi, a sa tukuna mada ga e liu vei iratou na Nona tisaipeli, ka vaka, dou qarauna na nodra leveni na farisi, na dauveivakaisini.

2. "Ni sa sega ni dua na ka me tabonaki mena sega ni cereki mai, se dua na ka me vunitaki mena sega ni kilai.

3. O koya oqo na veika dou tukuna ena vanua buto ena rogoci mai ena vanua rarama, kei na veika dou vakasolokakanataka lo e daliga mai na loma ni rumu ena kacivaki e delanivale.

Vakatavuvulitaka O Jisu Na Rerevaka Na Kalou

4. "Vei kemudou, na wekaqu, Au sa tukuna, dou kakua ni rerevaki koya sa vakamatea na yago, ni sa oti o ya e sega tale ni dua na ka me cakava rawa.

5. Ia Au na vakaraitaka vei kemudou, ocei mo dou rerevaka: dou rerevaki koya ga sa vakamatea oti, sa tu talega vua na kaukauwa me biuta ki Eli; io, Au na tukuna vei kemudou, dou rerevaki koya qo!

6. "Sa sega li ni volitaki na separo e lima ena rua walega na sede? Ka sa sega ni dua vei iratou me guileca e mata ni Kalou.

7. "Ia oi kemudou na drau ni ulumudou sa wiliki ka kilai matata tu. O koya oqo mo dou kakua ni rere tiko, ni o kemudou dou sa ka talei sara mai vei ira na yavusa separo.

Vakatusai Karisito E Matadra Na Tamata

8. "Au tukuna talega vei kemudou, o koya yadua ena vakatusai Au ena matadra na tamata, ena vakatusai koya talega na luve ni tamata ena matadra na agilosni ni Kalou.

9. "Ia o koya ena cakitaki Au ena matadra na tamata, ena cakitaki talega ena matadra na agilosni ni Kalou.

10. Ke dua e vosa beca na luve ni tamata ena rawa ni vosoti; ia ke dua e vosa vakasewasewana na Yalo Tabu ena sega sara ni vosoti.

11. Ni dou sa kau kina veivalenilotu kina mataveilewai se matadra na turaga bale, dou kakua ni leqataka na ka mo dou tukuna se mo dou sauma vakacava se na vosa me veiganiti tukuna.

12. "Ni sai koya na Yalo Tabu ena vakavulici kemudou ena auwa sara ga o ya ena vosa e kilikili me veiganiti tukuna."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Tamata Vutuniyau Lialia

13. A sa vosa mai vei koya e dua vei ira na lewe vuqa, ka vaka, "Qasenivuli, tukuna mada vei koya na tuakaqu nai votavota ni yau ka maroroi tu me wasea mai na noqu."

14. Ia sa tukuna vei koya o Jisu, "Tagane, au a sa lesi li me'u lewa na kena vakatulewataki na ka me baleti kemudrau?"

15. A sa tukuna o koya vei ira, "Dou yadrava ka qarauna na yalo e kocokoco, na levu ni i yau e tu vua e dua na tamata e sega ga ni solia vua na bula dina."

16. Sa qai tukuna vei ira o koya e dua na vosa vakatautauvata, ka vaka, "Sa dua na tamata vutuniyau sa vakalewe vinaka na veika e rawa mai ena nona qele.

17. A sa vakananuma e lomana, ka tukuna, "A cava me'u cakava tale ni sa sega na noqu lololo me'u binia kina na noqu lewe ni qele?"

18. Sa qai tukuna, 'Oqo ga ka'u na cakava: me'u na basuka sobu na noqu lololo ka tara e dua na ka vakaitamera, o koya oqori me'u na binia taucoko

kina na noqu lewe ni qele taucoko kei na noqu i yau kece.

19. "Au na qai tukuna ki yaloqu, "Yaloqu, sa ka levu sara na nomu i yau sa bini tu me baleta na veitabayabaki sa tu mai liu; oqo mo sa vagalegalei iko tu ga; mo kana, mo gunu, ka marau tiko."

20. "Ia sa tukuna mai vei koya na Kalou, 'tamata lialia! Ena bogi sara ga e daidai ena kautani kina mai vei iko na yalomu; ena qai nei cei nai yau o sa binia tu?'

21. "Io, na lialia o koya sa binia tiko na nona i yau e vuravura, mai lomalagi vua na Kalou e sega kina ni vutuniyau o koya."

Kakua Na Lomaocaoca

22. Sa qai tukuna o koya vei iratou na Nona tisaipeli, o koya oqo ka'u sa tukuna kina vei kemudou, mo dou kakua ni lomaocaocataka na ka me baleta na nomudou bula, ena cava mo dou kania; se na ka me baleta na yagomudou, ena cava mo dou na vakaisulu kina.

23. "E sega ni mai bibi na kakana se nai sulu, e bibi ga na bula.

24. "Dou raica mada na reveni, ni ra sa sega ni kabukaburaki se tatamusuki, sa sega na nodra vale ni yau se lololo; a sa vakani ira tikoga na Kalou. Oi kemudou dou sa ka talei sara mai vei ira na manumanu oqori?"

25. "A cava na kena yaga vei kemudou na lomaocaoca, ka ni sega mada ga ni rawa me tososi kemudou cake me vica na idi?"

26. "Ka ni sega ni cakava rawa na lomaocaoca e dua na ka lailai, a cava mo dou lomaocaocataka tiko kina e levu na ka?"

27. "Dou raica mada na viavia, se ra tubu vakacava: era sega ni cakacaka se veilakoyaki wavoki; ka'u tukuna vei kemudou, o Solomoni mada ga ena nona i ukuuku e sega ga ni totoka sara me vakataka e dua vei ira oqo.

28. "Kevaka sa vaka tu o ya na Kalou ena Nona conaka vinaka na co, na ka sa tubu ena vei saqata ka vakamai tale yani ena siga ni mataka, sa sega li ni dou ka talei sara me conaki kemudou vinaka, na nomudou vakabauta sa rui lailai?"

29. "Dou kakua ni vakasaqara na ka mo dou kania se na ka mo dou gunuva, dou kakua ni nuiqawaqawataka e levu na ka.

30. "Sa kalouvinaka o ira na dauveiqaravi oqori.

31. "Ni veika taucoko oqo era sa vakasaqara na lewe ni veivanua kecega, ka sa kila na tamamudou ni dou sa gadreva na veika oqo.

32. "Ia dou vakasaqara taumada ga na matanitu ni Kalou, na veika kecega oqo ena qai soli me kena i kuri vei kemudou.

33. Dou volitaka na ka dou taukena ka solia na ka ni loloma vei ira sa gadreva, dou sa vakarautaka tiko kina na taga ni lavo sa sega ni madra rawa, ka ni yau mai lomalagi sa sega ni yali ena tuga, ka sega ni butakoca rawa na daubutako kei na sarasara mera kanilaka.

34. "Ni vanua sa tiko kina na nomudou i yau, ena tiko talega kina na yalomudou.

Na Dauveiqaravi Yalodina Kei Na Dauveiqaravi Ca

35. "Dou vauca na tolomudou ka me waqa tikoga na nomudou cina;

36. "Ka mo dou vaka na tamata sa waraka na nona turaga, ena nona na lesu mai ena kana magiti ni vakawati, ka me dolavi vakatotolo vua na katuba ni sa lako mai ka tukituki.

37. "Sa kalouvinaka o ira na dauveiqaravi oqori ni sa lako mai na turaga ni ra sa yadra tiko. Au sa tukuna vakaidina vei kemudou, ena vauca na nona i sulu ka tukuna vei ira mera dabe sobu ka kana, sa qai lako mai ka qaravi ira.

38. "Kevaka sa mani lako mai o koya ena i karua ni wase ni bogi, se nai katolu ni wase ni bogi, ka kunei ira ni ra sa yadra tiko, era sa na kalouvinaka dina na dauveiqaravi oqori.

39. "Ia mo dou kila oqo, kevaka me sa kila rawa tiko nai taukei ni vale na auwa ena lako mai kina na daubutako, e sa na yadrava sara tikoga ena nona qarauna me kua ni butakoci na nona vale.

40. "O koya oqo dou vakarau talega oi kemudou, ni na lako mai na luve ni tamata ena auwa dou sega ni namaka."

41. Sa qai tukuna vua o Pita, "Turaga, na vosa vakatautauvata oqo o ni tukuna ga vei keitou, se tamata taucoko?"

42. Sa tukuna na Turaga, ocei beka na dauveiqaravi yalodina ka vuku, me lesia na nona Turaga me lewai ira na nona lewe ni vale, ka me dau vota na kedra ena kena gauna dodonu?"

43. "Sa kalouvinaka na dauveiqaravi o ya ni lako mai na nona turaga sa vakaogai koya ga ena nona i tavi.

44. "Au tukuna vei kemudou, na ka dina, ni na vakayacori koya na nona turaga me lewa na nona ka kecega.

45. "Ia kevaka ena tukuna e yalona na dauveiqaravi, na noqu turaga sa tosoya tale na nona lako mai, ka sa tekivu me mokulaki ira na dauveiqaravi yalewa kei na tagane, ka sa kana, gunu ka mateni,

46. "Na nona turaga na dauveiqaravi oqori ena lako mai ena siga sa sega ni namaka o koya, kei na auwa sa sega ni kila, ena qai vakasivoi koya tani ka lesia me votai vata kei ira na sega ni lotu.

47. O koya na dauveiqaravi oqori ni sa kila na loma i koya na nona turaga, ka sega ni vakarautaki koya se me cakava me vaka na nona lewa, ena vakalevutaki nai kuita ena tau vua.

48. "Ia vei koya e sega ni kila, ka qai cakava tiko na ka me tau kina vua nai kuita, ena lailai ga nai kuita ena tau vua. Vei koya e soli vakalevu vua, me solia mai vakalevu na ka e sa soli vua; kei koya sa vakacolati vua nai tavi, na ka era vinakata mai vua o ira na tamata na bula e soli koya taucoko.

O Karisito Sa Kauta Mai Na Tawase

49. "Au sa lako mai me'u biuta na bukawaqa ki vuravura, ka sa dua na ka noqu vinakata me sa waqa oti tu!

50. "Ia sa dua na papitaiso me'u na papitaisotaki kina, ka'u sa rui lomaleqa kina vakalevu me yacova ni sa vakayacori oti!

51. Dou sa vakananuma beka me'u kauta mai na veivinakati ki vuravura? Au tukuna vei kemudou, e sega, ia na veitawasei ga.

52. "Oqo ka lako yani e lewe lima ena dua na vale e ratou na veitawasei ratou na lewe tolu e ratou na saqati rau na lewe rua, kei rau na lewe rua e rau na saqati ratou na lewe tolu.

53. "O tama ena saqata na luvena tagane, na luvena ena saqati tamana, o tina ena saqata na luvena yalewa, na luvena yalewa ena saqati tinana, oi rau na veivugoni yalewa e rau na veisaqasaqa."

Mo Kila Na Gauna

54. Sa tukuna talega vei ira na lewe vuqa, ni dou sa raica ni sa kumukumuni vata na o mai na ra, sega ni bera nomudou tukuna, ni uca e sa na tau; a sa qai tau.

55. Ni dou sa raica na ceva ni sa liwa tiko, dou sa tukuna, ena vakarau dua na draki katakata; a sa qai yaco vaka kina.

56. "Na dauveivakaisini! Dou sa rawa sara ni kila na ka ena yaco e vuravura kei na maliwa lala, ia a cava dou sega ni kila rawa kina na gauna oqo?"

Veivinakati Kei Koya Sa Beitaki Iko

57. "Io, oi kemudou mada ga, na cava dou sega ni vakatulewataka rawa kina na ka e dodonu?"

58. Ni drau sa lako vata kei koya sa beitaki iko kina vale ni veilewai, mo saga vakaukauwa sara ena nomudrau sa lako tiko mo drau dua vata rawa, ke qai kauti iko vei turaga ni lewa, ka soli iko o turaga ni lewa vua na ovisa, ka biuti iko sara na ovisa kina vale ni veivesu.

59. "Ka'u tukuna vei kemudou, dou na sega ni lako tani rawa mai ena vanua o ya me yacova ni sa saumi taucoko nai lavo."

Veivutuni Se Rusa

13. A ra sa tu e kea eso ka ra tukuna vua na ka e a cakava o Pailato, ena nona a vakamatea eso na kai Kaleli ka qai veiwakitaka vata na nodra dra kei na manumanu era cabora.

2. A sa tukuna vei ira o Jisu, ka vaka, dou sa nanuma beka na vuna e a yaco kina vei ira na kai Kaleli na veika o ya mai vei ira na vo ni kai Kaleli, ni sa rui vakasisila na nodra i valavala ca?

3. "Au tukuna vei kemudou, e sega; ia dou na rusa talega vaka kina kevaka mo dou sega ni via veivutuni.

4. "Se o ira na lewe tinikawalu ka ra a mate ni baleti ira na vale cecere mai Sailoama, dou sa

nanuma beka ni o ira qo sa rui vakasisila na nodra i valavala ca, mai vei ira tale na kena vo ka ra vakaitikotiko mai Jerusalemi?

5. "Au tukuna vei kemudou, e sega; ia dou na rusa talega vaka kina kevaka mo dou sega ni veivutuni."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Vuni Lolo Sa Sega Ni Vua

6. Na vosa vakatautauvata oqo sa tukuna talega o Koya: a sa dua na tamata sa tei tiko ena nona vei loga vaini e dua na vuni lolo, a sa lako kina o koya me vakasaqara na vuana ka sa sega ni kunea e dua.

7. "Sa qai tukuna o koya vua sa dauqarava na nona veilogavaini, raica, sa tolu na yabaki na noqu vakasaqara tiko ena vuni lolo oqo me bau dua na vuana, ka sega ni dua me'u kunea. Mo taya sobu; sa sega li ni vakaoso vanua tu ga o koya?"

8. "Ia sa tukuna mai o koya vua, 'Kemuni saka, me vakabulai tale mada me dua na yabaki, me'u cukiraka vakavolivolita mada ka biuta kina nai vakabulabula ni qele.

9. Kevaka e sa vua, sa dua na ka talei, ia kevaka e sa sega, mo ni qai mai taya sobu."

Na Yalo E Dau Veivakamalumalumutaki

10. A sa vakatavuvuli tiko o Koya ena dua na vale ni lotu ena siga ni vakacegegu.

11. Ka raica, a sa dua na yalewa sa curumi koya tu na yalo e dau veivakamalumalumutaki me tinikawalu na yabaki, a sa dau vakalairoro tikoga ka sega ni bau tacake rawa.

12. Ia ni sa raici koya o Jisu, sa kaciva mai ka tukuna vua, "yalewa o sa sereki mai na nomu tauvimate."

13. A sa tabaki koya ena ligana, ka vakasauri sa duri vakadodonu, a sa vakarokorokotaka na Kalou.

14. Ia na turaga ni vale ni lotu sa vosa ena yalo e katakata, baleta nona veivakabulai o Jisu ena siga ni vakacegegu; ka tukuna vei ira na tamata, e ono na siga sa soli vua na tamata me ia kina na cakacaka; "O koya oqo moni lako mai kina me caka kina na veivakabulai, ka sega ena siga ni vakacegegu."

15. A sa tukuna vua na Turaga, ka vaka, "Na dauveivakaisini! E sega li ni dou dau sereka mai na nomudou dui bulumakau kei na asa, mai na kena vale ka dou kauta me la'ki vagunuvi ena siga ni vakacegegu?"

16. "Na yalewa oqo me sa vaka tu ga oqo, ni o koya na luvei Eparaama, mo vakasamataka mada - e tinikawalu na yabaki, na nona vesuki koya tu o Setani, e sega beka ni o marautaka ni sa sereki mai na kena i vesu ena siga ni vakacegegu?"

17. Ni sa tukuna oti na veika oqo o koya, era sa madua kecega na beitaki Koya; ia o ira kece na lewe vuqa era sa reki ena vuku ni veika cecere sa cakava o Koya.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Sore Ni Musita

18. Sa qai tukuna o Koya, na matanitu ni Kalou e vaka na cava? Kei na cava beka me'u na vakatautauvatana tukuna?

19. Sa vaka e dua na sore ni musita, ena nona taura e dua na tamata kauta ka la'ki biuta kina nona iteitei; a sa tubu cake ka yaco me dua na vunika levu, a ra sa vukaca mai na manumanu vuka ka vakasova ena veitabana.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Leveni

20. A sa tukuna tale o Koya, "Me'u na vakatautauvatana kei na cava na matanitu ni Kalou?"

21. "Sa vaka na leveni, sa kauta e dua na yalewa ka vunia ena loma ni tolu nai vakarau valawa, ka yacova ni sa vakavotukanataki koya na leveni o ya ena loma ni valawa.

Na Gaunisala Rabaililai

22. Ena nona i lakolako vaka ki Jerusalemi e curuma yani kina na veikorolelevu kei na veikorolalai ena Nona veivakavulici.

23. Sa qai tukuna vei Koya e dua, "Turaga, era sa lewe vica beka ga era sa vakabulai?" A sa tukuna o Koya vei ira,

24. "Dou saga vakaukauwa mo dou curu kina matamata rabaililai, ni lewe levu, Au tukuna vei kemudou, era vakasaqara mera curu kina ka sega ni rawa.

25. Na gauna me sa tucake kina nai taukei ni vale ka sogota na katuba, oi kemudou dou sa na tu etautuba ka tukituki e mata ni katuba, ka tukuna, Turaga, Turaga, ni dolava mada na katuba vei keimami, ena qai sauma mai o koya vei kemuni ka vaka, au sega ni kilai kemuni, o ni lako mai vei,'

26. Dou sa qai tusanaki kemudou yani vua, keimami kana ka gunu vata kei kemuni, o ni mai veivakavulici talega ena neimami veisalatu.'

27. "Ia ena tukuna mai o koya, au tukuna vei kemuni, ni'u sega ni kilai kemuni, E vei na vanua o ni lako tu mai kina. Ni lako tani vei au, oi kemuni kece na yavu tamata dau caka ca.'

28. Ena yaco na veitagicaki levu kei na kati vei bati, ni dou sa raici Eparaama, Aisake kei Jekope kei ira kece na parofita ni ra sa tu ena matanitu ni Kalou, oi kemudou dou sa biu tani tu mai.

29. Era na lako mai o ira era tiko mai na tokalau kei na ra, mai na vualiki kei na ceva, me ra tiko sobu ena matanitu ni Kalou.

30. "O ira sa muri era na liu, kei ira sa liu era na muri."

31. Ena siga vata tikoga o ya era lako mai kina eso na farisi, ka tukuna vua, "Mo lako tani ka vagalala eke, ni o Eroti sa vinakata me vakamatei iko."

32. Sa tukuna o Koya vei ira, dou lako ka la'ki tukuna vei koya na fokisi oqori, 'Ka raica, Au sa cemuri ira tani na tevoro ka ia na veivakabulai e daidai kei na siga ni mataka, ena i katolu ni siga sa na rawati kina na qaqa."

33. Sa dodonu Me'u sa na cavutu sara ga e daidai, ni mataka kei na siga sa tarava yani; ka ni sega ni kilikili tukuna me mate e dua na parofita ena taudaku kei Jerusalemi.

Sa Tagicaki Jerusalemi O Jisu

34. Isa Jerusalemi, isa Jerusalemi, na koro ka vakamatei ira na parofita kei na nomu dau vakaviriki ira e na vatu o ira na dau talai yani vei iko! Sa vakavuqa na gauna Noqu saga me'u vakasoqoni ira vata na luvemu, me vaka na tina ni toa ena nona dau vakasoqoni ira vata na luvena ena ruku ni tabana, ia o a sega sara ga ni vinakata!

35. "Raica! Esa na lala na nomu vale, ka'u tukuna vei iko na ka dina o na sega ni raici Au tale vakadua me yacova ni o sa tukuna, 'Au sa na ciqomi koya sa lako mai ena yaca ni Turaga!"

Sa Vakabulai E dua Na Tamata Sa Vuvuce Tu Na Yagona Ena Siga Ni Vakacegegu

14. Ena Nona a lako kina vale nei koya e dua na nodra i liuliu na farisi, me la'ki kana madrai kina ena dua na siga ni vakacegegu, a ra sa tu ka vakaraici Koya vinaka.

2. Ka raica, sa wavu tu e matana e dua na tamata sa tauvi koya na buketevatu.

3. A sa vosa o Jisu, vei ira na vunilawa kei ira na farisi, ka vaka, "E tara li me ia na veivakabulai ena siga ni vakacegegu se sega?"

4. Ia sa sega ni dua me vosa. A sa tauri koya ka vakabula, ka laiva me lako yani.

5. A sa tukuna vei ira, ka vaka, "Ke dua vei kemudou sa lutu kina dua na toevu e dua na nona asa se bulumakau, ena sega li ni vueta cake mai ka dina mada ga ni siga ni vakacegegu?"

6. A sa sega ni dua me sauma na Nona taro me baleta na veika oqo.

Mo Dau Biuti Iko Sobu

7. Sa tukuna vei ira e dua na vosa vakatautauvata me baleti ira na sureti kei nai valavala ni nodra digitaka nai dabedabe dokai, a sa tukuna vei ira:

8. Ni o sa sureti mai vua e dua ena kana ni vakawati, mo kakua ni la'ki dabe vei ira sa dokai, de dua e cecere cake mai vei iko e sureta o koya;

9. "Sa qai lako mai vei iko o koya ka a sureti kemudrau ruarua ka tukuna, nai dabedabe dokai oqori me dabe kina na tamata qo, o sa na qai mata madua ni o sa kau mo dabeca nai otioti ni dabedabe sara mai ra.

10. "Ia ni o sa sureti, mo la'ki dabe sara kina i otioti ni dabedabe mai muri, ni sa lako mai o koya e sureti iko me tukuna vei iko, na wekaqu, mo lako sara i cake. O ira na dabe tiko ena kana o ya vata kei iko era sa na dokai iko kece.

11. "Ke dua e dau laveti koya cake ena vakamalumalumutaki sobu, ke dua e dau vakamalumalumutaki koya sobu ena laveti cake."

12. A sa qai vuki o koya ka tukuna vei koya ka sureti koya mai, ni o sa cakava na vakasigalevu se na vakayakavi, mo kakua ni sureti ira na nomu i tokani, se tacimu, se o ira na wekamu, se o ira na kai nomu era vutuniyau, ni ra na sauma lesu vei iko mera sureti iko.

13. Ia ni o sa cakava e dua na magiti, sureti ira na dravudravua, na lokiloki, na paralase, na mataboko.

14. "O na vakasaututaki kina, baleta o ira oqori e sega ni ra na sauma lesu vei iko, o na qai saumi ni ra sa tucake tale na yalododonu."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Vakayakavi Levu

15. Ni sa rogoca e dua ka dabe vata tiko kei Koya ena teveli na veika oqo, sa tukuna vua, "sa kalouvinaka o koya ena kana madrai ena matanitu ni Kalou!"

16. Sa qai tukuna vua o Koya, a sa dua na tamata sa cakava e dua nai vakayakavi levu ka lewe vuqa sara sa sureta.

17. Ni sa vakarautaki oti nai vakayakavi sa talai ira nona dauveiqaravi me ra la'ki tukuna vei ira sa sureti, 'dou lako mai, sa vakarau tu na ka kecega.'

18. "Ia era sa lomavata kece mera sa soli ulubale. Sa tukuna vua na kena i matai, au se qai volia oti ga oqo e dua na tiki ni qele, ka me'u lako mada ka la'ki raica. Au kerea na nomuni veivosoti.'

19. "Sa tukuna tale e dua, au se qai volia oti ga oqo e lima na bulumakau siviya, ka'u sa vakarau sara tu ga oqo me'u vakatovolei iratou. Au kerea na nomuni veivosoti.'

20. "Sa tukuna tale e dua, au se qai vakawati vou sara ga oqo, ka sa bau dredre toka kina na noqu lako yani.'

21. A sa lako mai na dauveiqaravi ka mai vakaraitaka nai tukutuku oqo vua na nona turaga. A sa cudru nai taukei ni vale, ka tukuna vua na dauveiqaravi, mo lako vakatotolo yani i tuba kina vei gaunisala kei na veisaqata ni koro, ka kauti ira mai eke na dravudravua kei na lokiloki na paralase kei ira na mataboko.'

22. "Sa tukuna na dauveiqaravi, 'kemuni turaga, sa vakayacori me vaka na nomuni vakaro, ia na loma ni vale e se vakacirigalala ga.

23. "Sa qai tukuna nai taukei ni vale vua na dauveiqaravi, mo lakova yani na veigaunisala kecega kei na taudaku ni koro, ka vakasaurarataki ira mai na tamata mera lako mai ena noqu vale me rawa ni tawani taucoko kina.

24. Ni'u sa tukuna vei kemudou sa sega ni dua vei ira sa sureti ena tovolea nai vakayakavi au vakarautaka."

Me Biu Laivi Na Veika Kece Ni Da Muri Karisito

25. A sa lewe vuqa era sa lako vata kei Koya, sa vuki o koya ka tukuna vei ira,

26. Kevaka e dua sa lako mai vei Au ka qai sega ni besetaki tamana kei na tinana, watina kei ira na luvena, o ira na tacina kei ira na ganena, kei na

nona bula talega, sa sega ni rawa me Noqu tisaipeli.

27. O koya sa sega ni colata rawa na nona kauveilatai ka me muri Au sa sega ni rawa me Noqu tisaipeli.

28. "Ke sa dua vei kemudou sa via tara e dua na vale cecere, ena sega beka ni dabe sobu mada e liu ka cakacakataka na kena i sau, me raica kina nai vakatawa ni nona taga kei na vale e vakarau tara e rawa ni vakacavara vakavinaka kina -

29. "De cakava ga o koya na kena yavu ka sega ni rawa me vakaotia sara, era sa na qai vakalialiai koya o ira na raica,

30. "Era tukuna, na tamata qo sa sega ni rawa vua me vakaotia na vale ka a tekivu tara.'

31. "O cei na tui, me sa cavutu ga ka la'ki vakacibi i valu sara vua tale e dua na tui, ena sega beka ni dabe sobu mada e liu ka vakasamataka vakavinaka nai walewale me ravuti kina na mata sotia lewe ruasagavulu na udolu, mai vei ira na nona sotia ka ra lewe tini na udolu walega?

32. "Se dua tale, ni se kabuyawa sara tiko mai nai lakolako, sa tala o koya eso na nona mata me ra tavaki ira ka kerea mera sa veisorosorovi ga.

33. "Sa vakakina, ke dua vei kemuni sa sega ni biuta na ka kece sa tu vua, a sa sega ni rawa me Noqu tisaipeli.

Sa Ka Walega Na Masima Ke Sa Yali Na Kena Tuituina

34. "E ka vinaka na masima; ia kevaka sa takali tani mai na masima na kena tuituina, ena vakatuituinataki tale ena cava?

35. Sa sega sara ga ni yaga me i vakabulabula ni teitei se me dua na kena yaga kina qele, ia era sa na viritaka tani na tamata. O koya sa vakadaligana me rogoca, ka rogoca sara!"

Na Vosa Vakatautauvata Ni Sipi Ka Yali

15. A ra sa toro voleka Vua o ira kece na daukumuni vakacavacava kei ira na tamata i valavala ca mera rogoci Koya.

2. Era sa vosakudrukudru kina o ira na farisi kei ira na daunivolatabu, ka vaka, "na tamata oqo e ciqomi ira na tamata i valavala ca ka kana vata kei ira."

3. Sa qai tukuna vei ira o koya na vosa vakatautauvata oqo, ka vaka:

4. Vakacava mada ke dua vei kemudou sa dua na drau na nona sipi, kevaka sa vakayalia e dua vei ira, ena sega beka ni biuti ira tu na ciwasagavulu ka ciwa ena vanua liwa, ka la'ki vakasaqarai koya sa yali me yacova ni sa kunea tale?

5. E na gauna sa kunea kina, sa roqota ka reki vakalevu sara.

6. "Ni sa lako ki nona vale sa kacivi ira vata mai na nonai tokani kei ira na wekana ka tukuna vei ira, medatou mai reki vata ni'u sa qai kunea tale na noqu sipi ka yali!"

7. Au tukuna vei kemudou, ni sa levu vaka kina na reki mai lomalagi ena vuku i koya ga na le dua i valavala ca sa veivutuni, mai vei ira na tamata dodonu era lewe ciwasagavulu ka ciwa, sa sega ni yaga vei ira na veivutuni.

Na Vosa Vakatautauvata Ni Tiki Ni Siliva Sa Yali

8. "Se dua na yalewa sa tiko vua e tini na sede, kevaka sa vakayalia e dua na sede sa sega beka ni vakawaqaca na cina ka taviraka na vale, ka vakasaqara vagumatua me yacova ni sa kunea?"

9. "Ni sa kunea o koya, sa kacivi ira vata mai na nona i tokani kei ira na wekana, sa tukuna, medatou mai marau vata ni'u sa qai kunea na dua na sede ka'u a vakayalia!"

10. "Au tukuna vei kemudou, ni sa vaka kina na reki ena vakayacori e matadra na agilosu ni Kalou, ena vukuna walega na e dua nai valavala ca sa veivutuni."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Gone Tagane Ka Yali

11. Sa tukuna tale, "e dua na tamata sa lewe rua na luvena tagane,

12. A sa tukuna vei tamana o koya ka gone vei rau, 'tamaqu, solia mai na noqu i votavota sa maroroi tu me baleti au.' A sa wasea na nona i yau o Tamadrau vei rau.

13. Ni oti e vica na siga sa kumuna kece na nona i yau o koya ka gone, ka lako yani kina dua na vanua vakayawa, mai kea sa la'ki vakayagataka kece kina o koya na nonai lavo ena lasa kei na veimarau vakasisila.

14. "Ia ni sa la'ki oti kece na nona i lavo, a sa qai yaco e dua na dausiga levu ena vanua o ya, a sa lala na ketena ka vakasaqara.

15. Sa lako vua e dua nai taukei ni vanua o ya ka soli koya me bau cakacaka, a sa vakatalai koya kina nona loma ni ba me dau vakani ira na vuaka.

16. Na kakana era dau kania na vuaka sa kana talega kina o koya, a sa sega ni dua me bau vakani koya.

17. "Ia ni sa qai liaci koya, sa tukuna, isa era lewe levu na tamata cakacaka nei tamaqu, era kana madrai era mamau ka vo tale tu, ia oi au sa mai kolaiciba tu oqo ena viakana!"

18. 'Au na cavu tu sara ga oqo ka lako vei tamaqu, ka'u na tukuna vua, "Tamaqu, au sa i valavala ca ki lomalagi, vei kemuni talega,

19. "Ka'u sa sega kina ni kilikili tukuna me'u vakatokai tale me luvemuni. Mo sa okati au ga me vaka e dua na nomu tamata cakacaka."

20. "A sa cavutu ka lako vei tamana. Ia ni se qai lako tiko mai vakayawa, a sa raici koya o tamana ka sa lomana vakalevu, a sa cici vua ka mokoti koya, ka regua.

21. "A sa tukuna vua na luvena, 'Tamaqu, au sai valavala ca ki lomalagi vei kemuni talega, ka'u sa sega kina ni kilikili tukuna me'u vakatokai tale me luvemuni.'

22. "Ia sa tukuna o tamana vei ira na nona tamata cakacaka, nai sulu totoka duadua, dou kauta mai ka vakasulumi koya kina, ka dou vakadarama ki ligana e dua na mama kei nai vava ki yavana.

23. Dou kauta mai na luve ni bulumakau sa uro ka vakamatea, me datou kana ka marau kina;

24. Ni o koya na luvequ oqo a sa mate sa qai bula tale; a sa yali sa qai kune tale. A ra sa tekivu veimeketi.

25. Se cakacaka tiko mai ena i teitei na luvena o koya ka qase vei rau. Ni sa lesu mai ka volekata mai na vale, sa rogoca na domo ni vakatagi kei na mauwe ni veimeketi.

26. "A sa kaciva e dua vei ira na tamata cakacaka ka taroga vua nai balebale ni rorogo oqo.

27. "Sa tukuna vua o koya, o tacimu sa lesu tale mai, ka sa vakamatea kina o tamamudrau na luve ni bulumakau uro duadua, baleta ni a sa yali rau sa qai veikune tale ena bula vinaka.'

28. Ia sa sega ni vinakata o koya me curu ki loma ni vale, ena nona cudruvaka na ka oqo, o koya oqo sa curu mai kina ki tautuba o tamana ka mai vakamasuti koya.

29. "A sa tukuna o koya vei tamana, ka vaka, raica, na veiyabaki kece mai oqo au veiqaravi tu ga vei iko; e se sega vakadua ni dua na gauna me'u vakatanitaka na nomu lewa; ka sega mada ga ni o bau solia vei au e dua na luve ni me, me'u marau vata kina kei ira na noqu i tokani.

30. Ia e sega ni bera ga na nona sa lesu tale mai na luvemu oqo, na luve ni bulumakau uro duadua o vakamatea sara ga me kena, ni nomu i yau e vakayagataka taucoko o koya vei ira na yalewa era volitaki ira.'

31. A sa tukuna vua o koya, 'Luvequ, na ka kece au taukena tu oqo sa nomu tu, ni o sa dau tu vata ga kei au.

32. Ia na tacimu oqo, a sa mate ka sa qai bula tale, a sa yali ka sa qai kune tale, sa dodonu kina meda kana ka veimeketi ena marau."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Dauveiqaravi Sega Ni Cakacaka Vakadodonu

16. Sa tukuna talega vei ira na Nona tisaipeli: a sa dua na tamata vutuniyau sa tiko e dua na nona dauveiqaravi, ka sa beitaki na dauveiqaravi oqo ena nona vakasabusabutaka na nona i yau.

2. "A sa kacivi koya mai ka tukuna vua, vakacava na veika au rogoca me baleti iko? Mo sa solia mada mai e dua nai vola tukutuku ni nomu veiqaravi, ni sa sega ni ganiti iko mo mai dauveiqaravi.

3. Sa tukuna e lomana na dauveiqaravi, na cava beka me'u na cakava? Ni o koya na noqu turaga sa kauta tani vei au na noqu i tutu vakadaveiqaravi. Sa sega ni rawa me'u teitei, au madua na la'ki kerekere.

4. 'Au sa qai kila rawa na cava me'u cakava, ni'u sa vakasivoi tani mai na dauveiqaravi me rawa ni

ra ciqomi au tale na tamata kina nodra veivalevale.

5. Sa qai kacivi ira kece mai na dinau tu vua na nona turaga, ka tukuna vei koya na kena i matai, e vica sara mada o dinautaka tu vua na noqu turaga?

6. "Sa tukuna o koya, e dua na drau nai vakarau waiwai, a sa tukuna vua, 'Mo taura na nomu i vola ni dinau, ka dabe vakatotoloira mo vola me limasagavulu.'

7. "Sa taroga tale e dua, e vica mada o dinautaka?' Sa tukuna o koya, e dua na drau nai vakarau valawa. A sa tukuna vua, 'Mo taura na nomu i vola ni dinau ka vola me walusagavulu.'

8. A sa vosa vakacautaki koya kina na nona turaga, ena vuku ni cakacaka vaqaseqase sa cakava. Ni ra sa qaseqase sara na gone ni vuravura ena veika vakavuravura mai vei ira na gone ni rarama.

9. "Ia ka'u tukuna vei kemudou, dou veitokani yani kei ira eso me vakayacori kina na veika e sega ni dodonu, na veika oqo sa rawa li ni dou curu kina nomudou vale Sega ni mudu?

10. "O koya sa dina ena ka lailai ena dina talega ena ka levu, kei koya sa sega ni dina ena ka lailai ena sega ni dina talega ena ka levu.

11. Kevaka dou sa sega ni dina mada ga ena i yau vakavuravura, ocei me qai vakabauti kemudou, me soli koya ena iyau dina sa tu mai lomalagi?

12. "Kevaka mo dou sa sega ni dina ena nona i yau e duatani tale, o cei me qai solia vei kemudou na ka e dodonu me nomudou?

13. "Sa sega ni dua na dauveiqaravi me qarava e lewe rua na turaga; ni na sevaka e dua ka lomana e dua, se me dina vua e dua ka lawaki vua e dua. Na Kalou kei nai yau e sega ni rawa ni dou qaravi rau ruarua."

Nai Vunau, O Ira Na Parofita, Kei Na Matanitu

14. O ira na farisi era dau lomana sara vakalevu nai lavo, ni ra sa rogoca na ka kecega oqo, a ra sa vakadredrevaki Koya.

15. Sa tukuna o Koya vei ira, oi kemudou dou sa kitaka na ka mera dokai kemudou kina na tamata, ia na Kalou sa kila na yalomudou. Na ka era vakaturagataka na tamata e ka vakasisila ena mata ni Kalou.

16. Dou a tuberi voli mai ena i vunau kei ira na parofita, me yacova ni basika o Joni. Ena nona sa qai mai vunautaka ni sa voleka na matanitu ni Kalou, ka lewe vuqa era sa sasaga mera rawata.

17. "E rawa ni toso laivi o lomalagi kei vuravura mai na kena tosoi tani e dua na mala ni vosa lailai mai na i vunau.

18. O koya sa biuta na watina yalewa ka la'ki vakawati tale kei na dua na yalewa sa dauyalewa; kei koya sa vakawatitaka na yalewa qo sa dautagane.

Na Tamata Vutuniyau Kei Lasarusu

19. A sa dua na tamata vutuniyau sa dau vakaisulu ena i sulu lokaloka kei na lineni matailalai, a sa dau kana, gunu, ka marau ena veisiga.

20. Ia mai na nona matamata sa dau dabe ka kerekere tiko kina e dua na tamata dravudravua, na yacana o Lasarusu sa tauva kece na yagona na karokaro boica.

21. "Ena nona dabe tu e kea sa dua na ka nona mateca, me bau kania mada ga eso na meme ni kakana e lutu mai na teveli ni tamata vutuniyau. Ka kenai kuri vua ena nodra dau lakovi koya mai na koli me ra mai vakadramica na nona karokaro.

22. "A sa mate na tamata dravudravua dau kerekere oqo, ka ra sa keveti koya na agilosu kina lomasese i Eparaama. A sa mate talega na tamata vutuniyau ka ra sa buluti koya.

23. A sa lako na yalona ki Etesi ka sa vakararawataki, ni sa tacake me rai yani sa raici Eparaama ni tucake sara tu mai vakayawa kei Lasarusu e lomasese.

24. "A sa kaci ka tukuna, 'Isa tamaqu Eparaama, ni lomani au mai, ni talai Lasarusu mada mai, me tonisua walega na vuso ni nona i qaqalo ena wai me mai vakabatabatataka na yamequ; ni'u sa vakararawataki ena yameyame ni buka oqo.

25. "Ia sa tukuna o Eparaama, 'Luvequ, nanuma mada na nomu se bula voli e vuravura ni veika vinaka kecega e nomu, o Lasarusu e nona kece na veika ca; ia sa mai vakayacori eke vua na veivakamenemenei o iko sa nomu na veivakararawataki.

26. E dua talega na ka, e dua nai keli levu ka titobu e davo tu oqo ena keda maliwa, ka sa dredre kina me dua eke e rawa ni lako yani ekeri, ka vaka kina mai keru e dredre ni lako rawa mai eke.'

27. "Sa qai tukuna o koya, isa tamaqu, au sa kerei iko sara ga vakabibi, mo talai koya kina vale nei tamaqu,

28. Ni sa lewe lima na taciqu, me la'ki vakasalataka vei ratou na ka me ratou cakava, de ratou qai lako talega mai ena vanua ni veivakararawataki oqo.

29. "Sa tukuna vua o Eparaama, o Mosese kei ira na parofita sa tu ga vei iratou; me ratou rogoci ira ga.

30. "Sa tukuna o koya, e sega ni rawa, tamaqu Eparaama; ia kevaka me dua sara ga vei ira na mate me lako vei iratou, e ratou na qai veivutuni.

31. "Ia sa tukuna vua o koya, kevaka me ratou sa sega ni rawa mada ga ni rogoci Mosese kei ira na parofita, me ratou qai vakabauta vakacava ke dua e sa mate me qai la'ki vunau vei iratou."

O Jisu Sa Vakasalataka Me Baleta Na Basulawa

17. Sa qai tukuna o koya vei iratou na tisaipeli, "Na veivakacalai ni valavala ca ena yaco

ga mai, ia ena ca o koya sa veivakacalai me ia kina nai valavala ca!

2. "E vinaka cake na tamata oqo me vesu e domona e dua na vatu levu, ka me qai la'ki viritaki yani ki na loma ni wasa liwa, ka ca ga ni vakacalai ira na lalai oqo.

3. "Dou qarauni kemudou vinaka. Kevaka sa caka cala vei iko na wekamu, mo vunauci koya; kevaka sa veivutuni, mo vosoti koya.

4. "Kevaka sa caka cala vei iko vaka vitu ena dua ga na siga, ka mai tukuna talega vaka vitu vei iko, ka vaka, 'au sa veivutunitaka, io mo vosoti koya."

Na Vakabauta Kei Na Nomu I Tavi

5. A ratou sa qai tukuna vua na Turaga nai apositolo, ni vakalevutaka mada na neitou vakabauta.

6. A sa tukuna na Turaga, kevaka na nomudou vakabauta sa vaka na sore ni musita, dou sa na rawa ni tukuna kina vuni lolo oqo, mo cavu sara ga oqo ka la'ki teivaki iko ena loma ni wasawasa, e sa na muria ga o koya na nomu vosa.

7. "E rawa ni dua beka vei kemudou, sa dua na nona dauveiqaravi sa siviya tiko, se me vakatawani ira na sipi, ni sa lesu mai ena cakacaka me tukuna vua, mo lako sara mai vale mo dabe ka kania sara?

8. "Ia ena sega li ni tukuna vua vakaoqo ne, mo vakarautaka mada e dua na kequ, vakayakavi, ka vakadretaka vakavinaka mai na nomu i sulu ka qaravi au, me yacova ni'u sa kana oti ka mateni, ni sa oti o ya sa qai rawa ni o mai kana ka gunu talega?

9. Ena vakavinavinakataki koya beka na dauveiqaravi o ya, ena vuku ni nona cakava na ka e vakarota vua? Au vakabauta ni sega.

10. "Mo dou vakatalega o ya, ni dou sa cakava na ka sa vakaroti vei kemudou, dou tukuna, keitou oqo na tamata vakarorogo walega. Keitou na cakava ga na ka sa vakaroti mai me keitou cakava."

Vakasavasavataki E Tini Na Vukavuka

11. Ena nona i lakolako ki Jerusalemi e lako curuma kina na ke drau tadruga o Samaria kei Kaleli.

12. A sa curuma e dua na koro, ka sotava kina e lewe tini na vukavuka, a ratou sa tucake tu ga mai vakayawa.

13. E ratou sa qai kaci mai ena domo levu ka vaka, "I Jisu, na Turaga, ni lomani keitou mai!"

14. Ia ni sa raici ira, sa tukuna vei iratou, "Dou lako, ka la'ki vakaraitaki kemudou vei ira na bete." Ena gauna e ratou sa lako tiko kina, a ra sa savasava mai.

15. E dua vei iratou ni sa raica na nona sa vakabulai sa lesu tale, ka vakarokorokotaka na Kalou ena domo levu sara,

16. A sa cuva sobu ena yava i Jisu ka vakavinavinakataki Koya. Na tamata oqo sa kai Samaria.

17. Sa tukuna o Jisu, ka vaka, e sega li ni lewe tini e ratou sa vakasavasavataki? Ia e vei oiratou na lewe ciwa?

18. "E sega sara ga ni dua vei iratou oqori me lesu mai ka me bau mai vakavinavinakataka na Kalou, o koya ga na kai tani oqo?"

19. A sa tukuna vua o koya, "Tucake, ka lako, na nomu vakabauta sa vakabulai iko."

Lako Mai Na Matanitu

20. Ena nodra sa tarogi Koya na farisi se na gauna cava ena yaco mai kina na matanitu ni Kalou, a sa sauma vei ira ka vaka, na matanitu ni Kalou e sega ni yaco mai me kunei rawa ni sa tiko e dua na kena i vakatakilakila;

21. "se me tukuni vaka oqo, sa tiko oqo o koya! Se sa tiko mai kea o koya! Ka raica, na matanitu ni Kalou sa tu e lomamudou."

22. Sa qai tukuna vei iratou na tisaipeli, ena yaco mai na siga dou na gadreva kina mo dou a bula vata tale kei koya na luve ni tamata me bau dua mada ga na siga, sa ka ni rarawa dou na sega ni raica tale.

23. Era na tukuna vei kemudou, dou mai raica eke! Se dou la'ki raica e kea! Dou kakua ni lakova se muri ira.

24. Me vaka na tibi ni livaliva ka vakararamataka na mua ni lomalagi kadua kina mua ni lomalagi kadua, ena vaka kina na siga ni nona rairai mai na luve ni tamata.

25. Ia ena sotava mada e liu e vuqa na veika rarawa, ka ra na besetaki Koya na i taba tamata oqo.

26. Me vaka na gauna e a bula kina o Noa, ena vaka talega kina na gauna e bula kina na luve ni tamata;

27. Era kana, era gunu, era vakamau, ka era veimusumusukitaki mera vakamau, ka yacova na siga sa vodo kina ki waqa o Noa, a sa qai lako mai na waluvu ka vakawabokotaki ira vakadua.

28. Ena vaka talega na gauna e a bula kina o Loti, era kana, era gunu, era volivoli mai, era volivolitaki, era teitei, era tara vale;

29. Ia na siga sa biuta mai kina na koro o Sotoma o Loti, sa qai lutu sobu mai lomalagi na bukawaqa kei na sulifure, ka vakawabokotaki ira kecega.

30. Ena vaka sara ga o ya na siga ena vakaraitaki Koya kina na luve ni tamata.

31. Ena siga o ya, o koya sa tiko e delavuvu ni vale ka tu na nona i yau e loma ni vale, me kakua ni siro sobu tale mai ra me kau tani. Sa vaka kina o koya sa teitei tiko, me kakua ni lesu tale mai.

32. "Mo dou nanuma tiko na wati Loti.

33. O koya sa vakamenemenea na nona bula me maroroa ena vakayalitaka, kei koya sa ka wale vua na nona bula me vakayalia ena maroroi.

34. "Au tukuna vei kemudou, ena bogi o ya e rau na lewe rua ena dua na loga: e dua ena kau tani ka dua ena tu laivi mai.

35. "Ena lewe rua na yalewa e rau na qaqaqi tiko: e dua ena kau tani ka dua ena tu laivi mai.

36. "Ena lewe rua na tagane e rau na teitei tiko: e dua ena kautani ka dua ena tu laivi mai."

37. A ra sa tukuna vua ka vaka, "Turaga, E vei na vanua era na kau kina?" A sa tukuna vei ira, era na la'ki ro na ikeli ena vanua e tu kina na yago."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Yada Segā Ni Guce

18. A sa vosataka vei ira e dua na vosa vakatautauvata, ka baleta tiko meda kakua ni dau guce ena masu,

2. Sa tukuna: "Ena dua na koro e tiko kina e dua na turaga ni lewa, ka sega ni bau rerevaka na Kalou se me dokai ira na tamata.

3. A sa tiko ena koro o ya e dua na yada; a sa lako tikoga mai vua, ka tukuna, mo ni dikeva tale mada na kisi kei koya keirau veilewai tiko.

4. A sa bese mada ni cakava kina e dua na ka; ia sa qai tukuna tale o koya, e lomana, oi au e sega ni dua na tamata me'u doka se me'u rerevaka na Kalou,

5. "Ia ni sa mai vakasosataki au tikoga na yada oqo au sa na cakava kina e dua na ka, baleta ni sa mai vakaocai au ena vuku ni nona lako tikoga mai."

6. Sa qai tukuna na Turaga, dou sa rogoca na vosa e tukuna na turaga ni lewa sega ni dodonu o ya.

7. Me qai rawa vakacava vua na Kalou oqo, me sogota na qara ni daligana vei ira na Nona digitaki ena nodra masuti koya siga kei na bogi, ena rawa li vua me vakaberaberataka?

8. "Au tukuna vei kemudou ena saga o koya e dua na gaunisala totolo mena sotavi kina. Ia na taro oqo, vakacava na gauna ena lesu tale mai kina na luve ni tamata, ena kunea beka na vakabauta e vuravura se sega?"

Na Vosa Vakatautauvata Nei Koya Na Farisi Kei Na Daukumuni Vakacavacava

9. A sa tukuna talega o koya na vosa vakatautauvata oqo, ni so e ra sa vakadonui ira sara tu ga ena ka era cakava, ka ra sa qai dau raici ira sobu kina eso:

10. E lewe rua na tamata e rau sa lako cake kina vale ni soro me masu, e dua na farisi ka dua na daukumuni vakacavacava.

11. A sa tucake tu na farisi ena dokadoka ka vaka oqo na nona qaqa ni masu, na Kalou, au vakavinavinakataki iko ni'u sega ni tautauvata kei ira na tamata era tu mai kea, era daubutabutako, era dau veivakaisini, era dauveibutakoci se me'u vakataki koya na daukumuni vakacavacava ka tu oqo.

12. Au dau lolo vakarua ena veimacawa; au dau solia nai katini ni veika kecega au rawata.

13. Ia o koya na daukumuni vakacavacava sa tucake tu ga mai vakayawa, ka sa dredre mada ga vua me tucake na matana ki lomalagi, a sa tavia na lomaserena, ka tukuna vaka oqo ne, kemuni na

Kalou, oi au na tamata i valavala ca, au kerea mo ni lomani au mai!

14. "Au tukuna vei kemudou, na tamata oqo ni sa lako e nodratou sa lako ena yalo e galala ni sa vakadonui, mai vei koya na kena i karua; ke dua sa laveti koya cake ena vakamalumulumutaki sobu, ia ke dua sa vakamalumulutaki koya sobu ena laveti cake."

O Jisu Sa Vosavakalouvinakataki Ira Na Gone Lalai

15. A ra sa kauta talega mai Vua na gone lalai me bau tarai ira o koya; ia ni ratou sa raica na tisaipeli na ka oqo e ratou sa vunauci ira.

16. Ia sa kacivi iratou mai vua o Jisu, ka tukuna, dou laivi ira na gone lalai me ra lako mai vei au, dou kakua ni tarovi ira; ni o ira na lewe ni matanitu ni Kalou sa vaka na gone lalai.

17. Au tukuna vei kemudou na ka dina, ke dua e sega ni tu vua na yalo me vaka na yalo ni gone ena dredre me curuma na matanitu ni Kalou."

O Jisu Sa Vakasalataka Na Cauravou Vutuniyau

18. A sa tarogi koya e dua nai liuliu, ka tukuna, "Oi kemuni na qasenivuli uasivi, a cava me'u cakava me'u rawata kina na bula Segā ni mudu?"

19. Sa tukuna vua o Jisu, cava beka o tukuna kina ni'u sa rui uasivi? Ni sega tale ni dua e uasivi, ia e dua ga, sai koya na Kalou.

20. "O iko sa kila vinaka nai vunau: mo kakua ni veibutakoci, mo kakua ni laba, mo kakua ni butako, mo kakua ni lasulasu, mo dokai rau na tamamu kei na tinamu."

21. A sa tukuna o koya, "Mai na gauna ni noqu gone ka yacova mai oqo, na veika kece oqo au muria vinaka tu mai."

22. Ni sa rogoca o Jisu na nona vosa, sa tukuna vua, e dua walega na ka o se bera ni o cakava tiko. Mo volitaka kece na ka o taukena ka wasea vei ira na dravudravua na kena i lavo, o sa na qai vakaiyau kina mai lomalagi; ka oti mo lako mai, ka muri Au."

23. Ia ni sa rogoca o koya na vosa oqo, sa lomabibi vakalevu, ni sa tamata vutuniyau.

Sa Rawarawa Vua Na Kalou Na Ka Kecega

24. Ni sa raica o Jisu ni sa rui lomabibi vakalevu, sa tukuna, "O ira na vutuniyau sa bau dredre toka vei ira mera curu kina matanitu ni Kalou!

25. "Sa rawarawa cake vua na kameli me curuma na mata ni i cula, mai vei koya na vutuniyau me curu kina matanitu ni Kalou."

26. O ira sa rogoca na vosa sa tukuni oqo, era sa tukuna, "Kevaka sa vaka tu o ya, o cei beka sa na qai bula rawa?"

27. Ia sa tukuna o koya, "Na ka sa dredre vua na tamata sa rawa vua na Kalou."

28. Sa qai tukuna o Pita, "Raica, keitou sa biuta laivi na veika kece ka muri Kemuni."

29. A sa tukuna vei iratou o koya, Au tukuna vei kemudou na ka dina, kevaka e dua me vakataki kemudou me biuta na nona vale, na nonai tubutubu, o ira na tacina se watina se luvena, ena vuku ni matanitu ni Kalou,

30. "E sa na sega ni taqea rawa na veivakasaututaki ni Kalou vua ena bula mada ga oqo, e sa na qai duatani sara na bula sa bera mai, oqori na bula sega ni mudu."

Sa Yalataka Ena I Katolu Ni Gauna O Jisu Na Nona Mate Kei Na Tucake Tale

31. Sa qai kauti iratou na lewe tinikarua vakatikitiki, ka tukuna vei iratou, "Ka raica, edatou sa na lako ki Jerusalemi, na veika kece era vola na parofita, me baleti Koya na luve ni tamata ena vakayacori taucoko.

32. Ena soli yani o koya vei ira na kai matanitu tani, era na qai vakalialia Koya, era na vakadredrevaka ka kasiviti Koya.

33. "Era na vakanakuitataka ka vakamatea. Ena i katolu ni siga ena qai tucake tale mai.

34. Ia na veika oqo era lecaikataka; ni ra sa sega ni kila na ka sa cavuti ni sa sesewa vei ira.

Sa Rai Tale Na Tamata Mataboko

35. A sa lako o koya ki Jeriko ni sa volekata yani na koro, a sa dua na tamata mataboko sa dabe ena bati ni sala me dau kerekere.

36. Ena nona sa rogoci ira na lewe vuqa nira sa lako tiko, sa taroga se cava sa yaco.

37. A ra sa tukuna vua ni o Jisu na kai Nasareci sa lako tiko o ya.

38. Sa qai kaci yani o koya, ka vaka, "I Jisu, na luve i Tevita, mo ni yalololoma mai vei au!"

39. A ra sa karalaki koya mai o ira sa taubale tiko e liu vua, me galu na gusuna ka tiko lo; ia sa qai tosoa cake ga o koya na domona, "Na luvei Tevita, ni yalololoma mai vei au!"

40. A sa tu vakadua o Jisu ka vakarota yani me kau mai Vua. Ni sa volekati Koya mai, sa taroga,

41. ka vaka, "A cava o vinakata vei Au me'u cakava vei iko?" sa tukuna o koya, "Turaga, o au me rai ga na mataqu."

42. A sa tukuna vei koya o Jisu, "Me rai na matamu; na nomu vakabauta sa vakabulai iko."

43. Vakasauri sa rai na matana, ka sa muri Koya sara, ka vakalagilagia na Kalou. O ira taucoko na tamata ni ra sa raica na veika sa yaco, a ra sa vakavinavinaka vua na Kalou.

Sa Lako Mai O Jisu Kina Vale Nei Sakiusa

19. A sa lako curumi Jeriko o Jisu.

2. Ka raica, sa dua na vutuniyau ka nodra i liuliu na daukumuni vakacavacava na yaca ni tamata oqo o Sakiusa.

3. A sa via raici Jisu se tamata vakacava o koya, ia sa dredre ni raica ena vukudra na lewe vuqa, ni sa rui tamata lekaleka.

4. Sa qai ciciva yani e dua na vuni lolo ka tu sara mai liu, sa kabata cake me rawa ni raici Koya kina, ni na lakova mai na vanua o ya o koya.

5. Ia ni sa donuya mai na vanua o ya o Jisu, a sa rai i cake, ka raici koya, ka tukuna vua, "I Sakiusa, mo siro sobu mai vakatotolo i ra qo, e daidai Au na tiko kina ena nomu vale."

6. A sa siro sobu mai vakatotolo era o koya, ka ciqomi Koya ena yalo e reki.

7. Ia ni ra sa raica, era sa vosavakacacataka kece, ka vaka, "A sa lako o koya vua e dua na tamata i valavala ca me la'ki nona vulagi."

8. A sa tucake o Sakiusa ka tukuna vua na Turaga, "Ni raica, Turaga, e veimama ni noqu i yau au solia vei ira na dravudravua; kevaka au taura vakatawa dodonu na nonai yau e dua tale, e sa na sega ni caka rawa na i yau au taukena."

9. A sa tukuna vua o Jisu, e daidai sa yaco na bula ena vuvale oqo, baleta o koya talega sa luvei Eparama;

10. "ni sa lako mai na luve ni tamata me vakasaqara ka vakabulai koya na tamata sa yali tu."

Na Vosa Vakatautauvata Ni I lavo

11. Ni ra sa rogoca na veika oqo, sa vosataka tale o koya e dua na vosavakatautauvata, baleta ni sa toro volekati Jerusalemi yani o koya, a ra sa nanuma kina ni na yaco mai vakasauri na matanitu ni Kalou.

12. O koya oqo sa tukuna kina o koya: a sa dua na turaga sa lako kina dua na vanua vakayawa, me la'ki vakayacori vua na veibuli me dua na tui o koya ka oti me lesu tale mai.

13. "A sa kacivi ira mai e lewe tini na nona dauveiqaravi, ka solia vei ira yadua e tini na pauidi, ka tukuna vei ira, dou cakava kina na nomudou bisinisi me yacova na noqu lesu mai.

14. Ia era sa sega ni taleitaki koya o ira na nona lewe ni vanua, ka ra tala e dua na mata me la'ki tukuna vua, ni ra sega ni taleitaki koya me nodra tui.

15. Ni sa lesu mai ni oti na veibuli vaka tui vua, a sa vakarota me ratou kau mai vua oiratou na dauveiqaravi ka solia kina o koya nai lavo se ratou sa cakacataka se sega.

16. "A sa lako mai na kenai matai, ka tukuna, noqu turaga na nomu i lavo sa rawa tale mai kina e tini na pauidi.

17. Sa tukuna vua o koya, "Vinaka vakalevu, o iko na dauveiqaravi vinaka, ena vuku ni nomu yalodina ena veika lalai, mo lewa e tini na koro lelevu.

18. A sa lako mai na kena i karua, ka tukuna, noqu turaga, na nomu i lavo sa rawa tale mai e lima na pauidi.

19. "Sa tukuna talega vua o koya, mo lewa e lima na koro lelevu.

20. A sa lako tale mai e dua, ka tukuna vua, noqu turaga, oqo na nomu i lavo ka'u maroroya vinaka ena noqu ologa ena i tavoi.

21. Ni'u a rerevaki kemuni, ni o ni sa rui tamata lomaqa. Ka o ni mai taura na ka o ni sega ni biuta tu, ka tamusuka na ka o ni sega ni kaburaka.

22. "A sa qai tukuna vua o koya, na ka o cavuta mai e gusumu au na lewai iko kina, tamata viavialevu o iko. Ni o sa kila ni'u tamata lomaqa ka'u taura na ka au sega ni biuta tu, ka'u tamusuka na ka au sega ni kaburaka.

23. Na cava o sega ni vakacuruma kina na noqu i lavo ena baqe, me'u na taura kina eso na kena tubu ni'u sa lesu mai oqo?"

24. Sa qai vuki yani o koya vei ira sa wavu voleka tu, ka tukuna, dou taura tani mai vua nai lavo, ka solia vei koya sa tini na paudi sa tiko rawa vua.

25. ("Ia era sa tukuna vua, kemuni saka turaga, e tini na paudi sa tu vua.)

26. Ka'u tukuna vei kemudou, o koya sa tu rawa vua na ka ena soli tale vua na ka; ia vei koya e sega ni tu vua, na ka sa bau toka rawa vua ena kautani tale mai vua.

27. Ia dou kauti ira mai kike na kequ meca ka ra sega ni taleitaka na noqu i tutu vaka tui, dou vakamatei ira eke e mataqu."

Nona Curu Mai O Jisu Na Tui Qaqa

28. Ni sa vosataka oti na veika oqo, sa qai tomana tale na Nona i lakolako cake ki Jerusalemi.

29. Ni sa volekata mai o koya na koro o Pecivaki kei Pecani ena ulunivanua sa vakatokai na veiolive, sa qai vakatala e lewe rua na Nona tisaipeli,

30. Sa tukuna vei rau, drau lako kina koro sa tu mai oqori, ni drau sa curu kina drau na raica e dua na luve ni asa ni vesu tu, ka se sega ni bau dua me vodoka. Drau sereka ka kauta mai eke.

31. "Kevaka e dua sa tarogi kemudrau, a cava drau sa sereka kina? Drau tukuna vua na vosa oqo, baleta na Turaga sa gadreva me vakayagataka mada."

32. A rau sa lako na lewe rua oqo, ka sotava sara ga na kece a sa tukuni mai vei rau.

33. Ia ni rau se qai tekivu me sereka tiko na luve ni asa, sa tarogi rau mai na kena i taukei, ka vaka, "A cava drau sereka tiko kina na luve ni asa oqori?"

34. A rau sa tukuna, na Turaga sa gadreva me vakayagataka mada."

35. Rau sa qai kauta mai vei Jisu. E ratou sa tevuka

na nodratou dui sulu ena dela ni asa, ka ratou vakadaberi Jisu yani kina.

36. Ia ni sa lako yani o koya, e lewe vuqa sa tevuka na nodra i sulu e gaunisala.

37. Ni sa volekata yani o koya na gaunisala kina ulunivanua ni veiolive, a ra sa kailavaka mai ena domo ni reki na lewe vuqa ena nodra vakavinavinakataka na Kalou, ena vuku ni cakacaka veivakurabuitaki era sa raica.

38. Era kailavaka vaka oqo: 'Eda sa kalouvinaka ni sa solia mai vei keda na Kalou e dua na tui, me

bula balavu na tui! Me reki o lomalagi, ka me vakarokorokotaki o koya sa tiko ecake sara!"

39. Sa so vei ira na farisi ka ra tu maliwai ira na lewe vuqa era sa kailavaka mai vua, "Qasenivuli, mo vunauci ira mada na Nomu tisaipeli ena vuku ni vosa era cavuta tiko."

40. Ia sa tukuna mai o koya vei ira, Au tukuna vei kemudou kevaka mera galuvaka o ira oqo, ena sega ni bera na nodra sa na kailavaka mai na veivatu era tu oqo."

Sa Tagicaki Jerusalemi O Jisu

41. Ni sa volekata yani o koya, a sa raica na koro levu oqo ka sa tagicaka,

42. Sa cavuta kina, isa ke mo a kila mada ga ni oqo na siga ni bula vei iko! Ia sa bera ena vuku ni nomudou lecaika.

43. Ena yaco mai na gauna mera na vakacibi i valu wavoliti iko kina o ira na kemu meca, era na mai vakacibi i valu wavoliti iko me ra sogolati iko mai na veiyasana kecega,

44. "Era na yanaraki kemudou kei ira na luvemudou kina qele; ena sega mada ga ni dua na vatu me duri tale e matadra ni ra sa lako mai, baleta na nomudou lecaika taka na gauna ni bula sa solia vei kemudou na Kalou."

Sa Vakasavasavataka O Jisu Na Vale Ni Soro

45. A sa lako o koya kina loma ni vale ni soro, ka cemuri ira tani na veivoli tu e loma,

46. Sa tukuna vei ira, "Sa volai, na Noqu vale sa vale ni masu, ia oi kemudou dou sa mai vukica me nodra qara na daubutako."

47. Ena veisiga sa dau vakatatavuvuli o koya ena vale ni soro. Ia era sa segata kina o ira na bete levu, o ira na daunivolatabu, kei ira nai liuliu vakavanua mera vakamatei Koya,

48. A ra sa sega ni cakava rawa e dua na ka Vua; ni ra sa cibitaki koya kecega na tamata ka ra via rogoca tiko na nonai vakavuvuli.

Vakatargi Na Lewa I Jisu

20. Ena dua na gauna ni a vakatavulici ira tiko na tamata, kei na Nona vunautaka nai tukutuku vinaka ena vale ni soro, a ra sa lako mai Vua o ira na bete levu, o ira na daunivolatabu kei ira vata tukuna na qase.

2. Ka ra tukuna Vua, ka vaka, "Mo tukuna mai vei keitou, na lewa i cei o cakava kina na veika o ya? Se o cei mada e vakatara vei iko mo cakava?"

3. Ia sa tukuna vei ira o koya, ka vaka, Au na tarogi kemudou talega ena dua na ka, mo dou sauma mai vei Au;

4. "Na nona veipapitaisotaki tiko o Joni - e vu mai lomalagi se mai vei ira na tamata?"

5. A ra sa veivosakitaka vaka i ira, ka ra tukuna kevaka eda tukuna, mai lomalagi, ena tukuna o koya, a cava ga dou sega ni vakabauti koya kina?"

6. "Ia kevaka eda tukuna, mai na tamata, edatou na vakaviriki ena vatu mai vei ira kece na tamata,

ni ra sa vakabauta taucoko tu ni o Joni na parofita."

7. A ra sa tukuna vua ni ra sa sega ni kila se e vei na vanua e vu mai kina.

8. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Au na sega talega ni na tukuna vei kemudou, se lewa i cei ka'u cakava kina na veika o ya."

Na Vosa Vakatautauvata Ni Nodra Ca Na Vakatau Ni Vei Vaini

9. Sa qai tekivu o koya me tukuna vei ira na tamata na vosavakatautauvata oqo: a sa dua na tamata sa tea e dua na veiloga vaini, ka lisitaka vei ira na daunivaini, ka sa qai lako kina dua na vanua vakayawa sara me la'ki tu mai kina vakadede.

10. Ni sa yaco na kena gauna me tamusuki kina na vaini, sa tala o koya e dua na dauveiqaravi vei ira na daunivaini, ke rawa mera solia mai vua eso na vua ni vaini mai na veiloganivaini. Ia era sa qai mokulaka ka vakatalai koya me kua ni kauta e dua na ka.

11. Sa tala tale o koya e dua na dauveiqaravi; na ka vata ga o ya era cakava tale vua.

12. Sa tala tale o koya na kena i katolu; na ka vata e caka vei rau na liu e caka talega vua.

13. Sa tukuna nai taukei ni veiloga vaini oqo, a cava beka me'u na cakava? Au sa na tala sara ga na luvequ ka'u sa daulomana. Au kila ni ra na raici koya era na vakarokorokotaka.

14. Ia nira sa raici koya mai na daunivaini era sa veitukunayaka vakai ira, ka vaka, o koya sara ga oqo ena noda i liuliu mai muri, medatou sa vakamatei koya rawa oqo ka me nodatou kina na qele.

15. "A ra sa qai kauti koya vakatikitiki tani mai na veiloga vaini ka vakamatea. O koya oqo a cava beka sa na qai cakava vei ira nai taukei ni veiloga vaini oqo?"

16. "Ena lako mai o koya ka vakamatei ira taucoko na daunivaini ka solia na veiloga vaini vei ira tale eso." Nira sa rogoca na nona vosa, era sa tukuna, "me kakua sara ga!"

17. Sa qai rai yani vei ira ka tukuna, a cava sa volai oti tu oqo;

Na vatu era sa cata na matai ni vale sa yaco me kenai vakadei ena tutu ni vale?

18. "Ena ramusu o koya ena lutu kina vatu oqori; ia ke dua e lutuka, ena dadasilasila vaka matailalai."

19. A ra sa siqema na bete levu kei ira na daunivolatabu ni o koya e vakaibalebaletaki ira tiko, ka ra sa via tauri Koya ena gauna vata oqori, ia sa dredre ga nira rerevaki ira na tamata.

Na Farisi : E Dodonu Vakalawa Li Me Saumi Nai Vakacavacava Vei Sisa?

20. A ra sa tu ka vakaraici Koya tiko, sa ra qai tala eso na yamata vuni me ra vaka tu na tamata lotu dina, me ra vosa vei Koya ka me coriti ga ena

Nona vosa, me rawa ni ra biuti Koya kina liga ni lawa ni matanitu vua na kovana.

21. A ra sa tarogi Koya, ka vaka, "Qasenivuli, keimami sa kila kece tu ni o ni dau tukuna ka vakatavuvulitaka na ka e dodonu, ka sega ni dau kune vei kemuni na bula ni veitovaki, ia o ni dau vakatavuvulitaka ga na dina ni Kalou:

22. Na taro, "E tara beka me soli vei Sisa nai vakacavacava se me kua?"

23. Ia sa kila o koya na nodra i vadi qaseqase, a sa tukuna vei ira, "a cava dou via vakatovolei Au kina?"

24. "Dou vakaraitaka mai vei Au e dua nai lavo siliva. Nai vakatakarakara i cei kei na yaca i cei e tu kina?" a ra sa tukuna vua, "Sisa"

25. Sa tukuna o koya vei ira, "Mo dou solia na ka ga sa nei Sisa, vua na Kalou na ka ga sa dodonu me nona na Kalou."

26. Ia a sa sega ni rawa mera coriti Koya ena vosa sa cavuta e matadra na tamata. A ra sa qoroa na Nona sauma na taro ka sa sega tale ni dua me vosa rawa.

Na Sedusisi : Vakacava Mada Na Tucake Tale?

27. Eso vei ira na sedusisi era lako mai vua, o ira oqo era tukuna ni sega na tucake tale, era tarogi Koya,

28. Ka vaka, "Qasenivuli, sa vola vei keimami o Mosese kevaka e dua na tagane sa mate na tacina, ka bula tikoga o watina ka sega ni rau vakaluvuni, o tacina sa rawa ni tauri watina ka vakatubura na kawa me nei tacina.

29. Sa lewe vitu na veitacini tagane. Sa vakawati o koya ka qase vei iratou, sa mate ka sega na luvena.

30. Sa taura na watina o koya ka tarava, sa mate talega ka sega na luvena.

31. Sa vaka kina o koya nai katolu kei koya sara nai kavitu, ni ratou sa mate e sega ni dua na luvadratou.

32. "Na kena i otioi sa qai mate talega na yalewa oqo.

33. "O koya oqo, o cei vei iratou oqo ena watina, ni sa tucake tale o ira na mate? Ni o iratou na lewe vitu oqo e ratou a watina kece."

34. A sa tukuna vei ira o Jisu, ka vaka, o ira na gone ni gauna oqo era vakawati ka ra veimusumusuki mera vakawati.

35. Ia o ira sa kilikili mera taukena na gauna o ya kei na tucake tale mai na mate, era sa sega ni vakawati se veimusumusuki mera vakawati;

36. Era sa na sega ni mate tale, nira sa tautauvata tu kei ira na agilosi kei ira na luve ni Kalou, ni ra sa luve ni tucake tale.

37. Ia o Mosese sa vakaraitaka ena kau sa kama tiko ka sega ni kama yavu ni o ira na mate era sa tucake tale, ena nona cavuta o Jiova na Kalou i Eparaama, na Kalou i Aisake kei na Kalou i Jekope.

38. Ni o koya sa sega ni nodra Kalou na mate ia sa nodra ga na bula, na bula sa vu kece mai vua.

39. A ra sa tukuna vua eso na daunivolatabu, "Qasenivuli, e dina sara ga na ka o ni tukuna."

40. Ia sa sega ni dua me tarogi Koya tale ni oti o ya.

O Jisu : E Rawa Vakacava Vei Tevita Me Kaci Turaga Vei Ira Na Luvena?

41. A sa tukuna vei ira o koya, e rawa vakacava mera tukuna ni o Karisito na luve i Tevita?

42. Ena i vola ni Same e tukuna sara ga kina o Tevita:

'Sa tukuna o Jiova vua na Noqu turaga,

"Mo dabe tiko ena ligaqu i matau,

43. Me yacova ni'u sa vakamalumalumutaki ira na kemu meca mei tutuniyavamu."

44. "O Koya oqo sa vakatokai koya kina o Tevita turaga; me sa qai luvena tale tu vakacava?"

Qarauni Ira Na Daunivolatabu

45. Ena nodra sa vakarorogo taucoko tu na tamata kece, sa qai tukuna vei iratou na Nona tisaipeli o koya,

46. Dou qarauni kemudou mai vei ira na daunivolatabu, era dau vinakata ni ra sa lako tu mera daramaka na kote balavu, era dau vinakata mera vakaraitaki ira ena vanua ni veivoli, era dau la'ki dabe sara ena i dabedabe dokai ena loma ni vale lotu, kei na ulu ni teveli ni kana magiti,

47. "Era dau kana wale ena nodra vale na yada, ka ra dau vakayatuyatu balavu ena nodra masu. Na nodra cudruvi o ira oqo ena ka levu sara."

Nona I Lavo Lailai Na Yada

21. A sa rai cake na matana ka raici ira na vutuniyau, nira sa solia na nodra soli kina taga ni soli,

2. Sa raica talega e dua na yada dravudravua ena nona solia kina e rua nai lavo lalai sara.

3. A sa tukuna o koya, au tukuna vakaidina vei kemudou ni yada dravudravua oqo e levu duadua e solia mai vei ira kece na mai soli,

4. O ira oqo, na levu ni lavo e tu vei ira, era qai solia ga e dua na kena i wase lailai vua na Kalou, ia na yada dravudravua oqo, nai lavo lalai e solia, o ya sara ga nai otioiti ni lavo e toka vua me bula kina."

Yalataka O Jisu Ni Na Vakarusai Na Vale Ni Soro

5. E so era sa vakasakita na vale ni soro, na kena vakamatalau na veivatu talei era ukutaki tu kina, kei nai solisoli loloma era soli mai, sa tukuna o koya,

6. Na veika dou sa raica tu oqori - ena yaco mai na gauna ena sega tale ni dua na vatu me tu, me vaka dou sa raica tu oqori era na talaraki sobu kece i ra."

Nai Vakatakilakila Ni Gauna Kei Na Vakataotioiti Ni Gauna

7. A ra sa tarogi Koya, ka vaka, "Qasenivuli, na gauna cava beka ena qai yaco kina? A cava na kenai vakatakilakila ni gauna sa voleka ni yaco kina?"

8. Sa tukuna o Koya: "dou qarauni kemudou me kakua ni dou rawai. Ni lewe levu era na vakacavutaki Au, ka tukuna, sai au o koya, ia sa toro voleka mai na gauna. O koya oqo mo dou kakua ni la'ki muri ira.

9. Ia ni dou sa rogoca nai valu kei na rorogo ni veibolebolei, dou kakua ni taqaya kina; ni dodonu me yaco mada e liu na veika oqo, ia nai vakataotioiti ena sega ni lako mai vakasauri."

10. A sa tukuna vei ira o koya, era na veivaluvaluti na veivanua eso kei na veimatanitu eso,

11. ena yaco na uneune lelevu ena veivanua eso, kei na dausiga kei na veimate vakarerevaki, ena qai basika eso na ka vakadomobula kei nai vakatakilakila lelevu mai lomalagi.

12. "Ia ni se bera na veika kece oqo, era na tauri kemudou mada ka vakararawataki kemudou, era na soli kemudou yani kina veivale ni lotu kei na vei vale ni veivesu. Dou na kau ena matadra na tui kei ira na turaga ni vanua ena vuku ni yacaqu.

13. "Ia na ka oqo me gaunisala ni nomudou tukuni Au kina.

14. "O koya oqo mo dou sa nakita rawa e lomamudou, me kakua ni dou vakasamataka na cava mo dou na la'ki tukuna,

15. Ni'u na solia vei kemudou e dua na gusu kei na vosa vakayalomatua, ka na sega kina ni rawa vei ira na kemudou meca mera sabaya se saqata.

16. Era na vakaisini kemudou o ira na nomudou qase kei ira na tacimudou kei ira na wekamudou kei ira na nomudou i tokani; ena so vei kemudou era na vakamatea.

17. "Dou na sevaki mai vei ira na tamata kecega ena vuku ni yacaqu.

18. Ia ena sega ni na yali e dua na vuti ni drau ni ulumudou.

19. "Dou na rawata na bula ni dou vosota tiko.

Na Vakarusai Kei Jerusalemi

20. Ia ni dou sa raica nira sa tuvai valu na veimataivalu eso mai Jerusalemi, dou kila ni sa voleka na nona vakarusai.

21. "O ira sa tiko mai Jutia me dro kina ulunivanua, ka mera dro talega o ira sa tiko e loma ni koro, kei ira sa tiko ena taudaku ni koro mera kakua ni via curu i loma ni koro.

22. Ni oqori na siga me saumi kina vua na nona i valavala, ka vakataucokotaki kina na ka kece sa volai.

23. Ia era na leqa sara o ira sa bukete kei ira era vakasucuma na gone ena gauna o ya! Ni oqori ena

dua na gauna ni rarawa levu vei ira, ni ra sa cudruvi na tamata oqo.

24. "Era na vakamatei ena i seleiwau, ka ra na qai kau vakabobula kina veimatanitu. Ena ravuti ka talaraki sobu o Jerusalemi mai vei ira na kai matanitu tani, me yacova ni sa vakataucokotaki ka sa mai cava na nodra gauna na kai matanitu tani.

Na Lako Mai Ni Luve Ni Tamata

25. "Na matanisiga, na vula, kei na kalokalo ena laurai kina eso na veivakatakilakila; na veimatanitu e vuravura ena sotava na veika rarawa, era na domobula ena vuku ni wasawasa voravora kei na tubu cake ni biau;

26. "Ena kani yatedra na tamata ni ra sa raica tu na veika ena tarai vuravura mai, ni na yavavala na vei vuni ka kaukauwa ni lomalagi.

27. Era sa na qai raica na luve ni tamata ni sa lako mai ena o, ena kaukauwa kei nai ukuuku levu.

28. "Na ka oqo ni sa tekivu me yaco mai, dou tacake sara ka vagelegelei kemudou, baleta na nomudou vakabulai sa voleka."

Vosa Vakatautauvata Ni Vuni Lolo

29. A sa tukuna vei ira e dua na vosa vakatautauvata: dou raica mada na vuni lolo, kei ira na kau kecega.

30. "Ni sa tubu tale mai na drauna, dou sa raica ka kila ni sa voleka na vula i katakata.

31. "Sa vaka kina oi kemudou, ni dou sa raica ni sa yaco na veika oqo, dou kila sara ni sa voleka na matanitu ni Kalou.

32. Au sa tukuna vakaidina vei kemudou, ena vakayacori mada e liu na veika oqo, ni bera nira yali nai tabatamata e daidai.

33. "O lomalagi kei vuravura ena yali tani, ia na Noqu vosa ena sega vakadua ni na yali tani.

Na Kena Bibi Na Vakatawa

34. "Ia dou vakatawa tiko, ni dou na sega ni namaka na siga Au na lako yani kina, ka mo dou qarauna na yalomudou de sa vakabibitaka na daukana, na daumateni kei na lomaocaocataka na veika ni bula oqo.

35. "Ni na yaco va kidacala vei ira kecega sa tiko e vuravura taucoko.

36. "O koya oqo mo dou yadra tiko, ka daumasu tikoga me soli kina vei kemudou na kaukauwa, mo dou drovaka kina na veika kece ena yaco mai, ka mo dou tu ena mata i Koya na luve ni tamata."

37. Ena siga sa dau vakatavuvuli o koya ena vale ni soro, ia ena bogi sa dau lako o koya kina ulunivanua ni veiolive me la'ki tu kina.

38. Ia ni se mataka caca, era sa lako mai Vua na tamata kina vale ni soro, mera mai vakarorogo Vua.

Na Buki Vere Me Vakamatei O Jisu

22. A sa voleka mai na siga ni kana madrai sa sega ni vakaleveni, ka sa vakatokai na kana vata ni

Lako Sivia.

2. A ra sa vakasaqara e dua na sala mera na vakamatei koya vakacava o ira na bete levu kei ira na daunivolatabu, ni ra sa rerevaki ira tiko na tamata.

3. Sa qai curu vei Jiutasa o Setani nai karua ni yacana o Isikarioti, ka dua talega vei iratou na lewe tinikarua o koya.

4. A sa lako o koya vei ira na bete levu kei ira na turaga ni valu, ka la'ki veivosakitaka vata kei ira, nai walewale ni nona na vakaisini koya ka me soli koya yani vei ira.

5. A ra sa marau kina vakalevu, ka ra sa duavata me soli vua nai lavo.

6. Sa qai yalataka ni na soli Koya vei ira, me dua na gauna e tu duadua ga kina o koya ka sega o ira na lewe vuqa.

O Jisu Kei Iratou Na Tisaipeli Sa Vakaraudaka Na Kana Vata Ni Lako Sivia

7. Sa yaco mai na siga ni kana madrai sa sega ni vakaleveni, ka me vakamatei kina na lami ni Lako Sivia.

8. A sa talai Pita kei Joni, ka tukuna vei rau, drau lako ka la'ki vakaraudaka na kana vata ni Lako Sivia, meda na kana kina."

9. A rau sa tukuna vua, ka vaka, E vei na vanua koni vinakata me keirau na vakaraudaka kina?

10. Sa tukuna o koya vei rau, "Ka raica, ni drau sa curu yani kina koro, drau na sota tukuna e dua na tamata sa colata tiko e dua na saqa wai; drau muri koya kina vale ena curu kina.

11. "Drau tukuna sara vua nai taukei ni vale, 'Sa taroga tiko mai vei iko na qasenivuli, E vei na bure ni vulagi me'u na kania vata kina na kana ni Lako Sivia kei iratou na Noqu tisaipeli?'"

12. Ena qai vakaraitaka vei kemudrau e dua na bure levu, ka vakaiyayataki vinaka tu ena taba vale ecake; drau vakaraudaka e kea."

13. A rau sa lako ka sotava sara ga na ka sa tukuna mai vei rau o koya, a rau sa vakaraudaka kina na kana vata ni Lako Sivia.

Sa Vakatikora O Jisu Na Vakayakavi Ni Turaga

14. Ni sa qai yaco dina mai na kena gauna, a sa dabe sobu o koya, kei ira vata tukuna nai Apositolo e tinikarua.

15. Sa tukuna vei ira o koya, Au sa gadreva dina ka sa gu vakalevu na yaloqu, medatou vakayagataka vata na kana vata ni Lako Sivia, ni bera ni'u qai vakararawataki;

16. "Ni'u sa tukuna vei kemudou, Au na sega ni na kania me yacova ni sa vakataucokotaki na matanitu ni Kalou."

17. Sa qai taura na bilo, ka vakavinavinakataka, ka vaka, "Dou taura oqo ka dou wasea vei kemudou;

18. "Ni'u sa tukuna vei kemudou, Au na sega ni na gunuva na vua ni vunivaini me yacova ni sa lako mai na matanitu ni Kalou."

19. A sa taura na madrai, sa vakavinavinakataka ka dovia, sa qai solia vei iratou, ka tukuna, oqo na yagoqu sa doviraki ena vukumudou; dou cakava oqo mo dou vakananumi Au kina.'

20. Ni sa oti nai vakayakavi sa taura vaka kina o koya na bilo, ka tukuna, sai koya oqo na bilo ni veiyalayalati vou ena Noqu dra, a sa vakadavei ena vukumudou.

21. "Ia ka raica, na liga i koya sa vakaisini Au sa tu ena teveli vata kei Au.

22. "E dina na luve ni tamata ena lako me vaka ni sa lokuci oti tu, ia na tamata o ya ena ca vakalevu sara, ni sa dauveivakaisini!"

23. E ratou sa veitarogi vaka i iratou, se o cei vei iratou ena cakava nai tovo oqo.

Nodratou Veiletitaka O Cei Me Liu Na Tisaipeli

24. A sa yaco talega kina e dua na veileti vei iratou se opei e cecere duadua.

25. Sa tukuna vei iratou o Koya, na tui ni veimatanitu e turaga vei ira kece kei ira na via vakatulewa vei ira era vakatokai me dausoli i lavo.

26. "Ia me kakua ni o kemudou, ke dua e vinakata me cecere duadua vei kemudou, o koya me vaka na gone, ke dua me veiliutaki o koya me dauveiqaravi mada.

27. "O cei sa cecere, o koya e dabe mai ena ulu ni teveli, se o koya e veiqaravi? E sega ni o koya e dabe mai ena ulu ni teveli? Ia dou sa raica ni o Au na dauveiqaravi vei kedatou.

28. "Ia ena gauna dredre au lako curuma oi kemudou ga dou veitomani vata tiko kei Au.

29. "Au sa vakatikora vei kemudou e dua na matanitu, me vaka na nona vakatikora vei Au o tamaqu,

30. "ka mo dou na kana ka gunu ena Noqu teveli mai na Noqu matanitu, ka dabe ena i tikitiko cecere vakaturaga me lewai ira na yavusa e tinikarua e Isireli."

Sa Yalataka O Jisu Na Nona Veicakitaki O Pita

31 Sa qai tukuna na Turaga, "I Saimoni, i Saimoni! E dina ga ni sa kerei iko tiko o Setani, me tavuloni iko me vaka na witi.

32. "Ia ka'u sa masulaki iko tiko, me kakua ni lutu sobu na nomu vakabauta; ni o sa na lesu tale mai vei Au, mo vakataudeitaki ira na wekamu."

33. Ia sa tukuna o Pita vei koya, "Turaga, au sa bolea tu me'u lako vata kei kemuni kina vale ni veivesu se kina mate sara."

34. Sa qai tukuna o koya, "Au sa tukuna vei iko, Pita, e daidai tikoga ni se bera ni tagi na toa o na lasutaka vakatolu ni o sa kilai au oti."

Veika Vakarautaki Me Baleta Nai Lakolako

35. A sa tukuna vei iratou, "Dou a vakaleqai li ena gauna ka'u a talai kemudou kina, ka sega ni dua na taga ni lavo se taga ni vaqa se ivava me'u solia vei kemudou?

36. Sa qai tukuna vei iratou o koya, ia oqo ke dua sa tiko vua na taga ni ilavo me kauta ga ka vaka

kina na taga ni vaqa; kei koya sa sega na nona i seleiwau me volitaka na nonai sulu ka volia mai kina e dua.

37. "Ni'u sa tukuna vei kemudou, ni sa qai yaco dina mai na ka sa volai oti tu me baleti Au mena vakataucokotaki, (sa wiliki o koya me vaka e dua na tamata dauvakavuca). Io na ka kece sa volai oti tu mai ena vukuqu ena vakayacori.

38. A ratou sa tukuna Vua, "Turaga, ni raica e rua nai seleiwau sa tu qo." A sa tukuna o koya vei iratou, "Sa rauta."

Na Masu Ena Were

39. A sa curu mai tuba o Koya, me vaka sa dau Nona i valavala ni dau lako kina ulunivanua ni veiolive, a ratou sa muri Koya talega na Nona tisaipeli.

40. Ni sa yaco kina vanua o ya, sa tukuna vei ratou, "dou masu me kakua ni rawai kemudou na veibacani."

41. A sa lako tani mai vei iratou, ka vaka na yawa ni kena viritaki e dua na vatu, a sa tekiduru sobu ka masu,

42. Ka tukuna, "tamaqu, kevaka sa Nomuni lewa oqo, ni kauta tani vei Au na bilo oqo; ia me kakua ni Noqu lewa, na Nomuni lewa ga me vakayacori."

43. A sa dua na agilosi mai lomalagi sa rairai Vua me vakaukauwataki Koya.

44. Ena rarawa levu ni Yalona, a sa tosoa cake tale kina o koya na Nona masu. Na Nona bunu sa vaka na drodro ni dra kina qele.

45. Ni sa tucake mai ena masu, sa lako sara vei iratou na Nona tisaipeli, ka raici iratou ni ratou sa moce ena loma bibi.

46. Sa tukuna vei iratou, "a cava dou moce tiko kina? Dou tucake ka masu, de dou rawai ena veibacani."

Na Veiveretaki Kei Na Vesu I Jisu E Kecisemani

47. Ni se vosa tikoga o koya vei iratou, ka raica, a sa lako mai na lewe vuqa; ka dua vei iratou na lewe tinikarua na yacana o Jiutasa sa liutaki ira tiko mai, a sa toro voleka vei Jisu ka reguci Koya.

48. Ia sa tukuna vua o Jisu, "I Jiutasa, na nomu i regu oqori mo vakaisina kina na luve ni tamata?"

49. Ni ratou sa raica na ka sa vakarau yaco oiratou na tu volekati Koya, e ratou sa tukuna vua, "Turaga, vakacava me keitou sa veisua ena i seleiwau?"

50. Ka dua vei iratou sa taya laivi na daliga i matau nei koya na dauveiqaravi vua na bete levu.

51. Ia sa tukuna vua o Jisu, ka vaka, "Na ka vaka oqo me kakua ni vakayacori tale." Sa qai tara na daligana ka vakabulai koya.

52. Sa tukuna o Jisu vei ira na bete levu, vei ira na vakaisilesi e cake mai na vale ni soro, kei ira na qase ni lotu ka ra liutaka tiko mai na matai lakolako levu oqo, ka vaka, oi au beka e dua na daubutako, mo dou lakovi Au mai ni dou vakaiseleiwau ka vakaiwau?

53. "Ni'u a dau tiko vata ga kei kemudou e veisiga ena vale ni soro ka dou sega ni vesuki au. Ia oqo sa nomudou gauna kei na nona kaukauwa na butobuto."

Sa Cakitaki Jisu O Pita, Ka Tagi Vakalevu

54. A ra sa vesuki Koya, ka kauti Koya kina nona vale na bete levu. A sa muria mai o Pita, ia sa muri ga vakayawa.

55. A ra sa vakawaqaca sara na buka e tautuba ni vale, ka ra dabe vata kina mera vakatakata, a sa maliwai ira o Pita.

56. A sa dua na yalewa dauveiqaravi sa raici koya ni vakatakata tiko ena buka, sa vakawanonovi koya matua ka tukuna, "Na tamata sara ga oqo sa dau tiko vata talega kei koya."

57. Ia sa cakitaki Jisu o koya, ka tukuna, "Yalewa, au sega sara ga ni mai kilai Koya."

58. Seg a ni dede sa raici koya tale e dua ka tukuna, "O iko talega e dua vei ira." Ia sa tukuna o Pita, "kemuni, e sega sara ga ni o au oqori!"

59. Ni oti vakalailai e dua na auwa sa lako mai e dua tale ka cavuta vakadodonu vua, ka vaka, "kemudou na tamata oqo e dua dina na dau bula vata kei Koya, a kai Kaleli."

60. Ia sa tukuna o Pita, "Kemuni, au sega sara ga ni kila na ka koni tukuna tiko!" Ni se vosa tikoga, vakasauri, sa tagi na toa.

61. A sa vuki mai na Turaga ka raici Pita yani. Sa qai nanuma o Pita na vosa ni Turaga, ena ka sa tukuna oti mai vua, "Ni se bera ni tagi na toa, o na cakitaki Au vaka tolu."

62. A sa lako ki tautuba o Pita ka tagi ni veivutuni.

Sa Vakalialiai Ka Mokulaki O Jisu

63. O ira na yadravi Jisu tiko era sa vakalialia ka mokulaka.

64. A ra sa vesuka na matana ena dua nai sulu ka vaculaka, era sa qai tukuna Vua, "Tukuna mada! O cei e vaculaki iko?"

65. A sa levu na vosa ni veivakacacani era sa tukuna me baleti Koya.

Sa Tu O Jisu Ena Matadra Na Sanidrini

66. Ni sa siga mai era sa lako mai Vua o ira na qase ni vanua, o ira na bete levu kei ira na daunivolatabu ka mai kauti Koya kina nodra matabose ni veilewai, ka ra tukuna Vua,

67. "Kevaka o iko dina na Karisito, mo tukuna mai vei keitou." Ia sa tukuna o koya vei ira, "kevaka Au tukuna vei kemudou, dou na sega ni vakadinata ga.

68. "Kevaka Me'u na tarogi kemudou, dou na sega ni rawa talega ni sauma mai se mo dou sereki Au.

69. "Ia me tekivu oqo ka lako yani ena dabe na luve ni tamata ena liga i matau ni Kalou kaukauwa."

70. A ra sa tarogi Koya kece kina, "Sai iko dina na luve ni Kalou?" Sa tukuna o koya vei ira, e donu

vinaka sara ga na ka o dou tukuna mai oqori me baleti Au."

71. A ra sa tukuna, sa sega tale ni qai dua nai vakadinadina eda gadreva, se va evei li? Ni da sa rogoca tu oqo na ka sa cavuta mai e gusuna dina."

Sa Soli O Jisu Vei Pailato

23. A ra sa cavu tu kecega na lewe vuqa ka kauti Koya yani kivei Pailato.

2. Ka ra sa tekivu beitaki Koya, ka vaka, "Keimami sa kunea na tamata oqo ni vakacalai ira tiko na lewe ni vanua, sa tarova me kua ni soli vei Sisa nai vakacavacava, sa tukuna, ni o Koya na Karisito, ka tui."

3. Sa tarogi Koya o Pailato, ka vaka, "O iko na nodra tui na Jiu?" Sa sauma o koya ka vaka, "Io, sa dina na nomu vosa."

4. Sa tukuna o Pailato vei ira na bete levu kei ira na lewe vuqa, "Sa sega ni dua na cala au kunea vua na tamata oqo."

5. Ia era sa kailavaka vakaukauwa, ka vaka, sa dau vakavuna o koya na tiko yavavala ena veivanua kece e vakatavuvuli kina, oqo e wili kina na vanua vaka Jutia ka tekivu mai Kaleli ka yacovi Jerusalemi.

Sa Tu E Mata I Eroti O Jisu

6. Ni sa rogoci Kaleli o Pailato, sa taroga e kai Kaleli na tamata oqo.

7. Ni sa taura rawa o koya ni kai Kaleli sa tukuna me kau sara vei Eroti, ni o Kaleli e tiko ena ruku ni veiliutaki nei Eroti, a sa tiko e Jerusalemi ena gauna o ya o Eroti.

8. Sa dua na ka na levu ni marau nei Eroti ni sa qai raici Jisu rawa; ni sa dau gadreva voli mai ena dua na gauna balavu me bau raici Jisu mada, baleta na levu ni ka sa dau rogoca me baleti Koya, ka sa vakanuini ni na raica mai vua eso na cakacaka veivakurabuitaki.

9. Sa qai vakatarogi Koya ena vuqa na vei taro, ia sa sega ni sauma o koya e dua na taro.

10. A ra sa tabalaka i cake na domodra ena nodra veibeitaki, o ira na bete levu kei ira na daunivolatabu.

11. Sa ra qai vaculaka ka vakasewasewana o ira na mata sotia nei Eroti, ka vakasulumi Koya ena dua nai sulu damudamu veiwaki, e ra sa qai vakasukai Koya lesu tale vei Pailato.

12. Ena tiki ni siga o ya e rau sa qai veiyaloni kina o Pailato kei Eroti, nirau sa veimecaki tu mai e liu.

Sa Sosomitaki Parapa

13. A sa tu o Pailato ka kacivi ira vata mai na bete levu, na turaga, kei ira na lewe ni vanua,

14. ka tukuna vei ira, dou sa kauta mai vei au na tamata oqo ni dou a beitaka ni vakacalai ira tiko na lewe ni vanua. Me'u tukuna vei kemuni ni'u sa tarogi Koya tiko e matamuni, ena cala dou beitaki Koya kina, ia sa sega ni cala na tamata oqo ena cala dou beitaki koya tiko kina.

15. Sa vaka kina o Eroti, ni'u sa vakatalai Koya vua sa dikeva ka kunea, ni tamata oqo e sega ni cala ka sega ni dodonu me mate o koya.

16. "O koya oqo ka'u sa na vakanakuitataka ga ka sereki Koya."

17. (Ni sa dau kenai vakarau me dau sereka o koya e dua vei ira, ena siga ni solevu vaka oqo)

18. Ia era sa kailavaka vata kece mai, ka vaka, me vakamatei na tamata oqori, o Parapa me sereki mai" -

19. Ni a biu i valenivesu o koya ni a vakavuna e dua na vakacaca levu ena koro, ka laba talega.

20. A sa vinakata o Pailato me sereki Jisu, ka sa tukuna tale vei ira.

21. Ia a ra sa tabalaka mai na domodra, ka vaka, "vakoti Koya kina kauveilatai, vakoti Koya kina kauveilatai!"

22. A sa tukuna tale vei ira o koya ena kena i katolu ni gauna, "E dua li na cala e a cakava o koya? Ni'u sa sega ni kunea e dua na vuna me mate kina. O koya oqo au sa na vakanakuitataka ga ka sereki Koya."

23. Ia sa qai toso cake tale na rogo levu ni nodra kailavaka mai me sa vakoti ga kina kauveilatai. A sa rogoci na nodra i le na bete levu kei ira na lewe ni vanua.

24. Sa vakatauca na nona lewa o Pailato me vaka na nodra kudru.

25. Me vaka na nodra i le, sa sereki mai kina na dauvakacaca ka laba, ena nona a curu tu ena vale ni veivesu; ia sa soli Jisu yani vei ira mera kitaka Vua na ka era sa vinakata.

Na Tui Ena Kauveilatai

26. Ni ra sa kauti Koya yani, era sa taura e dua na kai Kirini o Saimoni na yacana ka se qai lako tiko mai, ka ra vakataqara vua na bibi ni kauveilatai sa colata o Jisu.

27. A ra sa muri Koya e lewe vuqa na tamata, kei ira talega na yalewa ena nodra lolositaka kei na nodra tagicaka.

28. Ia sa vuki vei ira o Jisu, ka tukuna, "Kemudou na yalewa ni Jerusalemi, dou kakua ni tagicaki Au, ia dou tagicaki kemudou ga kei ira na luvemudou.

29. "Ni sa lako tiko mai oqo na siga, era na tukuna kina, sa kalouvinaka o ira na yava kei na kete, sa sega ni sucu mai kina na gone kei na sucu sa sega ni sucumi!"

30. Era na tukuna kina ulunivanua, "Ni lutuki keimami!" kina veidelana, "Ni ubi keimami!"

31. "Kevaka sa vakayacori na veika vaka oqo vua e dua na kau bulabula vinaka, sa na wacava sara na veika ena vakayacori kina kau sa mate tu?"

32. E lewe rua na daubasulawa e kau vata talega kei Koya meratou la'ki vakamatei.

33. Ni ra sa yaco kina vanua sa vakatokai o Kalivari, e kea era sa vakoti koya kina, kei rau na daubasu lawa e dua ena ligana i matau ka dua ena ligana i mawi.

34. Sa qai tukuna o Jisu, "Tamaqu, ni vosoti ira, ni

ra sa sega ni kila na ka era sa kitaka." A ra sa vakawiri madigitaka na nodra vota na nonai sulu.

35. A ra sa wavu tu na tamata ka sarava. Ia era sa vosa ka vakasewasewani Koya na turaga ni vanua, ka ra tukuna, "Sa la'ki vakabulai ira sara na tamata; kevaka e Karisito ka Nona digitaki na Kalou, me vakabulai Koya mada."

36. Era sa vakalialiai koya talega na sotia, ena nodra solia vua na waini gaga,

37. A ra sa tukuna, "Kevaka o iko na nodra tui na Jiu, mo vakabulai iko mada."

38. Sa vakoti ena uluna e cake e dua nai vakatakilakila ka volai tu ena vosa vaka Kiriki, vosa vaka Roma, kei na vosa vaka Iperiu: O Koya oqo na nodra tui na Jiu.

39. E dua vei rau na daubasulawa ka vakoti e yasana sa vosa beci Koya, sa tukuna, "kevaka o iko dina na Karisito, mo vakabulai iko kei keirau talega."

40. Ia sa vosa mai e dua tale vei rau, ka vunauci koya, ka vaka, o sega beka ni rerevaka na Kalou, ni kemu i totogi e mai wili talega kina o koya?

41. "Ni oqo na kedaru i totogi ka veiganiti tukuna nai vakarau daru a cakava; ia na tamata oqo e sega sara ga ni dua na cala e a cakava."

42. Sa qai tukuna o koya vei Jisu, "Turaga, ni nanumi au ni kemuni sa lako mai ena nomuni matanitu."

43. A sa tukuna vua o Jisu, "Au sa tukuna vakaidina vei iko oqo, e daidai ga o na tiko kina vata kei Au mai Parataisi."

Sa Mate O Jisu Ena Kauveilatai

44. Ni sa ka ono mai ni auwa oqo, sa yaco e dua na butobuto ena vanua taucoko ka yacova nai kaciwa ni auwa.

45. Sa yali na rarama ni matanisiga, ka sa sei rua nai lati ni vale ni soro.

46. Sa qai kaci o Jisu ena domo levu, ka vaka, "Tamaqu, ki na ligamuni Au sa solia na yaloqu." Ni sa cavuta oti na vosa oqori, sa qai solia nai otioi ni Nona i cegu.

47. Ni sa raica na turaga ni valu na ka oqo, a sa vakarokorokotaka na Kalou, ka tukuna, "Sa tamata yalododonu dina ga na tamata oqo!"

48. O ira kece na lewe vuqa ka ra sarava tu na kece o ya, ni ra sa raica na veika sa yaco a ra sa tavia ga na lomasedra ka lesu galugalu yani.

49. Ia o ira kece na Nona i tokani kei iratou na yalewa ka se muri Koya mai Kaleli, e ra sa tucake tuga mai vakayawa, ka vakaraica tu.

Bulu O Jisu Ena I Bulubulu Nei Joseva

50. Ka raica, sa dua na tamata na yacana o Joseva, sa dua o koya na lewe ni mataveilewai vaka Jiu, ia sa tamata uasivi ka tamata dodonu.

51. A sa sega ni duavata ena nodra i le kei nai vakarau era sa cakava. O koya na kai Aramacea ka dua na nodra koro na Jiu, o koya talega e dua sa waraka na matanitu ni Kalou.

52. Na tamata oqo sa lako vei Pailato ka kerea na yago i Jisu.
53. A sa kevutaka sobu mai, ka solega ena dua nai sole lineni ka la'ki maroroya ena dua na bulubulu qara vatu, ka se sega ni bau dua me bulu kina e liu.
54. O ya na siga ni vakarau, ka sa toro mai na siga ni vakacegegu.
55. O iratou na yalewa ka lako vata mai kei Koya mai Kaleli, e ratou sa muria ka raica nai bulubulu ena kena vakadavori na yagona.
56. A ratou sa qai lesu yani ka la'ki vakarautaka na i saluwaki boi totoka kei nai lumu talei sara. Ia me vaka nai vunau i Mosese e ratou sa vakacegu ena siga ni vakacegegu.

Sa Tucake Tale O Koya

- 24.** Ia ni sa matai ni siga ni dua na macawa, ni se malamalawa na mataka o iratou kei na so tale na yalewa e ratou tiko vata, e ratou sa kauta mai nai saluwaki boi totoka e ratou sa vakarautaka kina i bulubulu.
2. Ia e ratou sa raica na vatu ni sa vaqiqici tani mai nai bulubulu.
3. A ratou sa curu ki loma ka sega ni kunea na yago ni Turaga o Jisu.
4. A ratou sa kidrowataka sara vakalevu na ka oqo, ka raica, e lewe rua na tamata sa tucake tu e yasadratou ena i sulu lumilunisa.
5. E ratou sa rere ka vakacuva na matadratou ki na qele, e rau sa tukuna vei iratou, a cava dou mai vakasaqarai Koya sa bula ena kedra maliwa na mate?
6. "Sa sega eke o Koya, ia sa tucake tale! Dou nanuma na Nona a tukuna vei kemudou ni se tiko mai Kaleli,
7. "Ni sa tukuna, na luve ni tamata ena soli yani vei ira na tamata i valavala ca, ka na vakoti kina kauveilatai, ena i katolu ni siga ena tucake tale."
8. A ratou sa qai nanuma na Nona vosa.
9. E ratou sa lako tani mai ena i bulubulu ka tukuna na veika kece oqo, vei ira na lewe tinikadua kei ira na kena vo tale.
10. O Meri Makitalena, Joana, Meri na tinai Jemesa kei na so tale na yalewa, sa i iratou oqo sa tukuna na veika sa yaco vei ira nai apositolo.
11. Na nodra rogoa na nodratou vosa na yalewa oqo vei ira, e vaka e dua nai talanoa ucu mai duru vei ira, a ra sa sega kina ni via vakadinata.
12. Ia sa tucake o Pita ka cici kina i bulubulu; ni sa cuva sobu ira sa raica nai sole lineni ni sa davo duadua no ga; ka sa lesu tale yani ka kurabui ena vuku ni ka sa yaco.

Na Gaunisala Ki Emeo

13. Ka raica, ena siga tikoga o ya e lewe rua vei iratou sa taubale kina koro o Emeo, e vitu na maile ki Jerusalemi.
14. Ka rau veitalanoataka na veika kece sa yaco.

15. Ni rau se veitalanoa ka veiwaseitaka tiko sa toro mai e yasadrau o Jisu ka taubale vata kei rau.
16. Ia na matadrau sa vakabuawataki me rau sega kina ni kilai Koya.
17. A sa tukuna vei rau, "Na mataqali veiwasei cava drau sa wasea tiko ni drau taubale ka luluvu?"
18. E dua vei rau na yacana o Kaliovasa sa tukuna, ka vaka, o iko duadua beka ga o vulagi e Jerusalemi, ka ni o sega tu ni kila na ka e a yaco kina.
19. A sa tukuna o Koya vei rau, "Na cava e yaco?" A rau sa tukuna vua, na veika me baleti Jisu na kai Nasareci, a parofita sa levu ena cakacaka kei na vosa ena mata ni Kalou kei ira kecega na tamata,
20. a ra sa qai soli Koya me vakamatei ena Nona lauvako ena kauveilatai, o ira na bete levu kei ira na neimami turaga.
21. Ia keimami sa nuitaka tu ni o Koya ga ena vakabulai ira na Isireli. Ka sa yacova mai oqo nai ka tolu ni siga ena ka a vakayacori.
22. Ka so vei iratou na yalewa vei keimami e ratou sa lako ena mataka lailai kinai bulubulu, ka ratou vakidacalataki keimami.
23. "A ratou sa sega ni raica na yagona, ka ratou tukuna, ni ra a raici ira na agilosu ka ra tukuna vei iratou ni sa bula o Koya.
24. Ka so keimami dau tikovata era a mani lako talega kina i bulubulu, ka ra vakadinadinataka na ka e ratou tukuna na yalewa; ia era sega ga ni raici Koya.
25. Sa tukuna o koya vei rau, "Oi kemudou na tamata lialia sa rui berabera na nomudou kila ka vakabauta na nodra vosa na parofita.
26. "Sa dodonu me sotava na veika oqo na Karisito ka me qai curu kina Nona i ukuuku?"
27. Tekivu mai vei Mosese kei ira kece na parofita, me vakamacalataka vei rau na veika kece e tukuna nai Vola Tabu me baleti Koya.

Sa Rai Na Matadrau Na Tisaipeli

28. Ni ratou sa volekata yani na koro e rau lako tiko kina, sa qai lakoi liu o Koya me siviti rau.
29. Ia e rau sa kerekere vua, ka vaka, mo tiko vata mada ga kei keirau, ni sa yakavi mai na vanua, ka sa kala na siga." A sa qai lako o Koya me tiko vata kei rau.
30. Ia ni sa ratou dabe e na teveli me vakarau na kana, a sa taura o Koya na madrai, sa masulaka ka dovia ka solia vei rau.
31. A sa qai rai na matadrau ka rau sa kilai Koya; ia a sa yali tani o Koya mai vei rau.
32. A rau sa veitukunitaka, a sega li ni katakata na yalodaru e na nodatou a veivosaki tiko mai gaunisala, kei na Nona a wasea vei kedaru nai Vola Tabu?
33. A rau sa tucake ena auwa o ya ka lesu ki Jerusalemi, ka rau kunei iratou na lewe tinikadua kei ira na kena vo ni ra se soqoni vata tikoga.
34. A rau sa tukuna, "Sa tucake dina na Turaga, a sa rairai vei Saimone!"

35. Rau sa qai tukuna na veika e a yaco mai gaunisala, kei nai valavala ni nodrau a qai kilai Koya ni sa dovia na madrai.

Rairai O Jisu Vei Ira Na Nona Tisaipeli

36. Ni ra se veivosakitaka tiko na veika oqo, a sa tucake sara tu ga o Jisu ena kedra maliwa, ka tukuna vei ira, "Dou vakacegu."

37. Ia era sa domobula ka rere, ka ra nanuma ni ra raica e dua na yalo.

38. A sa tukuna o koya vei ira, a cava mo dou taqaya kina? A cava me vakatitiqa tiko kina na yalomudou?

39. "Dou raica na ligaqu kei na yavaqu, sai Au ga oqo. Dou taura ka raica, ni sa sega ni vakalewe ka vaka suina na yalo me vaka dou sa raica tu oqo vei Au.

40. Ni sa tukuna oti, sa qai vakaraitaka vei ira na ligana kei na yavana.

41. Ia ena levu ni nodra reki kei na qoroqoro era sega kina ni vakadinata, sa tukuna o Koya vei ira, "Se vo eke eso na kakana vei kemudou?"

42. A ra sa solia vua e dua na tiki ni ika tavu kei na so mai na sova ni oni.

43. A sa taura o Koya ka kania e matadra.

Sa Dolavi Nai Vola Tabu

44. A sa tukuna o Koya vei ira, "Oqo na vosa Au sa dau tukuna vei kemudou ni datou se bula vata, ni veika kece e volai me baleti Au ka vola nai vunau i

Mosese, kei ira na parofita kei na same taucoko, ena vakataucokotaki."

45. Sa qai dolava o koya na nodra vakasama mera kila sara nai Vola Tabu.

46. Sa qai tukuna vei ira, "Ni sa volai, sa kilikili kei koya na Karisito me vakararawataki ka tucake mai ena mate ena i katolu ni siga.

47. Ka me vunautaki ena veivanua kecega me tekivu sara ga e Jerusalemi, na veivutuni kei na vakabokoci ni valavala ca.

48. "Oi kemudou mo dou vakaraitaka yani na veika oqo.

49. "Ka raica, Au sa tala vei kemudou na ka sa yalataka o tamaqu; ia mo dou wawa tikoga e Jerusalemi me yacova ni sa curumi kemudou na kaukauwa mai cake."

Na Kaucake

50. A sa kauti ira tani yani me yacovi Pecani, a sa qai dodoka cake na ligana ka vosavakalouvinakataki ira.

51. Ia ni sa vosavakalouvinakataki ira tiko, sa qai kautani mai vei ira ka kaucake ki lomalagi.

52. A ra sa lotu vua, ka ra lesu tale ki Jerusalemi ena reki,

53. ka ra sa gumatua ena lotu kei na vakavinavinaka vua na Kalou ena vale ni soro. Emeni.

NA KOSIPELI NEI JONI

Na Vosa E Sega Ni Mudu

1. Sa bula tiko na Vosa, qai yaco na i tekitekivu, na Vosa sa tiko vata kei na Kalou, na Vosa ga, o ya na Kalou.
2. Sa tiko vata kei na Kalou mai na i tekitekivu.
3. Sa buli na ka kecega mai vei Koya, ke sega o Koya sa sega na ka e buli me buli rawa.
4. Sa tu Vua na bula, na bula oqo sa rarama kina na tamata.
5. Sa cila yani na rarama ki na butobuto, ia, na butobuto sa lecaikataka ga.

Vakatutusa I Joni : Na Rarama Dina

6. Sa tala mai e dua na tamata na Kalou, na yacana o Joni.
7. Sa lako mai na tamata oqo mei vakadinadina, me vakadinadinataka na Rarama, me rawa kina ni ra vakabauta na Rarama ena vukuna.
8. Sa sega ni Rarama o koya, sa talai ga mai, me mai vakadinadinataka na Rarama.
9. Na Rarama dina ga oqo, ni sai Koya sa vakararamataki ira na tamata, o ira kece sa lako mai ki vuravura oqo.
10. Sa tiko e vuravura na Rarama, sa caka o vuravura mai vua na Rarama, ia na vuravura sa sega ni kila na Rarama.
11. Na Rarama sa lako mai vei ira na Nona, o ira na Nona era sa sega ni via ciqomi Koya na Rarama.
12. Vei ira vakayadua sa ciqomi Koya na Rarama, sa soli vei ira na dodonu me ra luve ni Kalou, vei ira yadua sa vakabauta na yacana:
13. O ira sa sucu, sega ena dra se ena lewa vakayago, se ena lewa ni tamata, ena lewa ga ni Kalou.

Sa Yaco Me Tamata Na Vosa

14. Sa yaco me tamata na Vosa, ka sa mai tiko vata kei keda, ka keitou sa raica na Nona i ukuuku ni luvena e dua bauga mai vei Tamana, sa sinai sara ena yalololoma kei na dina.
15. Sa vakadinadina o Joni ena vukuna ka sa kaci yani ka vaka: "Sai Koya oqo au sa dau tukuna, o Koya sa muri au mai, sai Koya dina e dodonu me gadrevi, ni sai Koya sa liu ka Levu vei au."
16. Eda sa ciqoma na Nona taucoko, mai na loloma ki na yalololoma.
17. Ni sa soli mai na i Vunau ena vukui Mosese, ia na yalololoma kei na dina ena vukui Jisu Karisito.
18. Sa sega sara e dua sa raica na Kalou, ena dua na gauna. Na Luvena e duabau ga, o Koya sa tiko ena lomaserei Tamana, me vaka sa vosa kina o Tamana ena Vukuna.

Na Domo Mai Na Loma Ni Vanua

19. Oqo na tukuniyalo nei Joni, ni ra sa vakatalai

yani na bete kei ira na Livai mai Jerusalemi me tarogi koya ka vaka: "O cei sara mada o iko?"

20. Sa vakatusa, ia, sa sega ga ni vakacala, sa vakaraitaka ga "Ni sa sega ni'u Karisito."
21. Era sa tarogi koya tale? "O iko beka o Ilaijia?" "Sa tukuna ni sa sega." "Sai iko beka na parofita?" Sa sauma tale ni "Sega."
22. Era sa qai tukuna vua, "O iko ga o cei?, me dua kina na ka me keitou tukuna vei ira sa talai keitou mai? Na cava o na tukuna me baleti iko?"
23. Sa qai sauma: "Oi au e dua na domo sa kacikaci tiko ena loma ni vanua, mo ni vakadodonutaka na sala i Jiova."
24. O iratou sa vakatalai mai vei ira na Farisi.
25. E ratou sa vakatataro ka vaka: "Na cava ga o sa veipapitaisotaki tiko kina, kevaka o sa sega ni Karisito, se o Ilaijia, se na parofita?"
26. Sa sauma o Joni ka vaka: "Au sa veipapitaisotaki ena wai, e dua sa tucake tu ena kemudou maliwa, dou sa sega ni kila."
27. O Koya ga sa muri au tiko mai oqo e dodonu mo ni gadreva ka sega ni oi au, sa rui levu o Koya, na wa mada ga ni nona i vava e sega ni dodonu me'u sereka, ni'u sa rui torosobu sara.
28. Na veika oqo sa caka tiko mai Becibara ena tai kadua ni Joritani, na vanua sa veipapitaisotaki tiko kina o Joni.

Na Lami Ni Kalou

29. Ena siga ka tarava sa raici Jisu o Joni ni sa lako tiko mai vua, ka tukuna, "Raica na Lami ni Kalou, sa kauta tani na nodra i valavala ca na kai vuravura!"
30. "Sa i Koya ga oqo au sa dau tukuna tiko, ni sa dua sa muri tiko mai, sa gadrevi vakalevu cake vei keirau, ni sa liu ka Levu vei keirau o Koya."
31. "Au sa sega ni kilai koya; ia, sa dodonu me vakaraitaki o Koya vei ira na Isireli, au sa lako mai kina oqo me veipapitaisotaki ena wai."
32. Sa tukuna kina o Joni, "Au sa raica na Yalo Tabu sa lako sobu mai lomalagi me vaka na ruve ka sa mai toka ga Vua."
33. "Au sa sega ni kilai Koya, o Koya ga sa talai au mai me'u veipapitaisotaki ena wai sa tukuna vei au, "O Koya ga o sa raica ni sa lako sobu mai vua na Yalo Tabu ka sa mai toka Vua, sai Koya oqo sa dauveipapitaisotaki ena Yalo Tabu."
34. "Au sa raica ka vakatusa ni sai Koya oqo na Luve ni Kalou."

Na I Matai Ni Tisaipeli

35. Ena siga tale ka tarava, sa tucake tu o Joni kei na rua na nona tisaipeli.
36. Sa vakaraici Jisu ni sa lako voli, sa tukuna mai, sa dina, na "Lami ni Kalou."

37. E rau sa rogoci koya na nona tisaipeli ni sa vosa tiko, e rau sa muri Jisu sara.
38. Sa vuki mai o Jisu ka raici rau ni rau sa muri koya tiko, sa tarogi rau, "Na cava drau sa vakasaqara" e rau sa sauma, "Rapai, (qasenivuli) o ni sa tiko mai vei?"
39. Sa sauma vei rau o Jisu, "Drau lako mai mo drau mai raica." E rau sa lako mai me rau mai raica na vanua e sa tiko kina, rau sa tiko vata kei koya ena siga o ya (oqo sai ka tini ni auwa).
40. E dua vei rau sa rogoci Joni ni vosa tiko o Adriu, na taci Saimone Pita, sa muri Jisu sara.
41. Sa raici tacina o Saimone ka tukuna vua, "Keirau sa raica na Mesaia" (na Karisito).
42. Sa kauti koya sara mai vei Jisu, ni sa raici koya o Jisu, sa tukuna, "O iko o Saimone na luvei Jona. O sa vakatokai me "Kifa", na kena i balebale na "Vatu".

Filipe Kei Nacanieli

43. O Jisu, ena siga ka tarava sa via lako ki Kaleli, sa raici Filipe sara ka tukuna vua, "Muri Au mai."
44. O Filipe oqo sa lako mai Pecisaita na koro nei Adriu kei Saimone Pita.
45. O Filipe sa kunei Nacanieli ka sa tukuna sara vua, "Keirau sa kunei Koya sa vosa kina o Mosese ena i vunau, ka era sa volai Koya talega na parofita - Jisu na kai Nasereci na luvei Joseva."
46. Sa tukuna o Nacanieli, "E rawa beka ni dua na ka vinaka me lako mai Nasareci?" Sa sauma o Filipe, "lako mada ga mai mo mai raica."
47. Sa raici Nacanieli o Jisu ni sa lako tiko mai ka sa tukuna sara yani vua, "Raica, sa dua na Isireli dina oqo, ni sa sega vua na veivakaisini."
48. Sa taro yani o Nacanieli, "O ni sa kilai au vakacava?" Sa sauma o Jisu ka vaka: "ni se bera ni kacivi iko o Filipe, Au sa raici iko oti ni o tiko ena ruku ni vu ni lolo."
49. Sa vosa o Nacanieli ka vaka, "Rapai, o ni sa Luve ni Kalou! O ni sa Tui, ka nodra Tui na Isireli!"
50. Sa sauma o Jisu ka tukuna vua, "Baleta ga Ni'u a tukuna vei iko, Ni'u a raici iko ena ruku ni Vu ni lolo, o sa qai vakabauta kina? O na raica na veika lelevu mai na kena oqo."
51. Sa qai tukuna tale, "Sa dina taucoko oqo, Au sa tukuna vei iko, ni sa na oti oqo, o na raici lomalagi ni sa tadola mai, o na raici ira na Agilosu ni Kalou ni ra sa lako cake ka lako sobu mai vua na Luve ni Tamata."

Veisau Na Wai Me Waini

- 2.** Ena i katolu ni siga, sa dua kina na vakamau mai Kena e Kaleli, sa tiko talega e kea na tinai Jisu.
2. O Jisu kei iratou talega na Nona Tisaipeli era sa sureti ki na vakamau oqo.
3. Ni sa oti na waini, sa tukuna mai na tinai Jisu, "sa oti na waini vakarautaki."

4. Sa tukuna vua o Jisu, "yalewa, na cava oqo o sa leqataka, me mai dua kina na ka vei au? E se bera tiko ni yaco mai na Noqu gauna.
5. Sa tukuna o tinana vei ira na dauveiqaravi, "Na veika ga sa tukuna vei kemudou o Koya dou cakava.
6. Sa vakarautaki tu e kea e ono na saqa ni wai, me vaka na nodra i vakarau na Jiu, na veisoqo vaka o ya sa dau rawa ni sega kina e ruasagavulu se tolusagavulu na qaloni na wai.
7. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Me vakatawani na saqa oqori ena wai." Era sa vakatawana ga me sinai vutuvutu.
8. Sa tukuna tale vei ira, dou takiva mai eso, ka kauta vua sa lewa tiko na soqo. Era sa cakava sara.
9. Ni sa tovolea na wai o koya sa liutaka tiko na soqo, sa waini mai, sa sega ni kila se sa caka vakacava, o ira ga sa kauta mai, era sa kila. Sa kaciva mai na tagane sa qai vakawati, na dauveiqaravi sa lewa na soqo.
10. Sa tukuna vua, "E na i vakatekivu ni soqo sa vakarautaki na waini vinaka, ni ra sa mamarau ena nodra gunu na vulagi, ia, o sa qai maroroya na waini vinaka sara e muri oqo."
11. Oqo nai vakatekivu ni veika lelevu sa cakava o Jisu mai Kena e Kaleli, ka sa vakaraitaka na Nona i ukuuku; era sa vakabauti Koya na Nona tisaipeli.
12. Ni sa oti oqo, sa lako sobu ki Kapenaumi o Jisu. O Koya, na Tinana, ratou na Tacina kei ira Nona tisaipeli; era sa sega ni tiko me dede sara.

Vakasavasavataka Na Valenisoro O Jisu

13. Sa yaco mai na siga ni nodra Lakosivia na Jiu, ka sa lako cake ki Jerusalemi o Jisu.
14. Sa raica o Koya ena valenisoro, ni ra sa volitaka tiko na bulumakau, na sipi, na ruve, na veisau i lavo kei na vaqara i lavo.
15. Sa cakava e dua na wa tali me kuita, ka qai cemuri ira kece tani mai na vale ni soro, vata kei na sipi kei na bulumakau ka qai ceburaka na i lavo kece ni veisau ka vakatoboicutaka talega na kena teveli.
16. Sa tukuna vei ira sa volitaka tiko na ruve, "Dou kauta tani na veika oqo! Dou kua ni cakava na Vale nei Tamaqu, me vale ni veivoli!"
17. E ratou sa qai nanuma na tisaipeli ni sa volai tu "Na loma katakata ni Nomuni Vale sa kani Au."
18. Era sa sauma na Jiu ka tukuna vua, "Na i vakatakilakila cava o ni sa vakaraitaka vei keimami, ena gauna o ni sa cakava kina oqo?"
19. Sa sauma o Jisu ka tukuna vei ira, "Vakarusa na valenisoro oqo, ena tolu tale na siga Au na vakaduria cake tale."
20. Era sa tukuna na Jiu, "E vasagavulu ka ono na yabaki e tara kina na vale oqo, ia, o sa tukuna ni ra vakaduri cake me tolu ga na siga?"
21. Ia, sa tukuna tiko ga o Koya, ni, yagona sa valenisoro o ya.

22. O koya oqo, ni sa tucake tale mai na mate o koya, era sa qai nanuma na Nona tisaipeli ni sa tukuna vei ira o Koya na veika oqo; era sa vakabauta kina na i Vola Tabu kei na vosa sa tukuna o Jisu.

Sa Kila Na Yalo Kecega O Jisu

23. Ni sa tiko o Koya mai Jerusalemi ena "Lakosivia," sa levu sara sa vakabauta na Yacana ena vuku ni veika sa cakava.

24. Sa sega sara ni via vakadeitaki Koya o Jisu vei ira, baleta ni sa kilai ira vinaka,

25. ka sa sega talega ni gadreva me dua e tukuni koya vei ira na tamata, ni sa kila na cava sa tu vei ira na tamata.

Na Sucu Vou

3. Sa dua vei ira na Farisi, sa daulewa vei ira na Jiu, na yacana o Nikotimo.

2. Na tamata oqo sa lako mai vei Jisu ena bogi ka tukuna Vua, "Rapai, keimami sa kila ni Kemuni sa dua na qasenivuli sa lako mai vua na Kalou; ni sa sega ni dua e cakava rawa na veika o ni sa cakava, vaka vo, kevaka sa tiko vata kei koya na Kalou."

3. Sa sauma o Jisu, "Sa dina sara, Au sa tukuna vei iko, vakavo me sucu tale na tamata, ena sega ni raica na matanitu ni Kalou."

4. Sa taro o Nikotimo, "Me sucu tale vakacava na tamata ni sa qase mai? E rawa beka ni curu tale vakarua ki na kete i tinana me qai sucu tale mai?"

5. Sa sauma o Jisu, "Sa dina sara, Au sa tukuna oqo vei iko, vakavo kevaka sa sucu e dua ena wai kei na Yalo Tabu, ena sega ni rawa ni curu ki na Matanitu ni Kalou."

6. "O koya sa sucu ena yago sa vakayago, o koya sa sucu ena Yalo sa vakayalo."

7. "Kakua ni kidacala Ni'u sa tukuna vei iko, mo sucu tale."

8. "Sa liwa na cagi ena vanua sa via liwa kina, o sa rogoca na kena rorogo, o sa sega ni kila se sa lako mai vei. Sa vakakina o ira sa sucu ena Yalo."

9. Sa sauma yani o Nikotimo ka vaka: "Sa rawa vakacava oqo?"

10. Sa sauma vua o Jisu ka tukuna, o sa dua vei ira na qasenivuli e Isireli, ia, o sa sega ni kila na veika vakaoqo?"

11. "Sa dina sara, Au sa tukuna vei iko, eda sa vosataka na veika eda kila, ka tukuniyalotaka na veika eda raica, ia, o iko, sa sega ni via ciqoma na neitou i vakadinadina."

12. "Kevaka Au sa tukuna vei kemudou na veika vaka vuravura ia, dou sa sega ni via vakabauta, dou na qai vakabauta vakacava kevaka Au sa na tukuna vei kemudou na veika vakayalo?"

13. "Sa sega e dua sa lako cake ki lomalagi, o Koya ga sa lako sobu mai lomalagi, oqori na luve ni tamata o Koya sa tiko mai lomalagi."

14. Io, me vaka sa laveta cake na gata mai veikau o Mosese, sa dodonu me laveti cake vakakina na luve ni tamata,

15. ni o ira vakayadua ga sa vakabauti Koya era na sega ni rusa, era sa rawata ga na bula e sega ni mudu.

16. "Ni sa lomani vuravura na Kalou, sa solia kina na Luvena e dua ga, ni o koya vakayadua ga sa vakabauti Koya, ena sega ni rusa, sa na rawata ga na bula e sega ni mudu."

17. "Sa sega ni tala mai na Luvena ki vuravura na Kalou me vakarusa, me vakabula ga na vuravura ena vuku ni Yacana."

18. 'O koya sa vakabauta na Luvena, sa sega ni vakarusai, ia o koya ga sa sega ni vakabauta ena rusa vakaidina baleta ni sa sega ni vakabauta na yaca ni Luve ni Kalou.

19. 'Oqo na nodra vakarusai, ni sa lako mai ki vuravura na rarama, na tamata era se vinakata ga na butobuto ka sega ni rarama, baleta ga ni sa ca tikoga na nodra i valavala.

20. 'O ira vakayadua sa cakava tiko na ka ca, sa cata na rarama, ka sa bese ni lako mai ena rarama, de qai kilai na veika era cakava tiko.

21. "Ia o koya sa cakava tiko na veika e dina, sa lako mai ena rarama, sa laurai vinaka na nona bula, ni sa cakava tiko ena mata ni Kalou."

Joni Na Dauveipapitaisotaki Sa Vakacerecerei Karisito

22. Sa oti oqo, sa lako mai o Jisu kei ira na Nona tisaipeli ki Jutia, ka sa mai veipapitaisotaki tiko e kea.

23. O Joni a veipapitaisotaki tale tiko ga mai Aenoni voleka e Salimi baleta ni sa levu kina na wai. Era sa lako mai ka papitaisotaki.

24. E se bera tiko ni biu ki vale ni veivesu o Joni.

25. Sa qai yaco e dua na veileti vei ira na tisaipeli i Joni kei ira na Jiu me baleta na veivakasavasavataki.

26. Era sa lako mai vei Joni ka tukuna vua, "Qasenivuli, o Koya sa tiko vata kei iko mai na tai kadua ni Joritani, o Koya o sa dau tukuna tiko, raica sa veipapitaisotaki tiko o koya, ka ra sa lako tiko ga mai Vua na tamata kecega!"

27. Sa sauma o Joni, ka vaka: "Raica na tamata sa sega ni rawata e dua na ka, vakavo, ke sa soli vua mai lomalagi,

28. O ni sa vakadinadinataka vei au, ni'u sa tukuna, ni sa sega ni oi au na Karisito, ia, au sa talai ga me'u liu mai Vua."

29. "O koya sa vakawati, sa tiko na watina, nai tokani nei koya sa vakawati sa tucake tu ka me rogoci koya, sa reki vakalevu ni sa rogoca na domo i koya sa vakawati. O koya sa qai vakayacori kina na noqu reki vakalevu."

30. "Me levu tikoga o Koya ka me'u lailai sobu tikoga oi au."

31. "O Koya sa lako mai cake, sa cecere vei ira kecega; o koya sa lako mai vuravura sa vakavuravura ka sa vosataka na veika vakavuravura. O Koya sa lako mai lomalagi, sa cecere vei ira kecega."

32. "Na veika sa raica, ka rogoca sa vakatusa, ia, sa sega ni dua e via ciqoma na Nona i tukutuku.
33. "O koya sa rogoca ka ciqoma na Nona i tukutuku, sa vakadinata ni sa dina na Kalou.
34. "O koya sa tala mai na Kalou, sa tukuna na vosa ni Kalou, ni sa sega ni solia na Kalou na Yalo evakaiyalayala.
35. "Na Kalou sa lomana na Luvena, ka sa solia na ka kecega kina qeteqete ni ligana.
36. "O koya sa vakabauta na Luvena sa rawata na bula Sega ni mudu; o koya sa sega ni vakabauta na luvena ena sega ni raica na bula, ka sa tu ga vua na cudru katakata ni Kalou."

Rau Sota Na Yalewa Ni Samaria Kei Na Nona Mesaia

- 4.** Ni sa kila o Jisu na nodra sa rogoca na Farisi ni sa levu sa papitaisotaka o Jisu mai vei Joni.
2. (E dina mada ga ni sega ni veipapitaisotaki o Jisu, o iratou ga na Nona tisaipeli)
3. Sa biuti Jutia ka lako ki Kaleli.
4. Ia, sa lako curumi Samaria yani.
5. Sa yaco yani ki na dua na koro mai Samaria o Saika, voleka ki na dua na vanua sa solia o Jekope vei Joseva na luvena.
6. Sa tiko e kea na toevu ni wai nei Jekope. Sa oca sara o Jisu ena Nona lako voli mai, ka sa mai cegu sara ena toevu oqo, ni sa i ka ono tiko ni auwa.
7. Sa lako mai e dua na yalewa ni Samaria me mai taki wai, sa vosa vua o Jisu, "Solia mada vei Au e dua na wai, Me'u gunu."
8. E ratou se lako ki na koro oiratou na Nona tisaipeli me voli kakana.
9. Sa sauma mai na yalewa ni Samaria vei Koya, "E rawa vakacava vei iko na Jiu mo kere wai mai vei au na Samaria?," ni rau sa sega ni veiwekani vinaka na Jiu kei na Samaria.
10. Sa vosa yani o Jisu ka vaka: "Kevaka walega o sa kila na i solisoli ni Kalou, kei Koya sa vosa tiko yani oqo vei iko, 'Solia mai me'u gunu,' o na kerekere Vua, ka na solia vei iko o Koya na wai sa tiko kina na bula."
11. Sa vosa vei Jisu na yalewa, "Kemuni, sa sega na ka Mo ni taki kina, ni sa rui titobu na toevu. o ni sa kauta mai vei na wai sa tiko kina na bula?"
12. "O ni sa levu cake beka vei koya na tamai keimami o Jekope, o koya sa solia vei keimami na toevu oqo, ka sa gunu talega mai kina "O Koya kei iratou na luvena kei na nona manumanu kecega?"
13. Sa sauma vua o Jisu ka vaka: "Yalewa o koya sa gunu mai na wai oqo, ena via gunu tale,
14. "ia, o koya vakayadua sa gunuva na wai Au na solia vua, ena sega ni karamaca tale. Na wai Au na solia vua, ena vuki me mataniwai vure ka tovure cake tiko ga ki na bula sega ni mudu."
15. Sa vosa vei Jisu na yalewa, "Kemuni, ni solia mai na wai oqori, me'u kua ni karamaca tale, se me'u lako tale mai e ke me'u taki.

16. Sa tukuna vua o Jisu, "Lako kaciva mai na watimu ka drau lako mai."
17. Sa sauma mai na yalewa, "Sa sega na watiqu." Sa tukuna yani o Jisu, 'o sa vosa dina mai ni sa sega na watimu,
18. sa lima oti e liu na watimu, kei koya drau sa tiko vata oqo sa sega ni watimu; o sa vosa dina sara mai."
19. Sa vosa vei Jisu na yalewa, au sa qai kila, ni Kemuni sa dua na parofita.
20. Era sa lotu ena ulunivanua oqo o ira na neimami qase, oi kemuni na Jiu, o ni sa tukuna ni kemuni sa daulotu mai Jerusalem.
21. Sa tukuna vua o Jisu, "Yalewa, vakabauti Au, sa lako tiko mai na gauna ni kemuni na sega ni lotu ena ulunivanua oqo se mai Jerusalem vei koya na Tamada.
22. "O ni sa lotu vua o ni sa sega ni kila; keimami sa kila se o cei keimami sa lotu vua, na vakabulai sa neimami na Jiu.
23. "Na gauna sa lako tiko mai, sai koya sara ga oqo, ni o ira na lotu dina, era na lotu vei Tamada vakayalo ena dina talega; o Tamada sa vakasaqarai ira tiko sa vaka oqori.
24. "E Yalo na Kalou, o ira na lotu Vua e dodonu me ra lotu vakayalo, ena dina talega."
25. Sa vosa vei Jisu na yalewa, "Au sa kila ni sa lako mai na Mesaia" (na Karisito). "Ni sa lako mai o Koya, ena tukuna vei keda na ka kecega."
26. Sa tukuna vua na yalewa o Jisu, "Sai Au sara ga sa vosa tiko oqo vei iko, o Koya o sa nanuma tiko.

Sa Gauna Ni Tatamusuki

27. E ratou sa basika mai na Nona tisaipeli, ka ratou sa qoroya ni rau veivosaki tiko o Jisu kei na dua na yalewa; sa sega ga ni dua e vosa rawa, me taroga, "Na cava o ni sa vakasaqara, se, ena cava o ni sa veivosaki tiko kina kei na yalewa oqori?"
28. Sa biuta tu na nona i takitaki na yalewa, ka sa lako yani ki na koro ka tukuna vei ira na tamata,
29. "Ni lako mai ka mai raica na Tamata sa tukuna vei au na veika kecega au sa cakava. O Koya beka li oqo na Karisito?"
30. Era sa lako tani mai na koro ka lako mai Vua.
31. Era sa vakauqeti koya na Nona tisaipeli ka tukuna, "Rapai ni mai kana."
32. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Sa tu na kakana Me'u kania, ia, dou sa sega ni kila."
33. Era sa veivosaki na tisaipeli ka vaka: "E dua beka sa kauta mai na kakana me kana kina o Koya?"
34. Sa tukuna vei iratou o Jisu, "Na Kequ kakana Me'u cakava na loma i Koya sa talai Au mai, ka Me'u vakaotia na Nona cakacaka.
35. "Dou sa sega beka ni tukuna, ni se vo tiko e va na vula me qai ia na tatamusuki? Raica, Au sa tukuna vei kemudou, dou veiraiyaki mada ka raica na were, era sa matua tu me ra tamusuki!
36. 'O koya sa tatamusuki sa rawata na kena i sau,

ka kumuna vata na vuata ki na bula sega ni mudu. Me rawa kina vei koya sa tea kei koya sa musuka me rau reki vata.

37. "Sa dina kina na veika sa dau tukuni tiko 'sa dua sa kakaburaki ka sa dua tale sa tamusuka.'

38. "Au sa talai kemudou mo dou la'ki tamusuka na ka dou sa sega ni oca kina; e so era sa cakacaka, ia, dou sa curu kina ena nodratou cakacaka"

Na I Vakabula Kei Vuravura

39. Sa levu sara vei ira na kai Samaria ena koro Levu o ya, era sa vakabauti Jisu ena vuku ni veika sa tukuna na yalewa. "Ni sa tukuna o Koya na veika kece au sa cakava."

40. Ni ra sa lako mai vei Jisu na kai Samaria, era sa kerei Koya me ra tiko vata mada; sa tiko vata kei ira o Jisu me rua na siga.

41. Sa levu tale era sa vakabauta ena vuku ni Nona vosa.

42. Era sa qai tukuna vua na yalewa, "Keimami sa vakabauta oqo e sega tale ena vuku ni nomu vosa, ni keimami sa rogoca dina oqo ka kila ni sai koya dina oqo na Karisito nai vakabula kei vuravura.

Ciqomi O Jisu E Kaleli

43. Ni sa oti e rua na siga ena Nona tiko mai kea, sa lako sara ki Kaleli.

44. Sa vakatusa vakai Koya o Jisu ni sa sega ni dokai na parofita ena nona vanua.

45. Ni sa lako mai o Koya ki Kaleli, era sa ciqomi Koya, ni ra sa raica na veika kece sa cakava o Koya mai Jerusalemi ena Solevu; ni ra a tiko mai kea.

Vakabulai Na Luvena Tagane Na Turaga

46. Sa lako tale mai o Jisu e Kena, mai Kaleli, na vanua sa vukica kina na wai me waini. Sa dua na turaga sa tauvi mate vakalevu na luvena mai Kapenaumi.

47. Ni sa rogoca o Koya, ni sa lako mai o Jisu mai Jutia ki Kaleli, sa lako Vua ka kerei Koya me lako mada mai me vakabulai na luvena, ni sa voleka sara tu ga ni mate.

48. Sa tukuna vua o Jisu, "Kevaka o ni sa raica sara na i vakatakilakila kei na veivakurabuitaki, o ni na sega ga ni vakabauta?"

49. Sa tukuna vei Jisu na turaga ni vanua oqo, "Io saka, Mo ni lako mai de qai mate na luvequ!"

50. Sa tukuna vua o Jisu, "Mo lako ga, sa bula na luvemu." Sa vakabauta na vosa sa tukuna o Jisu na turaga oqo, ka lako yani.

51. Ni sa lako tiko yani o koya, sa sotavi koya na nona dauveiqaravi ka tukuna, "Sa bula na luvemu!"

52. Sa qai vakataroga na gauna sa bula kina o koya, era sa tukuna vua, "Ena siga e nanao ni rauta tiko nai ka vitu ni auwa, sa biuti koya na katakata."

53. Sa kila o tamana na gauna vata ga o ya sa vosa kina o Jisu ka tukuna vua "Sa bula na luvemu." Sa vakabauta o Koya kei na nona vuvale.

54. Oqo tale na i karua ni veika sa cakava o Jisu ni sa lako tani mai o Koya e Jutia ki Kaleli.

Veivakabulai E Dua Na Tagane Ena Wai Mai Pecisaita

5. Ni sa oti oqo, sa dua na nodra Solevu na kai Jutia, sa lako cake kina o Jisu ki Jerusalemi.

2. Mai Jerusalemi ena Matamata ni Sipi, sa tiko kina na tobu o "Pecisaita", ena vosa vaka Iperiu ka sa lima na kena varada.

3. Era sa dau davu tu kina na tauvimate, na mataboko, na paralase, na malumalumu, ni ra sa dau waraka tu na vakayavalati ni wai.

4. Sa dau lako sobu mai na agilosu ena so na gauna me vakayavalata na wai; o koya ga sa liu ki na wai ni sa vakayavalati oti, sa dau vakabulai mai na kena mate.

5. Sa dua na tamata sa tiko e kea, sa tolusagavulu ka walu na yabaki ni nona tauvi mate.

6. Ni sa raici koya o Jisu ni sa davu tiko e kea ka kila ni sa tauvi mate vaka dede tiko, sa tukuna sara vua, "O sa vinakata mo vakabulai?"

7. Sa sauma vei Jisu na tamata tauvi mate, "Kemuni, sa sega ni dua me biuti au ki na tobu ni sa vakayavalati; ni'u sa sasaga tiko yani, sa dua sara sa liu vei au."

8. Sa tukuna vua o Jisu, "Raica, tucake, taura na nomu i yaya ni moce ka lako."

9. Vakasauri sa bula vinaka na tamata, sa taura cake na nona i yaya ni moce, ka sa lako. Sa siga ni vakacegegu na siga o ya.

10. Era sa vosa vua o ira na Jiu ka vaka; "Sa siga ni vakacegegu oqo; sa sega ni tara vei iko mo colata tiko na nomu i mocemoce."

11. Sa sauma vei ira, o Koya sa vakabulai au sa tukuna, "Taura cake na nomu i mocemoce ka lako."

12. O cei oqo sa tukuna vei iko, "Mo taura cake na nomu i mocemoce ka lako?"

13. O koya sa vakabulai, sa sega ni kila se o cei oqo sa veivakabulai sa yali yani o Jisu ni ra sa veidrigidrigi mai na tamata ena vanua o ya.

14. Ni sa oti oqo, sa raici koya sara o Jisu ena vale ni soro ka tukuna vua, "Raica o sa bula vinaka, kua ni valavala ca tale, de qai yaco mo ca vakalevu sara.

15. Sa lako yani na tamata oqo ka tukuna vei ira na Jiu ni sai Jisu ga sa vakabulai koya.

Doka Na Tamana Kei Na Luvena

16. Ena vuku ni ka oqo, era sa vakacacani Jisu kina ka via vakamatei Koya, baleta ni sa caka na veika oqo ena siga ni vakacegegu.

17. Sa sauma vei ira o Jisu ka vaka, "Sa cakacaka tiko o Tamaqu me yacova mai oqo, Au sa cakacaka tale tiko ga oqo."

18. Era sa qai sasaga vakaukauwa tikoga na Jiu me ra vakamatei Koya, sega ni Nona voroka nai vunau ni siga ni vakacegegu, baleta talega ni sa

tukuna o Koya ni sa Tamana na Kalou, ka cakava me rau tautauvata kei na Kalou.

19. Sa sauma o Jisu ka tukuna vei ira, "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, na luvena sa sega ni rawa ni cakava e dua na ka vakataki Koya ga, na veika ga sa raica mai vei Tamana ni cakava tiko; na veika ga sa cakava o Tamana sa cakava talega o Koya.

20. "Sa lomana na Luvena o Tamana, sa vakatakila talega Vua na veika sa dau cakava o Koya. O Tamana ena vakaraitaka vua na Luvena na veika lelevu mo ni kurabui kina.

21. "Me vaka sa vakatura cake tale na mate o Tamana o solia vei ira na bula, ena solia vaka kina na bula na Luvena vua sa vinakata ga o Koya.

22. "Sa sega ni lewa e dua o Tamana, sa solia kecega na vakatulewa vua na Luvena.

23. "Me ra doka kina na Luvena, me vaka era sa doka na Tomana. O Koya sa sega ni doka na Luvena, sa sega talega ni doka na Tamana ni o koya ga sa tala mai na Luvena.

Na Bula Kei Na Lewai Ni Bula Sa Vu Mai Vua Na Luvena

24. "Sa dina sara, Ni'u sa tukuna vei kemuni, o koya sa rogoca na vosa ka vakabauti Koya sa talai Au mai, sa tu vua na bula sega ni mudu, ka na sega ni lewai, ena lako mai na mate ki na bula.

25. "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, sa yaco mai na gauna ka sa tu sara ga oqo, era na rogoca na domo i koya na Luve ni Kalou na mate; o ira sa rogoca, era na bula.

26. "Me vaka ga ni sa tu vua na Tamana na bula, sa solia kina o Tamana na bula vua na Luvena, me tu na bula vua ga na luvena,

27. "sa solia talega Vua na kaukauwa ni lewa me vakatulewa kina, baleta ni sa Luve ni Tamata talega o Koya.

28. "Mo ni kua ni kidroa ena veika oqo, sa lako tiko mai na gauna ni o ira kece sa tu ena i bulubulu, era na rogoca na Domona,

29. "era na lako mai, vei ira sa caka vinaka ki na vakaturi cake tale ni bula, kei ira sa caka ca, ki na nodra vakaturi cake tale na vakararawataki.

30. "Au na sega ni cakava rawa e dua na ka. Au na rogoca, Au na vakatulewa vakadodonu baleta Ni'u sa sega ni lewa ena lomaqu ga, ena lomai Tamaqu ga, o Koya sa talai Au mai.

E Va Nai Vakadinadina Levu

31. "Kevaka Au sa vakadinadinataki Au ga, na Noqu i vakadinadina sa sega ni dina.

32. "Sa dua tale sa vakadinadina vei Au, Au sa kila, ni Nonai vakadinadina sa dina.

33. "O ni sa talai Joni mai, sa solia o koya na i vakadinadina e dina.

34. "Au sa sega ni ciqoma nai vakadinadina vakatamata, Au sa tukuna yani oqo mo ni vakabulai kina.

35. "Sai Koya na cina sa waqa caucaudre tiko, ni

kemuni sa vinakata ena dua na gauna lekaleka me reki tiko ena Nona rarama.

36. "Ia, sa dua tale nai vakadinadina e uasivita na nei Joni; ena vuku ni cakacaka sa solia vei Au o Tamaqu Me'u vakaotia - na cakacaka sara ga Au sa cakava tiko - sa vakadinadinataki Au, ni sa talai Au mai o Tamaqu.

37. "Na Tamaqu vakataki Koya, sa vakatalai Au mai, sa dautukuni Au, o ni sa sega ni rogoca na Domona ena dua na gauna, se raici Koya:

38. "Ia, sa sega ni tu vei kemuni na Nona vosa, baleti Koya sa talai mai, o Koya kemuni sa sega ni vakabauta.

39. "O ni sa vakasaqara nai Vola Tabu, ena nanuma ni kemuni na rawata kina na bula Sega ni mudu; na i Vola Tabu sa tukuni Au (Jisu) ga.

40. "O ni sa sega ni vinakata me lako mai vei Au mo ni mai rawata kina na bula,

41. "Au sa sega ni ciqoma na veidokai vakatamata

42. "Au sa kilai kemuni, ni sa sega ni tu vei kemuni na lomana na Kalou,

43. "Au sa lako mai ena Yaca i Tamaqu, ia, o ni sa sega ni ciqomi Au; kevaka e dua sa lako mai ena yacana ga, o ni na ciqomi koya.

44. Mo ni vakabauta vakacava, na tamata era sa veidokadokai wale tu ga, ka ni kemuni sa sega ni vinakata na dokai, e lako ga mai vua na Kalou?

45. "Mo ni kua ni nanuma Ni'u sa beitaki kemuni tiko vua na Kalou na Tamada; e dua sa beitaki kemuni tiko - o Mosesese ga o ni sa kila tiko.

46. "Kevaka, kemuni sa vakabauti Mosesese - e dodonu mo ni vakabauti Au talega, ni sa vola o Mosesese na veika me baleti Au.

47. "Kevaka, o ni sa sega ni vakabauta na veika sa vola, mo ni na qai vakabauta vakacava na Noqu vosa?"

Vakani E Lima Na Udolu

6. Ni sa oti na veika oqo, sa lako ki na wasawasa mai Kaleli o Jisu, na wasawasa mai Taiperia.

2. Era sa muri Jisu e dua nai wiliwili levu ni tamata, ni ra sa raica na veika lelevu sa cakava o Koya vei ira sa tauvimate.

3. Sa lako cake o Jisu kina ulunivanua, ka sa tiko vata kei ira na Nona tisaipeli.

4. Na Lakosivia, na nodra Solevu na Jiu, sa voleka mai,

5. Sa rai yani o Jisu, ka raici ira na lewe vuqa ni ra sa lako tiko mai Vua, sa tukuna sara vei Filipe, "Me voli mai vei na madrai me ra kana kina oqo?"

6. Sa tukuna o Jisu na veika oqo me vakatovolei Filipe kina, ni sa kila oti tu ga o Jisu na veika me na cakava.

7. Sa sauma vua o Filipe, "Me limasagavulu na dola na madrai ena sega ni veiraurau kei ira oqo, me rawa mada ga ni ra vakalalai?"

8. E dua vei ira na Nona tisaipeli o Adriu na taci Saimone Pita sa tukuna mai Vua,

9. E dua na gone e tiko oqo, sa tiko vua e lima na

madrai kei na rua na ika lalai, na cava oqo vei ira na lewe vuqa sa wawa tu.

10. Sa qai vosa mai o Jisu ka vaka: "Cakava me ra dabe kece." Sa levu na vanua sa tu me ra dabe kina. Era sa dabe sobu, na tagane mada ga, e lima na udolu.

11. Sa taura na madrai o Jisu, ni sa vakavinavinaka oti, sa wasea sara vei ira na Nona tisaipeli, o ira na tisaipeli era sa wasewase sara vei ira sa dabe tiko; sa vakakina na ika me vaka na kena levu era sa vinakata.

12. Ni ra sa mamau na tamata, o Jisu sa tukuna sara vei ira na Nona tisaipeli, "Mo ni kumuna mai na veika sa vo, me kumuni kece sara."

13. Sa soqoni kece mai na kena vo ka vakatawani ena tinikarua na sova na vovo ni lima na madrai kei na rua na ika sa laukana vakavo tu.

14. O ira na tamata oqo, ni ra sa raica na veika sa cakava o Jisu, era sa tukuna: "Sa i koya dina oqo na parofita e dodonu me na lako mai ki vuravura."

Lako E Dela Ni Wasawasa O Jisu

15. Ni sa kila o Jisu ena nodra sa via tauri Koya vakaukauwa ka mera buli Koya me nodra tui, sa lako yani ki na dua na ulunivanua me tiko duadua kina.

16. Ni sa yakavi mai, era sa lako na Nona tisaipeli ki wai,

17. era sa vodoka e dua na waqa ka me muri wai yani vaka ki Kapenaumi. Sa buto tiko mai, ka e se bera ga ni yaco mai o Jisu.

18. Sa tubu cake na ua lelevu baleta ni sa liwa vakaukauwa tiko na cagi.

19. Ni ratou sa voce tiko me tolu se va na maile, e ratou sa raici Jisu ni sa lako tiko mai e dela ni wai ka sa volekata mai na waqa; e ratou sa rere vakalevu sara.

20. Sa vosa mai vei iratou o Jisu ka tukuna, "Sai Au ga oqo, dou kua ni rere.

21. E ratou sa kacivi Jisu mai ki na waqa, vakasauri sa yaco ki vanua na waqa.

Madrai Mai Lomalagi

22. Ena siga ka tarava, ni ra sa raica o ira na tamata sa tiko mai na tai kadua ni wai ni sa sega tale na waqa sa vo, na waqa ga e ratou sa vodo tiko kina na Nona tisaipeli, ka ra sa sega ni vodo vata kei Jisu, o iratou duaduaga -

23. Sa so tale na waqa era sa lako mai Taiperia, volekata na vanua era sa kania kina na madrai kei na ika ni sa vakavinavinakataka oti o Jisu -

24. ni ra sa sega ni raici Jisu na tamata, se ira na Nona tisaipeli, era sa lako mai ki Kapenaumi me vakasaqarai Jisu.

25. Era sa raici Koya mai na tai kadua ni wai, ka ra tarogi Koya, "Rapai o ni sa lako mai vakacava e ke?"

26. Sa sauma o Jisu ka vaka: "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, o ni sa vakasaqarai Au sega ni

baleta nai vakatakilakila, sa baleta ga ni o ni sa kana ka mamau.

27. Mo ni kakua ni oca ena vuku ni kakana ena oti yani, mo ni oca ga ena kakana sa tudei ka sega ni mudu, sa solia ga na Luve ni Tamata, baleta ni sa solia o Tamana na kena i vakadei Vua na Luvena.

28. Era sa tukuna vua na tamata, "Na cava me keimami cakava, me keimami cakava kina na cakacaka ni Kalou?"

29. Sa sauma vei ira o Jisu ka tukuna, "Oqo na cakacaka ni Kalou, mo ni vakabauti Koya sa talai mai vua na Kalou."

30. Era sa tukuna vua, "Na vakatakilakila cava o ni na cakava, me keimami raica ka vakabauti kemuni kina? Na cakacaka cava o ni sa cakava?"

31. "O ira na tamai keimami era sa kania na Mana mai na vanua liwa; me vaka sa volai, "sa solia vei ira na madrai mai lomalagi me ra kania!"

32. Sa qai tukuna vei ira o Jisu, "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, o Mosese sa sega ni solia vei kemuni na madrai mai lomalagi, o Tamaqu ga sa solia na madrai mai lomalagi."

33. "Ni sa madrai mai Vua na Kalou, o Koya sa lako sobu mai lomalagi, ka sa solia na bula ki vuravura."

34. Era sa tukuna Vua, "Turaga ni solia tikoga vei keimami na madrai oqori."

35. Sa tukuna vei ira o Jisu, o Au ga na madrai ni bula. O koya sa lako mai vei Au, ena sega tale ni via kana, kei koya sa vakabauti Au ena sega ni via gunu tale.

36. "Au sa tukuna oqo vei kemuni, ni kemuni sa raici Au, ia, o ni sa sega ga ni vakabauti Au.

37. "Na veika kece sa solia o Tamaqu vei Au, ena lako kece mai vei Au, ena sega sara ni dua me biu laivi.

38. "Ni'u sa lako sobu mai lomalagi, sega Ni'u mai cakava na lomaqu ga. Na lomai Koya ga sa talai Au mai.

39. "Sai koya oqo na loma i Tamaqu sa talai Au mai, o ira kece sa solia mai vei Au o Koya, me kua ni dua e yali, Me'u vakaturi ira cake ga ena siga mai muri.

40. "Oqo na loma i Koya sa talai Au mai, o ira vakayadua sa raica na Luvena, ka vakabauti Koya ena rawata na bula sega ni mudu, Au na vakaturi koya cake ena siga mai muri.

Era Cati Koya Na Nona

41. Era sa vosa kudrukudru ena vukuna o ira na Jiu, ni sa tukuna, "Oi Au na madrai sa lako sobu mai lomalagi."

42. Era sa tukuna mai, e sega beka ni o Jisu ga oqo na luvei Joseva kei Meri, na tamana kei na tinana eda sa kila vinaka. Me tukuna rawa vakacava o koya, "Sai Au sa lako sobu mai lomalagi?"

43. Sa sauma yani o Jisu ka vaka - "Mo ni kua ni vosa kudrukudru vakai kemuni."

44. "Sa sega ni rawa ni dua na tamata me lako mai vei Au, vaka vo kevaka sa vakayarayarataki

koya mai o Tamaqu o Koya sa talai Au mai, Au na vakaturi koya cake talega e na siga mai muri.

45. "Era sa vola na parofita, era na vakavulici kecega mai vua na Kalou. O ira kece sa rogoca ka vuli mai vei Tamaqu era na lako mai vei Au.

46. "Sa sega ni baleti koya ga sa raica na Tamana, o Koya ga sa mai vua na Kalou; sai koya ga sa raica na Tamana.

47. "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, o koya sa vakabauti Au, sa rawata na bula sega ni mudu.

48. "Sai Au ga na madrai ni bula.

49. "Era sa kania na mana na nomuni qase mai na vanua liwa, ka mate.

50. "Oqo na madrai sa lako sobu mai lomalagi, o koya sa kania na madrai oqo, ena sega ni mate.

51. "Oi Au na madrai sa bula tiko sa lako sobu mai lomalagi. O koya sa kania na madrai oqo, ena bula me Sega ni mudu; na madrai Au na solia - na yagoqu ga - o koya Au na solia me bula kina o vuravura.

52. Era sa veiba vakataki ira na Jiu ka tukuna "Ena rawa beka vakacava vua na Tamata oqo me solia vei keda na yagona me da kania?"

53. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, vakavo sara ni kemuni sa kania na yagona na Luve ni Tamata ka gunuva na Nona dra, sa sega vei kemuni na bula.

54. "O koya sa kania na Yagoqu ka gunuva na Noqu dra sa tu vua na bula sega ni mudu, Au na vakatucaketaki koya ena siga mai muri.

55. "Na yagoqu sa kakana dina, ka wainigunu dina na Noqu dra.

56. "O koya sa kania na Yagoqu ka gunuva na Noqu dra sa tu vei Au, oi Au talega vua.

57. "Me vaka sa bula tiko o Tamaqu, o koya sa talai Au mai, Au sa bula tiko ena vuku i Tamaqu, sa vakakina o koya sa sucu mai vei Au, ena bula ena vukuqu.

58. "Sai koya oqo na madrai sa lako sobu mai lomalagi - sa sega ni vaka na mana era sa kania na nomuni qase ka ra sa mate kina. O koya sa kana mai na madrai oqo, sa bula ka Sega ni mudu."

59. Sa tukuna na veika oqori o Jisu ena vale ni lotu sa vakavuvuli kina o Koya mai Kapenaumi.

Era Sa Vuki Tani Eso Na Tisaipeli

60. E vuqa na Nona tisaipeli ni ra sa rogoca mai vua na veika oqo, era sa tukuna mai - "Sa dua na ka dredre oqo, o cei ena kila rawa?"

61. Ni sa kila o Jisu na nodra veivosayaki na Nona tisaipeli ena vuku ni ka oqori, sa tukuna yani vei ira, "O ni sa leqa beka ena vuku ni veika oqo?"

62. "Vakacava kevaka o ni sa raica na Luve ni tamata ni sa lako cake ki na vanua ea tiko ga kina e liu?"

63. "Sai koya na Yalo sa solia na bula, sa sega ni yaga na yago. Na vosa Au sa vosataka vei kemudou sa Yalo, ka vaka vu bula.

64. "Sa so vei kemuni sa sega ni vakabauta," Ni sa kila o Jisu mai na i vakatekivu o cei sa sega ni vakabauta kei koya ena cakitaki Koya.

65. Sa tukuna o Jisu, "Au sa tukuna oti vei kemuni ni sega ni dua e lako rawa mai vei Au, vakavo, kevaka sa vakatara vua o Tamaqu.

66. Mai na gauna sara ga o ya, sa levu vei ira na Nona tisaipeli sa lesu tani mai vua, ka era sa sega tale ni lako vata.

67. Sa qai tukuna vei ira na lewe tinikarua o Jisu, "Dou sa via lako tani talega oi kemudou?"

68. Sa sauma yani o Pita, "Turaga me keitou lako tale vei cei? Sa tu ga vei Kemuni na vosa ni bula sega ni mudu."

69. "Keitou sa yaco talega me vakabauta ka kila, ni sai Kemuni na Karisito na Luve ni Kalou bula."

70. Sa sauma vei iratou o Jisu, "Sa sega beka Ni'u digitaki kemudou na lewe tinikarua, ka sa dua vei kemudou na tevoru?"

71. Sa vosa ena vuku i Jitutasa Isikarioti na luvei Saimone, ni sai koya ena volitaki Jisu, ka dua vei ira na lewe tinikarua.

Sega Na Vakabauta Vei Ira Na Taci Jisu

7. Sa oti oqo, sa veilakoyaki voli o Jisu mai Kaleli; ni sa sega ni via veilakoyaki voli e Jutia, baleta ni ra sa vakasaqarai Koya na Jiu me ra vakamatea.

2. Sa qai yaco mai na nodra solevu ni vale vakacevaceva na Jiu.

3. Era sa tukuna vei Jisu na tacina, "Biuta na vanua oqo, ka lako ki Jutia, me ra raica talega na Nomu tisaipeli na veika o sa dau cakava.

4. "Ni sa sega e dua sa dau cakava vuni na ka, kevaka sa vinakata me ra kila na tamata na ka o ni sa daucakava. Kevaka o sa cakava oqo, vakaraitaki Iko yani ki vuravura."

5. O iratou mada ga na tacina e ratou sa sega ni vakabauti Koya.

6. Sa qai tukuna vei iratou o Jisu, "E se bera ni yaco mai na Noqu gauna, na nomuni gauna na tamata sa tu oqo.

7. "O vuravura ena sega ni rawa ni cudruvi kemuni, sa cati Au ga o vuravura baleta, ni'u sa tukuna tikoga na ca ni veika sa cakava tiko o koya.

8. "Dou lako cake ki na Solevu, Au na sega, baleta ni se sega ni yaco taucoko mai na Noqu gauna."

9. Ni sa tukuna oti na veika oqo vei iratou na tacina, sa tiko ga e Kaleli o Koya.

Na Dau Ni Vuku Vakalomalagi

10. Ena gauna e ratou sa lako cake kina na tacina, sa lako cake vakavuni talega o Jisu ki na Solevu, sa sega ni vakaraitaki Koya.

11. Era sa vakasaqarai Jisu ena solevu o ya o ira na Jiu, ka vakataroga tiko, "E vei o Koya?"

12. Sa levu sara na veivosaki era sa cakava na tamata ena Vukuna. Era sa tukuna e so "Sa tamata

vinaka o Koya," So tale era sa tukuna, e sega, e ca o Koya, sa dau vakaisini ira na tamata."

13. Sa sega ga ni dua e vosa ena matana votu me baleti Jisu, ni ra sa rerevaki ira na Jiu.

14. Ni sa vakacagau tiko na soqo, sa lako cake ki na valenisoro o Jisu ka vakatavuvuli.

15. Era sa qoroqoro ka tukuna mai, "Sa kila vakacava o Koya na i Vola Tabu, ni sa sega ni vulica?"

16. Sa sauma vei ira o Jisu ka vaka, "Na i vakavuvuli sa sega ni Noqu, sa nei Koya sa talai Au mai.

17. "Kevaka e dua sa via muria na Lomai Tamaqu, ena kila na vei ka baleta nai vakavuvuli,

se sa mai vua na Kalou, se mai na Noqu kaukauwa ga.

18. "O koya sa vosa ena vukuna ga, sa vakasaqara ga na nona dokai, ia o koya e vakasaqara na dokai i Koya sa veitalai mai sa qai dina, sa sega sara vua na veivukiyaki!

19. "Sa sega beka ni solia vei kemuni nai vunau o Mosese, ia, sa sega sara vei kemuni sa maroroya nai vunau? Na cava o ni sa via vakamatei Au kina?"

20. Era sa vosa mai na tamata ka vaka: "Sa tiko vei iko na tevoru, "O cei sa vinakata me vakamatei iko?"

21. Sa sauma vei ira o Jisu, "Au cakava e dua ga na ka, o ni sa qoroqoro kina.

22. "Sa cakava vei kemuni o Mosese na veicilivi, (na veicilivi oqo sa mai vei ira na qase) ia, o iko sa cakava na veicilivi ena siga ni vakacegegu.

23. "Kevaka e dua sa cakava na veicilivi ena siga ni vakacegegu me kua ni voroki kina na i vunau i Mosese, o ni sa cudruvi Au baleta Ni'u sa vakataucokotaka e dua na tamata ena siga ni vakacegegu.

24. "Mo ni kua ni via vakalewa me vaka ga na kenai rairai, mo ni lewa ena vakalewa e dodonu."

Sai Koya Dina Li Oqo Na Karisito?

25. Eso vei ira e Jerusalemi era sa taroga, "Sa sega beka ni o Koya ga oqo, era sa vakasaqara tiko me ra vakamatea?"

26. "Ni raica mada, sa vosa dina tiko vakadoudou ka ra sa sega ni rawa ni tukuna e dua na ka vua. Era sa kila tiko beka na veiliutaki ni sai Koya dina oqo na Karisito?"

27. "Eda sa kila se sa lako mai vei o Koya oqo, ni sa lako mai na Karisito, ena sega ni dua e kila se sa lako mai vei."

28. Sa kaci vakadomoi levu o Jisu ni sa veivakavulici tiko ena valenisoro ka vaka: "O ni sa kilai Au, ka sa kila talega na vanua Au sa lako mai kina; Au sa sega talega ni lako mai vakai Au ga, o Koya sa talai Au mai sa Dina, o Koya dou sa sega ni kila?"

29. "Au sa kilai koya, Ni'u sa lako mai Vua, ka sa talai Au mai o Koya."

30. Era sa vinakata me vesuki Koya, ia, sa sega ga e via tarai Koya, ni se bera ni yaco mai na Nona gauna.

31. Sa levu talega na tamata era sa vakabauti Koya, ka tukuna, "Ni sa lako mai na Karisito, ena cakava na veika lelevu mai na veika sa cakava na Tamata oqo.

O Jisu Kei Ira Na Liuliu Ni Lotu

32. Era sa rogoca na Farisi ni ra sa vosa kudrukudru tiko na lewe ni vanua ena vuku i Jisu, era sa vakatala sara yani eso na tamata me ra vesuki Koya.

33. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Au na tiko vata kei kemudou vakalailai ga, Au na qai lako tale vei koya sa talai Au mai.

34. "O ni na vakasaqarai Au, o ni na sega ni kunei Au, na vanua Au na lako kina, o ni na sega ni lako rawa yani kina.

35. Era sa veivosaki vakai ira na Jiu ka vaka: "Sa via lako tiko ki vei o Koya - meda sega kina ni lako rawa vua? Sa via lako beka vei ira na veiseyaki ki Kirisi, me la'ki vakavulici ira na kai Kirisi?"

36. "Na cava oqo, ni sa tukuna tikoga, o ni na vakasaqarai Au, ia, o ni na sega ni lako rawa mai ena vanua Au sa tiko kina?"

Sa Yalataki Na Yalo Tabu

37. Ena i otioti ni siga ni solevu, sa tucake o Jisu ka kacivaka yani, "Kevaka e dua sa via gunu me lako mai ka gunu.

38. "O koya sa vakabauti Au, me vaka sa tukuna na i Vola Tabu, ena tovure mai yalona na vei uciwai ni bula."

39. Sa tukuna tiko oqo o Jisu na veika me baleta na Yalo Tabu vei ira era sa vakabauti Koya, ni se bera tiko ni yaco mai na Yalo Tabu, ni se tiko oqo o Jisu ka e se bera ni kau cake.

O Cei O Koya?

40. Era sa lewevuqa, ni ra sa rogoca na vosa i Jisu, era sa tukuna, "sa dina, sa Parofita o Koya oqo."

41. Era sa tukuna talega eso, "O Koya oqo na Karisito," era sa tukuna talega eso, "Me lako li mai Kaleli na Karisito?"

42. "Sa sega li ni tukuna na i Vola Tabu, ni na lako mai na Karisito mai vei Tevita, mai Peceliema na vanua sa tiko kina o Tevita?"

43. Sa kune na duidui vei ira na tamata me baleti Jisu.

44. Sa so vei ira na Jiu, era sa via vesuki Jisu, ia, sa sega e via tarai koya.

Era Sa Cati Koya Na Veiliutaki

45. Era sa lako mai na dauveiqaravi, "Kivei ira na bete levu kei ira na Farisi, "Ena cava o ni sa sega ni kauti Koya mai kina?" Sa tarogi yani vei ira.

46. Era sa sauma mai na dauniveiqaravi, "Sa sega ni dua e vosa me vakataki Koya oqo!"

47. "O ni sa vakacalai talega ena vukuna?" Era sa taroga mai na Farisi.
48. "Sa dua beka na veiliutaki se na Farisi sa vakabauti koya?"
49. Sa sega ni dua vei ira na lewevuqa sa kila ni sa cudruvi nai vunau.
50. O Nikotimo, e dua sa lako mai vei Jisu ena bogi, sa dua talega vei ira na Farisi, sa tukuna yani,
51. "Sa lewai beka e dua ena i vunau, ni bera ni rogoci o koya, me kilai kina na ka e cakava?"
52. Era sa sauma ka tukuna vua, "O iko talega mai Kaleli? Vakasaqara mada mo raica, ni sa sega na parofita e basika mai Kaleli."
53. Era sa dui lesu tale ki na nodra veivale na tamata.

Sa Sotava Na Rarama Kei Vuravura E Dua Na Dautagane

- 8.** O Jisu sa lako cake kina ulunivanua ni vei Olive.
2. Ena mataka caca sa lako tale mai ki na valenisoro, era sa lako kece mai na tamata ki Vua, sa dabe sobu o Koya ka vakavulici ira.
3. O ira na Vunivola kei ira na Farisi era sa kauta mai vua e dua na yalewa sa tobo ni sa veibutakoci tiko.
4. Era sa tukuna vei Jisu, "Vakavuvuli na yalewa oqo e tobo ni tiko vata sara tikoga kei na tagane.
5. "Ena i vunau sa vakarota kina o Mosesi ni o ira vaka oqo e dodonu me ra vakaviriki ena vatu. Na cava o ni sa tukuna?"
6. Era sa tukuna oqo me ra vakatovolei Koya kina ka me ra beitaki Koya talega kina. Sa cuva sobu o Jisu ka volavola ena dela ni qele me vaka ga e sega ni rogoci ira.
7. Ni ra cikecike tikoga ena vakatataro sa tucake o Jisu ka vosa vei ira, "O koya vei kemuni sa sega ni valavala ca, me viriki koya e liu ena vatu."
8. Sa cuva sobu tale ka volavola ena qele.
9. O ira sa rogoca ka laucoka na yalodra, era sa lako tani vakayadudua, sa liu o koya e qase duadua ki vei koya sara na kenai otiofi. Sa qai vo ga o Jisu kei na yalewa ni sa tucake tu.
10. Ni sa tucake tu o Jisu ka sa sega ni raica tale e dua, na yalewa ga, sa qai tukuna vua, "Yalewa e vei o ira sa mai beitaki iko tiko oqo? Sa dua beka e totogitaki iko?"
11. Sa sega e dua na noqu Turaga," Sa sauma mai na yalewa, "Oi au talega sa sega ni beitaki iko; lako, kua ga ni valavala ca tale."
12. Sa vosa tale vei ira o Jisu ka vaka." Oi au na rarama kei vuravura, o koya sa muri Au, ena sega ni lako ena butobuto, ia, sa tiko ga vua na rarama ni bula.

Sa Taqomaka O Jisu Na Nona Vakadinadinataki Koya

13. Era sa tukuna vei Jisu na Farisi, "O iko sa vakadinadinataki iko ga vakai iko, na Nomui

vakadinadina e sega ni dina."

14. Sa sauma vei ira o Jisu ka vaka: "Kevaka mada ga Au sa vakadinadinataki Au ga vakai Au, sa dina na Noqui vakadinadina Ni'u sa kila na vanua Au sa lako mai kina kei na vanua Au lako tiko kina; ia, oi kemudou sa sega ni kila na vanua Au lako mai kina kei na vanua Au lako tiko kina.
15. "Dou sa lewa me vaka sa vakayago, Au sa sega ni beitaka e dua.
16. "Kevaka mada ga, Me'u sa lewa, sa dina na Noqu lelewa, Ni'u sa sega ni tiko duadua Au sa tiko vata kei Tamaqu, o Koya sa talai Au mai.
17. "Sa volai talega ena nomudou i vunau ni rua na i vakadinadina sa dina.
18. "Oi Au sa vakadinadinataki Au ga, o Tamaqu sa talai Au mai, sa vakadinadinataki Au."
19. Era sa tukuna vua, e vei o Tamamu? " Sa sauma o Jisu, "Dou sa sega ni kilai Au se o Tamaqu. "Kevaka dou sa kilai Au, dou na kilai Tamaqu talega."
20. Sa tukuna tiko o Jisu na veika oqo, ni sa vakavuvuli tiko ena valenisoro; sa sega ni dua e via tarai Koya, ni se sega ni yaco mai na Nona gauna.

Sa Yalataka O Jisu Na Nona Lako Yani

21. Sa tukuna tale vei ira o Jisu, "Au na lako tani yani, ia, dou na vakasa qarai Au, dou na mate ga ena nomudou i valavala ca. Na vanua Au na lako yani kina, dou na sega ni lakova rawa.
22. Era sa tukuna na Jiu, "Na vakamatei Koya beka, baleta ni sa tukuna, Na vanua Au sa lako kina, dou na sega ni lako rawa yani kina?"
23. Sa tukuna tale vei ira, "Oi kemudou mai ra, oi Au mai cake, oi kemudou na vuravura eke, Au sa sega ni kai vuravura oqo.
24. "Oqori, Au sa tukuna kina vei kemudou ni dou na mate ena nomudou i valavala ca; kevaka dou sa sega ni vakabauta ni sa i Au ga, dou na mate ena nomudou i valavala ca."
25. Era sa qai tukuna Vua, "O cei o iko?" Sa sauma vei ira o Jisu, "Me vaka sara ga Au sa dau tukuna tiko vei kemuni mai na i vakatekivu.
26. "Sa levu na ka Me'u tukuna ka lewa me baleti kemuni, o Koya sa talai Au mai sa dina; Au sa tukuna ki vuravura na veika ga Au sa rogoca mai vua."
27. Era sa sega ni kila ni sa vosa tiko o Koya vei ira me baleti Tamana.
28. Sa qai tukuna vei ira o Jisu, "Ni dou sa laveta cake na Luve ni Tamata, dou na qai kila ni sai Au o Koya, Au sa sega ni cakava e dua na ka ena Vukuqu; ia, me vaka ga sa vakavulici Au kina o Tamaqu, Au sa tukuna na veika oqo.
29. O Koya sa talai Au mai, sa tiko vata kei Au. O Tamaqu sa sega ni laivi Au duadua, Ni'u sa dau cakava na veika sa vinaka ga Vua.

Na Dina Ena Qai Sereki Iko

30. Era sa lewe vuqa era sa vakabauti Koya ni sa tukuna tiko na veika oqori.

31. Sa tukuna o Jisu vei ira na Jiu sa vakabauti koya, "Kevaka o ni sa tu vata kei na Noqu vosa, o ni sa qai Noqu tisaipeli dina.

32. "O ni na kila na dina, na dina oqori ena qai sereki kemuni."

33. Era sa sauma vua ka vaka: "Keimami sa kawa i Eparama, ka keimami se sega ni vesuki mai vua e dua tale, o sa tukuna vakacava, "O ni na sereki vakaidina?"

34. Sa sauma vei ira o Jisu, "Au sa tukuna vakaidina, o koya sai valavala ca sa vesuki e na i valavala ca.

35. Na bobula sa sega ni tiko vakadua e vale, o koya ga na gone ni vale sai taukei ni vale me sega ni mudu.

36. "O koya oqo, kevaka sa sereki kemudou na Luvena, o ni sa sereki vakaidina.

Na Kawa Nei Eparama Kei Na Nei Setani

37. "Au sa kila ni kemuni sa kawa i Eparama, ia, o ni sa vinakata mo ni vakamatei Au, baleta ni sa sega na tikina ni Noqu vosa vei kemuni.

38. "Au sa tukuna Ni'u sa laukune vata kei Tamaqu, o ni sa cakava na veika o ni sa raica vei tamamuni."

39. Era sa sauma ka tukuna Vua, "Sa tamai keimami o Eparama." Sa tukuna vei ira o Jisu, "Kevaka o ni sa luvei Eparama, o ni na muria na veika sa cakava o Eparama."

40. "Oqo, o ni sa vinakata mo ni vakamatei Au, na Tamata sa tukuna vei kemuni na ka dina Au a rogoca mai vua na Kalou. Sa sega ni cakava oqo o Eparama."

41. "O ni sa cakava na veika sa cakava o tamamuni." Era sa qai tukuna Vua, "Keimami sa sega ni luve ni veibutakoci, sa dua na Tamai keimami - Na Kalou."

42. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Kevaka sa tamamuni na Kalou, o ni na lomani Au, Ni'u sa tekivu ka lako mai vua na Kalou; Au sa sega ni basika ga mai vakataki Au, o Koya ga sa talai Au mai.

43. "Ena cava o ni sa sega ni kila kina na Noqu vosa? Baleta ni kemuni sa sega ni rogoca na ka Au sa tukuna.

44. "O ni sa nei tamamuni na tevoru, ka o ni sa cakava ga na veika sa gadreva o koya. Sa daulaba o koya mai na i vakatekivu ka sa sega ni tu ena dina baleta ni sa sega vua na dina. Ni sa tukuna o koya na lasu, sa vosa tiko o koya mai na nona i vurevure, ni sai koya na lasulasu ka sa tama ni lasulasu.

45. "Au sa tukuna na ka dina, ia, o ni sa sega ni via vakabauti Au?"

46. "O cei vei kemuni sa beitaki Au ena i valavala ca? Ni'u sa tukuna tiko na ka dina, ena cava o ni sa sega ni vakabauti Au kina?"

47. "O koya sa VaKalou, ena rogoca na Vosa ni Kalou; o ni sa sega ni rogoca baleta ni kemuni sa sega ni mai vua na Kalou."

Ni Se Bera O Eparama - Sai Au Ga

48. Era sa sauma Vua na Jiu ka vaka: "Sa sega beka ni keimami tukuna vakadodonu, ni o sa kai Samaria ka sa tiko vei iko na tevoru?"

49. Sa sauma o Jisu, "Sa sega vei Au na tevoru; Au sa dokai Tamaqu Ia, o ni sa beci Au.

50. "Au sa sega ni qara na Noqu vinaka; sa Dua ga sa kila ka sa lewa talega.

51. "Au sa tukuna vakadodonu sara, kevaka e dua sa maroroya ka bula ena Noqu Vosa, ena sega ni raica na mate"

52. Era sa tukuna Vua na Jiu, "Oqo keimami sa qai kila ni sa tiko vei iko na tevoru! Sa mate oti o Eparama kei ira na parofita, ia, o sa tukuna, "Kevaka e dua sa maroroya ka bula ena Noqu vosa ena sega ni tovolea na mate.

53. "O sa levu beka vei Eparama na tamai keimami, o koya sa mate oti? O ira talega na parofita era sa mate oti; o sa buli iko me o cei?"

54. Sa sauma mai o Jisu, "Kevaka Au sa dokai Au ga, Au na qai sega ni dua na ka, o Tamaqu ga sa dokai Au, o koya ga o ni sa tukuna tiko qori ni sa nomuni Kalou.

55. "O ni sa sega tiko mada ga ni kilai Koya, Au sa kilai Koya, kevaka Au sa sega ni kilai Koya, Au sa lasulasu ga me vakataki kemuni; Me'u tukuna tale, Au sa kilai Koya ka dau maroroya talega na Nona vosa.

56. "Na tamamuni o Eparama sa rekitaka ni raica na Noqu veisiga; a sa raica dina ka sa marau sara."

57. Era sa sauma Vua na Jiu, o se sega mada ga ni yabaki limasagavulu, o sa raici Eparama mai vei?"

58. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Na dina levu Au sa tukuna yani oqo, ni se bera o Eparama, OI AU GA."

59. Era sa tomi vatu me vakaviriki Koya, sa vunitaki Koya ga yani o Koya ka lako tani mai na Vale ni Soro, ka curu yani ena kedra maliwa ka lako sara.

Sa Rai Tale Na Tamata Sucu Mataboko

9. Ni sa lako tiko mai o Jisu, sa raica e dua na mataboko mai na nona sucu.

2. Era sa tarogi Jisu na Nona tisaipeli ka vaka: "Rapai, o cei sai valavala ca o koya oqo, se oi rau na i tubutubu, me sucu mataboko kina o koya oqo?"

3. Sa sauma o Jisu, "Sa sega ni o Koya oqo se oi rau na i tubutubu sai valavala ca, eke me vakaraitaki ga kina vei koya oqo na cakacaka ni Kalou.

4. "E dodonu Me'u cakava na cakacaka i Koya sa talai Au mai ni se siga tiko; sa lako tiko mai na bogi sa sega kina ni dua e rawa ni cakacaka.

5. "Ni'u se tiko oqo e vuravura, sai Au ga na rarama kei vuravura"

6. Ni sa cavuta oti na veika oqo, sa qai kasivita na qele ka walia vata na qele kei na Nona kasivi; ka lumuta na matai koya sa mataboko ena soso.

7. Sa tukuna vua, "Lako ka tavoi ena tobu mai Sailoama" (kena i balebale sa talai). Sa lako ka tavoi ka lesu mai ni sa rai na matana.
8. O ira na veiwekani kei ira sa kila ka raica ni a mataboko tu, era sa tukuna, "Sa sega beka ni o koya ga oqo sa dau dabe ka kerekere voli?"
9. Eso era sa tukuna, "Io sa dina, o koya sara ga oqo, " e so tale era sa tukuna, "Io sa vakataki koya sara ga." Sa qai vosa mai o koya a sa mataboko e liu, "Io, sai au ga oqo."
10. Era sa qai tarogi koya, "O sa qai rai vakacava?"
11. Sa sauma mai ka vaka: "E dua na tamata na yacana o Jisu, sa cakava na soso ka lumuta kina na mataqu ka tukuna, "Lako ki na tobu e Sailoama ka tavoya na matamu, Au sa rai tu kina oqo."
12. Era sa tarogi koya, "Sa e vei o Koya?" sa tukuna mai na mataboko, "Au sa sega ni kila."

Sa Vakatabui Na Veivosaki Kei Na Tamata Sa Qai Rai Rawa

13. Sa kau mai o koya sa mataboko tu e liu vei ira na Farisi
14. Sa siga ni vakacegegu oqo, sa vakabula kina na mataboko o Jisu.
15. Era sa taroga talega na mataboko se cava sa caka me rai kina na matana. Sa tukuna mai o koya, "Sa biuta na soso e mataqu, au sa laki tavoi sara, oqo au sa rai tu"
16. Era sa tukuna e so na Farisi, ni Tamata oqo sa sega ni mai vua na Kalou, baleta ni sa sega ni maroroya na siga ni Vakacegegu. Era sa tukuna tale eso, "Kila rawa vakacava me dua na i valavala ca e cakava rawa na vei ka oqo?" Era sa dui toto ena veika oqo.
17. Era sa tukuna tale vei koya na mataboko, "Na cava o sa tukuna me baleta na tamata oqo sa vakabulai iko?" Sa tukuna, sa parofita o Koya oqo.
18. Era sa sega ga ni vakabauti koya na Jiu ni a mataboko tu ka sa qai rai, me yacova ni sa kacivi mai oi rau na i tubutubu nei koya ea mataboko tu e liu.
19. Era sa tarogi rau ka vaka: "Oqo beka na luvemudrau, drau sa tukuna ni a sucu mataboko?"
20. E rau sa sauma mai na i tubutubu, "Keirau sa kila ni luvei keirau oqo, ka a sucu mataboko mai;
21. Na nona rai rawa, keirau sa sega ni kila, sa yalomatua o koya, ni tarogi koya ga, me vosa ga ena vukuna."
22. E rau sa tukuna na veika oqo na nona i tubutubu ni rau sa rerevaki ira na Jiu, o ira na Jiu era sa vakadonuya oti ni kevaka e dua sa vakatusa ni sa Karisito o Koya oqo, me qai biu tani mai na nodra vale ni veitavaki.
23. E rau sa tukuna kina na nona i tubutubu, me tarogi ga o koya."
24. Era sa kaciva tale na tamata sa qai rai rawa ka tukuna vua, "Solia vua na Kalou na vakarokoroko! Keimami sa kila ni sa tamata i valavala ca o koya oqo."

25. Sa sauma mai na tamata sa vakabulai ka vaka: "Se sai valavala ca o Koya se sega, au sa sega ni kila. E dua ga na ka Au sa kila, au a mataboko tu, oqo au sa rai rawa."
26. Era sa tarogi koya tale, "na cava sara mada e cakava vei iko? E dolava vakacava o Koya na matamu?"
27. Sa sauma vei ira ka vaka, "Au sa tukuna oti vei kemuni, o ni sa sega ga ni via rogoca."
28. Era sa cudruvi koya ka tukuna, "O sa Nona tisaipeli, keimami sa tisaipeli nei Mosesese."
29. "Keimami sa kila ni sa vosa vei Mosesese na Kalou; ia, na Tamata oqo keimami sa sega ni kila se sa lako mai vei."
30. Sa qai sauma vei ira ka vaka: "Na cava, sa dua na ka vinaka oqo, ni kemuni sa sega ni kila se sa mai vei o Koya, ia, sa vakavuna ga na rai ni mataqu!"
31. "Oqo eda sa kila, na noda Kalou sa sega ni rogoci ira na i valavala ca; kevaka e dua sa qarava na Kalou ka muria na Lomana, na Kalou ena rogoci koya."
32. "Ni se qai tauyavu o vuravura ka yacova oqo, e se sega ni rogoci ni dua e vakavuna na rai ni mataboko ea sucu vata mai."
33. "Kevaka sa sega ni mai vua na Kalou na tamata oqo, ena sega ni cakava rawa e dua na ka."
34. Era sa sauma vua ka vaka: "O iko a sucu mai ena i valavala ca, ka o sa via vakavulici keimami?" Era sa tawasei Koya tani yani.

Na Mata E Rai Kei Na Mataboko Dina

35. Sa rogoca o Jisu ni ra sa wasei koya tani na Jiu; ia, ni rau sa qai mai sota, sa tarogi koya o Jisu, "O sa vakabauta na Luve ni Kalou?"
36. Sa sauma mai o koya, "Turaga o cei o Koya, me'u vakabauti Koya."
37. Sa tukuna vua o Jisu, "O sa raici Koya sara tu ga oqo, o Koya ga sa vosa tiko oqo vei iko."
38. Sa qai tukuna, "Au sa vakabauta turaga!" A sa lotu Vua.
39. Sa tukuna vua o Jisu, "Au sa lako mai ki vuravura me'u mai lewa, o ira sa sega ni rai, mera rai kei ira sa rai me ra mataboko."
40. Eso na Farisi era sa rogoca na vosa ka taroga, "Keimami sa mataboko talega Oi keimami?"
41. Sa tukuna vei ira o Jisu, "Kevaka o ni sa mataboko, sa sega veikemuni na i valavala ca, ia, oqo ni o ni sa tukuna ni "Kemuni sa rai" sa tu ga kina vei kemuni na i valavala."

O Jisu Nai Vakatawa Dina

- 10.** "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, "O koya sa curu yani ki vei ira na sipi ka sega mai na katuba, ka sa kaba yani mai na dua tale na sala, sa butako ka daubutako e na i valavala kaukauwa."
2. "O koya sa curu mai ena katuba, sai vakatawa ni sipi o koya."

3. "Sa dolava vua na i vakatawa ni katuba, era sa rogoca na domona na sipi; sa kacivi ira na sipi ena yacadra ka tuberi ira yani ki tuba.
4. "Ni sa kauti ira mai na nona sipi ki tuba, sa liu tiko ka ra sa muri yani na nona sipi, ni ra sa kila na domona.
5. "Era sa sega ni muria rawa e dua na vulagi, era na dro mai vua, ni ra sa sega ni kila na domo ni vulagi."
6. Sa vakayagataka o Jisu na i vakaraitaki oqo, ia, era sa sega ga ni kila na kena i balebale, ena veika sa vosa oti kina koKoya.

O Jisu Nai Vakatawa Vinaka

7. Sa qai tukuna tale vei ira o Jisu, "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, oi Au na katuba ni sipi.
8. "O ira sa liu mai vei Au era sa butako ka daubutako, o ira na sipi sa sega ni via rogoci ira.
9. Oi Au na katuba, o koya sa curu mai vei Au, ena vakabulai, ena lako yani ka lako mai ni sa kune kakana tiko.
10. Sa lako mai na daubutako me butako, me vakamatea, ka me vakarusa sara, Au sa lako mai me ra rawata na bula, me rawati vakalevu sara.
11. Sai Au na i vakatawa ni sipi vinaka sa solia na nona bula ena vukudra na nona sipi.
12. "O koya sa voli ena nona cakacaka, sa sega ni vakatawa, sa sega ni nona na sipi, ni sa raica na olifa ni sa lako tiko mai, sa biuti ira na sipi ka sa dro yani; sa toboki ira na sipi na olifa ka vakatolosevi ira.
13. "O koya sa voli na nona cakacaka sa dro baleta ni sa sega ni kauwaitaka na sipi.
14. "Oi Au na i vakatawa ni sipi vinaka; Au sa kilai ira na noqu sipi, o ira na Noqu era sa kilai Au.
15. "Me vaka sa kilai Au o Tamaqu, Au sa kilai Tamaqu talega, Au sa solia na Noqu bula ena vukudra na sipi.
16. "Sa so tale na noqu sipi era sa sega ni tiko vata kei ira oqo; o ira talega oqori mera kau mai, era na rogoca na domoqu. Era na duabau ga na sipi, ni sa dua ga na i vakatawa.
17. "Oqo sa lomani Au kina o tamaqu, baleta Ni'u sa solia na Noqu bula, ka Me'u na taura tale.
18. "Sa sega ni dua e rawa ni taura mai vei Au, Au sa solia ga vakataki Au. Sa tu vei Au na kaukauwa me'u solia sa tu talega vei Au na kaukauwa Me'u taura tale. Na i vakaro oqo Au sa taura mai vei Tamaqu."
19. Sa basika tale e dua na duidui vei ira na Jiu ni ra sa rogoca oqo.
20. E levu vei ira sa tukuna, "Sa tiko vua na tevero ka sa lialia talega. Ena cava o ni sa via vakarorogo kina ki Vua?"
21. Era sa tukuna tale eso, "Oqo sa sega ni nona vosa e dua sa tiko vua na tevero. E rawa beka vua na tevero me dolava na mataboko?"

Nai Vakatawa Sa Kilai Ira Na Nona Sipi

22. Sa caka tiko na Solevu ni Veivakacabori e

Jerusalemi ka vulai liliwa talega.

23. Sa lako yani o Jisu ki na valenisoro ena varada nei Solomone.
24. Era sa voliti Koya na Jiu ka tarogi Koya, "Me vakaevi soti na dede ni vakatataro sa tiko oqo? Kevaka o sa Karisito, tukuna ga mai."
25. Sa sauma vei ira o Jisu, "Au sa tukuna oti vei kemuni, ia, o ni sa sega ni vakabauta. Na veika kece Au cakava ena yaca i Tamaqu, e vakadinadinataki Au.
26. "Ia, o ni sa sega ni vakabauta baleta ni kemuni sa sega ni Noqu sipi, me vaka Au sa tukuna vei kemuni.
27. "O ira na Noqu sipi era rogoca na domoqu, Au sa kilai ira, ni ra sa muri Au.
28. "Au sa solia vei ira na bula e Sega ni mudu, me ra kakua ni rusa, se me dua e kauti ira tani mai na ligaqu.
29. "O Tamaqu, o Koya ga sa soli ira oqo mai vei Au, sa cecere duadua; sa sega ni dua e rawa ni kauti ira tani mai na liga i Tamaqu.
30. "Oi Au kei Tamaqu sa dua ga."

Era Sa Vakavouia Tale Na Nodra Navunavu Me Vakaviriki Jisu Ena Vatu

31. Era sa tomi vatu na Jiu me vakaviriki Jisu.
32. Sa vosa tale vei ira o Jisu, "Sa levu na cakacaka vinaka Au sa vakaraitaka vei kemuni mai vei Tamaqu. Na cakacaka cava vei ira oqori o ni sa via vakaviriki Au kina ena vatu?"
33. Era sa sauma Vua na Jiu ka vaka: "Keimami sa sega ni via vakaviriki lko ena vuku ni cakacaka vinaka, ena vuku ni vosa vakacataka na Kalou, baleta ni o iko na Tamata ka o sa tukuna ni o Kalou."
34. Sa sauma vei ira o Jisu, "Sa sega beka ni volai ena i Vunau, Au sa tukuna, o ni sa Kalou?"
35. "Kevaka sa kacivi ira na Kalou, sa lako mai vei na vosa ni Kalou, sa sega ni rawa ni basuki na vosa ni Kalou,
36. "O ni sa vosa tiko beka ena vuku i Koya sa vakasavasavataki ka talai mai vua na Kalou ki vuravura. O ni sa vosa vakacacataka na Kalou baleta Ni'u sa tukuna Ni'u sa luve ni Kalou?"
37. "Kevaka Au sa sega ni cakava na cakacaka nei Tamaqu, ni kua ni vakabauti Au;
38. "Ia, kevaka Au sa cakava, e dina ni kemuni sa sega ni vakabauti Au, mo ni vakabauta mada ga na cakacaka, mo ni kila kina ka vakabauta ni sa tiko vei Au o Tamaqu Au sa tiko vua."
39. Era sa vakasaqara tale na sala me vesuki Koya kina, sa lako tani yani o Koya mai na ligadra.

O Ira Na Vakabauta Mai Na Tai Ka Dua Ni Joritani

40. Sa lako yani ki na Joritani, ki na vanua sa veipapitaisotaki tiko kina o Joni, ka tiko kina.
41. Era sa lako mai vua na lewe vuqa ka tukuna, "Sa sega ni cakava o Joni e dua nai vakatakilakila, ia, na ka kecega e tukuna me baleta na Tamata oqo, sa dina taucoko.

42. Era lewe levu sa vakabauti Koya, mai kea.

Na Mate Nei Lasarusu

11. E dua na tamata mai Pecani, o Lasarusu a sa tauvimate. O Pecani na koro nei Meri kei Maca.

2. O Meri oqo, sa lumuti Jisu ena waiwai boi vinaka ka qusia na yavai Jisu ena drau ni uluna, ka gane i Lasarusu o koya sa tauvimate.

3. E rau sa lako cake na veitacini yalewa oqo vei Jisu ka tukuna, "Turaga, mo ni rogoca, o koya o ni sa daulomana, sa tauvimate."

4. Ni sa rogoca oqori o Jisu, sa tukuna sara, "Na tauvimate oqori e na sega ni vakamatei koya, ena vakalagilagi ga kina na Kalou ka na laveti cake kina na Luve ni Kalou.

5. O Jisu sa dau lomani iratou na veiganeni, o Maca kei Meri kei Lasarusu.

6. Ni sa rogoca o Jisu ni sa tauvimate o Lasarusu, sa tiko tale me rua na siga e kea.

7. Sa oti oqo, sa tukuna vei ira na tisaipeli, "Me da lako tale ki Jutia."

8. Era sa tukuna vua o ira na tisaipeli, "Rapai, sa qai oti ga oqo vakalailai ena nodra via vakaviriki iko ena vatu na Jiu, o sa baci via lako tale ki kea?"

9. Sa sauma o Jisu, "Sa sega beka ni tinikarua na auwa ena dua na siga? Kevaka e dua sa lako ena siga, ena sega ni tacaqe, baleta ni sa raica na rarama ni vuravura oqo.

10. "Kevaka e dua sa lako ena bogi, sa tacaqe, baleta na rarama sa sega ni tiko vua."

11. Sa tukuna vei ira na veika oqo, ni oti sa qai tukuna tale vei ira, "Sa moce ga na wekada o Lasarusu, au sa lako mada Me'u vakayadrati koya."

12. Era sa tukuna na Nona tisaipeli, Turaga ena vinaka o koya kevaka sa moce ga."

13. Ia, sa tukuna sara o Jisu ni sa mate, era nanuma ga ni sa vosa tiko o Koya ena vuku ni sa vakacegu tikoga ka moce tiko.

14. Sa qai tukuna vakadodonu sara vei ira, "Sa mate o Lasarusu."

15. "Au sa marau ena vukumuni, Ni'u a sega ni tiko mai kea, mo ni vakabauti Koya kina."

16. O Tomasi, o Titimo talega sa tukuna vei ira na vo ni Tisaipeli, "Me da sa lako yani, me da mate talega vata kei koya."

Oi Au Na Tucake Tale Kei Na Bula

17. Sa lako mai o Jisu, ka kila, ni sa bogi va oti mai nai bulubulu.

18. O Pecani sa voleka e Jerusalemi, ka sa rua ga na maile na kena voleka.

19. Sa levu vei ira na Jiu sa soqoni yani vei Maca kei Meri me vakacegui rau, ena vuku ni ganedrau.

20. O Maca, ni sa rogoca na lako mai nei Jisu, sa lako yani me sotavi Koya, o Meri sa dabe tiko ga mai vale.

21. Sa vosa o Maca vei Jisu, Turaga kevaka o ni a tiko eke, kea sega ni mate na ganequ.

22. Oqo mada ga au sa kila, na ka o ni na kerea vua na Kalou, na Kalou ena solia.

23. Sa tukuna vei Maca o Jisu, "Na ganemu ena tucake tale."

24. Sa sauma o Maca, "Au sa kila ni na tucake tale ena siga mai muri."

25. Sa tukuna o Jisu, "Oi Au na tucake tale kei na bula, o koya sa vakabauti au, e dina ni na mate ia ena bula ga.

26. "Kei koya sa vakabauti Au ni se bula tiko, ena sega sara ni mate. O sa vakabauta oqo?"

27. Sa tukuna vei Jisu, "Io Turaga, au sa vakabauta ni sai kemuni na Karisito, na Luve ni Kalou, o koya e dodonu me lako mai ki vuravura."

O Jisu Kei Na Mate Nai Otioti Ni Meca

28. Ni sa cavuta oti na veika oqori, sa lako yani ka kacivi Meri Lo mai ka tukuna vua, "Sa lako mai nai Vakavuvuli ka sa kacivi iko tiko."

29. Ni sa rogoca oti o koya na ka oqo, sa tucake sara ka lako mai vei Jisu.

30. E se bera tiko ni yaco mai nakoro o Jisu, ni se tiko ga ena vanua rau a sota kina kei Maca.

31. O ira na Jiu sa tiko vata kei Meri e vale ka vakacegui koya tiko, ni ra sa raica ni sa tucake o Meri ka lako yani ki tuba - era sa muri koya yani ena vakanananu ni sa lako ki na i bulubulu me tagi kina.

32. Ni sa lako mai o Meri vei Jisu, sa raici Koya ka cuva ki Yavana ka tukuna, "Turaga kevaka o ni a tiko eke, ke a sega ni mate na ganequ."

33. Ni sa raica o Jisu ni sa tagi tiko o Meri kei ira na Jiu era sa tiko vata tukuna, sa vutugu sara ena yalona ka rarawa vakalevu.

34. Sa tukuna sara mai, "O ni sa buluti koya e vei?" Era sa tukuna sara vua, "Turaga ni lako mai mo ni mai raica."

35. Sa tagi o Jisu.

36. Era sa tukuna na Jiu, "mo ni raica mada na levu ni Nona sa rui lomani Lasarusu."

37. Era sa tukuna sara mai eso, "Na Tamata mada ga oqo e vakavuna na nona rai na mataboko, ena rawa tale beka ga me vakavuna me kua ni mate na tamata oqo?"

Sa Tucake Cake O Lasarusu Mai Na Mate

38. O Jisu sa vutugu tikoga e Lomana, sa lako mai ki na i bulubulu. Sa dua na qara vatu ka sa vakaisogo ena dua tale na vatu.

39. Sa tukuna mai o Jisu, "Me kau tani na vatu." O Maca na ganei Lasarusu sa vosa mai vei Jisu ka vaka: "Turaga, oqo e dodonu me sa bona tu na yago, ni sa oti e va na siga na nona mate."

40. Sa tukuna vua o Jisu, "E sega beka Ni'u a tukuna vei iko, kevaka o sa vakabauta o na raica na lagilagi ni Kalou?"

41. Era sa qai vakaqiqica tani na vatu mai na vanua sa tiko kina na mate. Sa rai cake o Jisu ka tukuna, "Tamaqu, Au sa vakavinavinaka ni o ni sa rogoci Au.

42. Au sa kila ni Kemuni sa dau rogoca tikoga, ia, me baleti ira na tamata sa tu oqo, Au sa vosa kina vakaoqo, me ra kila dina ga ni o ni sa talai Au mai."

43. Ni sa tukuna tiko na veika oqo, sa kaci yani vakarogolevu, "Lasarusu lako mai!"

44. O koya sa mate oti - sa lako mai ni se vesuki tu ga na ligana kei na yavana ena i sulu ni veibulu, na uluna e se ubi tu ga ena i sulu, sa vosa yani o Jisu, mo ni sereki koya ka laiva me lako.

Na Bukivere Me Vakamatei O Jisu

45. E levu vei ira na Jiu sa lako mai vei Meri, era sa raica na veika oqo - era sa vakabauti Jisu.

46. E so vei ira, era sa lako vei ira na Farisi ka tukuna vei ira na veika sa cakava o Jisu.

47. O ira na Bete levu kei ira na Farisi, era sa soqona e dua na matabose ka tukuna, "Na cava me keimami cakava? Ni sa cakava na Tamata oqo na ka lelevu.

48. "Kevaka eda na biuti Koya tiko vaka oqo, na tamata era na vakabauti Koya, ka ra na lako mai na kai Roma era na qai mai taura na noda i tikotiko kei na noda vanua.

49. E dua vei ira na bete Levu na yacana o Kaiava na bete levu ni yabaki o ya, sa tukuna vei ira - o ni sa sega ni kila e dua na ka,

50. "Se o ni sa kila beka, ni sa dodonu me mate e dua ena vukudra na tamata, me ra kakua ni rusa kina na veivanua kecega."

51. Sa sega ni kacivaka oqo ena nona kaukauwa ga; ni sa bete levu ni yabaki koya, sa parofisaitaka ni na mate o Jisu ena vuku ni veimatanitu.

52. E sega ena vuku ni vanua walega, ena vakasoqoni ira me vaka e dua ga na luveni Kalou era sa veiseyaki yani ki vuravura.

53. Mai na siga o ya ka lako yani era sa bosebose vata me vakamatei Koya.

54. Sa muduka o Jisu na Nona bula veicurumaki kei ira na Jiu ka sa lako sara yani ki na dua na vanua voleka ki na vanua liwa, ki na koro o Ifereimi. Sa tiko mai kea kei ira na Nona tisaipeli.

55. Na nodra "Lakosivia" Na Jiu sa toro voleka tiko mai, ka ra sa lewe levu sa lako cake ki Jerusalemi me tiko kina ni bera na Lakosivia, me ra vakasavasavataki ira.

56. Era sa vakasaqarai Jisu, era sa veivosaki vakaira ni ra sa tiko ena valenisoro, "Na cava o ni sa nanuma - ena sega ni lako mai ena kana magiti?"

57. O ira na bete levu kei ira na Farisi era sa solia e dua na i vakaro, o ya, kevaka e dua sa kila na vanua sa tiko kina o Koya - me qai tukuna mai - me rawa ni ra vesuki Koya.

Na Veilumuti E Pecani

12. Ni vo e ono na siga me vakayacori na Lakosivia, sa lako mai o Jisu ki Pecani, na koro nei Lasarusu o koya sa bula tale mai na mate.

2. Sa caka vei Koya e dua na vakayakavi, sa qaravi Koya kina o Maca, sa dua talega vei ira sa dabe vata kei Jisu o Lasarusu.

3. Sa taura o Meri e dua na waiwai i sau levu ka boi vinaka sara ka lumuta na yavai Jisu, ka qai qua na yavai Jisu ena drau ni uluna. Sa botea na loma ni vale taucoko na i boi sa reguregu ni waiwai.

4. Sa dua vei ira na Nona tisaipeli o Jutasa Isikarioti na luvei Saimoni, o koya ga ena volitaki Koya, sa tukuna mai,

5. 'Ena cava sa sega ni volitaki kina na waiwai boi sa reguregu oqo me vitusagavulu ka lima na dola, me qai soli vei ira na dravudravua?"

6. Sa cavuta o koya na veika oqo, e sega ni baleta ni a kauwaitaki ira na dravudravua, baleta ga ni sa daubutako, ka sa tiko vua e dua na kato ni i lavo: Sa dauvakayagataka na i lavo sa dau biu tiko e loma.

7. Sa tukuna kina o Jisu, "Laivi koya mada ga ni sa maroroya tiko oqori o koya me baleta na siga ni Noqu bulu.

8. Sa tu vata kei kemuni oqo na dravudravua, ia, oi Au e sega.

Na Bukivere Me Vakamatei O Lasarusu

9. Era sa kila e lewe levu na Jiu ni sa tiko mai kea o Jisu, era sa sega ni lako mai ena vukui Jisu ga - me ra mai raici Lasarusu talega na tamata sa vakaturi cake mai na mate.

10. Era sa veivosaki talega na bete levu me rawa ni ra vakamatei Lasarusu talega.

11. Ena vuku ni rogorogo oqo, sa lewe vuqa kina na Jiu, era sa lako yani ka vakabauti Jisu.

Sa Curu Mai O Jisu Na Tui Ni Qaqa

12. Ena siga ka tarava, era sa lewe vuqa sa lako mai ki na Solevu, ni ra sa rogoca ni sa lako mai o Jisu ki Jerusalemi,

13. era sa taura na drau ni niu ka lako yani me sotavi Koya ka kailavaka:

"Osana, sa kalouvinaka o Koya sa lako mai ena yaca ni Turaga! Na Tui Isireli."

14. O Jisu ni sa raica na luve ni asa, sa vodoka sara, me vaka sa volai.

15. "Kua ni rere goneyalewa ni Saioni, Raica sa lako mai na Nomu Tui ka sa vodo mai ena dua na luve ni asa."

16. O ira na Nona tisaipeli era sa sega ni kila taumada tiko na ka oqo, ia, ni sa kau cake o Jisu era sa qai nanuma ka kila, ni veika oqo sa volai oti tu, me baleti Koya.

17. O ira na tamata sa tiko vata kei Koya ni sa kacivi Lasarusu mai nai bulubulu ka sa tucake mai na mate, sa vakadinadinataka na veika oqo,

18. Era sa mai sotavi Koya talega na tamata, baleta ni ra sa rogoca na veika sa cakava o Koya.

19. Era sa veivosaki vakai ira na Farisi, ka vaka: Kemuni sa sega ni rawata e dua na ka, mo ni raica oqo, o vuravura taucoko era sa lako vua.

Sa Vuavuai Vinaka Na Sila

20. Eso na kai Kirisi era sa lako mai ena solevu ni kana magiti.

21. Era sa lako mai vei Filipe na kai Pecisaita e Kaleli ka taroga, "Ia saka, keimami sa via raici Jisu"

22. O Filipe sa tukuna sara vei Adriu, o Adriu kei Filipe e rau sa tukuna sara vei Jisu.

23. Sa sauma vei rau o Jisu, "Sa lako mai oqo na auwa me vakalagilagi kina na Luve ni Tamata."

24. "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemuni, kevaka sa sega ni lutu ki na qele na sila ka mate, sa tu ga vakai koya, kevaka sa mate ena vuataka na vuana e levu.

25. O koya sa lomana na nona bula ena vakayalia, o koya sa sega ni lomana na nona bula ena vuravura oqo, a sa maroroya ki na bula sega ni mudu.

26. O koya sa qaravi Au, me muri Au, na vanua Au sa tiko kina - ena tiko talega kina o koya sa qaravi Au. Ni o sa qaravi Au - o Tamaqu ena dokai iko.

Sa Yalataka O Jisu Na Nona Mate Ena Kauveilatai

27. "Sa rarawa vakalevu na yaloqu, na cava Me'u na tukuna rawa? Tamaqu maroroi Au mai na auwa oqo, ia, na i naki ga Au lako mai kina ena auwa oqo.

28. "Tamaqu, mo ni vakacerecerea na Yacamuni" Sa rorogo mai e dua na domo mai lomalagi, "Au sa vakacerecerea oti Au na vakacerecerea tale."

29. O ira na tamata sa tu voleka ka rogoca era sa tukuna, "Sa vosa Vua e dua na agilosu.

30. Sa sauma mai o Jisu, sa sega ni lako mai na rorogo oqo me baleti Au, me baleti kemuni ga.

31. "Sa lewai oqo o vuravura, o koya sa lewa na vuravura ena biu tani.

32. "Oi Au, Kevaka, Au sa laveti cake mai vuravura, Au na dreti ira mai na tamata ki vei Au."

33. Sa tukuna oqo o Koya, na mate ena mate kina.

34. Era sa sauma vua na tamata, "Keimami sa rogoca mai na i vunau ni Koya na Karisito ena tiko me Sega ni mudu; mo tukuna rawa vakacava, "Na Luve ni Tamata ena laveti cake? O cei o Koya oqo na luve ni Tamata?"

35. Sa tukuna sara vei ira o Jisu, "Vakalailai walega na nona tiko vata kei kemudou na rarama. Mo ni toso ni se tiko na rarama de qai toboki kemuni na butobuto ka siviti kemuni. O koya sa lako ena butobuto sa sega ni kila na vanua e lakova.

36. "Ni se tiko vei kemuni na rarama, ni vakabauta na rarama, mo ni yaco kina me luve ni rarama." Sa tukuna o Jisu na veika oqo ka sa lako yani, ka sa vuni mai vei ira.

O Cei Sa Vakabauta Na Neitou I Tukutuku

37. E dina sa cakava o Koya e levu na i

vakatakilakila vei ira, era sega ga ni vakabauti koya,

38. me vakayacori ga kina na vosa nei Aisea na Parofita, e a tukuna kina: "Turaga o cei ena vakabauta na neitou i tukutuku? Ki vei cei ena vakarautaki kina na liga ni Turaga?"

39. Era sa sega kina ni vakabauta tale ni sa tukuna o Aisea:

40. "Sa vakamatabokotaki ira ka vakaukauwataka na yalodra, de na qai rai na matadra ka kila mai ena yalodra ka lesu mai vei Au Ka Me'u na vakabulai ira kina."

41. Sa tukuna na veika oqo o Aisea ni sa raica na Nona i ukuuku ka vosa kina ena Vukuna.

Lako Ena Rarama

42. Vei ira na veiliutaki, e levu sa vakabauti Koya ia, baleti ira ga na Farisi, era sa sega ga ni vakatusa ena matana votu - de ra qai wasei tani mai na vale ni veitavaki;

43. ni ra sa vinakata vakalevu na veidokai vakatamata mai na kena e dokai kina na Kalou.

44. Sa kaci yani vakadomoilevu o Jisu ka vaka: "O koya sa vakabauti Au, sa sega ni vakabauti Au ga, sa vakabauti koya talega sa talai Au mai.

45. "O koya sa raici Au, sa raici Koya talega sa talai Au mai.

46. "Au sa lako mai me vaka na rarama ki vuravura, o koya sa vakabauti Au sa sega ni tiko ena butobuto.

47. "Kevaka e dua sa rogoca na Noqu vosa ka sega ni vakabauti Au, Au sa sega ni lewai koya; Ni'u sa sega ni lako mai me lewai vuravura - Me'u vakabulai vuravura ga.

48. "O koya sa cati Au, ka sega ni via rogoca na Noqu vosa, sa tu vua na veika me lewai koya kina - Na vosa Au sa cavuta e na lewai Koya ena veisiga mai muri.

49. Ni'u sa sega ni vosa ena Noqu lewa ga; o Tamaqu ga sa talai Au mai ka solia mai vei Au na i vakaro ni veika meu tukuna kei na veika Me'u vosa kina.

50. Au sa kila na Nona i vakaro sa bula sega ni mudu o koya oqo, na veika Au na tukuna - me vaka ga na veika sa tukuna mai vei Au o Tamaqu, Au na tukuna.

Sa Savata Na Yavadratou Na Tisaipeli O Jisu

13. Ni se bera na Kana ni Lakosivia, ni sa kila o Jisu ni sa lako mai na Nona gauna me lako tani yani mai na vuravura oqo ka lako ki vei Tamana, sa lomani ira na wekana ena vuravura oqo, sa lomani ira tiko o Koya me yacova na i otioti.

2. Sa oti na vakayakavi, na tevero sa biuta oti e lomai Jutasa Isikarioti na luvei Saimoni me veretaki Jisu.

3. Sa kila o Jisu ni sa solia na ka kecega ki ligana o Tamana, ni sa lako talega mai vua na Kalou o Koya, ka sa lako tale tiko yani vua na Kalou,

4. sa tucake mai na vakayakavi, sa biuta vakatikitiki na nona kote - taura na i oro ka vauci Koya.
5. Ni sa oti oqo, sa sova na wai ki na dua na dave ka tekivu me savata na yavadrato na tisaipeli ka vakamamacataka ena i oro sa vauci oti tiko e tolona.
6. Sa qai lako mai vei Saimoni Pita, ka sa tarogi Koya o Pita, "Turaga Koni sa savata talega na yavaqu?"
7. Sa sauma o Jisu ka vaka: "Na ka Au sa cakava tiko oqo, dou sa sega ni kila oqo, o ni na qai kila ni sa oti vakalailai e dua tale na gauna."
8. Sa tukuna vua o Pita, "Sa sega ni dodonu Mo ni cakava oqo vei au," sa sauma o Jisu, "Kevaka Au sa sega ni cakava oqo vei iko, sa sega na nomu tikina vei Au."
9. Sa tukuna vua o Pita, "Turaga me kua ni yavaqu walega, na ligaqu kei na uluqu talega."
10. Sa tukuna vua o Jisu, "O koya sa sili, e dodonu me savata ga na yavana, sa savasava taucoko oqori, o sa savasava taucoko o iko, ia, sa sega ga ni kemuni taucoko."
11. Ni sa kila o Koya se o cei ena veretaki Koya; sa tukuna "dou sa sega ni savasava kece."
12. Ni sa savata oti na yavadrato ka taura tale na Nona kote ka dabe sobu, sa qai tukuna vei iratou; "Dou sa kila na veika Au sa cakava oqo vei kemudou?"
13. "Dou sa kacivi Au Me'u nomudou Qasenivuli ka nomudou Turaga, Sai Au dina, me vaka dou sa tukuna."
14. "Kevaka Au sa nomudou Turaga ka nomudou Qasenivuli ka sa savata talega na yavamudou, e dodonu talega mo dou dau veivuiyava vakataki kemudou."
15. "Au sa vakaraitaka e dua nai vakarau, mo dou dau cakava me vaka Au sa cakava vei kemudou."
16. "Sa dina sara Au sa tukuna vei kemudou, na dauveiqaravi sa sega ni levu mai vua na nona turaga; se o koya sa talai me levu mai vei koya sa veitalai."
17. "Kevaka dou sa kila na veika oqo, dou na marau vakalevu kevaka dou sa dau cakava oqo."
- Sa Vakatakila O Jisu Na Dauniveiveretaki**
18. "Au sa sega ni vosa ena vukumudou kece, Au sa kila o cei Au sa digitaka; ia, me vakayacori ga na i Vola Tabu, "O koya sa kana madrai vata kei Au sa leqeti Au."
19. "Au sa tukuna oqo ni se bera ni yaco, ni sa na qai yaco oqo, dou na qai vakabauta ni sai Au ga"
20. "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemudou, o koya sa ciqomi koya Au sa tala mai, sa ciqomi Au. O koya sa ciqomi Au, sa ciqomi Koya sa talai Au mai."
21. Ni sa tukuna oti na veika oqo o Jisu, sa leqa vakalevu na yalona ka tukuna, "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemudou, e dua ga vei kemudou ena veretaki Au."

22. E ratou sa veiraici na tisaipeli ni ratou via kila se o cei sa vosa kina o Koya.
23. E dua sa kabi voleka sara ki vei Jisu, na tisaipeli ga sa daulomana vakalevu o Jisu.
24. Sa tarogi Jisu o Pita se o cei sa vosa tiko kina o Koya.
25. Sa kabiti Jisu matua sara, ka tarogi Koya, "Turaga o cei sara mada oqo?"
26. Sa sauma o Jisu, "O koya ga Au na solia vua na madrai Ni'u sa tonia oti." Ni sa tonia oti na Madrai, sa solia sara vei Jutasa Isikarioti na luvei Simioni.
27. Ni sa oti o ya, sa curumi koya o Setani. Sa vosa vua o Jisu, "Na ka o na cakava, cakava sara vakatotolo."
28. Sa sega ni dua ena teveli ni kana o ya sa kila na i balebale ni nona vosa vua.
29. E so era nanuma, baleta ni tiko vei Jutasa na kato ni i lavo, sa tukuna kina vua o Jisu, "Volia mai na vei ka e gadrevi ena solevu" se na veika e dodonu me soli vei ira na dravudravua.
30. Ni sa taura oti na madrai, sa lako yani vakatotolo ki tuba. Sa bogi sara mai.

Nai Vunau Vou

31. Ni sa lako ki tuba, sa tukuna o Jisu, "Sa qai vakarokorokotaki na Luve ni Tamata, ia na Kalou sa vakarokorokotaki vata kei Koya."
32. Kevaka sa vakalavelaveti na Kalou mai Vua, na Kalou talega ena laveti Koya cake vakai Koya vakatotolo sara.
33. "Kemudou na gone, Au na tiko vata kei kemudou vakalailai ga. Dou na vakasaqarai Au, me vaka Au sa tukuna vei ira na Jiu, "Na vanua Au sa na lako kina, dou na sega ni lako rawa yani kina," Au sa tukuna vei kemudou oqo."
34. Nai Vakaro Vou Au sa solia vei kemudou, "Mo dou veilomani vakai kemudou; me vaka Au sa lomani kemudou, dou veilomani vakakina."
35. Ena ka oqori, era na kila kecega ni dou sa Noqu tisaipeli, kevaka sa tu vei kemudou na veilomani vaka i kemudou."

O Jisu Sa Yalataka Na Veicakitaki Nei Pita

36. Sa taro o Pita, "Turaga o ni sa lako ki vei? "Sa sauma o Jisu, " Na vanua Au na lako kina sa sega ni rawa mo lako yani kina ni oti oqo."
37. Sa vosa mai o Pita, "Turaga na cava au sega ni rawa ni muri kemuni kina oqo? Au na solia na noqu bula ena Vukumuni."
38. Sa sauma vua o Jisu, "O na solia dina na nomu bula ena vukuqu? Sa dina sara, Au sa tukuna vei iko, ena sega mada ni tagi na toa, o na cakitaki Au vakatolu."

Na Sala, Na Dina, Na Bula

- 14.** "Dou kua ni vakatara me leqa na yalomudou; dou vakabauta na Kalou, dou vakabauti Au talega."
2. "Sa levu na tikina ena vale nei Tamaqu;

kevaka e sega, Au sa tukuna oti vei kemudou, Au na lako Me'u vakarautaka na tikina me nomudou.

3. "Kevaka Au sa lako Me'u vakarautaka na tikina me nomudou, Au na lesu tale mai me'u ciqomi kemudou ki vei Au; na vanua Au sa na tiko kina, dou na tiko talega kina.

4. "Na vanua Au na lako kina dou sa kila, na kena sala talega dou sa kila."

5. Sa tukuna vua o Tomasi, "Turaga keitou sa sega ni kila na vanua kemuni sa lako kina, keitou na kila vaka E vei na kena sala?"

6. Sa sauma vua o Jisu, "Oi Au ga na sala, na dina, na bula. Sa sega ni rawa na lako vua na Kalou, (Tamaqu) vakavo ke lako mai vei Au.

Sa Vakatakila O Tamana

7. "Kevaka dou sa kilai Au, dou sa kilai Tamaqu talega; mai na gauna sara ga oqo dou sa kilai Koya ka raici Koya."

8. Sa tukuna sara Vua o Filipe, "Turaga Mo ni vakaraitaka vei keitou na Tamamuni (dina), sa na qai rauti keitou."

9. Sa sauma vua o Jisu, "Au sa tiko vakadede kei kemudou, ia, dou se sega ga ni kilai Au, Filipe? O koya sa raici Au, sa raica na Tamaqu; dou tukuna rawa vakacava vei Au, Me'u vakaraitaka na Tamaqu?"

10. Dou sa sega ni vakabauta Ni'u sa tu vei Tamaqu, o Tamaqu sa tu vei Au? Na vosa Au sa vosa kina vei kemudou, Au sa sega ni vosa vakai Au ga, o Tamaqu sa tiko vei Au sa cakava na cakaka oqo.

11. "Dou vakabauti Au baleta Ni'u sa tu vei Tamaqu kei Tamaqu sa tu vei Au, se, dou vakabauti Au ena vuku ni veika sa caka oti."

Na Masu Sa Saumi

12. "Sa dina sara. Au sa tukuna vei kemudou, o koya sa vakabauti Au, na veika Au sa cakava ena cakava talega o koya; na cakacaka lelevu mai na kena oqo ena cakava o koya, baleta Ni'u sa lako vei Tamaqu.

13. "Na ka kecega dou na kerea ena yacaqu, Au na cakava, me laveti cake kina na Tamana mai vei Luvena.

14. "Na cava ga dou na kerea ena yacaqu, Au na cakava.

Sa Yalataka O Jisu E Dua Tale Na Dauniveivuke

15. "Kevaka dou sa lomani Au, dou maroroya na Noqu i vakaro.

16. "Au na qai masuti Tamaqu ena solia vei kemudou o Koya e dua na Dauniveivukei, me tiko vata kei kemudou ka sega ni mudu,

17. "Sai Koya na Yalo ni Dina, o vuravura ena sega ni rawa ni ciqoma baleta ni sa sega ni raici Koya se kilai Koya; ia dou sa kilai Koya ni sa tiko vei kemudou o Koya ka dau curumi kemudou.

18. "Au na sega ni biuti kemudou mo dou luveniyali Au na lako mai vei kemudou.

Na Nona Curumi Keda Na Tamana Kei Na Luvena

19. "Vakalailai mada, ena sega ni raici Au tale o vuravura, ia, dou na raici Au Oi kemudou, baleta Ni'u sa bula, dou na bula vakatalega kina.

20. "Ena siga o ya dou na kila kina Ni'u sa tu vei Tamaqu, oi kemudou vei Au, oi Au talega vei kemudou.

21. "O koya sa tiko vua na Noqui vakaro ka maroroya tiko, sai koya ga oqo sa lomani Au. O koya sa lomani Au, sa na lomani koya talega o Tamaqu. Au na lomani koya ka Au na vakatakilai Au vua."

22. O Jiutasa (sega ni o Isikarioti) sa tukuna vua, "Turaga, ena rawa vaka cava oqo ena Nomuni vakatakilai Kemuni vei keimami ka sega ki vuravura?"

23. Sa sauma vua o Jisu, "kevaka e dua sa lomani Au, ena maroroya na Noqu vosa; o Tamaqu talega ena lomani koya, keirau na lako mai vua, ka keirau na vakavale vua.

24. O koya sa sega ni lomani Au sa sega ni maroroya na Noqu vosa; na vosa dou sa rogoca sa sega ni Noqu vosa, sa nei Tamaqu o Koya ga sa talai Au mai.

Sai Solisoli Na Nona Vakacegu

25. "Na veika oqo Au sa tukuna vei kemudou Ni'u sa dau tiko vata kei kemudou.

26. "Ia, na Dauveivuke na Yalo Tabu, o Koya ena tala mai o Tamaqu ena Yacaqu, ena vakavulici kemudou ena veika kecega, ka na kauta lesu mai vei kemudou na vakananumi ni veika kece Au sa dau tukuna vei kemudou.

27. Au sa biuta tiko vei kemudou na veivakacegui. Na noqu veivakacegui Au sa solia vei kemudou; sa sega ni vaka sa solia o vuravura na veika Au sa solia vei kemudou. Me kua ni vakaleqai na yalomudou se mo dou rere.

28. Dou sa rogoci Au, ni'u sa tukuna vei kemudou, Au sa na lako, ka Au na lesu tale mai vei kemudou. Kevaka dou sa lomani Au, dou na marau baleta Ni'u sa tukuna, Au sa lako vei Tamaqu; ni sa levu o Tamaqu mai vei Au.

29. "Oqo Au sa tukuna rawa vei kemudou ni se bera ni yaco mai, ni sa qai yaco oqo, dou na qai vakabauti Au.

30. "Au na sega ni veivosaki vakalevu kei kemudou, ni sa lako mai na daunilewa ni vuravura oqo, sa sega na ka e nona me tu vei Au.

31. "Ia o vuravura ena kila Ni'u sa lomani Tamaqu, me vaka sa solia mai vei Au o Tamaqu nai vakaro, Au sa vakakina. Dou tucake me da lako tani eke.

Na Vaini Dina

15. "Oi Au na vaini dina, o Tamaqu sa dau raica na tubu vinaka ni vaini.

2. "Na veitaba ni Vaini kece sa sega ni vuataka

na vuana, sa kauta laivi o Tamaqu; ia na veitabana sa vuataka na vuana, sa kotiva vakavinaka o Koya, me rawa ni vua vakalevu sara.

3. "Dou sa vakasavasavataki oti mai na vosa Au sa vosataka oti vei kemudou.

4. "Dou sema mai vei Au, Au na sema ga yani vei kemudou, Na tabana ena sega ni rawa ni vua vakataki koya, vakavo ke sa sema yani ki na Vaini, sa vaka kina oi kemudou kevaka dou sa sema vei Au.

5. "Oi Au na vaini, oi kemudou na veitabana. O koya sa sema tiko mai vei Au, io Au talega vei koya, sa vua vakalevu; kevaka Me'u sega, dou na sega ni cakava rawa e dua na ka.

6. "Kevaka sa sega ni sema mai vei Au e dua, sa biu laivi me vaka na tabanikau sa na madu yani; era na tomika yani ka viritaka yani ki na bukawaqa ka sa kama yani.

7. "Kevaka dou sa sema mai vei Au, kei na noqu vosa sa curu me sema yani vei kemudou, dou na kerea na cava ga dou gadreva, ena caka vei kemudou.

8. "Na veika oqo ena vakaqoroqoro kina o Tamaqu ni dou sa vuataka mai e levu na vuata; dou na qai Noqu tisaipeli.

Loloma Kei Na Reki E Vakataucokotaki

9. "Me vaka sa lomani Au o Tamaqu, Au sa lomani kemudou vakakina; dou sema tikoga mai ena Noqu loloma.

10. "Kevaka dou sa maroroya na Noqu i Vakaro, dou na sema tikoga ena Noqu loloma, me vaka ga na Noqu maroroya tiko na i vakaroi Tamaqu ka sema tikoga ena Nona loloma.

11. "Au sa tukuna tiko na veika oqo vei kemudou, me tikoga kina na Noqu reki vei kemudou, me sinai tikoga kina na nomudou reki.

12. "Oqo na Noqui vakaro, mo dou veilomani me vaka Au sa lomani kemudou.

13. "Sa sega na loloma e levu cake mai na kena oqo, me dua e solia na nona bula ena vukudra na wekana.

14. "Dou sa noqui tokani voleka kevaka dou sa cakava na veika Au sa vakarota vei kemudou.

15. "Au sa sega ni kacivi kemudou me tamata cakacaka, ni sa sega ni kila na tamata cakacaka na veika sa cakava tiko na kena i taukei; Au sa kacivi kemudou mo dou Noqui tokani, ni veika kecega Au sa rogoca mai vei Tamaqu Au sa vakatakila vei kemudou.

16. "Dou sa sega ni digitaki Au, Au sa digitaki kemudou ka lesi kemudou, me rawa ni dou lako ka vua mai, me dei na vuamudou, ni veika kecega dou na kerea vei Tamada ena Yacaqu me na solia vei kemudou.

17. "Na veika oqo Au sa vakarota vei kemudou, mo dou veilomani vakai kemudou.

O Vakavuravura E Sega Ni Taleitaka

18. "Kevaka sa besetaki kemudou o vuravura,

mo dou kila ga, ni ra a cati Au e liu ka qai muri oi kemudou.

19. Kevaka dou sa nei vuravura, o vuravura ena lomani ira ga na Nona, baleta ni dou sa sega ni nei vuravura ka Au sa digitaki kemudou tani mai vuravura, oqo na vuna sa cati kemudou ka besetaki kemudou kina o vuravura.

20. "Me nanumi na vosa Au sa tukuna vei kemudou, sa sega ni levu na dauveiqaravi vua na kena i taukei, kevaka era sa vakararawataki Au, era na cakava vaka kina vei kemudou. Kevaka era sa maroroya na Noqu vosa, era na maroroya talega na nomudou vosa.

21. "Na veika kecega oqo era na cakava vei kemudou ena vuku tikoga ni Yacaqu, baleta ni ra sa sega ni kilai Koya sa talai Au mai.

22. "Kevaka Au sa sega ni lako mai ka vosa vei ira, ke a sega na nodra i valavala ca, oqo sa sega kina na i ulubale ni nodra i valavala ca.

23. "O koya sa cati Au, sa cati Tamaqu talega.

24. "Kevaka me'u a sega ni cakava vei ira na cakacaka sa sega tale ni dua e rawa ni cakava, ena sega vei ira na i valavala ca; oqo, era sa raica ka cati Au kei Tamaqu talega.

25. "Sa yaco ga oqo me rawa ni vakayacori kina na vosa sa volai ena i vunau, "Era sa cati Au ni sa sega na ka e vakavuna."

Lako Tiko Mai Na Sega Ni Veiciqomi

26. "Ni sa lako mai na "Dauniveivukei" oqo, o Koya Au na tala vei kemudou mai vei Tamaqu, na Yalo ni Dina sa lako mai vei Tamaqu, ena vakadinaditaki Au.

27. "Dou na dau vakadinadina talega, baleta ni dou sa tiko vata kei Au mai nai vakatekivu.

16. "Na veika oqo Au sa tukuna vei kemudou, mo dou kua ni tarabe kina.

2. "Era na biuti kemudou tani mai na vale ni lotu; io, sa lako tiko mai na gauna o koya sa vakamatei kemudou sa nanuma ni sa cakava tiko vua na Kalou e dua na veiqaravi.

3. "Era na cakava na veika oqo vei kemudou baleta ni ra sa sega ni kila na Tamana se oi Au.

4. "Ia, na veika oqo Au sa tukuna vei kemudou, ni na lako mai na gauna, dou na kila Ni'u a sa tukuna oti vei kemudou na veika oqo. Au a sega ni tukuna oqo mai nai vakatekivu, baleta Ni'u a tiko vata kei kemudou.

Na Cakacaka Ni Yalo Tabu

5. "Oqo, Au sa na lako vei Koya ga e talai Au mai, qai sega ni dua vei kemudou e taroga, o sa lako ki vei?

6. "Baleta ga Ni'u sa tukuna oqo vei kemudou, sa rarawa kina na yalomudou.

7. "Au sa tukuna vei kemudou na veika e dina. Oqo ga na nomudou vinaka, o ya na noqu lako yani; kevaka Au na sega ni lako yani, na

Dauniveivuke ena sega ni lako mai vei kemudou; ia, kevaka Au sa lako, Au na talai Koya mai vei kemudou.

8. "Ni sa lako mai o Koya, ena mai dusimaka ki vuravura na i valavala ca, na i valavala dodonu kei na lewa dodonu,

9. "na i valavala ca baleta ni ra sega ni vakabauti Au;

10. "nai valavala dodonu baleta Ni'u sa lako vei Tamaqu ka dou na sega ni raici Au tale;

11. "na lewa dodonu baleta ni sa na lewai o koya sa dau vakaveitaliataka na vuravura oqo.

12. "E se levu tu na veika Me'u tukuna vei kemudou, sa sega ni rawa vei Au oqo.

13. "Ia, ni sa na lako mai o Koya na Yalo ni Dina oqo, ena tuberi kemudou ki na veika kecega e dina. Ena sega ni vosa ena Nona kaukauwa, na veika ga ena rogoca ena tukuna, ena tukuna talega na veika ena yaco mai muri.

14. "Ena vakacerecerei Au, ni na kauta na ka e Noqu ka tukuna vei kemudou.

15. "Na veika kece sa tu vei Tamaqu sa Noqu. Oqori, Au sa tukuna kina, ni na taura na ka kece e Noqu ka tukuna vei kemudou.

Na Rarawa Ena Vuki Me Reki

16. "Vakalailai dou na sega ni raici Au, ka vakalailai tale dou na qai raici Au, baleta Ni'u sa lako vei Tamaqu."

17. Sa so vei ira na Nona tisaipeli era sa vakataroga, "Na cava oqo ni sa tukuna vei keda, vakalailai dou na sega ni raici Au, ka vakalailai dou na raici Au tale; io, baleta Ni'u sa lako vei Tamaqu?"

18. Na cava oqo ni sa tukuna, "Vakalailai ga" "keitou sa sega ni kila na ka e tukuna tiko."

19. Sa kila o Jisu na ka oqo ka sa tukuna vei iratou, "Dou sa vakataroga tiko na veika Au sa tukuna, ni dou na sega ni raici Au, ka vakalailai dou na raici Au tale?"

20. "Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemudou, ni dou na tagi ka veitagici vakalevu, o vuravura ena marau tiko, dou na rarawa vakalevu, ia, na nomudou rarawa ena vuki me ka ni reki vakalevu.

21. "Na yalewa ni sa taratara, sa rarawa tiko baleta ni sa lako mai na nona auwa; ni sa oti ga na nona vakasucuma na gone, sa sega tale ni nanuma na mosi ea tarai koya, sa reki vakalevu ga ni sa vakasucuma mai e dua ki vuravura.

22. "Oqo dou se rarawa tiko, ia, Au na raici kemudou tale ka na reki vakalevu sara na yalomudou kei na nomudou reki ena sega ni kau tani rawa mai vei kemudou.

23. "Ena siga o ya dou na sega ni kerea vei Au e dua na ka. Sa dina sara, Au sa tukuna vei kemudou, na veika dou na kerea vei Tamaqu ena yacaqu, ena solia vei kemudou.

24. "Me yacova oqo e se sega ni dua na ka, mo dou kerea ena Yacaqu. Dou kerekere ka dou na rawata me levu kina na nomudou reki.

Sa Rawai Vuravura O Jisu Karisito

25. "Na veika oqo Au sa vosataka e na vosa vakatautauvata vei kemudou; sa lako tiko mai na gauna Au na sega tale ni vosa ena vosa vakatautauvata, vei kemudou, Au na tukuna vakarawarawa sara vei kemudou na vei ka baleti Tamaqu.

26. 'Ena siga o ya dou na kerekere ena Yacaqu, Au sa sega talega ni tukuna vei kemudou, Ni'u na kerei Tamaqu ena vukumudou;

27. 'Ni o Tamaqu vakataki Koya sa lomani kemudou, baleta ni dou sa lomani Au ka vakabauta Ni'u sa lako mai vua na Kalou.

28. "Au sa lako mai vua na Tamada, ka lako mai ki vuravura. Oqo, Au sa na biuti vuravura ka lako tale vei Tamada."

29. Era sa tukuna Vua o ira na Nona tisaipeli, "Raica, o sa vosa vakarawarawa sara tiko mai oqori, ka sa sega ni vosa e na vosa vakatautauvata.

30. "Oqo keitou sa kila ni o sa kila na ka kecega, ka sa sega ni yaga me dua e taroga yani e dua na ka. Oqo keitou sa kila kina, ni o sa lako mai vua na Kalou."

31. Sa sauma yani o Jisu, "Vakacava dou sa qai vakabauta oqo?"

32. "Io, sa lako mai na auwa, io, sa lako sara tikoga mai oqo, dou na vakatolosevi, io kemudou vakayadua ga, ka Au na tiko duadua. Sega ni baleta Ni'u na tiko duadua ga, Keirau na tiko vata kei Tamaqu.

33. "Au sa tukuna na veika oqo, baleta vei Au dou na kunea kina na vakacegu. E vuravura dou na kunea kina na rarawa, dou marau ga, Au sa vakamalumalumutaki vuravura oti.

Sa Masulaki Koya Ga O Jisu

17. Sa masu tiko o Jisu ni sa rai cake tiko ki Lomalagi ka vaka: "Tamaqu sa lako mai na auwa, Mo ni vakacerecere na Luvemuni, me vakacerecerei Kemuni talega na Luvemuni.

2. "Ni Kemuni sa solia Vua na lewa kecega ena vuku ni ka vakayago kecega, me solia kina o Koya na bula Sega ni mudu vei ira kecega o ni sa solia vei Koya.

3. "Oqo, na bula sega ni mudu, mera kilai Kemuni na Kalou Dina Duadua ga, kei Jisu Karisito o Koya o ni a tala mai.

4. "Au sa vakacerecerei kemuni mai vuravura, Au sa vakaotia na cakacaka o ni a talai Au mai kina Me'u cakava.

5. "Ia, oqoi Tamaqu, Mo ni vakacerecerei Au vata kei Kemuni, ena veivakacerecerei e a tiko vei Kedaru ni se bera o vuravura.

Sa Masulaki Ira Na Nona Tisaipeli O Jisu

6. "Au sa vakaraitaka na Yacamuni ki vei ira na tamata, o ni sa solia mai vei Au mai vuravura. Era sa Nomuni, o ni sa soli ira mai vei Au, era sa maroroya na Nomuni vosa.

7. "Oqo era sa kila, ni veika kecega o ni a solia mai vei Au, sa mai vei Kemuni.
8. "Ni'u sa solia vei ira na vosa o ni a solia mai vei Au; era sa taura na vosa ka kila talega Ni'u a lako mai vei Kemuni; era sa vakabauta ni Kemuni sa talai Au mai.
9. "Au sa masulaki ira, Au sa sega ni masulaki vuravura, o ira ga Koni sa solia mai vei Au, ni ra sa Nomuni.
10. "Na ka kece sa Noqu sa Nomuni, kei na ka sa Nomuni sa Noqu, Au sa vakacerecerei ena vukudra.
11. "Oqo, Tamaqu Au sa sega ni tiko e vuravura, o ira ga oqo sa tiko e vuravura, Au sa lako mai oqo vei Kemuni na Tama ni Yalosavasava, Mo ni maroroi ira oqo o ni sa solia mai vei Au ena Yacamuni, me ra dua bau me vaka Daru sa duabau.
12. "Ni'u a tiko vata kei ira mai vuravura, Au sa maroroi ira ena Yacamuni. O ira o ni sa solia mai vei Au, Au sa maroroi ira. Sa sega ni dua vei ira sa yali, vakavo ga na luve-ni-vuni ca, me vakayacori ga kina na i Vola Tabu.
13. "Oqo, Au sa lako mai vei kemuni, na veika oqo Au sa tukuna tiko e vuravura, me tiko kina vei ira na Noqu reki ka me vakataucokotaki vei ira.
14. "Au sa solia vei ira na Nomuni vosa, era sa cati mai vei ira e vuravura baleta ni ra sa sega ni vakavuravura me vaka Au sa sega ni vakavuravura.
15. "Au sa sega ni masu Mo ni kauti ira tani e vuravura, la, mo ni maroroi ira ga mai vei koya na vu ni ca.
16. "Era sa sega ni kai vuravura, me vaka ga Au sa sega ni kai vuravura.
17. "Mo ni tawasei ira ena Nomuni dina. Na Nomuni Vosa na dina.
18. "Ni Kemuni sa talai Au ki vuravura, Au sa talai ira kina ki vuravura.
19. "Ena vukudra Au sa tawasei Au, me rawa ni ra tawasei talega kina ena dina.

O Jisu Sa Masulaki Ira Kece Na Vakabauta

20. "Au sa sega ni masulaki ira walega na tisaipeli - o ira talega era na vakabauti Au mai ena vuku ni nodra vosa;
21. "Me yaco me ra duavata, me vakataki Kemuni Tamaqu sa tu vei Au, kei Au vei kemuni; me ra duavata kina vei Kedaru, me vakabauta kina o vuravura ni Kemuni sa talai Au mai,
22. "kei na lagilagi o ni sa solia mai vei Au, Au sa solia vei ira, me ra dua bau kina me vaka Daru sa duabau.
23. "Oi Au vei ira oi Kemuni vei Au; mera vakataucokotaki kina me dua, me kila kina o vuravura ni o ni sa talai Au mai, ka o ni sa lomani ira me vaka o ni sa lomani Au.
24. "Tamaqu, sa Noqu gagadre me ra tiko vata kei Au o ira vakayadua o ni sa solia mai vei Au; ni

Kemuni sa lomani Au ni se bera ni tauyavutaki o vuravura.

25. "Na Tamaqu Yalododonu! E se sega ni kilai Kemuni o vuravura, oi au sa kilai Kemuni; oqo era sa kila ni Kemuni a talai Au mai.

26. 'Au sa vakaraitaka vei ira na Yacamuni, Ka'u na vakaraitaka tiko ga, ni loloma o ni lomani Au kina, me tiko vei ira, kei Au vei ira."

Sa Veretaki Ka Vesu Mai Kecisemani

18. Ni sa vosataka na veivosa oqo o Jisu, sa lako yani vata kei ira na Nona tisaipeli ki na wai mai Kitironi, sa tiko kina e dua na were ka ra sa lakova yani vata kei ira na tisaipeli:-

2. O Jutasa, (o koya e veretaki Jisu) sa kila talega na vanua o ya; ni o Jisu sa dausota vakalevu kei ira na Nona tisaipeli e kea.
3. Ni sa tiko vata o Jutasa kei na so nai lawalawa sotia; kei na so mai vei ira na bete levu kei na Farisi, era sa lako vata mai na cina kei na yaragi.
4. Sa kila oti o Jisu na veika kece ena lako mai Vua - sa lako yani ka tarogi ira, "O ni sa vakasaqarai cei?"
5. Era sa sauma vua, "O Jisu mai Nasareci," Sa tukuna yani o Jisu, "Sai Au oqo." o Jutasa talega sa tiko kei ira.
6. Ni sa tukuna vei ira, "Sai Au oqo" - era sa suka ki muri ka vakabalei ki ra.
7. Sa tarogi ira tale, "O cei o ni sa vakasaqara? Era sa tukuna mai," O Jisu na kai Nasareci."
8. Sa sauma mai o Jisu, "Au sa tukuna oti, sai Au oqo," kevaka o ni sa vakasaqarai Au, me ra lako o ira oqo."
9. "me vakayacori kina na veika sa dau tukuni, o ira o ni sa solia mai, Au sa sega ni vakayalia e dua vei ira."
10. O Saimoni Pita sa ucuna cake na nona i Seleiwau ka cebeta na daligana i matau na nona dauveiqaravi na bete levu. Na yaca ni tamata oqori o Maliko.
11. Sa tukuna o Jisu vei Pita, "Biuta lesu tale na nomui sele ki na kena taga. Me'u kua beka Ni'u gunu talega mai na bilo sa solia mai vei Au o Tamaqu?"

E Matadra Na Bete Levu

12. O ira na sotia kei na nodra i liuliu na Jiu era sa vesuki Jisu ka vauci Koya.
13. Era sa kauti Koya yani ki vei Anasa, ni sai koya na Momo nei Kaiava na bete levu ni yabaki o ya.
14. O Kaiava sa solia nai vakasala vei ira na Jiu ni sa ka levu oqo, me dua na tamata me mate ena vukudra na tamata.

Sa Cakitaki Jisu O Pita

15. Sa muri Jisu o Saimoni Pita kei na dua tale na tisaipeli. Na tisaipeli oqo sa kilai mai vei ira na bete Levu, sa lako yani vata kei Jisu ki na lomanibai ni bete levu.

16. Sa tucake tu mai o Pita mai na katuba e tuba. O koya na tisaipeli sa kilai tiko mai vei ira na bete levu, sa lako yani vei koya sa raica tiko na katuba, ka sa kauti Pita ki loma.

17. Na goneyalewa sa dauvakatawana na katuba sa tukuna mai vei Pita, "Sa sega beka ni o Nona tisaipeli talega na Tamata oqo?" sa sauma o Pita, "E sega."

18. O ira na dauveiqaravi kei ira na tamata cakacaka era sa tatalai tiko ena bukawaqa ni sa rui batabata me ra vakatakata kina. Sa tiko talega vata kei ira o Pita me tatalai tiko.

Sa Vakatarogi O Jisu Mai Vua Na Bete Levu

19. Na bete levu sa tarogi Jisu me baleti ira na Nona tisaipeli kei na Nona i vakavuvuli.

20. Sa sauma vua o Jisu, "Au sa vosa vakadoudou ki vei vuravura, Au dau vakatavuvuli ena vale ni vakasoqoni vata kei na valenisoro na vanua era sa dau sota kina na Jiu. Au sega ni dau tukuna vuni na ka.

21. "Na cava o ni sa tarogi Au kina? Me ra tarogi ga o ira sa rogoca na veika Au sa tukuna. Era sa kila na ka Au sa dau tukuna."

22. Ni sa tukuna tiko na veika oqo, sa dua vei ira na tamata cakacaka sa robaki Jisu ena ligana ka tukuna, "E dodonu li mo vosa vaka oqori vua na bete Levu?"

23. Sa sauma o Jisu, "Kevaka Au sa tukuna na ka ca, me dua na kena i vakadinadina; kevaka Au sa cakava na ka vinaka, na cava dou sa via mokuti Au kina?"

24. Ia o Anasa sa vakatalai Koya yani vei Kaiava na bete levu.

Sa Cakitaki Jisu Vakaruva O Pita

25. Sa tucake o Pita ni sa tatalai tiko. Era sa tukuna vua, "Sa sega beka ni o a dua talega vei ira na Nona tisaipeli?" Sa cakitaka o Pita ni sa tukuna ni sega.

26. Sa dua vei ira na dauveiqaravi vua na bete levu, sa wekana voleka talega na tamata sa musuki laivi na daligana mai vei Pita, sa tukuna mai, "Sa sega beka ni'u raici iko mai na were vata kei Koya?"

27. Sa qai caki tale o Pita; ka vakasauri sa tagi sara na toa.

Ena Loma Ni Bai Nei Pailato

28. Era sa qai kauti Jisu mai vei Kaiava kina buturara levu e vakatokai na Paraetoriumi, ni se mataka lailai tikoga. Ia era sega ni mani yaco rawa sara o ira kina Paraetoriumi de ra qai rogorogo ca, me rawa kina vei ira mera vakaitavi talega ena Lako Sivia.

29. Sa lako yani ki vei ira o Pailato ka tukuna, "Na veibeitaki cava o ni sa kauta mai kina na Tamata oqo?"

30. Era sa sauma mai ka tukuna vei Pailato, "Kevaka sa sega ni Tamata caka ca oqo, keimami na sega ni kauti Koya cake mai vei iko."

31. Sa vosa mai o Pailato, "Mo ni kauti Koya ga ka lewai Koya me vaka na i Vunau" Era sa tukuna mai na Jiu vua, "Na i vunau sa sega ni vakatarai keimami me keimami vakamatea e dua,"

32. me vakayacori ga kina na veika sa tukuna oti o Jisu, me vakaraitaka kina na mate ena mate kina o Koya.

33. Sa lako tale yani o Pailato ka kacivi Jisu, ka tarogi koya, "O sa nodra Tui beka na Jiu?"

34. Sa sauma yani vua o Jisu, "O sa vosa tiko beka ga ena vukumu ena ka oqo, se ra sa tukuna eso tale vei iko na ka oqo me baleti Au?"

35. Sa vosa mai o Pailato ka vaka: "Oi au beka na Jiu? O ira na kai Nomu, kei ira na bete levu era sa kauti Iko mai vei au. Na cava o sa cakava?"

36. Sa sauma mai o Jisu, "Na noqu matanitu sa sega ni ka ni vuravura oqo. Kevaka sa ka ni vuravura oqo, era na vala na Noqu tamata, Me'u kua ni soli yani kina vei ira na Jiu; sa sega ni ka ni vanua oqo na Noqu matanitu."

37. Sa tukuna kina o Pailato vei Jisu, "O sa Tui dina li?" Sa sauma o Jisu. "O sa tukuna dina mai Ni'u sa Tui. Oqo ga Au sa sucu mai kina, oqo ga Au sa lako mai kina ki vuravura, Me'u mai I vakadinadina ni Dina. O ira vakayadua sa tiko vua na dina, sa rogoca na Domoqu."

38. Sa taro tale yani o Pailato, "Na cava na dina?" Ni sa tukuna tiko oqo – sa lako yani ki vei ira na Jiu, ka tukuna vei ira, "Au sa sega ni raica Vua e dua na cala."

Sa Sosomitaki Parapa

39. "Sa dua na nomuni i tovo – o ya me dau sereki e dua ena gauna ni Lakosivia." "O ni sa vinakata beka me'u sereka vei kemuni na Nodra Tui na Jiu?"

40. Era sa kaci kece yani vakadomoilevu ka tukuna, "Sega ni o Koya na Tamata oqo, o Parapa ga! Sa daubutako o Parapa.

Era Sa Vakalialiai Jisu Na Sotia

19. O Pailato sa tauri Jisu ka vakararawataki Koya.

2. Era sa vakaisalataki Koya na sotia ena wa vakavotona ka biuta vakaukauwa e Uluna, ka vakaiorotaki Koya ena i oro lokaloka.

3. Era sa tukuna, "Io, na nodra Tui na Jiu!" Era sa vakavacuki Koya.

4. Sa lako tale yani o Pailato ka tukuna vei ira. "Mo ni raica, au sa kauti Koya mai oqo vei kemuni, Mo ni kila kina ni'u sa sega ni kunea Vua e dua na cala."

Na Lewa Nei Pailato

5. Sa lako mai o Jisu ni sa vivigi tu na uluna ena wa vakavotona kei nai ubi lokaloka, sa tukuna yani vei ira o Pailato, "Mo ni raica na Tamata!"

6. Ni ra sa raici Koya na bete Levu kei ira na tamata cakacaka, era sa kacivaka yani – "Dou vakota, dou vakota! Sa tukuna vei ira o Pailato –

dou kauti Koya ka vakota ki na kauveilatai ni'u sa sega ni raica Vua e dua na cala."

7. Era sa tukuna vua na Jiu, "Ni sa dua tiko na i neimami vunau oqori ni, sa dodonu kina me mate baleta ni sa tukuni Koya tiko me luve ni Kalou."

8. Ni sa rogoca o Pailato na veika oqori, sa rere sara vakalevu.

9. Sa lako tale yani ki na buturara levu na Paraetoriumi ka tukuna vei Jisu, "O sa lako mai vei," sa sega ni sauma vua o Jisu.

10. Sa tukuna vua o Pailato, "O sa sega tiko ni vosa mai vei au? O sa sega beka ni kila ni sa tu vei au na kaukauwa me'u vakamatei iko, kei na kaukauwa me'u sereki iko?"

11. Sa sauma yani o Jisu, "Sa sega vei iko na kaukauwa vakavo ke soli mai vei iko mai cake. O koya sa soli Au vei iko, sa levu sara na nona i valavala ca."

12. Mai na gauna o ya, sa vakasaqara o Pailato na ka me sereki Koya kina. Era sa qoqolou ga na Jiu ena nodra tukuna tiko, "Kevaka o sa laiva na Tamata oqo me lako, o sa qai sega ni tokani nei Sisa. O koya sa tukuna ni sa tui, sa meca kei Sisa."

13. Ni sa rogoca o Pailato na veika o ya, sa qai kauti Jisu mai, sa qai dabeca na nona i dabedabe ni vakatulewa, ena vanua sa vakayacani vaka Iperiu o "Kapaca."

14. Oqo sa siga ni vakavakarau ni Lakosivia ka sa i ka ono ni auwa. Sa tukuna yani vei ira na Jiu, "Ni raica na nomuni Tui!"

15. Era sa vosa yani vakadomoilevu, "Kauti Koya tani, kauti Koya tani, vakota ki na kauveilatai." Sa tukuna o Pailato, "Me'u vakamatea na nomuni Tui?" Era sa sauma mai na bete levu, "Sa sega na neimami Tui o Sisa ga."

16. Sa soli Koya yani me vakamatei. Era sa tauri Jisu ka kauti Koya yani.

Na Tui Ena Kauveilatai

17. O Koya ni sa colata tiko na Nona kauveilatai, sa lako yani ki na vanua sa vakatokai na vanua ni qavokavoka ka yacana vakaIperiu o "Kolikoca".

18. Era sa vakamatei Koya mai kea kei na rua tale vata kei Koya. Rau sa yadua na yasana kei Jisu e loma.

19. Sa vola o Pailato e dua na Ulutaga ka vakota ena ulu ni kauveilatai. Sa volai kina oqo: "JISU MAI NASERECI - NODRA TUI NA JIU."

20. Sa levu vei ira na Jiu, sa wilika na i ulutaga baleta na vanua oqo sa voleka ki na koro. Sa volai oqo vaka Iperiu, vaka Kirisi, ka vaka Latina talega.

21. O ira na bete levu kei ira na Jiu, era sa tukuna vei Pailato, "Kua ni vola - NODRA TUI NA JIU, ia, sa tukuna ga "Oi AU NA Nodra tui na Jiu."

22. Sa sauma tale o Pailato, "Na veika au sa vola, au sa vola."

23. O ira na sotia, ni ra sa vakoti Jisu, era sa wasea va talega na Nona i sulu, me ra yadua na sotia. Sa sega ni wasei rawa na Nona i oro, ni sa dua ga na tikina mai cake ki ra.

24. Era sa veitalanoataka ga me sa kua ni basu nai

oro ka me sa caka ga na vaka wiri madigi - me sa nona ga o koya sa donui koya. Oqo me vakayacori ga kina nai Vola Tabu ni sa tukuna, "ERA SA WASEA NA NOQUI SULU - ERA SA VAKA WIRI MADIGI ENA VUKU NI NOQUI ORO," era sa cakava na sotia oqo.

Raica Na Tinamu

25. Sa tucake tu ena yasa ni kauveilatai i Jisu o tinana, na taci tinana, o Meri na wati Kilopa kei Meri Makitalena.

26. Ni sa raici tinana o Jisu kei ira na Nona tisaipeli sa dau lomana vakalevu ni ra sa tu voleka, sa tukuna yani vei tinana "Yalewa raica na luvemu!"

27. Sa qai tukuna vua na Nona tisaipeli "O raica na tinamu!" Mai na auwa o ya na tisaipeli oqo sa kauti tinana ki nona vale.

Sa Oti

28. Ni sa oti oqo, sa kila o Jisu ni sa vakayacori kece na ka oqo me vakadinadinataki kina na i Vola Tabu, sa qai tukuna, "Au sa karamaca!"

29. Sa dua na bilo sa sinai ena waini wiwi, sa tiko e kea, era sa tonia na i sulu ena waini wiwi oqo ka biuta yani ki gusuna.

30. Ni sa gunuva o Jisu na waini wiwi oqo sa qai tukuna mai, "Sa oti". Sa bale na uluna ka solia yani na yalona.

Laucoka Na Sarisari I Jisu

31. Baleta ni sa Siga ni Vakavakarau, sa tabu ni tiko tale na yago ena kauveilatai ni sa roro tiko mai na Siga ni Vakacecegu. Era sa kerei Pailato na Jiu ke rawa ni musuki na yavadratou, me ratou kau tani yani kina.

32. Era sa lako mai na sotia ka musuka na yavadrau na lauvako ena yasai Jisu.

33. Ni ra sa yaco mai vei Jisu, era sa raica ni sa mate oti tu, era sa sega ni musuka na yavana.

34. E dua ga vei ira na sotia sa suaka yani na sarisarina, vakasauri sa lako mai na dra kei na wai.

35. O koya sa raica sa vakatusa, ka sa dina na nona vakatutusa; sa kila o koya ni sa tukuna tiko na ka dina, me rawa kina ni o ni vakabauta.

36. Sa vakayacori na veika oqo me dina kina na i Vola Tabu, "Sa sega ni musuki na suina."

37. Sa tukuna talega nai Vola Tabu, "Era na rai vei Koya sa laucoka na sarisarina."

Sa Bulu O Jisu Ena i Bulubulu Nei Joseva

38. O Joseva mai Arimacea, sa dua talega na tisaipeli i Jisu, baleta ni sa rerevaki ira na Jiu, sa lako vakavuni mai me kerei Pailato me ratou kauta na yagoi Jisu ka la'ki buluta. O Pailato sa solia na veivakadonui. Sa lako mai o Joseva ka kauta na yagoi Jisu.

39. O Nikotimo, o koya a lako mai vei Jisu ena bogi, sa lako talega mai kei na mura sa veiwaki kei na Aloe sa dua na drau beka na paodi bibi.

40. E ratou sa kauta na yagoi Jisu ka solega ena i sulu ka lumuta ena ka boi vinaka me vaka na kena i vakarau ni veibulu vei ira na Jiu.
41. Ena vanua sa lauvako kina o Jisu, sa tiko kina e dua na were ni bulubulu vou, e sega ni vakayagataki.
42. Era sa biuti Jisu kina baleta tiko na nodra Siga ni Vakavakarau na Jiu. Ni sa tiko voleka ga na i bulubulu.

Nai Bulubulu Sa Lala

20. Ena i matai ni siga ni macawa, sa lako mai ki na i bulubulu vakamataka lailai o Meri Makitalena, ka sa raica na i sogo vatu ni bulubulu sa vakaqici tani tu.

2. Sa cici sara mai vei Saimoni Pita kei iratou tale na vo ni tisaipeli sa dau lomana vakalevu o Jisu ka tukuna vei iratou, "Era sa kauta na yago ni Turaga mai na i bulubulu, sa sega ga ni kilai se ra sa biuta ki vei."
3. E ratou sa lako mai ki tuba o Pita kei ira na vo ni tisaipeli ka ra sa lako ki nai bulubulu.
4. E ratou sa veitau cici yani ki na i bulubulu ka sa bera tale o Pita ni ra sa liu na kena vo.
5. E dua sa vakalakala sobu ka iro yani, sa raica ga na i sulu sa sole kina o Jisu, e dina ga ni sega ni curu yani ki loma sara.
6. Sa muri Koya sara yani o Pita ka yaco ki na i bulubulu, sa raica talega na i sulu ni sa lutu tu.
7. Nai tavoi sa vesu tiko kina na uluna, sa lobi tani tiko ga mai na i sulu ka solegi kina.
8. O koya na tisaipeli ka dua, o koya a liu yani, sa curu sara ki loma ka raica ka vakabauta.
9. E se bera tiko ni kila nai Vola Tabu o ira oqo, ni sa mate o Jisu ka sa na tucake tale mai na mate.
10. Era sa dui lako tale ki nona vale na tisaipeli.

Sa Raici Koya Na Turaga Sa Tucake Tale O Meri Makitalena

11. Sa tucake tu ga ena taudaku ni bulubulu o Meri ka tagi tiko. Ni sa tagi tiko, sa iro yani ki loma ni bulubulu.
12. Sa raica e rua na Agilosu vakaisulu vulavula, ni rau sa dabe tiko, e dua ena uluna ka dua e yavana ena vanua sa vakadavori tiko kina o Koya.
13. E rau sa tukuna yani vua na yalewa, "Na cava o sa tagi kina?" Sa tukuna sara vei rau, "Era sa kauta tani na Noqu Turaga ka'u sa sega ni kila se ra sa laki biuta ki vei?"
14. Ni sa tukuna tiko na veika oqo, sa vuki sara ka raici Jisu ni sa wavutu, ka sa sega ni kila ni sai Jisu o ya.
15. Sa tukuna vua o Jisu, "Yalewa na cava o sa tagi tiko kina, o cei o sa vakasaqara?" Sa nanuma tiko ga o Koya ni sa dua beka ga na tamata sa dau raica na were - sa tukuna sara yani, "Kemuni, kevaka o ni sa kauti Koya tani yani, mo ni tukuna mai se o ni sa biuti Koya e vei, me'u lako ka kauti Koya tani mai."

16. Sa vosa mai o Jisu, "Meri," sa vuki mai o koya ka tukuna, "Raponai" (kenai balebale "qasenivuli")
17. Sa tukuna vua o Jisu, "Kua ni tarai Au mai baleta Ni'u se bera ni lako cake vei Tamaqu, lako ki vei ira na taciqa ka tukuna vei ira. Ni Au sa lako cake vei Tamaqu, na Tamamudou talega, Na Noqu Kalou na nomudou Kalou talega.
18. Sa lako mai o Meri Makitalena ka tukuna vei ira na tisaipeli ni sa raica na Turaga, ka sa tukuna talega na veika oqo vei koya.

Era Sa Vakatikori Nai Apositolo

19. Ena siga tikoga o ya, ni sa karobo mai, ni sai matai ni siga ni macawa ni sa sogo tu na katuba ena vanua era sa soqoni kina na tisaipeli - ni ra sa rerevaki ira tiko na Jiu, sa basika mai o Jisu ka tu ena kedra maliwa ka tukuna vei ira, "Me tiko vata kei kemudou na vakacegu."
20. Ni sa tukuna oti na veika oqo, sa qai vakaraitaka vei ira na Ligana kei na Nona sarisari. Era sa marau ni ra sa raica na nodra turaga.
21. Sa tukuna tale vei ira o Jisu, "Me tiko kei kemudou na vakacegu, me vaka sa talai Au mai o Tamaqu, Au sa talai kemudou vakakina."
22. Ni sa tukuna oti na veika oqo, sa ceguvi iratou ka tukuna vei iratou, "Dou ciqoma na Yalo Tabu."
23. "Kevaka dou sa vosota na nodra i valavala ca na tamata, era na vosoti; kevaka dou sa sega ni vosota, era na sega ni vosoti."

Raica Ka Vakabauta

24. O Tomasi na yacana talega o Titimo e dua vei iratou na tinikarua sa sega ni tiko vata kei ira ni lako mai o Jisu.
25. Era sa tukuna vua na vo tale ni tisaipeli "Keitou sa raica na Turaga." Sa tukuna mai o Tomasi, "Vakavo kevaka au na raica sara na ligana kei na mawe ni i vako ka tara sara na kena mawe kei na sarisarina talega, au na qai vakabauta."
26. Ni sa oti e walu na siga, era sa tiko vata tale na tisaipeli, sa tiko talega vata kei ira o Tomasi. Sa basika e loma ni vale o Jisu ni sogo tu na katuba, ka tucake tu ena kedra maliwa ka tukuna yani, "Me tiko vei kemudou na vakacegu."
27. Sa qai tukuna vei Tomasi, "Tara mai oqo ka raica na ligaqu; ka tara tale mai oqo, ka biuta sara mai e yasaqu. Mo kua ni tamata sega vakabauta, mo vakabauta ga."
28. Sa sauma o Tomasi, "Noqu turaga na noqu Kalou."
29. Sa qai tukuna vua o Jisu, "Tomasi baleta ni o sa raici Au, o sa vakabauti Au kina. Sa kalouvinaka o ira sa sega ni raica ka vakabauta ga."

Mo Dou Vakabauta

30. Sa cakava vakaidina o Jisu e levu na veika mana ka veivakurabuitaki ena matadratou na Nona tisaipeli sa sega ni volai eke.

31. Sa volai ga oqo mo ni vakabauti Jisu Karisito na Luve ni Kalou. Ni vakabauta o ni sa na bula kina ena Yacana.

Na Katalau Ena Baravi

- 21.** Sa oti oqo, sa vakaraitaki Koya tale o Jisu vei ira na Nona tisaipeli ena wasawasa mai Taiperia, sa vakaraitaki Koya vakaoqo;
2. O Saimoni Pita, o Tomasi (Titimo), o Nacanieli mai Kena e Kaleli na luvei Sepete kei na rua tale na tisaipeli e ratou sa tiko vata.
3. Sa tukuna vei iratou o Saimoni Pita, "Au sa lako mada ki siwa." E ratou sa tukuna talega mai, "keitou na lako talega vata kei iko." E ratou sa lako yani ena waqa ka sega ni rawata e dua na ka ena bogi o ya.
4. Ni sa kida mai na mataka, sa tucake tu mai baravi o Jisu; e ratou sa sega ni kila na tisaipeli ni sai Jisu o ya.
5. Sa tukuna yani vei iratou o Jisu, "Ragone sa tiko beka e dua na kakana?" E ratou sa sauma Vua, "E sega sara ga."
6. Sa tukuna vei iratou, "Dou viritaka na lawa ena yasai matau ni waqa, dou na kunea kina e so." E ratou sa cakava vakakina ka ratou sa sega ni dreta rawa na lawa ni sa levu sara na ika.
7. Na tisaipeli sa daulomana vakalevu o Jisu sa tukuna vei Pita, "Sai Koya na Turaga oqo!" Ni sa rogoca o Pita ni sa Turaga o ya, sa vakaisulu ka rika yani ki wai.
8. Era sa lako mai na vo ni tisaipeli ena waqa (ni ra sa sega ni yawa sara mai vanua) rauta ni ruanadrau na i yate - era sa yarataka mai na lawa ni sa rui levu na ika.
9. Ni ratou sa lako sara mai ki vanua, e ratou sa raica ni ra sa waqa tu na qilaiso, sa tavu tale tu ga na ika kei na madrai.
10. Sa tukuna sara yani o Jisu, "Me kau mai e so na ika dou se qai rawata ga."
11. Sa lako yani o Pita ka dreta sara na lawa ki vanua, sa sinai sara ena ika, sa duanadrau limasagavulu katolu na malea, e dina ga sa levu sara na malea, ia, sa sega ga ni bote na lawa.
12. Sa tukuna vei iratou o Jisu, "Dou lako mai ka mai kana." Sa sega ni dua vei ira na tisaipeli e via tarogi Koya me vaka: "O cei sara mada o iko" - ni ratou sa kila ni sai Jisu ga oqo.
13. Sa taura na madrai o Jisu ka solia vei iratou, sa vakatalega kina na ika.
14. Oqo, sai katolu ni gauna sa vakaraitaki Koya

kina o Jisu vei iratou na Nona tisaipeli ni sa tucake tale mai na mate.

Sa Vakatikori Tale O Pita

15. Ni ratou sa katalau tiko, sa tukuna o Jisu vei Pita, "Saimoni na luvei Jona o sa lomani Au vakalevu mai na ka kece oqo?" Sa sauma mai, "Io Turaga, o ni sa kila ni'u sa lomani Kemuni." Sa dina Pita, "vakani ira na Noqu Lami."
16. Sa tukuna tale vua ena i katolu ni gauna, "Saimoni na luvei Jona, o sa lomani Au se sega?" sa tukuna o koya, io Turaga, o ni sa kila ni'u sa lomani Kemuni. Sa sauma mai o Jisu - "Vakaraica na Noqu sipi."
17. Sa tukuna tale vua ena i katolu ni gauna, "Saimoni na luvei Jona, o sa lomani Au?" Sa sauma mai o koya ka vaka: "Turaga, o ni sa kila na ka kecega. O ni sa kila ni'u sa lomani Kemuni." Sa tukuna vua o Jisu, "vakani ira na Noqu Sipi."
18. "Sa dina sara, Au sa tukuna vei iko, ni o a gone, o dau vakarautaki iko ka veilakoyaki ena vanua o sa vinakata ga, ni o sa qase mai - ona dodoka na ligamu ka na dua tale ena vesuki iko ka kauti iko ki na vanua o sa sega ni vinakata."
19. Sa tukuna oqo o Koya na mate ena laveti kina na Kalou. Ni sa vosa oti sa tukuna vua, "Muri Au mai."

Na Tisaipeli Daulomani Kei Na Nona I Vola

20. Sa vuki yani o Pita ka raica na tisaipeli sa daulomana o Jisu ni sa muri tiko. O koya talega oqo sa dau ravi tiko ena serei Jisu ena vakayakavi ka dau taroga tiko, "Turaga o cei ena veretaki Kemuni?"
21. O Pita, ni sa raici koya tiko, sa tukuna vei Jisu, "Turaga sa na vakacava na tamata oqo?"
22. Sa tukuna vua o Jisu - kevaka Au sa lewa me bula tiko me yacova na Noqu lesu mai, a cava oqo vei iko? O iko ga mo muri Au mai."
23. Sa lako yani na vosa oqo vei ira kece na veitacini - ni na sega ni mate na tisaipeli oqo, ia o Jisu ea sega ni tukuna vua ni na sega ni mate - ia, "Kevaka Au sa lewa me bula tiko me yacova na Noqu lesu mai, A cava oqo vei kemudou?"
24. Sai koya oqo na tisaipeli sa vakadinadinataka na veika oqo, ka vola talega na veika oqo ka keimami sa kila ni sa Dina na nona i Vakadinadina.
25. Sa levu tale na veika sa cakava o Jisu - kevaka era sa volai vakayadudua, Au sa kila ni o vuravura oqo ena sega ni rawata - ni na osota na vuravura na kena i vola ena volai kina. EMENI.

NA CAKACA

NODRA NA APOSITOLO

Nai Vakamacala Taumada

1. Ena i matai ni noqu i vola, i Ceofilo, Au a vola na ka kecega sa vakatekivu me cakava ka vakatavuvulitaka o Jisu.
2. Me yacova na siga sa kaucake kina o Koya, ni sa tukuna oti na Nona i vakaro ena kaukauwa ni Yalo Tabu vei iratou na apositolo o ira sa digitaka o Koya.
3. O ira oqo sa vakarairaitaki Koya kina, me vasagavulu na siga ni sa tucake mai na mate ka sa bula tiko, e levu na kenai vakadinadina era raica, ka veitalanoataka vata kei ira na matanitu ni Kalou.

Sa Yalataki Na Yalo Tabu

4. Ena dua na nodra soqoni vata sa vakarota vei ira mera kakua ni lako tani e Jerusalemi, ia me ra waraka ga na Vosa Yalayala i Tamana, "Me vaka dou sa rogoa mai vei Au", sa tukuna o koya vei ira.
5. "E dina ni sa dauveipapitaisotaki o Joni ena wai, ia oi kemudou mo dou na papitaiso ena Yalo Tabu ena vica na siga mai oqo."
6. Ena dua na nona rairai vei ira, era tarogi Koya ka vaka, "Turaga, ena gauna cava me sa na dua ga na matanitu vakai koya oisireli?"
7. Sa qai tukuna vei ira, o Tamaqu ga sa kila tiko na kena gauna, e sega sara ga ni dua na ka vei kemudou mo dou via kila.
8. "Ia dou na rawata na kaukauwa ni sa lako mai vei kemudou na Yalo Tabu; mo dou na qai yaco kina mo dou dautukuni Au mai Jerusalemi, mai Jutia taucoko kei Samaria, ka yacova sara nai yalayala kei vuravura."

Sa Lako Cake Ki Lomalagi O Jisu

9. Sega ni dede na Nona vosa tiko o ya, era sa raici Koya ni sa lako cake ka la'ki tabogo yani ena loma ni o.
10. Ena nodra vakararai matua tiko ki lomalagi ena nona sa lako cake me la'ki yali yani, ka raica, e lewe rua na tamata e rau tu voleka vei ira e rau vakaisulu vulavula,
11. E rau sa tukuna, "Oi kemudou na kai Kaleli, na cava dou sa tucake tu kina ka vakararai ki lomalagi? O Jisu ga oqo o Koya sa lako cake ki lomalagi mai vei kemudou, ena lesu tale mai me vaka nai valavala ni Nona lako cake ki lomalagi."

Na Masumasu Ena Taba Vale E Cake

12. Era sa qai lesu tale ki Jerusalemi mai na ulunivanua sa vakatokai na Veiolive, ni sa voleka tikoga ki Jerusalemi, me vaka nai lakolako ni dua na siga ni Vakacegegu.
13. Ia ni ra sa curuma yani na koro, era sa cabe cake sara kina taba vale e cake na vanua era sa tiko

kina: O Pita, Jemesa, Joni kei Adriu; o Filipi kei Tomasi; o Pacolomiu kei Maciu; o Jemesa na luvei Alifio kei Saimoni sa vakatokai na Gumatua; kei Jiutasa na luvei Jemesa.

14. O ira kecega oqo era sa lomavata ka yalovata ena masumasu kei na veimasulaki, kei na so na marama kei Meri na tinai Jisu, kei iratou na tacina.

Sa Digitaki O Mataiasi

15. E na siga o ya sa qai tucake o Pita e na kedra maliwa na dua na drau ka rua sagavulu era tiko kina, ka tukuna;
16. Oi kemudou na veiwekani, e dodonu me vakayacori na vosa ni Vola Tabu oqo, sa vosa oti mai kina na Yalo Tabu ena gusui Tevita me baleti Jiutasa, o koya ka liutaki ira mai na mai vesuki Jisu;
17. "O Jiutasa e vakataki keda ga, ni a digitaki talega me i apositolo."
18. (Na tamata oqo e la'ki volia e dua na tiki ni qele mai nai sau ni nona caka cala, e a qai lutu me uluna sobu ki ra a sa kacabote na loma ni ketena me kasabura kece na nona gagagaca.
19. O ira taucoko na tiko e Jerusalemi era kila taucoko na veika oqo;era sa vakatoka kina na tiki ni qele o ya ena nodra vosa, o Akelitama, na qele ni dra).
20. "Ni sa volai ena i vola ni Same: "Me vakalalai na nona i tikitiko, ka me kakua ni dua tale me sosomitaki koya ena nona i tavi."
21. Me dua ga vei ira na tamata e dau tomani kedatou tiko, ena gauna se tiko kina na Turaga o Jisu ena nona dau liutaki kedatou voli,
22. "Ka vakatekivu sara mai ena veipapitaisotaki i Joni me yacova na gauna sa mai lako cake kina vei keda - me na dua vei ira na tamata oqo me digitaki ka me mai wili vata kei kedatou, ena kena vunautaki na tucake tale mai na mate."
23. Sa qai kau cake mai e rua na yaca: O Joseva sa vakatokai o Parisapa na vuniyacana o Jusita, kei Mataiasi.
24. Era sa qai masu ka cavuta, "Oi kemuni na Turaga, koni sa kila na yalo ni tamata kecega, mo ni vakatakila mai, o cei vei rau oqo Ko Ni sa digitaka.
25. Me veisosomitaki mai ena cakacaka vaka apositolo ni vakaitavi tiko mai kina o Jiutasa, o koya qai caka cala ka sa lutu tani mai kina, sa mani lako o koya kina vanua e dodonu me lako kina."
26. Era sa vakawiri madigi ena vukudrau, na madigi oqo sa dusi Mataiasi. Sa mani wili vata kina o koya kei ira nai apositolo e lewe tinikadua.

Lako Mai Na Yalo Tabu

2. Ni sa qai yaco dina mai na siga ni Penitiko, o

ira kecega oqo era sa tiko lomavata ka yalovata ena dua na yasana.

2. Sa vakasauri e dua na rorogo sa rogo mai lomalagi, sa vaka na cagi covulaca kaukauwa, a sa vakasinaita na loma ni vale taucoko ena vanua era dabe tiko kina.

3. Sa basika vei ira na ka sa vaka na yameyame ni buka sa veisebayaki, sa mai toka vakaadua ga vei ira.

4. Era sa vakasinaiti kecega ena Yalo Tabu, era sa tekivu mera vosataka na veivosa tani eso, me vaka sa solia vei ira na Yalo Tabu mera cavuta.

Na Nodra Vakanamata Mai Na Lewe Vuqa

5. O ira kece na Jiu era tamata lotu, ka ra tu ena veivanua kece e ruku i lomalagi, era soqoni vata yani e Jerusalemi ena siga o ya.

6. Ni ra sa rogoca yani na rorogo duatani oqo, era sa lako vata mai me ra mai raica, e ka ni kurabui vei ira ni ra rogoci ira na tisaipeli ni ra vosataka tiko na vosa mai na vanua era cavutu mai kina.

7. Era kurabui ka qoroqoro, era veitarogi vakai ira ka vaka,era sega beka ni kai Kaleli o ira era vosa tiko oqo?

8. Vakacava na vosa eda sa mai rogoca tiko oqo, na vosa mai na noda vanua eda dui sucu vata mai?

9. "O ira na kai Paricia, kei Mitia kei Ilima kei ira sa tiko mai Mesopotemia kei Jutia kei Kapatasia, mai Ponito kei Esia,

10. Mai Firijia, kei Pamifilia, mai Ijipita, kei na yasayasa vaka Lipea e voleka ki Kirini, kei ira na vulagi mai Roma, o ira na Jiu kei ira na sa tavuki kina lotu vaka Jiu,

11. "O ira na kai Kiriti kei Arepea - eda rogoca taucoko ni ra cavuta tiko ena noda vosa o ira na tamata oqo, na cakacaka mana levu ni Kalou."

12. "Era sa tucake tu ga ena kurabui ka veilecayaki, era veitukunayaka vaka ira, "a cava nai balebale ni ka oqo?"

13. Ia sa so vei ira e vakalialia era tukuna, "era sa mateni ena waini vou."

Na Vunau I Pita

14. Ia sa qai tucake o Pita, kei ira na lewe tinikadua, ka kacivaka vakadomoilevu vei ira na lewe vuqa, ka vaka, oi kemudou na kai Jutia kei kemuni kece sa tiko e Jerusalemi, mo dou kila na ka oqo, ka rogoca matua na noqu vosa.

15. "O ira oqo era sa sega ni mateni, me vaka na ka dou nanuma, ni se qai ciwa ga oqo na kaloko ena mataka.

16. "Ia na ka oqo sa tukuna tiko mai na parofita o Joeli:

17. Ni na yaco ena gauna mai muri,sa tukuna na Kalou, Au na sovaraka na Yaloqu kivei ira na tamata kecega; Era na parofisai kina o ira nomudou gonetaganane kei na goneyalewa, Era na raica na raivotu o ira nomudou cauravou, o ira nomudou qase era na tadrataka na tadra eso.

18. Io vei ira na tagane kei na yalewa dauveiqaravi Au na sovaraka vakatautauvata vei ira na Noqu Yalo Tabu ena gauna o ya; era na qai parofisai kina.

19. Au na vakaraitaka eso na ka e veivakurabuitaki mai lomalagi e cake, kei na vuravura era eso nai vakatakilakila: na dra kei na bukawaqa kei na o kubou.

20. Ena vakabutobutotaki na matanisiga, na vula ena vaka na roka ni dra,oqo ni se bera na siga ni Turaga, sa namaki ka levu vakaidina.

21. Ia ena yaco o koya yadua ena kaciva na yaca i Jiova ena vakabulai."

22. "Dou rogoca mada na vosa oqo oi kemudou na Isireli, o Jisu na kai Nasareci na Tamata sa vakaraitaki koya kina na Kalou ena kemudou maliwa, ena vei cakacaka mana eso, veivakurabuitaki eso kei na veivakatakilakila lelevu eso, me vaka dou sa kila vinaka -

23. Na Tamata oqo dou qai vakota kina kauveilatai me wili vata kei ira na tamata cala, ia o koya sa solia vei kemudou na Kalou ena nona lewa vuku kei na nona i naki;

24. Na Kalou vakaikoya qai vakaturi koya cake, me sereki kina nai vau kaukauwa ni mate, baleta ni sega ni dodonu me vauci tiko kina o koya.

25. "O Tevita e a tukuni koya mai ka vaka: au a raici Jiova tikoga ni sa tu e mataqu, ni sa tu o koya ena ligaqu i matau, au na sega kina ni rerevaka e dua na ka.

26. O koya oqo sa reki tiko kina na yaloqu, ka vakavinavinaka tikoga kina na yamequ, ni'u sa kila kevaka sa vakacegu yani na bula ena vuravura oqo,sa tu na noqu i nuinui.

27. O ni na sega ni biuti au kina nodra vanua na mate (Etesi), se Mo ni vakatara na Luvemuni Yalosavasava me vuca mai na yagona.

28. O ni sa vakatakila mai vei au na sala kina bula; ka vakasinaiti au ena reki sega ni cavuti rawa, mai na Nomuni serau."

29. Vei kemudou na veiwekani, me'u vakamatatataki Tevita na tamada vei kemudou, o koya e mate ka bulu, na nona i bulubulu e se tu vinaka sara tu ga oqo me yacova mai na siga e daidai.

30. "Ni o koya e dua na parofita ka sa tukuna tiko mai na yalayala kei na vosa bubului ni Kalou vei koya, ni na tubu mai ena nona kawa na Karisito, o koya ena qai mai dabeca nai dabedabe vakaturaga (nei Tevita)."

31. "E raica tu mai vakayawa o koya na ka oqo, ena nona tukuna ni o Karisito ena tucake tale mai na mate, ena sega ni biu tu mai Etesi, se na yagona me vuca mai."

32. "O Jisu oqo sa vakaturi koya cake na Kalou, ka keitou sa tu oqo me kena i vakadinadina.

33. Ena gauna oqo sa dabe tiko kina o koya ena i dabedabe vakaturaga mai lomalagi ena yasa ni Kalou, me vaka na ka sa yalataka, sa solia mai kina na kaukauwa vua o Tamana me baleta na Yalo Tabu, ka sa sovaraka mai o koya na Yalo

Tabu, me vaka dou sa mai raica ka rogoca.

34. E sega ni lako cake ki lomalagi o Tevita, ia sa tukuna mai o koya: "sa tukuna o Jiova vua na noqu Turaga, mo mai Dabe ena yasaqu i matau,

35. Me'u na biuti ira sobu na kemu meca mei butubutu ni Yavamuni."

36. "O koya oqo, me kila sara kina na mataqali taucoko e Isireli, o Jisu oqo, o koya dou a vakota kina kauveilatai, sa lesia na Kalou me Turaga ka Karisito talega."

37. Ni ra sa rogoca oqo, sa lausua na yalodra, era sa tukuna vei Pita kei ira na vo ni apositolo, "Isa kemudou na veiwekani, a cava me Keimami na kitaka?"

38. Sa qai tukuna vei ira o Pita, "Dou veivutuni, ka papitaisotaki taucoko ena yaca i Jisu Karisito me bokoci kina na nomudou i valavala ca; dou na qai rawata talega kina nai solisoli ni Yalo Tabu.

39. "Na vosa yalayala oqo me baleti kemudou kei ira na luvemudou, kei ira era yawa tu mai, o ira vakaaduaga sa kaciva na Kalou ka noda Turaga.

Sa Vakatururi Nai Soqosoqo Lotu

40. Sa vosa tale tiko e na so nai vakamacala ka veivakadreti tiko vei ira, ka vaka, "Mo dou solia nomudou bula, mo dou bula kina mai na tabatamata ca oqo."

41. O ira sa vakabauta na nona i vunau, era sa papitaisotaki sara ena siga o ya; ka sa kuri kina vei ira sa lotu tiko, e rauta ni ra lewe tolu na udolu na tamata.

42. Era sa daugumatua e veisiga nodra veiwaseitaka nai vakavuvuli nodra nai apositolo kei na nodra tiko vakalomavata, ni ra dovia na madrai (sakaramede), kei na masumasu.

43. O ira kecega oqo era sa rere ni torova na ca, sa levu kina na ka e veivakurabuitaki kei nai vakatakilakila lelevu era sa kitaka o ira nai apositolo.

44. O ira kecega sa vakabauta sa sega ni mudu na nodra dau vakasoqoni vata, sa sega ni dua me tukuna ni sa nona nai yau, sa nodra kece na ka e nona.

45. Era volitaka na nodra qele kei na nodra i yau, era qai vota vei ira era leqa tu kei na i colacola e so.

46. Ena veisiga era lomavata mera guta na vale ni soro, era sota ena veivale mera dovi madrai, ni ra kania na kedra kakana sa dua na ka na levu ni nodra marautaka kei na vakavinavinaka.

47. Ni ra sa vakavinavinaka tiko vua na Kalou era sa cici ga mai na tamata kecega ena nodra taleitaki ira. Ia na Kalou sa vakaikuritaka tikoga nai wiliwili ni tamata e veisiga kina i soqosoqo lotu era sa vakabulai tiko mai.

Vakabulai Ni Tamata Wamalai

3. Oqo e rau sa lako cake vata o Pita kei Joni kina vale ni soro, ena auwa ni masumasu, ena i kaciwa ni auwa.

2. Sa dua na tamata sa lokiloki mai na kete i tinana sa dau colati voli ga, o koya era sa vakadavora e veisiga ena mata sara ga ni katuba kina vale ni soro, sa vakatokai o Lagilagi me kere ka ni loloma vei ira sa curu ki na vale ni soro;

3. Ni sa raici Pita kei Joni o koya ni rau sa vakarau curu kina vale ni soro, sa kerekere yani vei rau o koya me bau dua na nona ka ni loloma.

4. E rau sa qai raici koya matua, sa qai vosa vua o Pita, ka vaka, "Mo raici keirau mai."

5. Sa qai vuki yani vakavinaka o koya vei rau, ni sa namaka me so na ka ni loloma me soli mai vua.

6. Sa qai tukuna vua o Pita, "na siliva kei na koula e sega vei Au, ia na ka ga sa tu oqo vei Au, Au na solia yani vei iko: Ena yaca i Jisu na kai Nasareci, mo tucake ka lako."

7. Sa qai taura na ligana i matau, a sa tubera cake, ka sa vakasauri na kena sa vakaukauwataki na yavana kei na nona qurulasawa.

8. Sa sega ni qai wawa o koya ena nona sa lade cake ka tucake tu, a sa curu vata kei rau ki na vale ni soro - a sa lako, ka rika, ena nona vakavinavinakataka tiko na Kalou.

9. O ira kecega na tamata era raici koya, ni lako tiko ka vakavinavinakataka tikoga na Kalou.

10. Era sa qai kila, ni o koya ga ka dau dabe tiko ena mata ni katuba o Lagilagi, mai na vale ni soro me dau kere ka ni loloma; era sa kidrowa ka kurabui ena veika sa yaco oqo vua.

Na Vunau Mai Na Matamata Ni Katuba Ni Vale Nei Solomoni

11. Sa sega ni qai biuti Pita kei Joni na tamata lokiloki sa vakabulai, o ira kecega na tamata era sa cici yani vei iratou, ena matamata ni katuba ena vale ni soro nei Solomoni, ena nodra qoroqoro levu.

12. Ni sa raica na ka sa yaco o Pita, sa vosa vei ira na tamata, ka vaka: "Oi kemudou na mataqali Isireli, na cava dou sa rui kurabui kina ena ka oqo? Se cava dou sa vakasaravi keirau ga kina, me vaka sa neirau kaukauwa se yalododonu, keirau sa vakabulai koya kina na tamata oqo me lako rawa?"

13. "Na Kalou i Eparama, Aisake kei Jekope, na nodra Kalou talega na noda qase, sa vakarokorokotaka na Luvena o Jisu, dou a soli koya ka beitaka vakailasu ena mata i Pailato, ni sa via sereka o koya.

14. "Dou sega ni vinakata me sereki o koya na Ledua Yalosasava ka dodonu sara, dou qai vinakati koya na tamata daulaba me sereki yani vei kemudou,

15. "Dou sa vakamatei koya na bula, o koya sa vakaturi koya cake mai na mate na Kalou, keirau sa kenai vakadinadina ni keirau sa raici koya ni sa bula.

16. Na yaca i Jisu sa vakabulai kina na tamata oqo - dou kila vinaka nona lokiloki tu e liu, na yaca I Jisu e vakabauti na vakabauta e solia mai na Kalou vei keirau, dou sa rawa ni raica kina ka vakadinadinataka na taucoko ni veivakabulai oqo.

17. Oqo au sa kila, na veiwekani, na ka dou cakava e caka sara tu ga ena lecaika, ka vaka talega kina o ira na nomudou i liuliu.

18. "Ia na veika kece oqo sa vakatakila oti tiko mai na Kalou ena gusudra na nona parofita, ni na sotava na veika rarawa o Karisito, sa mai vakataucokotaka oti o Koya na veika oqo.

19. "O koya mo dou vei vutuni ka sau vuki lesu mai, me bokoci kina na nomudou i valavala ca, me na talevi kemudou lesu mai kina na veivakasaututaki ni Turaga,

20. "Me na talai Jisu Karisito vei kemudou o koya sa mai vunautaki oti e matamudou,

21. "Ena tiko mada ga o koya mai lomalagi me yacova ni sa vakasavasavataki na ka taucoko, me vaka na nodra vosa na Nona parofita yalosavasava, mai nai tekivu kei vuravura.

22. "Ea tukuna dina o Mosese vei ira noda qase, ena vakatubura cake vei kemudou o Jiova na nomudou Kalou e dua na Parofita me vakataki au, mai vei kemudou ga, mo dou dau rogoca na ka e tukuna veikemudou.

23. Vei koya e sega ni via rogoca na parofita oqori, ena vakarusai tani mai vei kemudou.

24. Mai vei Samuela kei ira kece na parofita era qai muri mai, era sa tukuna oti tiko mai na ka sa mai vakavutukanataki tu ena siga e daidai.

25. Oi kemudou na luvedra sara ga na parofita, o ira noda qase sa vosa yalayala mai kina na Kalou, ena nona cavuta vei Eparama, ena kalouvinaka na vei kawa tamata kecega e vuravura ena vuku ni nomu kawa.

26. "Ena gauna sa vakatura cake tale mai kina na Luvana o Jisu na Kalou, e talai Koya taumada vei kemudou me veivakalouvinakataki ena Nona veisautaki kemudou mai na nomudou i tovo ca."

Rau Vesu O Pita Kei Joni

4. Ni rau se vosa tiko vei ira na tamata, sa lako mai vei rau o ira na bete, kei na turaga ni vale ni soro, kei ira na Sedusisi,

2. Ena nodra cudru katakata, ni rau sa vakavulici ira na tamata ka vunautaka vei ira, na tucake tale i Jisu mai na mate.

3. Era sega tale ni wawa ena nodra tauri rau, ka sogoti rau ena loma ni vale ni veivesu, me yacova na mataka baleta ni sa karobo mai na vanua.

4. E lewe levu vei ira na rogoca nai vunau o ya era sa vakabauta; ka rauta tiko ni ra lewe lima na udolu.

Vakamacala Vei Ira Na Vuni Vunau

5. Ni sa yaco mai na siga ka tarava, o ira nodra i liuliu, kei ira na qase, kei ira na vuni vola,

6. Sa vaka talega kina o Anasa na bete levu, kei Kaiava kei Aleksada, kei ira kecega na wili ena vuvale ni bete levu, era sa soqoni vata yani e Jerusalemi.

7. Era sa qai biuti rau me rau tucake tu ena kedra

maliwa, era sa qai tarogi rau, ena kaukauwa cava, se na yaca cava, drau sa cakava tiko kina na veika oqo?

8. Sa vakasinaiti o Pita ena Yalo Tabu, me tukuna vei ira "Oi kemudou na nodra i liuliu na tamata kei na nodra qase na Isireli."

9. "Kevaka mo dou na via vaqaqai keirau se rawa vakacava vua na tamata lokiloki o ya me vakabulai;

10. "Mo dou na kila taucoko sara kei ira kecega na mataqali i Isireli, ni sa yaca i Jisu Karisito na kai Nasareci o koya dou a vakota, na Kalou qai vakaturi Koya cake tale mai na mate, ena Vukuna dou sa raica tu kina na tamata lokiloki ni sa veilakoyaki voli e matamudou e daidai.

11. "Sai koya na vatu dou a cata oi kemudou na matai ni vale, sa qai yaco o koya mei vakadei ni tutu ni vale."

12. "E sega ni dua e rawa me veivakabulai, ni sega tale ni dua na yaca e ruku i lomalagi e soli vua na tamata me bula rawa kina."

Sa Tarovi Na Yaca I Jisu

13. Ena nodra sa raica tiko na nodrau yalo qaqa o Pita kei Joni, ni ra sa kila talega e rau sega ni tamata vuli se me bau dua na ka rau kila tu, era sa kurabui sara kina. E dua ga na ka era sa qai vakasamataka rawa ni rau a dau bula vata kei Jisu.

14. Ia ni ra sa raici koya tale na tamata lokiloki, o koya sa vakabulai ni tucake vata tu keirau, sa qai sega ga ni dua na ka mera cavuta rawa.

15. Ia ni ra sa vakaroti rau me rau sa vagalala tani e tuba mai na loma ni vale ni bose, era sa qai veivosaki vakai ira,

16. Era tukuna, "Na cava meda na cakava vei rau na tamata oqo? Ni sa kuruseti na vanua o Jerusalemi nai rogorogo ni cakacaka veivakurabuitaki oqo, na ka oqo sa kilai raraba ka sega ni tabonaki rawa.

17. Ia na gaunisala ga me na tarovi rawa kina nai tukutuku sa tete ka sega ni tarovi rawa tiko oqo, o ya me rau sa na vakaroti me rau kakua tale ni vakatavuvulitaka na yaca i Jisu vua e dua na tamata.

18. Era sa qai kacivi rau mai, ka vakarota sara vakaukauwa vei rau, me rau kakua ni vakatavuvulitaka se cavuta mada ga na yaca i Jisu.

19. Ia e rau sa vosa ka tukuna vei ira, ka vaka, mo ni lewa ga se sa dodonu se sega ena mata ni Kalou, me keirau vakarorogo vei kemuni me kakua vua na Kalou.

20. "Ni sa dredre sara vei keirau, me keirau galuvaka na veika keirau sa raica ka vakadinadinataka."

21. Era sa vosa vakacudrucudruya tikoga vei rau me yacova ni ra sa qai raica ni sega ni dua na ka e dodonu me rau cudruvi kina, era sa mani laivi rau me rau sereki ka lako, ena vuku talega ni ra sa vakarokorokotaka na Kalou na tamata kecega ena veivakabulai sa qai caka.

21. Ni sa yabaki vasagavulu vakacaca na tamata,

sa yaco vua na cakacaka veivakurabuitaki levu oqo.

Masulaki Na Yalo Doudou

23. Ni rau sa lako yani e rau sa vakadodonu sara kivei ira na nodrau i tokani, e rau tukuna kece na ka era vosataka vei rau o ira na bete levu kei ira na qase.
24. Ni ra sa rogoca, era sa yalovata mera sa masuta na Kalou, ka vaka: Kemuni na Turaga, oi Kemuni na Kalou, o ni a bulia na lomalagi kei na vuravura ka vaka talega kina na waitui, kei na ka kecega sa tu kina,
25. O Tevita na Nomuni tamata o ni a tauca e gusuna me tukuna: Sa daucudru na veimatani ena vuku ni cava, kei ira na tamata era sa bukia na ka ca?
26. "Era sa tuvai valu na tui kei vuravura, kei ira na veituraga era sa soqoni; vata mera valuti Jiova kei na Nonai Lumuti.
27. O Eroti kei Ponitio Pailato vata kei ira na kai matanitu tani kei ira na Isireli, era sa vakasoqoni vata mera ia dina nai valu ena nodra saga, mera valuta na Luvemuni Yalosavasava o Jisu.
28. Era na sega ni rawa me tarova, na ka o ni sa nakita oti tu mai mera na vakayacora.
29. "Oqo, Turaga, mo ni raica mada na nodra sa tuvai valu tiko mai, mo ni solia kivei ira na Nomuni talatala na yalo e qaqa, me rawa ni ra tukuna vakadoudou kina na Nomuni vosa,
30. "Ka me dodo tale tikoga na ligamuni sa dau veivakabulai, me vakayacori kina na veivakatakilakila eso kei na ka e veivakurabuitaki ena yaca ni luvemuni Yalosavasava o Jisu."
31. Ni sa oti na nodra masu, sa vakayavalati na vale taucoko era sa tiko kina; era sa duivakasinaiti kecega ena Yalo Tabu, era sa tukuna kina na vosa ni Kalou ena yalo e qaqa.

Waseivata Ena Ka Kece

32. O ira kecega sa lotu tiko oqo era sa yalovata ka lomavata; sa sega ni dua me tukuna na ka e nona me nona duadua ga, ia sa nodra kece.
33. Ni ra vunautaka nai apositolo na nona tucake tale mai na mate na Turaga o Jisu, sa duatani na kaukauwa sa laurai vei ira, kei na kena sa sobuti ira taucoko tu na veilomani dina.
34. Sa sega ni qai dua vei ira me vakaloloma ni liga lala; vei ira na tiko nona tiki ni qele era volitaka, ka vaka talega kina eso e volitaki nona vale, na kenai sau era kauta vata mai;
35. Ka mai tauca kina yavadra nai apositolo era sa qai veiwaseyaka vei ira na vakaloloma ka liga lala.
36. O Josese era sa vakatoka nai apositolo me o Panapasa, (na kenai balebale a luve ni dauveivakacegui), o koya mai na yavusa i Livai ka lewe ni vanua mai na yanuyanu o Saipurusi,
37. E tiko e dua na nona qele, ka sa volitaka, na kena i lavo sa qai kauta mai ka mai biuta e yavadra nai apositolo.

Lasu Vua Na Yalo Tabu

5. Ia sa dua na tamata na yacana o Ananaiasa kei na yacai na watina o Savaira, e rau sa volitaka talega na nodrau tiki ni qele.
  2. A sa vunitaka o koya e dua na kenai wase ni sau ni nona qele sa kila talega o na watina, sa qai kauta o koya na kena vo kina yavadrato nai apositolo.
  3. Ia sa qai vosa vua o Pita, i Ananaiasa na cava me vakasinaita kina na yalomu o Setani mo mai lasutaka kina na Yalo Tabu, ni o tukuna ni sai koya taucoko oqo nai sau ni nomu qele, ia o sa vunitaka e so me nomu ga?
  4. Ni se bera ni volitaki, e sega li ni nomu na qele oqori? Ia ni o sa volitaka, e sega li ni o iko ga o sa vakatulewa kina? Na cava mo nakita kina nai vakarau ca oqo e lomamu? O sa sega ni lasu vua na tamata, ia vua sara ga na Kalou."
  5. Ni sa rogoca o Ananaiasa, na vosa sa tau oqo vua, sa bale sobu ka mate sara ga. Ni ra sa rogoca na tamata na ka sa yaco, sa tuburi ira vakalevu na rere.
  6. Ara sa tucake yani na cauravou ka solegi koya, era sa colati koya ki nai bili, ka la'ki buluta.
  7. Ni oti toka e tolu na auwa sa curu talega mai e loma ni vale na watina, ka sega tiko ni kila na veika sa yaco oti.
  8. Sa tarogi koya yani o Pita, "Sai koya sara ga o ya nai sau drau rawata mai na nomudrau qele drau sa volitaka?" Sa saumai mai na yalewa, "Io, oqori dina sara ga na kenai sau."
  9. Sa qai tukuna vua o Pita, e rawa vakacava vei kemudrau, mo drau lomavata mai ena nomudrau via vakatovolea na Yalo Tabu? Ena mata ni katuba e rawa ni o raica, ni ratou se tucake tu ga kina na cauravou e ratou se qai lesu mai na buluti koya na watimu, e ratou na colati iko vaka kina, ki nai bili."
  10. E vakasauri ga na nona sa bale matemate sobu kina qele. Era lako mai na cauravou ka raica ni sa mate tu, era taura ka colata yani kinai bili, ka ra la'ki buluta tikiva nai bulubulu kei na watina.
  11. Era sa rere vakalevu kina o ira kece na lewe ni soqosoqo lotu, ka vaka kina o ira kecega sa rogoca nai rogorogo oqo.
- Vakuri Tikoga Na Kaukauwa Ni Kalou Ena I Soqosoqo Lotu**
12. E levu nai vakatakilakila kei na ka e veivakurabuitaki, sa yaco vei ira na tamata ena ligadra nai apositolo. Ena vei siga kecega era sa dau soqoni vakalomavata ena matamata ni katuba ni vale nei Solomoni.
  13. Sa sega ni dua vei ira mai tuba me via volekati ira mai, ia e dua ga na ka era sa kitaka na nodra vakarokorokotaki ira nai apositolo.
  14. Sa vakaikuritaki tikoga vua na Turaga, na tagane kei na yalewa era sa vakabauta.
  15. Era sa kauti ira yani sa tauvimate tu kina veigaunisala, mera vakadavori ena i mocemoce kei

na ibe, de lakolako ena taubale mai o Pita ena gaunisala o ya, me rawa ni tarai ira mada ga na kenai yaloyalo ni sa lako tiko.

16. Era lewe vuqa talega na lako mai ena veikoro sa vakavolivoliti Jerusalemi, era kauta mai na tamata eso sa tauvimate, kei ira sa vakararawataki tu ena yalo velavela eso, era sa vakabulai vakaaduaga na tamata kece sa kau mai.

Sereki O Ira Na Apositolo

17. Sa qai tucake na bete levu kei ira kece na tiko vata kei koya (o ira na Sedusisi), sa tarai ira tu e dua na tama ni yaloca levu,

18. Era sa tauri iratou nai apositolo, ka biuti iratou ki na vale ni veivesu.

19. Ia ni sa bogi na vanua sa lako mai e dua na agilosi ni Turaga ka dolava na katuba ni vale ni veivesu, sa qai kauti iratou ki tautuba, ka tukuna,

20. "Dou lako, mo dou la'ki tucake tu ena vale ni soro ka vunautaka vei ira na tamata me baleta na bula vou oqo."

21. Ni ratou sa taura oti nai tukutuku oqori, e ratou sa lako vakusakusa kina vale ni soro ni se qai malamalawa mai na mataka ka sa tekivu sara nodratou veivakatavulici. Ia na bete levu sa qai lako mai kei ira na dautiko vata kei koya, era sa vakasoqoni ira na mataveilewai kei ira kecega na qase i Isireli, sa qai talai eso me la'ki sereki ratou mai na vesu tiko.

Era Veilewaitaki Tale Na Apositolo

22. Ia ni ratou sa curu yani na ovisa ena loma ni vale ni veivesu, ratou sa sega ni laurai nai lala oqo, e ratou sa lesu tale ka la'ki tukuna,

23. E ratou tukuna, "E dina ni keitou sa dolava yani na katuba, sa sega ni qai dua me vesu tiko e loma!"

24. Ni sa rogoca o koya na turaga ni ovisa levu, kei na turaga bete ni vale ni soro kei na bete levu na veika sa yaco, era sa kidroa taka na ka sa yaco kei na ka ena yaco tarava mai.

25. Sa qai lako mai e dua, ka tukuna vei ira, "raica oiratou na tamata dou a biuta kina vale ni veivesu, e ratou sa tu ena vale ni soro, ka vakavulici ira tiko na tamata!"

26. Sa qai lako na turaga ni ovisa kei na vica na ovisa, me kauti iratou mai, ni ratou sa la'ki tauri mai sa sega ni ratou vesu mai vakaukauwa, ni ratou sa rerevaki ira na lewe vuqa de ra qai vakaviriki iratou ena vatu.

27. Ni ratou sa la'ki kau mai vei ira na ovisa, e ratou sa qai mai vakaturi e matadra na matabose e cake ni lotu. Sa qai tarogi iratou na bete levu,

28. Ka vaka, "Keitou a sega beka ni vakarota matua veikemudou, mo dou kakua ni vakatavuvuli ena yaca oqo? Dou raica, o Jerusalemi taucoko dou sa vakasinaita tu ena nomudou i vakavuvuli, dou sa nakita talega me keitou tarogi ena dra ni Tamata oqo!"

29. Ia sa qai vosa o Pita kei iratou nai apositolo ka

vaka: Keitou na talairawarawa ga vua na Kalou, ka sega vua na tamata.

30. Na nodra Kalou na noda qase sa vakaturi Jisu cake mai na mate, o koya dou a vakamatea ena nomudou vakaliliga ena dua na kau.

31. Sa laveti Koya cake na Kalou ka vakatikori ena ligana i matau me Ravouvou kai Vakabula, me rawa kina vei ira na Isireli mera veivutuni ena vukuna kei na veivakabokoci ni valavala ca.

32. "Keitou sai vakadinadina ni veika oqo, kei na Yalo Tabu talega o koya sa solia na Kalou vei ira ga sa talairawarawa Vua."

Nai Vakasala I Kamelieli

33. Ena nodra sa rogoca na veika oqo, era sa cudru vakalevu ka ra bosea vata meratou sa na vakamatei.

34. Sa qai tucake e dua na lewe ni matabose cecere oqo, a Farisi, o Kamelieli na yacana, o koya na qasenivuli ni vunau, era dau vakarokorokotaki koya na tamata kecega, a sa vakarota yani me ratou kau vakatikikitiki mada e tuba oiratou nai apositolo.

35. Sa tukuna vei ira, oi kemudou na Isireli mo dou qarauna vakavinaka naka dou sa nakita me caka vei iratou na tamata oqo.

36. Ena vica na yabaki sa oti yani e a tubu cake kina e dua na tamata na yacana o Ceutasa ka via vakaraitaka o koya ni sega tale ni dua me rau lewe rua tukuna e vuravura, ka rauta ni lewe va na drau na tagane era sa muri koya. Sa qai vakamatei na tamata oqo, o ira kece na muri koya voli era veisebayaki ka yali sega macala tu me yacova mai oqo.

37. E dua tale na tamata na yacana o Jutusa na kai Kaleli e qai taravi koya mai, o koya talega e tukuna, ni o koya ga, oqo e donumaka tiko na gauna ni wili lewe ni vanua, sa dua na ka na levu ni tamata e drete o koya. Sa mate talega na tamata oqo, o ira kece na dau muri koya era veiseyaki.

38. Au sa tukuna rawa oqo veikemudou, dou kakua ni via tarai iratou na tamata oqo, dou laivi iratou ga; kevaka e ka vakatamata na cakacaka e ratou sa kitaka, ena sega ni rawa ga kina e dua na ka;

39. "Ia kevaka sa mai vua na Kalou, dou na sega ni rawa mo dou vakamalumalutaka - de dou sa yaco tale mo dou veivala kei na Kalou."

40. Era sa ciqoma na ka e tukuna, sara qai kacivi iratou mai nai apositolo, me ratou vakanakuitaki ka sa vakaroti sara vakaukauwa vei iratou, meratou kakua tale ni vakatavuvulitaka na yacai Jisu, a ra sa qai sereki iratou meratou lako.

41. Ni ratou sa lako tani mai ena loma ni matabose cecere oqo, sa dua na ka nodratou reki ni ratou kila, sa dodonu meratou vakacacani ka vakamaduatiki ena vuku ni yacana.

42. Ena vale ni soro e veisiga, kei na nodra dui veivalevale, era sa sega ni mudu ni vakatavuvuli ka vunautaki Jisu ni sai Koya na Karisito.

Digitaki E Lewe Vitu Me Veiqaravi

6. Ena gauna o ya, sa tubu cake tikoga na kedra i wiliwili na tisaipeli era sa lotu tiko mai, ka sa basika cake talega mai e dua na kudru mai vei ira na kai matanitu tani vei ira na Iperiu era lotu tiko, era kudruvaka ni ra sa guilecavi tiko o ira nodra yada ena kena dau wasei na ka ni loloma.
  2. Sa ratou qai kaciva e dua na bose na lewe tinikarua me ra tiko taucoko kina, e ratou sa tukuna, sa sega ni dodonu me keitou vakatikitikitaka na vosa ni Kalou, ka me keitou sa qarava ga na votai ni kani loloma ena teveli.
  3. "O koya oqo, mo dou vakaraica mai vei kemudou ga e lewe vitu na tamata sa vinaka na kenai rogorogo, ka sinai ena Yalo Tabu kei na yalomatua, me keitou lesi iratou kina cakacaka oqo.
  4. "Ia oi keitou me keitou sa na solia vakatabakidua sara ga neitou gauna, ena dau masu kei na vakatavuvuli kei na vunautaki ni vosa ni Kalou."
  5. Sa vinaka vei ira na ka e ratou tukuna, era sa qai digitaki Sitiveni, na tamata sa sinai na vakabauta kei na Yalo Tabu, kei Filipi, o Virikoro, o Nikori, o Taimone, o Amena kei Nikolase mai Anitioki e dua na kai matanitu tani e lotu vaka Jiu, ia sa veisau me lotu Vakarisito,
  6. Era sa qai kau mai na lewe vitu oqo kina matadra nai apositolo, ni ra sa mai masulaki era sa tabaki iratou ena ligadra.
  7. Sa teteva yani na veivanua na vosa ni Kalou ka sa sega ni tarovi rawa na kedra i wiliwili na tisaipeli era sa vakabulai tiko mai Jerusalem, e lewe levu talega na cakacaka tu vakabete era sa talairawarawa mai kina vakabauta.
- Beitaki O Sitiveni Ni Vosavakacacataka Na Kalou**
8. O Sitiveni, sa sinai vua na vakabauta kei na kaukauwa ni Kalou, sa cakava o koya na ka e veivakurabuitaki lelevu kei na cakacaka mana eso vei ira na tamata.
  9. Ia ena dua na siga, era sa mai veileti kina eso na tamata mai nai soqosoqo ni dua na lotu vaka Jiu ka ra vakatokai (o ira sa vakagalalataki), o ira oqo era kai Kirini, kai Aleksadaria, ka so mai Silisia kei Esia sara, era sa lakovi Sitiveni mai.
  10. Ia era sa sega ni vorati koya rawa, ni sa rui vuku na nona vosa ka tu vata kei na kaukauwa ni Kalou.
  11. Era sa qai kauta mai e so na tamata mera beitaki koya ni cala, me ra tukuna, "Keimami sa rogoci koya ni vosavakacacataka Mosese tiko kei na Kalou."
  12. Na ka era sa rogoca oqo e rui vakacudrui ira sara ga vakalevu na lewe vuqa kei ira na qase kei ira na vunivola; era lako mai vua ka tauri koya vakaukauwa, era sa qai kauti koya kina matabose cecere ni lotu.
  13. Sa vakarautaki tale tu ga eso me veibeitaki

- vakailasu, era tukuna, na tamata oqo sa sega ni bau cegu, na nona vosavakacacataka tikoga na vale ni soro oqo kei nai vunau i Mosese;
14. "Ni keimami sa rogoci koya ni tukuna tiko o Jisu na kai Nasareci ena mai vakarusa laivi na vale ni soro oqo, ka na mai veisautaka talega nai vakarau sa biuta tu mai vei keda o Mosese meda muria."
  15. O ira kecega na lewe ni matabose cecere oqo era sa vakaraici koya taucoko, ni ra sa raica na matana sa vaka nai rairai ni dua na agilosi.

Vakamacala I Sitiveni : Na Kacivi Nei Eparama

7. Sa qai tarogi koya na bete levu, "E dina tiko li na veika o sa beitaki tiko kina?"
  2. Sa qai sauma o koya ka vaka, dou vakarogoci au mada ena veika oqo oi kemudou na mataveiwekani kei na qase, na Kalou vakaiukuuku sa rairai vua na tamada o Eparaama ni se tiko mai Mesopotamia, ni bera nona la'ki tiko ki Arana,
  3. A sa tukuna vua, "Mo lako tani mai ena nomu vanua kei ira talega na wekamu ka lako kina dua na vanua au na vakatakila vei iko."
  4. Sa qai biuta mai o koya na vanua o Kalatia ka la'ki tiko ki Arana, mai kea sa qai la'ki mate kina o tamana, na Kalou sa qai kauti koya mai me mai vakatikotiko ena vanua dou sa mai tawana tu ni kua.
  5. E sega ni dua na tiki ni qele e solia vua na Kalou me nona i votavota, e sega sara ga ni bau dua na tikini qele lailai me bau nona, ia sa yalataka ga vua ni na taukena na vanua taucoko na nona kawa, ka dina mada ga ni sega tu na luvena.
  6. Ia sa tukuna na Kalou ni na vaka oqo na kenai lakolako: ni ra na tiko vulagi na nona kawa ena vanua sa sega ni nodra era na qai kau vakabobula me ra vakararawataki me va na drau na yabaki.
  7. Na matanitu era na bobula kina, Au na lewa, sa tukuna na Kalou, ni oti o ya era na qai sereki mai mera qaravi Au ena vanua oqo.
  8. Sa qai vakayacora na Kalou vei Eparama na veiyalayalati ni veicilivi; sa cilivi Aisake o Eparama na tamana ni oti e walu na siga; e cakava vaka kina o Aisake vua na luvena o Jekope, o Jekope e cakava vaka kina vei ira na lewe tini karua na patereaki.
- Nodra Tiko Mai Ijipita Na Qase**
9. O ira na patereaki, era dau vuvutaki Joseva ka vakavuna nodra volitaka ki Ijipita, ia na Kalou sa tikovata kei koya,
  10. Sa vakabulai koya mai na veika rarawa taucoko e sotava, sa totaki koya na Kalou ka solia vua na yalo ni vuku me tucake kina ena mata i Fero, na tui Ijipita, sa lesi kina o koya me kovana e Ijipita taucoko, ka me lewa talega na nodra cakacaka na tiko e na vale ni tui.
  11. Sa qai yaco e dua na dausiga kei na dua na

gauna ni takiveiyaga ena vanua o Ijipita kei Kenani, sa sega ni dua na vanua mera kune kakana kina o ira noda qase.

12. "Ia ni sa rogoca o Jekope ni sa tiko mai Ijipita na sila, sa qai talai ira na noda qase mera lako mada e liu ki Ijipita,

13. Ena kena i karua ni nodra lesu tale ki Ijipita sa qai vakaraitaki koya o Joseva vei ira na tuakana, ka sa vakaraitaki talega na matavuvale i Joseva vei Fero.

14. Sa qai veitalai o Joseva me la'ki kau mai o Jekope na tamana kei ira kece nona lewe ni vuvale, ka rauta tiko ni ra lewe vitusagavulu ka lima.

15. Sa qai lako sobu ki Ijipita o Jekope; a sa mate mai kea o koya kei ira na noda qase.

16. Na yagodra e kau lesu ki Sikemi mera la'ki buluti ena i bulubulu sa volia oti tu o Eparama, ena vica na tiki ni siliva vei ira na luvei Emori mai Sikemi.

Vakayagataki Mosese Na Kalou Me Sereki Na Isireli

17. "Ia ni sa qai roro tiko mai na gauna sa vosa ni yalayala ka bubului kina na Kalou vei Eparama, sa qai tubu cake vakatotolo na kedra i wiliwili ena nodra tiko mai Ijipita,

18. "Me yacova ni sa buli tale e dua tani na tui ka sega ni kilai Joseva.

19. "Na tui ogo sa qai bukia na vere me baleti ira na kai noda, sa qai vakasaurarataki ira na noda qase me ra vakacacakataki talega o ira na gone lalai me rawa ni ra mate kina.

20. "Ena gauna vata ogo sa sucu mai kina o Mosese, a sa mata vinaka sara, ka taleitaki koya na Kalou sa vula tolu nona susugi cake mai ena vale nei tamana.

21. Ni sa sega ni vunitaki rawa sa biu me vakacirimi i wai ena waqa kuta, sa kunea na luvei Fero goneyalewa ka susuga me luvena.

22. Sa vakavulici o Mosese ena vuku vaka Ijipita, sa tamata vakatulewa matau ena vosa kei na cakacaka.

23. Ni sa yacova mai na yabaki vasagavulu, sa navuca e lomana me la'ki sikovi ira mada na wekana, o ira na luve i Isireli.

24. Sa raica o koya ni dua na wekana sa mokulaki tiko mai vua na kai Ijipita sa vakamatea o koya na tamata sa veimoku.

25. Sa nanuma o koya ni ra sa kila na wekana ni sa yaco na veisereki ni Kalou ena ligana, ia era sega sara ga ni kila.

26. Ena siga ka tarava e lako yani ka baci tarovi rau e lewe rua e rau veivala tiko, e tukuna vei rau, cava drau sa veivala kina ni drau sa veiwekani dina?

27. Ia e dua vei rau sa veivala tiko sa biligi koya tani na wekana rau sa veivala tiko, ka tukuna mai vua, o cei sa lesi iko mo mai neimami liuliu mo via lewai keimami?

28. O baci via vakamatei au talega, me vaka na

nomu vakamatea na kai Ijipita ena noa?

29. Na vosa ogo. E vakavuna sara ga me dro kina o Mosese ki Mitiani me la'ki tiko kina, e rua na luvena e qai la'ki sucu kina.

30. "Ni sa oti e vasagavulu na yabaki, sa qai rairai vua na agilosi i Jiova ena yameyame ni bukawaqa mai na dua na vuni kau sa kama tiko, oqori ena vanua talasiga mai na ulunivanua o Saineai.

31. Ni sa raica o Mosese na ka ogo, erui kidroataka vakalevu ka vinakataka me vakadikeva vinaka, sa qai rogo mai na domo ni Turaga,

32. Ka vaka, oi Au na nodra Kalou na nomu qase - na Kalou i Eparaama, na Kalou i Aisake kei na Kalou i Jekope. Sa sautanini o Mosese ka sega ni vinakata me raica.

33. Sa qai vosa mai vua na Turaga, luvata tani na nomu i vava mai na yavamu, ni sa qele tabu na vanua o tucake tu kina.

34. "Au sa raica dina na nodra rarawa na noqu tamata mai Ijipita; Au sa rogoca na nodra vutugu, Au sa lako sobu mai kina ogo me'u vakabulai ira, ogo mo lako mai, Au na talai iko ki Ijipita."

35. O Mosese ogo era sa cata mada mai; ni ra tukuna, o cei sa lesi iko mo mai liutaki keimami? O Mosese sara ga sa tala na Kalou mena liutaki ira, ka me nodra i vakabula talega, ena ligana na agilosi ka rairai vua mai na kau sa kama tiko.

36. Sa qai sereki ira tani mai o koya, ena nona cakava na ka e veivakurabuitaki kei na veivakatalakila eso ena vanua oijipita, kei na loma ni wasawasa damudamu ka vaka talega ena vanua dravuisiga ena loma ni vasagavulu na yabaki.

Sa Vuki Tani O Isireli Mai Vua Na Kalou

37. O Mosese tikoga ogo sa tukuna oti vei ira na Isireli, o Jiova na nomudou Kalou ena vakatubura cake mai vei kemudou na mataqali i Isireli e dua na Parofita me vakataki Au, ka dou na vakarorogo vei Koya.

38. O koya dina sa dauniveisorovaki tiko kei ira vata tukuna na Agilosi, vei ira noda qase na Isireli mai na Ulunivanua o Saineai, ka soli kina vua na vunau ni Kalou - sai koya na vosa bula me noda,

39. "O ira na noda qase era sega ni via talairawarawa vua, sa dua na ka nodra cati koya, kei na yalodra sa dodomo lesu tikoga ki Ijipita,

40. "Era tukuna vei Eroni, me bulia e dua na nodra Kalou me liutaki ira; ni o Mosese na tamata e la'ki kauti ira tani mai Ijipita, sa yali e sega ni macala sa lako tu kivei.

41. Era sa qai bulia ena siga o ya e dua na luve ni bulumakau, mera sa qarava kina na matakau, sa dua na ka nodra marautaka na cakacaka ni ligadra.

42. Sa gole tani mai vei ira na Kalou, ka solia vei ira mera sa qarava na veika vakalomalagi, me vaka sa volai ena nodra i vola na parofita: Oi kemudou na yavusa i Isireli, dou sa vakacabora li

vei Au na i soro manumanu mai na vanua dravuisiga ena loma ni vasagavulu na yabaki?

43. Dou kauta talega na valelaca sa dau tiko kina o Moloke, kei na kalokalo na nomudou kalou o Remani, na kedra i vakatakarakara matakau mo dou la'ki soro kina; na ka oqo Au na kauti kemudou kina vakabobula me yacovi Papiloni.

Na Vale Vakaceveva Dina Ni Kalou

44. O ira noda qase era kauta vata tiko kei ira na valevakaceveva ni ra lako tu ena vanua dravuisiga, sa vakaraitaki oti vei Mosese nai valavala ni nodra torova na Kalou ena vale vakaceveva oqo.

45. Na gauna sa veiliutaki kina o Josua, era kauta vata tikoga mai na vale vakaceveva oqo, ena kena valuti na veimatani tani mai vua na Kalou, ena matadra na noda qase, e tikoga me yacova sara mai na gauna i Tevita,

46. Sa vakalouvinakataki koya vakalevu na Kalou, ka sa kerea kina me tara e dua na vale tudei me nona na Kalou i Jekope.

47. "Ia sa qai tara na vale oqo o Solomoni.

48. O koya na Kalou sa cecere oqo, e sega ni mai tiko ena vale ni lotu eda tara, me vaka sa tukuna na parofita:

49. Sa noqui tikotiko vakaturaga o lomalagi, kei vuravura sai tutu ni yavaqu, na vale cava dou na tara me noqu? Sa tukuna na Turaga, se na vanua cava me na noqu i vakavakacegu?

50. Sa sega li ni cakava na ka kecega oqori na Ligaqu?

Vorata Na Yalo Tabu O Isireli

51. Oi kemudou na lomaqa ka sega ni cili na yalomudou kei na daligamudou! Dou sa dau vorata tikoga na Yalo Tabu; me vaka era sa dau cakava na nomudou qase, dou sa cakava tale tiko.

52. O cei mada vei ira na parofita era sega ni bau vakararawataka o ira nomudou qase? Era vakamatei ira mada ga o ira na tukuna tiko mai ni na lako mai e dua na yalododonu, o koya dou sa qai solia yani oqo me vakamatei,

53. "Oi kemudou sa taura oti nai vunau mai na ligadra na agilosu, dou qai sega ni maroroya vinaka."

Bolea Na Mate O Sitiveni

54. Ni ra sa rogoca na vosa sa tukuni vei ira, sa laucoka na yalodra, era sa quru bati vua.

55. Ia o koya, ni sa vakasinaiti tu ena Yalo Tabu, sa rai matua ki lomalagi ka raica nai ukuuku ni Kalou kei Jisu ni tucake tu ena ligai matau ni Kalou,

56. Sa qai tukuna vei ira, "Raica! au sa raici lomalagi ni sa tadola tu kei na Luve ni Tamata sa tucake tu ena liga i matau ni Kalou!"

57. Era sa qolouvaki koya ena domolevu ka ra sogota na qara ni daligadra, era sa qai cicivi koya yani;

58. Era sa tauri koya ka yarataka kina i bili ni koro, ka vakavirika ena vatu. O ira na matabose e cake era vakaitavi kina, era sa qai luvata na nodra kote ka vakatora kina yavana e dua na cauravou na yacana o Saula.

59. Ni ra sa botolaka vei Sitiveni na vatu, sa masu o koya vua na Kalou ka tukuna, "Turaga Jisu, ni taura na yaloqu."

60. Sa qai tekiduru o koya ka vosa tagitagi ena domo levu, "Turaga ni kakua ni cudruvi ira ena i valavala ca oqo." Ni sa cavuta oti na vosa oqo, sa qai moce yani.

O Saula Sa Vakacacana Nai Soqosoqo Lotu

8. E duavata o Saula ena nona mate oqo o Sitiveni. Ena gauna o ya sa qai tubu cake vakalevu sara na nodra vakararawataki nai soqosoqo lotu era tiko mai Jerusalem; ka ra sa duiveisebayaki kina ki na veiyasana i Jutia kei Samaria, era sa tikoga nai apositolo.

2. Sa qai mai bulu o Sitiveni ka vakalolokutaki mai vei ira na lewe ni lotu.

3. Na tamata oqo o Saula sa vakararawataki ira tiko nai soqosoqo lotu, sa dau curu yani ena veivalevale era soqoni kina, ka yarataki ira na tagane kei na yalewa me biuti ira ki na vale ni veivesu.

Vunautaki O Karisito E Samaria

4. O koya oqo, o ira kece sa duiveisebayaki, era sa laki vunautaka na vosa ni Kalou ena veiyasana era lako kina.

5. O Filipi sa qai lako sobu kina koro levu o Samaria ka vunautaki Karisito vei ira.

6. E lewe levu sara na tamata era vinakata mera rogoci Filipi ena nona i vunau, ni ra rogoca ka raica sara tu ga e matadra na cakaca veivakurabuitaki sa yaco tiko.

7. Na yalo ni tevero ka dau curumi ira tu e lewe levu na tamata, me dau veivakatotogitaki tu ka ra dau qoqolou kina sa vagalalataki; era vakabulai talega o ira sa paralase kei na lokiloki.

8. Ka sa yaco kina e dua na veimeketi levu ni marau ena koro levu o ya.

Nona Vakacola Sau Na Daurairai

9. Ia sa dua na tamata o Saimoni na yacana, sa dau cakava makawa tiko mai ena koro levu oqo na qaravi tevero, edau vakurabuitaki ira na kai Samaria o koya, ka dau tukuna ni o koya e dua etu vua na lewa kecega.

10. Na gone lalai kei ira na qase sa dua na ka nodra dau raici koya cake, ka ra tukuna, "Na tamata oqo, sa tu vua na kaukauwa levu ni Kalou."

11. Era sa dau vakarogoci koya ga, ni sa vakurabuitaki ira tiko mai ena dua na gauna balavu ena nona qarava na tevero.

12. Ia ni sa vunautaka o Filipi na veika me baleta na matanitu ni Kalou kei Jisu Karisito, e lewe levu sa vakabauta na tagane kei na yalewa ka ra sa papitaisotaki sara,

13. E dua talega vei ira sa vakabauta o Saimoni; ni sa papitaisotaki oti sa vinakata me sa lako vata tikoga kei Filipi, sa dua na ka nona kurabui ka qoroqoro, ni sa raica na veivakurabuitaki lelevu kei na veivakatakilakila eso sa vakayacori tiko.

Nona Valavala Ca Na Daurairai

14. Ni ra sa rogoca nai apositolo mai Jerusalem na nodra sa vakabauta na vosa ni Kalou o ira mai Samaria, era sa qai talai rau mai o Pita kei Joni vei ira.

15. Ni rau sa yaco mai vei ira era se qai lotu vou oqo, rau sa masulaki ira mera rawata na Yalo Tabu.

16. Ni ra se qai papitaisotaki oti ga ena yaca ni Turaga o Jisu, se bera ni tarai ira tiko na Yalo Tabu.

17. E rau sa qai tabaki ira ena ligadrau, era sa rawata kina na kaukauwa ni Yalo Tabu.

18. Ni sa raica o Saimoni ni sa rawati na Yalo Tabu ena vuku ni nodrau veitabaki nai apositolo ena ligadrau, sa vinakata me solia vei rau nai lavo,

19. Sa tukuna vei rau, "Drau solia talega vei au na kaukauwa oqo me'u rawa ni tabaka e dua ena ligaqu me rawata kina na Yalo Tabu."

20. Ia sa tukuna vua o Pita, na nomui lavo mo drau rusa vata, baleta ni o sa nanuma nai solisoli ni Kalou sa rawa ni voli ena i lavo!

21. Ena sega ni rawa mo taukena se vakaivotavota ena ka oqo, ni yalomu e sega ni dodonu ena mata ni Kalou.

22. Mo veivutuni ena nomu caka cala oqo, ka masu vua na Kalou me vosoti iko, de na rawa ni ciqomi iko o koya ena nomu veivutuni.

23. "Ni'u sa raica na yalomu sa vesuki ka vakasinaita tu na veiwaka ga ni valavala ca."

24. Sa qai tukuna vua o Saimoni ka vaka, "Drau masu vua na Turaga ena vukuqu, me kakua ni yacovi au mai kina e dua na ka drau sa vosa kina."

25. Ni rau sa tukuna ka vunautaka oti na vosa ni Turaga mai Samaria, e rau sa qai lesu tale ki Jerusalem, ena nodrau lako tiko na veikoro lalai e donui rau, na koro vaka Samaria e rau sa vunautaka talega kina na kosipeli.

Sa Vunautaki O Karisito Vua Na Kai Iciopea

26. Sa qai vosa vei Filipi e dua na agilosu ni Turaga, ka vaka, "Mo tucake sara ga oqo ka lako vaka kina ceva ena sala sa lako mai Jerusalem ki Qasa." Oqo sa vanua dravuisiga.

27. A sa tucake o koya ka lako yani ka raica, e dua na kai Iciopea, na euniki se matanivanua levu ka tamata dokai i Kadasi na nodra ranadi na kai Iciopea, e nona dauniyau levu, sa lako tiko mai Jerusalem.

28. Ni sa lesu tiko, sa dabe tiko o koya ena nona dela ni qiqi vakaturaga ka sa wilika tiko nai vola i Aisea na parofita.

29. Sa vosa na Yalo Tabu vei Filipi, "Mo toro voleka vua ka la'ki tiko e yasana."

30. Sa toro volekati koya o Filipi, ka rogoci koya ni sa wilika tiko nai vola i Aisea na parofita, sa tarogi koya sara, "O sa kila beka na ka o sa wilika tiko?"

31. E sauma mai o koya ka vaka, "E rawa vakacava vei au ni sega tu ni dua me tuberi au?"

32. Oqo nai yatu vosa ena i Vola Tabu sa wilika tiko:

"Sa tuberi o Koya me vaka na sipi sa vakarau vakamatei; me vaka na lami sa galu ena matai koya sa kotiva, sa sega ni bau dalaga na gusuna.

33. Ni sa yalomalumulumu sa kautani kina Nona dodonu, o cei me tusanaka rawa Nona kawa? Ni sa kautani mai vuravura na Nona bula."

34. Na euniki se matanivanua oqo sa tarogi Filipi ka vaka, "Me'u tarogi iko mada, se sa vosataki cei tiko na parofita, o koya ga se dua tani na tamata?"

35. Sa qai tekivu o Filipi me vakamacalataka taumada vua na vosa ni Kalou e taroga mai, ka veisematitaka vata na vei tiki ni Vola Tabu, nona vunautaki Jisu vei koya.

36. Ni rau sa lako tiko ena gaunisala, rau donuya sara na wai ni to tu. Sa tukuna na euniki (matanivanua), "Raica, sa to tu oqo na wai. A cava tale me tarovi au, me'u kakua kina ni papitaisotaki?"

37. Sa tukuna vua o Filipi, kevaka o sa vakabauta mai na vuni yalomu mai loma, sa rawa ni o papitaiso, sa tukuna o koya, "Au sa vakabauta ni sa luve ni Kalou o Jisu Karisito."

38. Sa vakarota o koya me tu vakadua mada na qiqi vakaturaga. Rau sa lako sobu ruarua i wai o Filipi kei na euniki (matanivanua), sa papitaisotaki sara o koya.

39. Ni rau sa cabe cake mai wai, sa tauri Filipi na Yalo Tabu ka vakayalitaki koya mai kea me sega ni qai raici koya tale vakadua na euniki (matanivanua) oqo; sa lesu nai lakolako vakaturaga ena reki kei na vakavinavinaka.

40. Ia e a qai la'ki laurai o Filipi mai Asoto. E vunau ena veivanua e lakova mai kei na veikoro lelevu me yaco sara mai Sisaria.

Na Gaunisala Ki Tamasiko: Na Veisau I Saula

9. Ia o Saula sa tukuna tiko na vosa vakacudrucudruya kei na nona saga tiko me vakawabokotaki vakadua o ira sa lotu vua na Turaga, a sa lako vua na bete levu,

2. Ka taroga vua nai vola, ki na valenisoro mai Tamasiko, kevaka e kunea eso era vakabauta na Sala (Lotu Vakarisito), se tagane se yalewa me vesuka ka kauta mai ki Jerusalem.

3. Ena nona lako oqo, sa voleka sara me yacovi Tamasiko yani ka vakasauri, sa cila vakavolivoliti

koya e dua na rarama ka lako vakadodonu mai lomalagi.

4. A sa bale sobu kina o koya ki na qele, e dua na domo sa qai rogoca o koya ni vosa mai vua ka vaka, "I Saula, I Saula, na cava o sa vakacacani Au kina?"

5. Sa tukuna o koya, "O cei oi Kemuni Turaga?" sa tukuna na Turaga, oi Au o Jisu o koya o sa vakacacana. Ena dredre vei iko mo caqeta tiko e dua na ka e momoto.

6. Sa tukuna yani o koya ena nona sautaninini kei na domobula, "Kemuni saka Turaga, na cava o Ni sa vinakata me'u cakava?" E sauma mai vua na Turaga, "Mo tucake ka lako kina koro levu, ena qai tukuni mai vei iko na ka mo cakava."

7. O ira na tamata era lako vata tiko kei koya, era sa wavu tu ga vakadua ka sega ni ra cavuta rawa e dua na vosa, era rogoca tiko na domo, ia na tamata ga era sega ni raica.

8. Sa qai tucake mai ena qele o Saula, na gauna me dolava kina na matana sa sega ni qai dua na ka me raica rawa. Ia era sa taura ga na ligana ka tuberi koya yani ki Tamasiko.

9. E siga tolu nona sega ni raica rawa e dua na ka, e sega talega ni bau kana se gunuva e dua na bilo wai.

Papitaisotaki O Saula Vei Ananaiasa

10. E dua na tamata ka tisaipeli dina, sa tiko mai Tamasiko na yacana o Ananaiasa, sa vosa vua na Turaga ena raivotu, ka vaka, "I Ananaiasa," sa qai sauma yani o koya, "Oi Au oqo Turaga."

11. Sa tukuna vua na Turaga, mo tucake ka lako kina gaunisala sa vakatokai o Dodonu, ka la'ki raica ena vale i Jiutasa e dua na tamata o Saula na kai Tarisu e masumasu tiko kina.

12. "Ena nona raivotu sa raica oti kina o koya e dua na tamata ka yacana o Ananaiasa, sa lako mai vua sa qai tabaki koya ena ligana, sa yaco kina me rai na matana."

13. Sa tukuna o Ananaiasa, Turaga sa levu na tamata era tukuna vei au na tamata oqori, ena nona dauvakararawataki ira tiko na tamata lotu mai Jerusalemi.

14. "Sa solia talega vua na dodonu o koya na bete levu, me cakava ga na ka e via cakava vei ira sa lotu tiko vei kemuni ena vanua oqo."

15. Ia sa tukuna vua na Turaga, mo lakovi koya, ni sai koya na tamata Au sa digitaka, mena kauta na Yacaqu kina Veimatanitu Tani, ki vei ira na tui, vaka talega kina vei ira na mataqali i Isireli.

16. "Au na qai vakatakila vua na levu ni ka rarawa ena lako curuma ena vuku ni Yacaqu."

17. Sa qai lakovi koya o Ananaiasa ka curu ki na vale o ya; ni sa tabaki koya ena ligana sa tukuna, "I Saula na tuakaqu, na Turaga o Jisu, o koya sa rairai vei iko ena nomu lako tiko mai e gaunisala, sa talai au mai me rai na matamu kei na nomu vakasinaiti talega ena Yalo Tabu."

18. Ka vakasauri ga e dua na ka e vaka na vari ni

ika e lutu sobu mai matana, sa yaco kina vua me rai rawa tale; sa sega ni qai wawa tale sa tucake ka papitaisotaki.

19. Sa qai kana, ni sa kana oti sa kaukauwa tale na yagona, sa tiko me vica tale na siga kei ira na lewe ni lotu mai Tamasiko.

Vunautaki Karisito O Saula

20. Sa sega ni wawa tale o Saula ena nona vunautaki Karisito ena vei vale ni lotu, ni sai Koya na Luve ni Kalou.

21. O ira na rogoci koya sa dua na ka nodra kurabui, era tukuna, "E sega ga ni o koya oqo ka dau vakatogani ira, na dau masuta tiko na yaca e vunautaka tiko oqo mai Jerusalemi, nai naki vata tikoga o ya e lako mai kina eke ena nona veivakadonui na bete levu me mai vesuki eso?"

22. Ia sa toso cake tikoga na kaukauwa ni nona i vunau kei na nona vakayavalati ira na Jiu era tiko mai Tamasiko, ena nona tukuna vei ira ni sa Karisito o Jisu.

Dro Mai Na Mate O Saula

23. Ni sa oti e vica na siga era sa bukia lo na Jiu mera sa vakamatei koya.

24. Ia na buki vere oqo sa kila o Saula. Era sa dauyadrava na veimatamata ni koro ena siga kei na bogi, mera vakamatei koya.

25. O ira na tisaipeli era sa qai kauti koya ena bogi ka la'ki vakalutulututaki koya sobu kina taudaku ni bai ena dua na kato levu.

Saula E Jerusalemi

26. Ni sa lako mai me mai tiko e Jerusalemi o Saula, sa vakatovolea sara o koya me la'ki maliwai ira na tisaipeli; ia era sa rerevaki koya kecega, ni ra sega ni vakabauta ni sa dua talega na tisaipeli o koya.

27. Ia o Panapasa sa qai maroroi koya ka kauta vei ira nai apositolo, ka vakamacalataka vei ira na nona rairai vua na Turaga ena gaunisala, kei na veika sa tukuni baleti koya, vaka talega kina nona vunautaka vakadoudou na Yaca I Jisu mai Tamasiko.

28. Era sa qai la'ki tiko vata e Jerusalemi, ena veivanua era lakova e lako vata kei ira o koya.

29. E vunautaka vakadoudou na yaca ni Turaga o Jisu, e vosataki ira ka veileti vata kei ira na Jiu era vosataka na vosa Vakiriki, ia era sa bukia talega na vere mesa vakamatei o koya.

30. Ni ra sa rogoca nai soqosoqo lotu nai naki ca oqo, era sa qai kauti koya sobu ki Sisaria me sa vakasukai lesu tale ki Tarisu.

Tubu Tikoga Na Soqosoqo Lotu

31. Era sa qai tiko sautu ka vakatatataki cake, nai soqosoqo lotu taucoko mai Jutia, Kaleli kei Samaria. Era segata mera rerevaka na Turaga ena nodra bula ena veivakaukawataki ni Yalo Tabu, sa qai vakaikuritaka tikoga mai kina o ira sa lotu.

Vakabulai O Inia

32. Sa dau veilakoyaki o Pita ena veiyasana me dau vakasokovi ira sa lotu, e mani la'ki sikovi ira talega sa lotu tiko mai Lida.
33. E la'ki sotava sara kina e dua na tamata na yacana o Inia, e yabaki walu na nona sa davu tu ga ni tauvi paralase.
34. Sa tukuna vua o Pita, "Inia sa vakabulai iko o Jisu Karisito mo tucake ka samaka vakavinaka na nomu i davodavo." Bera ni cavuka na vosa i Pita sa tucake o koya ni sa vakabulai.
35. Ni ra sa raica na ka oqo o ira na kai Lida kei Saroni, era sa veisau taucoko me ra lotu vua na Turaga.

Sa BulaTale Mai Na Mate O Tokasa

36. Ena koro levu o Jopa e tiko kina e dua na tisaipeli na yacana o Tapaica, na kenai balebale o Tokasa. Sa dau vakaogai koya sara na yalewa oqo, ena veicakacaka vinaka kei na nodra dau vukei na dravudravua.
37. Ia ena dua na siga sa tauvi koya e dua na mate ka mani mate sara kina. Era vakasavasavataki koya vakavinaka ka la'ki vakadavora sara na yagona ena taba vale ga e cake.
38. E rau veivolekati toka ga na koro erua oqo o Lida kei Jopa, era rogoca na tisaipeli e keya ni tiko mai Lida to Pita, era sa mani tala kina e lewe rua na tagane, me rau la'ki kerei Pita vakabibi ke rawa ni lako mada mai ki Jopa.
39. Sa qai tucake o Pita ka lako vata kei rau, ni sa yaco mai keya era sa kauti koya sara kina taba vale e cake. Ni sa curu yani era sa vakasinaita tu na loma ni rumu o ya o ira na yada kei na domo ni nodra tagi, era dusia vua nai sulu kei na kote e vakacula tu o Tokasa ni se bula voli.
40. Ia sa tukuna o Pita mera vagalala taucokoi tuba, a sa tekiduru ka masu. Sa qai vuki kina yago sa mate tu, ka tukuna, "Tapaica, mo tucake mai." Sa tadola cake mai na matana, ni sa raici Pita sa duri cake ka dabe.
41. Sa solia yani o Pita na ligana vua ka tuberi koya cake; sa qai kacivi ira mai na lewe ni lotu taucoko kei ira na yada, ka soli koya vei ira ni sa bula tale tu.
42. Sa kuruseti na vanua taucoko vaka Jopa nai rogorogo oqo, ka sa lewe levu kina era sa vakabauta na Turaga.
43. E vica vata tale na siga nona tiko mai Jopa, ka rau tiko mai kea kei Saimoni na dau cula laca.

Sa Vakatala E dua Nai Lakolako O Konilio

- 10.** E dua na tamata oqo sa tiko mai Sisaria na yacana o Konilio, e turaga ni valu levu ena mataivalu ka vakatokai na mataivalu i Itali,
2. Sa tamata dau lotu ka dau rerevaka sara o koya na Kalou kei ira talega nona lewe ni vuvale, e dau loma savu me vukea na tamata era vakaloloma tu, sa dau masu tikoga ena veisiga.

3. Ena i ka ciwa ni auwa sa raica kina o koya ena raivotu, ni lako mai vua e dua na agilosi ni Kalou ka mai tukuna vua, " I Konilio!"
4. Sa vaka me rere o Kolinio ni rau sa veiraici tu, sa qai taroga yani, "Cava saka o ni vinakata vei au?" Sa qai tukuna mai na agilosi, na nomu masu kei nomu dauveivuke vei ira na vakaloloma e sega ni guilecava vakadua na Kalou.
5. Mo tala sara ga oqo eso na tamata ki Jopa mera la'ki kauti Saimoni mai na yacana talega o Pita.
6. "E rau tiko mai kea kei Saimoni na dau cula laca, e rau tiko ena dua na vale ka voleka e matasawa, ena tukuna vei iko na ka e dodonu mo cakava."
7. Ni sa lako na agilosi ka mai vosa tiko vua, sa qai kaciva mai e lewe tolu nona lewe ni matavuvale o Konilio, e ratou sotia rerevaka na Kalou ka ratou dau tu e yasana ena veigauna,
8. Ni sa vakamacalataka vakavinaka vei iratou na ka meratou la'ki cakava, sa qai vakatalai ratou yani ki Jopa.

Raivotu I Pita

9. Ena siga ka tarava ni rau sa volekata yani na koro levu, rauta tiko nai ka ono ni auwa sa cabe cake ki na dela ni nona vale o Pita me masu.
10. Sa tarai koya mai e dua na via kana levu ka vinakata sara ga me kana mada; ia ni vakarautaki oti na kena vakasigalevu, sa tarai koya tale e dua na via moce levu.
11. A sa raica kina o koya na lomalagi ni sa tadola tu, e dua na ka e vaka nai tutuvi levu sa lako sobu tiko mai, ka tara taucoko na tutu vava kei vuravura na nona lako sobu mai.
12. Era tu mai kina na veimataqali manumanu yavai va kecega ni vuravura, na veimanumanu kila, na manumanu sa dau qasi voli kei na manumanu vuka kecega.
13. Sa vosa mai vua e dua na domo, "Mo tucake, Pita, vakamatea ka kania sara."
14. Ia sa tukuna o Pita, "Turaga ena sega ni rawa! Baleta na noqu bula, au sega ni dau kania na kakana vakasisila ka sega ni savasava me vaka oqo."
15. Sa vosa tale mai vakarua vua na domo o ya, "na ka sa vakasavasavataka na Kalou, mo kakua ni o nanuma ni se dukadukali tikoga mo vakatabuya tiko."
16. E raica o koya vakatolu na raivotu oqo. Ni sa oti sa qai kau cake tale ki lomalagi.

Kacivi Me Lako Ki Sisaria

17. Ni vakataroga tiko e lomana o Pita se cava mada nai balebale ni raivotu oqo, ka raica ena gauna vata o ya, ratou sa kunea mai kina na nona vale o iratou na talai mai vei Konilio, ratou sa tucake sara tu ga ena matamata ni nona vale.
18. Ratou sa kaci sara yani, se sa tiko beka e vale e dua na yacana o Saimoni ka yacana talega o Pita.
19. Ni se vakasamataka tiko o Pita na raivotu, sa

vosa vua na Yalo Tabu, “Raica, e lewe tolu na tamata e ratou vakasaqari iko tiko mai.

20. Mo tucake sara ga oqo, ka lako yani vei iratou, mo dou la’ki lako vata sara, kakua ni o vakatitiqa tiko; ni o Au ga Au talai iratou mai vei iko.”

21. Sa qai tucake o Pita ka lakovi ratou yani ena mata ni katuba, ka tarogi ratou, “Oi Au sara ga oqo o koya dou sa vakasaqara. Na cava sara mada na vuna dou lakovi au mai kina?”

22. Ratou tukuna vua, “E dua na turaga na yacana o Konilio e turaga ni valu, e tamata yalododonu ka dau rerevaka na Kalou, era taleitaki koya kecega na mataqali i Isireli e a rairai vua e dua na agilosi yalosavasava ni tukuna, mo lako mada kina nona vale, me rogoca kina o koya na vosa o na tauca vua.”

23. Sa qai kacivi iratou mai ki loma ni vale me ratou mai nona vulagi ena bogi o ya, ena siga ka tarava sa lako o Pita vata kei iratou, era veitomani vata kei iratou eso na lewe ni lotu mai Jopa.

Rau Sota O Pita Kei Konilio

24. Ena siga tale ka tarava ratou sa yaco yani kina ki Sisaria. Sa wawa sara tu ga mai o Konilio nona matavuvale kei ira na nona i tokani voleka.

25. Ni sa curu yani ki loma ni vale o Pita sa tavaki koya mai o Konilio, ena nona sa lako sobu me cuva kina yavai Pita ka vakarokorokotaki koya.

26. Ia sa tauri koya cake o Pita ka tukuna, “Mo tucake; oi au e dua ga vakataki iko.”

27. Ni rau sa mai veivosaki oti, sa curu sara yani ki loma ni vale ka raici ira kina e lewe levu era tiko ena vakasoqoni vata oqo.

28. A sa tukuna vei ira dou kila ni sega ni rawa ena lawa vaka Jiu, me Keimami veimaliwai se lako kina dua na vale ni kai matanitu tani. Ia na Kalou sa vakaraitaka vei au ena raivotu, me kakua ni dua na tamata me’u wiliki koya me dukadukali se kai tani.

29. O koya oqo, au sega ni qai lomalomaruataka na noqu lako mai oqo, dou tukuna mai, na cava dou vinakata kina me’u lako mai vei kemudou?”

30. Sa tukuna o Konilio, ena va na siga sa oti ena auwa vata sara ga oqo nai kaciwa ni auwa au dau lolo ka masumasu kina ena noqu vale, ka raica, e dua na tamata sa wavu tu e mataqu sa lumilumisa dina na nona i sulu.

31. “Sa tukuna vei au Konilio sa rogoci na nomu masu kei na nomu dau veivuke vei ira na vakaloloma, na Kalou e sega ni guilecava.

32. Mo tala mada e so ki Jopa me kacivi mai o Saimoni ka yacana talega o Pita, e tiko e na vale nei Saimoni na dau cula laca, na vale oqo e volekata na matasawa. Ni sa lako mai o koya, ena qai mai vosa vei iko.

33. “Sa sega tale ni qai bera noqu sa talai iratou yani vei iko, au vakavinavinakataki iko ni o sa lako mai. O koya oqo keimami sa mai vakasoqoni vata kina oqo ena mata ni Kalou, me keimami rogoca ki na nai vakaro mai vua na Kalou me baleti keimami mai na gusumu,”

Vunau Ena Vale I Konilio

34. Sa vosa o Pita, ka vaka, au sa rawa ni kila na dina ni veika oqo, ni Kalou e sega ni nodra ga na Jiu.

35. O ira vakadua ga mai na veimatanitu era rerevaki Koya ka caka dodonu e matana ena ciqomi ira o koya.

36. Dou kila nai tukutuku e solia o koya vei ira na mataqali I Isireli, me ra vunautaka nai tukutuku vinaka ni veivinakati sa rawa ena vuku i Jisu Karisito – ni o koya sa noda Turaga kecega –

37. Nai tukutuku oqori sa vunautaki taucoko ena yasayasa vaka Jutia, ka tekivu mai Kaleli ni oti na nona vunautaka tiko o Joni na papitaiso:

38. Na nona lumuti Jisu na kai Nasareci na Kalou ena kaukauwa ni Yalo Tabu, me dau lako kina ena veivanua me veivakacegui ka vakabulai ira talega sa dau vakatotogani mai vua na tevoru, me vakaraitaka ni tiko vata kei koya na Kalou.

39. Oi keitou sa kena i vakadinadina bula ni veika sa cakava ena nodra vanua na mataqali i Isireli kei na koro o Jerusalemi, ena nodra vakamatei Koya ni ra vakarubeca ena dua na kau.

40. Ena i katolu ni siga sa vakaturi koya cake tale na Kalou, ka dau vakaraitaki koya ki vei ira na Nona,

41. “Sega vei ira na tamata kecega ia vei ira ga na Nona digitaki na Kalou, keitou a mai katalau vata ni oti na Nona tucake mai na mate.

42. E a vakaroti keitou me keitou vunautaka vei ira na tamata, ka vakaraitaka ni sa lesi Koya na Kalou me lewai ira na bula kei ira na mate.

43. “Era a tukuni Koya mai na parofita, o koya ga e vakabauta na yacana ena bokoci na nona i valavala ca.”

Sa Tarai Ira Na Veimatanitu Tani Na Yalo Tabu

44. Ni se vosa tikoga o Pita sa sovaraki na Yalo Tabu kivei ira vakaadua na vakarogoci koya tiko.

45. Eso na tamata lotu era sa cilivi oti era veitomani vata tiko mai kei Pita nona lako mai Jopa, ni ra sa raica na nodra sa rawata nai solisoli ni Yalo Tabu, ni sa sovaraki kivei ira na veimatanitu tani era sa kidroataka sara vakalevu.

46. Ka salavata nodra rogoci ira ni ra sa vosataka na vosa ni veimatanitu tani kei na nodra vakalagilagia na Kalou. Sa qai vosa o Pita,

47. “E dua beka me tarova na kena soli na wai me ra sa papitaisotaki sara ga oqo, ni ra sa vakasinaiti talega ena Yalo Tabu, me vakataki keda?”

48. A sa vakaroti ira me ra sa papitaisotaki sara ga ena yaca ni Turaga. Era sa kerei koya me tiko vata tale mada kei ira me vica tale na siga.

Taqomaka O Pita Na Loloma Ni Kalou

11. Sa rogo yani i Jutia vei ira nai apositolo kei ira na veiwekani, nai rogorogo ni ra sa vakabauta na vosa ni Kalou o ira na Veimatanitu Tani.

2. Ni sa lesu cake tale mai ki Jerusalemi o Pita, era sa tavaki koya tu mai o ira sa cilivi me ra veileti kei koya,
3. Era tukuna vua, "O a lako vei ira na sega ni cili o qai la'ki kana vata tiko kei ira!"
4. Sa qai tekivu me vakamacalataka vei ira o Pita nai talanoa taucoko, ka vaka:
5. Ena dua na siga au a masumasu tiko mai na koro levu o Jopa: au qai raica e dua na raivotu, e dua nai tutuvi levu ka tara taucoko na mua ni vuravura vava, e lako sobu tiko mai lomalagi ka vakadodonu tiko mai vei au.
6. Ni'u saga me'u vakadikeva, au qai raica ni ra tu kina na manumanu yavai va taucoko ni vuravura, na manumanu kila, na manumanu sa dau qasi voli kei na manumanu vuka kecega.
7. "E dua na domo e qai vosa mai vei au, "Mo tucake, Pita, vakamatea ka kania sara."
8. "Ia au sa qai tukuna, ena sega ni rawa Turaga! Baleta ni se bera vakadua ni tara na gusuqu, e dua na ka sega ni savasava ka vakasisila vaka oqo!"
9. "Ia sa qai vosa tale mai vei au na domo o ya mai lomalagi, na ka sa vakasavasavataka na Kalou mo kakua ni nanuma tiko ni se dukadukali."
10. "Au raica vakatolu na raivotu oqo, sa qai kau cake tale ki lomalagi na ka kece oqo."
11. "Ena gauna vata o ya, ratou sa tucake tu kina ena matamata ni noqu vale, o iratou na talai mai Sisaria me ratou mai raici au."
12. E vosa vei au na Yalo Tabu me'u lako vata kei iratou ka me'u kua ni vakatitiqa tiko. E ratou mani tomani au tu e lewe ono na veiwekani, ka keitou la'ki curuma sara na vale o ya."
13. Sa qai tukuna vei keitou na tamata oqo, na nona raica na agilosu ni tucake tu ena nona mata ni vale, ka tukuna vua, me tala eso ki Jopa vua e dua na tamata na yacana o Saimoni, ka yacana talega o Pita me lako mada mai vua,
14. Ena mai tukuna vei iko o koya, nai tukutuku mo na bula kina kei ira talega na nomu lewe ni matavuvale."
15. Ni'u se wasea tikoga nai tukutuku vei ira, sa sovaraki mai vei ira na kaukauwa ni Yalo Tabu, me vakataki keda sara ga ena i matai ni gauna."
16. "Au sa qai nanuma na vosa sa cavuta na Turaga, ena nona tukuna, e dina sa veipapitaisotaki o Joni ena wai, ia oi kemudou dou na papitaisotaki ena Yalo Tabu."
17. "E vakacava kevaka sa solia vei ira na Kalou nai solisoli vata ga e a solia talega vei keda ena noda vakabauta na Turaga o Jisu Karisito, o cei oi au me'u via veileti tiko kei na Kalou?"
18. Ni ra sa rogoa oti na vosa sa tau, e sega ni qai dua me vosa rawa; ia era sa vakarokorokotaka ga na Kalou, ka tukuna, isa sa solia na Kalou e dua na ka vinaka vei ira na veimatanitu, me yaco vei ira na veivutuni ka rawata kina na bula."

Panapasa Kei Saula E Anitioki

19. Ena nona vakamatei oti o Sitiveni era dui veisebayaki kina eso vei ira na tamata lotu ka era

lakovaka ki Finiasi, eso ki Saipurusi, eso ki Anitioki, era lako ka la'ki vunautaka na vosa ni Kalou vei ira ga na Jiu.

20. Ia eso vei ira na lako ki Anitioki era kai Saipurusi ka so e kai Kirini, ena nodra yaco ki Anitioki era vunau sara ga vei ira na kai veimatanitu tani me baleta na Turaga o Jisu.
21. Sa tiko vata kei ira na liga ni Turaga, e lewe vuqa kina era sa vakabauta ka ra sa veisau mai vua na Turaga.
22. Nai tukutuku ni ka oqo sa la'ki rogo sara i Jerusalemi vei ira nai soqosoqo lotu, era sa mani talai Panapasa me lako sara ki Anitioki.
23. Ni sa yaco yani kina sa raica na cakacaka loloma ni Kalou, sa dua na ka nona rekitaki ira, sa qai vakayaloqaqataki ira me ra kukuva matua na Turaga ena loma e dina sara.
24. Ni sa tamata vakaturaga o koya, e tamata vakasinaiti ena Yalo Tabu ka tamata vakabauta dina. Era lewe levu kina na tamata era vakaikuritaka vua na Turaga.
25. Sa qai lako o Panapasa ki Tarisu me la'ki vakasaqara E vei na vanua sa tu kina o Saula.
26. Ni sa kunei koya, sa kauta lesu tale mai ki Anitioki. E dua taucoko na yabaki nodrau tiko e kea ena nodrau vakavulici ira tiko na soli bula vou vua na Turaga, sa dua na ka na kedra lewe levu mai Anitioki na vanua me ra sa qai vakatokai kina na tisaipeli, me sa yacadra na lotu va Karisito.

Na Veika Ni Veivakacokotaki Ki Jutia

27. Ena gauna o ya sa lako mai eso na parofita mai Jerusalemi ki Anitioki.
28. E dua vei ira na yacana o Akapusi sa tucake ka vakaraitaka ena veivakauqeti ni Yalo Tabu vei koya, ni na yaco e dua na dausiga levu e vuravura, sa qai yaco ena gauna i Kilotu Sisa.
29. Era sa mani lomavata kina na lewe ni lotu mera sa tausoli me kua tale ni dua na ka me tiko ena kovate kei na baosi, mera solia taucoko me baleti ira na lewe ni lotu mai Jutia.
30. Era sa qai tau soli, ka ra solia vei Panapasa kei Saula, me rau la'ki solia sara vei ira na qase ni lotu mai Jerusalemi.

Na Veivakararawataki I Eroti Vei Ira Nai Soqosoqo Lotu

- 12.** Ena gauna o ya sa kaukauwa sara kina, nona vakararawataki ira tiko eso sa lotu o Eroti na tui.
2. E a vakamatei Jemesa na tuakai Joni ena i seleiwau.
3. Ni raica o koya ni ra marautaka na ka o ya nai liuliu vaka Jiu, sa nakita lo e lomana me na vesuki talega o Pita, me donumaka na gauna ni kana madrai sa sega ni vakaleveni.
4. Sa vesuki Pita, ka biuti koya sara ki na vale ni veivesu, ka vakarota me ratou lewe tini ka ono na sotia me ratou yadravi koya, ka sa nanuma tiko o

koya me qai kau mai vei ira na lewe vuqa ni sa oti na lako sivia.

Sereki Mai Na Vale Ni Veivesu O Pita

5. Ena gauna taucoko e vesu tiko kina o Pita ena vale ni veivesu, sa sega talega ni mudu na nodra masulaki koya tiko vua na Kalou o ira nai soqosoqo lotu.

6. Ena siga sa nanuma tiko o Eroti me na kauti koya mai vei ira na tamata, ena bogi o ya e moce tiko kina o Pita ena kedrau tadrúa e rua na sotia, ka rua na sinucodo e vesuki tiko kina, mai na mata ni katuba ni vale ni veivesu era veivalivali e keya na sotia ena nodra yadravi koya.

7. Ka vakasauri sa tucake tu e yasana e dua na agilosi kei na kena sa cila vakavolivolita na loma ni rumu ni vale ni veivesu o ya e dua na rarama, sa tavia na tutui Pita, vakaduria ka tukuna, "Mo tucake sara ga oqo vakatotolo!" na senicodo ka vesuki tiko kina sa taluva talega mai ligana.

8. Sa tukuna vua na agilosi, "Mo vauca na toloomu ka daramaka nomui vava;" sa cakava vaka kina o koya. Sa tukuna tale vua, "Mo tokara mai na nomu kote. Ka muri Au mai."

9. Sa biuta mai o koya na rumu o ya ka muria yani na agilosi, e sega ni kila tiko o koya ni yaco dina tiko e nanuma tiko ni raivotu.

10. Ni rau sa sivi ira nai matai ni mata yadra kei na karua ni mata yadra, rau sa yaco sara mai kina matamata kaukamea levu sa vakanamata kina koro levu, ni rau volekata mai e tadola ga vakaikoya; e rau curu sara yani i tuba ka vakamuria sobu na gaunisala, ka vakasauri sa yali tani na agilosi.

11. Ni sa qai kila o Pita na ka sa yaco, sa tukuna, "Au sa kila dina oqo ni sa tala mai na nona agilosi na Turaga, me mai sereki au ena liga i Eroti, ka vaka talega kina mai na veika era sa nakita mera cakava vei au o ira na Isireli."

12. Ni sa vakasamataka oti, sa qai lako kina vale i Meri na tinai Joni ka kilai talega ena yaca Marika, e lewe levu era soqoni tiko ena vale oqo ena masumasu.

13. Sa tu o koya mai na matamata ni katuba levu ka tukituki, sa qai lako mai e dua na goneyalewa na yacana o Rota me mai rai se o cei.

14. Ni sa mai rogoca ka kila ni sa domo i Pita, sa guilecava mada ga o koya me dolava yani na matamata ena nona sa rui marau vakalevu, sa cici tale o koya ki loma ni vale, ka kacivaka vei ira ni sa tu mai matamata levu ni katuba o Pita.

15. Ia era tukuna vua, "E rairai o iko sa leqa tiko beka!" e sega ni cegu nona vakarota tikoga ni o koya dina sa tucake tu o ya. Era sa mani tukuna yani vua, "Oqori na nona agilosi."

16. Sa sega ni cegu nona tukituki tikoga o Pita; ni ra sa qai dolava na katuba era raici koya kei na nodra kurabui ni o Pita dina ga.

17. Ia sa vakatabataba yani o koya mera tiko lo, sa tukuna vei ira na nona sereki koya mai na Turaga mai vale ni veivesu. Sa tukuna o koya. "Dou lako

ka tukuna vei Jemesa kei ira talega na veiwekani." A sa biuti ira o koya ka lako kina dua na yasana tani.

18. Ni sa kida na mataka era sa vaqaqa na sotia na vuni nona yali sega ni macala o Pita.

19. Ia o Eroti sa tala eso me la'ki raici koya mai ka sa yali kina o koya, sa vakarota sara ga kina o koya vei ira taucoko na mata yadra era yadravi Pita tiko mera sa vakamatei taucoko. Sa mani lako sobu kina o koya (Eroti) mai Jutia ki Sisaria, me tiko mada kina.

Vakamatei Vakaca Sara O Eroti

20. Sa cudruvi ira sara vakalevu na kai Taia kei Saitoni o Eroti; ena nodra lako mai me mai raici koya. Na mata i lakolako mai na vanua e rua oqo sa sega ni dua na ka me caka rawa vei ira, ni ra sa rawai koya rawa na nona vunivola levu na tui, era sa mai gadreva tiko na veisaututaki, baleta na nodrau matanitu sa vukeyi tiko mai ena matanitu nona na tui.

21. Ena siga sa lokuci tu, sa qai tokara mai na nona i sulu vakatui o Eroti, ka dabe ena nonai dabedabe vakatui me tauca kina na nona vosa vakatui.

22. O ira na tamata era sa kailavaka vua, "Sa domo ni Kalou ka sega ni domo ni tamata!"

23. E vakasauri ga e dua na agilosi ni Turaga qai samuti koya, baleta ni sega ni solia me nona na Kalou na lagilagi. Sa qai kanilaka na yagona na ulu me yacova ni sa mate.

24. Ia na vosa ni Kalou sa tubu tikoga ka tete yani, sa vakaikuritaki tikoga na tamata sa vakabulai tiko.

Digitaki O Panapasa Kei Saula

25. Rau sa lesu tale mai Anitioki o Panapasa kei Saula ni rau sa vakacavara vinaka na cakacaka rau kacivi ira ki Jerusalemi, e dua na cauravou o Joni ka dau kilai talega Marika e rau sa kauti koya tiko mai.

13. Ena i soqosoqo lotu mai Anitioki era tiko kina eso na parofita ka so e qasenivuli, me vakataki: Panapasa, Simione o koya sa dau kacivi na tamata loaloa, o Lusu na kai Kirini, o Manaini o koya e rau susugi vata kei Eroti na tui, kei Saula.

2. Ena nodra veiqaravi tiko vua na Turaga ka lolo tale tikoga sa vosa kina na Yalo Tabu ka vaka, dou tawasei rau mai oqo o Panapasa kei Saula me noqu, ena vuku ni cakacaka au sa kacivi rau kina.

3. Ni sa mai oti na nodra gumatua taka tiko mai na lolo kei na masumasu, era sa qai tabaki rau ena ligadra ka vakatalai rau yani.

Vunau E Saipurusi

4. Ena veiliutaki ni Yalo Tabu e rau sa lako sobu kina ki Selusia, mai kea e rau sa qai soko tale ki Saipurusi.

5. Ni rau sa butuka na koro o Salamisa rau sa

lako sara kina nodra vale ni qaravi Kalou na Jiu ka vunau kina. E veitmani vata tiko kei rau o Joni Marika.

6. E ratou sa lakova taucoko na veikorokoro ena yanuyanau o ya ka yaco sara ki Pafo, mai keya e ratou raica kina e dua na Jiu daucaka mana lasulasu, e parofita vakailasu ka yacana o Pari-Jisu,

7. O koya e sa dau la'ki tu sara ga ena nona vale na kovana ni koro oqo o Sakulusi Palu, e tamata vuku ka lewa matau. Na tamata oqo sa qai kacivi rau mai o Panapasa kei Saula ka gadreva me rogoca mai vei rau na vosa ni Kalou.

8. Ia o Elima na daucaka mana lasulasu (oqori nai balebale ni yacana) sa sogoti koya na kovana me kua ni via rogoca na nodra i vunau.

9. Ia o Saula, sa vakatokai talega me o Paula, ni sa vakasinati tu ena Yalo Tabu sa vakaraici koya matua.

10. Ka tukuna vua, o iko sa vakasinaiti ena veivakaisini kece kei na ka ca kecega, o iko na luve ni tevoru, ka meca ni ka vinaka kecega, ena sega beka ni oti na nomu dau saqata na cakacaka ni Turaga?

11. "Ia oqo ena tarai iko na liga ni Turaga, o na mata boko mo sega ni raica rawa na cila ni siga, me yacova mada e dua na gauna," E vakasauri ga na kena solegi na matana na butobuto me sega ni raica rawa e dua na ka, sa qai kere veivuke tu me dua me bau mai tubera na ligana.

12. Ni sa raica na ka sa yaco na kovana sa vakabauta o koya, kei na nona qoroqoro levu ni sa vakatavuvulitaki vua na vosa ni Turaga.

E Anitioki Mai Pisitia

13. Ni ra sa biuti Pafo mai o Paula kei ira nona i tokani ena waqa, era sa qai mai kele i Perika e dua na koro ena yasana o Pamifilia; eke sa mai biuti rau kina o Joni Marika me sa lesu tale ki Jerusalemi.

14. Ia sa biu tale mai o Perika ka mai kele i Anitioki e dua na koro ena yasana vaka Pisitia ni sa Siga Tabu era sa gole ki na vale ni lotu ka dabe sobu.

15. Ni sa wiliki oti nai vunau kei ira na parofita, era sa qai kerea na liutaka tiko na lotu o ya, ka vaka, kemudou na veiwekani kevaka e tiko oqori e dua na vosa ni vakavuvuli baleti keimami, mo dou sa talaucaka sara ga oqo."

16. Sa qai tucake o Paula ka kidavaki ira ena nona yaloyalō ena ligana, ka tukuna, "Oi kemudou na Isireli, kemudou sa rerevaka na Kalou, dou vakarorogo vinaka mai:

17. Na Kalou ni matanitu oqo o Isireli sa digitaki ira na noda qase ka vakatuburi ira cake ena nodra a tiko vulagi ena vanua o Ijipita, sa qai kauti ira tani mai kina ena ligana mana dauveimaroroi.

18. Ena loma ni vasagavulu na yabaki ena vanua dravuisiga, e vosoti ira tu ga mai ena nodra i valavala.

19. Ni sa vakarusa oti e vitu na matanitu ena vanua o Kenani, sa qai vota vei ira na veivanua oqori me nodra i votavota.

20. Kei na nona solia tiko vei ira eso na turaganilewa mai na loma ni va na drau ka limasagavulu na yabaki, me yacovi Samuela na parofita sara mai.

21. Sa oti oqo era sa qai vinakata me dua na nodra tui; na Kalou sa soli Saula na luvei Kisi vei ira, mai na yavusa i Penijamini me vasagavulu na yabaki.

22. Ia ni sa kauti koya tani na Kalou, sa qai laveti Tevita cake mai me nodra tui, sa tusanaki koya talega na Kalou ka vaka, "Au sa kunei Tevita na luvei Jese, na tamata sa kila vakavinaka na lomaqu, ena cakava kecega na Noqu lewa."

23. Na nona kawa na tamata oqo, me vaka na vosa ni yalayala, ena vakatubura cake mai kina na Kalou nai vakabula vei ira na Isireli - o Jisu-

24. Sa dau vunautaka tiko mai o Joni ni se bera ni yaco mai o koya, mera veivutuni ka papitaisotaki o ira na Isireli.

25. "Ni sa mai vakarau cava tiko na nona gauna o Joni, sa tukuna, o cei mada o ni nanuma oi kemuni ni oi au? Oi au e sega ni mai Koya. Ia raica, o koya ena muri au mai oqo, na wa ni nona i vava au sa sega mada ga ni yacova yani na kenai vakatagedegede, me tu kina na dodonu vei au me'u sereka.

26. Vei kemuni na veiwekani, na kawa i Eparama kei ira o ni sa mai tiko vata era rerevaka na Kalou, ena vukumudou sa talai mai kina na vosa ni bula oqo.

27. Vei ira sa tiko e Jerusalemi, kei ira na kena veiliutaki, era vakayacora na ka sa parofisaitaki mai ena nodra mai vakamatei Jisu, baleta ni ra sega ni kilai Koya, dina mada ga ni ra wilika tiko ena Veisiga Tabu na nodra vosa na parofita.

28. Era sa qai vakamasuti Pailato me vakamatei o Koya, ni ra raica tu ni sega ni dua na ka e dodonu me mate kina.

29. Ni ra sa vakayacora taucoko vua na veika sa volai me baleti Koya, era sa qai biuti Koya sobu mai, e na kau ka la'ki vakotora na yagona ena dua na qara vatu.

30. Ia na Kalou sa vakaturi Koya cake tale mai na mate.

31. Ena vica vata na siga sa dau vakaraitaki Koya vei ira na nonai lawalawa, era sa dau lako vata tiko mai Kaleli me yaco ki Jerusalemi, o ira sara ga oqo era tukuni Koya tiko vei ira kecega na tamata.

32. Keirau sa tu sara ga kina oqo, me keirau tukuna vei kemuni nai tukutuku vinaka ka sa yalataka mai vei ira noda qase.

33. Na Kalou sa mai vakataucokotaka na vosa ni yalayala o ya vei keda na nodra kawa, ena nona vakaturi Jisu cake mai na mate. Me vaka sa volai ena i karua ni Same:

'O iko na Luvequ, E daidai Au sa Vakaturu Iko.'

34. Sa yalataka tu mai na Kalou ni na vakaturi

Koya cake mai na mate, me kakua tale ni na mate. Sa tukuni oti tu ena i Vola Tabu:

'Au na solia vei iko na, veika uasivi Au sa yalataka tu vei Tevita.'

35. O koya oqo ena dua tale na Same sa tukuna:

'O ni na sega ni vakatara na Nomuni le dua Yalosavasava me vuca mai.'

36. Vei Tevita, ni sa qarava vaka vinaka na nonai taba tamata me vaka na lewa ni Kalou, sa qai moce ka bulu vata kei ira na nona qase, na yagona sa vuca mai;

37. Ia o Koya sa vakatura cake na Kalou sa sega ni vuca mai.

38. O koya oqo mo dou kila sara na veiwekani, ena vukuna duadua ga na Tamata oqo (Jisu) sa rawa me bokoci kina nomudou i valavala ca;

39. Vei ira vakayadua era vakabauti Koya, era sa vakasavasavataki mai na ka kecega, na ka dukadukali e tu e noda bula ka sega ni vakasavasavataki rawa na vunau i Mosese.

40. Mo ni qarauni kemuni vinaka de na vakayacori vei kemuni na nodra vosa na parofita, ka vaka:

41. 'Raica, oi kemudou sa veibeci.

Dou qai vakasarava tikoga, io dou na rusa!

Ena nomudou gauna Au na cakava kina e dua na cakacaka, dou na sega ni vakabauta kevaka mada ga dou sa rogoca mai vua e dua.'

Na Yalovata Kei Na Duidui E Anitioki

42. Era sa qai curu taucoko i tuba mai na loma ni vale ni lotu o ira na Jiu, ia o ira na kai Matanitu Tani era sa qai vakamasuta, me vunautaki tale vei ira nai vunau oqo ena siga ni vakacecegu ka tarava.

43. Ni ra veisukayaki e lewe levu na Jiu kei ira na lotu vakaJiu, era sa vakamuri rau o Paula kei Panapasa ena gaunisala rau muria, e rau vakauqeti ira ka vosa vei ira, mera ciqoma na loloma soli wale ni Kalou.

44. Ena Siga Tabu ka tarava e voleka me o ira kece na lewe ni koro levu o ya, era sa mai osota na vale ni lotu mera rogoca na vosa ni Kalou.

45. Ia ni ra sa raica na Jiu na kena osodrigi na vale ni lotu, sa ca na yalodra, era sa qai vakalasuya ka vosavakacacataka mera saqata kina na vunau i Paula.

46. Sa qai tuburi rau mai o Paula kei Panapasa e dua, na yalo qaqa, rau sa tukuna, e dodonu me vunautaki mada e liu vei kemudou na vosa ni Kalou; ia dou qai biliga tani ni dou raica ni sega ni ganiti kemudou na bula Sega ni mudu, ia oqo, keitou sa na golevi ira kina na kai Veimatanitu Tani.

47. Na ka oqo sa vakaroti keitou kina na Turaga me keitou tukuna:

"Au sa vakaturi iko mo nodra rarama na Veimatanitu Tani,

Mo na la'ki tuberi ira mai na tu ena sauca kei vuravura me ra vakabulai."

48. Ni ra sa rogoca na vosa oqo na kai Veimatanitu Tani era sa reki ka vakarokorokotaka na vosa ni Turaga. E lewe levu sa vakabauta era sa gadreva bula Sega ni mudu.

49. Sa sega ni tarovi rawa na kena sa tete na vosa ni Turaga kina veiyasana kecega.

50. Ia o ira na nodra i liuliu na Jiu era sa vakaculai ira na yalewa lotu, kei ira na marama dokai kei ira na veiliutaki ena koro levu o ya, mera sa vakacibi i valu me rau na vakararawataki kina o Paula kei Panapasa, rau sa qai vakatalai tani ki nodrau vanua.

51. Ia e rau sa kuretaka na kuvu ni qele mai na yavadrau vei ira, ka rau lako ki Ikonioni.

52. Era sa vakasinaiti na tisaipeli ena reki kei na Yalo Tabu.

E Ikonioni

14. Ni rau yaco yani ki Ikonioni na ka vata ga o ya e rau cakava, ena nodrau lako kina vale ni lotu nodra na Jiu, ka vunautaka kina e dua na vunau katakata, e lewe levu kina na Jiu kei na kai Kirisi era sa vakabauta.

2. Ia o ira na Jiu sega ni vakabauta, era sa solia tiko na veivakauqeti vei ira na kai Matanitu Tani me ra sevaki rau na veiwekani oqo.

3. O koya oqo sa bau dede toka na nodrau tiko ekeya, ka rau vunautaka vakadodonu na Turaga, ka laurai votu na kena vakadinadinataki na kaukauwa ni vosa ni Kalou ena veivakatakilakila kei na veika E vei vakurabuitaki e rau cakava.

4. Ia sa yaco kina ena koro levu oqo me ra sa tawase rua na lewena; e dua na yasana era sa gole vei rau nai apositolo.

5. O ira na kai Veimatanitu Tani kei ira na Jiu vata kei na nodra i liuliu ni vanua, era sa duavata mai vakaukauwa me ra vakavosacataki rau ka vakaviriki talega ena vatu.

6. Na ka oqo e rau sa kila ka rau dro kina koro levu ena vanua vaka Likeonia, o Lisitira kei Tapi kei na veikorokoro vakavolivolita.

7. Mai kea e rau vunautaka kina na kosipeli.

Qaravi Matakau E Lisitira

8. E dua na tamata e tiko mai Lisitira sa malumalumu na yavana ka sa dabe voli ga, e lokiloki sara ga mai na kete i tinana, se bera vakadua ni bau lako o koya.

9. Na tamata oqo e vakarorogo tiko ena i vunau i Paula, E raici koya vakadodonu mai o Paula ka Siqema rawa ni tiko vua na vakabauta me vakabulai kina,

10. Sa vosa yani vua ena domo levu sara, "Mo tucake vakadodonu ena yavamu!" a sa rika o koya ka veilakoyaki.

11. Ni ra sa raica na lewe vuqa na ka sa cakava oqo o Paula, era sa tabalaka cake na domodra ka tukuna ena vosa vaka Likeonia, "Sa lako sobu mai vei keda na kalou ena yago vakatamata!"

12. O Panapasa era sa vakatoka me Jupita, o Paula baleta ni o koya ga sa dau vosa tiko, era vakatokai koya me Makuri.

13. Ena matamata ni koro levu oqo e dabe toka kina na vale ni soro ka dauqaravi kina o Jupita, na kena bete levu sa tubera mai e dua na bulumakau tagane levu ka vakasalusalu tu mai, mera sa mai cabora kei ira na lewe vuqa e dua na vakacaboi soro.

14. Ia ni rau sa rogoca nai apositolo o Panapasa kei Paula, e rau sa dresulaka na nodrau i sulu ka cici yani vei ira na lewe vuqa, ena nodrau kacivaka vei ira.

15. Ka vaka, kemudou na tamata, keirau talega na tamata vakataki kemuni, na cava dou cakava kina na ka oqo? Keirau vunautaka veikemuni mo dou biuta na ka mate oqo ka qarava na Kalou bula, o koya ka bulia na lomalagi, na vuravura, na wasawasa, kei na ka kecega era tu kina,

16. Ena veigauna sa oti yani e liu, sa vakatara o koya mera cakava ga na ka era via cakava na veimatanitu.

17. "E sega ni vakatara o koya me sega na ka me vakadinadinataki Koya, sa vakaraitaka Nona loloma ena Nona vakatauca na uca mai lomalagi mera tubu ka matua kina na kakana, edau conaka vakavinaka na noda bula ena kakana kei na vakavinavinaka.

18. E dina ni rau cavuta tiko na veivosa oqo vei ira, ia e rau sa sagasagai ira dredre ena nodra sa via vakacabora na nodra i soro vei rau.

Vakaviriki Ena Vatu, Rau Dro Ki Tapi

19. Era lako sara mai kea na Jiu mai Anitikoki kei Ikoniomi; mera mai cikevaki ira na lewe vuqa oqo, era sa vakaviriki Paula ena vatu ka yarataki koya kina i bili ni koro, ni ra sa kila sa davo matemate tu o koya.

20. Ia ni ra sa mai tucake vakavolivoliti koya na tisaipeli, sa tucake o koya ka lako kina koro levu o ya. Ena siga ka tarava e rau sa biubiu mai keya kei Panapasa ka lako ki Tapi.

Vakayaloqagataki Na Lotu Vou

21. E lewe levu e rau vakayacori ira mera tisaipeli ni rau sa vunautaka oti na kosipeli ena koro levu o ya, e rau sa qai lesu tale ki Lisitara, Ikoniomi kei Anitioki,

22. Ena nodrau i lakolako oqo e rau veivakayaloqagataki ka tataunaka vei ira na tisaipeli mera tudei ka me tubu cake tikoga na nodra vakabauta nira vakararawataki, e rau tukuna vei ira, "Na bula Sega ni mudu e rawati ni da lako curuma na veivakararawataki."

23. Rau sa qai lesia tiko eso me qase ni vei soqosoqo lotu oqori, rau dau masu ka lolovaki ira ena nodrau cabori ira tiko vua na Turaga ena vuku ni nodra vakabauta.

24. E rau sa lako siviti Pisitia ka rau la'ki yaco sara ki Pamifilia.

25. Ni rau sa vunautaka oti na vosa ni Kalou mai Perika, rau sa lako sobu ki Atalia.

26. Mai keya rau sa soko lesu tale ki Anitioki na vanua rau a tekivu mai kina, ka rau vakavinavinakataka na loloma ni Kalou vei rau, ni mai vakacavari vakavinaka na cakacaka rau a lesi kina.

27. Ia ni rau sa yaco ki Anitioki e rau sa kacivi ira taucoko sara na lewe ni lotu mera soqoni vata mai, e rau sa solia na nodrau i tukutuku ni kaulotu kei na veika e cakava na Kalou, ena Nona dolava na katuba mera vakabauta kina na kai Veimatanitu Tani.

28. E rau sa tiko tale mada vakalailai kei ira na tisaipeli mai Anitioki.

Duidui Baleta Na Veicilivi

15. Ena nodrau tiko mai Anitioki o Paula kei Panapasa, eso na tamata era lako sobu mai Jutia ka mai vakatavuvulitaka vei ira na veiwekani, ka vaka, "Kevaka mo dou na sega ni cili me vaka na vunau i Mosese, ena sega ni rawa mo dou na vakabulai."

2. E rau veileti ka veivosaki sara kina vakaukauwa kei ira o Paula kei Panapasa, era sa mani veilesi kina nai soqosoqo lotu me sa digitaki o Paula kei Panapasa kei na vica na turaga, meratou sa na kauta cake nai vakavuvuli oqo, vei ira na apositolo kei ira na qase ni lotu mai Jerusalemi, se cava na nodra vakatulewa.

3. Era sa qai mai veitalatala vei iratou o ira nai soqosoqo lotu ena nodratou i lakolako ki Jerusalemi, e ratou lako curumi Finiasi kei Samaria mera sikovi mai kina na lewe ni lotu, e ratou tukuna vei ira ni sa levu na kai Matanitu Tani era sa lotu, nai tukutuku oqo sa ka ni reki sara vei ira.

4. Ni sa yaco mai nai lakolako ki Jerusalemi, era sa wawa tu mai ena veikidavaki o ira nai soqosoqo lotu, ira nai apositolo kei ira na qase ni lotu; e rau vakaraitaka sara vei ira nai tukutuku ni nodrau cakacaka kei na nodrau sarava na liga ni Kalou.

5. Ia eso vei ira sa mai lotu era se semati ira tu ga ena bula ni Farisi, era sa tucake, ka tukuna, "O ira oqori e dodonu mera cilivi, me vakaroti vei ira me kakua ni kau tani na Vunau i Mosese me maroro tikoga."

Lewe Ni Bose Mai Jerusalemi

6. Na leqa oqo sa dua ga kina nodrau bose vata nai apositolo kei na qase ni lotu me ratou dikeva matua mada.

7. Ni sa rui levu na kena veivosakitaki tiko, sa tucake o Pita ka tukuna: Kemudou na veiwekani, dou sa kila vinaka ni Kalou e digitaki au mai vei kemudou ena gauna sa oti, me'u vunautaka nai tukutuku vinaka vei ira na Veimatanitu Tani, me rawa talega ni ra vakabauta.

8. Io na Kalou sa kila na yalo ni tamata, ena kena vakadinadinataki ena nona solia na Yalo Tabu vei

ira na kai Matanitu Tani me vaka ga na kena soli vei keda,

9. Sa sega kina ni tiko e dua na duidui vei ira vata kei keda, na yalodra sa vakasavasavataki ena vuku ni vakabauta.

10. O koya oqo, na cava mo dou via vakatovolea kina na Kalou, ena nomudou vesuka nai vua ena domodra na tisaipeli, o koya era sa sega ni rawata rawa o ira noda qase kei keda talega?

11. Dou sega beka ni vakadinata, ni oi keda kece eda vakabulai ena sala vata ga era vakabulai kina, ena noda vakabauta na Turaga o Jisu Karisito.

12. Ni rau sa vakamacalataka o Paula kei Panapasa na ka veivakurabuitaki kei na veivakatakilakila eso, sa kitaka na Kalou vei ira na kai Matanitu Tani, sa sega tale ni dua vei ira me vosa.

13. Ni sa oti na nodrau i vakamacala, sa vosa o Jemesa, ka vaka, kemudou na veiwekani dou vakarorogo mada mai vei au:

14. Sa tukuna oti o Saimoni na nona lako na Kalou vei ira na Veimatanitu Tani, ka la'ki kauta mai kina e dua na kawa tamata me vakalagilagi kina na yacana.

15. Na ka oqo era sa tukuna tu mai na parofita, me vaka sa volai:

16. Au na lesu tale mai ni sa oti oqo

Au na tara tale na vale ni soroi Tevita, ni sa kasura sobu;

Au na vakavoutaka na vanua sa vakacacani, me vakacokotaki tale;

17. Me ra raica kina na Turaga o ira na tamata kecega, kei ira na kai Matanitu Tani era sa vakatokai ena yacaqu, sa tukuna na Turaga o koya sa cakava tiko na ka kecega oqo.

18. Sa vakatakila na Kalou na nona cakacaka kecega oqo, ka tekivu mai nai vakatekivu.

19. O koya oqo au sa lewa kina meda kakua ni i tatao tale tiko vei ira na kai Matanitu Tani, ena nodra sa via veisau mai vua na Kalou.

20. Ia me da sa vola vei ira mera maroroi ira mai na kakana sa cabori kina matakau, na veibutakoci (dautagane, dauyalewa), na manumanu kunati na domona kei na kena dra.

21. "Nai tukutuku kei Mosese oqo, sa dau vunautaki makawa tu mai vei ira na Jiu ena vei korokoro, ka dau wiliki mai ena vei vale ni lotu ena vei Siga Tabu."

Na Lewa Mai Jerusalemi

22. Nai tukutuku oqo era sa taleitaka nai apositolo kei ira na qase ni lotu, vakatalega kina o ira taucoko na lewe ni lotu, era sa mani vakatura me sa digitaki eso mai vei ira ga, me veitmani vei rau o Paula kei Panapasa ki Anitioki, sa digitaki kina o Jutasa sa vakatokai talega o Parisapa kei Sailasa, e rau vakaitutu ena i soqosoqo lotu.

23. Era sa vola e dua nai vola, me ratou kauta, ka vaka koto oqo na lewe ni vola:

O iratou nai apositolo, na qase ni lotu, kei ira na lewe ni lotu kece, vei ira na veiwekani sa kai

Matanitu Tani era sa tiko mai Anitioki, Siria kei Silisia; keimami sa loloma tu yani.

24. Keimami sa mai rogoca ni so ga eke vei keimami era lako yani ekeri, ka la'ki vakayalolailaitaki kemudou ena vosa era cavuta, era vaka veilecayakitaki kemudou sara ga, ni ra tukuna, e dodonu mo dou cilivi me maroroi tiko kina na dina ni vunau – e sega ni dua nai vakaro vaka oqo keitou vakatara me tukuni –

25. Keimami sa mai dikeva matua ka vakatulewa sa ra kina vakamatua, ka keimami sa duavata kina me rau sa digitaki na turaga e rua oqo, merau na tomani rau na neimami gone lomani o Panapasa kei Paula,

26. Oi rau oqo, sa ka wale tu vei rau na nodrau bula, ena vuku ni yaca ni noda Turaga o Jisu Karisito.

27. O koya oqo keimami sa talai Jutasa kei Sailasa, me rau na la'ki cavuta sara ga yani ena gusudrau na ka keimami sa vakadonua vata.

28. Ena marautaka na Yalo Tabu kei keimami talega, me kakua ni kani voraki vei kemudou na bula ena i vunau:

29. Na vakatatabu ni kania na kakana cabori kina matakau, na dra ni manumanu kunati kei na laukana ni lewena kei na vakatatabu ni veibutakoci. Kevaka mo dou maroroi kemudou mai na veika oqo, ena uasivi cake nomudou bula ka dou na tamata qaqa.

Tomani Tikoga Na Cakacaka E Siria

30. Ni ratou sa talai yani, e ratou sa vakadodonu sara ki Anitioki; ka kacivi ira vata mai na lewe ni lotu, sa qai soli vei ira nai vola.

31. Ni sa wiliki oti vei ira nai vola, era sa reki ena vuku ni veivakayaloqaqataki.

32. O Jutasa kei Sailasa e tiko talega vei rau nai solisoli ni vunautaka na vosa ni Kalou, edau balavu na nodrau wasea vei ira na lewe ni lotu na vosa ni Kalou, ena nodrau veitarai cake ka veivakaukawataki.

33. Ni oti e vica na siga nodratou tiko e kea, era sa qai cakava e dua na veitalatala na veiwekani vei iratou, ena nodratou sa lesu tale vei ira na talai ratou mai.

34. Ia sa gadreva o Sailasa me sa tiko mada ga e kea.

35. Rau sa tiko talega e Anitioki o Paula kei Panapasa, me rau veitmani vei ira eso, ena kena vunautaki ka vakatavuvulitaki na vosa ni Turaga.

Veileti Baleti Joni Marika

36. Ni sa oti e vica na siga sa tukuna o Paula vei Panapasa, "me daru sa lesu tale mada ena veikoro. Daru a vunautaka mai kina na vosa ni Turaga, me ra sikovi tale mada na veiwekani se ra sa vaka tu E vei."

37. Sa nanuma kina o Panapasa me lako vata talega kei rau o Joni sa vakatokai o Marika.

38. Ia sa sega ni vinakata o Paula na vakatutu nei Panapasa, ni o koya mada ga na gone oqori e biuti

kedaru tu vakasakasaka mai Pamifilia ka sega ni vinakata me lako vata kei kedaru kina cakacaka.

39. A sa tubu kina e dua na veileti kaukauwa sara vei rau, na duidui oqo e rau veitawasei kina. Sa kauti Joni Marika kina o Panapasa ka rau soko ki Saipurusi;

40. Ia o Paula sa digitaki Sailasa, era sa vosa vakalouvinakataki rau ena loloma ni Kalou na veiwekani, rau sa qai lako.

41. Ea lako sara ki Siria kei Silisia ena nona vakaukauwataki ira na soqosoqo lotu.

Tomani Paula Kei Sailasa O Timoci

16. Nai lakolako oqo e la'ki yaco sara ki Tapi kei Lisitira. Ka raica, e dua na tisaipeli sa tiko kina, na yacana o Timoci, na tinana e Jiu ka marama lotu, ia na tamana ga e kai Kiriki.

2. Sa vinaka na kenai rogorogo vei ira taucoko na veiwekani mai Lisitira kei Ikoniomi.

3. Sa taleitaka sara ga o Paula me kauti koya a sa ciliva rawa e liu me baleti ira na Jiu ena yasana o ya, ni ra sa kila taucoko tiko ni kai Kiriki na tamana.

4. Ni rau lakova taucoko tiko na veikoro lelevu kece, e rau sa vakaraitaka sara tikoga vei ira na macala ni tukutuku ni bose, me baleti ira na kai Matanitu Tani ka a bosei mai Jerusalemi, vei ira nai apositolo kei ira na qase ni lotu.

5. Sa vakaukauwataki kina ena vakabauta nai soqosoqo lotu, ka tubu cake talega nai wiliwili ni tamata era lotu mai e veisiga.

Na Kaci Mai Masitonia

6. Ni ratou lakovi Firijia yani kei na vanua vaka Kalatia sa tarova e kea vei ratou na Yalo Tabu meratou kakua ni vunautaka na vosa mai Esia.

7. Ratou sa sasaga meratou yaco ki Misia ka lako sara ki Picinia, qai vosa tale na Yalo Tabu me ratou sa yaco ga e kea.

8. E ratou sa mani lako siviti Misia ka lako sobu sara ki Tiroa.

9. Sa raica o Paula ni moce tu ena bogi e dua na raivotu. Ni tucake tu e dua na kai Masitonia ka vakamasuti koya tiko mai, ka vaka, "Mo lako mada mai ki Masitonia ka mai vukei keimami."

10. Ni sa raica oti na raivotu, vakasauri na nona sa vinakata me lako ki Masitonia, ni sa qai vakadeitaka ni Turaga e kacivi ratou me vunautaki mai kea nai tukutuku vinaka.

Papitaisotaki O Litia E Filipai

11. O koya oqo keitou sa vodoka e dua na waqa mai Tiroa ka soko vakadodonu sara ki Samoceresa, ena siga ka tarava ki Niapoli,

12. Mai kea ki Filipai edau vakasakiti sara na koro levu oqo, ka tiko ena yasana vaka Masitonia na koro oqo e qali kina matanitu levu o Roma keitou tiko e kea me vica tale na siga.

13. Ia ni sa Siga Tabu keitou dau lako yani ki na taudaku ni koro, ka lako sara kina bati ni uciwai

ena vanua sa dau vakayacori tiko kina na masumasu; keitou veivakavulici ena vosa ni Kalou vei ira na marama era dau soqoni tiko kina.

14. E dua vei ira na yalewa sa rogoci keitou o Litia. A yalewa ni Ceataira ka dau volitaki sulu lokaloka, sa qarava makawa tiko mai o koya na Kalou. Sa dolava na Kalou na yalona me tugana kece kina o koya na vosa i Paula.

15. Ni sa papitaisotaki oti o koya kei ira na nona lewe ni vuvale, sa mai vakamasuti keitou, ka vaka, "Kevaka dou sa raica dina vei au ni'u dau yalodina vua na Turaga, dou lako mada mai ka mai tiko ena noqu vale." Sa cikevi keitou tikoga o koya me yacova ni keitou sa vakadonuya.

Bala I Vale Ni Veivesu O Paula Kei Sailasa

16. Ena dua na gauna ni keitou lako kina vanua sa dau caka kina na masumasu, keitou qai sota kei na dua na goneyalewa sa curumi koya tu e dua na yalo ni daurairai, edau vakavutuniyautaka sara vakalevu na nona turaga ena parofisai vakailasu.

17. Na goneyalewa oqo sa muri Paula kei keitou tiko, ena nona kacivaka, ka vaka, "Oiratou na tamata oqo e ratou sai talatala ni Kalou cecere sara, e ratou mai vunautaka tiko vei keda na sala ni veivakabulai."

18. Ena veisiga taucoko sa dau kacivaka tiko vaka oqo na goneyalewa, ia sa vakararawataki Paula sara vakalevu na vosa sa cavuta tiko, sa qai vuki vua na yalo ca oqo o Paula ka tukuna, "Au sa vakaroti iko ena yaca i Jisu Karisito mo lako tani mai vua." Ena auwa vata tikoga o ya sa lako tani kina na yalo ca oqo.

19. Ia ni sa raica na nona turaga na goneyalewa oqo, ni sa yali tani na ka e ratou dau vutuniyau tiko kina, e ratou sa tauri Paula kei Sailasa vakaukauwa, ka yarataki rau yani kina vanua ni veivoli vei ira na veiliutaki.

20. Era sa qai kauti rau kina mataveilewai, ka tukuna, oi rau na tamata oqo e rau Jiu, ka rau sa vakacala vakalevu na koro levu oqo.

21. "E rau sa mai vakavulica tale tikoga e dua nai tovo vou ka veisaqasaqa kei na lawa ni matanitu levu oqo o Roma."

22. Era sa tucake na lewe vuqa ka cicivi rau yani; era luvata tani na nodra i sulu o ira na turaga ni lewa, ka vakarota me rau mokulaki ena kau.

23. Ni rau sa vakanakuitaki oti vakaukauwa, era sa qai biuti rau kina loma ni vale ni veivesu, era sa vakaroti koya nai vakatawa ni vale ni veivesu, kevaka me rau dro ena vakamatei.

24. Ni tu vua na lewa, sa biuti rau sara ga ena rumu duadua ka tiko sara eloma, sa vesuka vata vakaukauwa na yavadrau kei na dua na kaukamea ni rumu o ya.

Sa Vakabulai Na Ovisa Ni Vale Ni Veivesu Ni Filipai

25. Ia ni sa lomaloma ni bogi na vanua sa masu ka lagasere vua na Kalou o Paula kei Sailasa, era sa vakarogoci rau o ira na kaivesu.

26. Ka vakasauri ga sa yaco e dua na uneune levu, e yavalati sara ga na yavu e toka kina na vale ni veivesu; ka vakasauri talega na kena sa tatadoladola na vei katuba kecega kei na kena sa tasere talega na kedra I vesu kecega.

27. A sa yadra mai na moce nai vakatawa ni vale ni veivesu, ka raica ni sa tadola kecega na katuba ni vale ni veivesu, sa kila o koya ni ra sa dro kece na kaivesu, sa sega tale ni bera nona sa ucuna mai na nona i seiwau me sa vakamatei koya ga kina.

28. Ia sa kaci mai ena domo levu o Paula, ka vaka, "Mo kakua ni vakamatei iko, ni keimami se tiko taucoko ga oqo."

29. Sa kaciva o koya me kau mada mai e dua na cina, sa cici yani ena sautanini ka tekiduru sobu e matadrau o Paula kei Sailasa.

30. Sa kauti rau ki tuba, ka vakamamasu vei rau ka vaka, "Oi kemudrau saka na turaga, a cava me'u na cakava me'u bula kina?"

31. E rau tukuna vua, "Mo vakabauta na Turaga o Jisu Karisito, o na vakabulai kina o iko, kei ira taucoko nomu lewe ni vuvale."

32. E rau sa wasea vua na vosa ni Turaga vei ira talega era tiko e nona vale.

33. Ena bogi tikoga o ya sa kauti rau o koya ka la'ki savata vinaka na mawe ni nodrau mavoa. Ka sa papitaisotaki sara ga o koya kei ira kece nona lewe ni vuvale.

34. Sa kauti rau ki nona vale, ka cakava e dua na magiti levu vei rau, ni sa rui rekitaka vakalevu na nona sa mai vakabauta na Kalou kei ira na nona lewe ni vuvale.

Bese Ni Lako Vakavuni O Paula

35. Ni sa mataka cake sa talatala yani na mataveilewai vei iratou na ovisa, ka vaka, "Me rau sa sereki na tamata oqori me rau lako."

36. Sa tukuna na vosa oqo nai vakatawa ni vale ni veivesu vei Paula, ka vaka, ratou sa veitalai tiko mai na mataveilewai mo drau sa sereki. O koya oqo mo drau sa lako, ka lako yani ena vakacegu.

37. Ia sa tukuna vei ira o Paula, "Ena sega ni rawa mera cakava vaka oqo vei keirau! Ni ra mokulaki keirau ena matadra na lewe vuqa ka ra biuti keirau kina vale ni veivesu, ni se bera mada ga na veilewai keirau vola kawa bula i Roma, ia oqo era sa qai via sereki keirau vuni me kua ni dua me kila? Me ra lako sara ga mai, mera mai sereki keirau."

38. Na vosa oqo era la'ki tukuna na ovisa kina mataveilewai, ni ra sa rogoca ni rau kai Roma era sa rere vakalevu sara.

39. Era sa lako mai, ka mai kere veivosoti vei rau kei na nodrau sa kerei vakabibi me rau sa lako ki tautuba, me rau kakua tale ni tiko ena loma ni koro.

40. E rau sa lako tani mai vale ni veivesu ka la'ki veisiko ena vale nei Litia; na vanua era dau soqoni kina na veiwekani, rau vunau ni veivakayaloqataki vei ira, rau sa qai lako yani.

Vunautaki O Karisito ECesalonaika

17. E ratou lako sivita mai na koro levu o Amifipoli kei Apolonia, ka ratou lako sara ki Cesalonaika, a sa tiko kina e dua na nodra vale ni lotu na Jiu.

2. Me vaka ga sa dau i tovo tu i Paula, me dau lako yani vei ira ena nodra lotu, ena tolu na Siga Tabu e veiwasei kina vei ira o Paula ena i Vola Tabu,

3. E vakamacalataka ka vakaraitaka ni o Karisito e dodonu me kune rarawa, me mate, ka tukace tale mai na mate, au tukuna oqo vei kemudou, "O Jisu ga au vunautaka tiko oqo vei kemudou, sai Koya na Karisito."

4. E so vei ira na vakarorogo sa tarai na yalodra me ra sa muri Paula kei Sailasa; oqo e wili kina e lewe levu sara na tamata lotu dina era kai Kiriki, kei na vica tiko na marama era vakaitutu e cake.

Veivakamavoataki Ena Vale I Jesoni

5. Ia o ira na Jiu lomaqa sa vuvu, era vakasokumuni ira vata mai na dauvakacaca ka ra dau tu ena loma ni koro levu, me sa yaco e dua na vakacaca levu, na vakacaca oqo me basuraki kina na vale i Jesoni, me rawa ni biu mai tuba o Paula kei Sailasa, me rau na la'ki lewai ena matana levu.

6. Ia ni rau sa sega ni laurai kina, era sa tauri Jesoni kei na so na lewe ni lotu, ka yarataki iratou yani vei ira na veiliutaki ena loma ni koro levu oqo, era kacivaka tiko oiratou na tamata oqo e ratou vakatanitaka tiko nai vakavuvuli kei vuravura, e ratou sa lako mai vei keda.

7. "O Jesoni sa vakacurumi rau e nona vale, kei na ka kece e ratou cakava sa veisaqasaqa sara ga kei na lawa i Sisa, ni tukuni e dua tale tiko na tui - oqori o Jisu."

8. Ni ra sa rogoca na veika oqo nai liuliu ni koro kei ira na lewe vuqa, era sa rarawa sara ga vakalevu.

9. Ni sa mai tauri taucoko nai vola tukutuku vei Jesoni kei ira na kena vo, era sa qai laivi iratou me ratou lako.

Veiqaravi Vakalotu E Peria

10. Na ka era cakava na lewe ni lotu, era sa vakatotolotaka na nodrau vakau ena bogi ki Peria o Paula kei Sailasa. Ni rau sa yaco yani ki keya, e rau lako vakadodonu sara kina nodra vale ni lotu na Jiu.

11. E vinaka cake sara na nodra bula vakayalo mai vei ira na kai Cesalonaika, ni ra sa dau vakarautaka tu na yalodra mera ciqoma na vosa ni Kalou, era sa dau vakasaqara ena i Vola Tabu ena i veisiga, me ra kila na dina ni vosa ni Kalou.

12. Na kenai vakaraitaki ni lewe levu era sa mai lotu kina, ka so sara ga vei ira na marama ni Kirisi era vakaitutu e cake ka vaka talega kina eso vei ira na turaga.

13. Ia ni ra sa kila rawa na Jiu mai Cesalonaika ni sa vunautaka tiko o Paula na vosa ni Kalou mai

Peria, era sa qai lako mai ka mai vakavuna e dua na tiko yavavala vei ira na lewe ni vanua.

14. Ni ra sa kila na lewe ni lotu era sa sega ni vakaberabera ena nodra sa vakauti Paula me soko tani yani e wasawasa, ia o Sailasa kei Timoci e rau tikoga e Peria.

15. E so vei ira na veitmani kei Paula era kauti koya sara ki Aceni, sa qai vakauta mai kea e dua nai tukutuku o Paula vei Sailasa kei Timoci, me rau mai tomani koya e kea, sa mani rau biubiu mai.

Ira Na Tamata Vuku E Aceni

16. Ni waraki rau tiko mai Aceni o Paula, sa vusolo na yalona ena nona rarawataka ni sa raica, na kena duri tu ena veiyasa ni koro levu oqo na Kalou matakau.

17. Na ka oqo sa lako kina o koya ki na vale ni lotu vei ira na Jiu, kei ira na kai Matanitu Tani sa lotu tiko, me wasea vei ira na cala ni matakau, ka la'ki wasea talega ena veivanua era dau osota tu na tamata, ena loma ni koro levu oqo.

18. E sota talega kei ira na tamata e tu vei ira na vuku vakavuravura, ka ra vakatokai na Epikuro kei na Sitoike. Ni vunautaki Jisu vei ira kei na nona tucake tale, e so e tukuna, oqo e dua na tamata edau levu nona vosa, eso e tukuna e dua tale na kalou tani e usumaka tiko o koya meda taura.

19. A ra sa tauri koya ka kauta kina vanua cecere i Arepakusi, ka tarogi koya, erawa ni keimami kila nai vakavuvuli vou cava o mai vosataka tiko oqo vei keimami?

20. "Ni keimami se qai rogoca vakadua ena daligai keimami na ka oqo. O koya oqo keimami via kila nai balabale dina ni veika keimami rogoca."

21. Vei ira na kai Aceni kei ira na tu vakavulagi kina, e sega ni dua na ka mera dau malele kina, ka vaka vo duadua ga ke ra rogoca e dua nai tukutuku vou.

Na Nona Vosa Vei Ena Vale Levu (Aropakasi)

22. Sa qai lako o Paula me tucake tu mai ena vanua cecere, ka dau nodra i sotasota na tamata vuli ka kila ka o Arepakusi, ka tukuna mai, oi kemudou na kai Aceni, ni'u veiraiyaki ena veisaqata ni koro, au raica rawa na levu ni lotu dou dau cakava.

23. Ni'u lakova yani na veisaqata ni koro au raica na vanua ni nomudou dau lotu, au mani raica e dua nai cabocabo ni soro sa volai koto vaka oqo:

KI VUA NA KALOU SA SEGA NI KILAI.

Au tukuna vei kemuni, na cava o ni via lotu kina vua e dua na Kalou o ni sega ni kila:

24. Na Kalou ka bulia na vuravura kei na ka kecega sa tu kina, o Koya ga sa Turaga mai lomalagi kei vuravura oqo, sa sega ni tiko o koya ena vei vale ni lotu eda tara ena ligada.

25. E sega ni qaravi o Koya ena ka e bulia na tamata e ligana, ni sega vua na leqa, o koya ga e

solia tiko na bula, na cagi meda ceguva kei na ka kecega.

26. E bulia o koya nai matai ni tamata (Atama) me vakai vakawataka na kawa tamata kecega i vuravura, ka sa lewa talega na nona cadra cake e dua na tamata kei na nona dromu sobu, kei na yalayala ni vanua me taukena,

27. Sai naki kecega ni ka oqo mera vakasaqarai Koya ka kunei Koya sara, ni sa sega ni yawa o koya mai vei keda;

28. Ni sa vu ni noda bula o koya, noda rawa ka kei na ka eda taukena, me vaka na ka e tukuna e dua nomudou dau ni serekali, 'Oi keda talega na luve ni Kalou.'

29. O koya oqo ni sa luve ni Kalou meda kakua kina ni nanuma ni Kalou e tautauvata kei na koula se siliva se na vatu se, na ka e ceuta ga na tamata ena nona vakasama.

30. E dina sara, na Kalou sa guilecava na gauna ni lecaika vaka oqori, ia sa vakarota e daidai na tamata kecega ena veivanua kecega mera veivutuni.

31. "Baleta ni sa lokuci oti tu na siga ena lewai kina na vuravura ena Nona lewa dodonu, mai vua e dua na tamata sa lesia tu o Koya, me na vakayacora nai tavi oqo. Ena vakadinadinataka o Koya vei ira na tamata ni o koya oqo, ena Nona vakaturi Koya cake mai na mate."

32. Ni ra sa rogoca ni dua na tamata e tucake mai na mate, era qai vakasesei koya, e so tale era tukuna vua, "Keimami na via rogoci iko tale ena ka o cavuta tiko oqo."

33. Sa biuti ira o Paula ka lako tani mai vei ira.

34. E lewe vica era tomani koya ni ra sa mai vakabauta, e dua vei ira o Taionisio mai na mata bose cecere na Arepakusi, e dua talega na yalewa na yacana o Tamarisi kei na so tale.

Veiqaravi Vakalotu E Koronica

18. Ni sa oti na veika oqo, sa biubiu mai Aceni o Paula me lako ki Koronica.

2. A sa kunea kina e dua na Jiu ka yacana o Akuila, sa sucu mai Ponito, o koya kei na watina o Pisisila, e rau se qai yaco walega mai ena nodrau lako mai Itali (baleta nai vakaroi Kilotiu, me ra lako tani taucoko mai Roma na Jiu); sa lako o Paula vei rau.

3. Sa la'ki tiko vata kei rau e nodrau vale o Paula ka cakacaka vata kei rau, ni rau dau cula vale laca na veiwatini oqo ka tautauvata talega kei Paula.

4. Ena vei SigaTabu sa tu o Paula ena vale ni lotu me vakamacala vei ira na Jiu kei ira na kai Kiriki me rawai ira.

5. Ni rau sa yaco mai o Sailasa kei Timoci ena nodrau sa lesu mai Masitonia, sa sega ni qai cegu tiko o Paula, ena nona vunautaka tiko vei ira na Jiu, ni sa Karisito o Jisu.

6. Ia ni ra saqati koya ka vosavakacacataki koya tikoga na Jiu, sa kureitaki o koya na kuvu ni qele mai na nona I sulu, ka tukuna vei ira, "Na

nomudou mate sa na baleti kemudou ga, Au sa vuluvulu mai kina. Tekivu oqo, Au sa na golevi ira sa na kai Veimatanitu Tani."

7. A sa lako tani mai kea, ka lako kina vale ni dua na tamata ka yacana o Jasitusi, e tamata lotu dina, na nona vale e toka tikiva na vale ni lotu.

8. Nai liuliu ni vale ni lotu o Kirisipo sa vakabauta na Turaga, kei ira talega nona matavuvale. E lewe levu vei ira na kai Koronica ni ra sa rogoca, era sa vakabauta era sa papitaisotaki sara.

9. Ena dua na bogi a vosa kina na Turaga vei Paula ena raivotu, "Mo kakua ni rere, ia mo vosa tikoga, me kua ni dua na gauna mo cegu kina,

10. "Ni'u sa tiko vata kei iko, ena sega ni rawa ni dua me via vala vata kei iko me vakacacani iko, ni lewe levu vei ira ena koro levu oqo sa Noqu tu."

11. Sa tikoga mai kea ena nona veivakavulici tiko ena vosa ni Kalou, me rauta ni dua na yabaki ka vula ono.

12. Ia ni sa mai kovana e Akaia o Kalio, era sa lomavata na Jiu mera lako ka tauri Paula vakaukauwa, era sa qai kauti koya kina i tikotiko ni veilewai vua na kovana,

13. Era tukuna, "Na tamata oqo sa cikevaka tiko vei ira na tamata, me ra qarava na Kalou ka sega ni vaka nai valavala ni vunau."

14. Ni vakarau me vosa yani o Paula, sa vuki o Kalio ka vosa vei ira na Jiu, kevaka e voroki na lawa ni matanitu ena kisi oqo, io, au na vakarogoci kemudou na Jiu.

15. "Ia kevaka me dua ga na veiletitaki ni tutu se dua na vosa vakasabalia, se dua nomudou lawa vaka Jiu, mo dou sa raica mada ga, na mataqali leqa vaka oqo au sega ni vinakata me'u vakatulewa kina."

16. Sa cemuri ira taucoko mai na i tikotiko ni veilewai.

17. O ira kece na kai Kirisi era sa tauri Sosiceni o koya sa lewa na vale ni lotu, era sa qai vakamokulaki koya ena mata ni tikotiko ni veilewai. Ia sa sega sara ga ni via kauwai kina o Kalio.

Lesu Tale Ki Anitioki O Paula

18. E vica tale na siga nona tiko e kea o Paula sa qai tatau ni vakamoce vei ira na lewe ni lotu, ka sokota yani na baravi kei Siria, e rau sa lako vata kei koya o Akuila kei Pirisila mai Kenikiria ka la'ki koti tasi kina o koya ni cakava e dua nona bubului.

19. Ni sa yaco mai Efeso nai lakolako oqo, sa biuti rau tu e keya; ia o koya sa lako ki vale ni lotu ka veiwasei vei ira na Jiu.

20. Era kerei koya me se tei tiko tale mada me vica na siga, e tukuna o koya ni sa sega ni rawa ni sa lekaleka sara tiko vua na gauna.

21. Ni sa vakarau me biuti ira, sa qai tukuna, "E dodonu me'u tiko mai Jerusalemi me donuya na soqo ni marau mai oqo, ia au na lesu tale mai vei kemudou, kevaka sa lewa ni Kalou." A sa cavu i kelekele mai Efeso.

22. Ka la'ki kele tale na waqa ki Sisaria, a sa cabe cake me sotavi ira na soqosoqo lotu, yavi tale mai kea nai kelekele me soko sobu ki Anitioki.

23. Ni nona tiko vakalailai mai kea, sa biubiu tale mai ka lakova yani na veikorokoro ena yasana o Kalatia kei Firijia, ena nona veivakaloqataki kei na nona vukei ira na tisaipeli, mera tubu cake vua na Turaga.

Veiqaravi Vakalotu Nei Apolosa

24. E dua na Jiu na yacana o Apolosa, e a sucu mai Alekisadaria, sa tamata dauvunau, ka qasenivuli titobu ni Vola Tabu, a sa lako mai o koya ki Efeso.

25. Na tamata oqo e sega ni vakamelei rawa na titobu ni nona i vakavuvuli kei na nona i vunau baleta na Turaga, e dina mada ga ni kila tu ga o koya e dua na tamata o Joni na dauveipapitaisotaki, ka sega tale ni dua e se kila o koya.

26. Ni vosa ena loma ni vale ni lotu e sega ni dau rere, Ena dua na siga e rau rogoci koya o Akuila kei Pirisila ni vosa tiko baleta na Turaga, ni oti mai na nona vunau katakata, rau sa qai kauti koya vakatikitiki ka la'ki vakamacalataka vua na bula i Karisito ni sa oti mai na gauna i Joni.

27. Sa mani nanuma o Apolosa me lako ki Akaia, era vukei koya na lewe ni lotu ena nodra volavola vei ira na lewe ni lotu mai kea mera ciqomi koya, ni sa yaco yani e vakatatataki cake na lewe ni lotu ena nona talaucaka nai tukutuku ni vakacegu.

28. E sega ni lolou sobu o koya ni tu ena matadra na lewe vuqa me vakacalai ira na Jiu, sa dusimaka ga vei ira nai Vola Tabu ni sa Karisito o Jisu.

O Paula E Efeso

19. Ni se tiko mai Koronica o Apolosa, sa muria mai na yasana mai cake (Kalatia) o Paula ka yaco mai ki Efeso. E kea e sotava kina eso na tisaipeli.

2. Sa tukuna vei ira, "Dou sa rawata li na Yalo Tabu ni dou sa vakabauta?" Era sa tukuna vua, "Keimami se bera sara ga ni rogoca vakadua ni tiko e dua na Yalo Tabu."

3. Sa tukuna vei ira, "Ena yaca i cei dou sa papitaisotaki kina?" Era tukuna vua, "Ena yaca i Joni na dauveipapitaisotaki."

4. Sa tukuna o Paula, "O Joni e veipapitaisotaki ena papitaiso ni veivutuni, ena nona tukuna tiko e dua ena muri au mai mo dou vakabauti Koya, oqori e tukuni Jisu Karisito."

5. Nira sa rogoca oqo, era sa papitaisotaki sara ga ena yaca ni Turaga o Jisu.

6. Ia ni sa tabaki ira o Paula ena ligana, sa sobuti ira na Yalo Tabu, era sa vosataka kina na vosa tani kei na parofisai.

7. Vei ira na tiko oqo e rauta ni ra lewe tinikarua taucoko.

8. Ena vei Siga Tabu rauta e vula tolu e vunau tiko kina vakadoudou o Paula ena nodra vale ni lotu, e wasea ka vakaraitaka tiko vei ira na veika ni matanitu ni Kalou.

9. Ia eso e yalo vakavatu ka sega ni via vakabauta, era vosacataka na ka dina me baleta na Sala (Lotu Vakarisito), ena matadra na lewe vuqa, sa mani vakasuka mai kina o koya kei ira na tisaipeli, era sa qai la'ki soqoni tikoga ena rumu ni nona caka vuli o Tirano.

10. E rua taucoko na yabaki nona tiko e keya, ira na Jiu kei ira na kai Kirisi era tiko mai Esia, era sa rogoca taucoko kina nai tukutuku ni Turaga o Jisu.

Vakarokorokotaki O Karisito Ena Cakacaka Veivakurabuitaki

11. Sa solia na Kalou ena ligai Paula me cakava eso na ka veivakurabuitaki,

12. Ni tauri mai na nona tavoi se dua na nona i sulu, me kau ka laki vakotori vua sa tauvi mate e yali na tauvi mate, vei koya talega sa curumi tevoro e dro na tevoro.

13. Ia sa so vei ira na Jiu era dau veilakoyaki ena vei korokoro ena cemuria na tevoro, era sa vakatovolea mera na cemuria talega na tevoro ena yaca ni Turaga o Jisu, e ratou sa qai lako mai vua sa curumi tevoro, ka tukuna, "keitou sa vakaroti iko ena yaca i Jisu o koya sa dauvunautaka o Paula."

14. E ratou lewe vitu talega na veitacini tagane, ka ratou luvei Siva na nodra bete levu na Jiu, e ratou via vakatovolea na ka oqo.

15. Sa qai sauma na tevoro ena gusui koya sa curumi tiko, ka vaka, "O Jisu au kila, o Paula talega au kila; ia o cei oi kemudou?"

16. Qai rikavi ratou mai na tamata sa curumi koya tu na tevoro, ka vaculaki ratou qai basubasuraka na nodratou i sulu, e ratou mamavoavao ka cici yani i tuba ni sa sega tu na nodratou i sulu.

17. Nai rogorogo oqo e kuruseti na vanua o Efeso vei ira na Jiu kei ira na kai Kirisi; ka salavata na nodra rere kei na nodra vakarokorokotaka na Turaga o Jisu.

18. E lewe levu kina vei ira sa lotu, ka se cakava tikoga na vakatevoro era sa lako mai ka vakatusa na ka era dau cakava.

19. Era kauta mai nai vola ni veika vakatevoro kei nai yaya edau qaravi kina na tevoro, me mai vakamai ena matadra na lewe vuqa. Ni cakacakataki na kenai sau taucoko ni veika sa vakamai oqo, e rauta ni tini na udolu na dola.

20. Oqo e vakaraitaka na kena sa tubu, ka dei, ka sa vakayacoka na vosa ni Kalou ena vanua taucoko o ya.

Na Vakacaca E Efeso

21. Ni sa oti na veika oqo, sa yaco na veivakauqeti ni Yalo Tabu ena loma i Paula, ena nona sa na lako ki Jerusalemi nai lakolako tikoga o ya me butuki Masitonia mada kei Akaia, sa tukuna talega, "Ni oti me'u na butuki Roma sara."

22. Sa tala sara ki Masitonia e lewe e rua rau dau cakacaka vata kei koya, oqori o Timoci kei Irasito, sa tiko tale mada vakalailai mai Esia o koya.

23. Ena gauna vata oqori, sa tubu kina e dua na tiko yavavala levu me baleta na Sala ena vuku ni lotu.

24. Na ka oqo e tekivuna e dua na tamata na yacana o Timitirio, na tamata oqo edau ni caka kaukamea ka dau vakacakacakataki ira na dau ceuceu ena kena dau ceuti na matakau kaukamea levu o Daiana.

25. Ena nona kacivi ira vata mai na dau ceuceu, ka tukuna vei ira, kemudou na turaga, na bisinisi oqo sa rawa tiko kina na noda i lavo.

26. Na ka dou rogoca ka raica tiko oqo e sega ni caka tikoga e Efeso, e yaco taucoko ena vanua vaka Esia, na tamata oqo koPaula sa vunautaka vakaukauwa tiko vei ira kece na tamata, ni tukuna tiko, na ka eda cakava ena ligada e sega ni kalou, e lewe levu era sa vakabauti koya.

27. E kuria ni tukuna, e sega walega ni lutu sobu na bisinisi me sega ni rawa mai nai lavo, e sa na kasura sobu talega na vale ni soro totoka i Daiana me sega ni vakasakiti, na kalou yalewa o Daiana nai sarasara ka ra dau raica cake mai, ka sega ni vanua ga vaka Esia o vuravura taucoko.

28. Ni ra sa rogoca, sa ka levu na nodra cudru ka ra kailavaka mai, ka vaka, "Sa levu vakaidina o Daiana na kalou ni kai Efeso!"

29. Sa tubu kina ena koro levu oqo e dua na tiko yavavala, era sa tauri Keio kei Arisitako vakaukauwa oi rau nai tokani i Paula ka rau kai Masitonia, era sa tuiraki rau kina vale ni nodra soqoni vata.

30. Sa baci vinakata o Paula me curumi ira yani na lewe vuqa, ia era sa kerei koya sara ga na tisaipeli me kua ni lako.

31. Eso vei ira na vakaillesilesi e cake ena yasana vaka Esia ka ra nona i tokani, era vakauta mai nai tukutuku vua me maroroya nona bula me kua ni lako kina vale ni nodra soqoni vata.

32. Sa mauwe na loma ni vale o ya ena kaikaila, ia e duidui na ka era dui kailavaka mai, e vaka me sega ni matata tiko mada ga vei ira, na ka era la'ki cakava e kea.

33. Sa kau mai o Alekisada, era tauri koya mai na Jiu ka ra mai vakaduria koya e matadra. Sa laveta o koya na ligana me ra vagagalu mada ni via cavuta o koya e dua na ka vei ira na lewe vuqa.

34. Ia ni ra sa kila ni o koya e Jiu, sa qai gu cake ga na domodra ena nodra kailavaka, "Ni sa levu vakaidina o Daiana na kalou ni kai Efeso!" Era kailavaka tu ga me rua na auwa.

35. Sa vakamalumalumutaka sobu na domodra o koya na vunivola levu ni koro oqo, ena nona tukuna oi kemudou na kai Efeso, o ira taucoko na tamata era kila tu ni o Efeso duadua ga na vanua e dau mai qaravi kina na Kalou yalewa levu o Daiana, ai vakatakarakara i Jupita ka lutu sobu mai lomalagi?

36. Na dina oqo ena sega ni rawa me tabonaki, mo dou kakua ni kitaka e dua nai tovo ca dou galu ga.
37. Ni dou sa tuiraki rau tu mai na tamata oqo eke, rau sega ni butakoca nai yaya ni vale ni soro, se me rau vosavakacacataka na nomudou kalou yalewa.
38. O koya oqo, kevaka sa via veilewaitaka e dua o Timitirio kei ira vata nona dau ceuceu sa tu na mataveilewai me walia na leqa. E kea na vanua dodonu me kau kina na kisi ni veibeitaki.
39. Ia kevaka mo dou via vaqaqa, na kena dina, sa tu na matabose ni koro me na dikeva.
40. Ena dua na leqa levu vei keda kevaka me na vaqaqa mai na matanitu o Roma na vuni vakacaca levu oqo, au na sega ni rawa me'u solia nai tukutuku dodonu baleta ni sega sara ga ni matata vinaka.
41. Ni sa vosa oti, sa qai tukuna vei ira mera sa dui veisukayaki.

Nai Lakolako E Kirisi

- 20.** Ni sa malumu sobu na mauwe sa qai kacivi ira vata mai na tisaipeli o Paula me vosa ni veitataunaki kei na vakamoce, a sa biuti ira ka lako ki Masitonia.
2. Ena veivanua taucoko e lakova mai e vunau ka vakayaloqaqataki ira na lewe ni lotu,ka yaco sara ki Kirisi.
3. Sa tiko e kea me vula tolu. Era buki veretaki koya na Jiu, sa vakarau biubiu kina o koya me soko ki Siria, sa mani nanuma me lako curumi Masitonia.
4. Sa veitmani kei koya ki Esia o Sopate na kai Peria - kei Arisitako kei Sekutu na kai Cesalonaika, kei Keio na kai Tapi, kei Timoci Tikiko kei Tirofimo na kai Esia.
5. E ratou sa lako rawa e liu nai lala oqo, meratou laki waraki keitou mai Tiroa.
6. Ia sa biuti Filipai mai na neitou waqa ni sa oti na kana madrai sega ni vaka leveni, oti e lima na siga keitou sa qai kele yani ki Tiroa, ka vitu tale na siga neitou tiko e kea.

Veigaravi Vakalotu E Tiroa

7. Ena Siga Tabu ni dovi madrai era soqoni vata mai na tisaipeli ni vakarau biubiu tiko o Paula me lako ena siga ka tarava, e a vunau vei ira o Paula me yacova yani na bogi levu tutu.
8. Ena taba vale e cake na vanua e vakayacori kina na soqoni sa cina wavoki ga,
9. Ni sa vosa tikoga o Paula me lako tikoga nona i vunau e dua na cauravou na yacana o Autiko e dabe tiko ena katuba leka mai cake, ni vakarorogo tiko ena nona i vunau ka sosovu sara tiko, ka sega ni kila ni sa vakanaulu sobu mai nai katolu ni taba vale ka tau ira, ni sa keveti cake sa mate tu.
10. Ia sa lako sobu vua o Paula, tauri koya cake, mokota, ka tukuna vei ira, "Dou kakua ni rarawa sa bula tale o koya!"

11. Sa lako cake tale ka dovia na madrai mera kana ka gunu vata ka vunau tale vei ira me yacova na kida ni mataka, ka sa qai lako.
12. Era sa kauti koya na cauravou oqo ki nodratou ka ra sa marau kina vakalevu.

Mai Tiroa Ki Milito

13. E lako ga e vanua ki Aso o Paula, oi keitou sa soko e liu ni vinakata o koya me taubale me keitou qai laki sota ga i Aso.
14. Ni keitou sa sota mai Aso keitou sa soko vata sara ki Mitilini.
15. Keitou soko yani ena siga ka tarava keitou sivi Kio kina. Na siga tale ka tarava keitou yacovi Samo kina ka vakaruru e Tauluma, na siga ka tarava keitou kele e Milito.
16. Sa sega ni vinakata tiko o Paula me kele tale na waqa i Efeso ena gauna oqo, ni vakatotolotaka tiko me tiko rawa mai Jerusalemi qai yaco na siga ni Penitiko.

Era Sa Vakadreti Na Qase Ni Lotu Mai Efeso

17. Ni sa yacoi Milito sa talatala mera lako mada mai vua o ira na qase ni lotu mai Efeso.
18. Ni ra sa yaco mai vua, sa tukuna vei ira, dou sa kila vinaka nai matai ni siga au yaco mai kina ki Esia, kei na noqu i valavala ena kemudou maliwa ena veisiga kecega.
19. "Au dau tagi vakalevu ena vuku ni ka rarawa edau vakayacori vei au, mai na nodra buki vere ca na Jiu, ia au sa qarava ga na Turaga ena yalo e lokomi;
20. Au sega ni dau vunitaka eso na ka e yaga vei kemudou,ia au a wasea ga vei kemudou ni'u sa vunau, au dau curuma talega nomudou dui veivalevale ni'u vakavulici kemudou,
21. Au sega ni rere me'u tukuna vei ira na Jiu kei ira na kai Kirisi, mera veivutuni ka lesu vua na Kalou ka vakabauta na Turaga o Jisu Karisito.
22. Ia oqo, mo dou raica,sa baci uqeti au tiko oqo na Yalo Tabu me'u lako ki Jerusalemi, au sega ni kila na cava au na la'ki sotava e keya,
23. Ia ena tukuna rawa na Yalo Tabu vei au, na veikorokoro taucoko au na vunau kina, ena waraki au tu mai kina na sinucodo me'u vesu kina kei na veika rarawa tale eso.
24. Ia au sega ni dau via suka i muri ena veika walega oqo; ni noqu bula au sega ni dau wilika me ka talei vei au, me'u vakacavara ga vakavinaka na kaci oqo, ena cakacaka kei nai tavi sa solia mai vei au na Turaga o Jisu, me'u vunautaka nai tukutuku vinaka ni nona loloma na Kalou.
25. Ka raica, dou a dau raici au ni'u dau lako voli yani vei kemudou ena noqu vunautaka ka vakatavuvulitaka na matanitu ni Kalou, ia sa na vakarau oqo mo dou sega ni raici au tale vakadua.
26. Na nomudou mate sa baleti kemudou ga, au sa savasava mai kina.
27. Sa sega tale ni dua na ka me'u sega ni tukuna vei kemudou, au sa tukuna taucoko vei kemudou nai tukutuku ni Kalou.

28. O koya oqo, mo dou vakaraici kemudou vinaka kei ira kece na qele ni sipi, sa lesi kemudou kina na Yalo Tabu mo dou nodra i vakatawa, dou tubera nai soqosoqo lotu ni Kalou, o ira sa volia o Koya ena Nona dra na luvena.

29. Au sa kila tu, ena gauna au na lako tani kina eke, era na basika mai vei kemudou eso na wolifa daukata vakarerevaki, ena sega ni tu vei ira na lomana nai soqosoqo lotu.

30. Ena so talega na tamata mai vei kemudou ga, era na tucake mai ka vakatanitaka nai vakavuvuli dina, me ra drete kina e dua nai wase ni tisaipeli vei ira.

31. O koya oqo, mo dou sa yadrava tiko, dou nanuma ni tolu na yabaki au sega ni cegu tiko kina noqu dau vakasalataki kemudou, ka salavata tiko na noqu dau masulaki kemudou ena tagi.

32. Ia oqo na veiwekani, au sa na cabori kemudou ena veimaroroi ni Nona vosa, me rawa ni vakatuburi cake kina nomudou vakabauta, ka mo dou vakaivotavota vata kina kei ira sa tawasei tani tu.

33. Na yaloqu e sega ni bau kocova na siliva se na koula se dua nai sulu.

34. Kemudou sa kilai au vinaka, ni liga ga oqo e sotava tiko na noqu kana kei na noqu dau veilakoyaki, e sotavi tale tikoga kina o ira era cakacaka vata tiko kei au.

35. "Au tukuna vei kemudou ni tamata e dodonu me cakacaka tiko vakataki au me rawa ni kana kina, mo dou cakacaka mera sotavi kina na dravudravua, dou nanuma na vosa ni Turaga o Jisu, ni tukuna, ena vakalouvinakataki vakalevu sara o koya sa solia, mai vei koya sa taura."

36. Ni sa mai tauca oti na nona vosa vei ira, sa qai tekiduru sobu, ka masu vata kei ira vakaduaga.

37. Era sa roqoti Paula ka reguci koya ka ra sa veitagici sara vakalevu,

38. Era rarawa vakalevu ni tukuna o Paula na nona lako o ya era na sega ni na sota tale vakadua. Era sa qai kauti koya ki waqa me ra la'ki talaci koya kina.

Vakasalataki Nai Lakolako Ki Jerusalemi

21. Ni keitou sa biuti ira mai na qase ni lotu mai Efeso, keitou soko vakadodonu sara ga mai ki Kosa, ena siga ka tarava ki Rota, mai Rota ki Patara.

2. Mai kea keitou laki vodoka kina e dua na waqa sa vakavakarau tiko me soko ki Finiasi.

3. Ni keitou sa soko yani keitou raica ena yasai keitou i mawi na yanuyanu o Saipurusi, keitou sivita ka keitou la'ki kele sara kina toba o Taia ena yasana o Siria, e kea e la'ki vakasoburi kina nai usana ni waqa.

4. Keitou sobu ki vanua ka sotava kina eso na tisaipeli, ka keitou tiko e vanua me dua na macawa. A sa vosa vei ira na Yalo Tabu me ra tukuna vei Paula me kua mada ni lako cake ki Jerusalemi.

5. Ni sa oti e dua na macawa keitou mani lesu tale i waqa, era tomani keitou sobu ki matasawa o ira na qase kei na gone. Ni keimami sa yaco ki matasawa keitou sa tekiduru sobu ka masu vata kei ira.

6. Ni oti na veireguci ni veitalatala, keitou vodoi waqa, era sa lesu tale ki vanua.

7. Ni keitou biuti Taia keitou laki kele sara ki Potamia, ka sotavi ira kina na veiwekani (lewe ni lotu) keitou tiko kina me dua na siga.

8. Ena siga ka tarava keitou sa biubiu tale ka lako ki Sisaria, ka keitou la'ki curu sa ra kina vale I Filipi na dauveivakalotutaki, o koya e dua na tuirara ka digitaki, keitou sa mani tiko ena nona vale.

9. E ratou lewe va tiko na luvena goneyalewa, e tiko vei ratou nai solisoli ni parofisai.

10. Keitou tiko e kea me vica tale na siga, e dua na parofita na yacana o Akapusi e lako sobu mai Jutia.

11. E mai sikovi keitou, sa qai taura mai o koya na beleti nei Paula, ka vesuka kina na yavana kei na ligana, sa vakaraitaka, ka tukuna vei keitou, "Sa tukuna na Yalo Tabu, era na vesuka nai taukei ni beleti oqo na Jiu mai Jerusalemi, ka oti ena qai soli kina matanitu o Roma."

12. Ni keitou sa rogoca nai tukutuku oqo, oi keitou kei ira na lewe ni vuvale, keitou sa vakamasuti koya sara ga me kua ni lako cake ki Jerusalemi.

13. Sa vosa o Paula, "Na cava mo dou tagicaka? Oi kemudou sa kauta ga mai vei au na yalo e luluvu! Ni'u sa vakarau tu, ka sega walega me'u la'ki vesu ki Jerusalemi me'u mate sara ga ena vuku ni yaca ni Turaga o Jisu."

14. Ni sa vodi na neitou vakamamasu vua, keitou sa tukuna ga, "Me sa yaco ga nona lewa na Turaga."

Veivakauqeti O Paula Me Cakava Na Veivakasaututaki

15. Ni oti e vica na siga keitou sa tekivu vakasolotaka taucoko na neitou i yaya, ka keitou sa lako cake ki Jerusalemi.

16. Ka so na tisaipeli mai Sisaria sa lako vata kei keitou, ni keitou sa yaco yani keitou la'ki cegu vakalailai ena vale nei Nasoni e dua na kai Saipurusi, ka dua talega sa tisaipeli makawa tiko mai.

17. Ni keitou sa butuki Jerusalemi, era sa wawa tu mai ena mata mamarau o ira na veiwekani ena nodra kidavaki keitou.

18. Ena siga ka tarava sa kauti keitou o Paula me keitou la'ki sotavata kei Jemesa kei ira na qase ni lotu.

19. Ni sa oti na veikidavaki, sa tukuna vei ira o Paula, na veika lelevu e a vakayacora na Kalou ena nona cakacaka, vei ira na kai matanitu tani.

20. Ni ra sa rogoca, era sa vakavinavinakataka na Turaga. Era sa qai tukuna vua, sa dina oqori ia mo kila vinaka, o iko na wekai keitou, sa dua na ka na

levu ni Jiu era sa vakabauta ka sa dredre tiko vei ira, mera lako tani mai ena i tovo kei na bula vaka Jiu.

21. Sa tukuni tiko vei ira na Jiu lotu Vakarisito e ke, ni o saqata tiko nai vunai i Mosesese, ka via kauta laivi tiko nai tovo vakaJiu, o vakavuvulitaka talega me kua ni ra cilivi na gonetagane lalai.

22. Ia oqo ni o sa tiko, na cava mada era na tukuna?

23. "O koya oqo, mo cakava na ka keitou tukuna vei iko: sa tiko oqo e ratou lewe va na tamata me ratou sa na bubului.

24. Mo na lako vata kei iratou kina vale ni soro ka la'ki sauma kina na kena kotu tasi na uludratou kei iko talega mo kotu tasi. Me ra na kila kina o ira na Jiu eke ni o sa mai rogoca na ka me baleti iko, ka o sa duavata na kena bulataki tikoga na lotu vakaJiu vei ira na Jiu.

25. "Vei ira na veimatani sa vakabauta keitou sa vakauta nai vola vei ira, na neitou vakatutu mera kakua ni mai muria na lawa vakaJiu, na kena vakatabui na kakana cabori kina matakau, na kana dra ni manumanu musu na domona kei na veibutakoci."

Vesu Ena Loma Ni Vale Ni Soro

26. Ena siga ka tarava sa cavutu o Paula kei iratou na lewe va sa vakasavasavataki, ka ratou curu kina vale ni soro, me la'ki vakaraitaki kina na vosa ni bubului ka musuki ratou kina me vitu na siga.

27. Ni vakarau me mai cava na siga vitu, era raici koya eso na Jiu mai Esia ni tiko ena vale ni soro, era sa vakacula e kea eso na tamata mera vesuki koya,

28. Era kacivaka oi, "Kemudou na Isireli, dou mai vukei keitou mada! Oqo na tamata ka vakatani taka tiko na noda bula na Jiu, nai vunau kei na vale ni soro oqo; e vakadukadukalitaka o koya na vale ni soro ena nona vakacurumi ira kina na kai matanitu tani."

29. (Ni siga o ya era raici Paula kei Tirofimo e dua na kai Efeso, ena loma ni koro rau sala vata voli, era tukuna ni o Paula e vakacurumi koya kina vale ni soro).

30. Ni ra rogoca na lewe ni koro taucoko, qai tuburi ira mai e dua na cudru katakata, era sa cici taucoko kina vale ni soro ka tauri Paula vakaukauwa ka yarataki koya mai tuba; ka vakasauri na kena sa tasogo na katuba.

31. Ena nodra sa saga tiko me ra vakamatei koya, sa rogoca na kanala ni mataivalu, ni sa tiko yavavala o Jerusalemi taucoko.

32. Sega ni bera, ni sa lako mai o koya kei na nona sotia digitaki kei na so na turaga ni valu, ka ra ciciva yani na vanua e katakata tiko kina na yavavala. Ni ra sa raica na kanala kei ira na nona sotia, e vakasauri na nodra sa vakasuka mai ena nodra mokulaki Paula tiko.

33. Sa lako vua na kanala ka tauri koya cake, ka vakarota me vesuki ena dua na sinucodo; sa taroga, ocei o koya, na cava e cakava.

34. Sa duidui na veika era kacivaka mai me baleti koya na lewe vuqa. E sega sara ga ni taura rawa kina o koya e dua na dina, sa mani vakatauca kina o koya na nona lewa, me sa kau kina tikotiko ni mataivalu.

35. Ni sa tuberi mai o koya me yacova nai cabecabe, era roqoti koya sara ga mai na sotia ena vukudra na lewe vuqa ni ra via basuraki koya.

36. Era sa qai muri tiko mai na lewe vuqa ka lako vata tiko mai nodra kailavaka tiko, "Me kau tani, me kau tani!"

Vosa Vei Ira Lewe Vuqa Ni Jerusalemi

37. Ni sa vakarau me sa curu ki loma ni tikotiko ni mataivalu o Paula, sa kerekere o koya vua na kanala, "E rawa ni'u vosa mada vei kemuni?" E tukuni mai vua, e rawa ni o vosa va Kirisi?

38. "E sega beka ni o iko ga na kai ljipita ka liutaka e dua na vakacaca levu ena vica na yabaki sa oti, o a kauti ira kina na dau veivakamatei rauta ni ra lewe va na udolu kina vanua dravuisiga?"

39. Ia sa tukuna o Paula, oi au na Jiu mai Tarisu ena yasana o Silisia, sega ni koro me raici sobu; au kerei kemuni mo ni vakadonuya me'u vosa mada vei ira na lewe vuqa.

40. A sa vakatara na kanala me vosa, sa laki duri mai o koya ena dua na kabakaba ka tukuna vei ira na lewe vuqa mera vagagalu mada. Sega sara ga ni qai dua na rorogo me rogo tale, a sa qai vosa o koya vei ira ena vosa vaka Iperiu, ka vaka,

22. "Vei kemuni na veiwekani kei kemuni na qase, dou vakarorogo me'u na tukuni au mada vei kemuni."

2. Ni ra sa rogoca ni vosa mai o koya ena vosa vaka Iperiu, era sa vagagalu vakalevu sara sa qai tukuna:

3. Oi au na Jiu dina, au a sucu mai Tarisu ena yasana o Silisia, au vuli ga ena koro oqo mai na veivakavulici nei Kamalieli, au vakavulici ena i valavala kei na kena maroroi nai vunau nodra na noda qase, sa dua na ka noqu soli bula vua na Kalou me vakataki kemudou e daidai.

4. Au vakararawataki ira na lotu me yacova ni ra sa mate, au vesuki ira na tagane kei na yalewa ka'u biuti ira kina vale ni veivesu.

5. Na bete levu se dua vei ira na matabose e cake e rawa ni vakadinadinataka na ka oqo, ni'u lako vei ira me soli mai kina vei au nai vola ni veivakadonui, baleta ira na lewe ni lotu era tiko mai Tamasiko, me'u vesuki ira mai ena sinucodo, ka kauta mai ki Jerusalemi me ra mai totogitaki.

6. "E dua na ka e qai yaco, ni siga levu tutu ena noqu taubale tiko ka volekati Tamasiko, ka vakasauri e dua na rarama e lako mai lomalagi sa cila vakavolivoliti au.

7. "E a vakadavori au kina qele, e dua na domo au qai rogoca ni tukuna, Saula, Saula, na cava o vakacacani Au tiko kina?"

8. "Au taroga, 'O cei beka oi Kemuni, Turaga?" qai tukuna mai vei au, oi Au o Jisu na kai Nasareci, o koya o sa vakacacana tiko.
9. O ira na noqu lawalawa era raica dina talega na rarama ka ra sa rere kina, ia era sega ga ni rogoca na domo i Koya e vosa tiko vei au.
10. "Au a tukuna, na cava me'u cakava Turaga?" sa tukuna mai, mo tucake ka lako ki Tamasiko, ena qai tukuni taucoko mai vei iko e keya, na ka o sa kacivi kina.
11. Nai serau ni rarama o ya e sega sara ga ni'u rai rawa kina, o ira na noqu i lawalawa era sa qai tuberi au ki Tamasiko.
12. E dua na tamata o Ananaisa na yacana, e tamata lotu dina me vaka nai vunau, era vakadinadinataki koya na Jiu taucoko ena vanua o ya,
13. Sa mai tavaki au, ka tucake tu e mataqu, sa tukuna, 'Saula na wekaqu, me rai na matamu.' Ena auwa vata o ya au rai cake ka'u raici koya.
14. Sa tukuna vei au, sa digitaki iko na nodra Kalou na noda qase mo kila na lomana, ka raici koya na Mesaia, mo rogoca talega na vosa e cavuta.
15. O iko mo na dauvunautaki Koya vei ira na tamata kecega ena ka o sa raica ka rogoca.
16. Na cava tale mo waraka? Mo tucake ka papitaiso, me bokoci kina na nomu i valavala ca, ni o sa masuta na yaca ni Turaga.
17. Ena dua na siga ni'u sa lesu tale mai ki Jerusalemi au a laki masumasu tiko kina vale ni soro, au a raica kina e dua na raivotu.
18. Au raici koya ni tukuna vei au, Mo totolo biuti Jerusalemi ni o ira na lewe ni vanua era sega ni vakabauta nai tukutuku Au solia vei iko mo tukuni Au kina.
19. Au a tukuna vua, Turaga, o ira e kila tu ni'u dau vakanakuitaki ira ni ra lotu tiko, au biuti ira ena vale ni veivesu.
20. Ena gauna e vakadavei kina na dra ni nomuni tamata o Sitiveni, au duri sara tu ga kina ena noqu tokona na nona mate, au la'ki maroroya talega na nodratou i sulu na vakamatei koya.
21. "Sa tukuna vei Au, mo biuti Jerusalemi, au na talai iko vakayawa sara ki vei ira na Veimatanitu Tani."

Vola Kawa Bula E Roma O Paula

22. Era vakarogoci koya me yacova ni sa oti na nona vosa, era sa qai kailavaka, ka vaka, "Me vakawabokotaki na tamata vaka oqo mai vuravura, ni sa sega ni dodonu me bula tiko!"
23. Era qoqolou ka ra dui basuraka ga na nonai sulu vakataki ira, kei na nodra kaburaka na kuvu ni qele kina mata ni cagi.
24. Sa vakarota na kanala me sa kau mada mai o Paula kina i tikotiko ni mataivalu, me tau mada vua nai kuita me na rawa ni tusanaka kina, na vuna era rarawataki koya kina vakalevu na lewe vuqa.

25. Ni sa vesu tiko na ligai Paula me vakarau vakanakuitaki, sa tukuna o koya vua e dua na turaga ni valu e duri volekati koya, e dodonu li vei kemudou mo dou kuitataka e dua na kai Roma ni se bera na veilewai?
26. Ni rogoca na turaga ni valu na vosa oqo, sa lako sara ga vua na kanala, ka tukuna, "Mo qarauna na ka o via cakava vua na tamata oqo, ni o koya e kai Roma."
27. Sa lako mai na kanala ka tarogi koya, "Tukuna vei au, o iko dina na kai Roma?" Sa sauma mai, "io".
28. Sa tukuna na kanala, "Kemudou o au, e dua nai lavo levu au vakayagataka me'u wili kina me'u kai Roma." Sa tukuna o Paula, "Ia oi au, au sucu sara ga kina."
29. E vakasauri na nodra sa dui taseba o ira vakadua sa lesi tu mera vakanakuitaki koya; o koya talega na kanala sa rere vakalevu ni sa kila o Paula e kai Roma, ni sa mai vesuki koya ni se bera na veilewai.

Era Sa Tawase Na Sinadrini

30. Ena siga ka tarava, sa sereki Paula ni sa vinakata me vaqaga se cava mada na vuna era sevaki koya tiko kina na Jiu, sa vakarota o koya, me kacivi mada mai na bete levu kei ira na matabose e cake, mera rairai mada mai vua, sa kauti Paula mai ka vakatura e matadra.

- 23.** Sa raici ira vinaka na matabose cecere oqo o Paula, ka tukuna, vei kemuni na mataveiwekani, me yacova mai oqo na yaloqu e vinaka sara tu ga ena noqu qarava tiko na Kalou.
2. A sa vakarota o Ananaiasa na bete levu vei ira na duri tu e yasana me lausaba na gusuna.
3. Sa tukuna vua o Paula, na Kalou ena yaviti iko, o iko na lalaga boro vulavula! Mataqali liuliu ni lotu vakacava o iko, mo voroka na vunau ena nomu tukuna me dua e sabaka na gusuqu?
4. Era tukuna vei Paula na duri tu e yasana, na vosa oqori e dodonu li me tauci vua na bete levu?
5. Sa tukuna o Paula, kemuni na veiwekani au sega ni kila ni o koya na bete levu; ni tukuna nai Vola Tabu, "Mo kakua ni vosa vakacacataki ira na veiliutaki ni nomu vanua."
6. Ia sa taura rawa tiko o Paula, ni so e tiko e kea era Sedusisi ka so e Farisi, sa kacivaka yani vei ira na matabose cecere oqo, "Kemuni na veiwekani, oi au na Farisi, noqu kawa kece era Farisi' na noqu mai lewai tu oqo baleta ni'u vakabauta na tucake tale mai na mate!"
7. Ni sa vosa oti o koya, sa tubu na veileti vei ira na Farisi kei ira na Sedusisi; sa tawase rua kina na matabose cecere oqo.
8. Ni ra tukuna na Sedusisi ni sega na tucake tale mai na mate - e sega na agilosu ka sega talega vei keda na yalo o koya e sega ni mudu; ia na Farisi era vakatusai rau ruarua.
9. Era sa tabalaka cake na domodra ena domo ni

nodra kudru. Sa tucake o ira na vunivola ni Sedusisi mera vakaraitaka na nodra kudru, ka vaka, keimami raica ni sega ni dua na cala vua na tamata oqo, "Ia de dua na agilosu se dua na yalo e vosa tiko vua, me kakua ni da veivala tiko kei na Kalou."

10. Sa tubu vakalevu cake kina na veikailavaki kei na veivosavakacacataki mai na yasana ruarua, era sa veidretaki Paula sa qai vakarota na kanala mera tauri Paula mai vakaukauwa na sotia, de ra basuraki koya, ka me kau sara kinai tikotiko ni mataivalu.

Bukivere Baleti Paula

11. Ena bogi o ya sa tu voleka vua na Turaga, ka tukuna vua, "Mo yalo qaqa tiko, Paula, me vaka ga na nomu tukuni Au e Jerusalemi, mo la'ki tukuni Au talega vaka kina i Roma."

12. Ni sa mataka mai, era sa bukia na kena vere o ira na Jiu ka yaco na kena vosa bubului, me ra na kua ni kana se gunu wai me yacova ni sa vakamatei o Paula.

13. E sivia toka na lewe vasagavulu na tamata era bukia na vere oqo.

14. Era lako vua na bete levu kei ira na qase, ka tukuna, keimami sa yalataka ena neimami bubului, ni keimami na sega ni kana se gunu wai, me yacova ni sa vakamatei o Paula.

15. "Mo dou sa vakatututaka rawa oqo kei ira na matabose e cake, me tukuni vua na kanala me kau sobu mai o koya vei kemudou ni mataka, ni so na ka mo dou vaqaqa mada vua; ia keitou sa tu vakarau me keitou vakamatei koya koso, ni se bera ni yaco mai vei kemudou."

16. Ia sa rogoca na luvena tagane na ganei Paula na buki vere ca oqo, sa lako o koya kina tikotiko ni mataivalu ka tukuna vei Paula na ka taucoko.

17. Sa kaciva mai e dua na turaga ni valu o Paula, ka tukuna, "Mo kauta na gone tagane oqo vua na kanala, ni tiko e dua nai tukutuku me tukuna vua."

18. Sa kauta me rau lako vua na kanala, a sa tukuna vua, "Na kaivesu o Paula sa tukuna vei au me'u kauti koya mai vei kemuni. E tiko vua e dua nai tukutuku me tukuna vei kemuni."

19. Sa taura na ligana ka kauti koya vakatikitiki na kanala, ka tarogi koya lo, "Na cava e tiko vei iko mo tukuna vei au?"

20. Sa tukuna o koya, era sa vakatututaka tiko na Jiu, mo ni mai kerei me kau sobu yani o Paula kina nodra matabose ni mataka, baleta ni tiko eso na ka mera vaqaqa vua.

21. Ia mo ni kakua ni vakarogoci ira, ni sivia e lewe vasagavulu na tamata era sa waraki koya tu me yaco yani, era sa yalataka ira tu ena nodra vosa bubului ni ra na sega ni kana se gunu wai, me yacova ni ra sa vakamatei Paula, era sa waraka tu ga na nomuni veivakadonui."

22. Sa tukuna vua na kanala mo lako, "Ia kakua sara ni tukuna vua e dua na tamata ni o sa mai vakaraitaka vei au na veika oqo."

Vakau Vei Filikesa

23. Sa kaciva mai e dua na turaga ni valu na kanala, ka tukuna vei rau, drau vakarautaka e lewe rua na drau na sotia, me vitusagavulu na tamata era vodo ose, kei na rua na drau na sotia era colai yaragi, mera na lako ki Sisaria ena ciwa na kaloko ena bogi.

24. Me vakarautaki e dua na ose me vodo kina o Paula, ka me yaco vakavinaka sara o koya vei Filikesa na kovana.

25. Sa qai vola e dua nai vola vua na Kovana, ka vaka koto oqo:

26. Mai vei, Kelotiase Laisiasa,
Ki vua, na Kovana cecere o Filikesa;
Ni sa bula vinaka saka.

27. Na tamata oqo era vakamokulaki koya na Jiu ka voleka sara mera vakamatea, ke sega na neitou veivuke na mataivalu ke sa mate, au sa mai maroroi koya ni'u sa qai kila ni kai Roma.

28. Au kauti koya kina nodra matabose ena noqu via kila na vuna era rarawataki koya kina.

29. Au sa qai la'ki raica rawa kina na vuni veileti me baleta tikoga na nodra vakabauta na Jiu, ka sega kina ni dua na lawa e dodonu kina me vesu se me vakamatei.

30. Ni sa mai tukuni vei au ni ra sa namakiti koya tiko na Jiu mera vakamatei koya, au sa vakauti koya sara ga kina vakatotolo vei kemuni, au sa vakaroti ira talega na beitaki koya tiko, me sa na la'ki rogoci taucoko na nodra kisi ni veibeitaki, ena matamuni na Kovana cecere. Au sa loloma tu yani.

31. Sa kauti Paula o ira na sotia me vaka sa vakaroti vei ira, era sa kauti koya ena bogi ki Atipatiri.

32. Ena siga ka tarava era sa suka tale mai kinai tikotiko ni mataivalu na sotia, o ira ga na mataivalu ose era sa kauti koya ki Sisaria.

33. Ni ra sa yaco ki Sisaria, sa soli o Paula kei nai vola vua na Kovana.

34. Ni sa wilika na Kovana nai vola, sa taroga, na yasana cava o lako mai kina. Silisia, e sauma o Paula.

35. Sa tukuna, "Ena qai rogoci na nomu kisi ni ra sa yaco mai o ira na beitaki iko tiko." A sa vakarota me tauri vakavesu tiko ena vale levu nei Eroti na tui.

Beitaki Ena Vakavuca

24. Ni oti e lima na siga, sa basika mai o Ananaia na bete levu kei na so na qase ni lotu, kei na dua na loya na yacana o Teritulu, mera mai vakaraitaka vua na kovana na nodra i le me baleti Paula.

2. Ni sa kacivi mai o Paula, sa tucake o Teritulu me vakamacala, ka vaka, keimami mai vakila tu oqo na vinaka sa ka ni nomuni vakatulewa, ena kena drodro vinaka tu na veiqaravi ka sa basika

na bula sautu, oqo saka nomuni rai yawa na kovana,

3. Ena vuku saka ni ka oqo, sa dua na ka neimami vakamuduo levu vei kemuni na turaga cecere saka Filikesa.

4. Au sa kerei kemuni saka ki na vakabibi, mo ni vosota vakalailai ka rogoca mada na vosa keitou na tauca e matamuni.

5. Keitou kunea vua na tamata oqo ni dua na dau vakacaca, ka dua e vakaculai ira na Jiu ena veiyasai vuravura taucoko, mera dau vakavunene ena kena saqati na veiliutaki ni matanitu o Roma, o koya e nodra i liuliu na Nasarini.

6. E vaka dukadukalitaka tiko o koya na vale ni soro ena gauna keitou vesuki koya kina, na neitou lawa sa rawa sara ga me keitou sa lewai koya.

7. Ia na kanala o Laisiasa kei ira na nona mataivalu, era qai mai kaliraki koya vakaukauwa ena liga I keimami,

8. Ka vakarota mai o koya me keimami lako mai eke, ni o ni na dikeva vinaka na nona kisi, o ni na qai kila na dina keitou valataka tiko.

9. Ni vosa oti o Teritulu era tokona kece na Jiu na nona vosa ena nodra vaka io kina.

Na Tataqomaki I Paula E Matai Filikesa

10. Ni sa gauna i Paula, sa vakatara na kovana me tucake o Paula ka me dua nona vosa, ka vaka, au yalo vakacegu ni'u kila ni sa dua na gauna balavu mai oqo o ni liutaka tiko kina na matanitu oqo, ka dei kina na yaloqu me'u na tusanaki au,

11. Kemuni sa rawa ni kila, se bera ni sivia e tini ka rua na siga noqu lako cake ki Jerusalemi me'u la'ki lotu.

12. Era sega ni raici au me'u vakatubura tiko e dua na veivala, se dua na tiko yavavala ena loma ni vale ni lotu se loma ni koro.

13. E sega ni dua nai vakadinadina mera kauta mai, me vakaraitaka ni cala na ka era beitaki au kina.

14. Ia au vakatusa vei kemuni saka, me vaka na nodra i valavala o ira sa musuki ira (Nasarini), au sa qarava na nodra Kalou na tamaqu, ka vakabauta na ka kecega sa volai ena i Vunau kei na nodra i vola talega na Parofita.

15. Au vakabauta na Kalou kei ira talega oqo, ni ra na tucake tale mai na mate o ira na yalo dodonu kei ira nai valavala ca.

16. Ena vuku ni ka oqo au dau saga kina ena noqu kaukauwa taucoko, me donu tiko na vakatulewa ni lomaqu vua na Kalou kei ira talega na tamata.

17. Ena vica na yabaki sa oti, au lesu mai kina i Jerusalemi ena noqu kauta mai nai lavo me mai vukei ira na Jiu, ka me'u mai vakacaboi soro talega vua na Kalou.

18. Ni'u cakava tiko na noqu vakasavasavataki ena loma ni vale ni soro, eso na Jiu mai Esia era tu e kea era vakadinadinataka, ka sega mada ga ni dua nai lawalawa e tu volekati au se dua na veivala me yaco.

19. E dodonu me so vei ira o ya mera tiko eke kevaka au cala dina.

20. Se mera tarogi na tamata oqo na cala cava sara mada era raica vei au ni'u tucake tu e matadra na nodra matabose cecere (Sanidrini).

21. Ka vaka vo ga e dua na ka au tukuna ka sega ni dodonu me'u cavuta, ena noqu kailavaka ena matabose cecere o ya, ni ra na tucake tale o ira na mate.

Vakarubeca O Filikesa Na Nona Lewa

22. Ia ni sa rogoca o Filikesa na nonai vakamacala, e kila vinaka sara tu ga ni sega ni rawa vei ira sa lotu mera vakavuna na vakacaca, sa vakarubeca ga na kisi ni veilewai, ka tukuna, me sa waraki mada ga o Laisiasa na kanala levu me lako mai, au na qai mai vakatauca kina na noqu lewa.

23. Sa mani vakarota vua na turaga ni valu me tauri tiko mada vakavesu o Paula, ia me soli tiko vua na galala ni veika kece, ka me kakua ni tarovi e dua na wekana ni mai sikovi koya, se kau kani loloma vua.

24. Ni oti e vica na siga rau sa qai lako mai vei Paula o Filikesa kei na watina o Rusila ka yalewa ni Isireli, sa lakovi o Paula ka mai wasea vei rau nai tukutuku i Jisu Karisito.

25. Ni sa wasea vei rau na kena bulataki na yalododonu, na yalo e qaqarauni, kei na lewa dodonu e se bera ni yaco mai, sa domobula o Filikesa ka tukuna, "Mo lako tani sara ga oqo; au na qai kacivi iko tale mai ke sa dua na gauna au galala tale kina."

26. E vinakata tale tikoga o koya, me vaqumia vua nai lavo o Paula me sereki kina, ka veitalai tikoga kina o koya, me lako mai o Paula ena vuqa na gauna me rau dau veitalanoa.

27. Ni sa oti e dua na yabaki sa mai sosomitaki Filikesa o Posese Vesito; ka sa lewa kina o Filikesa me sa vesu tikoga o Paula, ena nona vinakata me vakalomavinakataki ira tiko kina na Jiu.

O Paula Sa Kerea Vei Sisa Me Dikeva Tale Na Nona Lewa

25. Ni oti e tolu na siga ena i tutu vou sa mai taura o Vesito, sa biuti Sisaria me lako cake ki Jerusalemi.

2. O ira na nodra i liuliu na Jiu kei koya na bete levu era soli tukutuku vua me baleti Paula; ka ra cikevi koya,

3. E ra kerei koya me kau mai ki Jerusalemi - ni ra sa bukia oti tu na kena vere me na vakamatei ga ena tolu ni sala.

4. E tukuna o Vesito ni sa vesu tikoga mai Sisaria o Paula, ena vakarau lesu tale kina o koya.

5. "O koya oqo, sa tukuna kina o koya, o ira era veiliutaki tiko vei kemudou mera na lako sobu vata kei au, ka la'ki vakaraitaka na cala cava e cakava."

6. E sivia e tini na siga mai kea, ka lako sobu tale mai ki Sisaria, ena siga ka tarava sa kau mai o

Paula me veilewai, ena i dabedabe ni vakatulewa e dabe toka mai kina o Vesito.

7. Ni sa curu mai o Paula, era tucake o ira na Jiu ka lako mai Jerusalemi mera vosa ka beitaki koya, ka sega ni tu e dua na kena dina me tokona,

8. E vakalasuya kece o Paula, ka tukuna, "Au sega ni saqata na lawa vakaJiu, se vakacacana na vale ni soro, se me'u voroka na lawa i Sisa, e sega ni dua na cala au cakava."

9. Ia o Vesito sa vakalomavinakataki ira ga na Jiu, sa tarogi Paula, "O vakadonuya mo kau cake ki Jerusalemi mo la'ki lewai vei au ena veika oqo?"

10. Sa tukuna o Paula, kemuni sa kila vinaka, ni dodonu me'u na lewai ga ena mataveilewai nei Sisa, ni kovuti au na lawa eke, ka sega ni kovuti au na nodra lawa na Jiu, me'u la'ki lewai kina vei ira.

11. "Kevaka na cala au cakava e dodonu me'u vakamatei kina au sega ni rere me'u mate! Ia kevaka e sega kina ni dua na dodonu me tukuni vei ira oqo mera vakamatei au. O Sisa mena dikevi na lewa oqo."

12. Ni sa oti mai nodratou bose lekaleka o Vesito kei ratou na nona matabose, sa tukuna, "Ni o sa vinakata me la'ki rogoca o Sisa na nomu lewa? Mo sa kau sara ga vei Sisa!"

O Paula Ena Mata I Akariva

13. Ni oti e vica na siga sa lako mai Sisaria me kidavaki Vesito o Akariva na tui kei Piniyasi.

14. E rau tiko e kea me vica tale na siga, sa mani vakamacalataka o Vesito vua na Tui na bula I Paula, ka vaka; e dua na tamata sa mai vesu tu oqo ena lewa i Filikesa,

15. Ena noqu tiko mai Jeruislaemi e tukuna vei au na bete levu kei ira na qase ni lotu vaka Jiu, na nona bula era kerei au kina me vakamatei.

16. Au qai tukuna vei ira, e sega ni rawa ena matanitu o Roma me vakatauca na nona lewa vua e dua ni cala, kevaka me sega ni lako mai o ira era veibeitaki mera vakadinadinataka, ka me vakamacalataka koya talega na tamata beitaki.

17. Ni ra sa yaco mai au sa vakarota sara ga ena siga ka tarava, me sa kau mai na tamata beitaki me'u liutaka na veilewai.

18. Ia ni ra sa tucake me ra vosa beitaki koya, e sega sara ni vaka me dua na cala levu mai na ka au nanuma tu,

19. E dua ga na ka me baleta na nodra lotu kei na dua na tamata o Jisu o koya ka mate, e tukuna tiko o Paula ni o koya sa bula tale.

20. E sega sara kina ni matata vei au na dina ni veika oqo, au sa mani kerei koya kina me kau ki Jerusalemi me la'ki wali kina na leqa oqo.

21. "Ia sa kerea o Paula me sa rogoca ga na nona vakatulewa o Aqasitasi, au sa mani vakarota kina me tauri tiko mada vakavesu me yacova ni kau ena matai Sisa."

22. Sa tukuna o Akariva vei Vesito, oi au talega au via rogoca na tamata oqori. "Ni mataka", "O na rogoci koya kina," sauma o Vesito.

23. Ena siga ka tarava rau sa ukucavu tu mai ena i ukuuku vaka tui o Akariva kei Pinaisi, ka ra veitomanu tiko mai ena i lakolako vakatui o ya o ira na turaga ni valu lelevu kei ira na vakaillesilesi e cake ni matanitu, me ra mai dabe ena vale ni veilewai levu sa qai vakarota o Vesito me kau mai o Paula.

24. Sa qai vosa o Vesito: kemuni saka Akariva na tui kei kemuni na vakaillesilesi ni matanitu o ni tiko e daidai, mo ni raica na tamata ka duri tu oqo, era vakamasuti au kina o ira taucoko na Jiu mai Jerusalemi kei ira talega eke, era vinakata me kua ni qai vakabulai tiko.

25. Ia au raica e sega ni dua na cala e cakava ka dodonu kina me vakamatei, kei na nona vinakata me dikeva na lewa oqo o Aqasitasi, o ya na vuna au kacivi koya mai kina ni kua.

26. E sega sara ga ni dua nai tukutuku me baleti koya me'u vola rawa vua na noqu turaga. O koya oqo au kauti koya mai kina ena mata veilewai cecere oqo Mo dou vakatauca nomudou lewa, ka vakauasivi na lewa cecere nei Akariva na tui, ni oti nomudou dikeva nona kisi au sa na qai rawa ni vola vakaitukutuku.

27. e sega ni vakaibalebale me dua e bala ki vale ni veivesu ka sega ni dikevi vakavinaka na cala e beitaki kina."

Nai Tekitekivu Nei Paula

26. Sa tukuna vei Paula o Akariva, "Ena gauna oqo sa soli vei iko na galala, mo talaucaka mai kina na veika kece me baleti iko," Sa qai dodoka na ligana o Paula, ka tukuni koya:

2. "E daidai e dua na siga marautaki vei au, kemuni Akariva na tui, ni rawa me mai rogoci na noqu kisi e matamuni, ena veika era Beitaki au tiko kina na Jiu,

3. "Au kila ni matata vinaka tu vei kemuni, nai tovo ni nodra bula kei na lawa ni nodra lotu na Jiu,

4. "Era kila taucoko na Jiu noqu a susugi cake mai, kei na veika au vulica ni'u mai tiko e Jerusalemi.

5. Kevaka mera vakamacalataka au era kila vinaka, ni o au na luve ni Farisi dina au maroroya ka'u valataka nai vunau.

6. "Ia au sa tu oqo ena noqu sa mai lewai, ni'u sa mai ciqoma ka vakabauta, na neimami i nuinui ka yalataka mai vei ira na neimami qase na Kalou.

7. Na ka yalataki oqo na neimami yavusa e tinikarua, era sega ni cegu kina ena siga kei na bogi, ena nodra lotu vua na Kalou mera taukena. Ena vuku ni nuinui oqo kemuni Akariva na tui era beitaki au tiko kina na Jiu ni'u cala.

8. "Cava dou sa rui wilika kina me cala bibi nona vakatura cake na Kalou na mate?"

9. Na noqu rai e vaka tu o ya e liu, ena noqu dau vakararawataki ira e cavuta tiko na yaca i Jisu na Kai Nasareci.

10. Au cakava sara ga mai Jerusalemi ena noqu biuti ira kina vale ni veivesu, ena veivakadonui e solia vei au na bete levu; ni vakamatei eso au tu sara ga kina ena noqu tokona.

11. Ni ra lotu tiko ena nodra vale ni lotu au mokulaki ira ka vosa vakacacataki ira; ni'u raici ira e se na votuqu ka tuburi au na cudru katakata, au dau lakova eso tale na matanitu me'u laki vakararawataki ira kina.

Tukuni Yalotaka O Paula Na Nona Vakabulai

12. "Ena veivakadonui kei na veitalai nona na bete levu e soli kina vei au nai tavi me'u lako ki Tamasiko,"

13. "Ni siga levu tutu, kemuni na tui, ni keitou lako tiko ena gaunisala au qai raica ni dua na rarama mai lomalagi e rarama cake sara mai na matanisiga, ni cilavi keitou mai.

14. Ni keimami sa bale sobu kece ki na qele, au a rogoca e dua na domo ni vosa mai vei au ena vosa vaka Iperiu, ka vaka, "Saula, Saula, na cava mada o vakacacani Au tiko kina? Ena dredre vei iko (o na mavoa walega)mo caqeta tiko e dua na ka momoto.

15. "Au taroga, 'O cei oi Kemuni, Turaga? Qai tukuna mai, oi Au o Jisu, o koya o sa vakacacana.

16. "Ia mo tucake ka tu e yavamu; na vuna Au rairai kina vei iko me'u lesi iko moi talatala, ka dau vunautaka talega na veika kece, o raica kei na veika Au na qai dau vakatakila tiko vei iko.

17. Au na taqomaki iko mai vei ira na Isireli, ka vaka talega vei ira na veimatanitu tani, o koya au sa talai iko kina oqo,

18. Mo dolava na matadra me rawa ni ra lako tani mai ena i vesu kaukauwa ni butobuto o Setani, ka lako vua na Kalou na vuni rarama, me bokoci kina na nodra i valavala ca ka vakaivotavota vata kei ira sa yalovasava ena nodra vakabauti Au (Jisu).

Na Bula Nei Paula Ni Oti Na Nona Vakabulai

19. "O koya oqo, Akariva na tui au sega ni talaidredre ki na raivotu vakalomalagi oqo,

20. Ia au vunautaka sara ga e liu vei ira mai Tamasiko ka tarava mai Jerusalemi kei na yasana taucoko vaka Jutia ka, vaka talega kina ki vei ira na veimatanitu tani, mera veivutuni ka lesu vua na Kalou, ka kitaka na cakaca me vakaraitaka ni sa yaco na veivutuni dina.

21. Oqo na vuna era tauri au kina vakaukauwa ena loma ni vale ni soro, nodra sa vinakata mera vakamatei au.

22. Ia na Kalou ga sa maroroi au tiko me yacova mai ni kua, me'u tukuna kina na dina oqo vei ira na cecere kei ira talega na lolovira, e sega ni dua na ka vou me'u cavuta o koya ga sa tukuna tiko mai o ira na parofita kei Mosese ni na yaco mai -

23. "Ni o Karisito ena mate, ka yaco me kedra i sevu na tucake tale mai na mate, ena kauta mai na rarama vei ira na mataqali Isireli kei ira na Veimatanitu Tani."

Sa Levea O Akariva Na Doudou Nei Paula

24. Ni se soli vakamacala tiko o Paula, sa vosa yani ena domo levu o Vesito, "Paula sa rairai ca tiko beka na ulumu! Ena levu ni veika o vakavulica tu!"

25. Ia sa tukuna o koya, e sega ni ca na uluqu kemuni saka Vesito, au cavuta tiko na vosa sa dina ka vuku.

26. Na ka'u cavuta tiko oqo e kila vinaka sara tu ga na tui, o ya na vuna e dei kina na yaloqu ni'u cavuta tiko, baleta na vei ka kece au tukuna tiko oqo e sega ni vunitaki e kila taucoko na tamata.

27. "Akariva na tui, kemuni vakabauti ira na parofita? Au kila ni kemuni vakabauti ira."

28. Sa tukuna o Akariva vei Paula, "Sa voleka sara mo rawai au me'u lotu yani."

29. Sa tukuna o Paula, "Noqu masu vua na Kalou sega ni o iko ga, ia o ira talega era rogoci au ni kua mo dou yaco me vakataki au, ka me kakua ena i vesu sinucodo oqo."

30. Ni sa vosa oti o koya, sa tucake na tui kei, o ira na veiliutaki ni matanitu kei Pinaisi kei ira na dabe vata tiko.

31. Era sa lako kina dua na tikina mera la'ki veivosaki kina vakai ira, ka vaka, "Na tamata oqo e sega ni dua na cala e cakava, ka dodonu kina me mate se me vesu."

32. Sa tukuna o Akariva vei Vesito, "Na tamata oqo sa dodonu me sereki, ia baleta ga ni vinakata me laki rogoca sara o Sisa na nona lewai."

Sa Tekivu Nai Lakolako Ki Roma

27. Sa mani nanumi na soko oqo me na lako mada e liu ki Itali, sa soli kina o Paula kei na so na kaivesu kina liga i Jiuliase e dua na turaga ni valu nei Aqasitasi.

2. Keimami vodoka e dua na waqa ni Aramatiu me keimami sa sokoravita na baravi kei Esia. E dua na kai Cesalonaika mai Masitonia o Arisitako e lako vata tale tikoga kei keimami.

3. Ena siga ka tarava keitou kele yani ki Saitoni, o Jiuliase sa dua na ka nona taleitaki Paula, sa solia vua na galala me gole ki vanua me la'ki veisotavi kina kei na so na wekana.

4. Ni keitou biubiu mai kea, sa tadravi keitou sara tu ga na mata ni cagi, ka dredre kina neitou tosoi liu, keitou sa mani sokota na vualiku kei Saipurusi ena kedrau tadrava na yanuyanu ki na vanua.

5. Ka sokota yani na wasawasa ena baravi ni yasana vaka Sisilia kei Pamifilia, keitou la'ki kele sara i Mira ena yasana o Lisia.

6. Mai kea sa kunea kina na Turaga ni valu e dua na waqa ni Alekisadaria ka vakarau tiko me soko ki Itali, sa mani vakavodoki keimami kina.

7. E vica vata na siga neimami tosotoso dredre sa qai yacovi o Kanitu, sa liwavi keimami vakaukauwa na cagi keimami sa mani soko raviti Kiriti ka soko baleti Salemonia.

8. Vovoleka me keimami sega ni sivita rawa na ucu ni koro oqo, keimami sa qai kele yani kina dua na toba vinaka ka volekata na koro levu o Lasea.

Sega Ni Rogoci Nai Vakasala Nei Paula

9. E vica tale na siga na kena kele tiko e keya na waqa, ka sa donumaka talega mai na gauna dredre ni soko, baleta sa oti na gauna ni lolo mua ni yabaki, sa tukuna na nona i vakasala o Paula,

10. Ka vaka, kemuni saka, au sa siqema tiko ni na dua na ka rarawa ena tarai keda, eda na vakayalia kina e levu na noda i usana, na waqa ena vakila kei keda talega.

11. Ia na turaga ni valu sa vakarogoci koya ga na kavetani kei koya nai taukei ni waqa, ka sega ni via rogoca nai vakasala i Paula.

12. Ni sega ni vinaka sara na toba o ya me kele kina na waqa ena vula i batabata, sa vaka muri kina na nodra i vakasala na lewe levu mera sa soko ga, ka mera sasaga me kele yani i Finiki ka dua na toba e Kiriti, ka vakanamata tu kina ceva i ra kei na vua i ra, e toba vinaka ni draki batabata.

Ena Uto Ni Cava

13. E malumu ga qai vakaliwaliwa toka ga mai vakamalua e dua na bati ni cagi mai na ceva, ka vaka me kauta mai e dua na draki vinaka ni soko, sa mani yavi vakamalua nai kelekele me soko raviti na baravi kei Kiriti.

14. Ia sega ga ni dede, ni sa tubu cake vakasauri e dua na cagi kaukauwa sara ka yacana o Urokilitoni.

15. Ni sa tara mai na waqa ka kauta ki wasaliwa, keimami saga me gole ki vanua sa dredre sara ga sa mani vakamuri ga na vanua e lako kina.

16. Keimami sa qai ciri volekata e dua na yanuyanu ka yacana o Kuta, sa dredre mada ga neimami saga nai velovelo me lako cake mai i wai.

17. Ni sa vakarewataki mai cake, era sa qai vakasobura nai kelekele me vesuka tiko na waqa ni ra rerevaka na vatu nuku gatagata mai vanua, era sa qai vakarewataka tale na laca ka kauti ira yani.

18. Ni keimami sa rui suaigelegele vakalevu ka sega ni dei rawa ena kaukauwa ni cagi kei na ua, siga ka tarava sa viritaki i wai eso nai usana me bau mamada kina na waqa.

19. Ena katolu ni siga, na ka ga sa taura rawa na ligai keimami ena loma ni waqa sa viritaki i wai.

20. Ni sa vica mai oqo na siga na kena sega ni rairai na matanisiga se na kalokalo, ka sega ni bau malumu sobu na kaukauwa ni cagi, keimami sa sega ni vakabauta ni keimami na bula rawa.

21. Sa bau dede vinaka na nodra sega tiko mai ni kana a, sa tucake o Paula ena kedra maliwa, ka tukuna, kemudou na turaga, e dodonu mo ni a rogoci au e liu me kua mada ni da biuti Kiriti, sa mai yacovi keda tu ki na leqa levu oqo kei na noda sa mai biuta kece i wai nai yaya ni waqa.

22. Au tukuna vei kemuni ni yalo vaka tagane, e

na sega ni dua ena kautani na nona bula, ia na waqa ga ena kasere.

23. Ena bogi e tu kina e yasaqu e dua na agilosu ni Kalou, Au sa nona o koya talega Au sa qarava,

24. Sa tukuna vei au, kakua ni taqaya Paula; o na kau ga mo tu ena mata i Sisa; ka raica sa soli ira kece vei iko na Kalou o ira sa soko vata tiko oqori kei iko,

25. O koya oqo mo ni yalo qaqa, ena noqu vakabauta na Kalou o koya e sega ni dau vosa me lasu, na ka kece e tukuna vei au ena yaco.

26. "E dua na yanuyanu eda na la'ki kasa kina."

27. Ena lomaloma ni bogi ena kena i katinikava ni bogi ena wasawasa levu o Atiki, ni keimami veisavuyaki voli ena kaukauwa ni cagi, era sa vakila na kai waqa ni sa voleka mai e dua na vanua.

28. Era sa vakarautaka sobu na wai ka raica ni sa katu ruasagavulu; ni toso vakalailai e liu na waqa era vakarautaka tale ka raica ni sa katu tinikalima.

29. Era sa taqayalaka na veivatu ni rawa me keimami na voca kina, a sa biu sobu e va nai kelekele me dre na mua e muri ni waqa, sa oti keimami sa qai masulaka me siga mai.

30. E bukia lo na kai waqa mera sa dro ki vanua ena nodra biuta sobu tiko vakamalua na velovelo ki wai, era cakava tiko me nanumi tikoga ni ra biuta sobu tiko nai kelekele ena mua i liu ni waqa,

31. Sa tukuna o Paula vua na turaga ni valu kei ira na sotia, kemuni na mate taucoko! Ka vakavo me kua ni dua e biuta na waqa.

32. Sa ra qai musuka na dali ni velovelo o ira na sotia ka laiva me ciri yani.

33. Ni vakarau me kida mai na mataka, sa kerei ira o Paula mera kana mada, sa tukuna, ni kua nai katini ka va ni siga nomuni wawa ka sega tiko ni kana.

34. "Au kerei kemuni mo ni kana mada, ni oqo sara ga na nomuni bula, ena sega ni lutu tani mai kina e dua na drau ni ulumudou."

35. Ni sa vosa oti vei ira sa taura nai buli madrai ka vakavinavinakataka na Kalou ena matadra kecega; ni sa dovia oti sa tekivu me kania.

36. E veivakauqeti vei ira, era sa kana talega.

37. Keimami lewe rua na drau ka vitusagavulu ka ono na tamata ka tiko e waqa.

38. Ni ra kana ka mamau, era sa qai vakamamadataka na waqa ena nodra biuta i wai na witi (falawa).

Voca Na Waqa E Molota

39. Ni sa rarama mai, era sega ni taura rawa tiko na vanua o ya; ia e dua na toba ka veinukunuku vinaka era sa raica rawa, era sa lomavata ke rawa me sa vakasari tani e kea na waqa.

40. Era musuka laivi na dali ni kelekele me biu laivi yani e waitui, sere na dali ni uli ka vakarewa cake na laca me rawa ni biligi ira ki vanua na cagi.

41. Sa ra gole na waqa kina gusu ni wai me kasa kina ena kena nuku cere; e sega ni bera na kena mua i liu ni sa vavaca yani na veinuku ka sega ni

qai yavala rawa, ia sa tekivu me sa kasere mai na mua i muri ni waqa, ena kena roba vakaukauwa mai na ua.

42. Era sa navuca kina na sotia mera sa vakamatei na kaivesu, ni so e rawa ni qalo me dro bula ki vanua.

43. Ia na turaga ni valu sa vinakata me vakabulai Paula, sa vakadaroya kina na nodra i nakinaki, a sa vakarota, o koya e rawa ni qalo me lade i wai ka me liu yani ki vanua,

44. O ira na kena vo, mera vakasaqara eso na tiki ni kauvaro, se na tiki ni caca ni waqa mera qalo kina. Ka sa vakaoqo era sa cabe bula kecega ki vanua.

Cakacaka Vakalotu Nei Paula E Molota

28. Ni ra sa lako ki vanua, era sa qai kila ni yaca ni yanuyanu o ya, o Molota.

2. Era sa rui lomani keimami o ira nai taukei ni yanuyanu, era vakawaqa buka e matasawa me keimami vakatakata kina, ena vuku ni uca bi kei na batabata.

3. Ia ni sa kauta mai o Paula e dua nai vau buka ka la'ki tuva kina buka sa waqa tu, qai dolo mai e dua na gata daukata gaga, ni sa tarai koya na katakata ni buka qai viviga na ligana.

4. Ni ra sa raica na ka oqo nai taukei ni sa vivigi tu na ligana, era sa veitukunitaka, "Oqo sara ga e dua na tamata daulaba, sa dro bula rawa mai o koya i wasawasa, ena sega ni rawa ga me dro bula rawa eke."

5. Ia sa kureitaki na ligana o Paula kina bukawaqa, sa lutu ka kama kina na gata gaga oqo, ka sega mada ga ni bau vakayagataka na batina vei Paula.

6. Era sa namaka me na vuce na yagona se me davu matemate sobu i ra. Ia ni ra sa waraka vakabalavu ka sega ni dua na ka e bau yaco vua, sa veisau tale nodra nanuma, era tukuna, e rairai na tamata oqo e kalou.

7. Volekata na vanua keimami tiko kina na nona i tikitiko nai liuliu levu ni yanuyanu, na yacana o Babitu, e kauti keimami ki nona vale ka solevu taki keimami tiko me siga tolu.

8. Sa tauvi tamai Babitu e dua na katakata ka salavata na cokadra. Sa curu kina nona rumu o Paula sa masulaka ka tabaka ena ligana, a sa vakabulai kina.

9. Ni sa oti oqo, era sa qai tabili mai na lewe ni yanuyanu taucoko era tauvimate, sa sega ni dua me sega ni vakabulai.

10. Sa dua na ka na levu ni veivakarokorokotaki era cakava tiko vei keimami; ni keimami sa vakarau biubiu era sa qai cakava e dua nai vakasosolevu ni waqa.

Yaco Ki Roma

11. Ni oti e tolu na vula keimami sa qai vodo kina dua na waqa ni Alekisadaria, ka mai vakaruru tiko ena vula i batabata, ka kena i vakatakilakila tiko ni

waqa oqo oi rau na drua tagane.

12. Matai ni vanua keimami la'ki kele kina ki Sairakiuse, keimami tolu na siga e kea.

13. Ni keimami biubiu e vakacowiritaki keimami vakalailai na kui sa qai kele yani ki Rekiumi. Ni oti e dua na siga sa tekivu me liwa na ceva; ena siga ka tarava keimami kele yani ki Puteoli,

14. Keimami laki sotavi ira e kea na veiwekani era sureti keimami ki na nodra vale me keimami tiko kina me vitu na siga oti keimami sa qai lako ki Roma.

15. Ni ra sa rogoca na veiwekani mai kea ni keitou sa tiko, era sa lako mai me mai tavaki keitou ena rara i Avila kei na bure e tolu. Ni sa raica ira o Paula sa vakavinavinaka vua na Kalou, vaka me soli tale vua e dua na yalo qaqa.

16. Oqo ni keitou sa curu ki Roma, sa la'ki soli ira sara na kaivesu o koya na turaga ni valu vua na turaga ni vale ni veivesu; ia sa vakatarai ga vei Paula me lewa na vanua cava ga me tiko kina, ka dua ga na sotia me dau yadravi koya tiko.

Cakacaka Vakalotu I Paula E Roma

17. Ni sa oti e tolu na siga sa qai kacivi ira vata mai na nodra vei turaga na Jiu o Paula. Ni ra sa yaco mai sa tukuna: "Oi kemudou na veiwekani, e sega ni dua na ka cala au cakava vei ira na kai noda se ki na nodra i to na noda qase, ia au tauri vakavesu ga mai Jerusalemi ka soli kina ligadra na kai Roma,

18. Ni'u sa lewai, sa vinakati me'u sereki, baleta ni sega na noqu cala me'u vakamatei kina.

19. Era sa qai saqata na Jiu, au sa vinakata kina me la'ki rogoci vei Sisa, sega ni baleta noqu beca na noqu matanitu.

20. "Oqo na vuna au kacivi kemuni mai kina meda mai veisotari ka tukuna na lomaqu vei kemuni, baleta na noda i nuinui na Isireli au sa mai vesu tu kina oqo."

21. Era tukuna vua, e sega ni dua na ka me baleti iko keimami sa rogoca mada, e sega ni dua nai vola mai Jutia se dua e lako mai Jerusalemi me mai talanoataka nomu cala o cakava.

22. Ia keimami vinakata me rogoca sara ga na nomu vakasama kei na vanua o tu kina; ni sa dua na ka nai rogorogo ni kena sevaki na lotu va Karisito oqo ena veivanua kecega.

23. Sa navuca e dua na siga, na siga o ya era sa lako mai kina e nona vale mera mai rogoci koya, sa qai tekivu me vakamacalataka vei ira o koya na matanitu ni Kalou, ka dusimaka Jisu vei ira mai na vunau i Mosese ka yacovi ira mai na parofita, e veiwasei mai o koya ena mataka ka yacova ni sa karobo.

24. Eso sa vakabauta ka so e sega ni via vakabauta.

25. Sa yaco kina vei ira na duidui ka so sa lako sara ga kina, ni cavuta o Paula na vosa oqo: "Sa vosa na Yalo Tabu vei Aisea na parofita me tukuna vei ira na noda qase,

26. "Ka vaka, mo lako vei ira na tamata oqo ka

tukuna: dou na daurogoca tikoga ka sega ni kila na kenai balebale; dou na dau raica tikoga ka sega ni kunea;

27. Na yalodra na tamata oqo sa rui tasogo, sa bibi kina na daligadra mera rogoa rawa, na matadra era sa sogota, de qai rai rawa na matadra ka rogo rawa na daligadra, ka veisau me kilai yalodra ka rawa kina Me'u na vakabulai kemudou."

28. "O koya oqo mo dou kila, na veivakabulai ni Kalou oqo sa soli vei ira na Veimatanitu Tani ni

ra na talairawarawa vua!"

29. Ni sa vosataka oti vei ira na vosa oqo, ni ra sa lako na Jiu era sa la'ki veileti sara kina vakalevu vakai ira.

30. Sa tikoga o Paula me rua vinaka na yabaki ena dua ga na nona vale sa sauma tikoga o koya, ka sa vakacegui ira kecega na lako mai vua,

31. Sa vunautaka vakadoudou vei ira na matanitu ni Kalou kei na nona vakatavuvulitaka na veika me baleta na Turaga o Jisu Karisito, ka sa sega ni rawa me dua e tarovi koya.

NAI VOLA NEI PAULA NA APOSITOLO VEI IRA NA KAI ROMA

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula, nai talatala i Jisu Karisito, sa kacivi mei apositolo, ka tawasei me'u tukuna nai tukutuku vinaka ni Kalou.
2. Ni sa yalataka sara tu mai liu o Koya, ena gusudra na Nona parofita, ka sa volai tu mai ena i Vola Tabu,
3. Me baleti Koya na Luvena o Jisu Karisito na noda Turaga, ka mai sucu vakatamata mai na kawa i Tevita,
4. E mai vakaraitaka ni o Koya na Luve ni Kalou, ena kaukauwa ni Yalo Tabu, ena Nona tucake mai na mate.
5. Mai Vua keitou sa rawata kina na loloma kei na cakacaka vaka i Apositolo, me keitou tukuna kina vei ira na veimatanitu tani, me ra talairawarawa ka vakabauta na vosa ena Vukuna,
6. Oi kemudou talega dou sa tiki tiko ni kaci oqo, ni dou sa digitaki oti vei Jisu Karisito;
7. Vei kemudou mai Roma, oi kemudou na ka lomani vua na Kalou, na nona tamata digitaki me nomudou na loloma kei na vakacegu ni Kalou na Tamada kei na noda Turaga o Jisu Karisito.

Gadrevi Me Sikovi Roma

8. Taumada au vakavinavinaka vua na noqu Kalou, ena vuku i Jisu Karisito me baleti kemudou kecega, ena vuku ni nomudou vakabauta ni sa roboti vuravura taucoko na kena i tukutuku.
9. Na noqu i vakadinadina na Kalou, au sega ni dau cegu ni masulaki kemudou ena vuku ni dredre dou dau sotava, ni'u sa qaravi Koya ena yaloqu dina, ena vuku ni tukutuku vinaka nei Koya na Luvena.
10. Au sa dau kerea tiko, me dua na gauna vinaka me vakarautaka vei au ena nona lewa ga na Kalou, me'u rawa ni lako yani kina vei kemudou.
11. Au sa dau gadrevi makawa sara tiko mai me'u raici kemudou, me'u vakatikora vei kemudou eso nai solisoli vakayalo, me rawa ni dou tauyavutaki vinaka kina.
12. Ka me rawa talega ni veivakaukauwataki na nomudou vakabauta vei au, kei na noqu vakabauta vei kemudou.
13. Au vinakata mo dou kila na veiwekani, ni sa noqui nakinaki makawa tiko mai me'u raici kemudou (ia au sa dau tarovi tiko me yacova mai oqo) Ni'u sa vinakata me'u tamusuka mai na vua ni nomudou cakacaka, me vakataki ira na veimatanitu tani.
14. Oi au na tamata lewai vei ira na kai Kirisi kei ira na lewe ni veivanua wale, vei ira na vuku kei ira na sega ni vuku.
15. Ni'u sa vinakata dina, me vaka ni'u sa vakarautaki au oti tu, me'u lako yani i Roma vei kemudou, ka vunautaka nai tukutuku vinaka.

Na Yalododonu Era Bula Ena Vakabauta

16. Au sa sega ni maduataka nai tukutuku vinaka I Karisito, ni sai koya oqo, na kaukauwa ni Kalou me veivakabulai vei ira kecega sa vakabauta, sa liu vei ira na Jiu kei ira talega na kai Kirisi.
17. Ni sa vakaraitaki mai kina, na dodonu ni Kalou mai na vakabauta kina vakabauta; ni sa volai, "Na yalododonu ena bula ena vakabauta."

Na Cudru Ni Kalou Vei Ira Na Segi Ni Dodonu

18. Na nona cudru na Kalou sa vakatakilai mai lomalagi, me baleti ira na tamata sega ni savasava kei ira na sega ni dodonu,
19. Era sa kila vinaka sara tu ga na dina ni Kalou, ni sa vakaraitaka oti vei ira na Kalou.
20. Ena sega ni dua na nodra i ulubale, ni Kalou sa vakaraitaka na Nona i valavala mai nai vakatekivu, ena veika e bulia kei na Nona kaukauwa va Kalou ena veika bula e raici rawa.
21. O ira oqo era sa kila oti tu na Kalou, ka ra sega ni bau via vakarokorokotaki Koya me vaka ni sa Kalou, era sega ni via vakavinavinaka, na nodra vakasama era vakanananutaka tu ga na veika dukadukali, ka sa yaco kina me vakabutobutotaki ka lialia na nanuma ni lomadra.
22. Era via vakaraitaka tiko ni ra tamata vuku, sa qai tukuni ira tikoga mai na levu ni nodra lialia,
23. Ena nodra vakaisosomitaka na qaravi ni Kalou bula, ena nodra kauta mai na vatu kei na kau, me ra bulia kina na manumanu vuka, na manumanu yava i va, na manumanu qasi voli, kei na i vakatakarakara ni tamata.
24. O koya oqo, na Kalou sa qai solia vei ira na yalo, me ra sega ni kila na vinaka kei na ca kei na nodra sa cakava ga na dodomo ca ni yalodra, me vaka na ka era sa vinakata,
25. Era veisautaka na dina ni Kalou mai na ka lasulasu, era cuva ka qarava na ka sa buli, ka sa sega ni o Koya na Dauveibuli, o Koya sa dodonu me vakalagilagi ka sega ni mudu. Emeni.
26. Oqori na vuna, sa solia ga kina vei ira na Kalou, me ra sa cakava na veika vakasisila me vaka nodra gagadre. O ira na kena yalewa era sa domona tale na yalewa ka sega ni tagane.
27. O ira talega na tagane era sa besetaka na yalewa, era sa qai domona tale na tagane, me ra sa veiwatini ga vakatagane, o koya oqo sa saumi kina vei ira nai sau dodonu ni nodra i valavala.
28. Ia kevaka me ra sega ni via vakarokorokotaka tikoga na Kalou, na Kalou ena solia vei ira na vakasama cala, me ra cakava kina na veibasai ni bula vakatamata.
29. Me ra vakasinaiti tu ena veika dukadukali, na veibutakoci, na yalo e ca, na kocokoco, na veivakacacani, dauvuvu, daulaba, dauveiqati, dauveivakaisini, dauvakanananutaka na ca, dau vosa kudrukudru lo,

30. Me ra dauveikaseti, me ra sega ni taleitaka na Kalou, me ra i valavala kaukauwa, era dau dokadoka. Era dau viavialevu, era dau segata me yaco na tiko veicati, era dau talaidredre vei ira nodra i tubutubu,

31. Sa sega vei ira na yalo ni vakatulewa vinaka, sa sega ni ra tamata me vakabauti, sa sega ni tu vei ira na yalo ni loloma, sa sega na veivosovosoti vei ira, sa yali ena nodra bula na veikawaitaki;

32. Ni ra sa kila vinaka na Nona lewa dodonu na Kalou, o ira kece era bulataka tiko nai valavala sa vakaoqo, nai totogi duadua ga ena vakayacori vei ira me vakamatei, era sega walega ni cakava, era vakauqeta na tamata me ra cakava talega.

Na Lewa Dodonu Ni Kalou

2. O koya oqo, sa sega ni qai dua na nomui ulubale, o iko na tamata, sa dau levu nomu veivakalewai, na nomu vakalewai koya o sa vakaleqai iko tikoga, ni tautauvata vinaka sara tikoga na ka drau cakava tiko.

2. Ia eda kila na Nona lewa dodonu na Kalou, ena vakayacori vei ira na kitaka tiko na bula vakaoqori.

3. O iko na tamata o nanuma beka ni Kalou ena lewai ira ga na tamata o ya, ka sega ni na ia na veilewai kei iko ni' o cakava tiko?

4. Se o beca beka na Nona loloma levu, na Nona vosota vakadede, kei na Nona cudru vakamalua, ka o sega ni vakasamataka ni sa tuberi iko kina veivutuni na loloma ni Kalou?

5. Ia o iko me vaka nomu yalokaukauwa kei na nomu lomaqa, o sa binia tikoga vei iko na cudruvi kina siga ni veicudruvi, ena vakaraitaka kina na Kalou Nona lewa dodonu,

6. "Me na saumi kina vua na tamata nai sau ni nona i valavala.

7. Na bula Segga ni mudu vei ira era kitaka tiko na loma ni Kalou, ka dau gadreva na vanua vakaiukuuku ka lagilagi e na vanua e sega kina na mate;

8. Ia ena cudruvi ira vakararawa o ira era sega ni via muria nai vakavuvuli dina, ka muria lako ga nai vakavuvuli cala,

9. Na veika rarawa kei na yaluma vei koya na tamata e caka ca, sa liu vei ira na Jiu ka vakatalega kina na kai matanitu tani.

10. Ia ena vakaiukuukutaki, ka vakalagilagi ena kune vakacegu na tamata e caka vinaka tiko, e liu vei ira na Jiu ka muri vei ira na kai matanitu tani.

11. Na Kalou e sega ni dau veitovaki.

12. O ira era i valavala ca ni sega na vunau, ia ni ra sa cakava era sa vesuki ira tikoga vakai ira, ka ra sega tiko ni kila,

13. Ni o ira era dau rogoca walega na vunau era na sega ni dodonu ena mata ni Kalou, ia o ira ga era cakava era na vakadonui;

14. O ira na kai matanitu tani era sega ni kila nai valavala ni vunau, ia ni ra sa cakava era sa vesuki

ira tikoga vakai ira, ka ra sega tiko ni kila,

15. Na nodra cakacaka e vakaraitaka ni sa volai tu e yalodra na vunau, ka sa vakadinadinataka talega na nodra lewa e loma, ena ka era cakava ni sa veicalati).

16. Me vaka na dina ni noqu i tukutuku vinaka, ni na yaco na siga me na veilewaitaki ira kina na tamata, ena nodra bula i valavala ca na Kalou, e na vuku i Jisu Karisito.

Vakadinadinataki Na Nodra Beitaki Vakatautauvata Na Jiu Kei Na Kai Matanitu Tani

17. Kemudou na Jiu dina, dou bula tiko e nai vunau, ka dou dokadoka tiko ena vuku ni Kalou,

18. Dou sa kila Nona lewa, dou sa rawa ni vakaduiduitaka talega na ka vinaka, mai na nomudou kila na vunau,

19. Sa rawa ni dou vakadeitaka ni dou sa tubera kina na mataboko, ka dou sa rarama talega vei ira era tiko ena butobuto,

20. Mo dou dau ni veivakavulici vei ira na lecaika, mo dou nodra dauniveituberi na gone lalai, ni dou buta vinaka tu ena vunau, o koya nai yaloyalo ga ni ka dina kei na kila ka.

21. Dou via vakavulici ira sara tiko na tamata, oi kemudou mada ga dou sega ni rawa ni vakavulici kemudou? Dou vunauca sara tiko na tamata me kakua ni butako, vakacava oi kemudou dou sega ni butako?

22. O ni cavuta, "Me kakua na veibutakoci," dou tarogi kemudou mada, dou sa cakava oti se sega? Dou cata tiko na matakau, dou sega beka ni butakoca tiko na yaya ni vale ni soro?

23. Sa dua na ka nomudou dokadokataka na nomudou kila tu na vunau ni Kalou, ia oi kemudou sara ga dou sega ni dokai Koya ena nomudou bula talaidredre?

24. Sa rauta me tukuna nai Vola Tabu, "Ni o ira na kai matanitu tani era vosa vakacacataka na Kalou," ka vakavuna oi kemudou.

Sa Segga Ni Yaga Na Cilivi

25. Na cilivi e yaga kevaka me se maroroi tikoga na vunau; ia ni dou sa tawase tani mai ena vunau, na nomudou cilivi sa yaco me sega cili.

26. O koya oqo, kevaka me dua na sega cili me maroroya vinaka na bula ni vunau, e rawa ni da tukuna, o koya sa cilivi, ka dina mada ga ni se sega cili?

27. O koya oqo, o ira na sega cili era muria na vunau, era na vakalewai kemudou na maroroya tiko nai vola kei nai dusidusi ni vunau ka qai talaidredre tiko?

28. E sega ni o Jiu dina baleta ni o sucu ena kawa vaka Jiu, se nomu vakatakilakilataki iko ena yagomu;

29. Na Jiu dina o koya e qarava na Kalou ena yalona, ka sega ni via vakasaqara na Kalou, o koya e vakaraitaka na ka e caka ena yagona, o koya ga e veisau na yalona kei na nona vakasama.

Taqomaki Na Lewa Ni Kalou

- 3.** Cava na kena vinaka na Jiu, se cava e kauta mai na veicilivi?
2. E levu na ka ena rawati kina! Ni Kalou e solia vei ira na vunau, me rawa ni ra kila ka cakava na loma ni Kalou.
3. Vakacava ni so vei ira e sega vakabauta? Me kauta tani kina na nona yalayala, sa yalataka tu mai na Kalou vei ira?
4. Ena sega ni rawa! Na Kalou ena dina tikoga, ia na tamata taucoko ga e lasulasu. Ni sa volai: "Ena sega ni rawa me lasu vakadua na vosa ni Kalou, se mani vakacava sara na veika e cavuti kina."
5. (Au na vosa mada vakatamata) Ni so era nanuma tiko na noda i tovo vakasisila me basika kina na bula vaKalou, me rawa ni ra qai kila kina na tamata na vinaka ni Kalou, mai na noda bula vakasisila, e rawa ni vaka oqo?
6. Ena sega ni rawa! Ena qai rawa vakacava vua na Kalou me lewai ira na tamata e vuravura?
7. Kevaka na noqu lasulasu, me vakatuburi cake kina na dina ni Kalou, ka me vakarokorokotaki kina o Koya, ena cava ka'u sa cudruvi tiko kina me vaka na tamata i valavala ca?
8. Vakacava ga me da sa tukuna, "Me da sa i valavala ca ga me yaco kina na vinaka?" Eso era tukuna tiko mai na vosa oqo, e dodonu me da kila ni Kalou ena veisaumi vakadodonu ena nona veicudruvi.

Eda Sa I Valavala Ca Kece

9. E vakaeevi? Eda sa uasivi beka na Jiu mai vei ira? E sega sara, ni'u sa tukuna oti, oi keda na Jiu kei ira na kai matanitu tani eda tautauvata vinaka, ni da a vesuki tu ena bula i valavala ca.
10. Me vaka na ka sa volai; "Sa sega e dua sai valavala dodonu, sa sega sara e dua;
11. Sa sega e dua sa kila, sa sega e dua me bau vakasaqara na Kalou.
12. Era sa lesu tani kecega; era na sega ni yaga vata kecega; sa sega e dua me caka vinaka, sa sega sara e dua"
13. "Na nodra vosa e boica ka vakasisila, me vaka nai bulubulu sa tadola tu; na yamedra sa yame ga ni veivakaisini," "Sa tu ena bele ni gusudra na nodra weli, sa vaka na weli gaga ni gata daukata,"
14. "Na gusudra sa lako tu ga mai kina na veirukaki kei na vosa ni veivakasewasewani."
15. "E totolo na yavadra me veivakamatei;
16. Sa tu ena nodra sala na veilecayaki kei na mate;
17. Era sega sara tu ga ni kila na sala ni kune vakacegu."
18. "Sa sega vei ira na rerevaka na Kalou."
19. Oqo eda sa kila, na ka kece e vosa kina na vunau e tukuna tikoga vei ira na bula tiko ena vunau, me rawa ni galu kina na gusu ni tamata taucoko, ka me beitaki ena mata ni Kalou na tamata kecega.
20. O koya oqo, ena valavala ni vunau ena sega ni

dua na tamata me vakadonui kina, ni sai koya na vunau sa kilai kina nai valavala ca.

Na Yalododonu E Vakalou E Lako Curuma Na Vakabauta

21. Ia oqo, sa qai vakatakilai mai na ka sa veivakadonui kina na Kalou, ka sega ni yaco ena gauna ni vunau, sa vakadinadina tikoga mai kina na vunau kei ira na parofita,
22. Na nona veivakadonui na Kalou, sa rawa duadua ga ena vakabauti Jisu Karisito, vei ira vakaaduaga na tamata sa vakabauta. Ni sa basuki nai lati ni veivakaduiduitaki;
23. Ni sai valavala ca o ira kecega na tamata, ka ra sega ni yacova na ka e vakarokorokotaki kina na Kalou.
24. Na loloma walega eda vakadonui kina ena nona mai mate ena vukuda o Jisu Karisito,
25. Ni sa lesi Koya na Kalou, me bokoca tani na noda caka cala ena Nona dra, ni da sa vakabauta, me vakaraitaka kina na Nona yalododonu, nai valavala ca sa caka mai liu sa vosota na Kalou, ka sa waraka tikoga mai na gauna oqo.
26. Ena Nona via vakaraitaka vei keda na Nona yalododonu, ni dua sa vakabauti Jisu, sa yalododonu o koya ni o koya sa vakadonui.

Sega Ni Vakatarai Na Dokadoka

27. Sa sega ni qai yaga na dokadoka? Sa oti na kena gauna. Vunau cava tale? Cakacaka cava tale? Sa oti na kena gauna, Ia oqo, na vunau ga ni vakabauta.
28. Au via vakadeitaka vei kemudou oqo, ni tamata ena vakadonui ena vuku ni vakabauta, ka sega mai na cakacaka ni vunau.
29. Na Kalou oqo e nodra ga na Jiu? Ka sega ni nodra na kai matanitu tani? Io ena nodra talega na kai matanitu tani,
30. Ni sa dua ga na Kalou, sa vakadonui ira sa cili ena vuku ni vakabauta, kei ira talega na sega ni cili ena vuku ni vakabauta.
31. Sa keitou beca beka na vunau, ni keitou sa mai vakabauta? E sega sara! Keitou sa qai tokona sara ga na vunau.

Vakadonui O Eparaama Ena Vakabauta

- 4.** A cava meda tukuna sa rawata o Eparaama na tamada, ena i valavala vakayago?
2. Kevaka sa vakadonui o Eparaama ena vuku ni cakacaka, oqori e dua na ka me dokadoka kina o koya, ia ka sega ga ena mata ni Kalou.
3. A cava e tukuna nai Vola Tabu? "Sa vakabauta na Kalou o Eparaama, sa yaco kina o koya mei valavala dodonu."
4. Na tamata e cakacaka, na kena i sau e sega ni soli me vaka nai loloma, ia e soli vua ni cakacakataka.

Sa Marautaka O Tevita Na Dina Vata Ga Oqo

5. Ia, o koya sa sega ni cakacaka, sa vakabauti

Koya ga sa vakadonui ira na tamata i valavala ca, na nona vakabauta sa yaco kina me i valavala dodonu,

6. Sa vaka talega kina o Tevita, ni sa tukuna na kena kalouvinaka na tamata, sa vakayacori koya na Kalou mei valavala dodonu, ia ka sega ga ena vuku ni cakacaka:

7. “Sa kalouvinaka o ira sa bokoci na nodra i valavala ca, a sa buluti na nodra caka cala;

8. Sa kalouvinaka na tamata sa sega ni beitaka vua nai valavala ca o Jiova.”

Vakadonui O Eparaama Ni Se Bera Na Veicili

9. Na veivakalouvinakataki oqo baleta na cilivi, se baleti ira talega na sega cili? Ni da tukuna na nona vakabauta o Eparaama sa yaco kina mei valavala dodonu.

10. E yaco vua ena gauna cava? Na gauna sa cilivi oti kina, se na gauna se bera kina ni cilivi? E sega ni sa cilivi oti, ia ena gauna se sega cili kina.

11. Ea qai cilivi mei vakatakilakila ni sa yalododonu, ena vuku ni vakabauta ena gauna se sega ni cili tu kina. Na kenai naki me yaco o koya me tamadra kecega era sa vakabauta, kevaka mada ga se sega ni cili tiko, ka me ra yaco kina mera yalododonu.

12. Ka tamadra talega vakayalo na cili, ni ra sa qai raica ni Kalou e vakadonui Eparaama e liu, ka yaco kina o koya mei valavala dodonu, ia era qai sasaga me ra biuta nai valavala ni bula makawa, me ra sa taurivaka ga nai valavala ni bula nei Eparaama.

Soli Na Vosa Yalayala Ena Vuku Ni Vakabauta

13. Ni sa sega ni yalataki vei Eparaama, se vei ira na nona kawa, mei taukei ni vuravura ena vuku ni vunau, ena vuku ga ni yalododonu sa rawa ena vakabauta.

14. Kevaka era gone ni kawa o ira era bula ena vunau, sa qai sega ni yaga na vakabauta kei na vosa yalayala e sega na betena.

15. Baleta na vunau e kauta mai na veicudruvi; ni sega na vunau, e sega nai valavala ca.

16. O koya oqo, na vakabauta ga eda lomani kina, me rawa ni vakaivotavota kece na vei kawa ena vosa ni yalayala, sa sega ni o ira ga na bula tu ena vunau, o ira talega sa tu vei ira na vakabauta i Eparaama, o koya na tamada kecega.

17. (Me vaka sa volai, “Au sa vakayacori iko mo tamadra na veimatani”) Ni tucake tu e matana o Koya sa vakabauta – Na Kalou, o Koya sa vakabulai ira tale na mate, a sa kaciva na veika sa sega ni kune, me vaka sa kune tu;

18. Ia ni sa sega na ka me nuinui kina, sa vakabauta tikoga o Koya, ka vakanuini ni na yaco me tamadra na veimatani, me vaka na vosa e cavuti vua, “Na nomu kawa ena vaka kina.”

19. E sega ni bau malumalumu vakadua na nona vakabauta, se me vakasamataka ni yagona dina, sa mate oti (Ni sa yacova tiko yani o koya na yabaki dua na drau), kei na kete i Sera talega sa mate tu.

20. E sega ni qai lomatarotarotaka na vosa yalayala ni Kalou, me sega ni via vakabauta, ia na nona vakabauta sa qai kaukauwa ga ka sa vakalagilagia tikoga na Kalou.

21. A sa vakadeitaka tu e yalona, na veika sa vosa yalayalataki oti tu vua, ena rawata.

22. O koya oqo, “Sa yaco kina o koya mei valavala dodonu.”

23. Na vosa ka tau vua, e sega ni volai ena vukuna duadua ga,

24. Ia ena vukuda talega, ni da vakabauta na vosa yalayala ni Kalou, ena nona vakatura cake na noda Turaga o Jisu Karisito mai na mate,

25. Ena soli yani me vakamatei ena vuku ni noda i valavala ca, ka qai vakaturi cake tale me da vakadonui kina.

Na Vakabauta E Qaqa Ena Gauna Ni Leqa

5. O koya oqo, ni da sa vakadonui ena vakabauta, eda sa qai veivinakati kei na Kalou, ena vuku ni noda Turaga o Jisu Karisito,

2. Ena vuku ni noda vakabauta, eda sa mai vakadaberi ena dua nai cewacewa vakaturaga, me vaka eda sa tu kina ni kua, me da reki tiko, ni sa noda tu na vanua lagilagi ni Kalou.

3. E sega ni o koya ga oqori, ni da vakararawataki eda qaqa kina, eda kila na veika rarawa e yaco vei keda e vakatubura na dauvosota;

4. Na dauvosota e vakatubura nai tovo e vinaka; kei nai tovo e vinaka e vakatubura me da dau vakanuini.

5. Ni sa tu vei keda nai nuinui eda na vagalegalei keda, ena noda sa vakila tu na loloma ni Kalou ena noda bula, ni sovaraka tu vei keda na nona Yalo Tabu o Koya sa soli vei keda.

Sosomitaki Keda O Karisito

6. Ni da se vakaloloma sara tu ga, sa mai mate o Karisito ena gauna dodonu baleta na tamata i valavala ca.

7. Baleta ni sega ni rawa me mate e dua, ena vukuna nai valavala dodonu, ia me baleta na tamata me vinaka sara, e dodonu kina me dua na tamata me soli koya me mate.

8. Ia na Kalou sa qai vakaraitaka vei keda na Nona loloma, ena gauna sara ga eda se bula i valavala ca tu kina, sa mai mate na Karisito.

9. Ka sa yaco kina vei keda meda vakadonui ena vuku ni Nona dra, eda sa vakabulai talega mai na veicudruvi ni Kalou.

10. Ni da a meca tiko vua, na nona mai mate na Luvena eda sa qai mai veivinakati kina kei na Kalou, eda vakabulai duadua ga ena Nona mai mate.

11. E sega ni o koya ga o ya, me da dau reki tiko vua na Kalou ena vuku ni noda Turaga o Jisu Karisito, ni o Koya e mai vakavinakataka na noda veiwekani kei na Kalou.

Mate Ena Vukui Atama, Bula Ena Vukui Karisito

12. O koya oqo, sa curu ki vuravura nai valavala ca, ena vuku ni tamata e dua kei na mate ena vuku ni valavala ca, a sa yaco kina na mate kina tamata kecega, baleta ni sai valavala ca taucoko na tamata-

13. Se bera ni soli mai na vunau sa tu rawa e vuravura nai valavala ca, ia nai valavala ca e sega ni kilai tu me dua na ka, ni se bera na vunau.

14. O mate e vakacolasau tiko mai ena gauna i Atama me yaco mai vei Mosese, vei ira talega era sega ni valavala ca ena talaidredre i Atama, oqori sai yaloyalo kei Koya ena qai lako mai.

15. Ia nai solisoli loloma e sega ni tautauvata na caka cala, na nona caka cala e dua na tamata era mate taucoko kina na tamata, na loloma ni Kalou sa sega ni yalani rawa kei na nona i solisoli loloma, o Koya sa vakabulai ira na tamata kecega, oqori e dua talega na tamata o Jisu Karisito.

16. Nai solisoli loloma e sega ni tautauvata, na veika e yacovi koya na lewe dua e valavala ca. Na lewe dua e valavala ca eda mai cudruvi kina ni da sa cala kece, ia ena vuku ni solisoli loloma eda sa vakadonui kina mai na noda caka cala.

17. Ia kevaka sa lewa tiko na tamata o mate, ena vuku ni nona caka cala e dua na tamata, o ira talega na ciqoma nai solisoli loloma ni yalododonu, era na vakaiukuukutaki ka serauni kei na bula e sega ni mudu, ena vukuna na le dua o Jisu Karisito).

18. O koya oqo, me vaka sa lewai me cudruvi na tamata kecega ena vuku ni dua walega na cala, sa vaka talega kina ena vuku ni dua walega nai valavala dodonu, sa rawa me ra vakadonui na tamata kecega mera bula.

19. Ena vuku ni nona talaidredre e dua walega na tamata, era mai valavala ca taucoko kina na tamata kece, ia na Nona mai talairawarawa e Dua na tamata, era mai vakadonui kece tale kina na tamata.

20. A sa kau mai na vunau me uasivi kina nai valavala ca, ia ni sa uasivi mai nai valavala ca, sa qai uasivi vakalevu cake sara na loloma,

21. Ni sa vakaveitaliataka tu na tamata o mate, ena vuku ni valavala ca, na loloma e qai mai vakacokotaka vinaka na tamata, me vakadonui kina bula Sega ni mudu, ena vuku i Jisu Karisito na noda Turaga.

Mate Ki Nai Valavala Ca, Bula Vua Na Kalou

6. A cava meda qai tukuna? Me da tomana tikoga na bula i valavala ca, ka me lomani keda vakalevu tikoga na Kalou?

2. Ena sega ni rawa! Ena rawa vakacava oi keda sa mate ki nai valavala ca, me da bulataka tale tiko nai valavala ca?

3. Dou sega tiko beka ni kila, oi keda kece sa papitaisotaki vei Jisu Karisito, eda sa papitaisotaki kina Nona mate?

4. O koya oqo, eda sa bulu: vata kina kei Koya

ni da papitaisotaki kina Nona mate, me vaka sa vakaturi cake tale mai na mate, na Karisito e na kaukauwa nei Tamana, meda sai valavala vaka talega kina ena bula vou.

5. Kevaka me da sa duavata meda vakataki Koya e na Nona mate, eda na tautauvata talega kei Koya, ena Nona tucake tale mai na mate,

6. Meda kila, ni rau sa lauvako vata, kina kauveilatai na noda tamata makawa,ka sa mate na gagadre ca ni tovo vakayago, me kakua ni qai mai vakabobulataki keda tiko na i valavala ca.

7. Ni o koya sa mate sa galala mai e na i valavala ca.

8. Ia kevaka eda sa mate vata kei Karisito, eda vakadinata ni da sa bula vata talega kei Koya,

9. Ni da sa kila ni sa vakaturi cake tale mai e na mate na Karisito, e na sega ni mate tale, o mate e na sega ni rawa me na kaukauwa tale Vua.

10. Na Nona mate, e baleta nai valavala ca ni tamata kecega, ia ni sa bula, sa bula vua na Kalou.

11. Oi kemudou talega, mo dou mate ki nai valavala ca, ia mo dou bula vua na Kalou, e na vuku i Jisu Karisito na noda Turaga.

12. O koya oqo, me kakua ni vakatulewa tiko ena yalomudou nai valavala ca, de qai tuberi kemudou ka liutaki kemudou na kena gagadre ca.

13. Dou kakua ni solia na veitiki ni yagomudou ki nai valavala ca, me caka kina na ka ca, dou soli kemudou ga vua na Kalou, ni dou sa bula mai na mate kei na veitikimudou vua na Kalou, me caka kina na ka dodonu.

14. Nai valavala ca sa oti nona kaukauwa vei kemudou, ni dou sa sega ni lewai tale tiko mai na i vunau, ia e na loloma ga.

Mai Na Bobula Ena I Valavala Ca Ki Na Bobula Vua Na Kalou

15. Sa qai cava oqo? Me da sa i valavala ca tikoga ni da sa sega ni lewai mai na vunau ia e na loloma ga? E sega sara!

16. Dou sa sega beka ni kila, vei koya dou sa soli kemudou kina sa nomudou turaga mo dou talairawarawa vua, kemudou sa yaco mo dou bobula vei koya sa liutaki kemudou sa yaco kina na mate, se talairawarawa kina sa yaco kina na bula?

17. Ia me vakavinavinakataki na Kalou, ni dou a bobula tu e liu ni valavala ca, oqo sa qai veisau na yalomudou mo dou talairawarawa kina i vakarau e vinakata na Kalou vei kemudou, me vaka na nona i vakavuvuli.

18. Ni dou sa sereki mai e nai vesu ni veivakabobulataki ni valavala ca, sa yaco mo dou bobula tale ena vuku ni yalo dodonu.

19. Au vakayagataka e so na vosa rawarawa sara, me rawa ni dou ciqoma, na cava au via tukuna tiko, na nomudou dau yalodina tu ena vanua dou a bobula tu kina e liu, mo dou yalodina vaka kina oqo, e na nomudou sa bobula e na vuku ni yalododonu kei na vanua vakaiukuuku.

20. E na gauna dou se bobula kina ena ca, e sega ni tu vei kemudou na yalododonu.
21. Na ka vinaka cava mada, dou sa rawata mai na nomudou bobula tu e liu, mo dou qai mai madua tiko kina oqo? Ni kenai tinitini taucoko na ka o ya na mate.
22. Ia oqo, ni dou sa qai sereki mai ena i valavala ca, dou sa bobula ni Kalou, sa yaco na vuana vei kemudou na veivakasavasavataki, ka kena i tinitini na bula sega ni mudu.
23. Ni sa kena i sau ni valavala ca na mate, ia sa i solisoli walega ni Kalou na bula sega ni mudu, e na vuku i Jisu Karisito na noda Turaga.

Sereki Mai Na Vunau

- 7.** Dou sega tiko beka ni kila, na veiwekani, (Ni'u vosa tiko vei ira era sa kila na vunau), ni vunau e vauca tiko na tamata ena gauna taucoko ni nona bula voli?
2. Na yalewa vakawati sa vauci koya na vunau vua na watina, ni sa bula tiko o koya. Ia kevaka sa mani mate na watina tagane, sa qai sereki kina na yalewa mai na vunau, ni sa galala mai vua na watina.
3. E na cala na yalewa me vakawati tale kevaka se bula tiko na watina tagane, e na vakatokai kina me dau tagane, ia kevaka sa mate na tagane, sa galala o koya mai na vunau, ka sa tu kina vua na dodonu me vakawatitaka tale e dua na tagane.
4. E tautauvata sara ga oi kemudou na veiwekani, e na vuku ni yagoi Karisito sa mate kina na vunau, ka dou sa galala mai kina, sa rawa mo dou vakawati tale kei na dua - o Koya ga sa vakaturi cake mai na mate, me rawa ni da vuataka kina na vua e vinaka vua na Kalou.
5. Ni da se bulataka tiko na bula makawa, na vei gagadre ca vakavuravura e dau vakauti keda, e vakayavalata tiko vakalevu na vunau, me rawa ni vuataki tiko kina na vua sa yaco kina na mate.
6. Ia oqo eda sa sereki mai na vunau, ni sa mate na ka eda vauci tu kina, eda sa sega tale ni veiqaravi mai na ka sa volai, ia eda sa veiqaravi e na yaloda ni sa vakavoui.

E Gumatua Na I Valavala Ca Ena I Vunau

7. A cava meda na tukuna? Na vunau e i valavala ca? E sega sara! Au na sega ni kila nai valavala ca, ke sega ni'u kila na vunau, au na sega ni kila na daukocokoco kevaka me sega ni tukuna na vunau, "Kakua ni kocokoco".
8. Ia nai valavala ca, ni sa kaukauwa ena vuku ni vunau, sa vakatubura e lomaqu na vei gagadre ca kecega. Kevaka e sega na vunau na bula i valavala ca e mate.
9. E totoka sara tu ga noqu bula ni sega na vunau, ia ni'u sa mai kila nai vakaro e tini, au sa qai kila ni'u tamata i valavala ca, ka sa dodonu me'u na mate e na vuku ni noqu bula ca.

10. Nai vakaro e tini me vakaraitaka vei au na bula, e qai tukuna tiko mai vei au ni'u na mate.
11. Na i valavala ca e qai laki ceuraki au mai ena i vakaro, e na nona vakaisini au me vakamatei au.
12. O koya oqo, sa yaco kina na i vunau kei na i vakaro me ka tabu, ka dodonu, ka vinaka.

Nai Valavala Ca E Sega Ni Vakabulai Rawa Mai Na Vunau

13. Na ka vinaka oqori e kauta mai vei au na mate? E sega sara! Na i valavala ca ga, sa vakaraitaka tiko na bula ca, e vakayagataka tiko mai na vinaka, me rawa ni'u mate kina, nai lawaki ni valavala ca me curu tu ena i vakaro tabu, me rawa ni vakayacori au tu ga e na bula i valavala ca.
14. Ni da kila na vunau e ka vakayalo, ia oi au, na noqu bula e vakayago sara tu ga, ni noqu bula sa voli oti tu kina i valavala ca.
15. Na veika au kitaka tiko, au sega ni vinakata, ia na ka au sa vinakata, au sega ni kitaka, ia na ka au cata, au sa qai kitaka tiko.
16. Kevaka me'u kitaka tiko na ka e sega ni dodonu me'u kitaka, au sa tukuna ni vinaka tikoga na vunau.
17. Ia oqo, sa qai sega ni oi au dina sa kitaka, ia na i valavala ca ga sa tiko vei au.
18. Ni'u kila e sega ni dua na ka vinaka e tu vei au, sa sega ni qai tu ena yagoqu e dua na kaukauwa, me'u vakatulewa vinaka kina, me'u rawa ni kitaka na ka au vinakata.
19. Na ka vinaka au vinakata me'u kitaka, au sega ni kitaka rawa, ia na ka ca au sega ni taleitaka me'u kitaka, au sa qai kitaka tiko.
20. Oqo, kevaka au sa kitaka na ka au sa sega ni taleitaka, sa qai sega ni oi au dina sa kitaka, nai valavala ca ga sa tiko vei au.
21. Au sa qai raica ni oqo e dua na vunau, ni gauna au gadreva me'u vinaka kina, au sa qai kitaka tiko na kena veibasai.
22. E na vuni yaloqu mai loma au taleitaka na vunau ni Kalou.
23. Ia au sa qai raica ni so tale na vunau e tu e na noqu bula sa veivala tiko kei na lomaqu e veisiga, au sa qai ca, au sa vinakata na veisau, ia na kaukauwa ni tamata makawa e loma e taleitaka tiko nai valavala ca.
24. A tamata vakaloloma oi au! O cei e rawa ni mai sereki au e na yago ni mate oqo?
25. Au sa vakavinavinaka vua na Kalou e na vuku i Karisito na noda Turaga! Ka sa vakaoqo, au sa qarava na vunau ni Kalou e na lomaqu dina, ia na vunau ni valavala ca e na noqui tovo vakayago.

Sereki Mai Na Valavala Ca Sa Tu E Lomada

- 8.** O koya oqo era sa sega kina ni lewai me cudruvi o ira era sa tuvata kei Karisito Jisu, ni ra sa sega ni muria tiko na i tovo vakayago, ia era sa muria ga na Yalo Tabu.

2. Ni sa sereki au mai na vunau ni valavala ca kei na mate, na vunau ni Yalo i Karisito Jisu o Koya sa bula.
3. Na ka e sega ni rawata na vunau ena vuku ni tovo vakayago ni tamata, na Kalou vakaikoya sa qai tala mai na Luvena dina ena yago vakatamata, me saumi Vua nai valavala ca: e mai colata taucoko e na yagona nai sau ni valavala ca,
4. Meda sa qai cakava dodonu kina na i valavala ni vunau, ni da sa sega ni qai muria nai tovo vakayago, eda sa muria ga na Yalo Tabu.
5. Ni ra sa gadreva na i tovo vakayago o ira era sai tovo vakayago, ia na veika vakayalo, o ira era sai tovo vakayalo.
6. Ni sa vuni mate na gadreva na i tovo vakayago, ia sa vuni bula kei na vakacegu na gadreva na i tovo vakayalo.
7. Baleta nai tovo vakayago e rau veimecaki kei na Kalou, e sega ni dau via vakarorogo me rogoca na vunau ni Kalou, ka sega ni rawa vakadua me rau na cakacaka vata.
8. O ira kece, era bulataka tu ga nai tovo vakayago, ena dredre me ra cakava rawa na ka sa vinakata na Kalou.
9. Ia oi kemudou sa sega ni vakayago ia dou sa vakayalo ga, kevaka sa tiko dina e na yalomudou na Yalo ni Kalou, o koya sa sega vua na yaloi Karisito, sa sega ni nona.
10. Kevaka sa tiko vata kei kemudou yadudua na Karisito, na yagomudou sa dodonu me mate ena vuku ni valavala ca, ia na yalomudou sa qai bula ena vuku ni veivakadonui.
11. Ia kevaka sa tiko vakadua e na lomamudou na Yaloi Koya sa vakaturi Jisu cake tale mai na mate, o Koya sa vakaturi Karisito tale mai na mate, ena vakavouya tale na yagomudou mai na mate, ena Yalona sa tiko vakadua ena lomamudou.

Okati Me Luvena E Na Vuku Ni Yalo Tabu

12. O koya oqo na veiwekani, eda sa sega kina ni vauci ki nai tovo vakayago, meda muria tiko kina nai tovo vakayago.
13. Kevaka mo dou na bulataka tiko nai tovo vakayago dou na mate, ia kevaka me kaukauwa vei kemudou na Yalo Tabu mo dou na vakamatea kina nai tovo vakayago, dou na bula.
14. O ira kecega sa tuberi ira tiko na Yalo ni Kalou, sai ira oqo na luve ni Kalou.
15. Sa sega tale ni qai tiko vei kemudou na yalo mo dou tukuna ni dou se bobula, mo dou rere tiko kina, ia dou sa rawata na Yalo Tabu mo dou wili me luvena, o koya eda sa kaci kina, "Apa Tamaqu."
16. Na Yalo Tabu oqo sa tukuna mai kina yaloda, ni da sa luve ni Kalou,
17. Kevaka eda sa luvena, eda kawa-ka kawa ni kalou kei na luvena o Karisito, kevaka meda vosota vata kei Koya na veika rarawa, eda na taukena vata na nona i ukuuku vakaturaga.

Mai Na Vakararawataki Ki Na Vakaukuukutaki

18. Na veika rarawa eda sotava tiko oqo e vakalailai walega, me vakatautauvatani kei na veika lagilagi eda na laki taukena ni sa cava na bula eke.
19. Na veika buli mai nai vakatekivu, era sa waraka tiko ka nanamaki ena gauna cava, mera na vakaraitaki ira kina na luve ni Kalou ena nodra bula.
20. Na veika rarawa kei na dredre e yaco e sega ni nakiti me vaka kina mai nai vakatekivu, ia baleti koya ga e talairawarawa me nuitaka na ka o ya.
21. Na veika buli taucoko ena yaco talega vei ira na veivakavouvi vou mai na vei vakatotogani ena vuku ni talaidredre, mera na wasea vata talega kei ira na luve ni Kalou na galala kei na lagilagi ni veivakaukuukutaki.
22. Ni da sa kila o vuravura taucoko e vutugu ka kune rarawa tiko mai me yacova mai oqo.
23. E sega ni o koya ga o ya, oi keda talega na taura nai sevu ni ka vinaka mai vua na Yalo Tabu, eda vutugu ka kune rarawa talega ena veisiga, ena noda waraka tiko na gauna ni noda vakadonui meda luvena, kei na vakabulai ni yagoda.
24. Oi keda eda vakabulai ena nuinui oqo, ia nai nuinui e raici rawa tu e sega ni nuinui; a cava me nuitaki tiko kina e dua na ka eda raica tu ga?
25. Ia kevaka eda nuitaka e dua na ka eda sega ni raica, eda na vosota meda waraka tikoga.
26. Na Yalo Tabu talega sa vukea na noda malumalumu. Ni da sega tu ni kila na ka dina e yaga vei keda meda kerea, ia na Yalo Tabu sa masulaki keda ena vutugu e sega ni cavuti rawa.
27. Na kalou sa daudikeva na yalo ni tamata sa kila na loma ni Yalo Tabu, ni sa masulaki ira na tamata yalododonu me vaka na loma ni Kalou.
28. Meda kila ni ka kece e yaco mai, me rawa kina na ka vinaka vei ira sa lomana na Kalou, o ira era sa kacivi me vaka na ka sa nakiti oti .
29. O ira oqo sa kilai ira e liu o Koya, sa lesi ira mera tautauvata sara ga kei na Luvena, me ulumatua kina o Koya vei ira na tacina taucoko.
30. Ia o ira sa lesia e liu o Koya, sa qai kacivi ira, o ira sa kaciva o Koya, a qai vakadonui ira, o ira sa vakadonui, sa qai vakaiukuukutaki ira o Koya.

Na Loloma Sega Ni Mudu Ni Kalou

31. A cava tale meda na tukuna ena veika oqo? Kevaka sa noda i to na Kalou, o cei tale me keda meca?
32. Ni o Koya mada ga e sega ni bureitaka na Luvena dina, ia sa soli Koya me mate ena vukuda kecega, ena sega ni dua na dredre vua me vukei keda ena ka eda vinakata?
33. O cei me beitaki ira sa digitaka na Kalou? Ni sa vakadonui ira na Kalou.
34. O cei me na cudruvi? O Karisito ga ni sa mai mate, sa qai tucake tale, ka sa tiko ena liga i matau ni Kalou, ka sa veimasulaki tiko e na vukuda.

35. O cei me na tawasei keda mai na loloma i Karisito? Na veivakararawataki, se veivakaleqai, se dauveivakacalai, se na dausiga, se nai seleiwau?

36. Me vaka na ka sa volai:

“E na Vukumuni keitou sa vakamatei kina ena siga taucoko ka bogi;

Keitou sa vaka na sipi sa vakarau me vakamatei”.

37. E na veika oqo eda sa qaqa tikoga kina ena vuku i Koya sa lomani keda.

38. Ni’u sa kila dina sara, ni sa sega ni rawata na mate, se na bula, se o ira na agilosu, se o ira sa lewa, se o ira sa kaukauwa, se na veika sa yaco e daidai, se na veika ena yaco mai muri,

39. Se na ka cecere, se na ka titobu, se dua tale na ka ni vuravura oqo me na tawasei keda mai na loloma ni Kalou, sa yaco ena vukui Jisu Karisito na noda Turaga.

Nodra Sega Ni Ciqomi Karisito Na Isireli

9. Au tukuna oqo ena matai Karisito e dua na ka dina, au sega ni lasu tiko, sa vakadinadina talega vei au na noqu lewa e loma na Yalo Tabu,

2. Au sa rarawa sara vakalevu ka vutugu na yaloqu.

3. Ni ka’u sa daugadreva me’u tawase tani vei Karisito e na vukudra na wekaqu, o ira era sa wekaqu dina vakayago,

4. Oqo o ira na Isireli, na luve ni Kalou, era sa vakaiukuukutaki, era gone ni veiyalayalati, sa soli vei ira na vunau, era kila na bula ni vunau, era kila na ka sa yalataki;

5. Na nomuni qase oi ratou na patereaki e drodro mai kina na kawa ka mai basika kina na Karisito, ka sa tu vua na lewa kecega, ka me nona kina na Kalou na vakarokoroko me sega ni mudu. Emeni.

Nodra Sega Ni Ciqomi Koya Na Isireli Kei Nai Naki Ni Kalou

6. E vaka me sega ni vakayaco ka na vosa ni Kalou. Ni so vei ira na Isireli e sega ni Isireli dina,

7. E sega, ni kawa kecega i Eparaama o ira na Isireli, Ia, “O Aisake ga na nomu kawa ena vakatokai kina.”

8. E kenai balebale ni sega ni luvei Eparaama kece me vakatokai me luve ni Kalou; ia o koya ga na luve i Eparaama ka yalataki, oqo na nona kawa dina.

9. Ni sa vakaoqo na vosa yalayala ni Kalou: “Ena gauna vakaoqo Au na lako mai, me na sucu vei Sera e dua na gonetagane”

10. E sega ni koya walega o ya, o Repeka e vakasucuma e rua na gone mai na dua na tagane, sai koya oqori na tamada o Aisake.

11. E dina ni se bera ni rau sucu mai me rau cakava na ka ca se na ka vinaka, ia nai naki ni Kalou sa davu oti tu ena i vakarau ni Nona veidigitaki, ka sega ni vakatau tiko mai ena cakacaka, ia ena Nona veikacivi ga.

12. Sa tukuna oti vua na Kalou, “O koya na qase (Iso) ena qaravi koya sa gone (Jekope)”

13. Me vaka na ka sa volai, “Au sa lomani Jekope, ia Au sega ni taleitaki Iso.”

Na Dodonu Vakalou Kei Na Nodra Sega Ni Veiciqomi Na Isireli

14. Cava me da na tukuna? Na Kalou beka sa sega ni dodonu? E sega sara!

15. E tukuna vei Mosese, “Au na lomani koya ka’u sa lomana, Ia ka’u na yalovinaka vua ka’u sa yalovinaka kina.”

16. Na veivakalouvinakataki ni Kalou e sega ni soli ki vua e dua e vinakata me cakacakataka me rawa ni qai taukena, ia e solia sara ga na Kalou ena nona lomana na tamata.

17. Ni cavuta nai Vola Tabu vei Fero, “Ena vuku ni ka oqo Ka’u sa vakaturi iko cake kina, Me’u vakaraitaka vei iko na Noqu kaukauwa, me tukuni kina na Yacaqu ki vuravura taucoko.”

18. O koya oqo, sa yalololoma o Koya vei ira sa Yalona kina, e rawa ni solia talega vua na tamata, na yaloqa kevaka e vinakata me vaka kina.

19. Mo qai tarogi au mai, “Na cava e beitaki ira tikoga kina ena nodra cala? E rawa beka ni ra sega ni via cakava na ka e vinakata?”

20. Ia o cei o iko na tamata, mo via vakalewa ena ka e cakava tiko na Kalou? E rawa beka ni dua na ka e buli, me tukuna vei koya e bulia, “Na cava o buli au tu kina vakaoqo?”

21. E sega beka ni tu vua na dau tuli kuro na kaukauwa, me vakayagataka na qele cava ga e vinakata, me tulia kina eso me bilo vinaka ka so talega me bilo ca ka sega ni talei?

22. Vakacava kevaka sa vinakata tiko na Kalou, me vakaraitaka Nona cudru katakata kei na Nona kaukauwa, vei ira e dodonu me rusa, ni sa vosoti ira dede tiko mai na Kalou,

23. Ka me vakaraitaka talega na levu ni Nona loloma kina veibilo sa yalololoma kina o Koya, o ira sa vakarautaka makawa tu mai o Koya kina Nona vanua lagilagi,

24. Oi keda talega ni da sa kacivi, sega ni o ira ga na Jiu, ia o ira talega na kai matanitu tani.

25. Ni sa tukuna talega o Koya ena i vola i Osea:

“O ira sa sega ni Noqu tamata, au na kacivi ira me Noqu tamata, kei ira sa sega tu ni lomani, au na kacivi ira me noqu ka lomani.”

26. “Ena vanua e cavuti kina vei ira, oi kemuni sa sega ni Noqu tamata, ena vakatokai kina vei ira oi kemuni na luve ni Kalou bula.”

27. E a kacivaka talega mai o Aisea na veika baleti Isireli:

“Era na vaka na wiliwili ni nuku e wasawasa o ira na Isireli, ia ena wiliwili lailai sara era na vakabulai.

28. Me vaka na dina ni Nona vosa na Turaga, ena vakalekalekataka na gauna me qai vakaotia na vuravura.”

29. Sa tukuna oti talega o Aisea:

“Kevaka me sega ni biuta tiko mai o Jiova ni lewe vuqa e so na gone me noda kawa, eda na vakataki Sotoma, eda na tautauvata talega kei Komora.”

Nai Tuvaki Ni Nodra Bula Na Isireli Ena Gauna Oqo

30. A cava tale me da na tukuna? O ira na kai matanitu tani, ni ra sa sega ni vakadonui mai vua na Kalou, oqo era sa yaco me vakadonui, na veivakadonui ena vuku ni vakabauta;

31. Ia na Isireli, era sa dinata na veivakadonui ena vuku ni vunau me ra vakadonui kina, ka sa dredre sara me ra vakadonui.

32. Baleta na cava? Ni ra sasaga tikoga ena nodra kaukauwa ka sega ena vakabauta, era sa tarabe kina ena vatu ni veivakatarabetaki.

33. Ni sa volai:

“Raica, Au sa vakadavora mai Saioni na vatu me ra na tarabe kina na tamata, na vatu qiwa me ra bale kina (Jisu); ia o ira era vakabauti Koya (Jisu), era na sega ni vakamaduataki,”

O Isireli E Gadreva Na Kosipeli

10. Kemudou na veiwekani, sa luvuci vakaidina na yaloqu ena vukudra na Isireli, au sa masu kina vua na Kalou mera vakabulai.

2. Ni’u sa kila ni sa dua na ka, na levu ni nodra lomakatakata tiko vua na Kalou, ia sa sega ga ni tiko vei ira na yalomatua.

3. Ni ra sa sega ni kila na veivakadonui sa vakayacora na Kalou, ia era sa sasaga tikoga vagumatua me ra caka vinaka vua na Kalou, ena nodra maroroya vinaka na vunau mera vakadonui kina.

4. Era sega ni kila na ka kece me baleta na vunau sa mai vakaotia vakadua na Karisito, na veivakadonui mai vua na Kalou e yaco ni sa vakabauti na Luvena.

5. Sa tukuna oti mai o Mosese na veivakadonui sa yaco ena vuku ni vunau, “Na tamata e cakacakataka me vakadonui kina me bula tiko kina.”

6. Ia na veivakadonui sa rawa ena vuku ni vakabauta sa vakaoqo, “Mo kakua ni tukuna e yalomu, o cei me na lako cake ki lomalagi?” (ka me kauti Karisito sobu mai)

7. Se, “O cei me na lako ena vanua sa nodra na mate?” (ka me, vakaturi Karisito cake mai na mate)

8. Ia na cava sa tukuni? “Sa volekati iko sara tu ga na vosa, sa toka sara ga ena gusumu ka tiko sara e yalomu” (Oqori na vosa ni vakabauta, o koya keitou sa vunautaka)

9. O ya kevaka mo vakatusa ena gusumu na Turaga o Jisu, ka vakadinata mai na vu ni yalomu ni sa vakaturi Koya cake tale mai na mate na Kalou, o na qai bula.

10. Ni sa vakadinata na tamata mai na vuni

yalona ena vakadonui kina, ni sa vakatusa ena gusuna ena vakabulai kina.

11. Ni sa tukuna nai Vola Tabu, “Ena sega ni rawa me vakamaduataki o koya sa vakabauti Karisito.”

12. E ke e sega ni vakaduiduitaka na Jiu se kai matanitu tani, ni dua ga na Turaga era qarava vata, o Koya e vakarorogo tu ena nodra masu me sova vakayauyau vei ira, ke vaka me ra masuti koya.

13. Ni, “O koya ga e masuta na yacai Jiova ena vakabulai.”

Sega Ni Ciqoma Na Kosipeli OIsireli

14. Ena rawa vakacava mera masuti Koya, ni ra sega tu mada ga ni vakabauti Koya? Ena qai rawa vakacava mera vakabauti Koya, ni ra se bera tu mada ga ni se rogoci Koya? Ena rawa vakacava mera rogoca kevaka e sega ni dua me vunautaka?

15. Ena rawa vakacava me dua me la’ki vunautaka vei ira, kevaka e sega na veitokoni ena nona talai? Ni sa volai: “Sa ka talei vakaidina na yavadra era sa kauta na kosipeli ni veika vinaka!”

16. Ia era sega ni via rogoca taucoko na kosipeli, ni sa tukuna o Aisea, “I Jiova o cei sa vakabauta na neitou i tukutuku?”

17. Ni vakabauta sa rawa ena ka eda rogoca, na ka eda rogoca mai na vosa ni Kalou.

18. Ia au qai taroga, era sa rogoca oti beka na vosa ni Kalou? Io era sa rogoca oti:

“Ni sa rogoci na vosa mai na veivanua taucoko e vuravura, na vosa ni Kalou sa tukuni taucoko me yacova nai yalayala kei vuravura.”

19. Ia au qai taroga tale, o ira na Isireli era sega tiko beka ni kila? Ni a tukuna taumada o Mosese: Na Kalou ena solia vei kemudou na yalo e vuvu ena vukudra na kai tani, ena solia vei kemudou na yalocudrucudru, ena vukudra na veimatani tu lecaika,

20. Ia sa qai tukuna vakadoudou o Aisea: “Era sa kunei Au o ira era a sega ni vakasaqarai Au; Au vakaraitaki Au vei ira era sega sara ga ni via kilai Au.”

21. Ia sa tukuni ira na Isireli, ka sa vakaoqo: “Ena veisiga kecega ka’u sa dodoka yani na Ligaqu, ki vei ira na tamata dau talaidredre ka dauvakatitiqa.”

E Sega Ni Ka E Taucoko Na Nodra Sega Ni Ciqomi Na Isireli

11. Au sa qai taroga, sa sega ni qai via ciqomi ira Nona tamata na Kalou? E sega sara! Oi au talega na Isireli mai na kawa i Eparaama, ena yavusa i Penijamini.

2. Na Kalou e sega ni biuti ira tani na Nona tamata, o ira sa digitaka e liu o Koya. Dou sa sega beka ni kila na ka e tukuna nai Vola Tabu baleti Ilaijia, na nona tukuni ira vakaca na Isireli vua na Kalou, ka vaka,

3. "I Jiova, era sa vakamatei ira Nomuni parofita, era qai basubasuraka sobu na Nomuni cabocabo ni soro, oi au duadua ga sa vo tiko, era sa vakasaqarai au mera vakamatei au?"
4. Ia na cava sa qai sauma mai vei koya na Kalou? "Au sa maroroya tiko me Noqu e lewe vitu na udolu na tamata, era sa sega ni cuva me tekiduru vei Peali."
5. Sa tautauvata talega ena gauna oqo, e vo tiko e vica na Jiu era sa digitaki ena nona yalololoma na Kalou.
6. Ia kevaka sa yaco ena vuku ni loloma, sa qai ka walega na cakacaka, ke sega sa na maumau ga na loloma, ia kevaka ena vuku ni cakacaka, sa qai ka walega na loloma; ke sega sa na maumau ga na cakacaka.
7. Sa qai vaka oqo? Sa qai sega ni rawa me taura o ira na Isireli na ka era sasagataka tiko mai; Ia sa mai nodra na digitaki, e so vei ira se dredre tikoga me raica na dina oqo.
8. Me vaka na ka sa volai: "Na Kalou sa solia vei ira na yalo ni moce, kei na mata me kua ni raica rawa kei na daliga me kua ni rogoa rawa, me yacova mai na siga ni kua."
9. Sa tukuna talega o Tevita na ka vaka oqo: "Na nodra teveli ga ni kana mera vakawelei kina ka coriti, mei tatao vei ira ena nodra raica na ka vinaka.
10. Me vakabutobutotaki na matadra me kakua kina ni dua na ka mera raica rawa, ka me vakalairoro tu ga na bula ena vuku ni colacola bibi."
- E SegaNi Ka E Tudei Na SegaNi Ciqomi Na Isireli**
11. Au sa qai taroga, era tarabe mera bale kina? E sega sara! Ia me rawa ni ra vakabulai kina na kai matanitu tani, ka me vakacudruira mera yalovuvu.
12. Oqo kevaka sa mai vutuniyau o vuravura taucoko ena vuku ni nodra sa mai bale sobu, na nodra malumalumu sa vuni qaqa vei ira na kai matanitu tani, e na duatani tale nai rairai ni bula ena kena uasivi cake, kevaka mera sa kila na dina o ira na Jiu!
13. Au vosa tiko vei kemudou na kai matanitu tani; ni'u sai apositolo vei ira na kai matanitu tani, au rui doka vakalevu na cakacaka au sa lesi kina.
14. Au vinakata me'u vosa tonotonomata vei ira na wekaqu, me rawa kina me'u solia vei ira na yalo ni vuvu, me so vei ira me vakabulai mai.
15. Na nodra sa biu tani e yaco kina na veivinakati vei ira na kai vuravura, ni ra sa na ciqomi tale, ena vaka beka na tamata sa bula tale mai na mate?
16. Kevaka sa ka tabu o ira na tamada, era tekivuna mai, sa dodonu me ka tabu talega oi keda na luvena, me vaka na bulabula ni wakana ena bulabula talega vaka kina na veitabana.
17. Ia kevaka sa musuki sobu eso na tabana, o iko na taba ni olive ni veikau, o qai mai sema vata kei

- ira, mo na vakaivotavota talega ena nona veivakalouvinakataki na Kalou.
18. Mo kakua ni viavialevu ni o sa mai sema mo tabana, mo beca kina na vei tabana tale eso, ia kevaka o viavialevu, nanuma, o iko o sega ni vuni kaukauwa ni wakana, na nomu bula e vakatau tiko mai ena wakana.
19. O na rawa ni tukuna, "Sa musuki sobu na veitabana, me'u rawa ni mai sema kina ka vakalouvinakataki."
20. E dina oqori. Era musuki laivi baleta na nodra sega ni vakabauta, ia o iko sa mai dei ena vuku ni vakabauta, mo kakua ni dokadoka, mo vakamalumalumutaki iko, ka rere tiko.
21. Kevaka sa sega ni vosoti ira na veitabana dina na Kalou, ena sega ni dua na kena dredre Vua me cakava talega vei iko.
22. O koya oqo mo qai raica vakavuku na loloma kei na cudru ni Kalou: Na nona cudru vei ira na sega ni tudei; ia na yalololoma ni Kalou, vei iko ni o tudei tiko Vua, ke sega o na tautauvata talega kei ira sa musuki laivi.
23. O ira talega na Jiu, kevaka mera biuta tani na sega vakabauta, na Kalou ena veisematitaki ira tale kina vuna dina, e sega ni dua na ka me dredre vua na Kalou.
24. Kevaka sa rawa vua na Kalou, me musuki iko tani mai ena vuni olive ni veikau o a tu mai kina, me qai mai semati iko kina vuni olive dina sa samaki vinaka tu, ena rawa talega vua na Kalou me semati ira tale na Jiu kina vuna dina, ni ra a tabana dina tu ga e liu?
25. Au vinakata na veiwekani, mo dou kila tiko na ka vuni oqo, ka dou raica tiko vakavuku, ena so vei ira na Isireli era na vakayaloqa tiko, ka vakavo ga kevaka mo ni lesu taucoko mai na kai matanitu tani.
26. Era na qai vakabulai taucoko kina na Isireli, me vaka na ka sa volai: "Ena lako mai Saioni o Koya nai Vakabula, ena qai mai veisautaki ira na Jekope mai na nodra i tovo ca,
27. Ni sa Noqu veiyalayalati oqo vei ira, Ni'u na kauta tani na nodra I valavala ca."
28. Ena kosipeli era sa meca vua na Kalou era cata, ia sa vuni nomudou vinaka, ia na Kalou se lomani ira tikoga, ena vuku ni nona vosa yalayala mai vei ira nodra qase.
29. Ena sega ni rawa me veisautaki tale nai solisoli kei na veikacivi ni Kalou.
30. Oi kemudou dou a sega vakabauta tu na Kalou e liu, ia oqo, dou sa mai lomani ena vuku ni nodra sega vakabauta,
31. Ia era se sega vakabauta tikoga oqo, oi kemudou sa mai lomani, na loloma oqo era na lomani talega kina.
32. Ni Kalou e vakayacora taucoko vei ira na tamata mera talaidredre, me rawa ni yalololoma vei ira kecega na tamata.
33. Sa dua na ka, na titobu ni Nona vuku kei na Nona rai yawa na Kalou! Sa dredre sara me da kila rawa na Nona lewa kei na sala e dau muria!

34. "O cei e rawa ni kila na vakanananu ni Kalou? Se dua e rawa me vakavulici Koya?
 35. Se o cei me solia taumada Vua, me na qai sega ni saumi tale vei koya.
 36. Ni ka kecega sa vakavuna o Koya, ena Vukuna duadua ga, ka me kilai kina na Nona kaukauwa, me vakarokorokotaki tikoga o Koya ka sega ni mudu. Emeni.

Na Soro Bula Vua Na Kalou

- 12.** O koya oqo, au sa vakamamasu vei kemudou na veiwekani, ena vuku ni Nona loloma levu na Kalou, mo dou cabora na yagomudou mei madrali bula, me ka tabu, me rawa ni ciqoma na Kalou, ka me nomudou i soro vakayalo.
 2. Dou kakua ni vakatatumuria na bula vakavuravura, ia mo dou veisau ga ni sa vakavoui tiko na nomudou vakasama, ka mo dou kila kina na loma ni Kalou, sa yaga, ka vinaka, ka uasivi sara.

Qarava Na Kalou Ena I Solisoli Vakayalo

3. Ena loloma sa soli mai vei au, au sa vosa yani kina vei kemuni taucoko, me kakua ni dua e nanuma ni o koya sa dua na ka, me vakasamataka vakayalomatua na cakacaka levu sa mai vakayacora na Kalou ena vuku ni vakabauta.
 4. Me vaka sa dua ga na yago, ka sa levu na kena veitikina, ia na veitikina kece oqori e duidui nai tavi era dui qarava.
 5. Oi keda eda duidui veitikina, ia eda sa dua ga na yagoi Karisito, ka veisemati vakavinaka na veitikina kecega.
 6. Sa solia vei keda nai solisoli e duidui me vaka na nona yalololoma vei keda, ka me da vakayagataka sara: Kevaka e dua sa parofisai, me da parofisai sara me vaka nai vakarau ni noda vakabauta;
 7. Kevaka nai solisoli ni dauveiqaravi, me da veiqaravi sara ena kena cecere; o koya sa dauveivakavulici, me veivakavulici sara vaka vinaka;
 8. Kevaka e dua sa dauvunau, mo raica ni nomu vunau me veivakayadrati ka veitaraicake; kevaka mo dausolisoli, mo dau soli ena yalo e galala; kevaka mo veiliutaki, mo qaseqase ka lewa matau; kei koya sa dauloloma vei ira na bikai, me cakava ena yalo e reki.

Moi Tovo Vakarisito

9. Me ka dina na loloma, mo dou cata sara nai tovo ca. Mo dou kukuva matua na ka e vinaka.
 10. Mo dou veilomani vakai kemudou ena veilomani me vaka na veitacini, dou veiuasiviti ena veivakarokorokotaki;
 11. Me kakua ni luluqa nomui tavi vakalotu vua na Turaga, mo gugumatua tikoga;
 12. Dou reki ena i nuinui, vosota na ka rarawa, ka dou masu tikotikoga.

13. Dou vukei ira na vakaloloma tu ena i soqosoqo lotu, dau sureti ira na vulagi ena nomudou veivale.
 14. Dou vosa vakalouvinakataki ira sa vakacacani kemudou; dou vosa vakavinaka vei ira ka kakua ni rukaka.
 15. Dou reki vata kei ira sa reki, ka tagi vata kei ira sa tagi.
 16. Dou dau cakacaka vata ka lomavata, dou kakua ni dau via rogo, dou veitokani vata kei ira na sega ni rawa ka. Dou kakua ni via vaka vukuvukui kemudou.
 17. Me kakua ni dou sauma na ca ena ca. Na nomudou bula ga me rakorako ena matadra na tamata.
 18. Dou tovolea, me kua ni dua mo dou veivala vata, dou segata na tiko veisaututaki kei ira na tamata kecega.
 19. Oi kemudou na wekaqu lomani, dou kakua ni via sauma lesu na ca vei kemudou, ia mo dou laiva ga vua na Kalou; ni sa volai, "Sa Noqu i tavi Me'u na vala kina, Au na sauma lesu vei ira," sa tukuna na Turaga.
 20. O koya oqo, "kevaka sa viakana na kemu meca, mo vakani koya; kevaka sa via gunu wai, mo vagunuvi koya ena wai; ni o sa cakava oqo, o sa binia tiko kina, ki na uluna na qilaiso sa waqa tu."
 21. Me kakua ni rawai iko na ca, ia mo rawai koya ena nomu gumatua taka na caka vinaka.

Talairawarawa Vei Ira Na Veiliutaki

- 13.** Me talairawarawa na tamata kecega vei ira sa liutaka na matanitu. E sega ni dua na matanitu me veiliutaki e sega ni lewa va Kalou, o ira taucoko na veiliutaki e lewa va Kalou.
 2. O koya sa beca na veiliutaki oqo, sa saqata na nonai lesilesi na Kalou, ena cudruvi koya na Kalou ni saqata na nona i lesilesi.
 3. O ira na veiliutaki oqo era sega ni i vakarere vei ira na tamata vinaka, vei ira ga na tamata ca. O vinakata mo kakua ni rerevaki ira na veiliutaki? Mo cakava sara na ka vinaka, o na marautaki kina mai vei ira .
 4. O ira oqo sa talai mai vua na Kalou mera vukei iko, ia kevaka mo caka cala tiko, sa dodonu mo rere, ni tiko nai naki ni seleiwau vei koya, ni sa talai mai vua na Kalou me vakaoti ira na dau caka ca.
 5. O koya oqo sa dodonu mo dou talairawarawa mai, sega walega baleta na cudru ni Kalou, ia ena vuku talega ni lewa e loma.
 6. Sa dodonu kina mo dou solia nomudou soli vakacavacava, me baleti ira oqo, ni ra talai mai vua na Kalou ena vukumudou.
 7. O koya oqo mo dou saumi ira e dodonu mera saumi: Na soli vakacavacava vei koya e dodonu me nona, ai sigana vei ira sa nodra nai sigana, (mera rerevaki o ira e dodonu me ra rerevaki), ka

vakarokorokotaki o ira e dodonu mera vakarokorokotaki.

Lomana Na Kai Nomu

8. Mo sauma na ka e dodonu me saumi kakua ni dinau tiko, me maroroi tikoga kina na veilomani, o koya sa lomana na kai nona sa vakataucokotaka tiko na vunau.

9. Nai vakaro e tukuna, “Mo kakua ni veibutakoci,” “Mo kakua ni bubului vakailasu,” “Mo kakua ni kocova nai yau ni kai nomu,” na veivakaro tale e so e umani vata ga ena vosa oqo, “Mo lomana na kai nomu me vaka o sa lomani iko.”

10. Na loloma e sega ni rawa me cakava e dua na ka ca vua na kai nona; o koya oqo na loloma e vakataucokotaka na vunau.

Mo Vaka Na Karisito

11. Mo dou kila, ni sa lekaleka sara tiko na gauna, sa kena gauna oqo mo dou sa yadra kina mai na moce; sa voleka sara na siga ni noda vakabulai, ka yawa na siga eda a tekivu vakabauta mai kina.

12. Sa oti yani na bogi, sa kida na siga vou. O koya oqo meda sa biuta tani nai valavala ni butobuto, ka me da sa vakaivalavalataki keda ena i valavala ni rarama.

13. Me kilikili na noda bula, nida sa bula ena rarama, dou kakua ni guta na lasa vakalialia kei na mateni, me kakua na veibutakoci kei nai tovo vakasisila, me kakua na veivala kei na veilomacataki.

14. Ia dou vakaisulu ena Turaga o Jisu Karisito, mo dou bulataka kina nai tovo dina ni tamata, me kakua kina ni rawai kemudou na gagadre ca ni yago.

Na Vunau Ni Veivagalalataki

14. Mo dou ciqomi koya se malumalumu na nona vakabauta e tiko vata kei kemudou, ke mani duidui na nona rai mai vei kemudou dou kakua ni vakacacani koya.

2. Na nona vakabauta e dua e rawa ni kania kina na ka kecega e laukana, ia o koya e malumalumu ena rawa ni kania ga na kakana draudrau.

3. Me kakua ni beci koya e sega ni kana o koya sa kana, kei koya sa sega ni kana, me kakua ni vakalewai koya sa kana, ni sa ciqomi koya na Kalou.

4. O cei o iko mo via lewa e dua na tamata ni dua na turaga tani? Ena saumi taro ga vua na nona turaga, ka sega vei iko, ni Kalou sa rawa ni vakatucaketaki koya.

5. Eso e nanuma me dokai eso na siga vakatabui mai na so tale na siga, eso e tukuna ni tautauvata kecega na siga vua na Kalou. Ni vakaoqori na vakasama, na tamata yadudua me vakatulewataka vakavinaka na nanuma ni lomana.

6. O koya sa doka na siga, sa doka na Turaga sa lewa na siga; o koya sa sega ni doka na Turaga, sa

sega ni doka na siga, o koya sa kania na kakana cabori, sa kania ni vakavinavinakataka na Kalou ni doka na Kalou; sa doka na Turaga, ena nona vakavinavinakataka na Kalou ena nona sega ni kana.

7. Ni sa sega e dua vei keda sa bula ena vukuna ga, se dua sa mate ena vukuna ga.

8. Kevaka eda bula, eda sa bula ena vuku ni Turaga; kevaka eda sa mate, eda mate ena vuku ni Turaga. O koya oqo, se da bula, se da mate, eda sa nona na Turaga.

9. O ya na vuna e mate ka tucake tale kina o Karisito, me nodra Turaga na bula kei na mate talega.

10. Ia na cava o via lewa tiko kina na wekamu? Na cava o via beci koya tiko kina? Ni da na tu kecega ena mata ni tikotiko ni veilewai nei Karisito.

11. Ni sa volai: “Me vaka au sa bula, sa tukuna na Turaga, ena tekiduru vei Au na duru vakayadua ga, kei na yame kecega ena vakatutusa vua na Kalou.”

12. Oi keda yadudua eda na dui solia nai tukutuku, ni veika eda cakava ena vukuna vua na Kalou.

13. O koya oqo meda sa kakua ni via vakalewa na bula ni dua na tamata, meda sa qarauni keda ga meda kakua ni i tatao ni bula vei ira na wekada, me vakavuna na nodra suka tale kina bula makawa.

Na Vunau Ni Loloma

14. Au sa kila, ka’u vakadeitaka ena noqu veiwekani kei na Turaga o Jisu, ni sa sega tale ni dua na kakana e dodonu me laukana se sega savasava tiko; ia, o koya ga e tukuna tiko ni sega savasava o koya sara ga e sega savasava tiko.

15. Kevaka e dua na wekamu e vakaleqai koya ni raica na kakana o kania tiko, o sa vakaraitaka tiko ni sega vei iko na loloma, ni kakana o kania tiko ena vakavuna vua na nona mate, ni o koya sara ga, e mai mate kina o Karisito.

16. O koya oqo mo dou kakua ni cakava na ka dou nanuma ni vinaka, mera vosacataki kemudou kina na tamata;

17. Ni sa sega ni ka ni kakana se ka ni gunu na matanitu ni Kalou, sa ka ni yalododonu, na vakacegu kei na reki ena Yalo Tabu.

18. Ena veika kece oqo me liu tikoga o Karisito, na Kalou ena marautaka, ka vaka talega kina o ira na tamata.

19. O koya me da veilomani vakai keda, ka veivakatataki cake.

20. Ena vuku walega ni kakana, mo dou kakua ni vakatawayagataka kina na cakacaka ni Kalou. E sega ni dua na kena leqa na kakana, na leqa ga kevaka e dua me kana, ka la’ki vakaleqa tale kina e dua.

21. Sa vinaka cake ga me sa kakua ni kania na kakana cabori se gunuva na waini, baleta me kakua ni leqa tiko kina na wekamu ena nona lotu.

22. E tiko nomu vakabauta? Mo taura dei, ni sa raica na Kalou. Sa lagilagi sara na tamata e sega ni beitaki koya me cala, ni vakadeitaka e yalona na ka e cakava e dodonu vinaka.

23. Ia o koya sa sega ni vakadinata me kakua ga ni kania ena cala tale kina, baleta ni sega ni kania e na vakabauta; Na ka kece eda cakava kevaka e sega ni tukuna mai e yaloda ena noda vakabauta, meda kakua ga ni cakava, ni da na cala tale kina.

Dou Veivukei Ena Colata Na I Colacola

15. Vei keda sa kaukauwa, meda vosoti ira sa mai malumalumu, meda kakua ni veikawaitaki tikoga vakai keda.

2. Me da veivakacegui vaka mata veiwekani, me rawa ni kune kina vua na vinaka, ka i dola ni veivakatataki cake

3. O Karisito e sega ni cakava na ka e vinakata; ia sa volai, "Sa mai tau vei Au na veika rarawa, ena vukudra na vakacacani kemuni Jiova."

4. Nai vola ka volai sara mai ena gauna e liu, sa baleta na noda vulica na vosota vakadede kei na noda tudei e nai Vola Tabu, ni da sa nuitaka tu na vosa yalayala.

5. Na Kalou sa dauvosota, ka dauveivakacegui, me vauci kemudou vata ena lomavata vakai kemudou, me vaka sa tu vei Karisito Jisu,

6. Sa na rawa kina mo dou duavata ka domovata, ena nomudou vakalagilagi Koya na Kalou ka Tama i Jisu Karisito na noda Turaga.

Dou Vakalagilagia Vata Na Kalou

7. O koya oqo, mo dou lomavinaka ka dou dau veiciqomi, me vakataki Karisito ena Nona dau ciqomi keda, ka me Nona kina na Kalou na lagilagi.

8. Oqo me'u tukuna vei kemudou o Jisu Karisito sa nodra i talatala talega na cili, me vaka na dina ni Kalou, me tokona kina ni ka dina na vosa yalayala vei ira noda qase,

9. Sa mai rawa kina vei ira na kai matanitu tani, mera vakarokorokotaka na Kalou ena vuku ni Nona loloma, me vaka sa volai: "Ena vuku ni ka oqo Au na vakatusai iko kina ena kedra maliwa na matanitu tani, ka seretaka na Yacamuni."

10. A sa tukuna tale: "Dou kaila ena vakavinavinaka na kai matanitu tani, vata kei ira na Nona tamata!"

11. Ka baci tukuna tale: "Dou ia na vakavinavinaka vei Jiova, oi kemuni kece na kai matanitu tani! Kei kemuni kecega na tamata mo ni vakalagilagia na nomuni Kalou!"

12. Sa tukuna takega o Aisea: "Ena dua mai na kawa i Jese; ena tubu cake mai me na lewai ira na kai matanitu tani, o koya ena nodra i nuinui na kai matanitu tani."

13. Ia oqo na Kalou na vuni nuinui, me conaka vakavinaka na nomudou bula, ena reki kei na vakacegu ena vuku ni nomudou vakabauta, ka mo

dou vuabale sara, ni dou sa vakataudeitaki tu ena kaukauwa ni Yalo Tabu.

Mai Jerusalemi Ki Ilirikomi

14. Oi au na veiwekani au sa kilai kemudou, ni sa tu vei kemudou na vuku vakayalo, mo dou veiciqomi ka veivosovosoti vakai kemudou.

15. Ni dou raica na noqu volavola vei kemudou, eso na tikina au via vakabibitaka vei kemudou, baleta duadua ga na loloma ni Kalou vei au.

16. Me'u yaco kina me i talatala nei Jisu Karisito vei ira na kai matanitu tani, ena cakacaka ni kena vakatetei na kosipeli ni Kalou, me rawa ni vakadonui na nodra i soro na kai matanitu tani, ena nodra sa vakavoui ena kaukauwa ni Yalo Tabu.

17. Ena vuku i Jisu Karisito, eso na ka au sa bau dokadoka toka kina ena noqu cakacaka vua na Kalou.

18. Au na sega ni tukuna e dua na ka au sega ni vakadinadinataka vei au, ia na ka ga e vakayagataki au kina o Karisito, ena nodra vakalesui mai na kai matanitu tani, mai na vosa au cavuta ka salavata kei na noqui valavala -

19. Ka vaka talega kina na vei cakacaka mana veivakurabuitaki ena kaukauwa ni Yalo Tabu ni Kalou, au sa vunautaka oti nai tukutuku i Karisito mai Jerusalemi ka yaco sara i Ilirikomi.

20. Au sa mai rawata kina na ka au sa nakita oti mai lomaqu, o ya me'u vunautaka nai tukutuku vinaka, ka sega ni o ira sa kilai Jisu tu, de'u la'ki teivaka kina e dua na sore ni kau sa teivaki oti tu mai kea.

21. Ia me vaka sa volai: "O ira se bera ni tukuni vakadua vei ira era na raici Koya; kei ira se bera ni rogoci Koya era na kilai Koya."

Navunavu Me Sikovi Roma

22. Oqo na vuna e tao tiko kina noqu via lako mai vei kemudou.

23. Ia oqo sa oti tu na noqu cakacaka eke, na noqu gagadre tu mai ena dua na gauna balavu me'u raici kemudou, sa vakarau yaco oqo.

24. Ena noqu na lako ki Sipeni, au vinakata me'u na la'ki cegu vakalailai e keru, medatou na veisotari mada, ke rawa ni dou veivuke vei au vakalailai, se medatou sota mada ga ka veimaraotaki.

25. Ia oqo au sa vakarau biubiu sara tu ga me'u lakoi Jerusalemi, ena noqu kauta na ka ni loloma vei ira nai soqosoqo lotu.

26. E dua na veivuke levu era solia mai Masitonia kei Akaia, ena nodra dodoliga ena ka ni loloma, mera vukei kina o ira nai soqosoqo lotu mai Jerusalemi era dravudravua tu.

27. Era dodoliga ni ra marautaka na ka era cakava, ni ra kila e sega tu ni bau dua na ka mera yaga kina vei ira na lewe ni lotu mai Jerusalemi, na nodra mai kilai Karisito era kila tu ni o ira ga na soqosoqo lotu mai Jerusalemi kei na nodra mai

vakaiyautaki vakayalo, e sega kina ni dua na ka vei ira na nodra i yau era solia ki Jerusalemi.

28. Ni'u sa laki solia oti vei ira nai solisoli loloma me baleti ira, au sa na qai lako ki Sipeni ena noqui lakolako oqori, au na tovolea me'u na yaco kina vei kemudou.

29. Ia au sa kila tu ni'u na lako yani vei kemudou, au na kauta yani na veivakalouvinakataki vakayalo kecega ka tu ena vosa i Karisito.

30. Au sa vakamamasu yani vei kemudou na veiwekani, ena vuku ni noda Turaga o Jisu Karisito, kei na vuku talega ni loloma ni Yalo Tabu, medatou na veitokonitaka vata na masulaki au vua na Kalou.

31. Me'u rawa ni vakabulai mai vei ira na sega lotu mai Jutia, mera ciqoma talega ena yalo e marautaka o ira na lewe ni lotu mai Jerusalemi, na ka ni loloma au solia vei ira,

32. Baleta medatou qai sota, au sa marau tiko ena vuku ni lewa ni Kalou, medatou na qai wasea vata na vinaka ni Kalou e keru.

33. Ia me tiko vata kei kemudou kecega na Kalou ni veivakacegui. Emeni.

Vosavinakataki O Fipe

16. E dua na tacida marama o Fipe, o koya sa dauqarava nai soqosoqo lotu mai Kenikiria, au via tataunaki koya vei kemudou,

2. Mo dou dau raici koya ka soli ka vua ena vuku ni Turaga, me vaka nona dau veivuke o koya, o au e dua vei ira na vukei.

Veikidavaki Ki Nai Soqosoqo Lotu Mai Roma

3. Me tukuni yani na noqu i loloma vei rau o Pirisila kei Akuila, rau vukei au sara vakalevu ena vuku ni cakacaka i Jisu Karisito,

4. E rau sega ni bau wilika nodrau bula me dua na ka, rau vinakata ga me'u bula vinaka tiko, ka sega kina ni o au ga e vakavinavinakataki rau, o ira kece na veisoqosoqo lotu ni kai matanitu tani, era vakavinavinakataki rau.

5. Au sa loloma yani vei ira na lewe ni lotu era tiko e nodrau vale. Au sa loloma vei Epenito o koya au sa daulomana, na matai ni tamata me vakabulai mai vei Karisito ena yasayasa vaka Akaia.

6. Dou tukuna talega vei Meri na noqui loloma, ni sa dau oga vakalevu ena vukuda.

7. Au sa loloma vei Anariko kei Junia rau na wekaqu voleka keitou sa vesu vata, era dau dokai ira sara nai Apositolo, rau se lotu sara i liu ni bera me'u qai lotu mai.

8. Au sa loloma talega vei Abalia, o koya au sa daulomana ena vuku ni Turaga.

9. Au sa loloma talega vei Ubana e dua noda i tokani ena cakacaka vei Karisito, kei Setaia o koya au sa dau lomana.

10. Au sa loloma vei Epeli, o koya sa dau caka vinaka vei Karisito.

Au sa loloma talega ki na matavuvale nei Arisitopulu.

11. Au sa loloma vei Erotioni, na wekaqu dina. Au sa loloma ki na matavuvale nei Nasoso era sa nona na Turaga.

12. Au sa loloma vei Taraivina kei Taraivoso, oi rau na liga ni cakacaka ni Turaga. Au sa loloma talega vei Veresi, o koya sa dau oca sara vakalevu ena cakacaka ni Turaga.

13. Au sa loloma vei Rafa, na nona digitaki na Turaga, kei na marama tinana, e dua sa vaka ga e tinaqu dina.

14. Au sa loloma vei Sikirito, vei Filioni, vei Ima, vei Verosa, vei Ema, kei ira na veiwekani era tiko vata kei ratou.

15. Au sa loloma vei Filoko kei Tulia, vei Nereo kei na ganena kei Oliva kei ira kecega sa lotu era tiko vata.

16. Dou lululu ka veiruguci ena yalo savasava kei ira kece nai soqosoqo lotu i Karisito era sa vakauta yani na nodra i loloma vei kemudou.

Dro Mai Vei Ira Sa Dau Vakavuna Na Veiba

17. Ni bera ni'u tinia, au sa kerei kemudou sara vakabibi, mo dou kakua ni veivolekati kei ira sa dau vakavuna na bula ni veitovaki kei na nodra kauta tani na vakabauta, ena nodra cavuta eso nai vakavuvuli ka sega ni vaka dou sa vakatavulici kina, dou vakayawaki kemudou mai vei ira.

18. O ira sa vakaoqori era sega ni lotu vua na noda Turaga o Jisu Karisito, ia na nodra lotu baleti ira ga me sega kina na ketedra, na gusudra e kamikamica ka veirawai, era sikalutu kina o ira se gone vakayalo.

19. O ira na tamata kecega era sa kila vinaka na bula ni nomudou talairawarawa. Sa dua na ka noqu marautaki kemudou; ia au vinakata mo dou raica vakayalomatua na ka ga e vinaka, ka mo dou kakua ni vakaleqai ena ka e ca.

20. O koya na Kalou ni veivakacegui ena butuvoroki Setani me dasila ena ruku ni yavamudou. Me na tiko vata kei kemudou na loloma ni noda Turaga o Jisu Karisito. Emeni.

Vakanuinui Vinaka Mai Vei Ira Nai Tokani I Paula

21. Sa loloma yani o Timoci na noqui tokani vakacacacaka, o Lusua, Jesoni, kei Sosiveta, ratou na wekaqu oqo ratou sa loloma yani.

22. Oi au o Teretiu, ka vola nai vola oqo, au sa loloma yani vakabibi, ni'u tacimudou talega ena vuku ni Turaga.

23. Sa tukuna o Keio me'u vakamoce yani ena vukuna, o au kei ira na soqosoqo lotu keimami soqoni tiko oqo ena nona vale era sa loloma taucoko tu yani, o Erasito na dauniyau ni koro oqo sa loloma yani, kei Kanito e dua na tacida sa loloma talega yani.

24. Me sa tiko vata ga kei kemudou kecega na yalololoma ni noda Turaga o Jisu Karisito. Emeni.

Na Masu Ni Sa Mai Tinia Na I Vola

25. Ni o Koya sa vakataudeitaki kemudou ena i tukutuku vinaka i Jisu Karisito au vunautaka vei kemudou, sa qai vakatakilai mai kina na ka vuni a vunitaki sara tu mai ni se qai tekivu o vuravura.
26. Me dina kina na parofisai era cavuta na

parofita mai nai Vola Tabu, ni na yaco na gauna era na vakabauta kina na lewei vuravura kecega na dina ni vosa ni Kalou.

27. Na Kalou duadua ga sa vuni vuku, me vakarokorokotaki tikoga o Koya ena vuku i Jisu Karisito, ka sega ni mudu. Emeni.

NAI MATAI NI VOLA NEI PAULA NA APOSITOLO VEI IRA NA KAI KORONICA

Veikidavaki –Vaka Bula

1. Oi au o Paula, sa kacivi me apositolo i Jisu Karisito, ena lewa ni Kalou kei Sosiceni e dua ga na wekada,
2. Kivei ira nai soqosoqo lewe ni lotu sa nona na Kalou era tiko mai Koronika, o ira sa kacivi me nona digitaki ni sa vakasavasavataki ira o Jisu Karisito, ka vaka talega kina na lewe ni lotu ena veivanua kecega, era masuta na yaca ni noda turaga o Jisu Karisito na noda turaga ka nodra talega:
3. Me tiko vei kemudou na loloma kei na nona vakacegu na Kalou o tamada kei na turaga o Jisu Karisito.

Nai Solisoli Vakayalo E Koronika

4. Au sa vakavinavinakataka tikoga na Kalou, baleta na nona loloma sa tiko vei kemudou ena vukui Karisito Jisu o koya sa solia,
5. Ni dou sa vakasaututaki sara vakalevu, ena vosa matua mo dou cavuta kei na vuku mo dou kila kina na dina,
6. Dou sa kila oti ka vakadinadinataka vei kemudou na ka sa cakava o Karisito,
7. Au marau ni dou gumatua tikoga ena nomudou waraka na nona rairai mai na noda turaga, o Jisu Karisito kei na kena sega ni yali tani mai vei kemudou e dua nai solisoli vakayalo,
8. Oqori sara ga ena tauri kemudou tiko kina i otioti, ena siga ni nona rairai mai na noda turaga o Jisu Karisito ni dou sa sega cala tu.
9. Na Kalou e dina, o koya ga sa kacivi kemudou mai, mo dou veitokani vata kei na luvena, na noda turaga o Jisu Karisito.

Sai Valavala Ca Na Veivakaduiduitaki

10. Au sa kerei kemudou sara ga oqo na veiwekani, ena yaca ni noda turaga o Jisu Karisito, mo dou veirogoci ka cakacaka vata, me kakua ni tiko ena kemudou maliwa na veitovaki ena yaco kina na tawase, ia mo dou veiyaloni ka lomavata ena dua ga nai naki.
11. Na nomudou bula na veiwekani, era mai tukuna vei au o ira na lewe ni vuvale nei Kiloj, ni sa tiko vei kemudou e dua na duidui ka dou veivala tiko kina.
12. Na ka au via tukuna, ni so vei kemudou e cavuta tiko, "Oi au sa nei Paula," eso "Oi au sa nei Apolosa," eso "Oi au sa nei Kifa," eso "Oi au sa nei Karisito."
13. E tu beka vei Karisito na bula ni veiwasei? E vakoti beka o Paula ena kauveilatai ena vukumudou? Se dou sa papitaisotaki beka ena yaca i Paula?
14. Au vakavinavinaka vua na Kalou ni sega saraga ni dua vei kemudou me'u papitaisotaka,

ka vakavo ga o Kirisipo kei Kaio au papitaisotaki rau,

15. Me kakua ni dua e bai nanuma ni'u via tekivuna tiko e dua na vakabauta vou mo dou muri au.
16. O ira talega na matavuvale nei Sitavana au papitaisotaki ira, ka sega tale e dua au nanuma ni'u papitaisotaka.
17. O Karisito e sega ni talai au me'u vei papitaisotaki, ia me'u vunautaka ga nai tukutuku vinaka, ka sega ni'u vunau me'u vakayagataka na kila ka vakatamata, de'u qai vakatawayagataka kina na kaukauwa ni kauveilatai i Karisito.

O Karisito Na Kaukauwa Kei Na Vuku Ni Kalou

18. Ni sa ka lialia vei ira sa rusa na kena vunautaki na kauveilatai, ia sa vakaraitaka kina na Kalou na nona kaukauwa vei keda sa vakabulai.
19. Ni sa volai: "Au na vakarusa na nodra vuku na tamata, ka vakatawayagataka na ka vinaka era vulica rawa."
20. Era sa tu mada E vei na tamata vuku? Era tu mada E vei na vunivola lelevu? Era tu mada E vei na vuni lawa ni gauna oqo? Na vuku ni vuravura sa vakamadualaka na Kalou me rairai vakalialia tu?
21. Ena nona vuku na Kalou, e kila tu mai liu ni sega ni rawata na vuku vaka tamata me kila na Kalou, sa qai yaco na veivakabulai ena kena vunautaki na nona vosa, era sa qai tukuna na vuku vakatamata ni ka lialia.
22. O ira na Jiu era via raica sara e dua na cakacaka mana mera qai vakadinata, o ira na kai matanitu tani era rogoa ga era vakabauta, oqo na yalomatua.
23. Ia keitou vunautaka na mate i Karisito ena kauveilatai, e mai tarovi ira tale na Jiu, era qai tukuna na kai matanitu tani ni ka lialia,
24. Ia vei ira sa kacivii, ira na Jiu kei ira na kai Kirisi, na Karisito sa kaukauwa ni Kalou kei na vuku na Kalou.
25. Baleta na lialia ni Kalou e vuku cake mai vei ira na tamata, kei na malumalumu vaKalou e kaukauwa mai vei ira na tamata.

Me Vakalagilagi Duadua Ga Na Kalou

26. Dou dikeva mada na nomudou kacivi na veiwekani, e sega ni levu vei kemudou e tu vua na vuku vakavuravura, se me dua sa bau rogo, se dua vei kemudou e tamata vutuniyau, e sega sara.
27. Ia na Kalou sa dau vakayagataka na ka e nanuma o vuravura ni lialia, me vakamadualaka kina na vuku vakavuravura, kei na nona digitaka na ka e raica o vuravura ni malumalumu, me vakamadualaka kina na kaukauwa e tu e vuravura;
28. Na Kalou e digitaki ira sara ga na tamata beci,

kei ira eda nanuma ni sega sara ga ni dua na ka e rawa ni ra rawata, me vakamalumalumutaki kina na ka e cakava o vuravura.

29. Me kakua sara kina ni dua na tamata me dokadokai koya ena mata ni Kalou.

30. Ia na Kalou duadua ga, o koya sa vuni bula sa yaco ena vuku i Jisu Karisito eda sa mai vuku kina vakalou kei na noda vakadonui kei na noda vakasavasavataki kei na noda sa vakabulai -

31. Me vaka na ka sa volai: "Kevaka e dua me dokadoka, me dokadokataka ga na ka sa cakava vua na turaga."

Vakoti O Karisito

2. Ena gauna au lako yani kina vei kemudou na veiwekani, au sega ni vosataka na vosa vakavuku, se me rogorogo vinaka na kenai tautau vei kemudou me baleta na cakacaka ni Kalou.

2. Au sa vakadeitaka tu e yaloqu me'u kakua ni kila ena kemudou maliwa e dua na ka tani, o Jisu Karisito duadua ga kei na nona lauvako kina kauveilatai.

3. Au sa duavata tiko kei kemudou ena yalo lailai kei na rere kei na sautanini.

4. Na noqu vosa ni'u vunau sa sega ni'u vosa ena kila ka vakatamata me'u veirawai kina, ia au vunau ena kaukauwa duadua ga ni Yalo Tabu,

5. Mo dou qarauna mo dou kakua ni vakabauta e dua e vosa tiko ena vuku vakatamata, ia o koya ga e tu vua na kaukauwa ni Kalou.

Yalomatua Vakayalo

6. Keitou vinakata tiko na yalomatua me tiko vei ira sa matua tiko, ka sega ni yalomatua e solia o vuravura na nona i cavacava e sega ni kila.

7. Ia keitou tukuna tiko e dua na ka vuni ni vuku ni Kalou, ena nona vunitaka tu mai ena dua na gauna balavu na veika eda mai lagilagi kina oqo.

8. Ka sega sara ga ni bau dua na noda i liuliu me kila rawa, kevaka mera kila, ko ira era sega ni vakota na noda turaga kina kauveilatai.

9. Me vaka sa tukuna oti nai Vola Tabu: "Sa sega na mata sa kunea, se na daliga sa rogoca, ka sa sega ni curu kina yalo ni tamata, na veika sa vakarautaka na Kalou me nodra o ira sa lomani koya."

10. Ia na Kalou sa vakatakila mai vei keda ena Yalo Tabu. Na Yalo Tabu e kila ka vakadikeva vakavinaka na ka titobu ni Kalou, qai vakatakila mai vei keda.

11. E sega ni rawa me dua na tamata me rawa ni laki kila na bula ni dua tale na tamata, na tamata ga vakataki koya e kilai koya, e sega ni rawa talega me dua na tamata me kila na vakanananu ni Kalou, vakavo duadua ga na Yalo Tabu ni Kalou.

12. Na noda bula o keda, e sega ni tiko vei keda na yalo ni vuravura, ia na Yalo Tabu ga ni Kalou,

o koya sa tukuna tiko ki yaloda ni sa noda nai solisoli loloma ni Kalou.

13. Na vosa keitou dau vosataka tiko, e sega ni ka ni vuku vakatamata, na vosa oqori mai na kaukauwa ni Yalo Tabu, ni keitou wasea tiko na veika vakayalo sa rawata ga na kaukauwa vakayalo.

14. Ia na tamata vakayago e sega ni rawa me kila na cakacaka ni Yalo Tabu, ena rairai ka vakalialia vua ni lecaika tu kina, ena nona bula tu vakayago, ena dredre vua me siqema rawa na ka e cakava tiko na Yalo Tabu.

15. Ia o koya sa vakayalo e matata vinaka tu vua na veika kece e yaco tiko, ka sega kina ni rawa me moici koya o vuravura.

16. O cei "Sa kila rawa na vakanananu ni Kalou, me rawa ni rau veivosaki vata?" Ia oi keda ga, ni sa tiko vei keda na mona i Karisito.

Na Veivakaduiduitaki E I Tovo Vakayago

3. Ia oi au, na veiwekani, au sega ni vosa vei kemudou me vaka vei ira na matua vakayalo, ia vei ira ga sa vakayago, ka vagonegonea tu na nodra bula vei Karisito.

2. Au se vagunuvi kemudou tikoga ena wai ni sucu ka sega ena kakana dina; ni se sega ni rawa tiko vei kemudou mo dou kania na kakana dina, me yacova tiko mai oqo;

3. Ni dou se vakayago tikoga: Ka tiko na veivuvutaki kei na veivala, me yaco tiko kina vei kemudou na tatawasewase, oqori e vakaraitaka ni dou sega ni tamata lotu dina.

4. Ni dua me tukuna tiko, "O au sa nei Paula," ka dua tale me tukuna, oi au sa nei Apolosa," e sega beka ni vakaraitaka oqo, ni dou sega sara ga ni tubu tiko vakayalo?

Vakasuasutaka, Cakacakataka, Kei Na Vakasalataka

5. O cei mada o Paula, kei Apolosa, me da mai vakabauta tiko, oi rau e dua ga nai talatala e rau kacivi me vukeya cake nomudou veiqaravi?

6. Noqui tavi me'u tea ga, o Apolosa me qai vakasuasutaka, ia na Kalou ga, sa qai vakatubura cake.

7. O koya e tea kei koya sa vakasuasutaka, e sega ni dodonu meda laveti rau ni sega ni rau vakatubura, ia na Kalou ga e dodonu me laveti ni o koya e vakatubura.

8. E rau tautauvata vinaka sara ga o koya e tea kei koya e vakasuasutaka, ia na tamata yadua ena rawata na kena i sau me vaka na nona cakacaka.

9. Ni o keda kece eda sa dau cakacaka vata kei na Kalou; oi kemudou na nona i teitei na Kalou, ka dou sa vale ni Kalou.

10. Me vaka na loloma ni Kalou, sa solia kina vei au na vuku, me'u vakayavutaka vakavinaka na yavu me'u tara cake kina. Me da qarauna ka dikeva vinaka nai valavala ni noda tara cake tiko.

11. Ni sa sega ga ni rawa vua e dua na tamata me

tara cake ena dua na yavu cala, o koya ga na kena yavu dina o Jisu Karisito.

12. Kevaka me dua vei keda me tara cake na nona yavu ena koula, na siliva, na veivatu talei, na kau, na co malai se na vu ni sila,

13. Ena siga ni nona lesu mai na turaga, ena qai laurai na cakacaka ni tamata yadua, baleta na ka e yavutaki koya kina na tamata, ena vakamai ena bukawaqa, me laurai kina o koya e ka dina.

14. Kevaka e dua e sega ni kama yavu na nona cakacaka, mai na yavu e tara cake kina, ena taura na nona i cocovi.

15. Ni sa kama yavu na cakacaka, sa na maumau na levu ni yau e vakayagataki, o koya ena bula mai ena kama, ia na yagona ga, ena vakacacana na bukawaqa.

16. Dou sa sega beka ni kila ni dou sa vale ni Kalou, ka sa tiko vei kemudou na Yalo ni Kalou?

17. Kevaka e dua na tamata me vakadukadukali taka na vale ni Kalou, ena vakarusai koya na Kalou. Ni sa ka tabu ka savasava na vale ni Kalou, sai kemudou sara ga na nona vale na Kalou.

Lako Tani Mai Na Vuku Vakavuravura

18. Me kakua ni dua e vakaisini koya vakataki koya. Kevaka e dua vei kemudou sa bau nanuma tu ni sa dua na ka, na levu ni vuku vakavuravura e tu vua, e vinaka cake vua me lialia me rawa ni vuku kina.

19. Ni vuku vakavuravura sa ka lialia vua na Kalou. Ni sa volai, "sa coriti ira na vuku ena nodra qaseqase."

20. Kei na duatale, "ni sa kila vinaka tu na Kalou na ka e tu ena nona vakasama na vuku, ka raica ni sa sega ni dua na kena yaga."

21. O koya oqo me kakua ni dua me sakitaka na vuku vakatamata. Ni Kalou sa solia taucoko vei kemudou na veika kece oqo.

22. Sa solia taucoko vei kemudou na Kalou na veika kece me nomudou modou lewai ira, o Paula, o Apolosa se o Kifa, se o vuravura, se na bula se na mate, se na ka sa yaco tiko ni kua, se na veika ena yaco mai muri.

23. Ni dou sa tuvata kei Karisito dou sa nei Karisito, sa Kalou o Karisito.

Talatala Ni Ka Vuni Ni Kalou

4. Mo dou raici keitou mai, ni o keitou e dua ga na liga ni cakacaka, ka i talatala ena vuku i Karisito me baleta na ka vuni ni Kalou.

2. Sa ka bibi kina vua e dua sai talatala me dau tukuna na ka dodonu kei na nona bulataka na dina.

3. E sega ni dua na ka vei au nomudou nanuma kei na nodra nanuma tale eso me baleti au, baleta ni o au mada ga vakataki au, au kila ni levu sara na vanua au luluqa kina.

4. E sega sara ga ni dua na cala au kila me rawa ni'u beitaki au kina; baleta na Kalou ga ena lewai

au ena ka kece au cakava.

5. O koya oqo, mo dou se kakua mada ni kalasitaka na tamata, dou waraka na lesu mai ni turaga, ena qai vakacilavi na nona rarama me vakavotui cake kina, na veika butobuto ka vunitaki tu ena yalo ni tamata. Eda na qai raica kina nai naki dina ni noda cakacaka vua na turaga, me na qai soli kina na ka e dodonu meda vakavinavinakataki kina.

Lialia Ena Vuku I Karisito

6. O ya na vuna veiwekani, au vakayagataka kina na yacaqu kei na yaca i Apolosa vei kemudou, ena noqu via vakaraitaka tiko me kua na bula ni veitovaki, me kua ni dua mo dou raica cake, me kua ni dua mo dou raica sobu.

7. O cei e vakayacori iko mo duatani duadua mai vei ira tale eso? E dua na ka e dodonu me tiko vei iko ka sega ni tiko vei iko? Ni ka kece oqori vei iko sa solia taucoko na Kalou, mo kakua ni vakacerecerei iko me vaka ni o iko ga o cakava.

8. Kemudou sa vakasinaiti oti tu! Dou sa vakavutuniyautaki oti tu! Sa tu oqori vei kemudou na kaukauwa vakatui ka sega vei keitou! Au sa nuitaka ni dou na dabeca tikoga nai tutu vakatui, me yacova na siga o ya nidatou na qai laki lewa vata!

9. Au kila ni Kalou e biuti keitou sara ena boto ni tuitui mei Apositolo, me vaka e dua na tamata sa tau vua nai totogi mate, me qai kau wavoki i vuravura mera vakasaravi koya na tamata kei ira na agilosu.

10. Keitou na lialia ena vuku i Karisito, ia oi kemudou dou sa mai vuku ena vuku i Karisito! Keitou sa mai malumalumu, ia oi kemudou sa kaukauwa! Oi kemudou sa mai vakaturagataki, ia Oi keitou sa mai vakaisitaki!

11. Me yacova mai oqo keitou sa walolokai ka karamaca, ka sega nai sulu me keitou veisau kina, keitou mokulaki wavoki tu ga ka sega na vale me keitou bau toka kina.

12. Keitou sa cakacaka sara ga vakaukauwa ena liga i keitou me keitou bau kana kina, keitou vosa vakalouvinakataki ira sa vosa ruru vei keitou, ni keitou sa vakacacani sara vakalevu keitou sa vosoti ira ga;

13. Keitou sauma na veika ca kece e vakayacori vei keitou ena caka vinaka, me yacova mai oqo keitou sa vaka tuga e dua na taga ni butubutu vei ira na tamata.

Na Veiqaravi Vakataki I Paula

14. Au sega ni vola yani oqo me'u vakamadualaki kemudou kina, ia au via vakasalataki kemudou ga yani ni o kemudou na noqu ka lomani.

15. E dina ni rawa me ra lewe tini na udolu na tamata mera vakavulici karisito vei kemudou, mo dou nanuma vinaka ga, ena dua ga na tamamudou oqori ga o au, ni o au ga au kauta mai vei kemudou nai tukutuku vinaka.

16. O koya oqo au sa vakamasuti kemudou kina,

mo dou vakadadamuri au ena ka au cakava.

17. Oqo sara ga na vuna au talai Timoci yani kina vei kemudou, o koya e dua dau yalodina vua na turaga ka noqu gone ni toko, ena laki vakananumi kemudou o koya ena noqui valavala vei Karisito, me vaka na ka au dau vakatavulica ena veivanua kecega ena veisoqosoqo lotu kecega.

18. Au kila ni so vei kemudou ena viavialevu ni nanuma au sa rere ni'u lako yani vei kemudou me'u walia na leqa oqo.

19. Ia au na lako yani ena dua na gauna lekaleka mai oqo, kevaka sa lewa ni Kalou, me'u na laki raica sara kina na kaukauwa ni gusumudou, se dou vosa tiko ena kaukauwa ni Kalou.

20. Ni sa sega ni kani vosa walega na matanitu ni Kalou, sa ka ga ni kaukauwa.

21. Cava dou vinakata? Me'u lako yani vei kemudou ni'u sa taura na kuita, se me'u lako ena loloma, kei na yalomalua?

Na Veidauci E Vakadukadukalitaka Nai Soqosoqo Lotu

5. E lewe levu sa veitalanoataka tiko na kemudou i rogorogo, ni veibutakoci sa yaco tiko vei kemudou, nai rogorogo vaka oqori e sega mada ga ni da rogoca vei ira na sega ni lotu, e dua na nomudou lewe ni lotu e rau sa tikovata tale kei na wati tamana.

2. Dou sa qai via vakalecalecava ena nomudou via vakayalo tiko, ka sega mada ga ni dou via rarawataka, mo dou biuti koya tani mai vei kemudou.

3. E dina ni'u sega ni tiko kei kemudou, ia na yaloqu sa tiko kei kemudou, ena noqu sa lewai koya e cakava na ka oqo me vaka ga au tiko kei kemudou.

4. Ena yaca ni noda turaga o Jisu Karisito vua na tamata sa cakava nai tovo ca oqo, ni dou sa soqoni vata na yaloqu ena tiko kei kemudou, ena kaukauwa ni noda turaga o Jisu Karisito.

5. Dou biuta tani na tamata oqo mai na nomudou i soqosoqo lotu, me tarai koya na liga i Setani me rusa kina, me rawa ni tu kina na vakanuini me na vakabulai ena siga ni nona lesu mai na turaga o Jisu.

6. Dou kakua ni dokadokataka nomudou vakayalo. Dou sega beka ni kila, ni sa dauvakalevenitaka me vakatubura nai buli madrai taucoko, na tiki ni leveni lailai?

7. O koya mo dou kauta tani na leveni makawa, mo dou yaco kina me i buli vou, oi kemudou dou sega ni vakatuburi ena leveni. Ni o Karisito na noda i soro sa mai cabori koya oti meda vakadonui kina.

8. O koya me da dei tikoga ena noda siga ni solevu, ia me sa kua na leveni makawa, ni yalo ca kei nai tovo ca, ia na madrai ga sa sega ni vaka leveni, ena yalosavasava kei na dina.

Ena Lewai Na Veidauci

9. Au sa vola oti ena noqu i vola vei kemudou, mo dou kakua ni veitokani vata kei ira na dauyalewa kei na dautagane.

10. Au sega ni tukuni ira tiko na sega ni lotu ena i tovo ca oqo me vaka na daukocokoco, daubutako, dauveibutakoci kei na so tale, ena sega ni rawa ni dou tiko vinaka e vuravura kevaka mo dou tiko vata kei ira oqo.

11. Ia oqo au sa volavola yani kina vei kemudou, mo dou kakua ni veitokani vakavoleka kei na dua na lewe ni lotu, e tu vua na bula vaka oqo, me vaka na dauyalewa, dautagane, daukocokoco, dauqaravi matakau, se dauveivakacacani, se daumatani, se daubutabutako – me kakua mada ga ni dou kana vata na tamata vaka oqo.

12. Cava na betena vei au me'u via lewai ira kina na sega ni lotu? Ka sa dodonu meda lewai na noda lewe ni lotu era vakayacora tiko nai tovo ca oqo?

13. Na Kalou duadua ga ena lewai ira na sega ni lotu. O koya oqo, mo dou vakatala tani mai vei kemudou, na tamata sa cakava tiko nai tovo ca o ya.

Kakua Ni Beitaka Na Tacimu

6. A cava ni dua na duidui vei kemudou, mo dou kauta sara na leqa oqori kina mataveilewai vei ira na sega ni lotu, ni tu ga nai soqosoqo lotu na vanua vinaka vei kemudou, mo dou kauta kina nomudou leqa?

2. Dou sega tiko beka ni kila na vuravura oqo eda na lewa na tamata lotu? Kevaka dou na lewa na vuravura oqo, a cava dou qai sega ni vakavinavinakataka rawa kina na leqa lalai vakaoqo?

3. Dou sega beka ni kila eda na lewai ira na agilosi? Ka sa dodonu vei kemudou mo dou sa raica vakayalomatua na nomudou dui leqa dou sotava tiko oqo?

4. A cava sa rui bibi kina vei kemudou na mataveilewai vakavuravura, ka sega ni dou kauta kina matabose ni soqosoqo lotu, me dikeva ka vakatulewa kina?

5. Au vosa vakaoqo mo dou madualaki kemudou, sa sega beka ni dua e tiko vei kemudou, me tu vua na vuku kei na yalomatua, me vakavinakataka na nomudou leqa vakaveiwekani?

6. Ia oqo na tacimu sara ga mo qai kauti koya kina mataveilewai, mera qai laki walia tu nomudrau leqa na sega ni lotu!

7. O koya oqo, sa sega ni qai dua nai vakaraitaki vinaka dou vakaraitaka tiko vei ira na sega ni lotu, ena nomudou kauta tiko nomudou leqa kina mataveilewai, na cava e sega ni dou ciqoma rawa kina mo dou vakacacani? Na cava sega ni dou taura rawa kina mo dou vakaisini?

8. Ia oi kemudou mada ga dou cala tiko, ka dou vakaisina tiko na wekamudou vakayalo!

9. Dou sega tiko beka ni kila o ira kece na sega ni

yalododonu, era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou? Dou kakua ni vakalialiai kemudou: O ira sa tiko vata ni se bera na vakawati, o ira na dauqaravi matakau, o ira na veibutakoci (dauyalewa, dautagane) o ira na veiwatini vakatagane kei na veiwatini vakayalewa, o ira na veilasami ga vakatagane,

10. O ira na daubutako, o ira na daukocokoco, o ira na daumateni kei ira na dauveivakasewasewani, o ira sa vaka oqo, era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou.

11. Na nomudou bula e vaka tu o ya e liu. Ia oqo dou sa vakasavasavataki ka vakavoui mai, ia dou sa qai vakadonui ena vuku ni yaca i Jisu na noda turaga kei na Yalo Tabu ni Kalou.

Mo Vakarokorokotaka Na Kalou Ena Yagomu Kei Na Yalomu

12. E sega ni dua na ka me tabu vei au, ia e levu na ka e sega ni yaga vei au. E dina mada ga ni'u rawa ni vakayagataka kece, ia au sega ni vinakata ga me dua na ka oqo me mai lewai au.

13. Na kakana me baleta na kete kei na kete me baleta na kakana, sega ni tukuni mo veitaliataki iko kina, ni Kalou ena vakarusai rau ruarua. E sega ni buli na yago mo tiko vata kina ni se bera na vakawati, na yagomu me vakarokorokotaki kina na Kalou, ni yagomu sa vale ni Kalou.

14. Na Kalou ena vakaturi keda cake ena nona kaukauwa me vaka e vakayacora vua na turaga.

15. Dou sega beka ni kila, o koya sa veitikini yago vata kei Karisito? Me'u na taura na veitikiniyagoi Karisito ka laki veisematitaka vata me dua kina na yalewa dautagane? Ena sega ni rawa!

16. Dou sega tiko beka ni kila, o koya sa veitikini yago vata kei na yalewa dautagane e rau sa na dua ga na yago vata? Ni oi rau na lewe rua, sa tukuni, "e rau sa dua ga na yago."

17. Ia o koya sa duavata me veikabiti vata kei na turaga, e rau na yalo e dua bau ga.

18. O ya na vuna au tukuna kina, mo dou dro yawa tani mai, ena tiko vata se bera na vakawati kei na veibutakoci ena loma ni vakawati. Ni o valavala ca ena i valavala ca oqo, o sa vakaleqa tikoga vakai iko na yagomu.

19. E sega beka ni dou sa kila oti, ni yagomudou sa vale ni Yalo Tabu ka sa dau curumi kemudou, ni o koya na kalou sa vakatikora e yalomudou, e sega ni dodonu kina mo dou veitaliataka na yagomudou?

20. Ni Kalou sa mai voli kemudou ena dua nai sau e sau levu sara, o koya mo dou vakarokorokotaka na Kalou ena yagomudou kei na yalomudou, ni oi keda sa nona tu na kalou.

Nai Tovo Ni Vakamau

7. Na taro dou a tarogi au tiko yani kina ena nomudou i vola: Me'u tukuna vei kemudou, na tagane me kua ni tara e dua na yalewa.

2. Ia me vaka nai valavala ca ni veibutakoci, e na daumaka ga me sa vakawati na tagane kei na yalewa me dua talega na watina.

3. Me cakava kina na ka dodonu me vaka nai vakarau dina ni veiwatini na tagane vua na watina, ka vaka talega kina na yalewa vua na watina.

4. Ni sa vakawati na yalewa sa sega ni qai tu vua na kaukauwa me veitalitaka na yagona, na kena lewa sa tu vua na watina tagane. Sa vaka talega kina na tagane sa sega ni qai tu vua na kaukauwa me vakaveitaliataka na yagona, ni sa lewa tu na watina.

5. Kua ni sogoti iko mai vua na watimu, me tikoga nomudrau veidinadinati ena vuku ni lolo kei na masu, mo drau tiko vata tale me tarovi kina nona veitemaki o Setani, ena vuku ni dau tarovi vakadrede na tikovata.

6. Oqo nai vakasala ga ka sega ni vakaro.

7. Au diva moni vakataki au ia eda sega ni tautauvata kece, ni duidui nai solisoli e soli vei keda, eso me vakataki au.

8. Ia vei kemuni na sega tu ni vakawati kei kemuni na yada: ena uasivi vei kemuni mo ni tikoga me vakataki au.

9. Ia kevaka era sa sega ni tarovi ira rawa, sa vinaka cake ga mera vakawati, ni sa vinaka mera vakawati ka sa qai ca sara, na garogaro lo se na wainidiva tu ga.

Maroroya Na Nomu Vosa Ni Yalayala Ni Vakamau

10. Oqo vei kemuni na vakawati au sa vakaroti kemuni, sega ni o au, ia mai vua na turaga: Na yalewa me kakua ni biuta na watina.

11. Ia kevaka me sa lako me kakua ni laki vakawati, me tatau vinaka me vakavinakataki kina nodrau veiwekani. Na tagane me kakua ni sereka nai vesu ni vakamau vua na watina.

12. Ia vei ira tale eso, sega ni tukuna na turaga, oi au ga, e vaka oqo, kevaka e dua na tuakada e lotu tiko ka sega ni lotu tiko na watina, ka sa lomasoli tu na watina me rau bula vata, me kakua ni biuta o koya na watina.

13. Kevaka e dua na yalewa me sega ni lotu na watina, ka sa lomasoli na watina me rau bula vata, me kakua ni biuti watina o koya.

14. Na yalewa e vakasavasavataka na watina sega ni lotu, kei koya na yalewa sega ni lotu e vakasavasavataki mai vua na watina; ke sega era na sega ni savasava na luvemudou, ia oqo era sa savasava tu.

15. Ia kevaka me sa lako o koya na sega ni lotu, laivi koya me lako; vei keda sa lotu na tagane kei ne yalewa, meda kakua ni vesuki tiko kina bula vaka oqo. Ia sa kacivi keda na Kalou meda loma vakacegu.

16. Ena rawa vakacava mo kila, o iko na yalewa, na watimu mona vakabulai koya tale? Se o iko na tagane, ena rawa vakacava mo kila, na watimu mo vakabulai koya tale?

Bula Me Vaka Na Nomu Kacivi

17. Ia na Kalou sa vota vei ira yadua, me vaka nona kaciva na tamata yadua na turaga, mera bula vaka kina, oqo na lewa au sa vinakata me muria na veisoqosoqo lotu kece.

18. E dua sa kacivi ni sa cilivi? Me kakua tale ni qai sega cili. E dua sa kacivi ni sega cili? Me kakua tale ni qai cilivi.

19. Na cili kei na sega cili e sega sara ga ni dua na kena yaga, ia na kena maroro'i ga nai vakaro ni Kalou oqori e ka bibi.

20. Me tikoga na tamata yadua ena ka e kacivi kina me vaka nona kacivi.

21. Dou a sega beka ni kacivi ni dou a bobula tu? Kua ni dou via lomaleqataka; ia ni dou sa mai vagalalataki, dou bulataka na kena bula.

22. Ni o koya sa kacivi mai vua na turaga ni a bobula tu, sa tamata sereki ni turaga, ka tautauvata ni sa kacivi me tamata sereki sa nona bobula na turaga.

23. Ni dou sa voli ena dua nai sau levu, mo dou kakua ni bobula vei ira na tamata.

24. Na veiwekani, me tiko na tamata yadua kei na Kalou, ena i tutu sa tiko kina ni sa kacivi.

Vei Ira Na Dawai Kei Na Yada

25. Me baleti ira na sega ni vakawati: E sega ni dua nai vakaro mai vua na turaga e tiko vei au; Ia me vaka na loloma ni turaga vei au kei na nona veivakabauti, au na tukuna kina noqui vakasala.

26. Au nanuma ni rairai daumaka cake na tagane me sa bula tu mada ga vakaoqori, ena vuku ni leqaleqa eda dau sota e veisiga.

27. E dua na yalewa drau sa veiwatini? Kakua ni o via veisere. E sega ni dua na yalewa drau veiwatini tiko? Kakua ni vakasaqara tale e dua na yalewa me watimu.

28. Ia kevaka o sa vakawati, o sa qai sega ni valavala ca; kevaka me sa vakawati e dua na goneyalewa, e sa na sega ni valavala ca. Ni vakawati ena levu na dredre ena sotavi kina, au sega ni vinakata me'u tukuna rawa oqo vei kemudou.

29. Ia oqo au tukuna vei kemudou na veiwekani, sa lekaleka sara na gauna, vei kemudou sa vakawati mo dou kakua ni vakadredretaki kemudou, mo dou vakarawarawataki kemudou tiko.

30. O ira sa tagi mera vakataki ira na sega ni tagi, o ira sa reki mera vakataki ira na sega ni reki, o ira sa volivoli me vaka ga e dua e sega ni dua na ka e tu vua.

31. Kei ira na rui ogaogataka na ka ni vuravura oqo mera rawata taucoko. Na vuravura sara ga oqo ena vakarusai laivi.

32. Ia au vinakati kemudou me kakua soti ni dou lomaocaoca. O koya e sega ni vakawati sa dua na ka nona qarauna na cakacaka ni turaga, ena nona tovolea tiko me cakava na loma ni turaga.

33. Ia na tagane vakawati sa rui kauwaitaka vakalevu na ogaoga vakavuravura - ena qai rawa

vakacava vua me vakalomavinakataka na watina yalewa.

34. E tiko e dua na duidui vua na yalewa sa vakawati kei na dua se goneyalewa. O koya e sega ni vakawati e dau kauwaitaka vakalevu na cakacaka ni turaga, me rawa kina ni savasava tu na yagona kei na yalona. Ia o koya sa vakawati e rui kauwai tu ga vakalevu ena vei ogaoga vakavuravura - ena rawa vakacava vua me vakalomavinakataka na watina tagane.

35. Ia au tukuna oqo mo dou vinaka kina, sega ni dou ca kina me'u via tarovi kemudou, ia au via vaqacotaka tikoga nomudou qarava na turaga me dei ka kaukauwa ni tu nai tatao eso.

36. Ia kevaka e dua na tagane sa sega ni tarovi koya rawa tiko ni sa via vakawatitaka e dua na goneyalewa, sa ganiti koya vinaka ga mesa vakawati, me sa kua tale ni tarovi sa soli sara ga vua na ka sa gadreva. E sega ni dua na kena valavala ca; me rau sa vakamau ga.

37. Kevaka e dua me sa vakadeitaka ni sa lewa oti tu e lomana ni na sega ni vakawati, ena uasivi nona cakacaka.

38. Ena vaka oqo, o koya sa vakawati ena vinaka nona cakacaka, ia o koya sa sega ni vakawati ena vinaka cake sara na nona cakacaka.

39. Na yalewa vakawati ena vauci koya tu na lawa ena gauna taucoko e bula tiko kina na watina; ia kevaka sa na mate na watina, sa tu vua na galala me vakawatitaka tale e dua sa vinakata o koya, me qarava na turaga.

40. Ia kevaka me'u lewa ena noqu rai, ena vinaka cake me bula tuga vaka o ya, ni levu na gauna ena mamarau tu ga kina - ena vakasama o ya, e solia duadua vei au na yalo ni Kalou.

Me Yadra Tiko Na Nomu Lewa E Loma

8. Oqo me baleta na kakana cabori kina matakau: Eda kila ni sa tu taucoko vei keda na kila ka. Na noda kila ka ena kauta mai na viavalevu, ia na loloma e dau kauta mai na veivakatataki cake.

2. Kevaka e dua sa nanuma ni tu vua na kila ka kecega, e sega sara ga ni dua na kila ka e tu vua, ena ka e dodonu me kila.

3. Ia kevaka e dua sa lomana na Kalou ena kilai ena nona bula.

4. O koya oqo me baleta na kakana sa cabori kina matakau, meda kila ni matakau e sega ni dua na ka e vuravura, ka sega tale ni dua e Kalou, ia e dua ga.

5. Kevaka mada ga era vakatokai mera Kalou, mai lomalagi se i vuravura (Ni sa levu na veimataqali Kalou kei na vei mataqali Turaga)

6. Io vei keda e dua ga na Kalou, na tamada ka vu mai vua na ka kecega, oi keda eda sa nona, e dua ga na turaga o Jisu Karisito, sa bulia o koya na ka kecega, eda sa bula ena vukuna.

7. E sega ni levu vei keda me kila tiko na dina oqo, eso era nanuma tiko ni ka bula na matakau, kei na kakana e cabori kina e cabori dina kina Kalou, na ka qai yaco ni ra sa kania sa qai leqa

nodra lewa e loma, me malumalumu ni sa beitaki.
8. E sega ni da taucoko vua na Kalou ena vuku ni kakana; meda kana sa qai yaco kina na taucoko, se me kua na kana meda sega kina ni taucoko.

9. Ia mo dou qarauna vinaka nomudou galala de qai yaco mei tatao vei ira se malumalumu.

10. Kevaka e dua sa raici kemudou, oi kemudou sa bau kila toka ni dou kana tiko ena bure Kalou ni matakau, ena sega beka ni solia vua sa malumalumu e dua na yalo doudou, ni rawa talega vua me kania na kakana sa cabori kina matakau?

11. Ena vuku ni ka o sa kila, ena la'ki rusa kina na tacimu e malumalumu, ni tacimu oqori e mai mate kina o Karisito?

12. O na valavala ca vei Karisito, ni o vakaleqa na tacimu ena nomu vakamavoataka na nona lewa e loma, ni se malumalumu, ena nomu vakatara e dua na ka e nanuma o koya ni cala.

13. O koya oqo, kevaka au vakaleqa na taciqū ena lewe ni manumanu, au na sega tale vakadua ni kania na lewe ni manumanu, baleta au sega ni vinakata me leqa na taciqū.

Nai Valavala Ni Noda Guilecavi Keda

9. Au sega beka ni apositolo? Au sega beka ni sa vagalalataki oti? Au sega beka ni raici Jisu na noda turaga? Na nomudou bula a sega beka ni noqu cakacaka vua na turaga?

2. Kevaka au sega ni Apositolo vei ira tale eso, au sa nomudou i Apositolo dina ga, na nomudou mai vakabulai sa rawa duadua ga ni'u Apositolo ni turaga.

3. Oqo nai sau ni taro me'u na sabaya kina na nodra tarogi au eso me baleta na noqu dodonu:

4. E sega beka ni dua na dodonu e tu vei keda meda kana ka gunu kina?

5. E sega beka ni dua na dodonu e tu vei keda meda kauta kina na watida ni da lotu vata, me vakataki ira nai apositolo, kei iratou na tuakana na noda turaga, kei Kifa?

6. Se Oi au kei Panapasa me sa kua ni keirau cakacaka me keirau bula kina?

7. E rawa ni dua na sotia me saumi koya vakaikoya ena nona la'ki valu? O cei me tea e dua na loga ni vaini me qai sega ni kania na vuana? O cei sa vakania na qele ni sipi me qai sega ni gunuva na wai ni sucu ni qele ni sipi?

8. Au vosataka na veika oqo ena kaukauwa vaka tamata, se tukuna ka vakadinadinataka na vunau?

9. Me vaka na ka e cavuti ena vunau i Mosese, "Mo kakua ni vauca na gusu ni bulumakau ni sa buturaka tiko na vei sila." Na Kalou e rui kauwaitaka vakalevu beka na bulumakau ena nona tukuna na veika oqo?

10. Se tukuna na veika oqo o koya me baleti keda? Io ena vukuda sara ga, ni sa volai, o koya sa taura nai siviya me cukicuki me vakanuinui

tiko ni sa cukicuki, kei koya sa buturaki sila me vakanuinui tiko ni na vakaivotavota ena ka e nuitaka.

11. Keitou a kaburaka vei kemudou na veika vakayalo, ena vinaka beka me keitou tamusuka na veika vakavuravura mai vei kemudou?

12. Kevaka eso e via wasea vata kei kemudou me vakaivotavota ena veika oqo, e sega beka ni o keitou e dodonu me levu cake? Io vei keitou se bera ni matau vei keitou na vakayagataki ni dodonu vakaqo, ia keitou sa vosota na veika kecega, me kakua kina ni vakatawayagataki nai tukutuku vinaka i Karisito.

13. Dou sega beka ni kila o ira era cakacaka ena vale ni Kalou, kei ira era qarava nai cabocabo ni soro, era na vakaivotavota mai na ka e cabori ena cabocabo ni soro?

14. Ni sa dina sara, sa vakarota oti na turaga o ira era vunautaka nai tukutuku vinaka mera bula ena i tukutuku vinaka.

15. Ia au sega ni vola oqo, me dua kina na ka mo dou solia vei au, e vinaka cake vei au me'u mate ni sega ni dua na ka me tu vei au, me kakua kina ni dua me dusi au ni'u dokadoka taki au.

16. Kevaka au sa vunautaka tiko nai tukutuku vinaka, cava me'u dokadokataka, ni oqo na ka au lesi kina; io, ena ca vei au, kevaka me'u sega ni vunautaka nai tukutuku vinaka!

17. Kevaka au cakava tiko na ka oqo ena yalo e taleitaka, au na saumi kina; ia kevaka me sega ni vaka na lomaqu, sa qai soli vei au nai tavi me vakataki ira na vakaitutu.

18. A cava sa qai kenai sau vei au? Ni'u vunautaka tiko nai tukutuku vinaka, e sega ni dua na ka au saumi kina ena noqu vunautaka tiko nai tukutuku i Karisito, me'u kakua ga ni via cakava e dua na ka e sega ni dodonu vei au me'u cakava, ena vuku ni tukutuku vinaka.

Qaravi Ira Na Tamata Kecega

19. E dina sara au sa galala vei ira na tamata kecega, na ka au sa qai cakava, me'u sa nodra dauveiqaravi na tamata kecega, me rawa ni'u rawai ira mai kina na lewe vuqa.

20. Ni'u tiko kei ira na Jiu au vaka na Jiu, me rawa ni'u rawai ira kina na Jiu; vei ira na vauci ena vunau, me rawa ni'u rawai ira kina na vauci ena vunau;

21. Vei ira na sega ni vauci ena vunau, au vaka na sega ni vauci ena vunau, (e sega ni'u voroka kina na vunau ni Kalou, ni'u sa vauci tu ena vunau vei Karisito), me rawa ni'u rawai ira kina na sega ni vauci ena vunau;

22. Vei ira sa malumalumu ka'u vakatalega e dua sa malumalumu, me rawa ni'u rawai ira na malumalumu. Au vakatautauvatataki au kei ira na tamata kecega, na duidui ni bula kece o ya, de rawa kina vei au me'u vakabula eso.

23. Au cakava oqo ena vuku ni tukutuku vinaka, me rawa kina ni dua noqui votavota vata kei kemudou.

Mo Guta Tikoga Nai Sala Vakaturaga

24. Dou sega beka ni kila o ira kece era veitau cici mera na veicicivi, ia ena dua ga vei ira ena taura nai cocovi? Mo dou cici talega vaka kina mo dou taukena.

25. Vei koya e via veitau cici me vakai cocovi, me lewa vakamatau na nona bula mai na vuqa na ka. O ira oqori era veitau cicitaka ga nai sala e ca rawarawa, ia Oi keda e dua nai sala sa sega ni ca rawa.

26. O koya oqo au cici me vakakina: Au sega ni via lomalomarua taka noqu cici. Ni'u kolotaka noqui vacu; au sega ni vaka e dua me vacu cagi ga.

27. Ia au vakavakarautaki au vakavinaka ena noqu qarauna na yagoqu mai na ka au na vakayacora, ena gauna me'u vunau kina vei ira na tamata, me kua tale ni dua na ka mena vakataotaki au.

Na Vakaraitaki Ena I Vola Tabu Makawa

10. Au vinakata mo dou kila na veiwekani, o ira noda qase era lako ena ruku ni o, ka ra lako curuma talega na loma ni wasawasa.

2. Ena nodra lako ena ruku ni o kei na nodra lako curuma na loma ni wasawasa era papitaisotaki kina vei Mosese,

3. A ra sa kania vata kecega na kakana vakayalo,

4. kei na nodra gunuva talega na wai vakayalo. Ni ra sa gunu mai na vatu vakayalo sa muri ira tiko, sai Karisito na vatu o ya.

5. Ia sa lewe vuqa vei ira sa sega ni vinakati ira na Kalou, ka ra sa mai bale koto kina ena vanua dravuisiga.

6. Na veika oqo sai vakaraitaki vei keda, meda kakua ni vakayacora nai valavala butobuto me vaka na ka era dau gadreva.

7. Dou kakua ni qarava na matakau me vakataka eso vei ira. Ni sa volai, "O ira na tamata era dabe sobu mera kana ka gunu, era qai tucake ka veiqitori."

8. Meda kakua ni veibutakoci me vaka eso vei ira e dau cakava, ni ra mate kina e lewe ruasagavulu katolu na udolu na tamata ena dua ga na siga;

9. Me kakua ni da via vakatovolei Karisito, ni so vei ira e vakatovolea, e qai kati ira mate na gata;

10. Me kakua na vosa kudrukudru, me vaka ni so vei ira e dau vosa kudrukudru, era qai vakarusai mai vei koya na dauveivakarusa.

11. Na ka taucoko era vakayacora mei vakaraitaki vei keda, ka sa volai me da vuli mai kina, ni sa roro tiko mai nai vakataotioti.

12. O koya oqo me qarauni koya o koya sa nanuma ni sa kaukauwa tu, de qai yaco me malumalumumu ena veika oqo.

13. E sega ni dua na veivakatovolei me yaco vei kemudou me se bera mada ni tarai kemudou; ia sa yalodina na Kalou, ena sega ni rawa ni dou

rawata, ia na veivakatovolei kece ena dau vakarautaka o koya na kena sala, me lako curumi kina ena bula e vosota.

Drotani Mai Na Qaravi Matakau

14. O koya oqo, kemudou sa lomani, dou dro tani mai ena qaravi matakau.

15. Au vosa vei ira sa vuku; dou vakalewa vakavinaka sara na ka au na cavuta yani.

16. Na bilo ni veivakalouvinkataki eda sa kalouvinkataki tiko kina, e sega beka ni da sa duavata ena dra i Karisito? Vaka talega kina na madrai sa dovi, e sega beka ni da sa duavata ena yagoi Karisito?

17. Oi keda, eda lewe levu, sa dua nai buli madrai kei na dua na yago; eda sa vakaivotavota kecega mai dua nai buli madrai.

18. Dou raici Isireli mada: era kania na manumanu cabori, era vakaivotavota talega mai na cabocabo ni soro?

19. Cava au via tukuna tiko? Na matakau e ka walega, se na ka e cabori kina matakau e ka walega?

20. Na ka era cabora na sega ni lotu era sega ni cabora vua na Kalou era cabora vua na tevero, au sega ni vinakati kemudou mo dou veitokani kei na tevero.

21. E sega ni rawa mo dou gunuva na bilo ni turaga kei na nodra bilo na tevero; e sega ni rawa mo dou vakaivotavota mai na teveli ni turaga kei na nodra teveli na tevero.

22. Eda sega beka ni vakararawataka na turaga me cudru? Se da sa kaukauwa cake beka mai vua?

Na Ka Kecega Me Vakalagilagi Kina Na Kalou

23. Sa tara vei au na ka kecega, ia e sega ni ka kece e yaga; ka kece e tara tu vei au, ia na ka kece sa sega ni veivakatataki cake.

24. Me kakua e dua me vakasaqara na ka me nona ga, ia dou veivuke ni colata nomudou leqa.

25. Na kakana sa volitaki tu ena makete dou volia ka kania, kakua ni dou via taroga e tara se sega;

26. Ni "Vuravura oqo e nona na turaga, kei na veika kece sa tu kina."

27. Kevaka e dua na sega ni lotu me sureti kemudou kina vakayakavi, ka dou vinakata mo dou lako, na kakana kece e biu e matamudou dou kania kece, me kakua ni dou via taroga me laukana se sega.

28. Ia kevaka e dua me tukuna vei kemudou, "Na kakana oqo sa cabori tu kina matakau," dou kua ni kania ena vukuna o koya e tukuna vei kemudou kei na vuku ni lewa e loma vei keda; na "vuravura oqo e nona na turaga, kei na veika kece e tu kina."

29. "Lewa e loma," sega ni o iko ga, mo nanumi koya tiko. Na cava na noqu galala o au, me vakatao tiko kina nona vakatulewa e dua tale?

30. Ia kevaka au sa duavata ena vakavinakataka na kakana, a cava me'u qai vosa vakacacataka kina na kakana au sa vakavinavinakataka?

31. O koya oqo, ni dou kana se gunu, se so tale

na ka dou cakava, mo dou cakava me vakalagilagi kina na Kalou.

32. Dou kakua ni vakaleqa e dua vei ira na Jiu se dua na kai Kiriki se vei ira nai soqosoqo lotu ni Kalou,

33. Me vaka na ka au dau cakava ena veika kecega, mera taleitaka na tamata, sega ni'u cakava na ka au taleitaka, ia na veika kece e yaga ka taleitaka na tamata kece, me rawa ni ra vakabulai kina.

11. Dou vakatotomuri au, ni'u sa vakatotomuri Karisito tiko.

Nai Ubi Ni Ulu

2. Au vakavinavinakataki kemudou na veiwekani, ena nomudou nanumi au ena ka kecega, mo dou maroroya tiko nai tovo au laki vakaraitaka yani vei kemudou.

3. Ia au vinakata mo dou kila ni sa ulu ni tamata kece o Karisito, sa ulu ni yalewa na tagane, kei na ulu i Karisito na Kalou.

4. Ni masu se parofisai na tagane kevaka e ubi tiko na uluna, e vakaraitaka ni sega ni doka na uluna.

5. Ia kevaka me dua na yalewa e masu se parofisai qai sega ni ubi tiko na uluna, e vakaraitaka ni sega ni doka na uluna, ena tautauvata kevaka me tasi taucoko na nona qavokavoka.

6. Kevaka e sega ni ubi na uluni yalewa me koti tasi. Ia kevaka e madualaki koya na yalewa ni koti tasi, me sa ubi ga na uluna.

7. Na tagane e sega ni dodonu me ubi na uluna, ni o koya nai yaloyaloi kai ukuuku ni kalou; ia na yalewa nai ukuuku ni tagane.

8. Sa sega ni buli mai vua na yalewa na tagane, ia na yalewa ga e buli mai vua na tagane.

9. E sega ni buli na tagane me baleti koya na yalewa, ia na yalewa e buli me baleti koya sara ga na tagane.

10. Oqo na vuna me ubi tiko kina na ulu ni yalewa mei vakatakilakila ni sa lewai tu, ena vukudra na agilosoi mera marau kina.

11. Na lewa ni turaga, na tagane kei na yalewa me rau dau veirogorogoci ka veitarai cake.

12. Ni yalewa e buli mai vua na tagane, kei na nona tadu mai e dua na tagane e tadu mai vua na yalewa; ia na veika kece e vu mai vua na Kalou.

13. Dou lewa vakai kemudou mada. Ena rairai rakorako beka ke dua na yalewa, me masu vua na Kalou me qai sega ni ubi tiko na uluna?

14. E sega beka ni da sa vulica mai na noda i vakarau ni bula na tamata, kevaka e mani balavu sivia na drau ni ulu ni tagane e sa na vakamaduataki koya tale?

15. Ia nai ukuuku ni yalewa na drau ni ulu balavu, ni kena tiko na drau ni ulunabalavu me rawa ni nona i ubi.

16. Kevaka e dua me via veiletitaka na ka oqo, sa sega ni neitou i valavala oqo, se na nodra na vei soqosoqo lotu ni Kalou.

Nai Tovo Ena Vakayakavi Ni Turaga

17. Au sega ni marautaki kemudou ena noqu solia yani nai vakasala oqo, ena gauna mo dou dau soqoni vata kina, e sega ni dau basika na vinaka vei kemudou, dou sa qai ca ga vakalevu.

18. Nai matai mada ga, ni dou dau soqoni vata vakai soqosoqo lotu, au rogoca ni dou sa dui tatawasewase tu, eso nai tukutuku oqo au sa vakadinata.

19. Ena sega ni yali na veiba me sega ni caka ena kemudou maliwa, me rawa ni ra laurai kina na tamata dina.

20. O koya oqo ni dou soqoni vata ena dua na yasana, dou sa sega ni ia dina nai vakayakavi ni turaga.

21. Ena gauna mo dou kania kina, sa sega tale ni dou qai veiwaraki sa dui nanumi koya ga na tamata, eso e via kana ni ra sa sega ni kana, eso sa laki mateni tale ni sa rui sivia na ka e gunuva.

22. E cava! Sa sega nomudou vale mo dou laki kana kina ka gunu kina? Sa rui dou beca nai soqosoqo lotu ni Kalou, ka vakamadualaki ira na sega ni rawa ka ni sega ni dua na ka era kauta mai? A cava tale me'u tukuna vei kemudou? Me'u dokai kemudou li ena ka oqo? Au sa sega ni dokai kemudou.

Na Vakayacori Ni Vakayakavi Ni Turaga

23. Ni'u a rogoca mai vua na turaga na ka ka'u a tukuna talega vei kemudou: Ni sa taura nai buli madrai na turaga o Jisu ena bogi sa soli yani kina o koya;

24. Ni sa vakavinavinakataki oti, sa dovia ka tukuna, "Dou taura, ka kania; oqo na yagoqu sa doviraki ena vukumudou; dou kitaka oqo mo dou vakananumi au kina."

25. Sa vakatalega kina na bilo, ni sa kania oti nai vakayakavi o koya, sa tukuna, "Na bilo oqo na veiyalayalati vou ena noqu dra. Dou kitaka oqo mo dou vakananumi au kina, ena gauna kecega dou gunuva kina."

26. Ena gauna kecega dou kania kina na madrai oqo ka gunuva na bilo oqo, dou tukuna tiko na nona mate na turaga me yacova ni lesu tale mai.

Dou Dikevi Kemudou

27. O koya oqo, o koya vakayadua ga sa kana mai na madrai oqo ka gunu mai na bilo ni turaga oqo, ka sega ni doka ena vakadinadinataki ni sa cala ena vuku ni yago kei na dra i Karisito.

28. Ia me dikevi koya na tamata vakai koya, me qai kania na madrai ka gunuva na bilo.

29. O koya e kania ka gunuva ka sega ni doka, e kania ka gunuva tiko na nona cudruvi vakai koya, nona sega ni kauwaitaka na bibi ni nona mai mate na turaga.

30. O ya na vuna e lewe levu sa malumalumu ka tauvi mate kina vei kemudou, ka lewe levu talega sa mate.
31. Kevaka meda dikevi keda vinaka, eda na sega ni cudruvi.
32. Ia ni da sa cudruvi, eda sa cudruvi mai vua na turaga, meda kakua kina ni lewai me cudruvi vata kei ira na kai vuravura.
33. O koya oqo, kemudou na wekaqu, ni dou sa mai soqoni vata mo dou kana, dou tovolea mo dou dau veiwarki.
34. Ia kevaka e dua sa via kana, me kana rawa mai nodratou, me kakua ni yaco ena nomudou soqoni vata me cudruvi kina o koya. Na veika tale sa vo tiko, au na qai la'ki vakadonutaka ni'u sa yaco yani.

Nai Solisoli Vakayalo: Na Duavata Ena Duidui

- 12.** Oqo ena vuku ni solisoli vakayalo, oi kemudou na veiwekani; au sega ni vinakata mo dou sega ni kila:
2. Mo dou kila ena gauna se bera kina ni dou mai lotu, dou a vakacalai tu kina veimatakau kara sega ni vosa rawa, ena nomudou veikauyaki voli.
3. O koya oqo, au vakaraitaka vei kemudou ena sega ni rawa me dua e vosa ena yalo ni Kalou, me qai vosa vakacacataki Jisu, ena sega talega ni rawa vua e dua me tukuna ni sa turaga o Jisu, ke sega ni vakavuna vua na Yalo Tabu.
4. Sa duidui nai solisoli, ia e dua ga na Yalo Tabu.
5. Sa duidui talega na tiki ni veiqaravi e vakayacori, ia e dua ga na turaga.
6. E duidui na cakacaka e cakava na turaga vei keda, ia e dua ga na Kalou sa cakava tiko na veika kece oqori, ena noda dui bula kecega.
7. Ia sa vakatakilai na Yalo Tabu vei ira na tamata yadua me baleti ira kece.
8. Na Yalo Tabu sa solia vua e dua na vosa vaka yalomatua, vua tale e dua na vosa ni kila ka, ena cakacaka talega na Yalo Tabu.
9. Vua tale e dua na vakabauta ena cakacaka tikoga ni Yalo Tabu, vua tale e dua nai solisoli ni veivakabulai ena cakacaka tikoga ni Yalo Tabu,
10. Vua tale e dua me cakava na ka e veivakakurabuitaki, vua tale e dua me parofisai, vua tale e dua me dau kila na yalo, vua tale e dua me vosataka na vosa tani, vua tale e dua me vakadewataka na vosa tani,
11. Ia na Yalo Tabu e dua bauga sa cakava na ka kecega oqo, ni sa vota vei ira na tamata yadua me vaka sa vinakata o koya.

Na Duavata Ena Duidui Ena Dua Na Yago

12. Me vaka sa dua ga na yago ka sa levu na kena veitikina, ia na veitikina ena dua na yago oqori e levu sara, ka sa dua ga na yago, sa vaka talega kina na Karisito.
13. Na Yalo Tabu e dua bau ga eda sa

- papitaisotaki kina ena yago e dua bau ga - se Jiu se o ira na kai Kiriki, se bobula se tamata sereki - eda sa vagunuvi kecega ena Yalo Tabu e dua bau ga.
14. Ni yago e sega ni dua walega na tikina, ia e levu na kena vei tikina.
15. Kevaka me tukuna mai na yava, "Baleta ni'u sega ni liga, oi au sa sega ni tiki ni yago," ena sega beka ni vakila tiko o koya e dua na ka ena yago?
16. Kevaka me qai tukuna tale na daliga, "Baleta ni'u sega ni mata, oi au sa sega ni tiki ni yago," ena sega beka ni vakila tiko o koya e dua na ka ena yago?
17. Kevaka me sa mata taucoko na veitiki ni yago kece, ena qai rawa vakacava me rogoci na ka? Kevaka me sa daliga taucoko na veitikina, sa na qai sega na ucuda meda boi kina?
18. Ia oqo sa cakava na veitikini yago kece oqori na Kalou, ena yago me vaka na nona lewa.
19. Kevaka na veitikina oqori me dua ga na tikina, ena vakacava tu mada na yago?
20. O ya na vuna e cakava kina na Kalou me levu na veitikina e na dua na yago.
21. Na mata ena sega ni rawa me tukuna ena liga, "O iko e sega ni yaga vei au," se na ulu ena yava, "O iko e sega ni yaga vei au."
22. Na veitiki ni yago e sega ni dau kauwaitaki vakalevu ni o koya e sega tu ni dua na ka, o koya e dua nai tavi bibi e vakayacora tiko.
23. Na veitiki ni yagoda eda sega ni dau doka o koya e sega ni raici; veitikida ga e laurai eda doka vakalevu cake,
24. Na veitikida e laurai me kua soti ni vakasakiti. Ia na Kalou sa biuta tu na veitikini yago kece oqori, eso me laurai ka so me sega ni laurai,
25. Me kakua kina ni veisei na yago, ia na veitikina kece me veitaraicake ka cakacaka vata.
26. Kevaka sa sotava tiko na rarawa e dua, na veitikina kecega me vakila na rarawa o ya; se dua na tikina me laveti cake, mera marau vata na veitikina kece.
27. Oqo oi kemudou na yagoi Karisito, ka dou veitikina yadudua vua.
28. Ena i soqosoqo lotu sa vakatikora eso na Kalou, ai matai na Apositolo, ai karua na parofita, ai katolu na qasenivuli ni Volatabu, ni oti o ya na veivakurabuitaki, nai solisoli ni vakabula na tauvimate, o ira na dauveivuke, o ira na dauvuvatuva ka, kei ira na dauvosataka na veivosa tani eso.
29. Era sa Apositolo kece li? Era sa parofita kece li? Era sa qasenivuli ni Volatabu kece li? Era sa daucakava kece li na cakacaka e veivakurabuitaki?
30. Sa tiko kece beka vei ira nai solisoli ni vakabula na tauvimate? Era sa vosataka kece tiko li na vosatani eso? Era sa dauvakavakadewa kece tiko li?
31. Ia oqo, mo dou dui gadreva nai solisoli e uasivi sara. Au na vakaraitaka vei kemudou e dua ena vinaka cake na kena sala.

Nai Solisoli Uasivi Duadua

13. Kevaka au sa vosataka na nodra dui

vosavosa na tamata kei na vosa ni agilosi, ia ka sega vei au na loloma, au sa vaka walega na kaukamea sa rorogo, kei na veleti varasa sa tataqiriqiri.

2. Kevaka sa tiko vei au nai solisoli ni parofisai kei na kila na veika kecega, kevaka sa tu vei au na vakabauta kecega me rawa ni'u tosoa kina na ulunivanua, ia ka sega vei au na loloma, au sa ka walega.

3. Kevaka au solia kece na noqui yau me ra kana kina na dravudravua, kevaka au solia na yagoqu me'u vakamai, ia ka sega vei au na loloma, sa sega sara ga ni dua na ka e yaga me'u na rawata mai kina.

4. Na loloma sa dauvosota vakadede ka dau yalovinaka; na loloma e sega ni dau vuvu; na loloma sa sega ni vosa doudou se me viavialevu;

5. Sa sega ni sabalia tu nona i tovo, sa sega ni qara na ka baleti koya, sa sega ni dau vakavuca, sa sega ni dau vakanananu ca;

6. Sa sega ni rekitaka na ka ca, ia sa rekitaka ga na dina;

7. Sa dau ciqoma ena galu na ka kecega, sa vakadinata na ka kecega, sa vakanuinitaka na ka kecega, sa vosota na ka kecega.

8. Na loloma ena sega ni oti. Na parofisai ena oti mai, na vosatani eso ena oti mai, na kila ka ena seavu yani .

9. Na noda kila ka kei na noda parofisai e sega ni ka e taucoko.

10. Ia ni sa qai yaco mai na ka e taucoko, na vakamumuri esa na yali tani.

11. Ni'u a gone, au vosa me vaka na gone, au kila ka me vaka tu ga na gone, au vakanananu me vaka na gone; ia ni'u sa qase cake mai, au biuta laivi kece na bula vagonegonea.

12. Ena gauna oqo, na noda rai e vaka na noda tirovi keda ena lloilo buwawa, ia ena qai yaco mai na gauna meda na veisotari mata kina ena matanavotu. Na noqu kila se bera ni taucoko, ia ena yaco mai na gauna me'u na kila kina na ka e dodonu me'u kila deivaki.

13. E tolu na ka oqo, sai koya na vakabauta, nai nuinui, na loloma; ia vei ratou oqo, e uasivi duadua na loloma.

Na Parofisai Kei Na Vosatani Eso

14. Dou cicimuria na loloma, ka mo dou gadreva nai solisoli vakayalo, ia dou saga vakaukauwa mo dou parofisai.

2. Vei koya e vosataka na vosa tani e sega ni vosa vei ira na tamata, ia vua ga na Kalou, ena sega ni dua me kila na ka e cavuta tiko; ni cavuta na veika vuni me vaka sa solia vua na Yalo Tabu.

3. Ia o koya sa parofisai, e veivakatatakicake e veivakavulici e veivakacegui vei ira na tamata.

4. O koya e vosataka na vosa tani e vakatataki koya ga, ia o koya sa parofisai e vakatataki ira nai soqosoqo lewe ni lotu.

5. Au vinakati kemudou mo dou vosataka na vosa tani, ia ke dua na ka me uasivi sara vei kemudou modou parofisai; ni o koya e parofisai e bibi cake mai vei koya e vosataka tiko na vosa tani eso, na vosa tani me vakadewataki me rawa ni vakatataki kina nai soqosoqo lewe ni lotu.

Na Vosa Tani Eso E Dodonu Me Vakadewataki

6. Ia oqo, na veiwekani, kevaka me'u lako mai vei kemudou ena noqu tukuna na vosa tani, ena sega sara ga ni dua na ka dou na taura rawa mai vei au, dou na taura ga kevaka me'u tukuna nona veivakatakilai na Kalou, se na ka au kila, se na noqu parofisai, se na noqu veivakatavulici?

7. Nai yaya mada ga ni vakatagi e ka mate, na api, na bitu ni vakatagi e tu vei ira na veimataqali rorogo mera dau solia, ena rawa vakacava me kilai na duidui ni rorogo ni vakatagi, kevaka me sega ni dua e kila na qiria?

8. Kevaka me sega ni uvuci vinaka me vaka na kenai vakarau na davui ni valu, ena qai rawa vakacava mera vakavakarau kina i valu?

9. Sa vakakina oi kemudou, kevaka mo dou sa sega ni qai tukuna tiko na vosa eda kila rawa, ena qai tauri rawa vakacava na ka dou via tukuna tiko? Na nomudou vosa dou sa na vosa tuga kina cagi.

10. O vuravura era tu kina na veimataqali vosa duidui, e sega ni dua na vosa oqori me sega ni kilai na kena i balebale.

11. O koya oqo, kevaka me'u sega ni kila nai balebale ni vosa e cavuti, oi au e dua na vulagi vei koya e cavuta tiko e vulagi vei au.

12. Ena nomudou rui gadreva vakalevu nai solisoli vakayalo, dou kerea o koya e uasivi sara na kena vakatataki cake nai soqosoqo lotu.

13. O koya oqo, vei koya e vosataka na vosa tani eso me masulaka me rawa ni kila na kena vakadewataki.

14. Kevaka me'u masu ena dua na vosa au sega ni kila ka masu tiko na yaloqu, au na sega ni kila na ka au cavuta tiko ni na veilecayaki noqu vakasama.

15. Na cava me'u na cakava? Au na masu ena yaloqu kei na noqu vakasama, au na lagasere talega ena yaloqu kei na noqu vakasama.

16. Kevaka mada mo vakavinavinaka ena nomu cavuta na vosa e sega ni kilai, ena qai rawa vakacava vei koya e sega ni lotu me vaka emeni ena ka o tukuna tiko, ni sega sara tu ga ni bau kila o koya na ka o tukuna tiko.

17. Na nomu vakavinavinaka o kila tiko na kena talei, ia o koya e toka tikivi iko ka sega ni lotu, e sega ni vakatataki koya cake.

18. Au vakavinavinaka vua na noqu Kalou, ni'u uasivi vei kemudou kecega ena vosa ni veivanua tani;

19. Ena gauna ni lotu ena vinaka me'u cavuta e lima na veimataqali vosa e rawa ni kilai, me'u

vakavulici kemudou kina, ka ca ga me'u cavuta e tini na udolu na vosa mai na vosa tani.

Na Vosa Tani Sai Vakatakilakila Vei Ira Na SegaNi Vakabauta

20. Oi kemudou na veiwekani, dou kakua ni vagonegonea tiko; dou na lecava kina na cakacaka ni butobuto me vaka na gone lalai, ia me tubu cake nomudou kila ka mo dou matua kina.

21. Ena vunau sa volai tu kina: "Au na vosa vei ira na tamata oqo mai na nodra vosa ni gusudra na tamata mai na veivanua eso; io era na sega ga ni via rogoci au mai," sa tukuna na turaga.

22. O koya oqo na vosa tani eso sai vakatakilakila, vei ira na sega ni lotu ka sega ni vei ira na lotu; ia na parofisai baleti ira na lotu ka sega ni vei ira na sega ni lotu.

23. Vakacava mada kevaka mo dou soqoni ena nomudou lotu, ka dou qai vosataka kece na vosa ni veivanua tani, mera lotu tale tikoga kei kemudou na sega ni lotu kei ira na sega vei ira nai solisoli oqo, era na sega beka ni tukuna ni sa ca na ulumudou?

24. Ia kevaka mo dou parofisai taucoko, qai curu mai e dua na sega ni lotu ka sega ni vakabauta nai solisoli oqo, esa na ciqoma taucoko o koya ni kila na nona cala, na nona lewa e loma ena beitaki koya mai na ka e rogoca.

25. Sa na vakaraitaki ga mai na ka e vuni tu e yalona; mena tekiduru sobu kina ena vakarokoroko vua na Kalou, me tusanaka ni sa tiko vakaidina kei kemudou na Kalou.

Nai Tuvatuva Vaka Lotu

26. Sa qai vakaevei, kemudou na veiwekani? Ni dou sa soqoni vata dou sa dui taura yadua na sere, nai vakavuvuli, na veivakatakilai ni Kalou, na vosatani eso, na vakadewataki ni vosa. Me caka na ka kecega oqo modou vakatataki kina.

27. Kevaka e dua sa vosa ena vosa tani, ke levu me tolu se rua ga, me veitaravi yadua, me dua e tiko me vakadewataka.

28. Ia kevaka sa sega ni dua e tiko me vakadewataka, me kakua ni vosaicake me rogoca taucoko na tamata, me vosa toka ga i ra ni o koya ga kei na Kalou.

29. Me lewe rua se tolu na parofita me vosa, na kena vo mera dabe ka vakalewa vinaka.

30. Ia kevaka sa vakatakila vua na Kalou, e dua na ka vei koya e dabe voleka tiko, o koya e tucake tiko me dabe sobu ka galu.

31. Ni sa rawa vei kemudou mo dou parofisai veitaravi yadudua, me yaco kina na veivakatavulici kei na veivakayaloqaqataki.

32. Na yalo ni parofita sa vakarorogo ki vua na parofita.

33. Sa sega ni dau vakavuna na Kalou na veilecayaki, ia na tiko sautu ga, me vaka sa yaco ena i soqosoqo lotu ni tamata sa vakabulai.

34. Ena nomudou vei soqosoqo lotu mera galu tiko na yalewa, ni sa sega ni vakatarai vei ira

mera vosa; ia mera dau vakarorogo, ni sa tukuna talega na vunau.

35. Kevaka e dua na ka era vinakata mera kila, mera qai laki taroga ga i vale vua na watidra; ni ka vakamadua me vosa tiko e dua na yalewa ena i soqosoqo lotu.

36. Sa vu li mai vei kemudou na vosa ni Kalou? Se na vukumudou li sa yaco mai kina?

37. Kevaka e dua sa nanuma ni o koya e dua na parofita se tamata vakayalo, me kila sara ni sai vakaro ni turaga na veika au vola tiko yani oqo.

38. Ia kevaka e dua e sega ni via kila oqo, ena sega tu ga vua na kila ka.

39. O koya oqo, mo dou gadreva vakalevu mo dou parofisai, ia na vosa ni veivanua tani eso, mo dou kakua ni tarova.

40. Na ka kecega me caka vaka rairai vinaka ka vakamatau talega.

Na Tucake Tale I Karisito, Sai Koya Na Dina Ni Vakabauta

15. Oqo me'u vakananumi kemudou na veiwekani, nai tukutuku vinaka au vunautaka vei kemudou, o koya dou sa vakabauta ka dou sa tudei talega kina,

2. Nai tukutuku vinaka oqo dou vakabulai mai kina, kevaka modou taura dei tiko na vosa ni Kalou au vunautaka vei kemudou – kevaka mo dou kua ni vakawaletaka na nomudou sa mai vakabauta.

3. Au wasea taumada vei kemudou na ka e vakaraitaki vei au: Ni sa mate na Karisito ena vuku ni noda i valavala ca me vaka nai Vola Tabu,

4. Ni sa bulu talega, ka ni sa tucake talega ena i katolu ni siga, me vaka nai Vola Tabu,

5. Ni sa rairai talega vei Kifa, vei ira e muri na lewe tinikarua.

6. Ni sa oti o ya sa qai rairai vei ira na mata veiwekani era lewe lima na drau ka vakacaca, e lewe levu vei ira se bula tiko me yacova mai oqo, ia eso vei ira sa moce.

7. Ni oti o ya sa rairai vei Jemesa, ka qai rairai vei ira taucoko na Apositolo.

8. E qai mai rairai talega vei au e muri, ena noqu qai mai sucu merata na veika oqo.

9. Oi au e lailai sobu mai vei ira nai Apositolo, ka sega ni ganiti au me'u vakatokai mei Apositolo, baleta ena noqu dau vakararawataki ira nai soqosoqo lotu ni Kalou.

10. Ia na loloma ga ni Kalou au sa yaco kina ena noqu tiko e daidai, na nona yalololoma vei au e sega ni ka wale; au gumatua ena noqu cakacaka mai vei ira kecega, e sega ni o au, ia na loloma ga ni Kalou o koya sa tiko vei au.

11. O koya oqo, oi au se o ira, e sega ni dua na ka, e bibi ga na neitou i vunau modou vakabauta.

Sa Noda I Nuinui, Na Karisito Tucake Tale

12. Kevaka sa vunautaki na Karisito ni sa vakaturi cake tale mai na mate, era sa tukuna vakacava eso

vei kemudou ni sa sega na tucake tale mai na mate?

13. Ia kevaka sa sega ni tucake tale o ira na mate, sa qai sega ni tucake tale mai na Karisito.

14. Kevaka sa sega ni tucake tale mai na Karisito, sa sega ni yaga neitou i vunau ka sega ni yaga talega nomudou vakabauta.

15. Io keitou na laurai kina ni keitou mai lasutaka tiko nai tukutuku ni Kalou, ni keitou mai tukuna tiko ni vakaturi Karisito cake na Kalou, e sega ni tucake dina mai o koya - kevaka mera sega ni tucake mai o ira na mate.

16. Kevaka me sega ni tucake tale o ira na mate, ena sega talega ni tucake tale na Karisito.

17. Kevaka sa sega ni vakaturi cake tale na Karisito, e maumau walega nomudou vakabauta; dou se vesuki tu ga ena i valavala ca!

18. Kei ira talega na tamata lotu era sa mate, era na rusa.

19. Kevaka eda sa vakanuinui me yaga vei keda na Karisito ena bula oqo, eda sa qai vakaloloma vakalevu cake vei ira kecega na tamata.

Sa Vakarusai Nai Otioti Ni Meca

20. Ia oqo na Karisito sa tucake mai na mate, ka sa yaco mei sevu ni tucake tale vei ira sa moce tu.

21. Ni sa qai vuni mate na tamata, sa qai vuni tucake tale mai na mate na tamata talega.

22. Ni sa qai mate kecega ena vuku i Atama, ena vakabulai kece talega ena vuku i Karisito.

23. Ia eda na dui muria ga nai tuvatuva: O Karisito sa kenai sevu, era na muri o ira sa tu vata kei Karisito ena nona na rairai mai.

24. Ni oti o ya sa qai yaco nai vakataotioti, ena solia lesu na matanitu ni Kalou vei tamana, ni sa vakarusai taucoko na vei vuni kaukauwa, na lewa kecega, kei ira sa lewa.

25. Ena qai yaco o koya me vakatulewa, ni ra sa vakamalumalumutaki taucoko na kena meca mera tu ena ruku ni yavana.

26. Na kena meca mena qai vakarusai taudua e muri oqori o mate.

27. "Ni sa vakamalumalumutaka na ka kecega sa tu ena ruku ni yavana," Ia ni sa tukuna, "Na ka kecega sa tu ena ruku ni yavana," sa na uasivi sara o koya e vakamalumalumutaki koya ena ruku ni yavana ena ciqomi.

28. Ni vakamalumalumutaki koya na tamata kecega vei koya, o koya (Jisu) ena qai vakamalumalumutaki koya vei tamana ni solia vua na lewa kecega, me nona tikoga kina na Kalou na lagilagi kei na vakarokoroko kecega.

Na Veika Ena Yaco Ni Sega Ni Vakabauti Na Tucake Tale

29. A cava na betena vei ira na papitaiso ena vukudra na mate, kevaka me ra sega ni tucake tale na mate? Cava mera papitaiso tiko kina ena vukudra na mate?

30. Ka cava me keitou bolea talega kina na mate ena vei auwa kecega?

31. Au via tukuna dina, na veiwekani, ni sa dua na ka noqu rekitaki kemudou, ena vuku i Jisu Karisito na noda turaga, ena veisiga au sa mate tikoga.

32. Kevaka sa vakatamata ga na noqu veivala kei ira na manumanu daukata mai Efeso, a cava na kena yaga vei au? Kevaka mera sega ni tucake tale o ira na mate, "Meda sa kana ga, ka gunu yani ni da na mate ni mataka!"

33. Dou kakua ni vakaisini kemudou tiko vakai kemudou: "Na dau veitokani kei ira nai valavala vakabutobuto, ena vakayalia vakadua nai valavala uasivi."

34. Dou yadrava tiko na bula dodonu, dou kakua ni valavala ca tiko; ni so vei kemudou se bera ni se kila vinaka tiko na Kalou. Au vosa vakaoqo modou rawa ni madua kina.

Na Yago Sa Vakamataliataki

35. Ia ena dua ena baci tukuna, ena vakaturi cake rawa vakavei na mate? Ena vakacava na yagodra ni ra sa tucake mai?

36. O iko e dua na lialia, na ka o kaburaka kina qele, kevaka me sega ni mate mada ena sega ni rawa me bula.

37. Na ka o kaburaka, ni sa tubu cake mai o sega ni kaburaka na yago o ya, ia ena basika mai na sila - se witi se so tale na sila tani.

38. Ia na Kalou ena tokara vua e dua na yago vou me vaka sa vinakata o koya, na vei sore ni tei taucoko, era na tokara na yago vou ni ra sa bula cake mai.

39. E vaka talega kina na vei lewe ni ka, ia na tamata e tautauvata taucoko na lewedra, na manumanu yava i va e dua tani na lewedra, na ika e duatani tale na lewedra, na manumanu vuka e duatani talega na lewedra.

40. E tiko na yago vakalomalagi ka tiko na yago vakavuravura, nai ukuuku ni yago vakalomalagi e duatani, nai ukuuku ni yago vakavuravura e duatani.

41. Sa duatani nai ukuuku ni matanisiga, ka sa duatani nai ukuuku ni vula, ka sa duatani nai ukuuku ni veikalokalo, ka duatani talega nai serau era solia na veikalokalo yadudua.

42. Sa vaka talega kina na tucake tale mai na mate. Ni sa biu sobu na yago sa vuca ka luca yani, ia ni sa tucake tale mai sa yago e vakaiukuukutaki vakalomalagi.

43. Ni sa tei, sa vakasisilataki, ni sa vakaturi cake sa vakaiukuukutaki, ni sa tei sa malumalumumu, ni sa vakaturi cake sa tu vua na kaukauwa.

44. Ni sa tei sa yago dina ga vakatamata, ni sa qai vakaturi cake tale, sa yago vakayalo. E tiko na yago dina vakatamata, ka tiko na yago dina vakayalo.

45. Ni sa volai, "nai matai ni tamata o Atama sa soli vua na yago dina vakatamata." Na Atama qai muri mai sa yaco o koya me yalo sa solia na veivakabulai.

46. Ia sa sega ni liu o koya sa vakayalo, e liu o koya sa vakayago, sa qai tarava mai o koya sa vakayalo.

47. Nai matai ni tamata e buli mai ena kuvu ni qele; nai karua ni tamata sai koya na turaga sa lako sobu mai lomalagi.

48. Me vakataki koya sa buli mai ena kuvu ni qele, era na vaka talega kina o ira era ucui koya; me vakataki koya sa lako sobu mai lomalagi, era na vakatalega kina o ira era ucui koya.

49. Ni da sa tautauvata kei koya sa buli ena kuvu ni qele, meda segata meda tautauvata sara kei koya sa lako mai lomalagi.

Nai Cavacava Qaqa

50. Me'u tukuna vei kemudou na veiwekani na ka oqo, ena dredre sara me curu kina matanitu vakalomalagi na lewe kei na dra; na yago vucavuca rawarawa oqo ena sega ni rawa me bulabula tikoga me Sega ni mudu.

51. Raica, au na tukuna vei kemudou e dua na ka vuni: eda na sega ni moce kece, ia eda na veisautaki ka vakamataliataki.

52. Ena vakasauri sara, me vaka na sauriva ni mata, ena kena uvuci nai otioti ni davui. Na davui mera na tucake mai kina o ira sa mate tu vata kei Jisu, mera na sega ni mate tale, kei keda sa bula tiko meda veisautaki ka vakamataliataki vata talega.

53. Sa na vakavou na yago vuca oqo me kakua tale ni vuca rawa, ka sa na vakavou na yago mate oqo me kakua tale ni mate rawa.

54. Ia ni sa vakavou oti na yago vuca oqo me kakua tale ni vuca rawa, ka sa na vakavou oti na yago mate oqo me kakua tale ni mate rawa, ena qai vakayacori kina na vosa sa volai: "Na qaqa ni tucake tale sa vakaoti vakadua kina o mate"

55. "O iko mate, sa E vei na nomu batigaga? O iko bulubulu, sa e vei nomu qaqa?"

56. Nona batigaga o mate nai valavala ca, kei na nona kaukauwa nai valavala ca na vunau.

57. Ia me vakavinavinakataki ga na Kalou, o koya sa solia vei keda na qaqa ena vuku ni noda turaga o Jisu Karisito.

58. O koya oqo, oi kemudou na wekaqu lomani, dou tudei tiko, kakua ni dou rawai rawarawa tu, me uasivi cake tikoga nomudou cakacaka vua na turaga, ka modou kila sara, sa sega ni ka wale na nomudou cakava na cakacaka ni turaga.

Kumuni Soli Baleti Ira Na Lotu

16. Me baleta na kumuni ka ni loloma vei ira sa lotu, me vaka au sa vakaroti ira kina na veisoqosoqo lotu mai Kalatia, kei kemudou talega modou cakava.

2. E nai matai ni siga ni veimacawa, modou kumuna ka binia vata nai yau modou na sautu kina, me kakua tale kina ni dua na kumukumuni ni'u sa yaco yani.

3. Ni'u sa lako yani, au na talai iratou sara kei Jerusalemi me ratou kauta nomudou i loloma, oiratou ga na yaca dou sa vakaraitaka tiko yani e nai vola.

4. Ia kevaka ena vinaka me'u lako talega, e ratou na lako vata kei au.

Nona I Tuvatuva

5. Au na mai raici kemudou ni'u sa yaco ki Masitonia (au na lakovi Masitonia).

6. E rairai tiko ni'u na laki tiko vakalailai vata kei kemudou, ke sa donumaka na gauna ni batabata au sa na tikoga vata kei kemudou, me rawa ni dou qai vakauti au ena vei vanua eso au na lakova.

7. Au se sega ni vinakata me'u raici kemudou mada oqo; ia au sa nuitaka tiko ni na dua na gauna vinaka medatou na qai sota vinaka, kevaka sa lewa ni Kalou.

8. Ia au na tiko mada i Efeso me yacova na Siga ni Penitiko.

9. E levu na katuba vinaka ni cakacaka sa tadola vei au, sa levu vata talega kei na kena meca.

10. Kevaka sa lako yani o Timoci, dou vakai taukeitaki koya me kua kina ni rere; ni sa cakava talega o koya na cakacaka ni turaga, me vakataki au.

11. O koya oqo me kua ni dua me beci koya, ia dou vakauti koya mai ena yalo marau vei au; ni'u sa waraki koya tiko kei ira vata na veiwekani.

12. Ena vuku i Apolosa na wekada, au sa kerei koya vakabibi me lako yani vei kemudou vata kei ira na veiwekani, ia sa dredre sara ga vua me lako yani ena gauna oqo; ena qai lako yani ni sa donu vinaka na kena gauna.

Nai Otioti Ni Nona Veivakayaloqaqataki

13. Dou vakatawa, dou tu dei ena vakabauta, dou yaloqaqa, dou tu vakatagane.

14. Na ka kece dou cakava me caka ena loloma.

15. Kemudou na veiwekani, dou kila vinaka na matavuvale nei Sitavana, ratou nai sevu sara ga ni lotu mai Akaia, nodratou bula taucoko ratou sa musuki ratou sara ga ena nodra qaravi ka vukei na tamata lotu-

16. Dou talairawarawa kina bula sa vakaoqo, ka vaka kina vei ira e mai colata vata kei keda nai vua ni cakacaka oqo.

17. Au sa marau ena nodratou lako mai o Sitavana, Fotunatu kei Akaiko, ni ratou na mai solia na ka e sega ni rawa mo dou solia.

18. E ratou mai solia vei au e dua na yaloqaqa vei kemudou talega. O ira na tamata sa vakaoqo meda kakua ni dau lako siviti ira.

Veikidavaki Kei Na Veitataunaki Ni Sa Cava Nai Vola

19. Sa loloma yani vei kemudou na veisoqosoqo lotu mai Esia. O Akuila kei Pirusila vata kei ira na soqosoqo lotu e nodratou vale era sa loloma vakabibi sara tu ga yani ena turaga.

20. O ira taucoko na veiwekani era sa loloma yani. Dou veireguci vakai kemudou ena veireguci e savasava sara.

21. Oi au o Paula, oqo na mawe dina ni noqu volavola ni vakamoce vei kemudou.

22. Kevaka e dua me sega ni lomana na turaga o Jisu Karisito ena cudruvi o koya. Ni lako mai Turaga!
23. Na yalololoma ni noda turaga o Jisu Karisito

me tiko kei kemudou.
24. Au sa loloma yani vei kemudou kecega ena vuku i Karisito Jisu. Emeni.

NAI KARUA NI VOLA NEI PAULA VEI IRA NA KAI KORONICA

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula, nai apositolo i Jisu Karisito ena lewa ni Kalou, kei Timoci na wekaqu kivei ira nai soqosoqo lotu ni Kalou sa tiko mai Koronica, kei ira kece sa lotu ena yasana vaka Akaia:

2. Me nomudou na loloma kei na vakacegu mai vua na Kalou o Tamada kei na Turaga o Jisu Karisito.

Vakacegui Ena Gauna Ni Rarawa

3. Me vakavinavinakataki na Kalou o koya na Tama Ni Noda Turaga o Jisu Karisito, na Tama ni Loloma ka Kalou ni veivakacegui,

4. O Koya sa vakacegui keitou ena neitou rarawa kecega, me keitou vakacegui ira sa rarawa ena dua na ka, ena veivakacegui keitou sa vakacegui kina mai vua na Kalou.

5. Me vaka ni sa ka levu sara na veika rarawa keitou sotava ena vuku I Karisito, keitou sa sinai vuabale talega ena vakacegu mai vei Karisito.

6. Kevaka keitou sa vakararawataki, oqori mo dou vakacegui ka vakabulai kina, ka sa yaco oqo ni dou sa vosota na veika rarawa sa yaco vei keitou, kevaka keitou sa vakacegui dou sa vakacegui vaka talega kina mo dou vakabulai.

7. Na neitou nuitaki kemudou e dei tu ga, ni keitou kila dou sa vakaivotavota vata kei keitou ena veika rarawa, dou na vakaivotavota vata talega kei keitou ena veivakacegui.

Sereki Mai Na Veivakararawataki

8. Keitou sega ni vinakata mo dou sega ni kila na veiwekani, na veika dredre keitou sotava mai Esia: keitou a vakamavoataki sara vaka ca, ka vakamalumalumutaki na neitou kaukauwa, keitou sa nanuma ni keitou na sega ni bula tale.

9. Io, sa tau oti na keitou i totogi me keitou mate, ia keitou sega ga ni via nuitaki keitou vaka i keitou, keitou sa nuitaka ga na Kalou, o Koya sa vakaturi ira cake na mate.

10. O Koya, sa vakabulai keitou mai nai sole ni mate, ia sa vakabulai keitou; ena tu ga vua na neitou vakanuinui ni o Koya ga ena vakabulai keitou tiko,

11. Oi kemudou talega, mo dou vukei keitou ena veimasulaki, me levu me ra vakavinavinaka ena vukui keitou, ni sa vakavotukanataki tiko na veika vivinaka sa yaco vei keitou, mai na nomuni veitokoni.

Na Yalodina I Paula

12. Oqo na ka keitou sa boletaka tu ga: na veika keitou vakaraitaka yani ki vuravura o ya na neitou lewe e loma e vinaka ka savasava vaKalou, ka keitou sega ni tucake ena vuku vakatamata ia ena

loloma duadua ga ni Kalou, ka vakauasivi ki vei kemudou.

13. Keitou sega ni vola yani vei kemudou e dua na ka, dou sega ni wilika rawa se sega ni kila. Au sa nuitaka ni dou na taura dei tiko me yacova nai vakataotioti.

14. (Me vaka ni dou se bera sara ni tauri au vakavinaka), ia au sa vakanuinui tikoga ni da na la'ki marau vata ena siga namaki o ya, na siga ni noda Turaga o Jisu.

Vakabulai Ni Lotu

15. Au sa vakadeitaka yani oqo, ni'u sa lako yani medatou na la'ki sota. Me rawa ni so na ka vinaka mo dou na taura kina -

16. Ena noqu i lakolako ki Masitonia au na yaco mada vei kemudou, ni'u suka lesu tale mai Masitonia au na yaco tale yani vei kemudou, mo dou na qai vukei au ena noqu i lakolako ki Jutia.

17. Ia oqo, e a mamada wale beka na noqu tuva na ka me caka? Se na noqui tuvatuva vakayago beka? Se'u sa tautauvata beka kei ira eso ni ra tukuna na sega e dodonu me io? Ia, vei au na io ga na io, ka sega ga na sega.

18. Ia me vaka na yalodina ni Kalou, na neitou vosa vei kemudou ena io na io, ka sega na sega.

19. Ena neitou vunautaki Jisu Karisito na Luve Ni Kalou, o Timoci, o Silivenusi kei au, e sega kina na io kei na sega, ia vei Koya sa io tu ga.

20. Na ka kece e yalataka na Kalou ena vukuna sa io tu ga, o ya na vuna e cavuti kina vua na Emeni, me vakacaucautaki na Kalou ena vuku i keitou.

21. Na Kalou sa vakatikori keda vata vei Karisito ka lumuti keda vata.

22. Ka dregati keda kei na Nona vakatikora e yaloda na Yalo Tabu ni sa yalataki tu.

23. Ia au sa kaciva na Kalou me noqu i vakadinadina vei au, kevaka au sega ni dina, na noqu lomani kemudou ena bera kina vakalailai noqu lako ki Koronica.

24. Neitou na lako yani e sega ni baleta nomudou i vakarau ni vakabauta, keitou na la'ki vukea cake ga na nomudou rekitaka na Turaga; e na vuku ni vakabauta dou sa tudei kina.

2. Ia au sa vakadeitaka tiko ena lomaqu, me sa kakua mada ni'u lako yani mo dou kune rarawa.

2. Kevaka me'u na vakararawataki kemudou tikoga, o cei me dauvakamarautaka na yaloqu ia oi kemudou ga ka'u sa dauvakararawataka?

Vosoti Ira Sa Cala

3. Au vola oqo vei kemudou, de yaco ni'u sa lako yani, me kakua ni rarawa tiko na yaloqu vei ira e dodonu me'u rekitaka tiko, au sa

vakataudeitaka ena vukumudou na noqu reki me nomudou reki talega.

4. Sa rui luluvu vakalevu na yaloqu, ka lomabibi, ena noqu vola yani vei kemudou nai vola oqo, e ka levu na noqu tagi, e sega ni ka mo dou rarawa kina, ia mo dou kila ga na levu ni noqu lomani kemudou.

5. Ia kevaka e dua me dau veivakararawataki tiko, e sega ni cakava vei au na veivakararawataki oqori, ia mo dou kakua ni via kauwai kina.

6. Nai totogi era tauca na lewe vuqa sa rauta vinaka na tamata vakai koya,

7. Na kisi vaka oqo ena uasivi mo dou ciqomi koya ka vakacegui koya vinaka, de na qai uasivi cake sara nona ca.

8. O koya oqo, au sa kerei kemudou kina mo dou vakaraitaka vua na nomudou lomani koya.

9. Na ka talega oqo au volavola yani kina, me'u vakatovolei kemudou, dou na rawata se sega, mo dou talairawarawa tikoga ena ka kecega.

10. Kevaka sa rawa vei kemudou mo dou vosota e dua sa caka cala, au sa veivosoti oti tu, Au na vosoti koya dina ena vukumudou ena matai Karisito.

11. Me kakua ni mai rawai keda tiko o Setani; ni da lecaikataka tu na nona i vadi qaseqase.

Qaqa Ena Vuku I Karisito

12. Ena noqu lako ki Tiroa me'u laki vunautaka kina nai tukutuku vinaka i Karisito, e a qai dolava vei au e dua na katuba na Turaga.

13. E sega ni cegu na yaloqu, ni'u sega ni raici Taitusi kina na wekaqu, ia au sa mani biubiu mai kina, ka lako ki Masitonia.

14. Ia oqo me vakavinavinakataki na Kalou ni sa tuberi keda ki na qaqa ena vuku i Karisito, ka sa vakayagataki keitou me kuruseti na loma ni vanua nai tukutuku vinaka me vaka na waiwai vakaisaluwakitaki vinaka.

15. Ena vukui Karisito eda sa boi kamikamica kina vei ira sa lotu kei ira sa rusa tiko, ka vakauasivi sara vua na Kalou.

16. Vei ira na sega ni lotu (mate) eda boiboi ni mate vei ira, ia vei ira sa lotu (bula) eda sa boiboi vinaka ni bula vei ira. O cei e kilikili kaya na veika oqo?

17. Oi keitou e sega, keitou sega ni vakataki ira na dauveivakaisini ni ra vakauta na vosa e vakatanitaki kina na vosa ni Kalou, ia keitou sa vunautaka nai tukutuku vinaka ena loma e vinaka sara, ena mata ni Kalou me baleti Karisito.

Nai Vola I Karisito

3. Keitou sa baci tekivu tukuni keitou tale? Se me keitou vakataki ira eso, me keitou vola li e dua nai vola mei vakadinadina vei kemudou se me dua li nai vola mai vei kemudou, mei vakadinadina?

2. Oi kemudou ga na neitou i vola sa volai ena

yalo keitou, era sa kila ka wilika o ira na tamata kecega;

3. E matata vinaka tu ni dou sai vola i Karisito, dou rawata mai vei keitou, sa sega ni volai ena wai ni volavola, ia ena yalo ga ni Kalou bula, sa sega ena dela ni vatu ni volavola, ena vatu ga ni yagomudou, oqori, na yalomudou.

Na Yalo, Sega Ni Matanivola

4. A sa vakaoqo na neitou vakararavi vua na Kalou ena vuku i Karisito.

5. Keitou sa sega ni rawata vakai keitou me vakasamataka ni keitou rawa ni rawata e dua na ka, ia sa vu ga mai vua na Kalou neitou kaukauwa,

6. O koya ga sa vakayacori keitou me keitou sa i vota mate ni veiyalayalati vou, sa sega ni ka e volai ia ena yalona ga; na vosa volai sa ka mate, ia na Yalo ni Kalou sa solia na bula.

Nai Serau Ni Veiyalayalati Vou

7. Ia kevaka e se yaco sara na cakacaka sa yaco kina na mate o koya sa volai ka ceuti ena vatu me serau, me dredre kina vei ira na luvei i Isireli me ra raica rawa na mata i Mosese, baleta nai serau ni matana, o koya sa takali rawarawa.

8. Ena sega li ni uasivi cake sara nai serau ni cakacaka ni Yalo Tabu?

9. Kevaka sa laurai nai serau ena cakacaka ni veicudruvi, na cakacaka ni veivakadonui oqo sa uasivi sara na kenai serau mai na kena o ya.

10. E sega sara ga ni wili me dua nai serau nai serau o ya, ni serau sa qai tu oqo e uasivi cake sara na kenai serau.

11. Kevaka me uasivi nai serau o koya sa takali yani; o koya e sega ni takali e uasivi sara na kenai serau lagilagi.

12. O koya oqo, ni sa tu vei keitou nai nuinui oqo, keitou sa doudou tiko kina ni vunau -

13. Keitou sega ni vakataki Mosese, me ubia na matana ena i ubi, me ra kakua kina ni raica na luve i Isireli e dua na ka sa takali vakamalua tiko yani.

14. Ni se butobuto na nodra vakasama. Me yacova mai na siga oqo e se sega ga ni kautani nai ubi o ya, ni dau wiliki nai veiyalayalati makawa, baleta o Karisito duadua ga sa qai mai kauta tani.

15. Me yacova mai na siga oqo ni wiliki nai tukutuku kei Mosese, e tu nai ubi e yalodra.

16. Ia kevaka e dua me sa veisau vua na Turaga, ena kautani vua nai ubi o ya.

17. Na Turaga sai koya ga oqo na Yalo Tabu; ni sa tiko na Yalo Tabu ni Turaga, sa na yaco na bula sereki.

18. Ia Oi keda kecega, ni sa sega ni ubi na matada, eda sa raica tiko nai serau ni Turaga me vaka na titiro tiko e nai iloilo, ka sa yaco kina vei keda na veisau mai na lagilagi ki na lagilagi, me vaka sa cakava tiko na Yalo Tabu.

Na Rarama Ni Kosipeli I Karisito

4. O koya oqo, me tekivu mai na gauna keitou sa cakacaka kina vakaitalatala, me vaka na loloma sa yaco vei keitou, e sega ni bau dua na gauna me keitou guce kina.

2. Na neitou i tukutuku vei ira na tamata e sega ni muria na gaunisala ni veivakaisini, keitou sega ni vakatavuvulitaka e dua na ka e sega ni tukuna na vosa ni Kalou, keitou sega ni via kauta cake talega mai na ka sa oti ka dau veivakamaduatiki, ia ni keitou tucake tu ena mata ni Turaga me keitou tukuna tikoga na dina, ni ra rogoca o ira na tamata me laucoka na yalodra.

3. Ia kevaka e buwawa na neitou kosipeli, ena buwawa ga vei ira sa lako tiko ki na rusa,

4. Ni sa vakabutobutotaka na nodra vakasama na veika ni vuravura oqo, me dredre kina ni ra raica na rarama ni kosipeli sa serauni tu i Karisito, ni sai koya nai yaloyalo ni Kalou, me vakararamataka na yalodra.

5. Keitou sega ni vunautaki keitou tiko, o Karisito Jisu Na Turaga, na uto ni neitou i tukutuku, oi keitou na bobula ga i Jisu.

6. Na Kalou e vakarota me cila yani na rarama ki na vanua butobuto, o koya sa mai vakararamataka kina na yaloda, meda kila kina nai serau ni Kalou, sa kunei ena mata i Jisu.

Vakalolovirataki Ka Segga Ga Ni Vakadrukai

7. Ia nai yau talei oqo e mai ukutaka na yago qele, me vakaraitaka kina na Kalou na cakacaka veivakurabuitaki e vakayacora ena nona kaukauwa, ka sega ni o keitou.

8. Ena vei yasana vava kecega keitou vakacacani mai kina, e sega ga ni mai rawai keitou, e vakatataro vakalevu sara na loma i keitou, ia keitou sega ni via suka i muri.

9. Vakacacani sara vakaca, ia sega ni keitou guilecavi; viritaki sobu, ia sega ni keitou mate kina-

10. Keitou sa colata tikoga e veisiga na veika rarawa me vakataki Koya na Turaga o Jisu, me rawa ni laurai talega ena yagoi keitou na mawe ni mavoa me vakataki Jisu.

11. Ni da se bula tikoga meda soli keda yani ki na mate ena vukui Jisu, ni na veisau na yago oqo me tautauvata kei Jisu.

12. O mate sa cakacaka tiko oqo vei keitou, ia na bula sa tu vei kemudou.

13. Ni sa duavata ga na yalo ni noda vakabauta, me vaka na ka sa volai, "au sa vakabauta kau sa vosa kina," oi keda eda sa vakadinata talega, o koya eda sa vosa kina,

14. Eda sa kilai koya ka vakatura cake na Turaga o Jisu ena vakaturi keda cake vata kei Jisu, meda rairai vata e matana.

15. Na ka kecega e yaco oqo me baleti kemudou, o ira na tamata era na raica mai ka vakacererece na Kalou ena Nona i serau, ni sa tubu cake nomudou loloma.

Raica Na Ka E Segga Ni Kune

16. O koya oqo me da kua ni yalolailai. E dina ni yagoda e sau sa salulu ka na vuca yani, ia na tamata e loma sa vakavou tikoga mai ena veisiga kecega.

17. Na noda rarawa e lailai sara ka lekaleka walega, sa vakarautaki keda tikoga ki na dua na bula e uasivi cake ka sa sega ni mudu na kena lagilagi,

18. Ni da sa sega ni raica tiko na ka e laurai; eda raica na ka e sega ni rairai. Ia na ka e laurai e sega ni ka tudei, ia na ka sa sega ni rairai eSegga ni mudu.

Vakadei taki Na Tucake Tale

5. Ni keitou sa kila kevaka sa mani vuca na neitou vale vakavuravura, o koya sa vakacevaceva walega, sa dua na neitou vale ,mai vua na Kalou, sa sega ni tara ena liga, ka sa tu me Segga ni mudu mai lomalagi.

2. Na ka oqo e mositi keitou, keitou sa gadreva sara ga kina vakalevu me keitou daramaka nai sulu vakalomalagi, me sa kua nai sulu vakavuravura e kauta mai na mosi,

3. Kevaka me sa daramaki dina nai sulu oqo, eda na sega ni kune me luvaiwale.

4. Na vale vakacevaceva oqo e kauta mai na vutugu kei na veivakatotogani, ena sega ni rawa ni da luvata tani, ena qai luvati koya tani ga ni sa veisau na yago vuca oqo kina yago e vakamataliataki.

5. Na Kalou ga sa veivakarautaki tiko mai me baleta sara ga na ka oqo, ka solia vata na Yalo Tabu mei vakadinadina.

6. Ena ka oqo keitou sa nuidei tiko kina, ni keitou se curu tiko ena vale vakayago oqo, keitou se sega ni tiko tukuna na Turaga.

7. Keitou lako tiko ena vakabauta, ka sega ena raica.

8. Keitou nuidei, io na marau vakalevu cake me keitou sa lako tani mai na yago oqo, me keitou sa tiko vata ga kei na Turaga.

Nai Dabedabe Ni Veilewai Nei Karisito

9. O koya oqo se keitou tiko ena yago oqo, se keitou sa takali mai kina, ena sega ni kauta tani na ka keitou sa navuca tu mai, me keitou caka vinaka tikoga e matana.

10. Ni oi keda kece eda na rairai ena mata ni tikotiko ni veilewai nei Karisito, me da na la'ki tauca kina na vua ni veika eda cakava ena yago oqo, se ka vinaka se ka ca.

11. O koya oqo, meda kila ka rerevaka na Turaga, sa dua na ka noda sasaga meda rawati ira na tamata, ia sa kilai keda tu na Kalou, au nuitaka ni na sega ni beitaki na lomamudou.

Dou Veivinakati Kei Na Kalou

12. Keitou sega ni via tukuni keitou tale vei kemudou, keitou solia ga vei kemudou na ka mo

dou qoroi keitou mai kina, ena nomudou rawa ni veidutaitaka vata eso na yalo e veivakaisini ka dau lako voli yani vei kemudou.

13. Kevaka me keitou vaka na lialia, oqori me baleta na Kalou; se me keitou rakorako ka matau, oqori me baleti kemudou.

14. Na loloma ga i Karisito sa lewai keitou tiko, me yacova tiko mai oqo: kevaka sa mate e dua ena vukudra na tamata kecega, sa mate na tamata kecega;

15. O koya e mate ena vuku ni tamata kecega, o ira sa bula tiko mera kakua ni bula ena vukudra ga, ia ena vukui koya ga e mai mate ena vukudra ka sa tucake tale.

16. O koya oqo, e na gauna oqo ka lako yani keitou sa sega ni doka e dua na tamata. E dina ni keitou a dokai Karisito ena rai ga vakatamata, ena gauna oqo sa sega ni vaka na rai e liu.

17. O koya oqo, kevaka sa tuvata kei Karisito e dua na tamata, o koya sa buli vou; sa lako tani na veika makawa; raica, sa yaco me vou na ka kecega.

18. Sa taka mai vua na Kalou na ka kecega, o koya sa vakaveivinakatitaki keda vua ena vuku i Jisu Karisito, sa solia mai vei keda na cakacaka ni vakaveivinakatitaki oqo.

19. Oqori, na Kalou sa tu vei Karisito me vakaveivinakatitaki koya kei vuravura. Sa sega ni wilika na nodra caka cala ka sa solia vei keda nai tukutuku ni veivinakati oqo.

20. Oqo e da sa mata i Karisito, me vaka sa vakamamasu na Kalou ena vukuda, keitou sa vakamamasu kina ena vuku i Karisito, mo ni veivinakati kei na Kalou.

21. Ena vukuda sa mai yaco kina me valavala ca o Koya ka e sega ni bau valavala ca, me rawa kina vei keda me da vakadonui vua na Kalou ena vukuna.

Na Ka E Kilai Kina Na Cakacaka Vakalotu

6. Keitou sa dau cakacaka vata kei Koya, ka keitou sa kerekere sara vakabibi, mo dou kakua ni vakawaletaka na loloma ni Kalou.

2. Ni tukuna o Koya:

“Au a rogoci iko ena gauna ni vinakati, kei na gauna ni veivakabulai au a vukei iko.”

Raica, oqo na gauna ni vinakati; raica, oqo na siga ni veivakabulai.

3. Keitou sega ni vinakata me dua e tarabe ena dua na ka, de qai beitaki kina na neitou cakacaka vakai talatala.

4. Ena ka kecega e yaco, keitou na dau vakaraitaka ni oi keitou nai talatala ni Kalou: keitou vosota na veivakararawataki, sega ni vakani, na gauna ni vei butuki sobu,

5. Ena veivakanakuitataki, e na biu ki vale veivesu, vaculaki mai na lewe vuqa, vakasaurarataki me cakacaka, moce vakaca, waloloi;

6. Keitou sauma ena yalo vinaka, ena kila na ka, ena vosota vakadede, ena yalo loloma, ena Yalo

Tabu, ena loloma dina,

7. Ena vosa ni dina, ena kaukauwa ni Kalou, e nai yaragi ni yalododonu ena ligai matau kei na ligai mawi,

8. Ni keitou dokai se beci, se talanoataki vakavinaka se talanoataki vaka ca, se keitou vakaisini; keitou na dina tu ga;

9. Keitou sega ni bau kilai, keitou sa kilai ga mai cake; keitou sa vaka na tamata mate, keitou sa bula ga, vakararawataki na yagoi keitou, ia keitou sa sega ni mate.

10. Keitou sa dau kune ka rarawa, keitou sa qai dau reki tikoga; keitou vakadravudravuataki, keitou sa vu ni nodra vutuniyau na lewe vuqa; sega ni keitou liga lala, ia keitou sa qai taukena na veika kecega.

Mo Ka Tabu

11. Kemudou na kai Koronica! Keitou vosa vakadodonu vei kemudou ena yalo e vinaka.

12. Na nomudou vakaleqai tiko sa baleti kemudou ga, ka sega, ni vuna oi keitou.

13. Au vosa oqo vei kemudou (me vaka vei ira na gone lailai), me tiko vei kemudou na yalo e rawa ni vakatavulici.

14. Dou kakua ni vakaivua vata kei ira na sega ni vakabauta. A cava sara mada na kena yaga vua na tamata yalododonu me veitokani kina kei na sega yalododonu? Ena rawa vakacava vua na rarama me veiwekani kei na butobuto?

15. E rau sa duavata vakaavei o Karisito kei Piliiali? Se rau na cakacaka vata vakaavei, o koya sa vakabauta kei koya sa sega vakabauta?

16. E rau sa lomavata vakaavei na Vale ni Kalou kei na veimatakau? Ni sai kemudou na Vale ni Kalou Bula. Me vaka sa tukuna na Kalou: “Au na tiko vei ira ka lako voli ena kedra maliwa. Au na qai nodra Kalou, era na qai noqu tamata.”

17. O koya oqo:

“Dou lako tani mai vei ira ka tawasei tu, sa tukuna na Turaga.

Dou kakua ni tara na ka sa sega ni savasava, Au na qai ciqomi kemudou.”

18. “Au na yaco me tamamudou, oi kemudou dou na qai luvequ tagane kei na luvequ yalewa, sa tukuna na Turaga kaukauwa sara.”

7. O koya oqo, na veiwekani, ni sa noda na vosa yalayala oqo, meda vakasavasavataki keda mai na dukadukali ni yago kei na yalo, ka meda torova na Kalou ena rere, ni da sa ka tabu.

Nodra Veivutuni Na Kai Koronica

2. Dou dolava mada na yalomudou vei keitou. Keitou sega ni cala vua e dua, e sega ni dua me keitou vakacacana, e sega ni dua me keitou vakaisina.

3. E sega ni i naki ni vosa oqo, me'u veivakacacani kina; ni'u sa tukuna oti ni dou sa tu ena yaloi keitou, medatou na mate vata ka bula

vata.

4. Sa ka levu na noqu doudou ni'u vosa vei kemudou, sa ka levu talega noqu marautaki kemudou. Sa sobuti au tu e dua na vakacegu. Au sa reki vakalevu ena veivakararawataki sa yaco vei au.

5. Ni keitou sa yaco yani ki Masitonia, e sega mada ga ni dua na vanua me keitou bau cegu kina, keitou sa vakararawataki ga mai ena veiyasana taucoko. Na veicoqacoqa mai taudaku, na rere sa yaco e loma.

6. Sa dina na Kalou sa dauvakacegui ira na dau butuki sobu, sa vakacegui keitou talega ena nona lako mai o Taitusi,

7. A sa sega walega e na nona lako mai, ena veivakacegui talega sa sotava mai vei kemudou o Koya, ni sa mai tukuna vei keitou na nomudou gagadre titobu, na nomudou tagi kei na nomudou loma katakata ena vukuqu, au sa qai reki vakalevu cake ga kina.

8. Kevaka mada ga au vakararawataki kemudou e na noqui vola, au sega ni na veivutunitaka, e dina ni'u qai veivutunitaka, ni'u sa qai raica. Ni'u sa nanuma ni sa vakararawataki kemudou nai vola, ia e na dua walega na loma ni gauna lekaleka.

9. Ia oqo au sa reki, e sega ni baleta nomudou vakararawataki, ena vuku ga ni nomudou rarawa sa yaco kina mo dou veivutuni. Ni kena yaco vei kemudou mo dou rarawa e i tuvatuva va Kalou, me kakua kina ni ka wale na nomudou vosota na neitou veivunauci.

10. Na rarawa e vaKalou ena basika ga kina na veivutuni, me rawati kina na bula, na ka oqo me kakua ni qai veivutunitaki tale; baleta na rarawa e solia o vuravura sa yaco ga kina na mate.

11. Dou raica mada oqo ni dou sa rarawa me vaka na lewa vaKalou: e vakatubura vei kemudou na gugumatua, dou galala kina, dou via biuta tani kina nai valavala ca, dou rere, ka dou gagadre vakalevu, dou lomakatakata, dou via sauma na ca! Ena ka kecega oqori dou sa vakadinadinataka ni dou sa savasava mai kina.

12. O koya oqo, ena noqu volavola yani vei kemudou, e sega ni baleti koya e caka cala, e sega talega ni baleti koya e beitaki ni cala, ia me vakaraitaki ga kina vei kemudou, na nomudou dau nanumi keitou vua na Kalou.

Na Nona Reki O Taitusi

13. O koya oqo keitou sa mai vakacegui ena nomudou veivakacegui. Ka keitou sa reki vakalevu e na reki i Taitusi, baleta ni sa vakauqeti vakalevu na yalona ena vukumudou.

14. Kevaka e dua na ka au vakacerecerei kemudou kina vua, au sega ni maduataka ia ni keitou sa vosataka vei kemudou na ka dina, na neitou vakacerecerei kemudou talega vei Taitusi e ka dina.

15. Sa dua na ka na nona rui lomani kemudou, ena nona nanuma na nomudou talairawarawa oi

kemudou kecega, ena nomudou ciqomi koya ena rere kei na sautanini.

16. O koya oqo, au sa reki ni sa tu na noqu vakanuini vei kemudou ena ka kecega.

Gumatua Ena Soli

8. Keitou vinakata, mo dou kila na veiwekani, me baleta na loloma ni Kalou, sa vakaraitaki vei ira na veisoqosoqo lewe ni lotu mai Masitonia:

2. Ni ra sa vakatovolei tiko ena ka rarawa sara, sa qai levu ga nodra reki, sa sega ni dua na ka me tu ena levu ni nodra dravudravua, ia sa qai uasivi vakalevu sara na nodra loma soli ena soli ka.

3. Au sa tu oqo me kena i vakadinadina, ni ra sa solia me vaka na ka era sa rawata, io, sa sega ni taqei rawa na ka era sa solia, ni ra solia ena yalo e marautaka,

4. Era cikevi keitou matua me keitou ciqoma na i solisoli kei na veitokani ni veiqaravi vei ira era sa lotu.

5. Sa sega ni vaka walega na ka keitou sa nuitaka, ia era sa cabori ira taumada vua na Turaga, emuri ki vei keitou me vaka na lewa ni Kalou.

6. Ia keitou sa uqeti Taitusi kina, me vaka ni a tekivuna o koya, me vakaotia vinaka talega na cakacaka loloma oqo vei kemudou.

7. Ia me vaka sa levu sara vei kemudou na ka kecega - na vakabauta, sa tu na vosa matua, sa tu na kila ka, na gugumatua kecega kei na nomudou loloma vei keitou - dou raica mo dou uasivi talega ena cakacaka loloma oqo.

O Karisito Nai Dusidusi

8. Au sega ni vosa me vaka na veivakaroti, ia au via raica na kena dina ni nomudou loloma, mai na nodra gugumatua o ira tale eso.

9. Ni dou sa kila na loloma ni noda Turaga o Jisu Karisito, e dina sa vutuniyau o Koya, ka sa mai dravudravua ena vukumudou, me rawa kina vei kemudou, mo dou vutuniyau mai ena nona dravudravua.

10. Ena vuku ni ka oqo au sa vakasalataki kemudou kina: E vinaka vei kemudou ni sega ni dou cakava tikoga na ka dou a tekivuna ka dou a gadreva tiko mo dou cakava ena dua na yabaki sa oti;

11. Ia oqo mo dou qai vakaotia sara, na kena cakacaka; me vaka dou a gumatua ena via cakava, me tini vinaka sara na cakacaka dou sa tekivuna oqo.

12. Kevaka sa tu vei kemudou na loma e vinakata, sa vinakati me vaka na ka sa tu vua, ka sega ni vaka e sega ni tu vua.

13. Au sega ni tukuna me ra vagalalataki eso mai nai tavi ka me vakabibitaki kina na nomudou i colacola;

14. Ia me tautauvata ga, ena gauna oqo na nomudou i yau me sotava na nodra dravudravua, kei na nodra i yau talega mera solia mai me sotava

na nomudou dravudravua- me rawa kina ni tautauvata.

15. Me vaka sa volai, "O koya sa kumuna vakalevu sa sega na ka e vo vua, kei koya sa lailai na ka e kumuna sa sega na ka e yali mai vua."

Na Soli Me Baleti Ira Sa Lotu Mai Jutia

16. Ia me vakavinavinakataki na Kalou, o Koya sa vakatubura ena yaloi Taitusi na daunanumi kemudou vakaoqo.

17. E sega walega ni taura na neitou i vakavuvuli, ia ena nona gumatua ga o koya, sa lako rawa yani kina kivei kemudou ena nona lewa ga.

18. Keitou sa mani talai koya yani kei na dua na wekada, o koya sa rogo vinaka vei ira kecega na vei soqosoqo lewe ni lotu ena vuku ni tukutuku vinaka,

19. Sa sega ni koya walega oqo, ia sa digitaki koya o ira na soqosoqo lewe ni lotu me kauta vata kei keitou na ka ni loloma, o koya keitou sa vakatulewataka me vakarokorokotaki tikoga kina na Turaga, ka me vakaraitaki talega kina vei keitou na nomudou yalo rawarawa.

20. Keitou sa qarauna vinaka; me kua ni dua me beitaki keitou ena vuku ni solisoli loloma levu keitou sa vakatulewataka tiko oqo -

21. Me keitou solia na veika e vakaTuraga, sega walega ena mata ni Kalou, ena matadra talega na tamata.

22. Keitou sa talai iratou me ratou lako vata kei na wekada o koya keitou sa raica ni tamata gugumatua ena ka kecega, ia oqo sa levu cake sara na gugumatua baleta na levu ni neitou vakadinati kemudou.

23. Kevaka e dua e via kila nai tukutuku me baleti Taitusi, o koya na noqu i tokani ka keirau dau cakacaka veivolekati sara ena vukumudou. Kevaka e dua e via kilai rau na rua na wekada, oi rau nai talai mai vei ira nai soqosoqo lotu, nai ukuuku i Karisito.

24. O koya oqo mo dou vakaraitaka vei iratou oqo kei nai soqosoqo lotu, nai vakadinadina ni nomudou loloma kei na neitou dauvakadokadokai kemudou voli ga.

Cakacakataka Nai Solisoli

9. Ena vuku ni nodra qaravi o ira sa lotu, e bibi vei au me'u vola vei kemudou oqo;

2. Ni'u sa kila na nomudou yalorawarawa, na ka oqo au vakadokadokai kemudou kina vei ira mai Masitonia, o ira mai Akaia era se vakarau tu mai ena yabaki sa oti; ia na nomudou loma katakata ena cakacaka e la'ki vei vakauqeti vei ira.

3. Ia au sa talai iratou yani na veiwekani, me kakua ni ka wale na neitou vakadokadokai kemudou, ia me vaka au sa tukuna, mo dou vakarau tu;

4. De mani so vei ira na kai Masitonia ena lako vata yani kei au, ka ra qai laki raica ni dou sega tu

ni vakarau, keitou(na sega ni rawa ni vunia lo!) de keitou na qai mata madua ena ka keitou dau vakadokadoka.

5. O koya oqo, au sa nanuma kina me ratou sa liu yani vei au o iratou oqo, me ratou sa na vakarautaka rawa nai solisoli loloma, dou sa kumuna rawa me vaka nomudou yalayala, vakarautaki tu ena yalo dina ni lomasoli ka sega ena vosakudrukudru kei na voraki.

Nona Mamarau Na Dausoli

6. Ia au sa tukuna vaka oqo: O koya sa kaburaka vakalailai, ena tamusuka talega vakalailai, kei koya sa kaburaka vakalevu, ena tamusuka talega vakalevu.

7. Me sa nakita rawa mai yalona na tamata yadua na ka me mai solia, me kakua ni vosa kudrukudrutaka se me voraki; ni sa vinakata na Kalou na soli ka ena yalo e mamarau.

8. E sega ni dredre vua na Kalou, me vakasaututaki kemudou ena veiyau talei kecega mo dou vutuniyau tu kina, ka vakauasivi mo dou uasivi ena cakacaka vinaka kecega.

9. Me vaka na ka sa volai:

"Sa veiwaseyaka yani o koya,

Ka sa solia vei ira na dravudravua;

Na nonai valavala dodonu ena tudei tu me Sega ni mudu."

10. Ia oqo, o koya sa vakarautaka na sore ni sila vua na daukabukaburaki, kei na madrai me kakana, me vakarautaka ka vakatubura nai tei dou kaburaka, me vuai yadrau mo dou na sega ni taqea rawa na vua ni nomudou i valavala dodonu,

11. Ni dou sa vakavutuniyautaki vakalevu ena ka kecega ena vuku ni nomudou lomasoli, o koya sa vakavuna me vakacaucautaki vakalevu na Kalou ena vukuda.

12. Ena qaravi ni cakacaka oqo e sega walega ni sotavi kina na nodra gagadre na tamata lotu, ia eda sa vakasinaiti talega ena vakavinavinaka vua na Kalou.

13. Ni sa laurai na vakavotukana ni nomudou cakacaka vua na Turaga, era na vakarokorokotaka na Kalou ena ka dou vakaraitaka mai na nomudou talairawarawa ki nai tukutuku vinaka kei Karisito, vakatalega kina nomudou wasea na nomudou i yau kivei ira kei ira na tamata kecega,

14. Era na dau nanumi kemudou ena masu, ka na dau mositi ira tu na nomudou bula, ena nodra raica ka vakadinadinataka na loloma ni Kalou vei kemudou.

15. Me ia na vakavinavinaka vua na Kalou, ena vuku ni nonai solisoli loloma, e dredre me vakamacalataki rawa!

Nai Valu Vakayalo

10. Oi au oqo, o Paula, au sa vakamamasu vei kemudou ena yalo vaka Turaga kei na yalo e malumalumu sara i Karisito - ni'u tiko kei

kemudou au na veidokai ka vakamalumalumutaki au, ia ni'u sa tiko tani au sa doudou ni vosa vei kemudou.

2. Ia au sa kerei kemudou ni na sega ni rogo kaukauwa vaka o ya na noqu vosa ni'u sa tiko vata kei kemudou, ni so vei kemudou, e nanuma tiko ni ka vakayago na neitou cakacaka.

3. E dina ni keitou bula tiko vakatamata e vuravura, ia keitou sega ni vakayagataka nai yaragi e vakayagataka o vuravura ena i valu oqo.

4. Na neitou i yaragi ena i valu vakayalo oqo e sega ni ka vakayago me vakatamata, ia ena kaukauwa ni Kalou Me talaraki kina na bai kaukauwa,

5. Me buturaka sobu na duidui kei na veika cecere kece e vakalevulevui koya me veicoqacoqa kei na vuku ni Kalou, me vesuka mai na vakanananu kecega me talairawarawa vei Karisito,

6. Ka keitou sa vakarau me totogitaka na talaidredre kecega, ni dou sa vakayacora na bula ni talai rawarawa.

Na Dina Ni Lewa Nei Paula

7. Na nomudou rai beka dou raica tikoga na ka e taudaku? Kevaka e dua sa vakadeitaka ni sa tu vata kei Karisito, me nanuma oqo o koya, me vaka ga sa nei Karisito o koya, keitou sa tu vaka talega kei Karisito.

8. Kevaka au vakalavelaveta vakalevu tiko na lewa sa soli mai vei keitou o koya sa solia vei keitou na Turaga, mo dou vakatatacaketaki kina ka sega ni dou vakarusai kina, ena sega ni rawa me'u na madua kina.

9. De na rairai beka ni'u, vakarerei kemudou ena noqu i vola.

10. "Ni ra tukuna, me kakua ni kauwaitaki na nona i vola, e sa rui bibi ka kaukauwa, ni sa yaco mai eke eda na raica ni sega ni dua na ka vinaka me tu vua, oqo e dua na dauvunau vakasisila."

11. Me ra kila o ira na vosa tiko oqori, ni rau sa tautauvata ga na neitou i vakarau keitou vola tiko e nai vola, kei na neitou i tovo ni keitou sa tiko vata kei kemudou.

Vakaiyalayala Na Lewa I Paula

12. Ena dredre vei keitou me keitou vakatautauvatataki keitou kei ira na dau tukutukuni ira, na nodra leqa ni ra vakatautauvatataki ira tikoga vakataki ira oqo e sega ni vakaraitaki ni vuku.

13. Ia oi keitou na ka keitou tukuna ena sega ni rui sivia sara vaka o ya, ia keitou na qarauna me toka ga ena i yalayala e vakatara na Kalou me keitou yacova - o koya dou sa okati talega kina.

14. Keitou sega ni via sivia na neitou i yalayala (me nanumi kina ni sega ni yaco vei kemudou na neitou lewa), keitou a kauta yani vei kemudou nai tukutuku vinaka i Karisito;

15. Keitou sega ni via vakadokadokataka na cakacaka gumatua ni dua na tamata, oqori sa sivia

tale, ia keitou nuitaka, ni na tubu me levu na nomudou vakabauta, dou na vakarabailevutaka kina na neitou i yalayala,

16. Me keitou vunautaka kina na Kosipeli ena veivanua yawa siviti kemudou, ia me keitou kakua ni dokadoka e na vuku ni nona rawa ka kei na nona yalayala e dua tale na tamata.

17. Ia, "O koya sa vosa doudou, me vosa doudou ena vuku ni Turaga."

18. Ni sa sega ni vakabau o koya sa tukuni koya, sa vakabau ga o koya sa tukuna na Turaga.

Kauwaitaki Na Nodra Yalodina

11. Isa, au kerea mo dou vosoti au mada ga vakalailai - au kerea mo dou vosoti au.

2. Au vuvutaki kemudou ena vuvu e Vakalou. Ni'u a musuki kemudou vua e dua me watimudou, me'u vakaraitaki kemudou kina ena mata i Karisito ni dou sa savasava sara.

3. Ia ka'u sa rere, de dua na ka ena vakacalai kina na lomamudou mai na kena dina kei na kena savasava vei Karisito, me vaka nona vakacalai Ivi e liu na gata ena nona i lawaki ca.

4. De mani lako mai e dua, ka mai vunautaka vei kemudou e dua tani na Jisu, sega ni o koya keitou dau vunautaka, se dou ciqoma e dua tani na Yalo Tabu ka sega ni koya na Yalo Tabu sa yaco mai vei kemudou e liu, se duatani na kosipeli mai na kosipeli dou sa vakabauta - dou tovolea mo dou vosota oqori.

Paula Kei Ira Na Apositolo Vakailasu

5. Au tukuna oqo vei kemudou, o ira nai apositolo oqori era sega ni uasivi mai vei au.

6. E dina ni'u sega ni vulica vinaka na vosa, ia au kila na ka au tukuna tiko, Ka dou sa raica na kena vakamatatataki vei kemudou na kecega.

7. Au sa caka cala beka li ni'u vakamalumalutaki au mo dou vakalevulevui kina. Baleta ni sega ni'u lavaka vei kemudou me saumi na noqu vunautaka nai tukutuku ni Kalou?

8. Au butakoca beka mai vei ira na veisoqosoqo lotu, nai solisoli, me rawa ni'u veiqaravi kina vei kemudou?

9. Ni'u tiko ekeri, ni dua na ka au vinakata au sega ni vakaraitaka vei kemudou me'u vakaogai kemudou kina, ni'u leqa oiratou ga na lako mai Masitonia era vukei au mai kina. E sega ni dua bulu mada ga na sede me'u lavaka vei kemudou, ena sega ni rawa ga vei au.

10. Me vaka na dina i Karisito ena noqu bula, ena sega ni rawa me dua e tarovi au, ena noqu vosa doudou ena ka oqo ena yasana vaka Akaia.

11. Ena vuku ni cava? Baleta ni'u sega beka ni lomani kemudou? Na Kalou ga sa kila!

12. Ia, na ka au cakava, au na cakava tikoga, me'u musuki ira laivi kina o ira era vakadokadokataka tiko na nodra cakacaka vua na Kalou, ni ra tukuna era tautauvata kei keitou ena cakacaka.

13. O ira oqo nai apositolo vakailasu, na nodra

cakacaka e veivakaisini, ka ra qai vukici ira tu me vaka nai apositolo i Karisito.

14. Sega ni da qai kurabui ena ka oqo! O Setani e vukici koya tu me vaka na agilosi ni rarama.

15. O koya oqo, e sega kina ni dua na ka levu sara, me vukici koya na nona i talatala me ra vakataki ira nai talatala ni valavala dodonu, ni nodra i tinitini e vakatau mai na nodra cakacaka.

Na Veivakaqoroqoro E Vorakitaki

16. Au na cavuta tale, me kakua ni dua e nanuma ni'u lialia, kevaka sa vaka kina vei kemudou, ia dou ciqomi au ga me vaka na lialia, me rawa ni'u tukuna tale kina eso na ka.

17. Na ka au tukuna tiko, sa sega ni nona lewa na Turaga, ia sa vosa ga ni lialia ni'u sa vakalevulevu au ena doudou.

18. Eda raica ni levu era vakaqoroqoro ena veika vakavuravura, oi au talega au rawa ni uasivi cake sara kina.

19. Sa dua na ka nomudou dokai ira na lialia, oi kemudou sa vuku tu.

20. Ka dou sega ni bau via kauwai ena nodra vakasaurarataki kemudou kei na nodra butakoci kemudou, se na nodra lawakitaki kemudou, se na nodra vosa vakaviavialevu, se na nodra sabica na balumudou.

21. Na neitou madua au sa tukuna kina ni keitou sa malumalumu vaka levu ena ka oqo! Ia kevaka e dua sa doudou ena dua na ka - oi au talega e rawa ni vosa vakalialia - ni'u rawa me'u vosa doudou.

Vakararawataki Ena Vuku I Karisito

22. O ira beka era Iperiu? Au sa vakakina. Era sa luvei Isireli beka? Au sa vaka kina. Era sa kawa beka i Eparaama? Au sa vaka kina.

23. Era talatala li i Karisito? - au sa vosa me vaka na lialia - au sa uasivi cake: e levu sara na cakacaka au cakava, au a warolaki ena kuita ka sega ni wili rawa, e levu cake na gauna au tu kina ena vale ni veivesu, ka levu na gauna e dodonu me'u sa mate kina.

24. E vaka lima na gauna me ra kuitalaki au kina na Jiu, ena nodra i kuita vaka tolusagavulu ka ciwa me tau e yagoqu.

25. Au a mokulaki vakatolu ena kau; au a vakaviriki oti ena vatu; ena noqu veisokoyaki au a voca vakatolu; e dua na bogi taucoko ka dua na siga taucoko au veiciriyaki voli ena loma ni wasa liwa;

26. Au taubaletaka e vuqa na sala dredre, au takosova na veiuciwai waluvu, era butakoci au na daubutako, era vakacacani au na kai matanitu tani, au a vaculaki ena loma ni koro, au a vakalolomataki ena vanua dravuisiga, au voleka ni mate ena loma ni wasawasa, au kune ka rarawa mai vei ira na veiwekani vakailasu;

27. Au a dauoca ka daurarawa, ena levu na gauna au sega ni daumoce, au a dauviakana ka

dauviagunu, e levu na gauna e sega ni dua na kakana me tu e ketequ, edau curumi au na batabata ni lailai nai sulu e yagoqu -

28. Ni sa yaco tiko na veika oqori, na cava tale e tarai au tu ena veisiga: e mosita tu na yaloqu na veisoqosoqo lotu.

29. O cei sa malumalumu, ia au sa sega ni malumalumu? O cei sa vakacalai, au sega ni via yalokatakata kina?

30. Kevaka me'u vaqoroqoro e dua na ka, au na vaqoroqoro na veika sa yaco vei au, me'u vakamalumalumutaki au kina.

31. Na Kalou ka Tama ni noda Turaga o Jisu Karisito, o Koya sa vakarokorokotaki me Sega ni mudu, sa kila ni'u sa sega ni vosa lasu.

32. Mai Tamasiko na Kovana nei Tui o Arita, sa yadrava tiko na koro o Tamasiko, e saga tiko me vesuki au;

33. Ia au a biu ena dua na sova, qai tukuci sobu mai e na katuba leka, ka vakalutulututaki mai ena yasa ni lalaga ni vale, au dro bula rawa mai kina ena ligana.

Raivotutaki O Parataisi

12. Sa dina sara, sa sega ni yaga vei au me'u dokadoka taka e dua na ka. Au na kauta mai vei kemudou na raivotu kei nai vakatakila mai vua na Turaga:

2. Au sa kila e dua na tamata sa tuvata kei Karisito ena tini ka va na yabaki sa oti - ena yagona se sega, se vakayalo se sega, au sa sega ni kila, na Kalou duadua ga sa kila - o koya oqo sa kaucake ki nai katolu ni taba lomalagi.

3. Au sa kila na tamata o ya - se vakayago se sega au sa sega ni kila, na Kalou duadua ga sa kila-

4. Sa kaucake ki Parataisi ka sa rogoca na vosa e sega ni vakamacalataki rawa, o koya e sega ni vakadonui vakalawa vua me vosataka.

5. O koya oqo au na tukuna kina; io kivei au, au na sega ni dokadokataka vakavo ke yaco ena noqu lecaika.

6. E dina au na gadreva me'u talanoataka, ia au na sega ni lialia kina; au na tukuna ga na ka dina, ia au na sega ni via tukuna, de dua na tamata sa nanuma ni'u sa cecere mai na ka e raica ka rogoca mai vei au.

Na Vakavotoki Ni Lewe

7. Ia, de'u na vakadokadokai vakalevu ena levu ni ka sa vakatakilai vei au, sa qai dua na voto ni kau sa mai votoka na yagoqu, e dua nai talai i Setani me vakararawataki au, me'u kakua ni dokadoka kina.

8. Ena vuku ni ka oqo au masu vakatolu vua na Turaga me kau tani vei au.

9. Sa qai tukuna mai vei au o Koya, "Sa rauti iko ga na Noqu loloma ni sa qai taucoko na Noqu Kaukauwa vua e dua e malumalumu." O koya

oqo e ka marautaki vei au me'u dokadokataka ga na noqu malumalumu, me tiko kina vei au na kaukauwa i Karisito.

10. O koya oqo sa ka ni marau tale vei au me'u sotava na mosi, na vakasewasewani, na vakadravudravuataki, na vakararawataki, na vakacacani, ena vuku i Karisito. Ni'u sa malumalumu, au sa qai kaukauwa.

Nai Vakatakilakila Ni Apositolo

11. Na noqu mai vaka tu oqo na lialia, oi kemudou ga dou vakavuna. E dodonu mo dou vosavinakataki au; e dina ni'u ka walega, ia au sega ni lailai sobu mai vei ira nai apositolo, ni veika e tu vei ira e tu talega vei au.

12. E dina na ka e kilai kina e dua nai apositolo sa laurai e na kemudou maliwa, ena bula ni dauvosota, na veivakatakilakila eso e veivakurabuitaki kei na cakacaka mana.

13. E na cava beka dou sa uasivi cake kina vei ira na veisoqosoqo lotu tale eso, au a vakacolacolataki kemudou li? Dou vosoti au ena cala oqo!

Lomana Nai Soqosoqo Lotu

14. Sai katolu ni gauna oqo me'u via lako yani vei kemudou. Au sega ni vinakata mo dou vakaicolacola mai kina; au sega ni gadreva na nomudoui yau, na nomudou bula ga. Na gone e se bera ni dodonu me vakarautaka na kakana vua nona i tubutubu, ia nai tubutubu ga me vakarautaka na kakana vua na luvena.

15. E na ka rekitaki vei au me'u solia me vakayagataki na noqu bula se me'u mate ena vukumudou; na kena levu ga ni noqu lomani kemudou na kena lailai sobu tiko na nomudou lomani au.

16. Ia e sa na vaka tu ga o ya, au a sega ni vakaicolacolataki kemudou. Dou tukuna ni'u qaseqase ni'u cakacaka vakailawaki vei kemudou!

17. Au a vakaiyau beka mai vei kemudou mai na ka era vota vei au o ira au a tala vei kemudou?

18. Au masuti Taitusi, me, rau lako vata yani kei na dua ga na wekada. E dua li na ka sa taura mai vei kemudou? E sega sara, e sega beka ni dua ga na Yalo Tabu keirau sala vata voli kina? E sega beka ni dua na mawe ni yava keirau muria tiko?

19. Dou nanuma beka me keitou na la'ki vakavinakataki keitou vei kemudou? Keitou sa vosa ena mata ni Kalou ena vuku i Karisito. Ia ena ka kecega keitou cakava me baleti kemudou na lomani, mo dou vakatataki cake kina.

20. Au rui rere vakalevu, deu qai lako yani ka raica vei kemudou na veibasai ni ka au namaka me kune vei kemudou, kei na nomudou sega ni namaka na ka dou na raica vei au; de sa tiko vei kemudou na veileti, kei na veilomacataki, kei na veicudruvi vakai kemudou, kei na beca na tamata, kei na veikaseti, kei na veivakasolokakanataki, kei na veivakacerecerei vakatamata kei na veitovaki vaka tamata;

21. Deu na lako tale yani vei kemudou, ena qai vakamalumalumutaki au na noqu Kalou e matamudou, me'u na tagicaki ira kina sai valavala ca e liu ka ra sega ni via veivutunitaka nodra cala, na dauyalewa kei na dautagane, kei na daugagano lo me vaka era sa dau cakava.

Lako Mai Na Lewa Cecere

13. Oqo e sa na kena i katolu ni noqu na lako yani vei kemudou. "Mai na gusu ni lewe rua se lewe tolu, me ratou vakadinadinataka e dua na ka e ratou raica ni cala ni se bera ni vakatulewataki."

2. Au sa tukuna oti vei kemudou ka ia tiko nai valavala ca e liu kei kemudou kece na kena vo, au sa vakasalataki kemudou rawa yani oqo, me vaka noqu a tiko e keru e nai karua ni noqu veisiko, au sa vola yani oqo, ni'u na lako yani au na sega ni veivosoti tale tiko, sa na yaco na veivakadodonutaki.

3. Me vaka ni dou gadreva mo dou raica nai vakadinadina ni o Karisito e vosa dina tiko vei au, o Koya e sega ni malumalumu vei kemudou, ia sa tu ga vei kemudou na Nona kaukauwa levu.

4. E dina ni a vakoti o Koya ena kauveilatai ena malumalumu, ia sa tu vua na kaukauwa ni Kalou. Oi keitou talega sa malumalumu vaka kina, ia keitou na bula vata kei Koya ena kaukauwa ni Kalou vei kemudou.

5. Dou dikevi kemudou mada ka raica dou se taura dei tikoga na vakabauta. Dou vakatovolei kemudou. Dou sega ni kilai kemudou tiko li, ni sa tiko vei kemudou o Jisu Karisito? - De dou na sega ni vakadonui.

6. Ia sa dei na yaloqu ni dou sa rawa ni kila, ni keitou sa vakatovolei oti ka sega ni lutu tani.

Sa Gadreva O Paula Na Yalo Malua

7. Au sa masu oqo vua na Kalou mo dou kakua ni caka cala, sega ni baleta me da vakadonui kina, ia mo dou kitaka na ka e vakaTuraga, e dina ga ni na rairai me vaka eda sega ni vakadonui.

8. Ena sega ni rawa me keitou saqata na dina ena ka keitou cakava, ia keitou na totaka ga na dina.

9. Ia keitou sa marau ga ni keitou sa malumalumu dou sa qai kaukauwa. Ia oqo sa na neitou qaqani masu mo dou na matua sara.

10. Ia au sa vola tiko yani nai vola oqo ni'u tiko yawa mai vei kemudou, au ririkotaka tiko de'u qai yaco yani au qai cebuceburaki kemudou, me vaka na lewa sa vakatauca oti tu vei au na Turaga ena vukumudou, mo dou na vakatataki cake kina ka sega ni basuraki kemudou sobu.

Vakanuivuinaka Kei Na Veivakalouvinakataki

11. Au sa na mai tinia na noqu i vola na veiwekani ena vica na mala ni vosa oqo:

Mo dou marau tiko,

Dou tubu cake vei Karisito,

Dou rogoa vinaka na ka au sa cavuta vei kemudou,

2 KORONICA

Dou lomavata ka cakacaka vata,
Ena dau tiko vata kei kemudou na Kalou ni
loloma kei na vakacegu.
12. Dou veireguci vakai kemudou ena yalo e
savasava.

13. Era sa loloma tu yani, o ira kece sa lotu tiko
eke.
14. Me tiko vei kemudou kecega na yalololoma ni
Turaga o Jisu Karisito, kei na loloma ni Kalou kei
na veitokani ni Yalo Tabu. Emeni.

NAI VOLA NEI PAULA NA APOSITOLO VEI IRA NA KAI KALATIA

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula, nai apositolo (e sega ni mai vei ira na tamata, se ena i lesilesi vakatamata, ia ena i lesilesi ga i Jisu Karisito kei na Kalou na Tamana, o Koya ka vakaturi Jisu cake tale mai na mate),
2. kei ira taucoko na mata veiwekani era tiko vata oqo kei au, ki na soqosoqo lotu mai Kalatia
3. Me nomudou na nona loloma kei na vakacegu ni Kalou o Tamada kei na noda Turaga o Jisu Karisito,
4. O koya ka mai soli Koya ena vuku ni noda i valavala ca, me vakabulai keda kina mai na vuravura ca oqo, me vaka na Nona lewa na Kalou o Tamada,
5. Me Nona tikoga na vakarokoroko me sega ni mudu. Emeni.

E Dua Ga Na Kosipeli

6. Au rui kurabui vei kemudou, ena nomudou biuti Koya ka kacivi kemudou, ena loloma vaKarisito, ka dou qai goleva e dua tani tale nai tukutuku,
7. E sega ni duatani tale, ia sa so ga era vinakata mera vakaleqai kemudou, ena nodra kauta vakatani nai tukutuku vinaka kei Karisito.
8. Ia kevaka mada ga e dua vei keitou, se dua na agilosi mai lomalagi, me la'ki vunautaka yani e dua tani nai tukutuku vinaka, ka sega ni vaka keitou dau vunautaka, dou taura ka vakarusa.
9. Me vaka na ka keitou sa dau tukuna oti vei kemudou, au na baci tukuna tale, kevaka e dua me laki vunautaka vei kemudou e dua tani nai tukutuku vinaka, ka sega ni vaka keitou a vunautaka vei kemudou, dou taura ka vakarusa.
10. O cei au via vakalomavinakataka na tamata se na Kalou? Se mera taleitaki au ga na tamata? Kevaka me'u vakalomavinakataka na tamata, au sa qai sega ni talatala i Karisito.

Kacivi Ki Na Cakacaka Vaka Apositolo

11. Ia ka mo dou kila na veiwekani, nai tukutuku vinaka au vunautaka e sega ni ka vakatamata.
12. E sega ni solia vei au e dua na tamata, se me dua e vakatavulica vei au, ia e yaco ga mai, ena nona vakatakila vei au o Jisu Karisito.
13. Dou sa rogoca ka kila vinaka, nai valavala ni noqu lotu vaka Jiu e liu, ena noqu dau saga vakaukauwa, mera vakararawataki vakaca ka vakarusai vakadua, nai soqosoqo lotu ni Kalou.
14. E sega ni dua vei ira na kai noqu me siviti au rawa, ena muria nai vakarau ni lotu vaka Jiu, sa dua na ka na noqu taura vakabibi nai tovo ni nodra lotu na noqu qase.
15. Ia ni sa vinaka vua na Kalou, o koya sa tawasei au mai na kete i tinaqu, ka qai kacivi au ena nona loloma,

16. Sa qai vakaraitaka na Luvena vei au me'u raica, me'u na vunautaki Koya vei ira na kai matanitu tani, e sega ni'u lako tale kina matabose, mera solia mai na veivakadeitaki ena ka au raica,
17. E sega ni'u lako cake ki Jerusalemi, vei ira sai apositolo e liu vei au; ia au lako ga ki Arapea, ka lesu tale ki Tamasiko.

Na Veitaratara E Jerusalemi

18. Ni oti vinaka e tolu na yabaki, au sa qai lesu cake tale ki Jerusalemi, me'u laki raici Pita, kau mani tiko vata kei koya e kea me tinikalima na yabaki.
19. Ia e sega ni bau dua mada ga nai apositolo me'u raica, ka vakavo ga o Jemesa, na tuakana na noda Turaga.
20. (Oqo me baleta na veika au vola yani vei kemudou, ena mata ni Kalou, me'u tukuna vei kemudou, ni'u sega ni lasu).
21. Ni oti o ya, au sa qai lako kina vei yasana vaka Siria kei Silisia.
22. Vei ira nai soqosoqo lotu mai Jutia era tu vata kei Karisito, era se bera ni taura vakavinaka tiko na kequi rairai.
23. Ia era sa rogoca tikoga, "Ni o koya e a dau vakararawataki keda vakaca, sa vunautaka tale tiko na vakabauta ka a dau via vaqevutaka."
24. Ara sa vakarokorokotaka na Kalou ena vukuqu.

Taqomaka Na Kosipeli

2. Ni oti e tinikava na yabaki, au sa qai lesu cake tale ki Jerusalemi vata kei Panapasa, au sa kauti Taitusi talega.
2. Au a lako ena veika sa vakatakilai vei au, me'u la'ki tukuna vei ira, nai tukutuku vinaka au vunautaka vei ira na kai matanitu tani, ia sa vuni ga vei ira sa rogo, de sega ni yaga noqu cici tiko oqo kei na noqu cici tiko mai liu.
3. O Taitusi na kai Kirisi e tiko vata kei au, e sega ni vakasaurarataki me cilivi.
4. E yaco tiko oqo, baleta ni so vei kemudou na veiwekani e i to tiko ni veisaqa, (era lako vakavuni mai ka vakalecaleca, mera mai via vakadikeva na neitou galala ena vuku I Karisito Jisu, me rawa ni ra beitaki keitou kina me keitou vesuki),
5. Keitou na sega ni via solia vei ira e dua mada ga na auwa mera vosa kina, me rawa ni keitou tukuna kece na dina ni tukutuku vinaka vei kemudou.
6. Ia o ira era dau via vakalevulevui ira – se vakacava na ka e tu vei ira, era sega ni dua na ka vei au, ni Kalou e sega ni dau veitotaki – o ya na vuna e sega ni dua tu kina na ka vei au, kevaka e dua me via vakalavelaveti koya cake.
7. Ia na duidui ga ni nodra rai, ena nodra raica

ni'u sa lesi me'u vunautaka nai tukutuku vinaka vei ira sa sega ni cili, ia na i tukutuku vinaka i Pita vei ira sa cili.

8. (O Koya e kacivi Pita mei apositolo vei ira na cili, e kacivi au talega me i apositolo vei ira na sega ni cili),

9. O Jemesa, o Kifa kei Joni, oiratou ka dau kilai tu ni ratou duru, e ratou kila na loloma e soli vei au, ka ratou sa duavata kina kei na nodratou vakanuinui vinaka, me keirau lako kina kei Panapasa vei ira na kai matanitu tani, oiratou vei ira na cili.

10. Na nodratou gagadre mera nanumi na vakaloloma tu, oqori sara ga na ka au sa bucina oti tu, me'u na raica e liu.

Sega Na Lesu Tale Ki Na Vunau

11. Ia ni sa yaco mai Anitioki o Pita, au sa vosataki koya vakadodonu e matana, baleta ni o koya e dodonu me beitaki;

12. Ni ra se bera ni lako mai eso na tamata vei Jemesa, e sa dau kana vata o koya kei ira na kai matanitu tani; ia ni ratou sa lako mai, sa qai via tawasei koya me vakatatabu ni rerevaki ira na cili.

13. Ka lewe levu vei ira na Jiu, era bulataka tiko na bula ni veivakaisini vakaoqo, sa mai yacovi Panapasa talega na kedra mate na dauveivakaisini.

14. Ia ni'u sa mai raica na nodra sega ni bulataka vakadodonu na dina ni tukutuku vinaka, au sa tukuna vei Pita ena matadra kecega, "a cava, ni dou sa Jiu, dou qai bulataka tiko nai valavala ni kai matanitu tani, oi kemudou na Jiu, ka dou qai vakasaurarataki ira tiko na kai matanitu tani, mera bulataka na bula vaka Jiu?"

15. Oi keda, na kawa dina vaka Jiu, ka sega ni tamata i valavala ca, mai vei ira na matanitu tani,

16. ka meda kila ni na sega sara ga ni vakadonui e dua na tamata ena vuku ni cakacaka ni vunau, ia ena vuku ga ni vakabauti Jisu Karisito, e dina ni da sa vakabauti Karisito Jisu, meda sa vakadonui kina ena vuku ni noda vakabauti Karisito, ka sega ga ena vuku ni cakacaka ni vunau;

17. Ia kevaka meda vakasaqara na veivakadonui vei Karisito, eda na valavala ca tikoga, o Karisito beka nai talatala baleta nai valavala ca? E sega sara!

18. Kevaka au tara cake tale na ka au sa vakarusa, au sa buli au tikoga me'u tamata ca.

19. Ni sai koya na vunau, au sa mate kina ki na vunau, me'u bula kina vua na Kalou.

20. Keirau sa vakoti vata kei Karisito; sa sega ni oi au sa bula, ia o Karisito ga sa bula vei au; na noqu bula tiko me yacova mai oqo, sa rawa duadua ga ena vuku ni vakabauta na Luve ni Kalou, o Koya sa lomani au, ka solia talega Nona bula ena vukuqu.

21. "Au sa sega ni qai via vakawaletaka na loloma ni Kalou; kevaka sa rawa na veivakadonui ena vuku ni vunau, sa sega ni qai yaga na mate i Karisito."

Veivakadonui Ena Vakabauta

3. Kemudou na kai Kalatia lialia! O cei e mai veisautaki kemudou mai na nomudou muria tiko na dina, dou sa vakadinadinataka ka kila, ni o Jisu Karisito e mai vakoti ena kauveilatai?

2. E dua ga na ka oqo au vinakata me'u kila mai vei kemudou; dou a rawata beka na Yalo Tabu ena cakacaka ni vunau, se mai na nomudou rogoca ka vakabauta?

3. Na cava dou sa rui lialia kina vaka oqo? Ni dou a tekivu ena Yalo Tabu, oqo dou sa mai bula tale tu ena ka vakayago?

4. E levu na ka dredre dou sa sotava mai - na cava sa sega ni rawa kina oqo?

5. Ena vuku ni ka oqo, o Koya e solia vei kemudou, na veivakakaukawataki ni Yalo Tabu kei na vei cakacaka mana ena kemudou maliwa, e rawati ena cakacaka ni vunau, se ena rogoci ni vakabauta?

6. "Me vaka nona vakabauta na Kalou o Eparaama, sa okati vua mei valavala dodonu."

7. O koya mo dou kila, ni o ira ga era sa vakabauta era luvei Eparaama.

8. Ni sa tukuna makawa nai Vola Tabu, ni na yaco na gauna, ena vakadonui ira na kai matanitu tani na Kalou ena vuku ni vakabauta, e a vunautaki talega vei Eparaama nai tukutuku vinaka ka vaka, "ena vakalouvinakataki na veimatanitu ena vukumu."

9. O koya oqo, o ira ga sa vakabauta, era na vakalouvinakataki vata kei Eparaama.

Nai Vunau Sa Kauta Mai Na Cudruvi

10. O ira kece era se bula tiko ena i vunau, era sa cudruvi oti, ni sa volai; "ena cudruvi vakayadua o ira sa sega ni muria tiko na veika sa volai e nai vunau - me ra cakava."

11. Ia ena mata ni Kalou, e sega ni rawa me dua e vakadonui ena i vunau, ni sa volai, "ena bula na tamata yalododonu ena vuku ni vakabauta."

12. Nai vunau e sega kina na vakabauta, "ia o koya e muria me bulataka tiko."

13. O Karisito e vakabulai keda mai na cudru ena vuku ni vunau, e mai mate ena vukuda (ni sa volai, "ena cudruvi o ira kece sa vakaliligi ena kau")

14. Me nodra kina na kai matanitu tani na veivakalouvinakataki mai vei Eparaama ena vuku i Karisito Jisu, meda rawata talega na Yalo Tabu sa yalataki ena vuku ni vakabauta.

Na Yalayala Sega Ni Veisau

15. Kemudou na veiwekani, au vosa tiko oqo vei kemudou ena noda bula vakatamata, e dina ni veiyalayalati oqo e vakaitavi kina na tamata, kevaka sa yaco na kena veivakadeitaki, ena sega ni rawa me kau tani se vakaikuritaki.

16. Na yalayala e vakayacori vei Eparaama kei ira na nona kawa, e sega ni tukuni, "na veikawa tale eso," oqori na veikawa taucoko, ia e dua ga na

kawa, “Na nomu kawa ga,” sai koya na Karisito.
 17. Au tukuna vei kemudou, nai vunau e qai soli mai ni sa oti e va na drau ka tolusagavulu na yabaki, ka sega kina ni rawa me mai kauta tani na veiyalayalati sa vakayacora tu mai na Kalou ena vuku i Karisito, e sega kina ni rawa me mai vakamalumalumutaki kina, na yalayala sa vosa tu mai kina na Kalou.
 18. Kevaka sa noda nai votavota ena vuku ni vunau, sa qai sega yaga na yalayala; ia na Kalou sa solia vei Eparaama, ni sa vosa yalayala vua.

Na Naki Ni Vunau

19. Na cava mada nai naki ni vunau? E soli mai baleta na talaidredre ni tamata, me yacova na gauna sa lokuci tu, me basika mai kina na kawa ka yalataki; a ra sa tusanaka o ira na agilosu ena ligana na dauveisorovaki.
 20. Na dauveisorovaki e sega ni sorovaka ga e dua, ia na Kalou sa dua ga.
 21. E veicoqacoqa beka na vunau kei na vosa yalayala ni Kalou? E sega sara! Kevaka sa rawa ena vunau na bula, e dina sara na yalododonu sa rawa ena vunau.
 22. Ia nai Vola Tabu e tukuna ni da sa tamata i valavala ca kece, na ka sa yalataki me soli ga vei ira era vakabauti Jisu Karisito, ena nodra vakabauta.
 23. Ia ni se bera mai na vakabauta, na vunau e taqomaki keda tu, me yacova na gauna ni vakabauta sa lokuci tu.
 24. O koya oqo, na vunau e noda dauniveivakavulici tiko mai, me da mai sota kina kei Karisito, me rawa kina ni da vakadonui ena vuku ni vakabauta.
 25. Ia ni da sa mai vakabauta, sa sega ni qai yaga tale vei keda na vunau me noda qasenivuli tiko.

Luvana Tagane Kei Na Ira Na Kena Kawa

26. Oi kemudou sa luve ni Kalou kece ena vuku ni vakabauti Karisito Jisu.
 27. Vei kemudou kece ni dou sa papitaisotaki vei Karisito, ka dou sa tokara na bula va Karisito.
 28. Sa sega ni qai dua me Jiu se kai Kirisi, sa sega ni dua me bobula, se nai taukei, sa sega na tagane se yalewa; ni dou sa dua ga ena vuku i Jisu Karisito.
 29. Kevaka sa tu vei kemudou o Karisito dou sa kawa dina i Eparaama, ka sa nomudou dina na vanua yalataki me vaka na vosa ni yalayala.

4. Me’u tukuna, sa kawa ni Kalou, me vaka nodra gauna ni gone, e sega ni duidui mai o koya vua e bobula, dina ni sa lewa tu na veika kece,
 2. Ia e liutaki ka tuberi tiko ena dua nai vakavuvuli, me yacova na gauna sa lokuca o tamana.
 3. Oi keda eda a vaka kina, ni da se gone eda liutaki ka vakatotogani ena kaukauwa ni butobuto kei vuravura.

4. Ia ni sa yaco dina sara na kena gauna, na Kalou sa qai tala na Luvena, me sucu mai vua e dua na yalewa, ka sucu me vaka na vunau,
 5. Me rawa ni ra sereki kina o ira era vesuki tu ena vunau, ka solia talega vei keda na dodonu meda wili me luve ni Kalou.
 6. Ena vuku ni dou sa luve ni Kalou, sa tala mai kina na Kalou na Yalo ni Luvena kina yalomudou, o koya eda sa kaci kina “Apa, Tamada!”
 7. O koya oqo dou sa sega tale ni qai bobula, ia dou sa luve ni Kalou, dou sa kawa ni Kalou ena vuku i Karisito.

Nodra Lomaleqataka Na I Soqosoqo Lotu

8. Mai na gauna dou se bera ni kila kina na Kalou, dou a dau qarava tu e dua e sega ni Kalou.
 9. Ia oqo ni dou sa kila na Kalou, ka sa kilai kemudou na Kalou, ka dou sa qai vuki lesu tale mo dou qarava e dua e sega ni tu vua e dua na bula, mo dou lesu tale kina bula vesuki?
 10. Dou sa laki vakatatabu taka tale na siga kei na veivula eso kei na veigauna eso kei na veiyabaki eso.
 11. Au sa rui ririkotaki kemudou sara vakalevu, ni’u raica na noqu cakacaka vei kemudou e maumau walega.
 12. Oi kemudou na veiwekani, au vakamasuti kemudou mo dou tautauvata mai kei au, ni’u sa tautauvata tiko kei kemudou. Oi kemudou dou sega ni bau vakamavoataki au vakadua.
 13. Nai matai ni gauna au vunautaka kina vei kemudou nai tukutuku vinaka, dou kila vinaka na malumalumu ni yagoqu e tarai au tu.
 14. Ka dou sega ni vakatalai au se vakasisilataki au, ena vuku ni we ni mavoa e tu ena yagoqu, ia dou qai ciqomi au me vaka e dua na agilosu ni Kalou, ka vakataki Jisu Karisito na noqu bula vei kemudou.
 15. Sa qai tu E vei na nomudou marau e liu? Ni’u sa vakadinadina vei kemudou, kevaka sa rawarawa mo dou leuta tani na yaloka ni matamudou, ka dou solia mai vei au.
 16. Me’u sa nomudou meca kina ni’u vosataka na ka dina vei kemudou?
 17. O ira oqori era vakalomavinakataki kemudou mo dou gole tikoga kina vei ira, era vinakata me ra tarovi au mai vei kemudou, mo dou taleitaki ira tikoga.
 18. Ia e vinaka meda vosota ka gumatua tikoga ena ka vinaka, ka sega ena gauna au tiko kina vei kemudou.
 19. Oi kemudou na luvequ au na vosota me’u taratara tale baleti kemudou, me yacova ni sa buli na Karisito e lomamudou.
 20. Au sa vinakata me’u na veisautaka nai vakarau ni noqu vosa; ni’u sa sega ni vakabauti kemudou tiko.

Rua Na Veiyalayalati

21. Dou tukuna mada vei au, na cava dou via vesuki tale tiko kina ena vunau, dou se bera ni

rogoca beka na vunau?

22. Ni sa volai o Eparaama e rua na luvena tagane, e dua mai na yalewa bobula ka dua mai na yalewa e galala.

23. Ia o koya sa sucu mai vua na yalewa bobula, e sucu me vaka na lewa ni tamata, kei koya sa sucu mai vua na yalewa e galala, e sucu ena vuku ni vosa ni yalayala,

24. Na veika sa vakatakilakilatataki kina, ni oqo na rua na veiyalayalati: O koya mai na ulunivanua o Saineai e sucu mai kina na veivakabobulataki, oqori o Eka -

25. O Eka oqo na ulunivanua , Saineai mai Arapea, e tautauvata kei Jerusalemi ena siga ni kua, ena nona bobula tu kei ira na luvena -

26. Ia o Jerusalemi ka tiko mai cake sa vakagalalataki tu, na tinada kecega.

27. Ni sa volai:

“Mo reki o iko na yava,
Sa sega ni vakaluvuni!
Ka kailavaka mai vakadomoilevu,
O iko sa sega ni taratara!
Ni sa levu na luvena o koya e galala
Mai vei koya e vakawati.”

28. Oi keda na veiwekani eda vakataki Aisake, eda gone ni yalayala.

29. Mai na gauna o ya e tautauvata talega ena siga ni kua na ka e caka, ni o koya e sucu vakayago ena dau vakararawataki koya e sucu vakayalo.

30. Me da raica mada na cava e tukuna nai Vola Tabu? “Me rau vakatalai tani na yalewa bobula kei na luvena, ni rau sega ni kawa vata na luve ni yalewa bobula kei na luvena na yalewa vakagalalataki.”

31. Ka mo dou kila na veiwekani, oi keda eda sega ni luvena na yalewa bobula, ia eda luvena na yalewa vakagalalataki.

Na Galala Ni Tamata Lotu

5. O koya mo dou sa tudei ena galala sa mai sereki kemudou kina o Karisito, ka mo dou kakua ni baci vesuki tale e nai vua ni veivakabobulataki.

2. Oi au o Paula, au sa tukuna vei kemudou, kevaka dou na lesu tale kina veicilivi, ena sega ni dua na ka vinaka dou na rawata mai vei Karisito.

3. Au tu me’u vakadinadinataka vei ira taucoko sa cilivi, ni dodonu me ra talairawarawa tiko kina vunau taucoko.

4. Ena sega ni yaga vei kemudou o Karisito, kevaka dou nanuma mo dou vakadonui ena vunau, sa na yali tani kina vei kemudou na loloma.

5. Oi keda ena veivuke ni Yalo Tabu, eda sa waraka na nuitaki ni yalododonu ena vakabauta.

6. Sa sega ni qai yaga na cili kei koya e sega ni cili, ni da sa tu vata kei Karisito Jisu, ia na noda vakabauta ga sa cakacakataki ena loloma.

Na Loloma E Vakataucokotaka Na Vunau

7. Dou sa cici vinaka tiko mai, o cei e mai tarovi kemudou me kakua kina ni dou muria na dina?

8. E sega ni kitaka o Koya sa kacivi kemudou nai vakarau oqo.

9. Ena dua ga na tiki ni leveni lailai, ena vakacacana nai buli madrai taucoko.

10. Sa tu na noqu vakabauti kemudou ena vuku ni Turaga, sa sega ni rawa mo dou qai lomalomarua tale; ia o koya ga e via vakaleqai kemudou tiko, ena taura na kena i sau.

11. Oi au, na veiwekani, kevaka me’u vunautaka tiko na veicilivi, a cava me’u qai sotava tiko kina na veivakararawataki? Me sa oti na veivakacacani ena vuku ni kauveilatai.

12. Au vinakata o ira era via vakaleqai kemudou tiko, mera sa vakatalai tani mai vei kemudou!

13. Ni dou sa kacivi na veiwekani mo dou galala; dou kakua ni vakayagataka na nomudou galala me vakayacori kina nai tovo vakayago, ia mo dou bulataka ga na loloma, ka dou veivukei tiko.

14. Nai vunau taucoko sa vakataucokotaka ga ena dua walega na yatu vosa, me vaka oqo, “Mo lomana na kai nomu me vakataki iko.”

15. Ia kevaka dou sa veikati ka veivakacacani tiko vaka i kemudou, dou qarauna de dou na veivakarusai tikoga vakai kemudou!

Lako Voli Vakayalo

16. Me’u tukuna vei kemudou: Mo dou lako voli ena Yalo Tabu, dou na sega ni cakava kina na gagadre ca ni tovo vakayago.

17. Nai tovo vakayago e sega ni veiriti kei na Yalo Tabu, kei na Yalo Tabu talega e sega ni veiriti kei na tovo vakayago; Oi rau oqo, e rau sega ni rawa me rau bula vata, ka sega kina ni rawa mo dou cakava na ka ga dou vinakata.

18. Ia kevaka sa tuberi kemudou tiko na Yalo Tabu, ena sega ni lewai kemudou na vunau.

19. Nai valavala ni tovo vakayago ena basika ga mai, me vaka na: Dauveibutakoci, dautagane kei na dauyalewa, nai valavala vakasisila, na daudara,

20. Na dauqaravi matakau, na dauvakadraunikau, na dauveicati, na dauveileti, na daulomaca, na daucudru katakata, na dau nanumi koya ga, na dauveivakalewai, na dauveitovaki,

21. Na dauvuvu, na daulaba, na daumateni, na daumarau vakalialia, kei na veika sa vaka kina; na veika oqo au sa tukuna oti vei kemudou, ni o ira kece era cakava tiko na veika oqo, era na sega ni rawata na matanitu ni Kalou.

22. Ia na vua ni Yalo Tabu na loloma, na reki, na vakacegu, na dauvosota vakadede, na dauyalololoma, na dauyalovinaka, na vakabauta,

23. Na dauyalomalua, na dauyalomalumalumumu. Na veika oqori sa sega ni ia kina na cudruvi ena vunau.

24. O ira kece era sa nei Karisito era sa vakota

tiko kina kauveilatai, na nodra gagadre ca ni tovo vakayago kei na kena veilasa ca kece sara.

25. Kevaka eda sa bula ena Yalo Tabu, meda lako voli talega ena Yalo Tabu.

26. Meda kakua ni vakasaqara na dokai kei nai rogorogo, eda na veicacati ga kina ka veilomacataki.

Colata Ka Wasea Nai Colacola

6. Oi kemudou na wekaqu, kevaka e dua sa beitaki ni cala, dou lako voleka vua oi kemudou sa matua vakayalo, mo dou raici koya ka tuberi koya kina sala dina me muria, ka mo dou nanuma tiko, de dou na yaco talega me vaka kina.

2. Dou dauveivukei ni colata nomudou leqa, dou sa vakayacora sara tikoga na vunau i Karisito.

3. Kevaka e dua e nanuma ni o koya sa bau dua na ka, ni o koya e sega tu ni dua na ka, na tamata oqori e vakacalai koya tikoga vakai koya.

4. Ia, mo dou dui vakatovolea vakavinaka mada na nomudou dui cakacaka, ena solia kina vei kemudou e dua na yalo e reki ena vuku ni nomudou cakacaka, ka sega ena vukuna tale e dua.

5. Ni na dui colata na tamata yadua na nona i colacola.

Na Dauloloma Kei Na Caka Vinaka

6. Vei kemudou sa vakavulici ena vosa, mo dou caka vinaka ena soli ka vua na nomudou qasenivuli.

7. Mo dou kakua ni vakaisini kemudou, na Kalou ena sega ni vakalialiai; na ka kece e kaburaka e dua na tamata, ena tamusuka talega o koya.

8. Ke dua e kaburaka tiko na nona i tovo vakayago, ena tamusuka na mate mai nai tovo vakayago, ia o koya sa kaburaka na veika vinaka mai na Yalo Tabu, e na tamusuka na bula sega ni mudu mai na Yalo Tabu.

9. Meda kakua ni guce ena caka vinaka, ni da na

tamusuka dina ga ena kena gauna, kevaka eda sega ni guce.

10. O koya oqo, ni se tiko nai cegu ni bula, meda sa sasaga sara ga meda caka vinaka vei ira na tamata kecega, ka vakauasivi vei ira eda sa vakabauta vata.

Na Lagilagi Duadua E na Kauveilatai

11. Dou raica, ena mawe ni ligaqu dina, au sa volavola tiko yani vei kemudou ena mata ni vola lelevu!

12. O ira era vakaraitaki ira tiko oqori ni ra sa bau totoka, o ira sara ga oqori era saga tiko vakaukauwa mo dou cilivi, me rawa kina me kakua ni tarai ira mai, na veivakararawataki ena vuku ni kauveilatai i Karisito.

13. O ira mada ga sa cilivi oti tu, era sega sara ga ni bau bula tiko ena vunau, ia era vinakata tiko mo dou cilivi, mera vakaraitaka kina vei ira na tamata, ni sa bau dua na ka levu era cakava, ni sa dou cilivi.

14. Ia sa kila ga na Kalou, ni sega tale ni dua na ka tani me lagilagi vei au, me vaka na kauveilatai ni noda Turaga o Jisu Karisito, o koya au sa vakota taucoko ena kauveilatai na veika vakavuravura e bula tu vei au, kei na veika e tu e vuravura au dau gagadre kina.

15. E sega ni bibi vei Jisu Karisito, na cili se me sega ni cili, ia o koya ga sa sucu vou.

Na Vakauinui Vinaka Kei Na Vakamamasu

16. Me yaco na vakacegu kei na loloma, vei ira kecega era vakaitovotaki ira e nai tuvatuva ni bula oqo, vei ira talega na Isireli ni Kalou.

17. Me tekivu oqo ka lako yani, au kerea me kua ni dua e via mai vakararawataki au ena vuku ni ka oqo, ni sa tu ga e yagoqu na mawe ni noqu mavao, ena vuku ni Turaga o Jisu.

18. Vei kemudou na veiwekani. Na yalololoma ni noda Turaga o Jisu Karisito me tiko ena yalomudou. Emeni.

NAI VOLA NEI PAULA NA APOSITOLO VEI IRA NA KAI EFESO

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula, nai apositolo i Jisu Karisito, ena lewa ni Kalou, vei ira na lewe ni lotu mai Efeso, ka sa yalo dina vei Jisu Karisito:
2. Me nomudou na loloma kei na vakacegu, mai vua na Kalou o Tamada kei na Turaga o Jisu Karisito.

Veivakabulai Vei Karisito

3. Me vakarokorokotaki na Kalou, na Tamai Jisu Karisito na noda Turaga, o koya sa vakalouvinakataki keda ena ka ni veivakalouvinakataki vakayalo kecega, e na vei yasana vakalomalagi ena vuku i Karisito.
4. Ena Nona digitaki keda e liu ena Vukuna, sa qai tauyavutaki e muri o vuravura, me da yalosavasava ka sega ni cala e matana e na loloma.
5. Ni sa nona i tuvatuva makawa tu mai, me da wili me luvena ena vuku i Jisu Karisito, ena Nona lewa savasava,
6. Ka me vakavinavinakataki na cecere ni Nona loloma, ena Nona ciqomi keda meda ka lomani.
7. Sa mai vakabulai keda o Koya ena Nona dra, ka sa vosoti kina na noda i valavala ca, me vaka na Nona loloma levu.
8. O koya sa vakalevutaka vei keda na yalomatua kei na yaloqaseqase,
9. Ni sa vakatakila vei keda na Nona lewa ka vuni tu, me vaka na ka sa vinakata, ni sa nakita oti tu mai e lomana,
10. Na kena yaco na siga dina sa lokuci tu, me na vakasoqoni vata kina vei Karisito, na veika kece mai lomalagi kei vuravura.
11. Sa mai vakayacori keda o koya meda vakaivotavota vata, ni da sa nakiti oti tu mai liu, ena Nonai tuvatuva me vaka Nona lewa,
12. Ka sa dodonu vei keitou sa liu ena vakabauti Karisito, me keitou vakacaucautaki Koya sa lagilagi.
13. Oi kemudou talega, dou sa mai cabo bula vua, e na nomudou a rogoca na vosa ni vakavuvuli dina, nai tukutuku vinaka ni nomudou vakabulai; sa yaco kina mo dou vakabauta, ka dou sa dregati kina ena Yalo Tabu sa yalataki,
14. Na Yalo Tabu ena mai vakadeitaka tiko vei keda ni da sa luve ni Kalou, me yacova na siga ni noda vakabulai, me dokai na Nona vinaka.

Masuta Na Yalomatua Vakayalo

15. Ena vuku ni ka oqo, oi au talega, ni'u sa rogoca oti na nomudou vakabauta na Turaga o Jisu, kei na nomudou loloma talega, vei ira kecega era sa lotu,
16. Au sa sega ni qai cegu me'u dau vakavinavinakataki kemudou, ena noqu dau cavuti kemudou yadudua ena noqu masu:

17. Vua na Kalou ni noda Turaga o Jisu Karisito, na Tamada vakaiukuuku, me solia vei kemudou na yalo ni yalomatua kei na veivakatakilai vakayalo, mo dou kilai koya vinaka kina,
18. Ni sa qai tadola na matamudou vakayalo; mo dou kila kina nai nuinui sa kacivi kemudou kina o koya, kei na kena talei nai ukuuku sa tu vua, me baleti ira na nona yalosavasava,
19. Kei na Nona dau vakaraitaka na Nona kaukauwa levu vei keda sa vakabauta, me vakaraitaka kina na Nona kaukauwa vakaidina,
20. Me vaka na Nona vakaturi Karisito cake tale mai na mate, ka vakatikori koya ena ligana i matau, e na veiyasana vakalomalagi,
21. Me uasivi cake kina vei ira kecega sa liu, kei ira sa lewa, kei ira sa kaukauwa, kei ira sa turaga, kei na yaca kecega sa cavuti ena gauna oqo, kei na gauna mai muri.
22. A sa vakamalumalumutaka na ka kecega me tu ena ruku ni Yavana, ka solia vua na kaukauwa me lewai ira kecega, sai koya nai soqosoqo lotu,
23. O koya na yagona, na kena i vakataucokotaki, sa vakasinaiti ena ka kecega, sa vakasinaita na ka kecega ena ka kecega.

Na Yalololoma Ena Vakabauta

2. O koya sa vakabulai kemudou, ni dou a mate tu ena caka cala kei nai valavala ca.
2. Dou a dau bula tu ena i valavala vakavuravura e liu, ena nona kaukauwa na turaga ni maliwa lala, na yalona sa cakacaka tiko ena loma ni tamata me talaidredre kina,
3. Oi keda talega eda sa bulataka tu nai tovo vakayago e liu, ena noda vakayacora, ka talairawarawa tu ga, ena gagadre ca ni noda i tovo vakayago, ka sa yaco kina vei keda na cudruvi, kei ira talega na lewe i vuravura.
4. Ia na Kalou, sa sinai ena yalololoma, ena vuku ni Nona loloma levu sa lomani keda kina,
5. e dina mada ga ni da a mate tu ena caka cala, o koya sa vakabulai keda vata kei Karisito, (na loloma ga dou sa vakabulai kina),
6. A sa vakaturi keda cake vata, ka vakatikori keda vata kei Karisito Jisu, ena veiyasana vakalomalagi,
7. Me rawa ni vakaraitaka tiko, ena vei gauna mai muri, na Nona loloma levu kei na Nona yalovinaka vei keda, ena vuku i Karisito Jisu.
8. Ni sa yalo loloma walega dou sa vakabulai kina, ena vuku ni vakabauta, sega ni baleta ni dodonu me nomudou; oqori nai solisoli loloma ga ni Kalou,
9. E sega ni baleta na nomudou cakacaka vinaka, me kakua kina ni dua me vakadokadokai koya ena ka e cakava.
10. Oi keda eda sa cakacaka ni Ligana, eda sa buli

vou vei Karisito me baleta na cakacaka vinaka, o koya sa vakarautaka oti tu mai e liu na Kalou meda na muria.

Kau Voleka Mai, Ena Vuku Ni Nona Dra

11. O koya oqo mo dou nanuma vinaka, ni oi kemudou na kai matanitu tani, dou a vakatokai na sega cili, ka sega ni dou cilivi ena veicilivi dau vakayacori ena liga -

12. Ka sega talega ni tu vei kemudou o Karisito, dou sega ni matanitu vata kei Isireli, a sa sega ni nomudou na ka sa yalataki ena veiyalayalati, a sa sega vei kemudou nai nuinui, ka sa sega ni nomudou na Kalou e vuravura.

13. Ia oqo, ni dou sa tu vata kei Karisito Jisu, oi kemudou ka yawa e liu, dou sa qai voleka mai ena vuku ni dra i Karisito,

O Karisito Na Vuni Noda Veisaututaki

14. Ni sai Koya na vuni noda veivinakati tale, sa vakaduavatataki rau na rua me sa dua ga, a sa basuraka sobu na bai sa ia kina na veivakaduiduitaki,

15. Ni sa vakaotia ena Yagona na ka eda a veitawasei kina, oqori na vunau sa vakarota na valavala ni lotu, ia sa veisautaka vou o Koya na tamata, me ia nai valavala vou ni noda veiqaravi, ni sa qai veivinakati tu,

16. E vakaduavatataka na tamata kei na Kalou ena kauveilatai, ena Nona vakoti ka vakamatei me bokoci kina na caka cala.

17. A lako mai, o Koya me vunautaka na veivinakati vei kemudou sa yawa kei ira talega sa voleka.

18. Ena vukuna, eda rawa ni torova doudou nai tikotiko ni Kalou na Tamada, ena yalo e dua bauga.

O Karisito Na Vatudei

19. O koya, oqo, dou sa sega tale ni qai vulagi se kai tani, ia dou sa korovata kei ira na yalosavasava, ka dou sa lewe ni matavuvale vata kei na Kalou,

20. Ka dou sa taracake ena nodra yavu nai apositolo kei ira na profita, o Jisu Karisito sara ga na kena i vakadei dina,

21. Kivei Koya, sa sema vata kina na vale taucoko, sa vakatuburi me uasivi, ka me laurai kina ni dua na vale savasava ni Turaga,

22. Kivei Koya talega, dou sa tara vata kece kina, mo dou Nonai tikotiko tudei na Kalou ena Nona Yalo Tabu.

Vakatakilai Na Ka Vuni

3. Ena vuku ni ka oqo, oi au o Paula, na bobula i Karisito Jisu vei kemudou na kai matanitu tani -

2. Dou sa rogoca oti beka, ni oqo na gauna ni Nona yalololoma na Kalou vei kemudou, me vaka sa solia vei au,

3. Ni sa vakaraitaki vei au ena veivakatakilai

vakayalo, na ka vuni oqo (me vaka na noqu a vola mada yani e liu,

4. Na gauna dou na wilika kina nai vola o ya, dou sa na rawa ni kila kina, na veika au kila, me baleta na ka vuni i Karisito)

5. Na ka vuni oqori, a sega ni vakatakilai vei ira na tamata lotu ena gauna e liu, ia oqo, sa qai vakatakila na Yalo Tabu, vei ira nona apositolo yalosavasava kei na parofita;

6. O ira na kai matanitu tani era sa taukena vata, ni da sa dua ga na yago, era na taukena talega na vanua yalataki e na vuku i Karisito, mai nai tukutuku vinaka,

7. O koya au sa lesi kina me kena i talatala, me vaka nai solisoli loloma ni Kalou, sa solia vei au, ena Nona cakacaka veivakurabuitaki.

Nai Naki Ni Ka Vuni

8. Oi au e dua e lailai sara, mai vei ira na tamata rogo ni Kalou, au qai digitaki ena Nona loloma, me i talatala vei ira na kai matanitu tani, me'u vunautaka kina na i yau vuni talei e tu vei Karisito,

9. Me'u tukuna, me ra raica na kena totoka ni ka vuni oqo, ena Nona a vunitaka tu mai na Kalou, ka tekivu sara mai nai vakatekivu, ia sa qai vakatakila mai oqo, ena vuku i Jisu Karisito.

10. Ni sa nakita oti tu mai na Kalou, ena Nona rai yawa vakayalomatua, nai soqosoqo lotu me na tucake, ka vakaraitaka na Nona kaukauwa, vei ira sa turaga kei ira sa kaukauwa ena veimaliwa lala,

11. Oqo na Nona i naki sara na Kalou mai na i tekitekivu, ni na qai mai vakavotukanataka na ka kece, na Noda Turaga o Jisu Karisito.

12. Ena noda vakabauti Koya, sa solia kina vei keda, na yalo e qaqa kei na doudou, me da torova kina nai tikotiko tabu ni Kalou.

13. O koya oqo, au sa kerei kemudou kina, mo dou kakua ni guce, ena noqu vakararawataki ena vukumudou, ni oqo dou na lagilagi kina.

Vakacautaki Na Ka Vuni

14. Ena vuku ni ka oqo, au cuva sobu kina me'u tekiduru, vua na Tama ni noda Turaga o Jisu Karisito,

15. Ni o Koya sa vakayacani kece kina na mata vuvale mai lomalagi kei vuravura,

16. Me solia vei kemudou o Koya, me vaka na noda i yau levu e tu vua, me vakaukauwataki kemudou ena yalona, ka mo dou kaukauwa e loma,

17. Me tikoga ena yalomudou na Karisito ena vakabauta; mo dou vakaukauwa ka tauyavutaki ena loloma,

18. ka rawata kina, mo dou kila vata kei ira kecega era sa lotu, se cava na kena rabailevu, kei na kena balavu, kei na kena titobu, kei na kena cecere -

19. ka mo dou kila na loloma i Karisito, o koya sa uasivia na kila ka vakatamata, ka mo dou sinai ena ka kecega sa sinai kina na Kalou.

20. O koya e rawa ni cakava ga na ka e via cakava, ka sega ni da vakasamataka rawa, me vaka na kaukauwa e tu vua, ni rawa me cakava vei keda,
 21. Me vakarokorokotaki o Koya e nai soqosoqo lotu, ena vuku i Karisito Jisu, ena vei tabatamata kecega me sega ni mudu. Emeni.

Lako Ena Duavata

4. O koya oqo, oi au, sa vesu tu ena vuku ni Turaga, au sa vakamamasu vei kemudou, mo dou ia tiko nai valavala sa kilikili, e nai tutu dou sa kacivi kina,
 2. Mo dou yalomalumulumu sara ka yalomalua, mo dou vosota tiko vakadede ka veivosoti vakai kemudou ena loloma,
 3. Dou tovolea me maroroi tikoga na lomavata ni Yalo Tabu, ni dou sa vauci vata ena veivakakati.
 4. Ni dua ga na yago ka dua na yalo, sa dua ga nai nuinui dou sa kacivi kina;
 5. Sa dua ga na Turaga, sa dua na vakabauta, sa dua na veipapitaistotaki;
 6. Sa dua ga na Kalou ka tamada kecega, o Koya sa lewa na ka kecega, sa vakavuna na ka kecega, ka sa tiko kei kemudou kecega.

Nai Solisoli Vakayalo

7. Ia vei keda yadudua, na Nona loloma sa solia vei keda, me vaka nai vakarau ni Nona solisoli o Karisito.
 8. O koya oqo sa tukuna kina o koya: "Ni'u sa lako cake, ena levu ena vakabobulataki me ra bobula, ena solia nai solisoli vei ira na tamata."
 9. (Ia, "Sa lako cake o Koya"- ia na cava na kena i balebale na Nona lako sobu mada o koya e liu ki na ruku i vuravura era?
 10. O Koya ga sa lako sobu mai, sai Koya talega sa lako cake me yawa sivita na lomalagi, me vakasinaita kina na ka kecega).
 11. Ni o Koya sa solia e so me apositolo (Daukatolu), ka so me parofita (Domo ni Kalou), ka so me dauvunau (veivakalotutaki), ka so mei vakatawa (Tubera nai soqosoqo lotu), ka so me qasenivuli (Vakatavulica nai Vola Tabu)
 12. Mera vakayaragitaki kina o ira nai soqosoqo lotu ki na cakacaka ni Kalou, me ra vakayalomatuataki nai soqosoqo lotu,
 13. Me rawa ni da duavata kina ena vakabauta, kei na noda kila na luvu ni Kalou, meda matua vakayalo sara ka vakataucokotaki ena vuku i Karisito;
 14. Me oti kina na vagonegonea kei na veitosoyaki ena vuku ni vakavuvuli vou e dau veivakacalai ena vuku ni veivakaisini;
 15. Ia me ra dau vosataka na dina ena loloma, meda tubu cake kina ena ka kecega, vei Koya na ulu ni soqosoqo lotu na Karisito -
 16. O Koya na ulu sa sema mai kina na yago taucoko, sa veisemasemati kina na i sema taucoko, ni ra sa dui cakacaka vakavinaka na veitikina, sa tubu kina na yago ka veitarai cake ena veilomani.

Na Tamata Vou

17. O koya oqo au sa kerei kemudou kina ena vuku ni Turaga, mo dou kakua ni vakamurimuri ira na sega ni lotu, ena nodra i valavala vakalialia,
 18. Ni sa butobuto na nodra vakasama, ka sa sega ni dua nai vakaraitaki ni bula mai vua na Kalou me laurai vei ira, ena vuku ni nodra lecaika kei na lomaqa ni yalodra;
 19. Na ka era cakava, era sa qai veitaliataki ira ena veika vakasisila kei na nodra domona, mera bulataka nai valavala vakabutobuto.
 20. E sega ni dua na bula vaka o ya, dou a vulica mai vei Karisito,
 21. Ni dou a vakavulici ka tuberi sara ga mai, ena veika dina me baleta na bula i Jisu:
 22. Mo dou luvata tani, nai valavala ni tamata makava kei na kena gagadre ca taucoko, e kauta mai vei kemudou na lutu sobu,
 23. Ia mo dou vakavouia tiko na nomudou vakasama,
 24. ka mo dou qai vakaisulu tiko me vaka na tamata vou ni Kalou, ena yalododonu kei na savasava.

Dou Kakua Ni Vakararawataka Na Yalo Tabu

25. O koya oqo, mo dou biuta tani na lasulasu, "Me dina na nomudou vosa vei ira na wekamudou," ni da sa dua ga na vuvale Oi keda.
 26. "Kevaka dou sa cudru katakata, tauri kemudou vakamalua, de dou qai valavala ca kina." Me kakua ni sa laki dromu na matanisiga, mo dou se cudru tikoga,
 27. Dou kakua ni vakararawataka kemudou vua na tevoro.
 28. O koya sa daubutako me sa rauta na butako, ia me dua na nona cakacaka, me rawa mai kina eso na ka vinaka, ka me vukea kina eso era vakaloloma tu.
 29. Na vosa ni veirukaki vakasisila me kakua ni lako mai ena gusumudou, me lako ga mai na vosa ni veivakatataki cake kei na vosa ni loloma, me rawa ni ra kila kina o ira era rogoca, na yalo ni loloma vei kemudou.
 30. Dou kakua ni vakararawataka na Yalo Tabu, o koya dou sa dregati vata, me yacova na siga ni bula.
 31. Dou biuta tani kece vei kemudou, na yaloca, na cudru katakata, na cudru, na veiba kei na veivosa vakalialia mai na gusumudou,
 32. Mo dou dau veilomani vakaiemudou, ena yalo e savasava, ka dou veivosoti vakaiemudou, ni sa vosoti kemudou oti na Kalou ena vuku i Karisito.

Lako Ena Loloma

5. O koya oqo mo dou qai vakadamurimuria na Kalou me vakataki ira na gone ni toko.
 2. Ka dou bulataka tikoga na loloma, me vakataki Karisito, ena nona solia nona bula me

mai mate e na vukuda, ni lomani keda, mei madrali kai soro vua na Kalou, me ka boi vinaka.

3. Ia na dauyalewa kei na dautagane kei na ka kecega sa sega ni vakalou kei na kocokoco, me kakua ni cavuti ena kemudou maliwa, ni sa sega ni kilikili me vaka kina vei kemudou na tamata lotu;

4. Me kakua na bula ni wakia vata, se veivosaki lialia se na veiwali ca, ni sega ni salavata kei na noda i tutu, ia me laurai tiko vei keda na bula ni dauvakavinavinaka.

5. Ka mo dou kila, e sega ni rawa vua e dua na tamata dauyalewa kei na dautagane, se dua na dauwakia vata se dua na daukocokoco, se dua na dau veibutakoci, me vakai votavota ena matanitu i Karisito kei na Kalou.

6. Me kakua ni dua me mai rawai kemudou ena vosa kamikamica, baleta ni dau yaco kina na cudru ni Kalou ena veika oqo, ni talaidredre na tamata.

7. O koya oqo, mo dou kakua ni veitokani vata kei ira.

Lako Ena Rarama

8. Oi kemudou dou a butobuto tu e liu, ia oqo dou sa qai rarama ena vuku ni Turaga, mo dou vakaitovotaki kemudou me vaka na gone ni rarama,

9. (Ni sa vua ni Yalo Tabu nai valavala vinaka kecega, nai valavala dodonu kei na dina).

10. Mo dou vakasaqara ka kila na veika e vinakata na Turaga.

11. Dou kakua ni veitokani vata kei ira na gone ni butobuto, ia mo dou tukuna vakadodonu vei ira na nodra leqa.

12. Ena vakamadua kevaka mo dou veitokoni ena ka era cakava vuni tiko.

13. Baleta na ka kece eda na tukuna, ena vakaraitaki me vakavotui ena rarama, na veika kece e vakayacori vuni ena vakaraitaki mai ena rarama.

14. O koya oqo sa tukuna kina o koya:

“Dou yadra oi kemudou sa moce,
Ka tucake mai ena mate,
O Karisito ena vakararamataki kemudou.”

Lako Ena Yalomatua

15. Dou tu mada ka dikevi kemudou, mo dou kakua ni vakataki ira na lialia, ia mo dou vakataki ira na vuku,

16. Mo dou volia na gauna, baleta na ca e tiko ena veisiga oqo.

17. O koya oqo mo dou kua ni bula tu vaka lecaika, ia mo dou kila tiko se cava na loma ni Turaga.

18. Dou kakua ni materi ena waini, dou na cakava kina eso nai tovo vakasisila; ia mo dou vakasinaiti ga ena Yalo Tabu,

19. ka dou veivosaki vakai kemudou ena same kei na sere, na sere e vakayalo, ka dou lagata na sere e

rogorogo vinaka e lomamudou vua na Turaga,

20. Dou dau vakavinavinaka tikoga vua na Kalou o Tamada, ena yaca ni noda Turaga o Jisu Karisito,

21. Dou veirokorokovi ka dau veirogoci vakai kemudou, ena rere vua na Kalou.

Na Vakawati - O Karisito Kei Na Soqosoqo Lotu

22. Oi kemudou na yalewa vakawati, dou soli kemudou taucoko vua na watimudou, me vaka vua na Turaga.

23. Ni tagane sa ulu ni watina yalewa, me vakataki Karisito sa ulu ni soqosoqo lotu; o Koya talega sa bula kina na yago taucoko.

24. Me vaka na nona soli koya taucoko nai soqosoqo lotu vei Karisito, me vaka talega kina o ira na yalewa vakawati, vei ira na watidra ena ka kecega.

25. Oi kemudou na tagane vakawati, dou lomani ira na watimudou, me vakataki Karisito ena nona lomana nai soqosoqo lotu, a sa soli Koya taucoko ena vukuna,

26. Me vakatabui koya, ka vakasilimi koya, ena veivakasavasavataki ni wai mai na vosa ni Kalou,

27. Me rawa kina vei koya, me vakaraitaka nai soqosoqo lotu kivei Koya ga ni sai soqosoqo lotu e uasivi, sa sega vua na duka, se na veika sa vakakina, ia sai soqosoqo lotu tabu ka sega ni cala.

28. Oi kemudou na tagane vakawati, dou lomana na watimudou ni sa yagomudou dina; o koya sa lomana na watina yalewa sa lomani koya vakataki koya.

29. E sega ni rawa me dua e cata na yagona dina, ena vakamareqeta ka qarauna vinaka, me vakataki Karisito ki nai soqosoqo lotu.

30. Oi keda eda sa tiki ni yagona ena lewe kei na sui.

31. “Ena vuku ni ka oqo, na tagane ena biuta kina na tamana kei na tinana, ka kabita na watina, e rau sa na yaco me duabau ga.”

32. Oqo e dua na ka vuni levu, au cavuta tiko oqori na veika, me baleti Karisito kei na i soqosoqo lotu.

33. Io vei kemudou na tagane, dou lomani ira na watimudou, me vaka ga na nomu lomana na yagomu, vei kemudou na yalewa vakawati, dou dau vakarokorokotaka tiko na watimudou.

Ira Na Gone Kei Ira Nai Tubutubu

6. Oi kemudou na gone, dou talairawarawa vei ira na nomudou i tubutubu, me vaka vua na Turaga, ni sa ka dina oqo.

2. “Mo vakarokorokotaki rau na tamamu kei na tinamu,” ni oqo nai matai ni vunau levu, sa tiko kina na vosa ni yalayala.

3. “Ena totoka kina na nomu bula, o na bula balavu talega kina.”

4. Oi kemudou na tama, dou kakua ni vakacudruu ira na luvemudou me ra rarawa kina, ia dou tuberi ira cake e nai vakavuvuli e vaKalou.

Na Bobula Kei Na Nona Turaga

5. Oi kemudou na dauveiqaravi, dou talairawarawa vei ira na nomudou Turaga vakayago, ena rere kei na sautaninini kei na yalo e savasava, me vaka vei Karisisto,
6. Dou kakua ni cakacaka vakarairai me ra qoroi kemudou kina, ia dou cakacaka me vaka na dauveiqaravi dina i Karisito, sa cakava na loma ni Kalou mai na vuni yalona,
7. E vakayacora vakavinaka na nona cakacaka, me vaka e cakava tiko vua na Kalou, ka sega ni vei ira na tamata,
8. Ni kila tiko na cakacaka vinaka taucoko e vakayacori, ena solia na kenai sau na Turaga, se da bobula se da galala.
9. Oi kemudou na Turaga, dou caka vinaka vei ira, me sa kakua na veivakasaurarataki tiko, ka mo dou kila ni tiko mai lomalagi na nomudou Turaga e levu cake, e sega vua na veivakaduiduitaki.

Na Sulu Vakaivalu Taucoko Vakalou

10. Me'u tinia, oi kemudou na wekaqu, mo dou kaukauwa tiko ena Turaga, kei na kena levu ni Nona kaukauwa vakaidina.
11. Dou tokara ka daramaka tiko nai yaragi ni Kalou, me rawa ni dou tucake qaqa tiko kina, ka vorata nai lawaki makawa ni tevoro.
12. Ni da sa sega ni veivala walega kei ira na tamata, ia eda veivala sara tikoga kei na dua nai tuvatuva ni bula vakatamata, kei na kaukauwa, kei koya sa lewa na kaukauwa ni butobuto, kei nai vavakoso yaloca ena veiyasana vakalomalagi.
13. O koya oqo mo dou sa vakayagataka sara ga nai yaragi kecega ni Kalou, me rawa ni dou tudei tiko ni yaco mai na veisiga ca, ni dou sa kitaka oqo, dou na qai tudei.

14. O koya oqo mo dou tucake, dou vauca ena tolomudou na dina, ka vakaisasabai na lomaseremudou ena i valavala dodonu,
15. ka vakaivava ena yavamudou ena cakacaka ni tukutuku vinaka ni veivinakati;
16. Vakauasivi sara, mo dou kauta voli e veisiga nai sasabai ni vakabauta, o koya, mo dou sabaya kina na nona gasau vanataki na tevoro.
17. Dou tokara e ulumudou nai sala ni bula, ka taura matua nai seleiwau ni Yalo Tabu, oqori na Vosa ni Kalou;
18. Dou masu tikoga ena masumasu kecega kei na daukerekeke ena Yalo Tabu, dou yadrava tiko ka gumatua nomudou veinanumi ena masu, ena vukudra na tamata lotu -
19. Kivei au talega, me soli vei au na galala me'u vosa, me rawa kina ni'u tukuna vakadoudou me kilai na ka vuni ni tukutuku vinaka,
20. Ena ka oqo au sa vesuki tu kina; me rawa ni'u vosa doudou, me vaka ni sa dodonu me'u vosa.

Na Vakanuinui Vinaka Kei Na Loloma

21. Ia mo dou na kila, nai tuvaki ni noqu bula, kei na cakacaka au sa cakava, ena la'ki tukuna taucoko vei kemudou o Tikiko na taciqa lomani, a i talatala yalodina ni Turaga;
22. O koya au na talai koya yani vei kemudou, ena vuku ni veika au sotava, me rawa ni dou kila kina nai tuvaki ni bula eke, ka me vakaceguya talega na yalomudou.
23. Me nodra na vakacegu kei na loloma ena vakabauta na veiwekani, mai vua na Kalou o Tamada kei na Turaga o Jisu Karisito.
24. Vei ira kece sa lomana na noda Turaga o Jisu Karisito, ena yalodra taucoko, me nodra na yalololoma ni Kalou. Emeni.

NAI VOLA NEI PAULA NA APOSITOLO VEI IRA NA KAI FILIPAI

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi keirau o Paula kei Timoci nai talatala i Jisu Karisito, vei ira kecega nai soqosoqo lotu i Jisu Karisito, era tiko mai Filipai; kei ira nai Talatala Qase kei ira na Tuirara:

2. Me nomudou na loloma kei na vakacegu ni Kalou na Tamada kei na Turaga o Jisu Karisito.

Vakavinavinaka Kei Na Masu

3. Au dau vakavinavinaka vua na noqu Kalou, ena gauna kecega au dau nanumi kemudou kina;

4. Dau reki na yaloqu ena veigauna kece au dau cavuti kemudou kina ena noqu masu,

5. Ena nomudou lomavata ena i tukutuku vinaka, ka vakatekivu mai na matai ni siga me yacova tiko mai oqo,

6. Au via vakadeitaka na ka oqo, o koya e tekivutaka na cakacaka vinaka vei kemudou, ena vakacavara vinaka, me yacova nona lesu tale mai o Jisu Karisito.

7. Ni sa dodonu me'u dau namuni kemudou ena ka oqo, baleta ni dou na sega ni taqusi mai yaloqu, dou sa duavata kei ena noqu vesuki tu, kei na kena taqomaki ka vakadeitaki nai tukutuku vinaka, eda sa wasea vata kina na loloma.

8. Sa kila ga na Kalou na noqu dau vakasamataki kemudou, ena veika dredre dou sotava ena vuku i Jisu Karisito.

9. Sa noqu masu, me tikoga vei kemudou na loloma, kei na nomudou kila, ena kila ka vakayalo kecega.

10. Me rawa ni dou kabita kina na ka vinaka, mo dou savasava ka sega ni cala, me yacova nona lesu mai o Karisito.

11. Ka mo dou qai vakasinaiti tu ena vua ni yalododonu ena vuku i Jisu Karisito, me vakalagilagi ka vakavinavinakataki kina na Kalou.

Vunautaki Na Karisito

12. Ia oqo na veiwekani au sa vinakata mo dou kila, ni veika taucoko e vakayacori vei au, sa qai tete ga kina nai tukutuku vinaka,

13. E vunautaki vei ira na sotia dau yadrava na vale ni Tui, kei ira taucoko na veiqaravi tu kina, me ra kila ni'u vesuki tiko ena vuku i Karisito;

14. Na ka au cakava e solia e dua na yalo ni bolebole vei ira na wekada sa lotu tiko, me ra vunau ka sega ni rere.

15. E dina ga sa so era vunautaki Karisito, ni ra sa dauvuvu ka dauveileti, eso talega ni ra sa lomavinaka;

16. Eso vei ira na dauvunau tiko mai era vunau tu ga vakaviavialevu ka sega na yalomatua, ka ra sega ni kila na ka era cakava ni mai tarai au na kena bibi;

17. Ia eso ena loloma, ena nodra kila noqu tu oqo me baleta ga nai tukutuku vinaka.

18. Me cava tale? Sa muri na gaunisala kece, me veirairai walega se laurai na dina, sa vunautaki oti o Karisito; oqo na ka e vakamarautaki au, io au sa dau reki tikoga kina.

Na Bula Sa Karisito Ga

19. Au sa kila na veika taucoko oqo ena yaco kina na noqu sereki, o ya na nomudou masu kei na veivuke ni Yalo i Jisu Karisito,

20. Me vaka na ka au sa namaka ka vakanuinitaka, ni sega na ka me'u madua kina, ia au doudou me caka e yagoqu na veika e vakarokorokotaki kina o Karisito, me'u bula se me'u mate ga.

21. Kivei au, me'u bula, o Karisito ga, sa uasivi sara ke yaco na mate.

22. Ia kevaka e vakayago tiko noqu bula, oqori sai vakaraitaki ni vua ni noqu cakacaka; ni ka au digitaka ena sega ni rawa me'u tukuna.

23. E dua ga vei rau me'u na taura, au sa daugadrevu tu ga me'u lako yani vei Karisito, ni sa vinaka cake mai na bula oqo.

24. Ena vinaka talega vei kemudou me'u tiko vata mada ga kei kemudou.

25. Au sa vakadeitaka vei au, me'u tiko mada ka veitmani vata kei kemudou ena nomudou vakatuburi cake kei na reki ni vakabauta,

26. Na nomudou marautaki au ena noqu na lesu tale yani vei kemudou, me sa uasivi cake sara ena vuku i Jisu Karisito.

Gumatua Tikoga Kei Na Vakararawataki Ena Vuku I Karisito

27. Nai tukutuku vinaka i Karisito me rau salavata tiko kei na nomudou i valavala, ni'u tiko me'u raici kemudou se'u yali mai vei kemudou, au vinakata ga me'u rogoca ni dou tudei ka yalovata, qai gumatua ena lomavata, ka vakabauta tiko nai tukutuku vinaka,

28. Dou kua ni rere ena nodra vei vakarerei mai tuba, oqori sa vakaraitaka tiko na nodra na rusa, ia vei kemudou oqori na nomudou vakabulai, ni sa yaco tiko na nona lewa na Kalou.

29. E sega ni vakacalaka na veika e yacovi kemudou ena vuku i Karisito, e sega ni nomudou mai lewena ga nai soqosoqo lotu, ia mo dou na mai sotava sara ga na veika rarawa ena vukuna,

30. Dou sa raica ka vakadinadinataka na veika rarawa e tarai au, ia oqo au sa mai rogoca ni dou sotava talega.

Duavata Mai Na Yalomalumalumu

2. O koya oqo, kevaka sa mani tiko na

veivakacegui i Karisito, kevaka sa tiko na veimositi ni loloma, kevaka sa tiko na lomavata ni Yalo Tabu, kevaka sa tiko na yalololoma kei na yalovinaka,

2. Mo dou vakayacora sara na ka au rekitaka ni dou sa duavata ena vakanananu, dou sa tautauvata ena loloma, ka dou qai yalovata ka lomavata.

3. Me kua ni caka e dua na ka ena dela ni qaciqacia kei na dokadoka, ia mo dou kauti kemudou sobu, me ra uasivi cake kina vei kemudou o ira na tamata

4. Dou kua ni dau nanumi kemudou tikoga, dou tovolea mo dou raici ira na kolaiciba tu e yasamudou.

Na Karisito Cecere Ka Yalomalumalu

5. Me tiko vei kemudou na vakanananu oqo ka tu talega vei Karisito.

6. O koya, nai rairai dina ni Kalou, e sega ni vakasama ni sa butako ena nona vakatautauvatani kei na Kalou,

7. Ia sa kauti koya sobu me kua ni dokai, ka kauta vua nai tovo ni tamata dauveqaravi, e tautauvata sara ga kei na tamata.

8. E laurai ena nona bula ni vaka dina na tamata, e vakamalumalumutaki koya ka talairawarawa me mate, io me mate ena kauveilatai.

9. O koya oqo, sa vakalevulevui Koya cake kina na Kalou, ka solia vua e dua na yaca, sa uasivi cake ena yaca kecega,

10. Ki na yaca i Jisu, me tekiduru kina na duru vakayaduaga, mai lomalagi kei vuravura, kei na botoi vuravura.

11. Me vakatusa talega na vei yame kecega, ni sa Turaga o Jisu Karisito, me vakarokorokotaki kina na Kalou o Tamada.

Tutaka Na Rarama

12. O koya oqo, oi kemudou sa lomani, me vaka nomudou talairawarawa tikoga, ka sega walega ena gauna au tiko kina kei kemudou, e vakauasivi sara na noqu yali mai vei kemudou, mo dou cakacaka taka na nomudou vakabulai, ena rere dina sara.

13. Ni sa cakacaka vei kemudou na Kalou, mo dou kila nona lewa kei na nomudou cakava na ka sa vinaka vua.

14. Ena nomudou cakacaka kecega, me kakua na vosa kudrukudru se vakaduduileti,

15. Me kakua ni dua na ka mo dou beitaki kina ni dou cala, oi kemudou na luve ni Kalou, me kua ni dua na malumalumu mo dou na vakamelei kina, ni dou bula veimaliwai tiko kei ira nai tabatamata veiveveyaki ka lomavakatani, enakedra maliwa mo dou rarama, ka cina e vuravura,

16. Dou maroroya dei tiko na vosa ni bula, ka me'u sa reki ga ena siga i Karisito ni'u a sega ni cici wale se vakaogai walega.

17. Io, kevaka au sovaraki yani me'u i madrali sa

cabori, ena vuku ni nomudou vakabauta, au na reki kina ka marau vata kei kemudou.

18. Ka sa dodonu talega vei kemudou e na vuku ni ka oqo, mo dou reki vata talega kei au.

Vakacaucautaki O Timoci

19. Au sa vakanuinui vua na Turaga o Jisu, ni dua na gauna lekaleka ga mai oqo, au sa na talai Timoci yani, me rawa ni mai tukuna vei au na kemudou i tukutuku me'u vakayaloqataki kina.

20. E sega tale ni dua au nanuma rawa me na lako yani, me vukei kemudou ena nomudou vakararawataki.

21. Ni levu era vakasaqara mada ga na veika me ra bula kina, ka sega ni veika baleti Jisu Karisito.

22. Ia dou sa kila vinaka na nonai valavala, o koya e vaka e dua na gone vei tamana ena neirau cakacaka vata tiko e na vuku ni tukutuku vinaka.

23. O koya oqo, au sa nuitaka ni'u na talai koya yani vei kemudou, ena dua na gauna totolo ga mai oqo ni'u sa raica rawa ga na ka e baleti au.

24. Ia au sa nuitaka tikoga na Turaga, ni'u na lako yani me datou la'ki sota.

Vakacaucautaki O Epafirotaito

25. Ia au sa nanuma mada ga me'u sa talai Epafirotaito yani vei kemudou, o koya e dua na taciq, ka noqu i tokani ni valu vakayalo, ia o koya na nomudou i talatala ka dau tu tikivi au ena gauna ni noqu galili;

26. Sa dua na ka na nona via raici kemudou kecega, e via yalolailai ni sa mai kila ni dou sa rogoca na nona a tauvi mate.

27. E tauvi mate dina ka voleka sara kina ni mate; ia na Kalou sa lomani koya, sega ni o koya ga, oi au talega, de vakaikuritaki na noqu rarawa, ena dua tale na ka rarawa.

28. O koya oqo au sa sasaga sara ga kina me'u sa talai koya yani, me rawa ni dou reki kina ni dou sa raici koya tale, ena vakaruruya sobu talega na noqu yalo rarawa.

29. Mo dou ciqomi koya ena yalo e veidokai ena vuku ni Turaga, na tamata vaka oqo mo dou dau vakarokorokotaka;

30. Levu na gauna e dau voleka ni mate ena vuku ni cakacaka i Karisito, e sega ni wilika tu me dua na ka vua na nona bula, sa gu ga na yalona me cakava na cakacaka ni Turaga, me vaka na ka au tukuna vua.

Na Ka Kece Sa Karisito Ga

3. Me'u tinia, oi kemudou na wekaqu, dou reki ena Turaga. Noqu vakarau vola yani vei kemudou na veika oqo, e sega ni ka rawarawa vei au, ia ena vinaka vei kemudou.

2. Dou qarauni kemudou mai vei ira na koli, dou qarauni kemudou mai vei ira nai to ni tevoru, dou qarauni kemudou mai vei ira na dau vei vakacacani.

3. Oi keda eda sa cilivi, na noda lotu vua na Kalou e sa vakayalo, eda sa reki tikoga vei Karisito Jisu, ka sega ni da vakararavi tiko ena ka vakayago,
4. Oi au e dua, me'u vakararavi ena ka vakayago. Kevaka e dua e nanuma tiko me vakararavi ena ka vakayago, oi au e dua ni'u uasivi cake kina:
5. Au a cilivi ena i ka walu ni siga, au a sucu me luvei Isireli, mai na yavusa i Penijamini, oi au na Iperiu dina; ena ka ni vunau, oi au na Farisi;
6. Oi au e dua na dau lomakatakata, au dau vakararawataki ira nai soqosoqo lotu; me baleta na yalododonu sa rawa mai nai vunau, au sa sega ni cala ena dua na tikina.
7. Ia e sega sara ga ni dua na ka vinaka e kauta mai vei au, na ka kece oqori au sa biuta tani e na vuku i Karisito,
8. Io e dina ga ni'u sa biuta tani taucoko na ka kecega, me rawa ni uasivi cake kina na noqu veikilai kei na noqu Turaga o Jisu Karisito, e na vukuna au sa vosota kina, me yali vei au, na ka kecega au vakararavi kina, au sa wiliki ira me vaka na benu e mataqu, me'u rawati Karisito ga kina me noqu.
9. Me laurai vei au o koya, me kakua ni tu vei au na veivakadonui sa rawa mai nai vunau, ia o koya ga sa rawa e na vuku ni vakabauti Karisito, kei na veivakadonui mai vua na Kalou, e na vuku ni vakabauta;
10. Ka me'u kilai koya kei na kaukauwa ni Nona tucake tale mai na mate, ka me keirau veitokani vata ena ka rarawa, ka me'u vakatautauvatani ena Nona mate,
11. Au na rawata kina, na noqu tucake tale mai na mate.

Kakavaki Tikoga Kina Takete

12. Au se sega sara ni rawata kece, se me'u sa rawata taucoko; ia au sa sasaga tikoga, me'u yacova yani na veika sa vakarautaka vei au o Karisito Jisu.
13. Oi kemudou na veiwekani, au sa sega ni vakasamataki au ni'u sa taura oti; ia sa dua ga na ka'u sa cakava, au sa guilecava na ka sa oti, ka'u sa kakavaki me'u rawata ga na ka ki liu,
14. Au sa ciciva tikoga na cere, me'u rawata nai sala mai cake, o koya sa kacivi au kina na Kalou ena vuku i Karisito Jisu.
15. O koya oqo, ni da sa yacova na matua vakayalo me da vakasamataki na veika oqo; kevaka dou na lomatarotaro kina, na Kalou ena vakatakila vei kemudou na kena dina.
16. Ena vanua cecere eda sa mai yacova tiko oqo, meda tomata tikoga me vaka na kena i vakarau, meda maroroya tikoga na lomavata.

Eda Sa Lewe I Lomalagi

17. Oi kemudou na veiwekani, dou mai muria na noqui vakarau, ka dou wanonova matua nai valavala ni tamata lotu, keitou sai vakarau vei

kemudou.

18. Ni levu era muri tiko, au sa dau tukuna tiko vakawasoma vei kemudou, oqo mada ga au sa baci tagi ni'u cavuta tiko, ni ra sa meca ni kauveilatai i Karisito.
19. Ena kedra i tinitini na rusa, e nodra Kalou na ketedra, era na vakamaduataki ena ka era lagilagi kina- era dau vakananuma tu ga na veika vakavuravura.
20. Eda sa lewe ni koro mai lomalagi, o koya oqo eda sa waraka tiko kina na noda i Vakabula, na Turaga o Jisu Karisito,
21. O Koya ena mai veisautaka na yago vuca oqo me yago e vakamataliataki, me vaka na kaukauwa e tu Vua, ena Nona vakamalumalumutaka na ka kecega.

4. O koya oqo, oi kemudou na wekaqu, au sa daulomani kemudou vakalevu, oi kemudou na noqui tekiteki, mo dou tudei vua na Turaga, oi kemudou au sa daulomana.

Dou Duavata, Reki Vakalevu, Kei Na Masu

2. Au vakamamasu vei Otaia au vakamamasu vei Senitiki, me rau monavata mada ena Turaga.
3. Au vakamasuti kemudou talega, noqui tokani dina, mo dou vukei rau mada na yalewa oqo, ni rau sa daucakacaka vata kei au ena i tukutuku vinaka, kei Kelemedi talega, kei ira talega na noqui i tokani sa tu na yacadra ena i vola ni bula.
4. Dou reki tiko ga vua na Turaga, au na tukuna tale, dou reki!
5. Me ra kila na tamata kecega na nomudou yalomalumumu, sa voleka sara na Turaga.
6. Dou kakua ni lomaocaocataka e dua na ka, ia ena ka kecega, mo dou vakaraitaka tiko vua na Kalou, ena nomudou kerekere ena masu kei na cikecike kei na vakavinavinaka;
7. Na Nona vakacegu na Kalou, sa uasivita na ka kecega e kilai rawa, ena maroroya ka vakataudeitaka na yalomudou kei na lomamudou, ena vuku i Karisito Jisu.

Vakananau Ena Veika Oqo

8. Me'u tinia na veiwekani, a ka kecega sa dina, na ka kecega e vakaTuraga, na ka kecega e dodonu, na ka kecega e savasava, na ka kecega e talei, na ka kecega e yaco kina na rogorogo vinaka, kevaka e dua na ka e vinaka, se na ka e dau dokai - dou dau vakananuma na veika oqo.
9. Na veika dou sa vakatavulici kina, ka vakabauta ka rogoca ka raica vei au, dou kitaka sara, na Kalou ni veivakacegui ena qai tiko vata kei kemudou.

Kai Filipai Lomasoli

10. Ia au sa reki vakalevu vua na Turaga ena vukumudou, ena nomudou nanumi au, ni'u raica ni sa qai vaka me toso cake tale; sa dua na ka nomudou dau via soli ka, ia e sega tikoga ni dua na gauna vinaka mo dou cakava kina ena vuku ni

osooso.

11. Au sega ni vosa me'u tukuna na leqa e tarai au tu, ia au sa vakavulici au ga, me'u vakacegu tiko, ena ka kecega sa yaco vei au:

12. Au sa kila na vakadravudravuataki, au sa kila na vakavutuniyautaki. Ena veivanua kei na ka kecega sa yaco, au sa vakatavulici kina me'u mamau, me'u viakana talega, ka me'u vutuniyau, me'u dravudravua talega.

13. Au sa rawa ni cakava na ka kecega ena vuku i Karisito o koya sa vakaukauwataki au.

14. Sa dua na ka vinaka dou vakayacora, ena nomudou dodoliga mai ena gauna ni noqu leqa.

15. Oqo vei kemudou mai Filipai, dou kila vinaka na kena a tekivu nai tukutuku vinaka, ni'u sa biuti Masitonia mai, e sega sara ga ni bau dua nai soqosoqo lotu, me vukei au ena i lavo se kakana, ia oi kemudou duaduaga.

16. Ena noqu tiko mai Cesalonaika, dou a vakauta yani kina vakadua ka vakarua talega eso nai loloma me baleti au.

17. Au sega ni vakasaqara na ka ni loloma, ia au

gadrevu vakalevu na vua me tiko vei kemudou.

18. Sa mai levu na ka sa tu oqo vei au, sa sega tale ni'u qai leqa. Au sa mai vakaiyautaki ena ka ni loloma dou solia mai vei Epafirataito, nai solisoli boi kamikamica, ai madrali sa vakadonui, sa vinakata vakalevu na Kalou.

19. O koya na noqu Kalou, ena solia me na sotava nomudou dui leqa kecega, me vaka na Nonai yau vakaiukuuku ena vuku i Karisito Jisu.

20. Ia me soli tikoga vua na Kalou o Tamada na vakarokoroko ka sega ni mudu. Emeni.

Vakanuinui Vinaka Kei Na Veivakalouvinakataki

21. Au sa loloma yani vei ira sa lotu, era tu vata kei Karisito Jisu. O ira na veiwekani era tiko oqo kei au, era sa loloma tu yani.

22. O ira kece sa lotu tu eke era sa loloma tu yani, ia ka vakabibi na nodra loloma tiko yani, na lewe ni vuvale i Sisa.

23. Na yalololoma ni noda Turaga o Jisu Karisito me sa nomudou kecega. Emeni.

NAI VOLA NEI PAULA NA APOSITOLO VEI IRA NA KAI KOLOSA

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula nai apositolo i Jisu Karisito ena lewa ni Kalou, kei Timoci e dua talega na tacida,
2. Kivei ira na veiwekani yalosavasava ka yalodina tu vei Jisu era lotu tiko mai Kolosa:
Me nomudou na loloma kei na vakacegu ni Kalou o Tamada kei na Turaga o Jisu Karisito.

Nodra Vakabauta Vei Karisito

3. Keirau vakavinavinaka vua na Kalou o Tamada kei na noda Turaga o Jisu Karisito, keirau sega ni dau cegu ni masulaki kemudou e vei siga.
4. Ni keirau mai rogoca na nomudou vakabauti Karisito Jisu, kei na nomudou loloma vei ira na wekamudou vakayalo.
5. Ena vuku ni ka dou sa vakanuinitaka ka sa maroroi tiko mai lomalagi mo dou taukena, dou sa rogoca oti mai na dina ni vosa ena i tukutuku vinaka.
6. Sa yaco rawa mai vei kemudou ka sa yaco talega yani kina veiyasai vuravura, ka sa laurai votu na vuana, me vakataki kemudou ena siga dou rogoca kina, dou sa qai kila na dina kei na loloma ni Kalou.
7. Me vaka na nomudou sa vulica oti mai vei Epafira, e dua na neirau i tokani vinaka, o koya e dua nai talatala yalodina i Karisito, ka dau qaravi kemudou vinaka.
8. O koya e mai tukuna vei keirau na nomudou loloma ena Yalo Tabu.

Sa Ka Mai Liu Sara Na Karisito

9. Ena vuku ni ka oqo, ka tekivu sara mai na siga keirau sa rogoca kina, ka keirau sa sega ni qai cegu ni masulaki kemudou, na neirau qaqa ni masu mo dou vakasinaiti ena nomudou kila na lomana, e na yalomatua kei na kila ka vakayalo kecega.
10. Na nomudou lotu me lako vata tiko kei na nomudou bula, me marau kina na Turaga, me laurai tiko na vua ni nomudou cakacaka vinaka, ka dou vakatubura cake tiko na nomudou kila na Kalou.
11. Mo dou tu vakatagane ka vakaukauwataki kemudou tiko, ena Nona kaukauwa levu, mo dou dau vosota ena vosota vakadede ka me laurai tiko na nomudou reki.
12. Mo dou vakavinavinaka vua na Tamada, ni sa vakayacori keda meda vakaivotavota vata kei ira na yalosavasava kina matanitu ni rarama.
13. O Koya sa vakabulai keda mai na i vesu kaukauwa ni butobuto, ka qai vakatikori keda kina matanitu nei koya na Luvena sa dau lomana.
14. Na Luvena oqo sa mai noda kina na bula ena vuku ni nona dra, kei na vosoti ni noda i valavala ca.
15. Na Kalou e sega ni laurai rawa, o Koya ga sai

vakaraitaki ni Kalou, se bera na ka bula kecega sa bula tu mai o Koya.

16. O Koya ga e bulia na ka kecega mai lomalagi kei na ka e tu e vuravura, na kena e laurai kei na kena e sega ni laurai, na veitikotiko vakaturaga na veimatanitu, o ira na lewa tu na butobuto kei na kaukauwa kecega. E bulia na ka kecega oqori o Koya, ka lewa talega.
17. Sa bula e liu o Koya sa muri na ka kecega, na vakavotukanataki ni ka kecega e yaco ena vukuna.
18. Nai soqosoqo lotu sai koya na yagona, o Koya na ulu ni soqosoqo lotu, o Koya nai vakatekivu, kai matai ni tucake tale mai na mate, ena veika kecega o Koya e cecere ka uasivi mai vei ira kece.

Veivosovosoti Ena Vuku I Karisito

19. Sa vakatara vua o Tamana o koya me sai dewadewa ni ka vinaka kecega,
20. Na vakayacori ni veivosovosoti me ciqomi ena vukuna duadua ga, se vakayacori e vuravura se mai lomalagi, ni nona dra mai na kauvelatai eda sa qai vinakati kina.
21. Oi kemudou, dou a sega sara tu ga ni wili me dua na ka ena vuku ni nomudou i valavala ca, o Koya sa qai cakava na veivosovosoti mo dou ciqomi kina.
22. Ena nona soli Koya me mai mate, me cabori kemudou kina e mata i Tamana ni dou sa savasava tu ka sega ni cala.
23. Kevaka mo dou tomana tikoga nomudou vakabauta ka yavutaki kemudou vinaka mo dou tudei; ka sega ni gole tani mai ena dina ni tukutuku vinaka dou sa rogoca, ni sa vunautaki oti vei ira na tamata kecega e vuravura, oi au o Paula au sa kena i vota mate ni tukutuku vinaka.

Na Veiqaravi E Vakacacabo Vei Karisito

24. Au sa marau niu vakararawataki ena vukumudou, ka vakatautauvatataka vei au na veika rarawa e vakayacori vei Karisito, ena vuku ni Yagona sai koya nai soqosoqo lotu.
25. O koya au sa lesi kina mai vua na Kalou ena vukumudou me kenai talatala, ka meu dau vunautaka na vosa ni Kalou,
26. Na ka vuni e vunitaka vakamaqosa mai vei ira nai tabatamata e liu, ia oqo sa qai vakaraitaki mai vei ira nona tamata yalosavasava.
27. Ena nona sa qai dolava vei ira na kai matanitu tani na Kalou, mera raica na kena totoka kei na kena talei ni ka vuni oqo: Oqori na Karisito ena yalomudou, nai nuinui ni bula sega ni mudu.
28. Oqori na vuna keitou vunau tiko kina, veivakasalataki ka vakavulica na tamata taucoko mera yalomatua mai, me rawa ni keitou veivakaleleci tiko vei Jisu Karisito, ni taucoko tu na bula.
29. Au sega ni bau cegu noqu cakava tiko na cakacaka au lesi kina, ena noqu raica na kena bibi

ni veika e mai vakayacori vei au.

Sega Ni Vuku Vakavuravura Ia Na Karisito Ga

2. Au vinakata mo dou kila na levu ni noqu lomaleqataki kemudou kei iratou mai Leotisea, kei ira talega keimami se bera ni bau sota vata,
2. Me bolei na yalodra, me kua na datuvu, mera yalovata ka veilomani, ka mera kila sara ni sa nodra tu na bula kei na talei ni ka vuni, mai vei Tamada kei Karisito.
3. Ni sa tu taucoko Vua nai yau talei ni yalomatua kei na vuku.
4. Na ka oqo au sa tukuna rawa vei kemudou me kakua ni dua e mai rawai kemudou ena vosa ni veicavilaki.
5. E dina ni datou sega ni tiko vata, io na yaloqu ga sa dau tiko kei kemudou, Au mai marau ena nomudou taura dei ka tudei ena vakabauti Karisito.
6. Ni dou sa mai vakabauta na Turaga o Jisu Karisito, dou bulataka sara na kena bula.
7. Dou tauyavutaki ka tara cake Vua, ka vakataudeitaki ena nomudou vakabauta, me vaka dou sa vakatavulici kina, ka mo dou uasivi cake ena vakavinavina.
8. Dou qarauna de dua e mai veisautaki kemudou ena nona kila ka vakavuravura ena vosa vakavukuvukuya, ka sega ni yaga, e yavutaka tiko nona vosa ena vakasama vakatamata kei na i vakavuvuli vakavuravura, ka sega ni vaka nai vakavuvuli i Karisito.
9. O Koya sai sosomi ni Kalou e vuravura ena nona mai bula vakatamata, ka sa vakasinaiti tu vua na kaukauwa ni Kalou kecega.
10. Ena sega ni dua na ka me na yali vei kemudou ni dou sa tu Vua, ni lewai ira taucoko tu nai vavakoso yaloca kei ira sa kaukauwa.

Kua Ni Vakafarisi Ia Na Karisito Ga

11. Dou sa cilivi oti oi kemudou, ena veicilivi ka sega ni caka ena liga, nomudou sa luvata tani nai valavala ca ni yago, mai na veicilivi nei Karisito.
12. Ni dou sa buluta yawa ena nomudou papitaiso, na Kalou sa qai vakaturi kemudou cake ena vuku ni nomudou vakabauta, me vaka nona vakaturi cake mai na mate na Turaga.
13. Oi kemudou ni dou a mate tu ena vuku ni valavala ca, ena vuku talega ni yagomudou sa sega ni cili, sa qai vakabulai kemudou cake o Koya mo dou bula vata, ka vosoti kemudou ena nomudou caka cala kecega.
14. Ka sa bokoca kece na veika ca e volai tu me baleti keda, ni tukuna tiko noda ca. E taura tani mai me laki vakoti vata kei Koya ena kauveilatai.
15. E vakamalumalumutaki ira taucoko na vei vavakoso ena veiyasana vakalomalagi kei ira na kaukauwa ena nona tucake mai ka vakaraitaki Koya vei ira kece, ni sa nona na qaqa.
16. Me kua ni dua e via lewa vei kemudou na

kakana, se na memudou wai ni gunu, se nomudou dau soqo vata, se na vula vou, se na Siga Tabu,

17. Ni oqori sai yaloyalo ga ni veika ena yaco mai, ia o Karisito ga na ka dina.
18. Ni sa waraki kemudou tu na kemudou i sau, me kua ni dua e mai vakaleqai kemudou, me kamikamica nona vosa ka olifa ca e loma, ni o koya e masuta tiko na agilosu, ena ka e sega ni rawa me raica, ka vakasinaita tu nona bula nai tovo vakayago.
19. E sega ni rawa mada ga ni vakabauta tiko na ulu, ni yago taucoko era veisemati vakavinaka, na veiuallalai kei na viciko era vakarorogo taucoko kina ulu, ni yago taucoko e vakatuburi tiko mai vua na Kalou.
20. O koya oqo, kevaka dou sa mate vata kei Karisito ni dou muria tiko nai dusidusi ni bula vakavuravura; cava dou via vakavuravura tiko kina ka muria tiko na kena lawa -
21. "Kua na vakataratara, dou kua ni tovolea, dou kua ni taura",
22. Na ka taucoko oqori e sega ni ka tudei ena gauna e vakayagataki kina - e tautauvata sara ga nai vakasala kei na vakavuvuli vakatamata?
23. Na veika oqo ena rairai tu me vaka e vakalotu ka rakorako, qai vakaturaga, e sega ni dua na ka meda vakamelea rawa kina, ia e sega sara ga ni dua na ka e yaga kina, e vakabulabulataka ga nai tovo vakayago.

Sega Ni Vakayagoia Na Karisito Ga

3. Kevaka dou sa vakaturi cake vata kei Karisito, mo dou vakasaqara na veika mai cake, sa dabe tiko kina na Karisito ena liga imatau ni Kalou.
2. Dou dau nanuma na veika mai cake, kakua ga na veika e vakavuravura.
3. Ni dou sa mate, na nomudou bula sa vuni vata kei Karisito vua na Kalou.
4. Ni na rairai mai na Karisito, na noda vuni bula, dou na qai rairai vata kei Koya ena i ukuuku.
5. O koya oqo, mo dou vakamatea na veitikimudou sa vakavuravura tiko: A dauveibutakoci, nai valavala sega savasava, na garogaro, na garogaro ca, na daukocokoco na ka oqo sa tautauvata kei na qaravi matakau.
6. Ena vuku ni veika oqo, na cudru ni Kalou ena tarai ira era sa cakava tiko,
7. Ni oi kemudou dou a dau cakava tu e liu ena gauna dou se butobuto tu kina.
8. Ia ena gauna oqo, sa dodonu mo dou sa luvata tani na veika kece oqo: Na cudrucudru, na ruru, na dau naki ca, dau vosa veivakasewasewani, kei na vosa vakalialia mai na gusumudou.
9. Me kakua vei kemudou na veilasutaki, ni dou sa luvata tani taucoko nai valavala makawa,
10. Ni dou sa daramaka nai sulu ni tamata vou, ka vakavou tikoga ena nomudou veiwekani kei Koya, mo dou na vakaraitaka tiko kina na nona cakacaka na dauveibuli.
11. Sa sega tale ni dua me kai Kirisi se Jiu, se

cilivi se sega ni cili, se kai matanitu tani sei taukei, bobula se turaga, ia sa o Karisito ga, io, me vakarisito na ka kecega.

Nai Valavala Ni Tamata Vou

12. O koya oqo, ni dou sa tamata digitaki ni Kalou, sa savasava ka daulomani, dou bulataka na loloma ni Kalou, na yalovinaka, na yalomalumulumu, na yalomalua, na vosota vakadede;

13. Dou veivuke ni colata nomudou i colacola, dou veivosoti vakai kemudou, ke dua na ka cala e beitaki kina e dua vei kemudou; ni sa vosoti kemudou oti o Karisito, e dodonu mo dou dau veivosoti.

14. Ia na veika kece oqo, na loloma ga me yavu tiko ni nomudou bula, ni loloma e vakataucokotaka na ka kecega.

15. Na vakacegu ni Kalou me lewa na yalomudou, me rawa ni da vakavinavinaka kina, ni o keda eda sa dua ga na yago.

16. Me vakavale vei kemudou na Vosa i Karisito, mo dou vakasinaiti kina ena vuku kecega, dou veivakatavulici ka veivunauci vakai kemudou ena same kei na sere ena sere vakayalo, ka dou lagasere mai na vuni yalomudou ni dou lomana na Turaga.

17. Ena ka kece dou cakava ena vosa se cakacaka, me caka kece ena yaca ni Turaga o Jisu, dou dau vakavinavinaka vua na Kalou o tamada ena Vukuna.

Na Vuvale Vakarisito

18. Oi kemudou na yalewa vakawati, dou dau vakarorogo vua na watimudou, ni sa vinakata na Turaga.

19. Oi kemudou na tagane vakawati, dou lomana na watimudou kakua ni dou dau vakatotogana.

20. Oi kemudou na gone, dau muria na vosa ni nomudou i tubutubu ena ka kecega, ni Turaga sa dau vinakata me vaka oqo.

21. Vei kemudou na tama, dou kakua ni vakacudrui ira na luvemudou, de ra qai yalolailai.

22. Vei kemudou na tamata dauveiqaravi, dou talairawarawa vei ira nomudou turaga sa liutaki kemudou, dou kakua ni cakava me ra qoro kemudou kina na tamata, ia ena yalodina ga kei na rerevaka na Kalou.

23. Ena ka kece dou cakava, mo dou cakava ena yalomudou dina, ni dou cakava tiko vua na Turaga, ka sega ni vei ira na tamata.

24. Ka mo dou kila na Turaga ena solia na kemudou i sau me noda i vota vota; ni dou sa qarava na Turaga o Karisito.

25. Ia o koya ga sa caka ca ena taura na kenai sau ni ka e cakava, ena sega ni dua na veitovaki me caka.

4. Oi kemudou na turaga, me caka vakadodonu ka vakasavasava na veiqaravi vei ira nomudou

tamata, ka mo dou kila ni tiko tale e dua nomudou Turaga e levu cake vei kemudou.

Yalololoma Vakarisito

2. Dou masu tikoga vagumatua, ka yadrava tiko ena vakavinavinaka.

3. Ka mo dou dau masulaki keitou tale tikoga, me rawa ni dolava vei keitou na Kalou e dua na katuba me curumaki yani kina na nona vosa, ka wasei yani kina na veika vuni baleti Karisito, me vaka au vesu tu kina oqo.

4. Au sa kena tamata me'u vakaraitaka na ka oqo, ni'u rawa ni tukuna vakadodonu.

5. Na nomudou bula me kilikili vei ira na sega ni lotu, ka mo dou volia na gauna.

6. Na vosa me lako mai gusumudou me vosa ga ni loloma, e vaka na kakana vakamasima vinaka, me rawa kina vei kemudou mo dou dau veirogoci vinaka kina.

Otioti Ni Veitataunaki

7. O Tikiko e dua na taciq lomani, ka i talatala yalodina e noqui tokani ena vuku ni Turaga, ena laki tukuna taucoko vei kemudou na ka me baleti au.

8. O ya sara ga na vuna au talai koya yani kina vei kemudou, me rawa ni laki raica mai o koya na dredre dou sotava tiko, ka me solia vei kemudou na vosa ni vakacegu.

9. O koya kei Onisimo e dua talega na taciq yalodina, e rau na lako vata yani. E rau na vakaraitaka vei kemudou na veika sa mai vakayacori tiko eke.

10. Sa loloma tiko yani vei kemudou o Arisitako e dua keirau vesuki vata tiko, kei Marika na tavalei Panapasa (sa vakau oti yani na kenai tukutuku: Kevaka sa lako yani vei kemudou, dou maroro koya)

11. Kei Jisu na yacana talega o Jasato. O iratou qo na noqui tokani e ratou dau vukei au ena kena vakatetei na matanitu ni Kalou, ena vuku ni sa cilavi tu na yalodratou, edau vakamarautaki au na nodratou bula.

12. O Epafira e dua ga vei kemudou sa loloma tu yani, e sega ni dau cegu nona dau nanumi kemudou ena nona qaqa ni masu, ka masu mo dou tudei ka cakava tiko na loma ni Kalou.

13. E dua na ka au raica vua ena nona lomakatakata tiko ena vukumudou, kei ira mai Leotisea kei Irapoli talega.

14. O Luke na vuniwai lomani kei Timasa rau sa loloma tu yani vei kemudou.

15. Au sa loloma yani vei ira na veiwekani mai Leotisea, vei Nemisa kei nai soqosoqo lotu era lotu tiko e nona vale.

Na I Otioti Ni Veivakananumi Kei Na Veivakalouvinakataki

16. Ni sa wili oti vei kemudou nai vola oqo ni dou sa rogoca oti, au kerea me kau ki Leotisea me laki wiliki talega vei ira.

17. Dou tukuna vei Akipu, "Me nanuma vinaka tiko na cakacaka sa solia vei kemudou na Turaga, ka mo dou cakava sara.

18. Au sa loloma yani ka vola ena ligaqu dina - o Paula. Dou nanumi au ena noqu vesu tiko. Me nomudou na loloma. Emeni.

NAI MATAI NI VOLA NEI PAULA NA APOSITOLO VEI IRA NA KAI CESOLONAIKA

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula, o Silivenusi, kei Timoci, ki na nodra i soqosoqo lotu na kai Cesolonaika, o ira sa tu vua na Kalou o Tamada kei na Turaga o Jisu Karisito. Me nomudou na loloma kei na vakacegu ni Kalou na tamada kei na noda Turaga o Jisu Karisito.

Era Sa I Vakaraitaki Vinaka

2. Keitou sa dau vakavinavinakataki kemudou tikoga vua na Kalou, ena neitou dau masulaki kemudou.
3. Ena neitou dau vakananuma na nomudou dau cakacaka ena vakabauta, kei na nomudou dau oca ena loloma, kei na nomudou vosota nai nuinui, vua na noda Turaga o Jisu Karisito ena mata ni Kalou o Tamada.
4. Kei na nomudou kila na veiwekani lomani ni Kalou e digitaki kemudou.
5. Nai tukutuku dou a rogoca mai vei keitou a sega ni tarai kemudou ena vosa ga, ia ena kaukauwa kei na Yalo Tabu me vaka sa vakadinadinataki, ni dou sa kila na neitou i valavala ena vukumudou ni keitou a tiko kei kemudou.
6. Ka dou sa yaco kina mo dou muri keitou kei na Turaga, ni dou muria tikoga na vosa ni Kalou ena dela ni vakararawataki, dou sa qai reki tikoga ena Yalo Tabu.
7. Dou sa nodra i vakarau vei ira na lotu mai Masitonia kei Akaia.
8. E toso vakatotolo na vosa ni Turaga ena vukumudou, sega walega mai Masitonia kei Akaia, ia ena veiyasana kecega. Na nomudou vakabauta na Kalou sa rogo ka teteva na veivanua, sa sega tale ni dua na kena yaga vei keitou me keitou vosa ena dua na ka.
9. Ni ra sa tukuna ga o ira ena vuku i keitou nai valavala ni neitou la'ki tiko vei kemudou, ni dou sa vuki tani mai na veimatakau, ka qarava na Kalou dina.
10. Dou waraka na Luvena sa tiko mai lomalagi o Koya sa vakaturi cake mai na mate, sai Jisu ga, ni o Koya ena vakabulai keda mai na veicudruvi sa roro tiko mai.

Na I Tovo Nei Paula

- 2.** Dou sa kila vinaka na mata veiwekani ni sega ni ka wale na neitou a lako yani.
2. Dou sa kila vinaka talega na levu ni veika rarawa keitou a sotava mai Filipai, ia e solia tiko vei keitou na Kalou na yalo e qaqa, me keitou vunautaka vei kemudou nai tukutuku vinaka, e dina ni tu na veisaqasaqa.

3. E sega ni vuni neitou la'ki vunau yani baleta na leqa e yaco tiko, se nai valavala ca, se na veilawakitaki.
4. Ia ena vuku ga ni sa digitaki keitou na Kalou me keitou tawasei ena vuku ni tukutuku vinaka, dou raica ga ena neitou vunau ni keitou sega ni via vakalomavinakataka e dua na tamata, na Kalou duadua ga ni kila tiko na yalo keitou.
5. E sega vakadua ni keitou vunau me veimari se vunau me tawa kina neitou taga - na kena vakadinadina na Kalou.
6. Keitou sega ni cakava oqori mera qoro keitou kina na tamata, se mo dou dokai keitou se o ira tale na so, keitou sa kitaka tikoga ni keitou sa i apositolo i Karisito.
7. Ia keitou sa rui kawaitaki kemudou vakalevu, me vaka nona rui kawaitaka na luvena e dua na tina ni gone.
8. Keitou sa moce tatadrataki kemudou tu ga, keitou sega walega ni solia vei kemudou na vosa ni tukutuku vinaka, keitou gadreva me keitou sa solia taucoko na neitou bula vei kemudou, ena vuku ni nomudou caka vinaka vei keitou.
9. Me kakua ni kani oca vei kemudou na neitou vakasosataki kemudou tiko, ena siga kei na bogi ena neitou cakacaka, keitou na cakava tikoga na kena vunautaki nai tukutuku vinaka.
10. Na Kalou, kei kemudou sa kenai vakadinadina, ni keitou cakava sara tu ga vei kemudou sa lotu, ena yalo e vaKalou, e dodonu ka savasava.
11. Dou kila tiko neitou i tatau vei kemudou, neitou vakamamasu kei na neitou i vakaro, me vaka e dua na tama ni gone vei ira na luvena.
12. Sai koya mo dou bulataka nai valavala sa kilikili me vaka na luve ni Kalou, ni dou sa digitaki mo dou taukena na Nona matanitu vakaiukuuku.

Nodra Veisau

13. Ena vuku ni ka oqo keitou sega ni dau cegu kina ena neitou vakavinavinakataki kemudou vua na Kalou, ena nomudou maroroya na vosa ni Kalou dou a rogoca vei keitou, ka sega ni dou vakaweleweletaka ni sa vosa dina, ka sa vakayaco bula tiko vei kemudou ni dou sa vakabauta.
14. Vei kemudou na veiwekani, dou tautauvata sara ga kei na soqosoqo lotu ni Kalou mai Jutia era tu vata kei Karisito Jisu. Ena nodra a vakararawataki mai vei ira ga na wekadra, me vaka sara ga e yaco tiko vei kemudou.
15. Era vakamatea na Turaga o Jisu kei ira nodra parofita, era mai vakararawataki keitou; na Kalou e sega ni taleitaki ira vata kei ira kecega na tamata.
16. Era mai tarova na neitou vunau vei ira na kai matanitu tani de ra qai vakabulai, era sa vakaikuritaka tikoga nodra i valavala ca; na

veicudruvi ena yaco vei ira ena kena i vakatagedegede sara e cake.

Gadreja Me Raici Ira

17. Ia e dina ni datou sega ni veiraici tiko ena dua na gauna lekaleka oqo, io na yalo sa veivolekati, sa dua na ka na neitou gadreja tiko me datou veisotari mada.

18. Keitou via lako tiko yani - oi au mada ga o Paula sa vakalevu na noqu sasaga yani - ia o Setani sa qai vakataotaka tiko noqu lako yani.

19. Cava keitou nuitaka, ka rekitaka, se cibitaka tiko? Sa sega li ni oi kemudou ena mata ni Turaga ena nona rairai mai?

20. Ni o kemudou sa vuni neitou lagilagi kei na reki.

Kauwaitaka Na Nodra Vakabauta

3. O koya oqo, ni keitou sa sega ni qai vosota rawa, keitou sa mani nanuma me keitou sa tiko mada ga mai Aceni.

2. Ka talai Timoci yani o koya e dua na tacida, ka i talatala ni Kalou noqu i tokani ena vuku ni tukutuku vinaka i Karisito, me la'ki vakayavutaki kemudou vinaka ka vakataudeitaki kemudou, e na vuku ni nomudou vakabauta.

3. Me rawa kina vei kemudou mo dou kua ni yalalailai ena veika rarawa; ka mo dou kila talega ni oqo sara ga na veika e dodonu meda na sotava tiko.

4. Keitou sa vakaraitaka oti tiko vei kemudou ni keitou se tiko mai keru, ni da na vakacacani ena vuku i Jisu.

5. Oqo na vuna au veitalai tiko yani kina, niu sega ni kila na nomudou vakabauta, de dou sa rawai beka mai vei ira nai to i Setani, sa qai sega ni yaga na neitou veiqaravi ena vukumudou.

Veivakayaloqataki I Timoci

6. Ni sa lesu mai o Timoci ena nona tiko mai vei kemudou, e dua nai tukutuku vinaka e kauta mai ena vuku ni nomudou vakabauta kei na loloma, kei na vuku ni nomudou gadreja mo dou raici keitou, me vaka ga na neitou via raici kemudou

7. Sa dua na ka na levu ni neitou marau ena vuku ni nomudou vakabauta e dina mada ga ni keitou vakacacani ka kune ka rarawa.

8. Kevaka mo dou na tudei tiko vua na Turaga, keitou sa marau ka bula vinaka.

9. Sa kila vinaka na Kalou na neitou marau ena vukumudou, ni sega tale e dua me na yavalata nai tikotiko ni Kalou ena vakavinavinaka oi keitou ga ena vukumudou.

10. Keitou sega ni cegu ni masulaki kemudou ena siga kei na bogi me keitou raici kemudou, me rawa ni keitou la'ki vakavinakataka yani na vanua dou malumalumu tiko kina. 13.

Masulaka Nai Soqosoqo Lotu

11. Ia na noda Kalou ka Tamada talega, kei na

noda Turaga o Jisu Karisito me liutaki keitou me keitou lako yani vei kemudou.

12. Me vakalevutaka vei kemudou na Turaga na loloma, mo dou veilomani kina vakai kemudou ka lomani ira kecega na tamata, me vaka dou sa raica mai vei keitou.

13. Ka me rawa kina ni maroroi na yalomudou me kua ni tawani tu kina na veika ca, mo dou savasava sara ena mata ni Kalou o Tamada, ka waraka tiko kina na nona rairai mai na Turaga o Jisu Karisito, kei ira vata na Nona yalosavasava.

Vakamasuti Na Yalosavasava

4. Ena vuku ni Turaga o Jisu, keitou sa kerekere ka vakaroti kemudou na veiwekani, mo dou sasaga ki na bula e uasivi cake, ia dou a ciqoma na neitou i vakavuvuli e na sala mo dou lakova ka vinakata na Kalou;

2. Ni dou sa kila vinaka nai vakaro keitou a solia vei kemudou ena vuku ni Turaga o Jisu.

3. Ni sai koya oqo na loma ni Kalou, mo dou savasava sara, ka kakua ni ia na gagadre ca ni tovo vakayago;

4. Sa dodonu mo dou kila vakayadua na noda maroroya na yagoda me savasava tiko ka me dokai,

5. Me kakua ni vakataki ira na matanitu tani era sega ni kila na Kalou, ena nodra veitaliatiki ira ena gagadre ni yagodra;

6. Me kua ni dua me vakatautaukeni koya ena veika oqo ka la'ki vakaleqa kina na tacina, baleta na Turaga ena sauma vua, na veika oqo keitou sa tukuna oti vei kemudou.

7. Ni sa sega ni kacivi keda na Kalou meda dukadukali, ia meda sa savasava ga.

8. O koya sa besetaka oqo e sega ni besetaka na tamata, e besetaka sara ga na Kalou, o Koya sa solia tu vei keda na Nona Yalo Tabu.

Na Bula E Vakaivakarau Ka Vakaveitacini

9. Sa sega tale ni qai yaga vei kemudou me'u vola yani na veilomani vakaveitacini, ni sa vakavulici kemudou oti na Kalou mo dou veilomani vakataki kemudou;

10. Ka ni dou sa vakayacora tiko vei ira na tacimudou era tu ena vanua vaka Masitonia. Ia keitou sa kerei kemudou mo dou tomana tikoga vakalevu na bula vaka oqo;

11. Sa vinaka nomudou sasaga ki na bula sautu, ka dou sa cakava, ka vakayagataka na ligamudou ki na qele, me vaka neitou i vakaro vei kemudou,

12. Mo dou lako vakadodonu e matadra na sega ni lotu, me kua ni dua na gauna mera dusi kemudou ni dou dravudravua.

E Veivakacegui Na Nona Lako Mai Na Karisito

13. Ia au sa sega ni vinakata mo dou sega tu ni kila na veiwekani, baleti ira sa moce, ka mo dou kakua soti ni rarawataki ira me vakataki ira sa sega

tu na noda i nuinui.

14. Kevaka eda sa vakabauta ni a mate o Jisu ka sa tucake tale, io na Kalou e na kauti ira vata mai kei Koya o ira sa moce ni ra tu vata kei Jisu.

15. Keitou tukuna na vosa oqo vei kemudou mai na vosa dina ni Turaga, ni da na sega ni liu vei ira sa moce tu oi keda eda bula tiko,

16. Ni na lako sobu mai lomalagi o koya na Turaga ena kaila, kei na domo ni agilosu Turaga, kei na rorogo ni davui ni Kalou. Era na tucake e liu o ira na mate era tu vata kei Karisito.

17. Eda sa qai muri ira cake yani oi keda na bula tiko, meda na lako cake vata ena vei o ka sota vata kei na Turaga ena loma ni maliwa lala. Ni oti eda sa na qai tiko vata kei na Turaga.

18. O koya oqo, mo dou ia tiko na veivakacegui vaka i kemudou ena vosa oqo.

Na Siga Ni Turaga

5. Ia me baleta nai vakataotioti ni gauna kei na ka ena yaco kina, sa sega tale ni qai yaga vei kemudou na veiwekani me'u vola yani, ni dou sa kila vinaka tu.

2. Sa matata vinaka tu vei kemudou ni siga ni Turaga, ena lako mai me vaka na daubutako ena bogi.

3. Ni ra na tukuna na tamata, "Me da vakacegu ga ni da sa tiko vinaka!" Ena qai yaco vakasauri mai na ka dauveivakarusai, ena yacovi ira kina na mosi vaka na yalewa sa taratara. Era na sega ni dro bula rawa.

4. Ia oi kemudou na wekaqu, dou sa sega ni tiko ena butobuto, me rawati kemudou kina na siga oqo me vaka na dau butako.

5. Oi kemudou kecega na gone ni rarama, kei na gone ni siga. Eda sa sega ni nona na bogi, se nona na butobuto.

6. O koya oqo meda sa kua ni moce, me vaka era cakava tu eso, ia meda sa yadrava ka yalomatua tiko.

7. O ira era moce tiko, era moce ena bogi, kei ira sa mateni era mateni ena bogi.

8. Ia oi keda, sa cilavi keda tu na rarama me da sa yalomatua mada, meda sa tokara nai sasabai ni lomasereda na vakabauta kei na loloma, me daramaki talega na i tataqomaki ni ulu sai koya noda vakanuinitaka tiko na bula.

9. Ni sa sega ni digitaki keda na Kalou me da na mate, ia me da rawata na bula ena vuku ni noda Turaga o Jisu Karisito,

10. Ka mai mate ena vukuda, se da yadra se moce eda na bula vata ga kei Koya.

11. O koya oqo mo dou dau veivakacegui vaka i kemudou, ka dou veitarai cake tiko, me vaka ga dou sa dau cakava tiko.

Vosa Ni Veivakadreti Tale Eso

12. Keitou sa kerei kemudou na veiwekani mo dou dau nanumi ira na veiqaravi tu ena vukumudou, ni ra dau masulaki kemudou tiko vua na Turaga ka vakavulici kemudou.

13. Me ra dau raici ena mata loloma ena vuku ni cakacaka dredre era vakayacora tiko. Dou veivakadreti vakai kemudou.

14. Keitou sa kerei kemudou, na veiwekani, me ra vosataki tiko vakadodonu na talaidredre, o ira na yalolailai me ra dau vakayaloqataki, maroroi ira na malumalumu, dou vosoti ira kece na tamata.

15. Dou raica me kua ni dua e sauma na ca ena ca vua e dua, ia dou sasaga mo dou veivakadreti kei ira na tamata kecega.

16. Mo dou dau reki tikoga,

17. Nomudou masu me kua ni dua na gauna me cegu kina,

18. Dou vakavinavinaka ena vuku ni ka kecega;

Ni sa loma ni Kalou oqo vei kemudou ena vuku i Karisito Jisu.

19. Dou kakua ni tabonaka se vakalailaitaka na cakacaka ni Yalo Tabu.

20. Dou kua ni vakawaletaka na parofisai.

21. Vakatovolea na ka kecega; o koya ga e vinaka qai taura dei.

22. Dou kua ni la'ki tiko ena vanua ni lasa vakavuravura.

Vakalouvinakataki Kei Na Veivakasalataki

23. Oqo me vakasavasavataki kemudou sara na Kalou ni veivakacegui; ka me sa maroroi me kua ni tauvi duka na yalomudou na lomamudou kei na yagomudou me yacova na gauna e lesu mai kina na noda Turaga o Jisu Karisito.

24. O Koya sa kacivi kemudou ena kitaka ni sa yalodina o Koya.

25. Na veiwekani, dou masulaki keitou tiko mai.

26. Keitou sa loloma yani vei kemudou ka salavata neitou vakanuini vinaka ena i regu savasava.

27. Au sa vakarota yani ena vuku ni Turaga me wiliki nai vola oqo me rawa ni ra rogoca taucoko na veiwekani yalosavasava.

28. Me nomudou na nona yalololoma na noda Turaga o Jisu Karisito. Emeni.

NAI KARUA NI VOLA NEI PAULA VEI IRA NA KAI CESALONAIKA

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. O Paula, Silivenusi, kei Timoci, Kivei ra na i soqosoqo lewe ni lotu mai Cesalonaika era sa tu vua na Kalou o Tamada, kei na turaga o Jisu Karisito:
2. Me nomudou na nona yalololoma kei na vakacegu ni Kalou o Tamada, kei na Turaga o Jisu Karisito.

Nai Otioti Ni Nona Lewa Na Kalou Kei Na Nona I Ukuuku

3. Keitou sa sega ni cegu ni vakavinavinaka vua na Kalou ena vukumudou, Na veiwekani, ni sa dodonu me vaka kina, ena vuku ni kena tubu cake na nomudou vakabauta, kei na nomudou sa veilomani tiko vaka i kemudou,
4. Sa dua na ka na neitou mai dokadoka tiko ena vukumudou, ena loma ni soqosoqo lotu ni Kalou, ena nomudou vosota ka tudei tiko ena vakabauta, ena gauna dou dau vakararawataki kina kei na nomudou vakacacani dou sa dau gumatua ga.
5. Ena qai vakaraitaka mai na Kalou na nona vakayacora na lewa dodonu, na nona madigi na Kalou ena dusi kemudou mo dou na taukena na nona matanitu, ena vuku ni nomudou vakararawataki;
6. Na Kalou ena nona dodonu, ena sauma vakaidina vei ira era sa vakararawataki kemudou.
7. Ena gauna e rairai mai kina na Turaga o Jisu kei ira vata tukuna na nona agilosu kaukauwa, vei kemudou na vakararawataki, dou na vakacegui vata kei keitou.
8. Vei ira era sega ni via kila na Kalou ena kani ira na yameyame ni bukawaqa, kei ira era sega ni via rogoca nai tukutuku ni Turaga o Jisu Karisito.
9. Era na vakararawataki tiko me sega ni oti rawa, mai vua na Turaga vakaiukuuku sa kaukauwa sara.
10. Ena siga o ya ena nona lako mai, o ira na yalosavasava era na vakalagilagi Koya, kei ira sa vakabauta era sa qai raici Koya dina, ena vuku ga ni nomudou vakabauta na neitou i tukutuku.
11. O koya oqo keitou sa masulaki kemudou tiko kina vua na Kalou, mo dou yaga ena ka dou sa kacivi kina, ena nomudou cakava ga na ka sa vinaka vua na Kalou, ena vakabauta kei na kaukauwa.
12. Me rawa ni vakacautaki kina na yaca ni noda Turaga o Jisu Karisito ena vukumudou, oi kemudou vei koya, me vaka na loloma ni noda Kalou kei na Turaga o Jisu Karisito.

Na Vuku Tani Levu Mai Na Vakavuvuli Dina

2. Vei kemudou na veiwekani; me baleta tiko ga na nona lako mai na noda Turaga o Jisu Karisito

- kei na noda veisotavi kei koya, keitou kerei kemudou kina,
2. Mo dou qarauna na nomudou vakasama me kua ni moici rawarawa, se dua na ka me yavalati kina na yalomudou se dua e vosa vei kemudou se dua e volavola vei kemudou, (me vaka sa mai vei keitou) me vaka ni sa lako mai na siga i Karisito.
3. Me kua ni dua na ka mo dou na vakaisini kina; ni na sega ni yaco na siga o ya, ka vakavo me so e vuki tani mada, ena qai vakaraitaki mai na tamata i valavala ca, na luve ni dauveivakarusai.
4. Na dauveisaqasaqa ka vakacerereci koya vei ira kecega, me vaka sa Kalou ka me qaravi talega, ena dabe tu me vaka sa Kalou ena vale ni Kalou, ka tukuni koya ni o koya na Kalou.
5. Dou se nanuma tiko beka ni'u sa tukuna oti tiko vei kemudou na veika oqo se dou sa guilecava tale?
6. Oqo dou sa qai kila na ka sa tarova tiko, me qai vakaraitaki ga mai ena kena gauna.
7. Na ka vuni ni basu lawa (lewalewa i koya ga) sa cakacaka tiko ena gauna sara ga oqo. O koya ga sa tarova tiko – me yacova ni sa kau tani yani o koya
8. Sa na qai vakaraitaki koya mai na dau basu lawa oqo – na Turaga ena qai vakamai koya ena i cegu ni gusuna, ka vakarusai koya ena rarama ni Nona lako mai.
9. Na lako mai nei koya na daubasu lawa oqo – sa cakacaka ga i Setani ena kaukauwa, ena i vakatakilakila kei na veika mana lasutaki,
10. Era na rusa o ira kecega sa vakacalai ka sega ni yalododonu – ni ra sa sega ni lomana na dina me ra bula kina.
11. Oqo na vuna sa tala kina vei ira na Kalou na veika mana vakailasu – me ra vakabauta kina na ka e sega ni dina.
12. Me ra na rusa kece kina o ira sa besetaka na dina, ka marautaka ga na veika e sega ni dodonu.

Dou Tudei

13. Keitou sa vakavinavinaka tikoga oqo vua na Kalou ena vukumudou, oi kemudou na veiwekani sa kune loloma tiko mai vua na Turaga, baleta na Kalou sa digitaki kemudou sara mai na i vakatekivu, mo dou vakabulai ka vakasavasavataki ena nona Yalo Tabu, ni dou sa vakabauta na dina.
14. Nai tukutuku keitou vunautaka vei kemudou, sa yaco kina na nomudou kacivi kei na kena taukeni na i serau ni noda Turaga o Jisu Karisito.
15. O koya oqo, na veiwekani, mo dou tudei ka taura matua nai vakavuvuli keitou sa vakatavulica oti, mai na vosa keitou tukuna, se nai tukutuku keitou vola yani.
16. Sai koya na Turaga o Jisu Karisito kei na

Kalou o Tamada, sa lomani keda ka vakaiyautaki keda ena i yau e sega ni ca rawa, ka qai solia vei keda e dua na i nuinui ena nona loloma.

17. Dou veivakacegui ka veivakadeitaki kemudou vakaikemudou ena vosa kei na cakacaka vinaka kecega.

Masulaki Keitou

3. Ni bera ni'u tinia, dou musulaki keitou tiko mai na veiwekani, me rawa ni vakaleleci vinaka tiko na vosa ni Turaga ka vakarokorokotaki, me vaka na kena yacovi kemudou.

2. Me rawa talega ni keitou vakabulai mai vei ira na tamata dau naki ca, ni ra se sega ni lotu taucoko tiko na tamata.

3. Ia na Turaga sa yalodina, ena vakataudeitaki kemudou ka maroroi kemudou mai vei ira na tamata dau naki ca.

4. Na veika keitou vakaroti kemudou kina, keitou sa kila ni keitou vakabauta tiko na Turaga, ni dou na cakava ka dou na cakava vakavinaka sara.

5. Me tubera na yalomudou na Turaga ki na nona loloma na Kalou, kei na dauvosota i Karisito.

Na I Vakasala Baleta Na Vucesa

6. Ia keitou sa vakaroti kemudou tiko na veiwekani, ena yaca ni noda Turaga o Jisu karisito, mo dou lako tani mai vua na wekamudou e sega ni vakalou tu na nona bula, ka sega ni sala vata na neitou i vakavuvuli vei kemudou.

7. Ni dou sa kila vinaka na sala keitou a muria tiko, ni sega ni dua na i tukuni se i yaloyalalo ca keitou boroya vei kemudou;

8. Ni keitou via kana madrai keitou sa volia ga ka sega ni kana wale, ia keitou sa cakacaka vagumatua tiko ena siga kei na bogi, me kakua kina ni dua na ka keitou vakaocai kemudou tale kina,

9. E tu vei keitou na kaukauwa me keitou vakatulewa ga yani, ia keitou sega ni via cakava, baleta me rawa ni keitou dusia tiko vei kemudou e dua nai vakarau ni bula mo dou vakadamurimuria.

10. Ni datou a dau tiko vata mai, keitou sa dau veivakaroti tiko ena veika vakaoqo, o ya, kevaka e dua sa sega ni cakacaka, me kua sara ga ni vakani.

11. Ni keitou sa mai rogoca eso dou bula vata tiko ekeri, era se cakava tiko ga na bula i valavala ca, levu nodra vucesa, qai vakauasivi sara ni ra madila ena vosa walega, ka ra dau vaka vu ca.

12. O ira sa vakaoqori, keitou sa vakaroti kemudou kina ka vakamamasu ena vuku ni noda Turaga o Jisu Karisito, me ra cakacaka ka kania na kedra madrai.

13. Ia vei kemudou na veiwekani, dou kakua ni guce ena caka vinaka.

14. Kevaka e dua vei kemudou sa sega ni via muria nai tukutuku oqo, dou wanonovi koya matua ka tawasei koya tani mai na nomudou i soqosoqo, me rawa kina vua me madualaki koya.

15. Mo dou kakua sara ni tabaki koya sobu me vaka e dua na kemudou meca, ia dou tuberi koya ga ka vakavulica ni sa tacimudou dina o koya.

Vei tataunaki Kei Na Vakanuinui Vinaka

16. Me solia tiko vei kemudou na nona vakacegu, na Kalou ni veivakacegui oqo. Me tiko vata kei kemudou kecega na Turaga.

17. Mo dou qaqa, oi au o Paula, na we ni ligaqu dina dou sa wilika tiko, me vaka ga na vei i vola taucoko au vola, ena dau volai kina na yacaqu me kena i vakadinadina.

18. Na loloma rairai vinaka ni noda Turaga o Jisu Karisito, me sa tiko vata ga kei kemudou ena veivanua kecega. Emeni.

NAI MATAINI VOLA NEI PAULA VEI TIMOCI

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula, na apositolo i Jisu Karisito, ena lewa ni Kalou na noda i vakabula kei na Turaga o Jisu Karisito, na noda i nuinui,
2. Vei Timoci na luvequ dina ena vakabauta:
Me nomu na loloma, na yalololoma, kei na vakacegu mai vua na Kalou o Tamada kei Jisu Karisito na noda Turaga.

Sega Ni Dua Tale Nai Vakavuvuli

3. Me vaka ni'u na lako ki Masitonia, au sa kerei iko kina mo tikoga e Efeso, me rawa ni o vakaroti ira eso me ra kakua ni vakatavuvulitaka tiko nai vakavuvuli tani.
4. Mo qarauna vinaka eso nai tukutuku lasutaki kei nai vola ni kawa sa volai; ni sa yaco ga kina na duidui kei na veibasuraki, ka sega ni tara cake na vakabauta kei na bula e vakalou.
5. Nai naki ni vakaro oqo na loloma mai na yalo e savasava, kei na lewa e loma vinaka, kei na vakabauta dina,
6. Ni so era vakacalai walega tu ga ena vosa kamikamica ni veirawai,
7. Era vinakata mera qasenivuli ni vunau, ka sega tu mada ga ni kilai na ka era vakatavuvulitaka se na ka era vakadeitaka.
8. Ia eda kila nai vunau e vinaka, kevaka me muri me vaka na kena i vakaro,
9. Ni'u sa kila: ni vunau e sega ni buli me baleta na tamata yalododonu, ia vei ira sara ga na dau basu lawa kei na talaidredre, vei ira na sega ni lotu kei na i valavala ca, vei ira na dukadukali kei na dauvakacaca, vei ira na labati tamadra, kei ira na labati tinadra, kei ira na dauvakavuvala,
10. Vei ira na dauveibutakoci, kei ira na dauveimoceri vakatagane, vei ira na dauvesuka vakavuni na tamata, kei ira na dau lasulasu, vei ira na dau bubului vakailasu, kei na so tale na bula e vakayacori ka sega ni lako vata kei na i vakavuvuli dina,
11. Me vaka na lagilagi ni tukutuku vinaka mai vua na Kalou ka vu ni sautu, sa lesi au kina me'u kena i talatala.

Me Vakalagilagi Na Kalou Ena Vuku Ni Nona Yalololoma

12. Au vakavinavinaka vei Jisu Karisito na noda Turaga, ena nona digitaki au me'u Nona i talatala ena vuku ni sa wiliki au me yalodina.
13. E dina ni oi au e dua na dauvosacataka na lotu i Jisu, ka dau vakararawataki ira na soqosoqo lotu, oi au e dua na tamata dau coqa na lotu; ia au sa lomani ga, ni'u vakayacora tu oqori, ena sega ni vakabauta kei na lecaika.
14. Na loloma ni noda Turaga sa sega ni yalani rawa, na vakabauta kei na yalololoma sa tu vei Jisu Karisito duadua ga.

15. Oqo na vosa dina ka dodonu me vakabauti, Ni sa lako mai ki vuravura o Jisu Karisito, Me vakabulai o ira nai valavala ca, me vaka taki au.
16. Sa dina, oqo na vuna, au sa rawata kina na loloma, me liu vei au na nona vakatakila o Jisu Karisito nai valavala ni dauvosota, me rawa ni dusidusi vei ira era na vakabauti koya ena kena rawati na bula sega ni mudu.
17. O koya na Tui sa sega ni mudu, ka sega ni rawai koya o mate, na Kalou oqo sa sega ni kune, e vuku ka rai yawa, me nona na lagilagi kei na vakarokoroko me sega ni mudu. Emeni.

Vala E Nai Valu Vinaka

18. Oqo nai vakaro au sa vakaroti iko kina na luvequ Timoci, me vaka na parofisai sa vakayacori oti vei iko, mo vakarau tu ki na i valu vinaka,
19. Me tudei na nomu vakabauta, kei na nomu lewa e loma me totoka tu, ni so, era sa biuta ka sega ni dei kina, sa yaco kina me voca ka kasere vakadua na nodra bula.
20. Me vakataki Emenio kei Alikisada, au sa soli rau vei Setani, me rawa ni rau vulica me rau kakua ni dauvosavakacaca.

Masulaki Na Tamata Kecega

2. O koya oqo au sa kerea vakabibi me caka mada e liu na masumasu, na veinanumi ena masu, na masu e sega ni cavuka, kei na vakavinavinaka me ia ena vukudra na tamata kecega.
2. Ena vukudra talega na Tui kei ira na veiliutaki tiko, me rawa ni da vakavotuya cake tikoga kina na bula dina vaKalou sai koya na bula dina me bulataki.
3. Ni ka oqo sa vinaka ka dodonu ena mata ni Kalou na noda i vakabula.
4. Ni sa gadreva o Koya me vakabulai na tamata kece ka kila sara na dina.
5. Ni sa dua ga na Kalou ka dua na dauveisorovaki ena maliwa ni tamata kei na Kalou, sa i Koya oqori o Jisu Karisito.
6. Sa soli Koya me kedra i voli na tamata kecega, ena vakaraitaki koya ena gauna sa lokuci tu.
7. Na ka oqo au sa lesi kina me'u kena dauvunau ka i apositolo talega – Au sega ni tukuna tiko e dua nai tukutuku lasutaki, au tukuna tiko nai tukutuku dina baleti Karisito – oi au na qasenivuli vei ira na kai matanitu tani ena vakabauta kei na dina.

Tagane Kei Na Yalewa Ena I Soqosoqo Lotu

8. Au vinakata vei ira na tagane me ra daumasu ena vanua kecega, me ra laveta cake na ligadra savasava, me kua ni ra yalo ca tiko se ra vakatitiqa.
9. Me vaka talega kina o ira na yalewa, mera dau daramaka nai sulu e rakorako, kei na bula e kilikili

kei na yalo e malumalumu, me kua soti ni vakavukivukitaki na ulu se va koula se na veimataniciva eso, se na veiveisau ni daramaki nai sulu sau lelevu,

10. Ia vei ira na yalewa lotu e vinaka na bula e kilikili era sa vakaraitaka tiko, io me vakadinadinataki ena nodra cakacaka.

11. Me dau vulica na yalewa me dau vakamalumalumutaki koya, ka me dau sogota tiko na gusuna ena levu na gauna.

12. Au sega ni vakatara e dua na yalewa me veivakavulici se me liutaka na tagane, ia me dabe ka galu tiko.

13. Ni o Atama e buli e liu, qai buli e muri o Ivi.

14. O Atama e sega ni rawai, na yalewa ga e a rawai ka vakavuna me rau talaidredre.

15. Ena vueti cake tale kevaka me na vakaluvuni ka bula taka tiko na vakabauta, na loloma, na yalovasava kei na yalomatua.

Nai Vakatedegede E Gadrevi Vua Na Talatala Qase

3. Na vosa oqo e dina: kevaka e dua sa gadreva me cakacaka vakaitalatala, esa gadreva tiko e dua na cakacaka vinaka.

2. O koya me i talatala e dodonu me kua ni dua na ka ca me beitaki kina, me dua ga na watina, me mamakutu, me yalomatua, me i valavala vinaka, me dauyalovinaka, me dauveivakavulici vakayalomatua;

3. Me kakua ni dau gunuva na waini kaukauwa, me kakua ni dau vakavuna na veisei, me kakua ni dau kocova nai lavo, ia me yalomatua, me kakua ni dau cudrucudru, me kakua talega ni dau kocokoco;

4. Me vakavulici ira vinaka na nona vuvale, me rawa ni ra gone talairawarawa ka dau vakarorogo.

5. (Kevaka me sega ni vakatulewataki ira rawa na nona matavuvale, ena qai rawa vakacava me la'ki qaravi ira vinaka nai soqosoqo lotu ni Kalou?);

6. Me kakua ni dua e se qai lotu ga mai, de qai yaco kina vua na dokadoka, ena tautauvata kina kei setani ena nona biu sobu ki na rusa.

7. E dua talega na ka me tiko vua o ya na kena i rogorogo vei ira na sega ni lotu me vinaka, de qai bale sobu ena kena i rogorogo kei na nona i lawaki na tevoro.

Vakatedegede E Gadrevi Vei Ira Na Tuirara

8. O ira na tuirara mera dau vakarokoroko, mera kakua ni dau veivosayaki, mera kakua ni dau gunuva na waini kaukauwa, mera kakua ni dau kocova vakalevu nai lavo,

9. Ena lewa e loma e savasava me ra taura dei na ka vuni ena vakabauta.

10. Ia o ira oqo mera vakatovolei mada e liu; oti mera qai mai tuirara, ni sa vakadinadinataki ni sega ni dua na ka era beitaki kina.

11. O ira na watidra mera dauyaloyalo vinaka, Me ra kakua ni dau vakauvosa, me ra yalomatua ka yalodina e na ka kecega.

12. O ira na tuirara me ra yadua ga na watidra, me ra lewai ira vinaka na luvedra kei na nodra matavuvale.

13. O ira sa qarava vinaka na cakacaka vaka tuirara era na tubu cake ka tamata qaqa e na vakabauta i Jisu Karisito.

Na Ka Vuni Levu

14. Au sa vola mada ga yani vei iko eso na veika oqo, au sa vakanuinui tiko ni na dua na gauna lekaleka ga mai oqo daru na sota kina.

15. Ia kevaka au na berabera tiko yani, au sa vola tiko yani oqo nai valavala ni nomu tiko ena vale ni Kalou, oqori nai soqosoqo lotu ni Kalou Bula, na duru kei na yavu ni dina.

16. Sa sega ni tabonaki rawa na ka vuni levu ni Kalou, ka tabu oqo:

Sa yaco me tamata na Kalou,

Sa vakadonui Vakayalo,

Sa raica o ira na Agilosu,

Sa vunautaki vei ira na matanitu tani

Sa vakabauti e vuravura,

Sa ciqomi lesu tale ki nai ukuuku ni Kalou.

Na Vuki Tani Levu mai Na I Vakavuvuli Dina

4. Esa tukuna oti tiko mai na Yalo Tabu ni so ena vuki tani mai na vakabauta ena gauna e muri, ena nodra sa tamoi ni ra via rogoci ira na yalo ni dauveivakacalai, kei na nona i vakavuvuli na tevoro,

2. Era vosa vakamikamica ni veitemaki ka yaco kina na nodra lewa e loma me kama vaka na kaukamea katakata.

3. Era sega ni taleitaka me yaco na vakawati, era tarova ka sega ni duavata ena kakana sa solia mai na Kalou, me laukana vei ira sa vakabauta me ra vakavinavinakataka kina na dina ni Kalou.

4. Nai bulibuli taucoko ni Kalou e vinaka, me da ciqoma taucoko nai solisoli ni Kalou ena vakavinavinaka ka me kakua ni da biliga tani;

5. Ni ka oqori sa vakasavasavataka oti tu na vosa ni Kalou kei na masu.

Na Dauveiqaravi Vinaka I Jisu Karisito

6. Kevaka mo dau vakamatatataka vei ira na veiwekani na ka oqo, o na qai dua na i talatala vinaka i Jisu Karisito, mo tuberi ira vakamalua ena vosa ni vakabauta kei na vakavuvuli dina, me vaka na nomu a tuberi mai kina.

7. Ia mo kakua ni galeleta na vosa ni veivakasewasewani kei na nodra vosa ni veiwali ca na yalewa sa vakawati, ka mo maroroi iko tikoga mo savasava tiko.

8. Ni sa yaga vakalailai ga na ogaoga vakavuravura, ia na ogaoga e na ka ni bula vakayalo sa yaga ena ka kecega, e yalataki kina na

ka me baleta na bula oqo, ka qai vakauasivi na bula se bera mai.

9. Oqo na vosa sa cecere ka vinaka vakaoti ka sa dodonu me ciqomi.

10. Ena ka oqo eda na vosota kina na veika rarawa, ka vakabauta tikoga na Kalou bula, o Koya nai vakabula ni tamata kecega, ka vakauasivi vei ira na vakabauta.

11. Mo dau vakatavuvuli taka ka vakarota tiko na veika oqo.

Qarauna Nomu Kacivi

12. Me kakua ni dua e beci iko ni o se cauravou tikoga, ia na nomu i vosavosa, nomu i tovo, ena nomu loloma, nomu yalodina, nomu vakabauta, kei na nomu maroroya na savasava.

13. Me yacova na noqu lako yani, mo dau vakaogai iko vakalevu ena wilika nai vola, ka mo dau veivakasalataki tiko, ka tukuna tiko nai vakavuvuli dina.

14. Mo kakua ni vakamocera nai solisoli e tiko vei iko, ni sa yaco vei iko ena parofisai kei na veitabaki ni liga mai vei ira nai talatala qase.

15. Dau vakanananu ki na veika oqo; ka soli iko taucoko kina, me rawa ni levu na ka o kila mai vei ira kece.

16. Vakaraici iko vinaka kei nai vakavuvuli. Mo bulataka sara, ni o sa cakava oqo o sa vakadewa tiko kina vei ira era rogoci iko na bula, ka vakauasivi sara ga vei iko.

Nodra Qaravi Na Lewe Ni Lotu

5. Mo kakua ni vunauca vakaukauwa e dua sa qase sara, ia mo tuberi koya vakamalua me vaka sa tamamu, vei koya talega sa cauravou me vaka sa tuakamu,

2. Vei ira na yalewa qase, me vaka sa tinamu, ira na goneyalewa me vaka sa ganemu, ena yalosavasava dina sara.

Dokai Ira Na Yada Dina

3. Mo doka na yada sa yada dina.

4. Ia kevaka e dua na yada e vakaluvuni se vakamakubuni, Me ra tuberi me ra maroroya na nodra vuvale, ka me ra vulica na dauloloma ni ra sa vukea na nodra i tubutubu, me ra sauma lesu kina na nodra susugi mai; ni sa vinakata ka vakadonuya na Kalou me vaka oqo.

5. Na yada dina, o Koya sa tiko duadua ga ka sega e dua me raici koya, ia sa nuitaka tikoga na Kalou ena nona dau masumasu, ka dau veinanumi ena masu e na siga kei na bogi.

6. Ia o koya na yada sa dau marautaka na veilasa kei vuravura, sa mate ga ni se bula tiko.

7. Mo vakarota vakaukauwa vei ira, me ra kakua ni beitaki ena dua na ka e ca.

8. Ia kevaka e dua me sega ni qarauni koya, ka vakauasivi sara na nona matavuvale me sega ni qarava, e dusia tiko na nona cakitaka na

vakabauta, ka vinaka cake o ira na sega ni lotu mai vei koya.

9. Me kua ni dua na yada e lailai mai na onosagavulu na nona yabaki me kau cake mai na yacana, ka vaka vo ga o koya sa vakawati tiko kei na dua ga na tagane.

10. Na kena i rogorogo me vinaka: kevaka edau ni veisusu vinaka vei ira na gone, kevaka edau kauwaitaki ira na vulagi, kevaka me sa vuya oti na yavadra na yalosavasava, kevaka me sa vadretitaki ira na mavoa, kevaka sa dau yalodina ni dau cakava na cakacaka vinaka kecega.

11. Ia mo kakua ni vakatara mai e dua na yada gone; era na sega ni yalodina e na cakacaka i Karisito, baleta ni tiko vei ira na via vakawati.

12. Era sa na ca ga e na vuku ni ra sa biuta nai matai ni nodra vakabauta.

13. Kenai kuri era na wele ka vucesa ka sa nodra cakacaka tu ga na gade ki na veivalevale, era sega ni vucesa ga era dau kakase ka daulelewa, me ra vakalewa kece na veika e vakayacori tiko.

14. O koya oqo au sa gadreva kina vei ira na yada gone mera vakawati, ka vakaluvuni, mera qarava sara nodra matavuvale, me kakua kina ni dua na vanua me cicila, me rawa ni ra dusia mai na dauveivakasesewani.

15. Ni sa so era sa lesu tale me ra muri setani.

16. Ni dua na vuvale me lewena tiko na yada, sa kerei vei rau nai liuliu ni vuvale me rau vukea nona leqa, me rawa ni galala mai kina nai soqosoqo lotu ka me vakarautaki koya ki na nodra vukei na yada era leqa dina tu.

Dokai Ira Na Qase

17. Mera dau rokovi vakalevu na qase ni dau tu vei ira na lewa e matau, ka vakauasivi sara vei ira na dau vakavulica nai vakavuvuli dina kei na vosa bula ni Kalou.

18. Ni sa tukuna nai Vola Tabu, "Mo kakua ni vesuka na gusu ni bulumakau ni sa tu ena loma ni vei sila," ni sa dodonu me soli vua na daucakacaka na kena i sau."

19. Mo kakua ni ciqoma e dua na ka e beitaki kina e dua na qase, ka vakavo ga me lewe rua se lewe tolu me vakadinadinataka.

20. O ira sai valavala ca mo cudruva ena matana votu ni ra rai tu na tamata kecega, me rawa ni ra rere kina na tamata.

21. Au sa vakaroti iko ena mata ni Kalou kei na nodra Turaga o Jisu Karisito kei ira na agilosi digitaki, mo qarauna me vakayacori vakatautauvata na veika oqo, mo kakua ni totaka e dua.

22. Mo qarauna na veitabaki ni liga vua e dua, qarauni iko mai na i valavala ca ni tamata, mo maroroi iko tiko mo savasava.

23. Sa rauta mada na nomu gunuva tikoga na waidroka, ia mo tovolea talega vakalailai na waini, ena vuku ni leqa ni ketemu kei na malumalumu edau yacovi iko tiko.

24. Nai valavala ca ni so na tamata sa laurai levu tu, era na lewai dina kina, e so talega era se bera ni vakavotui mai.

25. E sega ni dua na ka eda cakava meda na vunitaka rawa, na veika kece eda kitaka, se vinaka se ca, ena qai vakatakilai ga mai.

Dokai Ira Na I Liuliu

6. O ira kecega na tamata era sa tiko bobula, me ra kilai ira nodra turaga ka vakarokorokotaki ira vakalevu, me kakua kina ni vosavakacacataki na Kalou kei na Nona i vakavuvuli.

2. O ira era sa mai vakabauta na nodra turaga, me ra kakua ni beci ira baleta ni ra sa veitacini kei keda, ia me ra qaravi ira ga baleta ni na tamusuka na kena vinaka nai soqosoqo lotu. Mo vakavulica ka dau tukuna tiko vei ira na ka oqo.

Na Cala Kei Na Kocokoco

3. Kevaka e dua e vakatavuvuli tiko ka veicalati kei na nona bula, ka sega ni lako vata kei na vosa ni noda Turaga o Jisu Karisito, se nai vakavuvuli sa vakalou,

4. Sa dokadoka ka vakaraitaka ni sega na ka e kila, ia sa dau vinakata me vaka vu veileti ka veibataka vakaukauwa na vosa me vakavuna na lomaca, na veivala, na vosavakacaca kei na dau vakanananu ca,

5. Na nodra veileti sega ni yaga na tamata lomaca e vakayalia nai vakavuvuli dina, era nanuma ni lotu me ra mai rawa ka kina. Na bula vaka oqori mo dro tani mai kina.

6. Na bula savasava kei na lomavinaka sa rui yaga vakalevu vei keda.

7. Ni sega sara ga ni dua na ka eda a kauta mai ki vuravura, e da na sega ni kauta lesu talega e dua na ka.

8. Mo vakacegu tiko ena i sulu kei na kakana sa tiko oqori.

9. Ia o ira sa gadreva me ra vutuniyau, era na sikalutu ki na i cori ni veitemaki, ka lewe levu sa mai tamusuki koso kina na nodra bula ka sega ni qai lamata cake tale.

10. Ni sa waka tu ni veika ca kecega na lomana nai lavo, e so ena lomakocokoco ni lomadra era sa mai yali tani kina ena vakabauta, ka sa qai bikai ira tu na veilecayaki kei na nuiqawaqawa.

Na Vakatumusa Vinaka

11. Ia o iko na tamata ni Kalou, mo dro tani mai

na veika oqo, ka segata na yalododonu, na savasava vakalou, na vakabauta, na loloma, na vosota, na yalomalua.

12. Mo vala ena i valu vinaka ni vakabauta, taura dei na bula Sega ni mudu, o koya o sa kacivi kina ka vakatumusa kina ena vakatumusa vinaka ena matadra nai i soqosoqo lotu.

13. Au sa vakamasuti iko ena mata ni Kalou sa Vu ni bula, kei na mata i Jisu Karisito o Koya sa tucake ena matai Ponitio Pailato, ka tusanaki Koya ena vakatumusa vinaka,

14. Mo taura matua nai vakaro oqo ka mo kakua ni tauvi duka, ka sega ni beitaki ena cala me yacova na Nona lesu tale mai na noda Turaga o Jisu Karisito,

15. Ni na qai vakaraitaki koya ga mai ena gauna sa lokuci tu, sai Koya na vu ni sautu ka vuni qaqa, na nodra Tui na Tui ka nodra Turaga na Turaga,

16. Sai Koya na Vu ni bula sega ni mudu, sa sega ni tabonaki rawa na nona rarama, sa sega ni dua na tamata me raica rawa, me Nona na vakarokoroko kei na kaukauwa me sega ni mudu. Emeni.

Nai Vakasala Vei Ira Na Vutuniyau

17. Vakarota vei ira era sa vutuniyau tiko me ra kakua ni dokadoka, se vakararavi ena nodra i yau ni sa ca rawarawa, ia Vua ga na Kalou bula ni sa solia tu vei keda me da vutuniyau e nai solisoli vinaka kecega, sa kauta mai vei keda na yalo e tavarekireki.

18. Tukuna vei ira mera cakava na cakacaka vinaka me rawa ni ra vakavutuniyautaki kina, me ra lomarawarawa ni dau soli ka, ka dauveivuke vei ira na gadreva na veivuke.

19. Era sa vakayacora tiko kina na kena conaki na yavu ni nodra bula ena veisiga sa tu mai liu, ka vakauasivi sara o ya na bula sega ni mudu.

Maroroya Na Vakabauta

20. I Timoci! Mo maroroya na ka o sa nuitaki kina, vakayawaki iko mai ena veitalanoa ca sa sega na betena, kei nai vakavuvuli tani sa yaco tiko kina na veivakacalai, sa tukuni tiko ni vakavuvuli ni kila ka -

21. Era sa muria e so ni ra sa vakadinata, ia, era sa lako sese kina mai na vakabauta. Me tiko vei iko na yalololoma. Emeni.

NAI KARUA NI VOLA NEI PAULA VEI TIMOCI

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula nai apositolo Jisu Karisito ena lewa ni Kalou, ena vuku ni bula ka yalataki sa tu vei Karisito Jisu.

2. Vei Timoci, na noqu gone ni toko:

Me yaco na loloma, na yalololoma, kei na vakacegu mai vua na Kalou o Tamada kei Karisito Jisu na noda Turaga.

Vakabauta I Timoci Kei Na Ka E Taukena

3. Au vakavinavinaka vua na Kalou, o koya au sa qarava ena loma e savasava, me vaka era a dau cakava na noqu qase, sa sega talega ni'u dau cegu me'u dau nanumi iko tiko ena noqu masu ena veisiga kei na veibogi,

4. Au rui gadreva dina vakalevu, me'u raici iko, ni'u dau vakasamataka na tuturu ni wai ni matamu ena vuku ni dredre o sotava tiko, me rawa ni solia tale vei au e dua na reki kei na marau,

5. Na gauna au vakananumi iko kina ena vuku ni vakabauta dina sa tu vei iko, au sa qai taura rawa ni a tu e liu vei Loi na bumu kei Unaisi na tinamú, ka sega ni qai vakataratutu tale vei au ni sa tu talega vei iko.

6. O koya oqo au sa vakananumi iko tiko kina mo vakayadrata nai solisoli ni Kalou sa tiko vei iko, mai na veitabaki ni ligaqu.

7. Ni sa sega ni solia vei keda na Kalou na yalo meda rere, ia na yalo ga ni qaqa, na loloma kei na taucoko ni yalo matua.

Sega Ni Madualaka Na Kosipeli

8. O koya mo kua kina ni madualaka nai tukutuku ni noda Turaga, o iko o sega ni vesu vakataki au, ia mo wasea vata ga kei au na veika rarawa, ena vuku ni tukutuku vinaka ena kaukauwa ni Kalou.

9. Ni o koya sa vakabulai keda ka kacivi keda ena kaci e savasava, a sa sega ena vuku ni noda cakacaka, ia ena nona lewa ga kei na loloma, ka sa qai mai vakavotuya vei keda o Jisu Karisito, sa nakiti sara tu mai ni se bera ni tekivu o vuravura.

10. Ia ka sa sega ni rawa me tabonaki, sa yaco ga mai na noda i vakabula o Jisu Karisito, sa mai vakaoti mate vakadua ka solia na bula kei na sega ni mate rawa ena rarama ni tukutuku vinaka,

11. Ena ka oqo au sa tawasei kina me'u dau vunautaka, ka i apositolo, ka dauvakatavuvuli vei ira na kai matanitu tani.

12. Oqo sara ga na vuna au sa vosota kina na veika rarawa; ka sega ni'u madua kina, ni'u sa kilai koya o koya au sa qarava, au sa kila talega ni na dina o koya vei au, ena ka au sa yalataki au kina vua, me yacova na siga sa lokuci.

Mo Dina Tikoga Ena Vakabauta

13. Nai valavala ni noqu dau vosa o a dau rogoca vei au, oqori mo taura dei, ni lako tiko mai ena taucoko ni vakabauta kei na loloma sa tu vei Karisito Jisu.

14. Na ka vinaka o sa lesi kina oqori, mo maroroya ni na vukei iko kina na Yalo Tabu sa tiko kei keda.

15. Ni o sa kila vinaka, ni o ira kece mai Esia era biuti au, ka sega ni dua me taleitaki au, ka dua vei ira o Pijila kei Erimojini.

16. Me nodratou na loloma mai vua na Turaga na matavuvale nei Onisivoro, ni ratou dau sotava noqu leqa, ka ratou sega ni dau madualaka noqu vesu tu.

17. Ena nona a yaco yani i Roma, e la'ki vakasaqarai au me kunei au, keirau a qai sota.

18. Sa yalataka vua na Turaga ni na kune loloma mai matana ena siga dina o ya - o kila vinaka na nona dau veivuke vei au ena noqu a tiko mai Efeso.

Mo Kaukauwa Tikoga Ena Yalololoma

2. O koya oqo, o iko na luvequ mo tamata qaqa ena loloma sa tu vei Karisito Jisu.

2. Kei na veika o a dau rogoca mai vei au ena kedra maliwa na lewe vuqa, mo solia ga vei ira na tamata yalodina o ira e rawa ni vakavulici ira tale eso.

3. Mo tamata vosota na veika dredre me vaka na sotia vinaka i Jisu Karisito.

4. E sega ni rawa ni dua me sa vakaisulu tu ni valu me la'ki vala, me qai vakaogai koya tale tiko ena so na cakacaka, e sega ni sotia vinaka na tamata vakaoqo.

5. Ena sega talega ni dua me nona na koula ena veitaucaici, kevaka me sega ni vakamuraia vaka vinaka na kena lawa.

6. O ira na dauteitei era teitei vagumatua mera na kania na vuana.

7. Mo nanuma vinaka na ka au tukuna tiko vei iko, me na solia vei iko na Turaga na kila ka, mo kila kina na veika kecega oqo.

8. Mo kila ni o Jisu Karisito, mai na kawa i Tevita, e a vakaturi cake mai na mate, me vaka na dina ni tukutuku vinaka au dau vunautaka.

9. Ena vuku ni ka oqo au sa dau vakararawataki tu kina me vaka e dua na tamata dau basu lawa, au qai vesuki tale tu ena senicodo, ia na vosa ga ni Kalou e sega ni rawa ni ra vesuka.

10. O koya oqo au na vosota kina na ca kecega ena vukudra na digitaki, me rawa kina ni ra vakabulai ka rawata na bula Sega ni mudu ena vuku i Karisito Jisu.

11. Oqo na vosa dina:

- Kevaka eda mate vata kei koya,
E da na bula vata talega kei koya.
12. Kevaka meda dau vosota,
Eda na lewa vata kei koya.
Kevaka meda na cakitaki koya,
Ena cakitaki keda o Koya.
13. Kevaka meda sega ni yalodina,
O Koya ena dau yalodina tu ga;
E sega ni dau tu vua na veidabui.

Dauveiqaravi Dina Kei Na Dauveiqaravi Sega Ni Dina

14. Mo dauvakananumi ira ena veika oqo, ena vuku ni Turaga mo vakaroti ira tiko, me ra kua ni dau veiletitaka na vosa, ni sega ni dua na ka vinaka e kauta mai vei ira, era na vakaleqai ira ga na vakarologo tiko.
15. Gumatua sara mo vakaraitaki iko mo vinaka ena mata ni Kalou, na tamata daucakacaka ena sega ni dua na ka me madua kina, mo wasea vakadodonu nai vakavuvuli dina.
16. Ia na dautalanoa vakasisila ka sega ni yaga, mo drotaka, ni sa vakatubura ga nai valavala e sega ni kilikili.
17. Ia na nodra vosa ena kakana tiko me vaka na mate ca sa sega na kena i wali, e dua na kena i vakaraitaki o Imeneo kei Filito.
18. E rau sa lako sese tani mai ena i vakavuvuli dina, era dau tukuna ni tucake tale mai na mate sa oti na kena kaukauwa; ka so vei ira na vakabauta sa rawai kina.
19. Ia na yavu dei ni Kalou sa tudei ga, ka sa vakaoqo: "na Turaga sa kilai ira ga na nona tamata," kei, "ira kece sa lotu va-Karisito mera lako tani mai nai valavala ca."
20. Ia ena dua na vale levu e sega ni tu ga kina na veibilo koula kei na veibilo siliva, ia eso talega era bilo kau e so era bilo qele, e so era cecere eso era lolovira.
21. Kevaka e dua na tamata sa vakasavasavataki koya mai ena veika oqo, ena yaco me bilo talei, ni sa savasava ka yaga vua na Turaga, ka na vakarau yani kina cakacaka vinaka kecega.
22. Mo dro tani mai ena vei gagadre ca vakacauravou; segata na bula dodonu, na vakabauta na loloma, kei na veivinakati kei ira sa masuta na yaca ni Turaga ena yalosavasava.
23. Ia mo qarauna tiko eso na veivosaki vakayalowai edau yaco kina na duidui, mo kila tiko eso era dau nakita me tubu kina na veivala.
24. Nai talatala ni Turaga e sega ni dodonu me dau vakavu veisei, ia me tamata yalo vinaka vei ira taucoko na tamata, me dau vakavuvuli vakavuku ka yalomalua.
25. Me ra vakavulici o ira na dauveisaqasaqa ena yalo e malumalumu, me rawa ni na tara kina na Kalou na nodra loma kaukauwa ka veivutuni sara, ka kila na dina.
26. Sa na qai ra kilai yalodra ka raica ni ra coriti tu ena nona tudai qaseqase na tevoru, ena nodra a vakabobulataki tu vua mera talairawarawa tiko

ena nona lewa.

Na Veigauna Dredre Kei Na Kena Tamata Dredre Ka Ca

- 3.** Ia mo kila oqo, ena i vakataotioti ni gauna ena dua na gauna vakarerevaki sara:
2. Ni o ira na tamata era na dau lomani ira ga vakalevu, era na lomana vakalevu na i lavo, era na tukutukuni ira, era na dokadoka, era na dauvosavakacaca, era na talaidredre vei ira nodra i tubutubu, era sega ni dau via vakavinavinaka, era na tamata dukadukali,
3. Esa na yali na veilomani dina, sa na sega na veivosovosoti, ena levu na veikaseti, sa yali na veirokorokovi, tamata esa vaqara tu ga na veivala, era na cata na ka me yaco kina na vinaka,
4. Ena levu na dau buki vere, ena levu na viavia turaga, ena levu na viavialevu, ena levu e taleitaka na vakayago ka vakalailai na vakayalo (Kalou).
5. Era na rairai tu vaka mera tamata lotu dina, ia na kena bula dina sa yali. O ira na tamata vaka oqo mo kua ni vakailala vata kei ira.
6. O ira qo ena tu vei ira na doudou, mera curuma na nodra veivale na yalewa i valavala ca, ka veilasami vata kei ira.
7. O ira oqori era na sega ni guce ena vuli, io ena sega ga ni dua na dina mera na kila rawa.
8. O Jani kei Jabiri e rau a veisaqasaqa kei Mosese, o ira talega oqo era na saqata na dina: ka tamata lomaca, nodra vakabauta ena leqa tu ga;
9. Ena sega ni dua na tubu vakayalo me na laurai vei ira, era na vakadinadinataka na tamata ni ra raica tiko, me vakataki rau sara ga na lewe rua oqori.

Na Tamata Ni Kalou Kei Na Vosa Ni Kalou

10. Ia o iko o sa muria vinaka tiko mai na noqu i vakavuvuli, noqu i valavala ni bula, na noqu i naki, noqu vakabauta, noqu vosota vakadede, noqu loloma, noqu dau gumatua,
11. Na veivakacacani, na veivakararawataki, e a yaco vei au mai Anitioki, mai Ikoniona, mai Lisitira – mo raica ni veika kece oqori, au qai vosota ga. Na ka au via tukuna oqo, na Turaga qai vakabulai au.
12. Io, o ira kece era na via muri Karisito Jisu era na sotava na veivakacacani.
13. Ia o ira na tamata caka ca kei ira na veitokoni kina, era na qai ca ga vakalevu, kei na nodra dauveivakaisini era na qai vakaisini tale kina.
14. Ia o iko mo veituberi tikoga ena ka o sa kila tiko, kei na ka o sa vakadinadinataka tiko, me vaka sara ga na ka o vulica mai vei koya e vakavulici iko kina.
15. Na digidigi vakayalomatua o a vakayacora mo vakabulai kina ena nomu vakabauti Karisito Jisu, e a tekivu sara mai ena nomu se gone voli, ena nomu susugi ka tuberi ena vosa ni Kalou.
16. Sa vakavuna ka ceguva Na Kalou na vei vosa ni Vola Tabu kecega, sa yaga me i vakavuvuli, me

vunauca na ca, me ia kina na veivakadodonutaki, me ia kina na veivakarautaki kina bula e dodonu.
17. Me rawa kina vua na tamata ni Kalou, me conaki vakamaqosa ena vuku ni cakacaka vinaka sa kacivi kina.

Vunautaka Na Vosa Ni Kalou

- 4.** Au sa vakaroti iko ena mata ni Kalou kei na turaga o Jisu Karisito, o koya ena lewai ira na bula kei na mate, ena nona na rairai mai vakaiukuuku.
2. Mo vunautaka na vosa! Mo vakarau tu, ena gauna ni vinaka se gauna e ca kina na ka kece, tukuna na ka e ca, vunauci ira sa cala, dauveivakaroti tiko ena veivakavulici, ka mo vosota tiko vakadede.
3. Ena yaco na gauna era na sega ni vosota rawa na taucoko ni vakavuvuli dodonu, ia era na murimuri lomadra, ni sa sega ni tiko vei ira na daliga e rogo kei na nodra sa bulia ga eso me nodra qasenivuli.
4. Era na vagolea tani na daligadra mai na ka dina, ka qai rogoca ga na i tukutuku buli.
5. Ia mo yadrava tiko na veika kece oqo, vosota tiko na veivakararawataki, gumatua tikoga ni vunautaka na vosa kei nai tavi o sa lesi kina.

Nai Tatau Nei Paula

6. Au sa vakarau oti tu, me'u sa liviraki, ka sa voleka mai na siga me'u sa gole yani.
7. Au sa vala oti ena valu vinaka, sa oti na noqu a ciciva tiko mai na cere, au sa taura dei tu ga na vakabauta.
8. Au sa kila tu, ni sa maroroi me noqu na i sala vakaturaga ni valavala dodonu, o koya ena solia vei au na Turaga ni lewa dodonu ena siga o ya, ka sega ni o au duadua ga, vei ira kece talega era nuitaka tiko na nona rairai mai.

Na Apositolo Sega Ni Vakarorogo

9. Mo sasaga vakaukauwa mo lako vakatotolo mai vei au;
10. Ni o Timasa sa biuti au, ni sa rui lomana tale vakalevu na vuravura oqo, ka sa lako sara ki

Cesalonaika – Kirisiki ki Kalatia sara, o Taitusi ki Talimetia.

11. O Luke duaduaga sa qai tiko vei au, mo raici Marika ka kauti koya mai vei au, ni na mai vukei au vakalevu ena cakacaka qo.
12. O Tikiko au sa talai koya ki Efeso.
13. Mo kauta mai nai tutuvi au solia tiko vei Karipo mai Tiroa – nanuma na i vola ka vakabibi nai vola kuli ni sipi.
14. E vakararawataki au vakalevu o Alekisada na matai ni varasa. Me na qai sauma ga vua na Turaga me vaka na ka e cakava,
15. Mo qarauni iko tiko mai vua, ni o koya e dua sa bau coqa vakalevu na ka keitou tukuna.
16. Ena noqu matai ni veilewai e sega sara ga ni dua me tokoni au, era a biuti au kece me kakua ni dua na ka mera beitaki kina.

Sa Yalo Dina Tikoga Na Turaga

17. Ia sa tu vata kei au na Turaga me vakayaloqaqataki au, me'u rawa ni tukuna tikoga na dina ni tukutuku vinaka, me ra rogoca na kai matanitu tani, sa vakabulai au talega mai na gusu ni laione.
18. Na Turaga sa vakabulai au mai na ligadra na dau naki ca, me vakacurumi au kina nona matanitu vakalomalagi. Me nona tikoga na vakarokoroko me sega ni mudu. Emeni!

Lako Mai Ni Se Bera Na Vula I Batabata

19. Au sa loloma yani vakalevu vei Varasiko kei Akuila, vaka talega kina na matavuvale nei Onisivoro.
20. O Erasito sa tiko e Korinica, ia o Tirofimo au sa biuti koya tiko mai Milito ena vuku ni tauvimate.
21. Mo sasaga ena nomu i gu taucoko mo lako mai ni se bera tiko na draki batabata. Sa loloma tiko yani o Apolosi, vaka talega kina o Putena, o Lino, kei Kelotia, vata kei ira kece na veiwekani.

Nai Tatau

22. Me sa tikoga ena yalomudou na Turaga o Jisu Karisito. Me nomudou na loloma. Emeni.

NAI VOLA NEI PAULA VEI TAITUSI

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula, na i Talatala ni Kalou kei na apositolo i Jisu Karisito, ena vuku ni nodra vakabauta na sa digitaki ira na Kalou, kei na vakatusa na i vakavuvuli dina ka vakalotu.
2. Me vakanuinitaki na bula sega ni mudu o koya sa yalataka e liu na Kalou, o Koya sa sega ni lasu rawa ea qai vakatekivu e muri o vuravura.
3. Ia sa vakaraitaka ena Nona Vosa ena kena gauna ni sa vunautaki, ka'u sa lesi kina me'u ia me vaka na Nona Vosa na Kalou na noda i vakabula;
4. Vei Taitusi na luvequ dina, me vaka na vakabauta sa tu vei keda kecega: me sa nomu na loloma, na yalololoma, na vakacegu, mai Vua na Kalou o Tamada kei na Turaga o Jisu Karisito na noda i Vakabula.

Na Qase Era Vakadonui

5. Au a laivi iko mai Kiriti mo rawa ni vakadodonutaka na veika sa vo tiko, ka mo lesia na Qase era vakadonui ki na vei koro yadudua, me vaka ka'u a vakarota vei iko.
6. Kevaka e dua sa sega ni cala ka sa vakawati ga vakadua, a ra sa vakabauta o ira na luvena, ka sa sega ni beitaki vei ira na i valavala vakatani se na talaidredre.
7. Ni sa dodonu me sega ni cala na Qase, me vaka sa i Talatala ni Kalou, me kakua ni domoqa, me kakua ni daucudrucudru me kakua ni daugunu yaqona, me kakua ni dauveiba, me kakua ni daudomona na i lavo.
8. Ia me dauvakacegui ira na vulagi, me daulomani ira na tamata vinaka, me yalomatua, me yalododonu, me yalosavasava, me dau taura na yalona.
9. Taura matua na i vakavuvuli dina o sa vakatavulici kina, me rawa kina ni o vakarota na i vakavuvuli sa vinaka ka vunauci ira talega era sa vosa vakatani.

Na Nona I Tavi Na Qase

10. Ni ra sa lewe vuqa era sa i valavala vakatani, era dautalanoa walega ka dauveivakaisini, ka vakauasivi vei ira sa cilivi.
11. Ka sa dodonu me vagalui na gusudra, ni ra sa vakacalai ira kece na lewe ni vale e so, ni ra sa vakatavulica na ka sa sega ni kilikili, ena vuku ni yau vakasisila.
12. E dua vei ira, a nodra parofita, sa tukuna, "A nodra i tovo ga na kai Kiriti me ra daulasu, ka i tovo vakamanumanu, era sa daukana ka vucesa."
13. Sa dina na i tukutuku oqo. O koya oqo mo qai vunauci ira vakaukauwa me vinaka kina na nodra vakabauta.
14. Mera kakua ni nanuma na i tukuni walega vaka Jiu, se na nodra vei vakaro na tamata era sa

lesu tani mai ena i vakavuvuli dina.

15. Sa savasava na ka kecega vei ira sa yalosavasava, ia vei ira sa dukadukali ka sega ni vakabauta sa sega na ka sa savasava, ia sa dukadukali na nodra lewa e loma kei na nodra vakanananu.
16. Era tukuna ni ra kila na Kalou, ia ena nodra i valavala era sa cakitaka ni ra sa tamata vakasisila, ka talaidredre, ka sega ni yaga kina dua na cakacaka vinaka.

Na I Vakatedegede Vinakati Ni Soqosoqo Lotu Bulabula

2. Ia o iko, mo tukuna tiko na veika sa kilikili kei na i vakavuvuli dina:
  2. Me ra yalomamakutu o ira na qase, me ra yaloqaseqase, me ra dauyalomatua, me vinaka na nodra vakabauta, me ra daulomasoli, me ra dauvosota vakadede;
  3. O ira talega na yalewa qase, me ra dau ia na i valavala sa kilikili kei ira e ra sa yalosavasava, me ra kakua ni dauveibeitaki vakailasu, me ra kakua ni daugunu yaqona me ra vakatavulica na ka vinaka -
  4. Me ra tuberi ira na yalewa gone me ra lomani ira na watidra, ka me ra lomani ira talega na luvadra.
  5. Me ra lomavuku, me ra lomasavasava, me ra dautiko vakadua mai nodratou, me ra dauyalovinaka, me ra dauvakamalumalumutaki ira vei ira na watidra me ra dautalairawarawa talega, me kakua kina ni vosavakacacataki na Vosa ni Kalou.
  6. Vakarota talega vei ira na cauravou me ra yalomatua.
  7. Ena ka kecega mo sa i vakarau, ena cakacaka vinaka; me kakua ni cala na nomu i vakavuvuli, mo yalomatua ka yalosavasava.
  8. Na vosa vakadodonu ena sega ni lewai me ca, me rawa ni madua kina o koya e veisaqa, me kakua kina ni dua na ka ca me ra dusi iko kina.
  9. Me ra talairawarawa vei ira na nodra Turaga o ira na tamata, me ra cakava na ka kecega sa vinaka vei ira, ka me ra kakua ni dauvosa lesu tale.
  10. Ka me ra kakua sara ni daubutako, me ra vakatakilai ira ni ra sa lomadina, ka vinaka me ra vakaraitaka na i vakavuvuli dina ni Kalou na noda i Vakabula ena ka kecega.

Veivakavulici Ena Vuku Ni Loloma

11. Ni sa rairai na loloma ni Kalou, o koya sa vuni bula vei ira kecega na tamata.
12. A sa vakavulici keda, meda biuta na i valavala sa sega ni vakalotu kei na gagadre ca vakavuravura, meda ia na i valavala vakayalomatua, ka yalododonu, ka vakalotu ena

vuravura oqo.

13. Ni da waraka na i nuinui bulabula kei na Nona rairai vakaiukuuku, na Kalou levu ka noda i vakabula o Jisu Karisito,

14. O koya sa soli Koya ena vukuda, me voli keda mai na bula i valavala ca kecega, me vakasavasavataki keda Vua meda Nona tamata talei, ka meda lomakatakata ena cakacaka vinaka.

15. A veika oqo mo vosataka ka vakarota ka vunautaka vakabibi sara. Me kakua ni dua me beci iko.

Na Yalololoma Vei Ira Sa Lomani

3. Vakananumi ira me ra dautalairawarawa vei ira na i liuliu kei ira na Turaga, me ra dautalairawarawa, me ra vakarau tu me ia na i valavala kecega e vinaka.

2. Me ra kakua ni vosavakacacataka e dua na tamata, me ra kakua ni dauveiba, me ra yalomalua me ra yalomalumulumu sara vei ira kecega na tamata.

3. Nida a lialia e liu oi keda talega, eda a dautalaidredre, eda a dauvakacalai, eda a dauvakayacora na gagadre ca kei na marau vakalialia, e da a dauloma ca ka vuvu, e da a bulataka na bula e vakasisila, e da sa dauveicati vakataki keda.

4. Ia ni sa rairai mai vei keda na tamata na yalovinaka kei na yalololoma ni Kalou na noda i Vakabula.

5. Sa qai vakabulai keda o Koya, sa sega ga ena vuku ni cakacaka dodonu e da sa kitaka, ena vuku ga ni Nona loloma, ena i silisili ni sucu tale, kei na veivakavoui ni Yalo Tabu,

6. O koya sa sovaraka vakalevu vei keda ena vuku i Jisu Karisito na noda i Vakabula.

7. Meda vakadonui kina ena Nona loloma walega, ka meda yaco meda i taukei ni bula sega mudu sa vakanuinitaki.

8. Sa dina na vosa, ka'u sa vinakata mo vakadinadinataka tikoga na ka oqo, me ra gumatua ni kitaka tiko na i valavala vinaka o ira era sa vakabauta na Kalou, sa vinaka na ka oqo, ka yaga vei ira na tamata.

Me Qarauni Na Veivala

9. Ia na ka lialia sa dauveiletitaki mo biuta ga, kei na i vola ni kawa, kei na veiba, kei na dauveiletitaka na Vunau; ni sa sega ni yaga oqo, ka sa ka walega.

10. A tamata sa dauvakavuvuli vakatani mo biuta ni sa vunauci mada e liu vakadua ka vakarua,

11. Na tamata vaka oqori sa veivakacalai ka i valavala ca, ka beitaki koya vakataki koya.

Na I Otioti Ni Tukutuku

12. Ni'u sa talai Aritema vei iko, se o Tikiko, mo gumatua mo lako mai vei au ki Nikopoli, ni'u sa nanuma me'u na tikoga kina ena vula i liliwa.

13. Gumatua mo kauti Sina na Vu ni Vunau, kei Apolosa, ena nodrau i lakolako, ka me kakua na ka e yali vei rau.

14. Mera vakavulici talega na i Soqosoqo Lotu ena cakacaka vinaka, me rawa ni ra sotava kina na leqa tubu koso, de ra na qai sega ni yaco mera vuavuai.

Vakamoce

15. O ira kecega sa tiko kei au era sa loloma tu yani vei iko. Au sa loloma vei ira e ra sa lomani keitou ena vuku ni vakabauta. Me nomudou kecega na loloma. Emeni.

NAI VOLA NEI PAULA NA APOSITOLO VEI FILIMONI

Veikidavaki Kei Na Vakabula

1. Oi au o Paula, sa vesu tu ena vuku i Jisu Karisito, kei Timoci na wekada, vei Filimoni o koya keirau sa daulomana, na neirau i tokani,
2. Vei Afia talega na wekada yalewa, vei Akipo talega na neirau i tokani ena i valu oqo, vei ira talega na i soqosoqo lewe ni lotu era sa tiko ena nomu vale:
3. Me nomudou na loloma, kei na vakacegu, mai Vua na Kalou o Tamada, kei na Turaga o Jisu Karisito.

Na Loloma Kei Na Vakabauta I Filimoni

4. Au sa vakavinavinaka vua na noqu Kalou, ni'u sa cavuti iko ena veisiga ena noqu qaqa ni masu,
5. Ni'u sa rogoca na nomu loloma kei na nomu vakabauta Vua na Turaga o Jisu, kivei ira kece talega sa lotu,
6. Me kaukauwa na vakabauta sa tu vei iko, me vakatakilai kina na ka kecega e vinaka sa tu vei kemudou, ena vuku i Karisito Jisu.
7. Ni sa levu na neitou reki kei na vakacegu ena vuku ni nomu loloma, na wekaqu, ni o sa vakaceguya na lomadra era sa lotu.

Na Vakamamasu Me Baleti Onisimo

8. O koya oqo au sa doudou kina ena vuku i Karisito, me'u vakarota vei iko na ka e dina,
9. Ena vuku ni nodaru veilomani ga ka'u sa vinakata kina me'u sa vakamamasu ga, ni oi au o Paula na qase, ka'u sa vesu talega e daidai ena vuku i Jisu Karisito.
10. Au sa vakamasuti iko ena vuku ni luvequ o Onisimo, o koya ka'u sa susuga cake ni keirau a vesu tu.
11. O koya sa sega ni yaga e liu vei iko, ia oqo sa qai yaga vei iko, vei au talega.
12. Au sa vakatalai koya lesu tale yani vei iko. O koya oqo mo vakacegui koya e na loloma ni sa

vaka ga e tiki ni yagoqu dina sara.

13. Au vinakata me sa tikoga vei au, me kemu i sosomi me sa qaravi au e na noqu vesu tu, e na vuku ni Tukutuku Vinaka.
14. Ia ni'u se sega ni kila na lomamu, au se sega ni via cakava e dua na ka, me kakua ni vaka na ka ni vakasaurara na nomu loloma, me sa yalomu ga kina.
15. O koya beka oqo sa lako tani yani kina vakalekaleka, mo tauri koya vakadua.
16. Me kakua ni vaka e dua e bobula vei iko, me uasivi cake mai vei ira na bobula me tacimu ka wekamu voleka, e vakalevu sara vei au ia ka vakacava mada vei iko, ni sa wekamu vakayago ena vuku ni Turaga.

Vakauqeti O Filimoni Me Muria Nai Vakasala

17. Kevaka o wiliki au tiko me nomu i tokani, mo ciqomi koya me vakataki au.
18. Ia kevaka e dua na ka e cala kina vei iko se tu na nona i dinau vei iko, mo vola vei au.
19. Oi au o Paula, au sa vola ena ligaqu dina. Au na sauma lesu ka'u na sega ni na tukuna vei iko ni sa dodonu ga mo noqu talega o iko.
20. Io, taciqu, me'u rekitaki iko mada ena Turaga; vakaceguya na lomaqu ena vuku i Karisito.
21. Ni ka'u sa vakadinata ni o na talairawarawa kina, ena ka au sa vola yani oqo vei iko, ni'u sa kila o na vakayacora me uasivi sara.
22. Ia mo vakarautaka talega e dua na vale me'u moce kina, ni'u sa vakabauta ni nomudou masu au na sauma lesu tale vei kemudou.

Veitataunaki

23. O Epafira na noqu i tokani keirau vesu vata tu ena vuku i Jisu Karisito, sa loloma yani,
24. Vaka talega kina o Marika, o Arisitako, o Timasa kei Luke oi iratou oqo na noqu i tokani.
25. Na loloma ni noda Turaga o Jisu Karisito me tiko ena yalomudou. Emeni.

NAI VOLA VEI IRA NA IPERIU

Nai Vakatakila Cecere Ni Kalou

1. Na Kalou, ena veitaba gauna kei na kena i valavala e duidui, sa vosa kina vei ira na qase mai vei ira na parofita,
2. Sa vosa talega vei keda ena gauna e muri oqo mai Vua na Luvena, o Koya sa lesia o Koya mei taukei dodonu ni veika kecega, o Koya talega na Luvena oqo sa caka kina o vuravura;
3. O Koya na rarama serau ni Nona i ukuuku, kei na kena veiucui dina kei na Kalou kei na kena maroroi kei na kena laveti cake tiko na ka kece, ena kaukauwa ni Nona vosa, o Koya ga vakai Koya sa kauta tani na noda i valavala ca, ka sa qai dabe tiko oqo ena yasana i matau i Koya sa cecere sara.
4. Sa qai yaco me uasivi sara mai vei ira na agilosi, ni sai Koya me vaka na vanua sa vu mai kina, sa rawata na yaca sa uasivita na yaca kecega.

O Jisu Sa Cecere Mai Vei Ira Na Agilosi

5. O cei vei ira na agilosi sa cavuta kina o Koya: (Kalou) "O iko na Luvequ, ena siga oqo Au sa vakatabui iko?"
Sa tukuna tale: "Oi Au na tamana ki vua, ka na Luvequ o Koya ki vei Au?"
6. Ni sa kauti Koya mai na ulumatua o Koya ki vuravura ka sa tukuna kina: Oi kemuni kece na agilosi mo ni lotu vei Koya.
7. Ki vei ira na agilosi sa tukuna kina o Koya: O cei sa cakava me ra yalo o ira na agilosi kei ira na Nona dauveiqaravi me yameyame ni bukawaqa?
8. Ia, ki vua na Luvena sa tukuna kina o Koya: "Na Nomuni tikotiko na Kalou sa sega ni mudu;" "nai tutu ni dodonu sai tutu ni Nomuni matanitu."
9. "O ni sa lomana na dodonu ka cata na vakaveitalia; o koya oqo na Kalou, na Nomuni Kalou sa lumuti Kemuni ena waiwai ni mamarau me siviti ira na Nomuni tokani."
10. "Oi Kemuni na Kalou, mai nai vakatekivu, o ni sa vakayavutaki vuravura, o lomalagi sa cakacaka ni ligamuni;
11. Era na rusa kece, ia oi Kemuni ena tudei tu ga; era na madra mai me vaka nai sulu;
12. Me vaka nai sulu e tuba, era na lobi ka veisau mai, ia oi Kemuni sai koya koya tikoga kei na Nomuni veiyabaki ena sega ni mudu."
13. O cei vei ira na agilosi e sa bau tukuna kina o Koya: "mai dabe ena Ligaqu i matau me yacova ni sa vakayacori ira na Kemuni meca mei tutu ni Yavamuni?"
14. Era sa sega li ni yalo e dauveiqaravi, era sa talai me qaravi ira sai taukei ni bula sa mai vua na Kalou?

Kua Ni Vakawaletaka Na Nomudou Vakabulai

2. O koya oqo, meda qai gu ka soli keda vakalevu sara, ki na veika eda sa rogoca, de da qai lako tani mai kina.
2. Kevaka sa tudei na veika era sa dau tukuna na agilosi, kei na caka cala kece kei na talaidredre kece sa saumi vakadodonu,
3. Eda na qai dro vakaevei, Kevaka eda sa na vakawelewetaka na veivakabulai levu oqo, o koya sa vakatekivu me vosa kina na Kalou ka sa vakadeitaka vei keda o ira sa rogoci Koya,
4. Na Kalou talega sa vakadinadinata ena i vakatakilakila kei na veika lelevu kei nai solisoli ni Yalo Tabu, me vaka ga sa vinakata o Koya?

Sa Lilai Sobu Mai Vei Ira Na Agilosi Na Luve Ni Tamata

5. O Koya sa sega ni biuta rawa mai na vuravura ena lako tiko mai, o koya e da sa tukuna tiko, me vakarurugi vei ira na agilosi.
6. E dua ga sa vakatusa ena dua na vanua ka vaka: "na cava na tamata, Mo Ni dau nanumi koya kina, se na luveni tamata Mo Ni dau kawaitaki koya kina?"
7. O ni sa buli koya me lilai sobu mai vei ira na agilosi o ni sa vakaisalataki koya ena i ukuuku kei na vakarokoroko, ka vakarautaka vua na cakacaka ni Ligamuni.
8. O ni sa biuta na ka kecega ena ruku ni yavana."
Ena ka kece o ya, na Kalou sa laiva me vakarorogo vua na ka kecega, sa sega na ka e vo me sega ni vakarorogo vua. Ia, oqo eda se sega ni raica kece na veika e dodonu me vakarorogo vua.
9. Eda sa raici Jisu ga, o koya sa caka me lilai sobu ga mai vei ira na agilosi, na rarawa ni mate sa vakaisalataki ena i ukuuku kei na vakarokoroko, me rawa kina Vua ena loloma ni Kalou me tovolea kina na mate ena vukudra kece na tamata.

Sa Kauti Ira Mai E Levu Na Luvena Ki Nai Serau Ni Kalou

10. Sa tokari donu Vua ni sai Koya na ka kecega, ni sa mai vei Koya na ka kecega, sa kauti ira mai e levu na luvena ki na vanua vakaiukuuku, me yaco kina me vu ni vakabulai e vakataucokotaki ena vakararawataki.
11. Ni o ira sa vakabulai ira o Koya kei koya sa veivakabulai, sa dua ga ena vuku ni ka oqo, sa sega kina ni madua o Koya me kacivi ira me ra tacina,
12. Ka vaka: "Au na vakaraitaka na Yacamuni ki vei ira na taciqu; ena kedra maliwa nai soqosoqo

levu Au na sere vei Kemuni.”

13. “Au na solia na Noqu vakararavi vua.” “Sai Au oqo kei ira na gone sa solia mai vei Au na Kalou.”

14. Ena veigauna ni ra sa vakaitavi na gone ena lewe kei na dra, sa vakaitavi talega kina o Koya, ena mate, sa vakarusai kina o koya sa tu vua na kaukauwa ni mate, o ya na tevoru,

15. Ka sereki ira kina o ira sa vesuki tu ena kaukauwa ni rerevaka na mate ena nodra bula taucoko.

16. Sa dina, sa sega ni solia na veivuke vei ira na agilosi, sa dausolia ga na veivuke ki vei ira na luvei Eparama.

17. O koya oqo, ena ka kecega, sa yaco o Koya me vakataki ira na tacina, na yalololoma na yalodina, na bete levu ena veika kecega ni Kalou, me cakava na veisorovaki ena vuku ni nodra i valavala ca na tamata.

18. Ni sai Koya vakataki Koya sa vakararawataki ni sa vakatovolei. Sa yaco kina o Koya me vukei ira sa vakatovolei.

Sa Yalodina O Jisu

3. O koya oqo oi kemuni na veiwekani dina, kei kemuni sai taukei ni veikacivi vakalomalagi, mo ni raica mada na Apositolo, na Bete levu ni noda vakatutusa, o Jisu Karisito,

2. Sa rui dina o Koya vei Koya sa kacivi Koya, me vaka sa dina o Mosese ena Nona vuvale taucoko.

3. O Koya oqo, sa wiliki Vua me kilikili, me uasivi na Nona i ukuuku, mai vei Mosese, ni sai Koya sa tara na vale sa uasivi mai na vale.

4. Na veivale kece sa tara e dua na tamata, ia, na Kalou sa tara na veika kecega.

5. O Mosese sa dina ena nona vakabauti, ena Nona vuvale taucoko na Kalou, me vaka e dua na dauveiqaravi, mei vakadinadina ena veika ena qai dau tukuni e muri.

6. O Karisito, na Gone e dua ga ena Nona lomanivale, sai keda na vale o ya, kevaka, eda sa taura matua na kena vakadeitaki kei na kena rekitaki nai nuinui dei ki nai vakataotioti.

Mo Yalodina

7. Me vaka sa tukuna na Yalo Tabu:

Ena siga oqo, kevaka o sa rogoca na domona,

8. Kua ni vakaukauwataka na yalomudou, me vakataki ira na dauvukitani, ena gauna ni veivakatovolei ena vanua liwa,

9. Na vanua era sa vakatovolea kina na Kalou o ira na tamamuni, ka ra sa vakadinadinataka na cakacaka ni Kalou ena vasagavulu na yabaki.

10. O koya oqo, Au a cudruvi ira kina nai taba tamata o ya ka tukuna kina, “O ira oqo, sa dau lako sese na yalodra, ka ra sa sega ni kila na Noqu sala.”

11. Au sa bubului kina ena Noqu cudru, “Era na sega ni curu ki na Noqu i vakavakacegu.”

12. Mo ni qarauni kemuni vinaka, de dua vei kemuni sa tiko vua na yaloca, na sega vakabauta, me lako tani mai kina vua na Kalou bula;

13. Mo ni dui veivakatakatai kemuni vakai kemuni ena veisiga, me vaka na ka sa tukuni, “Ena siga oqo, de dua veikemuni sa vakaukauwataka na yalona ena veivakaisini ni valavala ca.”

14. Ni keimami sai taukei vata kei Karisito, kevaka Keimami sa taura matua nai vakatekivu ni bula vakadeitaki me yacova nai otioti,

15. Ni a sa tukuni: ena siga oqo kevaka o ni sa via rogoca na domona, “mo ni kua ni vakaukauwataka na yalomuni me vakataki ira na dauvukitani.”

Nodra Malumalumu Ni Lakolako Ena Vanua Liwa

16. O cei sa rogoca, qai vuki tani? Sa sega beka ni o ira kece sa lako mai Ijipita, ni ra liutaki mai vei Mosese?

17. Sa cudruvi cei beka o Koya me vasagavulu na yabaki? Sa sega beka vei ira sai valavala ca? na yagodra mate sa tu mai na vanua liwa?

18. Ki vei cei sa yalayala kina o Koya ni ra na sega ni curu ki na nona i vakavakacegu, o ira beka sa sega ni rogoca ka talairawarawa ki na nona vosa?

19. Keimami sa kila ni ra na sega ni curu ena vuku ni sega vakabauta.

Na Yalataki Ni Vakacegu

4. O koya oqo, ni sa soli tu na vosa ni yalayala me da curu ki na Nona i vakavakacegu, me da qai rere, de qai dua e sega ni yaco dina kina.

2. Ni sa vunautaki ki vei keda na kosipeli, sa vaka talega kina ki vei ira; ia na vosa era rogoca sa sega ni yaga vei ira, ni ra sa sega ni rogoca na vakabauta.

3. Vei keimami sa vakabauta, sa curu ki nai vakavakacegu oqo, me vaka na ka sa tukuni:

“Au sa bubului ena Noqu cudru katakata, era na sega ni curu ki na Noqu i vakavakacegu,” e dina ga ni sa vakaoti na cakacaka mai na kena yavutaki o vuravura.

4. Ni a sa cavuta o Koya ena dua na vanua ena i kavitu ni siga, me vaka oqo: “Sa vakacegu na Kalou ena i kavitu ni siga mai na Nona cakacaka kecega,”

5. Vakarusai tale ena vanua oqo: “era na sega ni curu ki na Noqui vakavakacegu.”

6. Ia, oqo sa vo tiko e so me curu, ia, ki vei ira sa vunautaki e liu vei ira nai tukutuku oqo, era na sega ni curu baleta na nodra talaidredre,

7. Sa qai lewa tale o Koya e dua tale na siga, sa tukuna kina vei Tevita, “Ena siga oqo” ni sa oti e dua na gauna balavu, me vaka sa tukuni kina: “Ena siga

oqo, kevaka dou sa via rogoca na Domoqu, dou kua ni vakaukauwataka na yalomudou me vaka taki ira na dauvuki tani.

8. Kevaka sa solia vei ira o Josua na vakacegu, ena sega ni tukuna tale o Koya e dua tale na kena siga.

9. Sa qai vo tiko oqo e dua nai vakavakacegu me nodra na tamata ni Kalou.

10. Ni o koya sa curu ki na Nona i vakavakacegu sa cegu talega mai na nona cakacaka me vaka sa cegu na Kalou mai na Nona cakacaka.

Sa Kilai Keda Vinaka Na Vosa Ni Kalou

11. O Koya oqo me da qai doudou sara me curu ki na nona i vakavakacegu, de qai dua e bale ni sa talaidredre vakakina.

12. Sa bula tiko na Vosa ni Kalou, sa kaukauwa, sa gata cake mai nai selebati-rua, me suaka na i lati ni lomada kei na yaloda, nai lati ni sui kei na uto ni sui, ka sa vakalewa vinaka sara na vakananau kei na i naki ni lomada.

13. Sa sega na ka e vunitaki rawa mai Matana, sa luvaiwale na veika kecega ka tadola tu e Matana, o Koya e da na soli tukutuku vua

Noda Bete Levu Dauloloma

14. Ni sa dua na noda Bete levu sara, o Koya sa lako siviti lomalagi, o Jisu na Luve ni Kalou, o Koya oqo me da taura matua kina na noda vakatutusa.

15. Ni sa sega ni dua na noda Bete Levu sa sega ni rawa ni lomana na noda malumalu, ena veigauna kecega sa temaki me vakataki keda, ia sa sega ga ni valavala ca.

16. Me da toro doudou mai kina i tikotiko ni loloma, me da taura kina na loloma ka kunea na veivuke ena gauna eda vinakata kina.

Na Vakatedegede Ni Bete Levu

5. O ira kece na bete levu sa tauri mai vei ira na tamata, sa lesi vei ira na tamata na ka ni Kalou, me dau vakacabora kina nai solisoli kei na i soro ni valavala ca.

2. Sa rawa ni yalololoma vei ira sa lecaika se dau lako sese, ni o Koya talega sa dau tarai koya na malumalumu.

3. Ena vuku ni ka oqo, sa gadrevi kina vua, me vaka vei ira na tamata, vei Koya talega, me vakacabori ena vuku ni valavala ca.

4. Me kua kina ni dua na tamata me taura na kena qoroi se dokai me Nona ga, o koya ga sa kacivi koya na Kalou, me vakataki Eroni.

Na Bete Sa Sega Ni Mudu

5. O Karisito talega sa sega ni vakacerecerei Koya me yaco kina me Bete Levu, ia, o Koya ga sa tukuni Koya:

“O iko na Luvequ, ena siga oqo Au sa vakatuburi iko.”

6. Me vaka sa dau tukuna talega o Koya: “O iko sa Bete ka sega ni mudu me vaka nai tuvatuva mai vei Melikesateki,”

7. O ya ena gauna ni Nona tiko vakayago, ni sa dau vakacabora na Nona masu kei na vakamamasu ena tagi sa sega ni dula rawa kei na drodro ni wainimatana vei Koya, sa rawa vua me vakabulai Koya mai na mate, sa rogoci ga me vaka na rere vakalou sa tiko vua.

8. E dina ga ni sa Luvena o Koya, ia, sa vulica ga na talairawarawa mai na veika sa vakararawataki kina.

9. Sa vakataucokotaki, sa yaco kina me vu ni vakabulai e sega ni mudu ki vei ira kece sa talairawarawa Vua,

10. Sa kacivi Koya na Kalou me Bete Levu me vaka nai tuvatuva i Melikesateki,

11. Vei Koya, sa levu kina na ka me keimami tukuna, ia sa dredre me vakamacalataki, ni sa bibi na daligamuni me rogoca.

Na Yalowai Vakayalo

12. E dina ga, ni gauna oqo e dodonu mo ni sa dauveivakavulici kece, oqo, sa dodonu mo ni vakavulici tale e nai vakatekivu ni vakavuvuli ni Kalou; e gadrevi vei kemuni na sucu ka sega na kakana dina.

13. O ira kecega sa gunuva tiko na sucu, era se sega ni matua ena vosa kei nai vakavuvuli ni yalododonu, ni se gone lailai dina o koya.

14. Na kakana dina sa kedra ga na tamata sa matua, oqori o ira sa dau vakayagataka na nodra mona me cakacakataki ena nodra kila deivaki na veika vinaka kei na veika ca.

Na Ca Ni Sega Na Tubu

6. Me da biuta nai vakatekivu ni vakavuvuli ni bula va Karisito, me da toso ka tubu cake me matua ka taucoko sara, me da kakua ni tiko ga ena yavu ni veivutuni ena cakacaka sa yaco kina na mate kei na vakabauta na Kalou,

2. Nai vakavuvuli ni papitaiso, na veitabaki ena liga, na tucake tale mai na mate kei na veilewai levu.

3. Oqo, ena vakayacori ga kevaka sa vakatara na Kalou.

4. Sa na sega sara ni rawa vei ira sa vakararamataki oti, o ira sa tovolea oti nai solisoli vakalomalagi, o ira sa vakaitavi vata kei na Yalo Tabu.

5. O ira sa tovolea oti na vosa vinaka ni Kalou, kei na kaukauwa ni veiyabaki sa roro tiko mai,

6. Ka ra sa qai lutu tani; mera vakavou tale ena veivutuni, ni ra sa vakota tiko vakataki ira na Luve ni Kalou ka vakamaduataki Koya ena matana votu.

7. Na qele sa gunuva tiko na uca sa lako wasoma tiko kina, sa qai dau vakatubura na kau kakana sa yaga vei ira sa vakarautaki vei ira, era sa vakalouvinaakataki mai vua na Kalou;

8. Kevaka sa vakatubura mai na votona kei na veika ca, ena cati ka rulaki ka sa tuga me kama.

Na Navunavu E Vinaka Cake

9. Kemuni sa lomani, keimami sa nuidei ena vuku ni veika vinaka me baleti kemuni, ia na veika e lakovata na vakabulai e dina ga ni keimami vosa tiko vakaoqo.

10. Ni sa sega ni dau lasu na Kalou me guilecava na nomuni cakacaka, kei na nomuni dauoca ena loloma o ni sa dauvakaraitaka ki na Yacana, o ni sa dauveiqaravi yani vakakina ki vei ira na tamata ni Kalou, ka o ni sa daucakava tiko ga.

11. Keitou sa gadreva vei kemuni yadudua mo ni vakaraitaka tikoga na gugumatua ki na taucoko ni vakanuinui me yacova nai vakataotioti,

12. Mo ni kua ni malumalumu kina, ia mo ni vakamurimuri ira ga o ira sa nodra na veika sa yalataki ena vakabauta kei na dauvosota.

Nai Naki Tudei Ni Kalou E Tiko Vei Karisito

13. Ni sa cakava na Kalou na Nona yalayala vei Eparaama, baleta ni sa sega ni bubului vua e dua tale e levu cake mai vua, sa bubului ga vei Koya,

14. Sa tukuna kina, "Au na vakalouvinakataki iko ena kalouvinaka ka vakalewewuqataki iko ena lewe vuqa."

15. Ni sa vosota tiko vakalevu sara, sa qai rawata na vosa ni yalayala.

16. Na tamata sa bubului vei Koya sa levu cake vua, na bubului sai vakadei ni sa mai cava na veika era duidui kina.

17. Na Kalou sa nakita me vakaraitaka vakalevu sara ki vei ira na luve ni yalayala na dina ni Nona vosa ni sa vakadeitaka ena dua na bubului,

18. Ni rua na veika ena sega ni cala rawa, na Kalou e sega ni daulasu rawa, me dua kina na vanua kaukauwa me ravi kina, o ira sa dro ki nai vakaruru, me ra taura matua nai nuinui sa tu e matadra.

19. Nai nuinui oqo sa noda i kelekele, sa dina ka tudei, sa curu yani kina Nona i serau ena i lati e loma. Kelea kina na yalomu,

20. Sa curu oti kina o Jisu ena vukuda, sa liu oti vei keda, sa yaco kina me Bete Levu ka Sega ni mudu, me vaka nai tuvatuva nei Melikesateki.

Na Tui Ni Yalododonu

7. O Melikesateki oqo, na tui Salemi, na bete i Koya na Kalou Cecere Sara, sa sotavi Eparaama ni sa lesu tiko mai ena nona valuti ira na tui, ka sa qai vakalouvinakataki Eparaama.

2. O Eparaama talega sa solia vei Melikesateki nai katini ni ka kecega, ni sai balebale ni yacana na "Tui ni yalododonu," ka sa tui Salemi talega, se "Tui ni veivakacegui!"

3. Sa sega na tamana se tinana, sa sega talega na Nona kawa, sa sega ni tekivu na Nona bula sa sega talega ni cava na Nona bula, sa bula ga me vakataki Jisu na Luve ni Kalou ka sa tiko ga me bete ka sega ni mudu.

4. Mo ni raica mada na cecere ni tamata oqo, ni sa solia vua o Eparaama nai takini ni veika kecega.

5. Sa dina sara, vei ira na luvei Livai, ni sa nodra na cakacaka vakabete, sa nodra talega nai vakaro me ra taura nai katini mai vei ira na tamata me vaka nai vunau, oqori mai vei ira na tacina, e dina ni ra lako kece mai na toloi Eparaama;

6. Ia, o koya na nona kawa sa sega ni lako mai vei ira sa taura nai katini mai vei Eparaama, me vakalouvinakataki o ya sa nona na vosa ni yalayala oqo.

7. Na veika oqo sa sega ni rawa ni veibataki, se vakatititqataki, ni o koya sa lailai me vakalouvinakataki mai vei koya sa levu.

8. Eke na tamata vakalewe sa taura nai katini, mai kea sa taura o koya, o koya sa vakadinadinataki ni sa bula.

9. O Livai sa taura na i katini, sa sauma nai katini me vakayagataki kina o Eparaama me vaka sa tukuni,

10. Ni se tiko ga o koya ena toloi tamana ena gauna rau sa sota kina kei Melikesateki.

Gadrevi E Dua Na Matabete Vou

11. O koya oqo, kevaka sa yaco na bula vakataucokotaki ena vukudra na Livai ena cakacaka vakabete (mai vei ira, sa taura kina na tamata nai vunau), na veika sa gadrevi eke, o ya me dua na bete me vaka nai tuvatuva mai vei Melikesateki ka sega ni kacivi me vaka nai tuvatuva mai vei Eroni.

12. Sa veisau na cakacaka vakabete, ni sa yaga oqo, sa veisau talega nai vunau.

13. O koya sa tukuni tiko kina na veika oqo sa basika tale mai ena dua tale na yavusa, sa sega ni dua na tamata mai kea sa soli kina vua na cakacaka vaka bete me qarava nai cabocabo ni soro.

14. Sa i vakadinadina ni sa basika na Turaga, mai vei Juta, na yavusa sa sega ni tukuna kina o Mosese e dua na ka me baleta na cakacaka vakabete.

15. Oqo sa valadeitaka sara, me vakataki Melikesateki sa tubu cake mai kina e dua tale na bete,

16. Sa lako mai, sa sega ni vaka nai vunau ena i vakaro vakayago, sa vaka ga na kaukauwa ni dua na bula e sega ni cava rawa.

17. Sa tukuna kina o koya: "O iko na bete Sega ni mudu, me vaka nai tuvatuva nei Melikesateki."

18. Ena dua na yasana, sa yali kina nai vakaro makawa, baleta ni sa malumalumu ka sega ni tudei na kena tiko,

19. Ni vunau sa sega ni cakava rawa e dua na ka me taucoko; ena dua tale na yasana na kena kau mai nai nuinui e vinaka cake, o koya oqo e da sa toso voleka kina vua na Kalou.

Nona Cecere Na Bete Vou

20. Sa vakalevu sara ni sa sega ni bete o koya, kevaka sa sega ni vakatikori,

21. O ira kece sa bete oti era sa sega ni vakatikori, ia o koya sa vakatikori, ia o koya sa vakatikori mai

vei Koya sa tukuna yani vei Koya: “Sa bubului o Jiova, ka ena sega ni vakasuka, o iko na bete me sega ni mudu me vaka nai tuvatuva nei Melikesateki.”

22. Sa qai vakalevu sara, ni sai Jisu ga nai vakadei ni dua na veiyalayalati e vinaka cake.

23. Era a lewe levu na bete, baleta ni sa tarova na nodra cakacaka tikoga vakabete na mate.

24. Ia, o koya, baleta ni sa cakacaka vakabete tikoga ka sega ni mudu, sa sega ni veisau kina na Nona i tutu.

25. O koya oqo sa rawa kina Vua me vakabulai ira kecega sa lako mai vua na Kalou mai vei Koya, baleta ni sa bula tiko o koya ka sega ni mudu me cakava tiko kina na cakacaka ni veisorovaki.

26. Sa vinaka sara vei keda na Bete Levu oqo, ni sa ka tabu, sa sega ni dau veivakamavoataki, sa sega ni cala, sa wasei tani mai vei ira nai valavala ca, sa yaco me cecere cake mai na lomalagi;

27. Sa sega na ka e vinakata e veisiga, me vakataki ira na vei bete lelevu, me vakacabora nai soro ni nona i valavala ca mada e liu, qai muri me nodra na tamata, oqo sa cakava kece vakadua ga o koya ni sa vakacabori Koya ga vakai Koya.

28. Nai vunau sa digitaki ira na bete levu, na tamata sa malumalumu, ia na vosa ni veivakatikori sa lako mai nai vunau, sa digitaki na Luvena, o Koya sa taucoko sara me Sega ni mudu.

Na Veiqaravi Vou Vakabete

8. Oqo na usutu ni veika keitou sa tukuna tiko. Sa dua na noda Bete Levu, o koya sa dabe tiko ena liga i matau i Koya sa Cecere Sara ena yasana vakalomalagi, ena Nona i tikotiko vakaturaga,

2. Na Dauveiqaravi ena i tikotiko tabu ni vale ni soro dina, sa tara na Kalou ka sega ni tamata.

3. O ira na bete levu kece era sa digitaki me ra vakacabora na ka ni loloma kei nai soro talega. Sa dodonu kina me vakacabora o Koya oqo e dua na ka.

4. Kevaka sa tiko e vuravura o Koya, sa sega ni bete o Koya, ni ra sa tiko na bete mera vakacabora nai soro me vaka nai vunau;

5. O koya sa qarava nai yaloyalo ni veika vakalomalagi, me vaka sa vakasalataki kina vakalou o Mosese ni sa vakarau tara na vale vakaceveva. Ni sa tukuna, “Mo raica me caka na veika kecega me vaka na i tuvatuva sa vakaraitaki vei iko mai na ulunivanua.”

6. Oqo, sa rawata o Koya e dua na veiqaravi vinaka sara, ni sai Koya talega e lewa na veiqaravi ni veiyalayalati e vinaka cake, o koya sa vakatekivutaki ena yalayala e vinaka cake.

Na Veiyalayalati Vou

7. Kevaka sa sega ni cala nai matai ni veiyalayalati, ena sega ni yaga na kenai ka rua.

8. Ni sa kune tiko na cala vei ira, sa tukuna kina o Koya, “Sa lako tiko mai na siga sa tukuna na Turaga, Ni’u na cakava kina e dua na ka vou vei

ira na Isireli, na Juta talega,

9. Sa sega ni vaka na veiyalayalati Au a caka vata kei ira na nodra qase, ena Noqu a taura mai na ligadra ka kauti ira tani mai na vanua oijipita; baleta ni ra sa sega tiko ni muria na Noqu veiyalayalati. Au sa besetaki ira kina, sa tukuna o Jiova.

10. Oqo na veiyalayalati Au na cakava vei ira na vale ni Isireli, ni sa oti na veisiga oqo, sa tukuna o Jiova. Au na biuta na Noqu i vunau ki na nodra mona ka vola ki yalodra; ena yaco Me’u nodra Kalou ka mera Noqu tamata.

11. Ena sega e dua me vakavulica na wekana se na tacina me tukuna vaka oqo, “mo kila na Kalou,” ni ra na kilai Au kecega, o koya sa lailai sara kei koya sa cecere sara.

12. “Au na yalololoma ki na nodra tawadodonu kei na nodra i valavala ca kei na nodra caka ca kecega, Au na sega ni via nanuma tale.”

13. Ena veika oqo, sa tukuna kina o Koya, “Ena veiyalayalati vou” sa cakava kina o Koya na i matai ni veiyalayalati, me sa mai cava. Oqo, na veika sa mai cava ka sa qase mai sa vakarau me yali yani vakadua.

Na Vale Ni Soro Vakavuravura

9. Sa tiko nai matai ni veiyalayalati kei nai lesilesi ni veiqaravi vakayalo kei na valenisoro.

2. Sa vakarautaki e dua na vale vakaceveva nai matai ni yasana, sa tiko kina na i tutu ni cina, na teveli kei na madrai vakarautaki, sai koya oqo na tikina tabu;

3. Nai karua ni yasana, ena daku ni i lati sa yacana oqo, na “Tikina Tabu sara,”

4. Sa tiko eke nai cabocabo ni ka boi vinaka, na kato ni veiyalayalati e tiko kina na mana, na i titoko nei Eroni sa tubu mai, kei na vatu ni veiyalayalati;

5. Sa toka e delana na Jarupi vakaiukuuku sa vakaruruga yani nai dabedabe ni loloma ni Kalou. Na veika oqo keitou sa sega ni rawa ni vosa kina vakamatailalai sara.

Vakai yalayala Na Veiqaravi Vakayago

6. Ni sa vakarautaki na veika oqo, na bete sa dau lako ki na i matai ni wasewase me vakayacora na veiqaravi.

7. Ena i karua ni wasewase, sa dau lako duadua ga kina na Bete Levu vakayadua ena veiyabaki, kei na dra, sa vakacabora o koya ena vukuna kei ira talega na tamata ena vuku ni nodra i valavala ca, era sa vakayacora ena lecai ka;

8. Sa tukuna na Yalo Tabu ena ka oqo, ni sa gaunisala ki na Tikina Tabu Sara, e se bera ni vakaraitaki mai, kevaka e se tiko ga na vale vakaceveva.

9. Sa qai i yaloyalo ena gauna oqo, ena vuku ni solisoli loloma kei nai soro sa vakacabori sa sega ni rawa me vakataucokotaki koya sa vakacabora kevaka e raica na nona lewa e loma.

10. Ni oqo sa ka ga ni kakana, sa ka ga ni gunu, na veivakasavasavataki ena rai ga e vakayago, sa soli kina na kena i lesilesi me yacova na gauna ni veivakavou.

Na Vale Ni Soro Vakalomalagi

11. Na Karisito sa lako mai me vaka e dua na Bete Levu ni veika vivinaka ena lako tiko mai, kei na vale vakaceveceva e levu ka cecere cake sa sega ni tara ena liga, oqori sa sega ni ka ni vuravura oqo.

12. Sa sega ni dra ni me se dra ni luve ni bulumakau, ia, ena Nona dra ga sa curu kina ki na Tikina Tabu Sara, sa vakadua ena vukuda kecega ni sa rawata na veivakabulai e sega ni mudu.

13. Kevaka sa veivakasavasavataki me savasava kina na yago, na dra ni bulumakau, na dra ni me kei na dravusa ni bulumakau tagane oqori na kaburaki ni veika dukadukali,

14. Sa qai vakacava sara na kena kaburaki na dra i Jisu Karisito, o Koya ena vuku ni yalo e sega ni mudu, sa soli Koya kina vua na Kalou ni sa sega na tikina e ca, dou vakasavasavataki na nomudou lewa e loma mai na cakacaka sa mate ka qarava na Kalou bula?

15. Ena vuku ni ka oqo, sa yaco kina me i Taukei ni veiyalayalati vou, ena vuku ni Nona mate me ra vakabulai kina na caka cala mai na i matai ni veiyalayalati, me yaco kina o ira sa kacivi, me rawata na yalayala ni vakavotavotataki ena vei ka e sega ni mudu.

Sa Yaga Na Nona Mate Na Dau Ni Veisorovaki

16. Na vanua sa tiko kina na veiyalayalati, sa tiko talega kina na nona mate o koya sa yalayala.

17. Sa qai dina na veiyalayalati ni sa mate na tamata, ni sa sega na kena kaukauwa kevaka era sa bula tikoga na yalayala.

18. O koya oqo sa sega ni vakadeitaki nai matai ni veiyalayalati kevaka e sega na dra.

19. Ni o Mosese sa vakadewataka nai lesilesi kece vei ira na tamata me vaka nai vunau, sa taura kina na dra ni luve ni bulumakau kei na me, kei na wai, na vuti ni sipi lokaloka kei na Isopi, ka kaburaka ki nai vola ki vei ira talega na tamata.

20. Sa tukuna kina oqo na dra ni veiyalayalati, o koya sa vakarota vei kemuni na Kalou."

21. Sa vaka kina ni sa kaburaka na dra ena vale kei na kena yaya ni cakacaka kecega.

22. Me vaka nai vunau, sa voleka ni ka kecega sa boroi ena dra, ni sa sega ni vosoti nai valavala ca kevaka sa sega ni vakadavei yani na dra.

Na Cecere Ni Nona I Soro Na Karisito

23. Ni sa yaga nai yaloyalo ni veika vakalomalagi me vakasavasavataki oqo, ia na veika ga vakalomalagi vakataki koya kei nai soro e vinaka cake mai na kena oqo.

24. Ni sai Karisito sa sega ni curu ki na tikina tabu sara sa caka ena liga, o koya sa i vakatakarakara ga ni ka dina, ia, ki lomalagi sara ga, na gauna oqo me vakaraitaki o ya vua na Kalou ena vukuda;

25. E sega ena Nona soli Koya tikoga me vaka na bete levu sa dau curu ki na Tikina Tabu Sara ena veiyabaki ena nona dra tale e dua -

26. Me oca ka rarawa kina vakavuqa me vaka mai nai vakatekivu kei vuravura,ia, oqo, ena i cavacava ni gauna sa basika o Koya me kauta tani nai valavala ca, ni sa vakacabori Koya mei soro.

27. Ni sa lesi na tamata me mate, ni sa oti oqo na veilewai,

28. O Karisito sa soli me colata nai valavala ca ni lewe vuqa. Ki vei ira na gumatua ka nanamaki tiko ga Vua, ena basika mai vei ira ena i karua, ni gauna, sega ena vuku ni valavala ca, me vakabulai ira ga.

Sa Sega Ni Yaga Na Manumanu Me I Soro

10. Sa tiko ena i vunau nai yaloyalo ni veika vivinaka ena lako tiko mai, sa sega ni o koya dina na ka o ya, sa sega ni rawa ena i soro vata tiko ga, o koya sa dau vakacabori tikoga ena veiyabaki me vakataucokotaki ira sa vakacabora.

2. Me sa dau vakacabori tikoga nai soro? O ira sa vakasavasavataki sa sega ni dodonu me ra nanuma tiko ga nai valavala ca.

3. O ira sa vakacabora nai soro, sa tiko ga na vakananumi ni valavala ca ena veiyabaki.

4. Ni sa sega sara ni rawata na dra ni bulumakau kei na dra ni me, me kauta tani nai valavala ca.

Sa Vakataucokotaki Na Loma Ni Kalou Ena Mate I Karisito

5. Ni sa lako mai o Koya ki vuravura, sa tukuna o Koya: "nai soro kei nai madrali o ni sa sega ni vinakata, e dua na yago o ni sa vakaraitaka vei Au.

6. Nai soro kama kei nai madrali ni valavala ca o ni sa sega ni marauataka."

7. Au sa qai tukuna, "Raica Au sa lako mai, nai vola kece oqo sa volai me baleti Au, me'u cakava na ka o ni sa lewa na Kalou."

8. Sa tukuni e liu, "Nai soro kei na madrali ni soro kama kei nai madrali ni valavala ca o ni sa sega ni gadreva ka sega ni marautaka," ni ra sa vakacabori me vaka nai vunau,

9. Sa qai tukuna o Koya, "Raica, Au sa lako mai me'u vakayacora na Lomamuni na Kalou." Sa kauta laivi o Koya nai matai ka vakadeitaka nai karua.

10. Ena lewa o ya e da sa vakasavasavataki ena kena vakacabori vakadua na yagoi Jisu Karisito.

Na Mate I Karisito Sa Vakataucokotaka Na Veivakasavasavataki

11. Na bete kece, sa tucake tiko ena veisiga me vakacabora tiko nai soro, sa sega ni rawa ni kauta tani nai valavala ca.

12. Ia, o Koya oqo, ni sa vakacabora oti e dua nai soro ni valavala ca me vakaotia vakadua, sa qai dabe na liga i matau ni Kalou.

13. Mai na gauna o ya, e se wawa tikoga, me

yacova ni sai butubutu ni Yavana o ira na meca.

14. Ni sa dua ga nai soro, sa vakataucokotaki ira kina me sega ni mudu o ira kece sa vakasavasavataki tiko.

15. Sa vakadinadina talega kina vei keda na Yalo Tabu, ni sa dau tukuna,

16. Oqo na veiyalayalati Au na vakayacora vei ira ni sa oti na veisiga oqo, sa tukuna na Turaga: Au na vakatikora na Noqu Vunau kina yalodra, Au na vola ki na nodra mona,"

17. Sa vakuria tale o Koya,"na nodra i valavala ca kei na nodra caka cala kecega, Au na sega ni nanuma tale:

18. O koya oqo, ena vanua sa tiko kina nai sosomi ni veika oqo, sa sega ni gadrevi nai soro ni valavala ca.

Taura Matua Na Nomu Vakatumusa

19. O koya oqo na veiwekani, me da doudou ni curu kina Tikina Tabu sara ena vuku ni dra i Jisu,

20. Ena sala, sa vou ka bula, sa vakatara vei keda o Koya, ena i lati. Oqori na yagona,

21. Sa dua talega kina na kena Bete Levu ena Vale ni Kalou,

22. Me da qai toro voleka yani ena yalodina, ena veivakadeitaki ni vakabauta, ni sa kaburaki tani mai na yaloda na veika ca kei na yagoda sa savati ena wai savasava sara.

23. Me da taura matua sara na vakatusa ni veika eda sa nuitaka ka me kua talega ni yavala, baleta, ni o Koya sa yalataka sa dau dina tikotikoga.

24. Me da dau veinanumi vakaikeda ka vakatubura na nodra veilomani kei na cakacaka vinaka,

25. Me da kakua ni biuta na vakasoqoni vata, me vaka na nodra i valavala e so, me da veivakatataki cake ga, ka vakalevu ni da sa raica, ni sa toro voleka tiko mai na siga.

Bula Ena Na Vakabauta O Ira Na Yalododonu

26. Kevaka eda sa i valavala ca tale ni da sa kila oti nai vakavuvuli ni ka dina, sa qai sega tale nai soro ni valavala ca oqori.

27. Sa qai vo ga, na noda waraka ena rere levu, na veilewai kei cudru waqawaqa sa dau kani ira na talaidredre.

28. O koya sa cata nai vunau i Mosese, sa vakamatei ka sega tale ni lomani, ena i vakadinadina e rua se tolu.

29. Ena qai vakacava sara na ca ni totogi ena soli vei ira sa butuka sobu na Luve ni Kalou ena yavadra, ka vakatawayagataka na dra ni veiyalayalati sa vakasavasavataki ira oti ka beca ena matana votu na Yalo ni loloma?

30. Ni, Oi keda, eda sa kilai Koya sa dau tukuna tiko," sa noqu na veisausaumi vakadodonu, Au na sauma Oi Au, sa tukuna na Turaga, Vakaru tale, Na Turaga ena lewai ira na Nona tamata."

31. Sa ka rerevaki sara me da lutu ki na liga ni Kalou bula.

32. Dou vakananuma mada na nomudou veisiga

e liu, dou a vakararamataki kina, dou sa vosota ga na dredre e veivakararawataki,

33. dou sa vakavotoki, dou sa vakalialiai ka vakararawataki, dou sa vosota tiko ga ni dou sa tiko vata kei ira talega sa caka tiko vei ira oqori.

34. Dou sa lomani au ena noqu vesuki tu, ena reki dou sa ciqoma na vakacacani ni nomudou i yaya, ni dou sa kila sa tiko e so na veika vivinaka sara, na veika sa tudei, sa tiko mai lomalagi me nomudou.

35. Dou kua ni viritaka laivi na nomudou tudei, sa levu dina na kena i sau.

36. Sa yaga veikemudou na vosota vakadede ni dou sa cakava oti na lewa ni Kalou, dou na rawata na ka sa yalataki.

37. Io, vakalailai mada, o Koya sa lako tiko mai, ena lako dina mai ka na sega ni berabera.

38. Oqo, o ira sa vakadonui era na bula ena vakabauta;

39. Ia, oi keda sa sega ni vakataki ira sa lesu tale yani, meda sa vakataki ira ga sa vakabauta tiko me vakabulai na yalo.

Ena Vakabauta Eda Sa Kila Kina

11. Na vakabauta sa vakarairaitaki kina na veika eda sa nuitaka tiko, sa vakadinadinataka na veika sa sega ni kunei.

2. Na vakabauta era sa rawata kina na rogorogo vinaka o ira na qase.

3. Ena vakabauta eda sa kila kina ni sa buli na vuravura ena Vosa ni Kalou, na veika sa kune tu oqo, sa sega ni buli mai na veika sa tu oti.

Na Vakabauta Ena Kida Ni Veigauna

4. Ena vakabauta sa vakacabora kina o Epeli nai soro e vinaka vakalevu sara mai nai soro nei Keni, oqo sa rawata kina o Epeli nai vakadinadina ni sa yalododonu, sa dau tukuna tiko na Kalou na nona i solisoli; e dina ga sa mate o Epeli, ia e se vosa tikoga na veika e cakava.

5. Ena vakabauta "sa kau bulabula yani kina oinoke ka sa sega ni raica na mate, sa sega ni laukune o koya baleta ni sa kauti koya na Kalou," ni se bera ni kau yani, sa tu ga vua nai vakadinadina ni sa vinakati koya na Kalou.

6. Kevaka sa sega na vakabauta, sa sega ni rawa vua e dua me vakaloma-vinakataka na Kalou. O koya sa via lako mai vua na Kalou, e dodonu me vakabauta ni sai Koya ga, sa dau saumi ira talega sa dau vakasaqara vakagumatua na Kalou.

7. Ena vakabauta o Noa, ni sa vakasalataki koya oti na Kalou, ena veika sa sega tiko ni yaco, sa toso ena rerevaka na Kalou, sa vakarautaka na waqa me ra bula kina na nona vuvale, sa qai vunauca kina na vuravura, sa qai yaco mei taukei ni yalododonu me vaka ga na vakabauta.

Eparama Na Tamata Yalodina

8. Ena vakabauta, o Eparama, sa talairawarawa, ni sa kacivi me lako ki na vanua e a qai nona i

votavota e muri. Sa lako ga o Koya, e dina ga ni sa sega ni kila na vanua ko ya.

9. Ena vakabauta, sa lako ki na vanua sa yalataki, na vanua sa vulagi vua, sa tiko ga ena valelaca vata kei Aisale kei Jekope, oi rau na kena kawa ni vosa ni yalayala;

10. Ni sa waraka tiko o koya e dua na koro levu sa vakayavu, sa tara ka cakava na Kalou.

11. Ena vakabauta, o Sera vakataki koya sa rawata na kaukauwa me kunekunetaki na kawa, sa vakasucuma na gone ni sa sivia na gauna me kunekunetaki kina e dua baleta o Sera sa vakadinati Koya sa yalataka oti.

12. O koya oqo, mai vua ga e dua na tagane, sa vinaka ga me vaka e dua sa mate, era sa qai sucu mai vua na lewe vuqa me vaka na kalokalo ni lomalagi, sa sega ni wili rawa, e vaka na veinuku ni matasawa.

Nai Nuinui Vakalomalagi

13. Era sa mate kece oqo ena vakabauta ni se bera ni ra taura na vosa ni yalayala, ia era sa raica vakayawa tiko ga yani ka sa vakadeitaki vei ira, ka ra sa taura matua, era sa vakatusa voli ena vuravura oqo.

14. O ira sa cavuta tiko na veika oqo, era sa tukuna tiko ga vakamatata ni ra sa vakasaqara tiko e dua tale na vanua.

15. Sa dina sara, kevaka era sa vakananuma tiko ga na vanua era sa lako tani mai kina, sa na tiko vei ira e so na galala me ra lesu take kina.

16. Oqo, era sa gadreva e dua na vanua e vinaka cake, na vanua vakalomalagi. Sa sega ni madua kina na Kalou, me kacivi me nodra Kalou, ni sa vakarautaka tiko o Koya e dua na koro levu me nodra.

Na Nodra Vakabauta Na Qase(Patereaki)

17. Ena vakabauta, o Eparama ni sa vakatovolei, sa soli Aisake, o koya ni sa rawata na yalayala, sa vakacabora na luvena tagane e duabau ga,

18. O koya sa tukuni kina, mai vei Aisake ena tubu mai kina na nomu kawa;

19. sa kilai kina ni na vakatubura cake na Kalou, io, kevaka mada ga sa mate, sa tauri koya talega ena vakasama ni dua nai vakaraitaki.

20. Ena vakabauta, o Aisake sa vosa vakalouvinakataki Jekope kei Iso ena vuku ni veika sa lako tiko mai.

21. Ena vakabauta, o Jekope ni sa mate tiko, sa vakalouvinakataki iratou na luvei Joseva, ka lotu ni sa taura matua tiko ena nona i titoko.

22. Ena vakabauta o Joseva, ni sa mate tiko, sa tukuna rawa na nodra sa na lako tiko na Isireli ka sa solia rawa tiko na i vakasala me baleta na nona sui.

Na Vakabauta I Mosese

23. Ena vakabauta ni sa sucu o Mosese sa vunitaki me tolu na vula vei na nona i tubutubu, baleta ni rau sa raica ni gone rairai totoka; ni rau sa sega ni

rerevaka nai vakaro ni tui.

24. Ena vakabauta, o Mosese ni sa matua mai, sa besetaka ni cavuti vua me luvena na luvei Fero yalewa,

25. sa digitaki me vosota na rarawa vata kei ira na tamata ni Kalou, mai na nona via marautaka na veika ni valavala ca ni vuravura,

26. sa kila na veivakacacani ena vuku i Karisito sai yau levu ka lailai nai yau kece mai Ijipita, oqori na kena i sau sa raica tiko o koya.

27. Ena vakabauta, sa biuti Ijipita kina o koya, sa sega ni rerevaka na nona cudru waqawaqa na tui; ni sa dei tikoga na nona raici Koya sa sega ni laurai.

28. Ena vakabauta, sa maroroya na lako sivia kei na kureitaki ni dra, de qai tarai ira o Koya sa dau vakamatei ira na ulumatua.

29. Ena vakabauta, era sa lako curuma kina na wasawasa damudamu me vaka na vanua mamaca, ia ni ra sa lakova yani na kai Ijipita, era sa luvu ga.

Ena Vakabauta Era Sa Rawata

30. Ena vakabauta sa kabasu kina na bai kei Jeriko ni sa oti e vitu na siga na kena lako wavokiti.

31. Ena vakabauta, o Reapi na yalewa dautagane sa sega ni rusa vata kei ira sa sega ni vakabauta, ni sa ciqomi rau na yamata ena marau.

32. Na cava tale me'u tukuna? Ena sega na gauna kevaka au sa tukuni Kitione kei Beraki kei Samisoni, kei Jevica, o Tevita talega kei Samuela ke ira na parofita:

33. O ira oqo, ena vakabauta era sa vakamalumulumutaka na veimatani, era sa cakacaka vakadodonu, era sa rawata na veika sa yalataki, era sa sogota na gusu ni laioni,

34. era sa bokoca na katakata ni bukawaqa, era sa qaqa mai na yame ni seleiwau, era sa qaqa mai na malumalumu, era sa yatedei ena i valu, era sa vukici ira na meca me ra veidrovaki.

35. O ira na yalewa era sa taura lesu mai na mate ni ra sa vakabulai tale, eso era sa vakararawataki, era sa sega ni vinakata me ra sereki me ra rawata kina na veika e vinaka cake, o ya na tucake tale mai na mate.

36. O ira tale e so era sa vakacacani, era sa vakalolomataki, io, era sa vesuki ena senicodo.

37. Era sa vakaviriki, ena vatu, era sa varoti rua ena i varo, era sa temaki vakalevu, era sa vakamatei vakadua ena i sele. Era sa veilakoyaki voli ena kuli ni sipi kei na kuli ni me, era sa biu ka guilecavi tu ka vakalolomataki vakaca sara –

38. sa sega ni yaga vei ira o vuravura, Era sa dauveilakoyaki voli ena veivanua dravuisiga ena veiulunivanua ena veiqara vatu walega.

39. Ena veika kecega oqo, ni ra sa rawata na veitukuniyalo vinaka ena vuku ni vakabauta, era se bera ga ni rawata na vosa ni yalayala.

40. Na Kalou sa vakarautaka e dua na ka e vinaka cake vei keda, me da vakataucokotaki vata, me kua ni o ira duadua ga.

Na Vakabauta E Cicivi Vakana Cere

12. O koya oqo, oi keda talega, ni ra sa vakavolivoliti keda o ira na lewe vuqa, sai vakadinadina, me da sa biuta sara na veika e dauveivakataotaki kei nai valavala ca e dauveicoriti, me da ciciva sara na cere sa tu e matada ka me da ciciva na cere oqo ena vosota, 2. me da vakaraici Jisu tikoga, o koya sa tekivuna ka na tinia talega na noda vakabauta, o Jisu ena vuku ni reki sa tu e matana, sa vosota na kauveilatai, na veivakamaduatiki, ka sa la'ki dabe tiko oqo ena liga i matau ni Kalou ena Nona i tikotiko vakaturaga.

Na Veivakadodonutaki Ni Kalou

3. Me da vakaraici Jisu mada, ni sa vosota na nodra veivakacacani nai valavala ca vei Koya, de na qai tubu na yalolailai ena lomamuni.
 4. Ni kemuni se bera tiko ni vakatovolei me yacova na vakadavei ni dra ena nomuni veivala tiko kei nai valavala ca.
 5. O ni sa guilecava talega na veivosa ni veibolei me vaka ki vei ira na gone:
 "Na Luvequ mo kua ni beca ni sa vunauici iko o Jiova, se mo ni yalolailai ni o ni sa vakavulici mai Vua;
 6. Ni sa lomana e dua o Jiova ena vakavulica ka sa dau vakadodonutaki ira na gone me ra vinaka kina.
 7. Kevaka o sa vosota na Nona veivakavulici, sa cakacaka vei iko na Kalou me vaka vei ira na luvena; sa gone vakacava oqori kevaka o sa sega ni vakadodonutaki mai vua na tamamuni?
 8. Kevaka o ni sa sega ni vakadodonutaki, ni dodonu me vaka kece vei kemuni kecega, o ni sa gone ni sala ka sega ni loma ni vale.
 9. Eda sa vakatamani kece, ka da sa dau vakadodonutaki, eda sa dokai ira kina vakalevu. Sa sega beka ni dodonu me da sa dau tu vakarau ena noda vakarorogo vua na Tama ni yaloda me da bula kina?
 10. Eda sa dauvakavulici me vinaka kina vei ira sa vakavulici keda, ia o Jisu, me vinaka kina vei keda, me rawa ni da i taukei ni Nona yalosavasava.
 11. Sa sega na veivakadodonutaki e ka ni reki ni sa dau caka, sa ka mosi sara, ia, ni sa oti oqori sa vakabasikata na vua ni veivakacegui ni yalododonu vei ira sa dau vakavulici kina.

Vakavouia Na Gacagaca Ni Bula Vakayalo

12. Mo ni qai vakaukauwataka na ligamuni kei na yavamuni sa wadamele,
 13. Ka vakadodonutaka na sala ki na yavamuni, me yaco kina na veika sa damele me kua ni lutu sara, me vakabulai ga.
 14. Vakasaqara na veivakacegui vei ira na tamata kecega kei na yalosavasava, kevaka sa sega na veika oqo, ena sega ni dua e raica rawa na Kalou;
 15. Me rai tiko vakadodonu na tamata, de dua e

bale mai na loloma ni Kalou, de dua talega e kabiti koya na waka tu ni yaloca sa vakasucuma mai na leqa ka sa veivakacalai dina;

16. de dua talega na dauveirawai kei koya sa rawai me vakataki Iso, sa volitaka na nona i tutu ena dua na tiki ni madrai ga.

17. O ni sa kila vinaka, ni sa oti oqo sa qai, vinakata me vakalouvinakataki, sa qai sega ni rawata, ni sa sega ni rawa me veivutunitaka, e dina ga ni vakasaqara matua sara, ni sa drodro vakalevu na wai ni matana.

Ira Na Wekada Vakalomagi

18. Ni kemuni sa sega ni lako mai ki na ulunivanua sa tarai ka vakamai ena bukawaqa, ena loaloa ca sara kei na butobuto

19. kei na rorogo ni davui kei na rorogo ni vosa, ni o ira sa rogoca, era sa kerea me ra kua tale ni rogoca na kena tukuni tale vei ira na veivosa oqori.

20. Ni ra sa sega ni vosota rawa na veika sa vakaroti, "Kevaka mada ga sa vakalevu me vaka e dua na manumanu ni veikau sa tara na ulunivanua, ena lauviri ena vatu se me laucoka ena moto."

21. Sa rui rerevaki na kenai rairai sa tukuna kina o Mosese "Au sa rui rerevakalevu ka au sa sautaninini sara."

22. Oqo o ni sa lako mai ki na ulunivanua o Saioni ki na Nona koro na Kalou bula, na Jerusalem vakalomalagi, ki na nodra i soqosoqo na agilosu e sega ni wili rawa,

23. ki nai soqosoqo levu ni soqosoqo lotu ni ulumatua, o ira sa volai na yacadra mai lomalagi, ki vua na Kalou na Turaga ni lewa levu, ki na yalodra na tamata sa vakadonui era sa vakataucokotaki.

24. ki vei Jisu na dauveisorovaki ni veiyalayalati vou, kei na dra sa dau kureitaki, sa tukuna na veikavivivakataki mai na kena vei Epeli.

Rogoca Na Domo Vakalomalagi

25. Mo ni raica, mo ni kua ni bese vei Koya sa vosa, kevaka sa sega ni dua sa dro rawa vei Koya ni sa vosa ni se tiko e vuravura, eda na qai dro vakacava kevaka ena sa vuki tani mai Vua sa vosa tiko mai lomalagi,

26. na domona sa yavalati na vuravura; oqo sa yalayala kina Koya ka tukuna, vakadua tale, au na sega ni vakayavalati vuravura ga, o lomalagi talega.

27. Sa vakaoqo, "Vaka dua tale," sa tukuna na kau tani ni veika sa yavalati oti, me vaka na veika sa oti, me tudei kina na veika sa sega ni yavalati rawa.

28. O koya oqo, ni da sa rawata na matanitu sa sega ni yavalati rawa, me tiko vei keda na yalololoma, me da qarava kina na Kalou vakavinaka ena vakarokoroko kei na rerevaka na Kalou.

29. Na noda Kalou sa bukawaqa caucaudre.

Otioti Ni Vakasala Vinaka

- 13.** Me ia tikoga na veilomani vakaveitacini
2. Kakua ni guilecava na vakamarautaki ira na vulagi, ni cakava oqo, e so era sa dau vakacegui ira na agilosu, ni ra sega tu ni kila.
  3. Dau nanumi ira na kaivesu me vaka sara ga dou sa vesuki vata tu; kei ira sa vakamavoataki, ni Oi kemudou kei ira o ni sa yago e duabau.
  4. Sa ka vakarokorokotaki na bula vakawati vei keda kecega, kei nai davodavo e sega ni vakadukadukalitaki; na Kalou, ena lewai ira vakadodonu na dauyalewa kei na dauveibutakoci.
  5. Me kua ni kocokoco na nomudou i valavala, mo dou yalovinaka ga ena veika sa tu vei kemudou. Ni sa tukuna oti o Koya, "Au na sega ni biuti kemudou se weletaki kemudou."
  6. Sa rawa kina vei keda meda tukuna; "sa noqu i vukevuke na Kalou, Au na sega ni rerevaka na cava ena rawa ni cakava vei au na tamata?"

Otioti Ni Vakasala Vakalotu

7. Mo ni nanumi ira sa liutaki kemuni, era sa vakavulici kemuni ka vunautaka vei kemuni na vosa ni Kalou, vakamuria na nodra vakabauta ni kemuni sa raica matua na nodra i valavala.
8. O Jisu sa sega ni veisau rawa, mai na veisiga sa oti, e daidai kei na veisiga ni mataka.
9. Mo ni qarauna, mo ni kakua ni kau vakatani, ena vuku ni vakavuvuli vou e vuqa. Sa vinaka mo ni vakadeitaki tikoga ena loloma ka sega ena kakana, ni sa sega ni yaga vei ira sa dau cakava tiko.
10. Sa dua tiko na noda i cabocabo ni soro, o ira mada ga sa veiqaravi ena vale ni soro sa sega ni dodonu mera kana kina.
11. Na yago ni manumanu sa kau mai na kena dra ki na vale ni soro mai vua na bete levu, sa vakamai mai na taudaku ni bai.
12. Sa vakatalega kina o Jisu, me rawa ni vakasavasavataki ira kina na tamata ena Nona dra, ni sa vakararawataki ena taudaku ni bai.
13. O koya oqo me da lako sara yani Vua ki na taudaku ni tikotiko, ni da sa colata tiko na Nona cudruvi.

14. Ni sa sega ni dua na noda koro ni vakai tikotiko eke, eda sa vakasaqara tikoga e dua sa lako tiko mai.

15. O koya oqo, ena Vukuna, me da sa vakacabora tikotiko ga ena vukuna nai soro ni vakacerecerea na Kalou. Oqori na vua ni tebenigusuda sa vakavinavinaka tikoga Vua.
16. Me kua ni guilecavi na caka vinaka kei na veiwasei ena ka sa tu vei keda, ni soro sa vakaoqo sa rui loma vinaka kina na Kalou.
17. Mo ni talairawarawa vei ira sa liutaki kemuni, mo ni vakarorogo vei ira ni ra sa dau yadrava tiko na yalomuni, me vaka, ni ra na soli tukutuku kina vua na Kalou. Me ra cakava sara ena reki ka me kua ena rarawa, ni sa sega ni yaga vei kemuni oqo.

Gadrevi Na Masu

18. Mo ni masulaki keitou vakalevu, ni keitou sa doudou, ka sa galala na neitou lewa e loma, ena veika kecega keitou sa via bula ga vakavinaka.
19. Au sa kerei kemuni vakabibi sara mo ni vakayacora oqo, me keitou vakatikori lesu kina veikemuni ena kena gauna totolo sara.

Veitataunaki, Veivakasalataki, Vakanuinui Vinaka

20. Na Kalou ni veivakacegui, o Koya sa vakaturi Jisu cake tale mai na mate, nai Vakatawa levu ni sipi, ena dra ni veiyalayalati ka sega ni mudu,
21. Me vakataucokotaki kemuni ena cakacaka vinaka kecega na veika sa vinaka e matana, ena vuku i Jisu Karisito, o Koya sa Nona na lagilagi kei nai ukuuku, me sega ni mudu, Emeni.
22. Au sa vakamasuti kemuni, na veiwekani me noda vata na vosa ni veivakatataki cake, au sa vola vei kemuni ena vosa e vica ga.
23. Mo ni kila, ni o Timoci na tacida sa sereki, keirau na lako yani veikemuni kevaka sa lako mai vakatotolo.
24. Mo ni kauwaitaki ira sa liutaki kemuni, kei ira kece sa vakabauta. Era sa vakabula tiko yani o ira mai Itali.
25. Na loloma rairai vinaka ni Kalou, me sa tiko vakayadua kei kemuni. EMENI.

NAI VOLA I JEMESA

Veikidavaki Kei Na Vakabula Ki Na Yavusa E Tinikarua

1. Oi au o Jemesa, na i Talatala ni Kalou kei na Turaga o Jisu Karisito. Ki na yavusa e tinikarua e ra sa dui veiseyaki tu: Ni sa bula vinaka.

Na Kena Yaga Na Veivakatovolei

2. Oi kemudou na wekaqu, dou nanuma me ka ni reki sara ni dou sa lutu ki na ka e vuqa sa dauveivakatovolei,
3. Mo dou kila kina, ni sa dauvakatubura na dauvosota na vakatovolei ni nomudou vakabauta.
4. Ia me tini vinaka na cakacaka ni dauvosota, mo dou vinaka taucoko sara, me kakua ni dua na ka me vakayali vei kemudou.
5. Kevaka sa lailai na vuku vua e dua vei kemudou, me kerea Vua na Kalou, o Koya sa solia vakalevu kivei ira kecega na tamata, a sa sega ni dauveivakadirideini, e na solia ga vua o Koya.
6. Ia me kerekere e na vakabauta, ka me kakua ni vakatitiqa, o koya e vakatitiqa sa vaka na ua ni waitui sa veicaginayaki e na cagi kecega.
7. Me kakua sara ni nanuma na tamata o ya ni na rawata e dua na ka mai Vua na Turaga;
8. O koya na tamata lomalomarua, sa yamekemeke na nona i valavala kecega.

Na Rai Baleta Na Vutuniyau Kei Na Dravudravua

9. Me reki na tamata dravudravua e na nona laveti cake:
10. Ia o koya e vutuniyau e na nona vakamaduatiki, e na takali ga o Koya me vaka na se ni co.
11. Ni sa cabe cake na siga kei na cagi katakata sa vakaraqosataka sara na co, a sa mira na sena, a sa takali na kena rairai vinaka. E na takali yani vaka kina na tamata vutuniyau e na nona i valavala.

Lomana Tikoga Na Kalou Ni O Sa Vakatoovolei

12. Sa kalouvinaka na tamata sa vosota ni sa vakatovolei; e na gauna sa vakatovolei oti kina, e na rawata na i sala ni bula o koya sa yalataka na Turaga kivei ira sa lomani koya.
13. Ni sa vakatovolei tiko e dua, me kakua ni tukuna, sa "Dauveretaki au na Kalou" e sega ni veretaka na Kalou na vuni ca, a sa sega ni dauveretaka e dua na tamata na Kalou.
14. Sa dauveretaki na tamata yadua, ni sa vakaleqai koya ga na nona garogaro ca ka vu ni nona leqa.
15. Na garogaro ni sa kunekunetaki, sa vakasucuma nai valavala ca, ni sa tubu me taucoko nai valavala ca, sa kauta mai na mate.
16. Dou kakua ni vakacalai, oi kemudou na wekaqu lomani.

17. Sa lako mai cake na i solisoli vinaka kecega kei na i solisoli e yaga sara vei keda, a sa lako sobu mai vei Koya na Tama ni rarama, ka sa sega Vua na veivukiyaki, se i yaloyalo ni veigoleyaki.

18. E na Nona lewa sa vakatuburi keda kina o Koya ena vosa ni dina, me da vaka na i sevu ni veika sa bulia o Koya.

Tuvaki Ni Bula E Gadrevi Ni O Sa Vakatoovolei

19. O koya oqo, oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou totolo ni vakarorogo mo dou berabera ga ni vosa, mo dou berabera talega ni cudru:
20. Baleta na cudru ni tamata ena sega ni vakatubura na yalododonu ni Kalou.

Meda Bulataka-Kakua Ni Rogoca Walega

21. O koya oqo mo dou qai biuta na ka ca kei na veika vakasisila, ka vakabauta e na yalomalumalumu na vosa sa tei e na lomamudou, o koya sa vakabula talega na yalomudou.
22. Ia dou muria na vosa, ka kakua ni rogoca walega ka vakaisini kemudou kina vakai kemudou.
23. Ia kevaka e dua sa rogoca walega na vosa ka sega ni muria, sa tautauvata kei na tamata sa la'ki ilovi koya e na iloilo;
24. Ni sa la'ki ilovi koya ka sa qai lako tani, a sa guilecava tale vakasauri se sa vakaevai na i rairai dina ni matana.
25. Ia o koya e raica na i vunau dina ni veisereki ka bula kina, sa sega ni daurogoca ka qai guilecava, sa vakayacora talega na cakacaka e na vakalouvinakataki koya kina.
26. Kevaka e dua vei kemudou sa nanuma sa lotu dina, ka sega ni tarova rawa na yamena, sa dauvakaisina na yalona, sa ka walega na nona lotu na tamata oqo.
27. Na lotu savasava ka sega ni cala e na mata ni Kalou o Tamada sa vaka oqo, me sa dauraici ira na luveniyali kei ira na yada, ni ra sa rarawa. Me sa qarauni koya talega me kakua ni tauvi koya e dua na duka vakavuravura.

Qarauna Na Veitovaki Vakatomata

- 2.** Oi kemudou na wekaqu, dou kakua ni taura vata na digitiki ira na tamata, kei na vakabauti Jisu Karisito, na noda Turaga sa vakaiukuukutaki.
2. Kevaka sa curuma mai na nomudou valenilotu e dua na tamata sa vakamama koula, ka vakaisulu e na i sulu vakaiukuuku, a sa curu talega mai e dua na tamata dravudravua e na i sulu ca,
3. Dou qai vakarokorokotaki koya sa vakaisulu e na i sulu vakaiukuuku, "ka tukuna vua mo laki tiko e na yasana dokai oqo," dou qai tukuna vua na tamata dravudravua, "mo laki tu sara ki kea",

“Se mai dabe tiko e ruku ni tutu ni yavaqu.”

4. Do sa sega beka ni kaburaka tiko na veivakaduiduitaki ena kemudou maliwa, ka sa daulewa ena vakanananu ca?
5. Dou rogoca, oi kemudou na wekaqu lomani, sa sega beka ni digitaki ira na Kalou e ra sa dravudravua e na ka vakavuravura, me ra vutuniyau e na vakabauta, me ra taukena talega na matanitu sa yalataka o Koya vei ira sa lomani Koya?
6. Ia dou sa beca na tamata dravudravua, e ra sa sega beka ni vakasaurarataki kemudou o ira na vutuniyau, ka yarataki kemudou kina vale ni veilewai?
7. E ra na sega beka ni vosavakacacataka na yaca dokai dou sa vakatokai kina?
8. Kevaka dou sa muria sara na i Vunau vakaturaga me vaka na i Vola Tabu, mo lomana na kai nomu me vakataki iko, dou na qai cakavinaka;
9. Kevaka dou sa digitaki ira na tamata, dou sa qai valavala ca, ka dou sa beitaka ena i vunau ni dou sa tamata i valavala ca.
10. O koya sa muria na i Vunau taucoko, ka sa cala ga e na dua na tikina, sa beitaki me vaka sa talaidredre ki nai Vunau taucoko.
11. Ni sa tukuna vaka oqo, kakua ni dauyalewa, sa tukuna talega, kakua ni laba. Kevaka o sa sega ni dauyalewa, ia o sa laba tikoga o sa qai talaidredre ki nai Vunau.
12. Dou vosa vakakina ka bula vakakina, me vakataki ira e ra na lewai me vaka na i vakaro e na i Vunau ni veisereki.
13. Na veilewai e sega kina na loloma vua e sega ni bulataka na loloma. Na loloma e qaqa e na veilewai.

Na Vakabauta Ke Segi Ni Cakacakataki E Mate

14. E na yaga vakacava, oi kemudou na wekaqu kevaka sa tukuna e dua ni tu vua na vakabauta qai sega vua na cakacaka? E na vakabulai koya beka na vakabauta?
15. Kevaka sa dua na wekada yalewa se tagane sa sega na nona i sulu, ka sega tale na kena e na veisiga,
16. Ka dua vei kemudou me tukuna vei ira, dou lako e na vakacegu dou la'ki vakaisulu ka kana me mamau; ka dou sega ni solia e dua na ka me yaga kina nodra bula, a cava na betena vei kemudou?
17. Sa vakatalega kina na vakabauta kevaka sa sega ni tu vata kei na cakacaka, sa mate ga, ni sa tu duadua ga.
18. E na tukuna beka e dua, “Sa tu ga vei iko na vakabauta, sa tu ga vei au na cakacaka.” Mo vakatakila mai vei au na nomu vakabauta e sega kina na nomu cakacaka, au na vakatakila vei iko na noqu vakabauta e na noqu cakacaka.
19. O sa vakabauta ni dua tiko na Kalou. O sa caka vinaka. O ira talega na tevoru era vakabauta – ka sautanini!
20. O sa via kila beka o iko na tamata lialia, ni sa mate ga na vakabauta ke sa sega na cakacaka?

21. E sega beka ni vakadonui o Eparama na tamada e na vuku ni cakacaka, ni sa vakacabora na luvana o Aisake e dela ni cabocabo ni soro?
22. O sa raica ni sa veivuke na vakabauta kei na cakacaka, a sa taucoko sara mai na vakabauta e na vuku ni cakacaka?
23. A sa vakayacori kina na i Vola Tabu ka vaka, sa vakabauta na Kalou o Eparama a sa wili vua me i valavala dodonu, a sa vakatokai me i tokani ni Kalou.
24. Dou sa qai raica ni sa vakadonui na tamata e na vuku ni cakacaka, a sa sega ga e na vuku ni vakabauta duadua ga.
25. Sa vakatalega kina o Reapi na yalewa ka dautagane, sa sega li ni vakadonui e na vuku ni cakacaka ni sa vakacegui rau na i talaki, ka qai vakatalai rau yani e na dua tani tale na sala?
26. Me vaka ni sa mate na yago ke sa takali na yalo, sa mate vakakina na vakabauta ni sa sega na cakacaka.

Na Yame Segi Ni Vakamanoataki

- 3.** Oi kemudou na wekaqu, me kakua ni lewe levu vei kemudou me dau vakavuvuli, ni da sa kila sa bibi cake kina na keda i totogi.
2. Ni da sa cala kecega e na ka e vuqa. Kevaka sa sega ni cala e dua e na vosa, sa tamata uasivi sara o koya, a sa rawarawa vua me tarova na yagona taucoko.
3. Raica kevaka e da sa vakacuruma na kedra i tarovi na ose ki na gusudra, me ra talairawarawa kina vei keda, e da sa qai saumaka na yagotra taucoko.
4. Raica talega na waqa, ni sa ka levu vakaidina, a sa savu yani e na cagi kaukauwa, ia sa saumaki ga e na i uli lailai sara, ki na yasana sa vinakata o koya sa taura tiko na i uli.
5. Sa vakatalega kina na yameda ni sa tikida lailai ga, a sa vosa vakaviavialevu. Raica sa vakacaudreva na buka waqa levu e dua ga na tiki ni buka lailai!
6. Sa bukawaqa na yameda, sa vuravura ni ca. Na yameda sa tiki ni yagoda, sa rawa ni vakacacana na yagoda taucoko, sa rawa ni vakama na noda i tosotoso; sa veivakamai vaka oqori o Eli.
7. Na veimanumanu yava i va kecega kei na manumanu vuka, manumanu sa qasi voli kei na ika ni wasa liwa, a sa vakamanoataki ira tu ga o ira na tamata.
8. Ia e sega ni dua na tamata sa vakamanoataka rawa na yamena. Ni sa sinai e na ca ka sinai talega e na ka e dauveivakamatei.
9. E da vakavinavinakataka kina na noda Turaga ka Tamada, ka da rukaki ira talega kina na tamata, e ra sa buli me tautauvata kei na Kalou.
10. E dua ga na gusu sa lako tiko mai kina na vosa vinaka kei na vosa ca. Oi kemudou na wekaqu sa sega ni vinaka na veika vaka oqo.
11. E dua beka na mata ni wai me drodro mai kina na wai vinaka kei na wai ca?

12. Oi kemudou na wekaqu, e dua beka na vuni lolo sa vuataka rawa na olive? Se dua li na vaini, na lolo? Sa vaka kina e dua na mata ni wai e tovure mai kina na waitui kei na wai dranu talega, e na sega ni rawa ni vaka kina.

Vuku Vakalomalagi Kei Na Vuku Vakatevoro

13. O cei vei kemudou sa vuku ka yalomatua? Me vakatakila e na i valavala vinaka na nona cakacaka e na vuku sa yalomalua.

14. Ia kevaka sa tu e na lomamudou na dauvuvu kei na dauveiba, dou kakua ni vakalevulevui kemudou, se cakitaka na i vakavuvuli dina.

15. A vuku vaka o ya sa sega ni lako mai cake, sa vakavuravura ga, sa vakayalomakawa ka vakatevoro.

16. Kevaka sa tu na vuvu kei na veiba, sa tu kina na veisei kei na cakacaka kecega e ca.

17. Ia na vuku mai cake sa savasava sara, e muri sa dau ia na veivakacegui ka yalomalua, sa vakamasuti rawarawa, sa sinai e na loloma kei na vua vinaka, sa sega ni digitaki ira vakatani na tamata, se dauveivakaisini.

18. Na vua ni valavala dodonu sa kaburaki e na vakacegu vei ira na dauveivakacegui.

Na Dokadoka E Vakavuna Na Veileti

4. Sa vu mai vei na veiba kei na veivala vei kemudou? Sa sega li ni vuna na nomudou gagadre ca, sa veivala e na veitiki ni yagomudou?

2. Dou sa daugagano ka sega ni rawata. Dou sa daulaba ka daukocokoco ka sega ni rawa ni dou taura. Dou veivala ka veiraravui. Sa sega ni dua na ka mo dou rawata ni sega ni dou duavata kina.

3. Dou kerekere ka sega ni soli vei kemudou ni dou sa kerea na ka ca, mo dou la'ki vakamarautaka kina na nomudou gagadre ca.

4. Oi kemudou na dauyalewa kei na dautagane, dou sa sega beka ni kila ni sa cata na Kalou na veivinakati kei vuravura? Sa veimecaki kei na Kalou o koya sa via veiwekani kei vuravura.

5. Dou sa vakasama beka ni sa tukuna na i Vola Tabu, sa gadreva vakalevu sara na yalo sa tiko e lomada?

6. Ia sa solia vakalevu o Koya na loloma.

" O Koya sa tukuna kina, o ira sa viavialevu sa vorati ira na Kalou, sa solia na loloma vei ira era sa yalomalumulumu."

Yalomalumulumu E Vakaotia Na Vakavuravura

7. O koya oqo mo dou qai vakamalumulumutaki kemudou vua na Kalou. Vorata na tevoro, e na dro tani kina vei kemudou o koya.

8. Toro voleka yani Vua na Kalou e na qai toro voleka mai vei kemudou o koya. Vakasavasavataka na ligamudou, oi kemudou na i valavala ca; ka vakasavasavataka na yalomudou oi kemudou sa daulomalomarua.

9. Dou tagi qoqolou e na rarawa! Me vuki na

nomudou dredre me rarawa, kei na nomudou marau me mata veveku.

10. Dou vakamalumulumutaki kemudou e na mata ni Turaga, ka na laveti kemudou cake o Koya.

Kua Ni Vakalewa Na Wekamu

11. Kakua ni dou veikaseti na veiwekani. O koya sa kaseti na wekana, ka via vakalewai koya, sa kaseti talega na i Vunau ka vakalewa talega na i Vunau: ia kevaka o sa via lewa na i Vunau o sa qai sega ni muria na i Vunau o sa via lewa ga.

12. E dua ga e lewa na i Vunau, o Koya sa rawata me veivakabulai, kei na veivakarusa: O cei o iko mo lewa na tani?

Kua Ni Boletaka Na Siga Ni Mataka

13. Dou lako mai oi kemudou sa dautukuna, e daidai se ni mataka e da na lako ki na koro o ya, ka tiko kina ka yabaki dua, ka veivoli kina ka rawata na i yau.

14. Dou sa sega ni kila na ka e na yaco ni mataka. Na cava na nomudou bula? Na kabukabu walega Oi kemudou? Sa rairai ka dede vakalailai ga, sa qai seavu yani.

15. O koya oqo mo dou tukuna kina, kevaka sa vinaka Vua na Turaga, e da na bula, ka kitaka na ka oqo se na ka o ya.

16. Ia dou sa qai marau ka dokadokai kemudou. E ca na marau kecega sa vaka o ya.

17. O koya sa ca kina vua sa kila me caka vinaka, ka sega ni kitaka.

Na Vutuniyau Dauveivakasaurarataki E Na Lewai

5. Dou lako mai, oi kemudou na vutuniyau, dou tagi ka qoqolou e na vuku ni nomudou veika rarawa e na tarai kemudou mai.

2. Na nomudou i yau sa ca, kei na nomudou i sulu talega sa kania na sarasara.

3. Na nomudou koula kei na siliva sa veveka; e na tukuni kemudou na kena veveka, ka na kania na lewemudou me vaka na bukawaqa. Dou sa kumuna vata na i yau ena gauna e muri sara.

4. E ra na tagica na kedra i voli na tamata daucakacaka, e ra sa tamusuka na nomudou veiwere, o koya dou sa bureitaka, ka sa rogoca na Turaga ni lewe vuqa na nodra tagi ni ra sa tamusuka.

5. Dou marau tikoga e vuravura, dou daukana tiko; dou dauvakania na lomamudou, e na siga sa vakayacori kina na veivakamatei.

6. Dou lewai Koya na yalododonu, dou a vakamatea ia sa sega ni vorati kemudou o Koya.

Mo Vosota Ka Gumatua Kina

7. O koya oqo, na veiwekani, mo dou qai vosota me yaco mada na Nona lako mai na Turaga. Raica na i vakatawa ni teitei sa waraka na vua ni qele e talei, a sa wawa vakabalavu, me rawata mada na

uca sa liu, kei na uca sa muri.

8. Dou wawa talega oi kemudou. Vakataudeitaka na yalomudou, ni sa voleka mai na siga ni Turaga.

9. Dou kakua ni dou veikudruvi, na veiwekani, de dou cudruvi. Raica sa tu e na mata ni katuba na Turaga ni Lewa!

10. Oi kemudou na wekaqu, vakadamurimuri ira na parofita, e na nodra vosota na ka rarawa, kei na nodra dauvosota e ra a vosa e na yaca ni Turaga.

11. Raica e da a dauvakatokai ira era sa dauvosota me ra kalouvinaka. Dou sa rogoa na dauvosota nei Jope, ka raica talega ni sa tinia vakaevei na Turaga; ni sa yalovinaka sara na Turaga ka dauloloma

12. Ia na ka levu sara oqo, oi kemudou na wekaqu, mo dou kakua sara ni bubului, kakua ki lomalagi, se ki vuravura, se kina dua tale na ka. Ia me "Io" ga na "Io", Ka me "Sega" ga na "Sega" de dou cudruvi kina.

Sotavi Ni Gagadre

13. E dua li vei kemudou sa vakararawataki? Me masu tiko. E dua li sa marau me sere?

14. E dua li vei kemudou sa tauvimate? Me kacivi

mai o ira na qase ni Soqosoqo Lotu me ra qai masulaki koya, ka me ra lumuti koya e na waiwai e na yaca ni Turaga.

15. Na masu ni vakabauta e na vakabulai koya sa tauvimate, e na vakaturi koya cake na Turaga. Kevaka e i valavala ca, e na vosoti o koya.

16. Dou dui vakatusa na nomudou i valavala ca, ka veimasulaki, mo dou vakabulai kina. Sa yaga vakalevu na nona masu vagumatua na tamata yalododonu.

17. A tamata sa vakataki keda ga o Ilaijia, a sa masu vagumatua sara me kakua ni tau na uca; A sa sega kina ni tau mai na uca e na vanua, me oti mada e yabaki tolu ka vulaono.

18. Sa qai masu tale, ka sa tadola mai na lomalagi me tau na uca, ka sa tubu mai na vua vinaka e na qele.

Vakalesui Ira Mai Na Malumalumu Vakayalo

19. Oi kemudou na veiwekani, kevaka e dua vei kemudou sa butusevata na i vakavuvuli dina, dou vakalesui koya tale mai.

20. Me kila o koya oqo, o koya sa vakalesui koya tale na tamata caka cala mai na nona i valavala e cala kina sa vakabula na yalona mai na mate, ka ubia talega na levu ni valavala ca.

NAI MATAI NI VOLA NEI PITA

Veikidavaki Kei Na Vakabula Vei Ira Sa Digitaki

1. Oi au o Pita nai apositolo Jisu Karisito, kivei ira sa nona na Kalou ka ra dui veilakoyaki tu ki Ponito, ki Kalatia, ki Kapatosa, ki Esia kei Picinia.
2. Ka era sa digitaki tu me vaka nona lewa na Kalou o Tamada, ka mera vakasavasavataki ena Yalo Tabu, ka vakamiraki tiko vei ira na dra i Jisu Karisito ena nodra talairawarawa. Ka me vakalevutaki vei kemudou na loloma kei na vakacegu.

Nai Votavota Vakalomalagi

3. Me rokovi na Kalou na Tama i Jisu Karisito, ka noda Turaga ena nona vakayacori keda me noda nai nuinui bulabula, ena kaukauwa ni tucake tale mai na mate i Jisu Karisito, me vaka na levu ni Nona lomani keda.
4. Me noda kina nai votavota sa sega ni bau ca vakadua se me vakacacani tu, ka sega ni rawa ni kautani na kena totoka, sa vakarautaki oti tu mai lomalagi me nomudou.
5. Oi kemudou sa taqomaki tu ena kaukauwa ni Kalou ena nomudou vakabauta, mo dou vakabulai kina ka waraka nai vakataotioti ni gauna.
6. Ena ka oqo mo dou reki tiko kina vakalevu sara, e dina ni vakalailai tikoga na nomudou na sotava tiko na veivakatovolei ni veika rarawa.
7. Ka me rawa ni laurai kina na vakabauta dina sara me tu vei keda, na vakabauta vaka oqo e talei mai na koula sa vakatovolei oti ena buka, ka ena vakacautaki, ka ena dokai, ka ena lagilagi ena Nona na rairai mai o Jisu Karisito.
8. O koya ka sega ni rawa ni laurai, ia dou sa lomana ga. E dina ni dou sega ni raici koya, ia dou sa vakabauta ga, ka dou sa reki tiko ena reki e sega ni cavuti rawa, ka dou vakasinaiti tu ena i serau ni Turaga.
9. Ka mo dou rawata kina nai tinitini ni nomudou vakabauta, sai koya na vakabulai ni yalomudou.
10. A bula oqo era vaqaga ka via kila o ira na parofita, ena kena parofisaitaki tiko mai na loloma ena nomudou.
11. Ni ra sa vakadikeva tiko mai se gauna cava, se vakavei na gauna sa vakatakila vei ira na yalo Karisito ka tiko e yalodra, ni sa tukuni mada e liu na rarawa i Karisito kei na ka vinaka sara ena qai muri mai.
12. A sa vakatakila vei ira ni sega ena vukudra, ia vei keda ga, o ira era a vakaitavi ga mai ena kena vakaleleci mai nai tukutuku vinaka; ena kena vunautaki ena kaukauwa ni Yalo Tabu ka talai mai lomalagi – na ka oqo era via kila talega na agilosi mera raica.

Bula Ena Mata Ni Kalou Na Tamada

13. O koya oqo mo dou qai vauca vakaukauwa na vei sema ni lomamudou, dou yadra tiko, ka vakanuinui tiko me yaco mada nai vakataotioti, mo dou rawata na loloma ena kau mai vei kemudou ena nona rairai mai o Jisu Karisito.
14. Me vaka na gone e talairawarawa, ka mo dou kakua ni lesu tale kina vei gagadre ca, dou a dau vakayacora e liu ni dou a se butobuto tu;
15. Ia sa yalosavasava o Koya sa kacivi kemudou, dou yalosavasava talega oi kemudou ena nomudou i valavala kecega.
16. Ni sa volai tu, “Dou yalosavasava, Ni’u sa yalosavasava.”
17. Kevaka dou sa masu vua me vaka ni sa tamamudou, o koya sa lewai ira yadua me vaka na nodra cakacaka, na nomudou i valavala me vinaka tiko, ka me salavata na nomudou rere tiko vua ena gauna lekaleka dou bula tiko kina oqo.
18. Ka mo dou kila ni dou a sega ni voli ena veika e caka wale, ena siliva, se koula, mai nai tovo vakasisila ka sa i vakarau tu ni nomudou bula, ka tekivu sara ga mai vei ira nomudou qase.
19. Ia, ena dra talei ga i Karisito, me vaka na lami sa sega ni ca e dua na tikina.
20. O koya a sa tu mai, ni se bera ni tauyavutaki o vuravura, ia sa qai vakaraitaki Koya mai ena gauna e muri oqo ena vukumudou.
21. Ena Vukuna sa vakabauti kina na Kalou, ni sa vakaturi Koya mai na mate ka vakaiukuukutaki Koya, me rawa ni dou vakabauta ka nuitaka kina na Kalou.

Na Vosa Ni Kalou E Tudei

22. Dou sa vakasavasavataki ena yalomudou, ni dou vakabauta na vosa ni Kalou ena veituberi ni Yalo Tabu, ka mo dou veilomani vakaweiwekani, ena loloma e vinaka sara, kei na veilomani ena yalo e savasava.
23. Ka ni dou sa sucu vou tale, ka sega ena sore ni kau mate, ka ena sore ni kau bula, oqori ena vosa bula ni Kalou ka sa tudei ka Sega ni mudu,
24. Baleta “na tamata kece sa vaka ga na co, kei na ka e dokai vua na tamata sa vaka na se ni co. Sa dau madu na co, ka mira yani na sena.
25. Ia na vosa ni Kalou sa tudei ka sega ni mudu.” Oqo sara ga na vosa ni tukutuku vinaka ka sa vunautaki tiko vei kemudou.

2. O koya oqo, mo dou biuta tani na lomaca kecega na veivakaisini, na daulawaki, na yalovuvu kei na vosa dukadukali mai na gusumudou.

2. Ka mo dou vaka na gone se qai sucu, ena nomudou gadreva na vosa bula, me vaka na wai

ni sucu dina, mo dou tubu cake kina,

3. Dou na qai kila dina kina na kena talei na loloma ni Kalou.

Na Vatu Digitaki Kei Ira Na Nona Tamata Digitaki

4. Dou lako mai vei Koya na Vatu bula, ka era a cati koya na tamata, ia sa digitaki Koya na Kalou me talei dina sara,

5. Oi kemudou talega, na vei vatu bula, dou a tara cake mo dou vale vakayalo, ka me mata bete yalosavasava, ka mo dou dau cabora nai soro vakayalo sa vinakata na Kalou ena vuku i Jisu Karisito.

6. O koya ka sa tu talega ena i volatabu, raica, Au sa vakadabera mai Saioni na vatu ni yavu ena tutu ni vale, sa digitaki, ka talei, o koya ena vakabauti Koya ena sega vakadua ni na vakamaduataki."

7. O koya oqo, vei kemudou sa vakabauta, ena talei sara o koya; ia vei ira sa sega ni vakabauta, "na vatu era a biuta o ira na matai ni vale sa yaco me kenai vakadei ena tutu ni vale,"

8. Kei

"Na vatu era sa tarabe kina

Kei na vatu qiwa era sa bale kina."

Era tarabe, ni ra talaidredre kina vosa ni Kalou,

Ni ra sa nakita vaka kina.

9. Ia, oi kemudou nai tabatamata digitaki, a mata bete vakaturaga, a matanitu yalosavasava, oi kemudou na nona ka vakamareqeti na Kalou, ka mo dou vakaraitaka na nomudou vakavinavinakataki Koya, ena Nona a kauti kemudou tani mai ena butobuto ka vakatikori kemudou ena raramasese ka i qoroqoro.

10. Oi kemudou dou a sega tu ni nona na Kalou, ia oqo dou sa luve ni Kalou, dou a sega ni vakila tu na loloma ia oqo dou sa kila sara ga na titobu ni loloma.

Bula E Matai Vuravura

11. Oi kemudou sa lomani, au sa vakamamasu vei kemudou oi kemudou sa nona na Kalou, mo dou maroroi kemudou mai na gagadre ca ni yago sa veimecaki kei na yalo,

12. Ka me uasivi na nomudou i valavala ena kedra maliwa na sega ni lotu, ni ra via vosataka e dua na ka ca baleti kemudou, ena sega ni rawa, ka ni ra raica sara tu ga na uasivi ni bula dou bulataka, ena ka oqori era na vakarokorokotaka kina na Kalou.

Talairawarawa Kina Matanitu

13. Dou talairawarawa kina i lesilesi kecega ni tamata ena vuku ni Turaga, se vua na tui o koya sa cecere sara nona lewa,

14. Se vei ira na liuliu ni matanitu, se vei ira mada ga era talai mai mera mai veivesuki ena vuku ni cala, me ra vakavinavinakataki ni ra cakava tiko na cacাকা vinaka.

15. Sai koya oqo na loma ni Kalou, meda dau caka

vinaka tikoga, ka me rawa ni sogota kina na nona vosa vakalialia na tamata lialia -

16. Ni dou sa galala, dou kakua ni vunitaki kemudou ena nomudou galala, ia dou bula me vaka na tamata ni Kalou.

17. Dou rokova na tamata kecega. Lomani ira na veiwekani. Dou rerevaka na Kalou ka doka na Tui.

Talairawarawa Vei Ira Na I Liuliu

18. Oi kemudou na tamata lotu, dou talairawarawa vei ira na nomudou turaga ena rere, ka sega vei ira ga na turaga vinaka, se turaga yalo malumalumu, vei ira talega na turaga e voravora nona veiliutaki.

19. Ni sa uasivi sara na bula me vaka oqo, ka sa vosota na rarawa ni sa vakararawataki vaka sega dodonu, ka ni vinakata me toso vua na Kalou.

20. A ka vinaka cava dou na rawata, kevaka mo dou mokulaki ena nomudou cala, ka dou qai vosota?

Ia ni dou cakava na ka vinaka, dou qai vakararawataki, ni dou vosota, ena saumi kemudou kina na Kalou.

21. Ena ka sara ga oqori dou kacivi kina, baleti Karisito sa mai vosota na rarawa ena vukuda, ka laiva mai vei keda e dua nai vakarau ni bula me rawa ni da muria na mawe ni yavana.

22. Ni sa sega ni kitaka e dua nai valavala ca, ka sa sega ni vosa veicavilaki na gusuna.

23. Ni sa vakalialiai, e sega ni via sauma lesu;

Ni sa kune ka rarawa, e sega ni vosa kudrukudru,

Ia sa soli Koya taucoko ga vei koya sa ia na lewa dodonu;

24. O koya sara ga e colata na noda i valavala ca me tau ena yagona kina kauveilatai;

Me rawa kina vei keda ni da a mate tu ena vuku ni valavala ca, meda bula vua na Kalou, ia na we ni kena kuita eda sa mai vakabulai kina.

25. Ni dou sa vakataki ira na sipi sa lako sese, ia oqo dou sa lesu tale vei Koya nai vakatawa o Koya ka dau tiko ena yalomudou.

Na Yalewa Me Vakamalumalumu Vua Na Tagane

3. Oi kemudou na yalewa dou vakamalumalumutaki kemudou vua na watimudou, ka ni so era sega ni lotu, na nodra na lotu e sega ni vinakati kina na nomu vosa, ia na nomu i valavala ga.

2. Era na raica tiko nomudou i valavala kei na nomudou yalo lokomi.

3. Dou kua ni ukutaki kemudou vakalevu e taudaku - talitali na drau ni ulu, nai ukuuku koula, se daramaka nai sulu ni veitemaki -

4. Me bibi ga na yalomudou, dina ni sega ni laurai, na kemudou totoka ni dou vakaiyautaki kemudou ena yalo malua, na yalomalumalumu, na bula oqo sa dau taleitaka na Turaga.

5. Era sa dau vaka talega kina o ira na yalewa

yalosavasava ena gauna e liu, era sauni ira tu vakavinaka, ka salavata na nodra vakamalumalumutaki ira vei ira na watidra; kei na nodra rerevaka tiko na Kalou.

6. Me vakataki Sera ena nona dokai Eparama, ka dau kacivi koya noqu turaga, sai kemudou na nodrau kawa, mo dou dau caka vinaka, ka sega ni rerevaka e dua na ka e dauveivakarerei.

Na Vosa Vei Ira Na Tagane Vakawati

7. Oi kemudou talega na tagane vakawati, dou tiko vata kei na watimudou ena bula ni veirogorogoci, dou dau doka na watimudou, ni sa ka malumalumu sara o koya, ni dou sa tautauvata kecega ena mata ni Turaga, me kua ni drau dau tarova na nomudrau masu vata.

Kacivi Ki Na Veivakalouvinakataki

8. Na kenai otioti, vei kemudou kece me tautauvata na nomudou vakasama, ka dou veilomani vakai kemudou; ka dou veilomani sara ga me vaka na veitacini, ka dou dau yalovinaka, ka dau veiciqomi;

9. Dou kakua ni dau sauma na ca kina ca, se mo dou veivakasesewani ena vuku ni veivakasesewani, ia mo dou dau vakadrodroya tikoga na veivakalouvinakataki ni dou sa kacivi me vaka kina, mo dou na taukena kina nai votavota ni veivakalouvinakataki.

10. O koya,

“Sa vinakata na bula

Ka me raica na veisiga vinaka,

Me tarova na yamena mai na ca,

Kei na gusuna, me kua ni vosataka na veivakaisini.

11. Me lesu tani mai o koya ena ca ka kitaka na ka vinaka;

Me vakasaqara vagumatua na vakacegu ka muria sara.

12. Ni matana na Turaga sa rai matua tikoga vei ira na yalododonu,

Ka sa dautadola tu ga na daligana me rogoca na nodra masu;

Ia o ira nai valavala ca sa cata sara ga na Turaga me dau raici ira.”

Vakararawataki Ki Na Ka E Dodonu Kei Na Ka E Cala

13. O cei me na vakacacani kemudou ni dou sa bulataka tiko na ka vinaka?

14. Ia kevaka dou sa vakararawataki ena vuku ni bula dodonu, dou kua ni leqa, dou na kalouvinaka kina. “Dou kua ni taqaya ena nodra vei vaka rerei, se mo dou druka kina.”

15. Ia dou qarauna na yalomudou ni sa i tikitiko ni Kalou o Jiova, ka mo dou tu vakarau me sauma na vei taro ena tarogi yani vei kemudou, baleta nai nuinui dou sa vakanuini tiko kina, ena rere kei na yalomalumalumu.

16. Me vinaka na nomudou lewa e loma, ni ra na dusi kemudou ni dou tamata ca, ka me qai yaco ga

mera na madua mai.

17. E vinaka cake, mo dou vakacacani ena lewa ni Kalou, ka e ca sara ke dou cakava na veika ca.

Na Rarawa Nei Karisito Kei Na Noda

18. Sa vakararawataki oti o Karisito ena vuku ni valavala ca, o koya na yalododonu ena vuku ni sega ni yalododonu; me tuberi keda lesu vua na Kalou, ni sa vakamatei na yagona, ia sa bula na yalona.

19. O koya talega sa lako ka laki vunau vei ira na yalo era vesuki tu ena vale ni veivesu –

20. Ena gauna e liu e levu na talaidredre, ka ni sa waraki ira tiko na Kalou mera veivutuni, ni taya tiko na waqa o Noa; a qai lewe vica sara e vakabulai, oiratou ga na vuvale nei Noa, mai na veivakamatei ni wai.

21. E dua talega na vakatautauvata ni veivakabulai na papitaiso (na papitaiso e sega ni kena kau tani na i valavala ca mai na yagoda, ia ena noda vakaraitaka ga i vuravura na veivakasavasavataki e vakayacora na Kalou ena noda bula e loma), e na kaukauwa ni tucake tale i Jisu Karisito.

22. A sa lako cake ki lomalagi ka la’ki tiko ena liga i matau ni Kalou, ka sa lewa tu o Koya na kaukauwa ni agilosi, kei na nodra kaukauwa o ira era lewa tu na veiyasana vakalomalagi.

4. O koya oqo, ni sa vakararawataki o Karisito ena vuku ni noda i valavala ca, vei keda me dei tiko ena noda vakasama, o koya e vakararawataki ena yagona, ka e sega vua nai valavala ca.

2. E sega ni mai bula tiko o koya e vuravura ena nona bula taucoko, me baleta na gagadre ca ka tu vei keda na tamata, ia ena vuku ga ni lewa ni Kalou.

3. Vei keda, eda a bula tu mai ena dua na gauna ena bula vakasisila ka tekivu sara mai vei ira noda qase – eda a dauvakacaca, dau gagadre ca, dau mateni, dau veivala, dau marau vakalialia, dau qarava na ka buli.

4. Na ka oqo, era vosavakacacataki kemudou kina, ni ra sega ni raica mo dou bulataka na bula era vakayacora tiko.

5. Ka era na tu taucoko, ena matai Koya ena lewai ira na bula kei ira na mate, ka mera na vakatusai ira vua.

6. Ena vuku ni ka oqo, ea laki vunautaki kina nai tukutuku vinaka vei ira na mate, ni ra na lewai talega ena vuku ni nodra i valavala; ka tautauvata kei ira na bula tiko, ia mera bula vua na Kalou ena yalodra.

Veigaravi Me Vakarokorokotaki Kina Na Kalou

7. Ia sa voleka sara nai vakataotioti; o koya mo dou gumatua sara ka dau yadrava na masumasu.

8. Na ka kece, me kua ni guilecavi mo dou dau veilomani vakaikemudou, “ni sa ubia na levu ni

valavala ca na loloma.”

9. Dou dau loma vinaka, ka me kakua ni dou dau veikaseti vakai kemudou.

10. Me vaka dou sa dui ciqoma nai solisoli, dou vakayagataka sara vei kemudou, me vaka na dauveiqaravi vinaka ni kila tiko na loloma ni Kalou.

11. Kevaka e dua me vosa, me vosa mai ena vosa ni Kalou. Kevaka e dua sa via cakava na cakacaka, me kitaka sara ena kaukauwa ni Kalou sa sovaraki mai, na veika kece me rokovi na Kalou, ena vuku i Jisu Karisito, o koya sa dodonu me nona na vakarokoroko kei na lewa ena gauna kecega ka sega ni mudu. Emeni.

Na Rarawa E Vakarokorokotaki Kina Na Kalou

12. Vei kemudou sa lomani, dou kakua ni leqa taka na kaukauwa ni veivakacacani vei kemudou, me vaka dou sa vakadinadinataka tiko oqori;

13. Ia ka mo dou reki ga, ni dou sa vakaitavi vata kei Karisito ena vakacacani, ni na vakaraitaki mai na nona i ukuuku vei kemudou, dou na qai reki vakalevu sara kina.

14. Kevaka dou sa vakacacani ena vuku i Karisito, dou sa kalouvinaka kina, ni sa tiko vei kemudou na yalo e uasivi, ka yalo ni Kalou. Na ka era cakava era vosavakacacataki Koya, io vei kemudou me vakarokorokotaki tikoga o Koya.

15. Me kakua ni dua vei kemudou, me laba, se butako, se vakarau kaukauwa, se me la'ki lewa tale e dua na bula ni dua na tamata.

16. Kevaka e dua sa yaco vua na ka rarawa e vinaka mo vakararawataki ena vuku i Karisito, kakua ni madua kina; mo vosota ga, me rawa ni vakarokorokotaki kina na Kalou.

17. Ni na yaco mai na gauna, me tekivu kina na veilewai ena vale ni Kalou; kevaka me sa vakayacori vei keda, cava na nodra i tinitini o ira era sega ni via rogoca na vosa ni Kalou?

18. Vakacava mada “Kevaka sa rui savasava sivia na tamata lotu, Me ra na qai bula vakaevei na sega ni lotu, kei ira nai valavala ca?”

19. O koya oqo, o ira kece era vakacacani ni ra caka vinaka tiko, me vaka na lewa ni Kalou, me ra solia taucoko na yalodra vua na dauveibuli, ena nona yalodina vei ira kecega.

Vakatawani Ira Na Sipi

5. Au sa kerea vakabibi vei ira na qase ni lotu era tiko vei kemudou, ni'u qase ni lotu talega oi au, kau sa tu kina oqo, me'u vakadinadina bula ena vuku ni nona vakacacani o Karisito, ni'u na vakaivotavota talega ena nona i ukuuku ena siga ena vakatakilai mai kina.

2. Dou vakania na qele ni sipi ni Kalou era sa tiko kei kemudou, ka dou maroroi ira ni dou qaravi ira tiko, ka sega ena vuturi, ia ena yalo e taleitaka, ka sega ni sega ga kina nomudou taga, ia me lala talega kina nomudou taga.

3. Dou kakua ni via boso ni cakacaka vei ira dou liutaka tiko, ia dou i vakarau vei ira na qele ni sipi;

4. Ni na rairai mai nai vakatawa levu, ena qai mai soli kina vei kemudou na i sala vakaiukuuku ka sega ni takali rawa na kena serau.

Talairawarawa Vua Na Kalou, Vorata Na Tevoro

5. Vei kemudou na cauravou, dou vakarorogo vei ira nomudou qase, io, mo dou veirogorogoci vakai kemudou, ka dou vakasulumi kemudou ena yalo malumalumu, ni sa “Dau vorati ira na viavialevu na Kalou, Ia sa dau lomani ira na yalomalua.”

6. O koya oqo mo dou qai vakamalumalumutaki kemudou ena ruku ni liga kaukauwa ni Kalou, ena qai laveti kemudou cake o Koya ena nona gauna ga.

7. Dou vakataqara vua nomudou leqa kecega, ni sa daunanumi kemudou o Koya.

8. Dou tu vakarau, ka yadra tiko; ni sa veilakoyaki voli na kemudou meca na tevoro, me vaka na laione sa tagi vakadomoilevu, ni vakasaqara tiko na kena.

9. Dou vorati koya, ka me tudei nomudou vakabauta, ka mo dou kila ni sega ni o kemudou ga, dou sotava tiko na veivakacacani, o ira talega na wekamudou era tu ena veiyasai vuravura eso.

10. Ia me nomudou na loloma ni Kalou, o koya sa kacivi keda ena nona bula vakai serau, ena vuku i Jisu Karisito, ena nomudou vosota vakalekaleka wale sara, me rawa ni dou vakataucokotaki, vakadeitaki, vakaukauwataki ka vakavinakataki.

11. Me Nona tikoga na lagilagi, kei na lewa ena veigauna kecega me sega ni mudu. Emeni.

Vosa Ni Tatau Kei Na Veivakacegui

12. O Silivenuse, o koya na wekada yalodina me vaka noqu kilai koya, au sa vola ka vakamacalataka yani me kauta yani vei kemudou, mo dou vakayacora ka vakaraitaka, na dina ni Kalou, kei na Nona loloma dou bula tiko kina.

13. Sa loloma yani vei kemudou nai soqosoqo lotu mai Papiloni, o koya dou sa veiwekani vata; ka vaka

14. talega kina o Marika na luvequ. Dou dui veireguci vakai kemudou ena i regu ni loloma, ka me nomudou kece na vakacegu vei kemudou sa tu vata kei Jisu Karisito. Emeni.

NAI KARUA NI VOLA NEI PITA

Veikidavaki Kei Na Vakabula Vei Ira Na Yalodina

1. Oi au o Saimoni Pita, na i talatala kei na apositolo i Jisu Karisito, ki vei ira sa tu vei ira na vakabauta dina me vaka sa tu talega vei keitou, ena yalododonu ni Kalou kei Jisu Karisito Na i Vakabula.
2. Me vakalevutaki vei kemudou na loloma kei na vakacegu, ena nomudou sa kila na Kalou kei Jisu na Noda Turaga.
3. Ni sa solia mai vei keda o Koya ena nona kaukauwa vaKalou na ka kecega sa yaga ena noda bula vakayago kei na noda bula vakayalo talega, ni da kilai Koya sa kacivi keda kina vanua vakaiukuuku kei nai valavala vinaka kecega.
4. Ka sa yalataki talega vei keda na veika e levu ka talei sara, ena noda na taukena na vei yau talei vakayalo mai lomalagi, ena vuku ni noda sa tawasei keda tani mai na vei gagadre ca vaka vuravura.

Na Tubu Vuavuai Ni Vakabauta

5. Ia ena vuku ni ka oqo, mo dou vakaikuritaka na vakabauta e nai valavala vinaka, nai valavala vinaka e na kilaka,
6. Na kilaka e na yalomalua, na yalomalua ena vosota, na vosota ena bula vaKalou.
7. Na bula e vakalou ena veilomani vakaveitacini, na veilomani vakaveitacini ena loloma.
8. Kevaka sa tu vei kemudou na veika oqo, ena nomudou kila na noda Turaga o Jisu Karisito, ena dei ka vuavuai vinaka kina na nomudou bula.
9. Vei koya sa sega vua na bula oqo, sa sega ni rai yawa ka mataboko ,sa guilecava talega ni sa vakasavasavataki oti na nona i valavala ca.
10. O koya oqo, oi kemudou na veiwekani, dou vakataudeitaki kemudou vinaka, ena vuku ni nomudou kacivi kei na nomudou digitaki, kevaka mo dou bulataka tiko na bula e vakalou, dou na sega sara ni malumalumu se bale.
11. Dou na curu doudou talega kina matamata ni koro Sega ni mudu, ena vuku ni noda Turaga kai Vakabula o Jisu Karisito.

Sa Roro Tiko Mai Na Mate I Pita

12. E na vuku ni ka oqo au na sega ni na cegu kina me'u na vakananumi kemudou ena vei ka oqo, e dina mada ga ni dou sa kila ka dei tu ena i vakavuvuli dina.
13. Io, au vakasamataka ni sa dodonu vinaka, ni'u bula tiko ena noqu vale vakacevaceva oqo, me'u vei vakananumi tiko yani ena vuku ni ka oqo.
14. Ni'u sa kila sa voleka noqu biuta tani na noqu vale vakacevaceva oqo, me vaka na nona vakaraitaka oti vei au o Jisu Karisito na noda

Turaga.

15. Au sa saga tiko ena noqu i gu, me'u vakota rawa e yalomudou na veika oqo, ni bera na noqu toki yani.

Na Vakabauti Ni Vosa Ni Parofisai

16. Keitou a sega ni vakadamudamuria e dua na vosa vaqaseqase ni veivakacalai mai vei ira na tamata eso, ena gauna keitou tukuna kina vei kemudou mo dou kila na kaukauwa kei na nona lako mai na noda Turaga o Jisu Karisito, ia keitou a bula vata sara ga, ka vakadinadinataka ena mata i keitou na Nona i ukuuku vakaTuraga.
17. Keitou a tu ka vakadinadinataka na kena rogo mai lomalagi na domo vakaTuraga ka dokai, mai vua na Kalou o Tamada vua na Luvena, ena i ukuuku dina vakaTuraga, ka vaka; "O koya oqo na Noqu gone ni toko au sa dau marautaka vakalevu."
18. Keitou a rogoca dina na domo oqo ni rogo mai lomalagi, ena gauna keitou tiko vata kina kei Koya, mai na ulunivanua tabu.
19. Vei keda sa vakadinadinataki koya oti tu na vei vosa ni parofisai oqo, kua tale ni dou cakitaka mo dou rarama yani ena vanua butobuto, ka dou waraka tiko kina na kena kida mai na mataka, me na cadra mai kina e yalomudou na kalokalo i volasiga;
20. Ka mo dou kila oqo, ni sega ni dua na parofisai ena i Vola Tabu me tukuna e dua na ka e sega ni vakadinadinataki,
21. Ni sa sega ni vu ni parofisai ena gauna e liu ena lewa ni tamata, sa vosa ga na tamata yalosavasava ni Kalou me vaka sa liutaki ira kina na Yalo Tabu.

Na Vakavuvuli E Veivakarusa

2. Sa dau tu talega na parofita vakailasu vei ira na noda qase, me vaka ni kua e tu nai vakavuvuli ni veivakacalai vei kemudou, era na vakacuruma tiko mai vakamalua nai vakavuvuli me yaco kina na veitawasei, era na cakitaka mada ga na veivakabulai levu mai vua na Kalou, io era sa nakita tikoga mera na rusa vakaidina kina.
2. Ena lewe levu era na muria na nodra bula vakasisila, ni ra biliga ka vosavakacacataka na i vakavuvuli dina.
3. Ena kocokoco ni nodra bula era na cavuta vakaukauwa vei kemudou na vosa ni veicavilaki; na nodra cakacaka ena veika era vakayacora, se bera ni bau vakavotukana me ra rawata e dua na ka ena vei gauna sa oti, na nodra vakarusai ena vakayacori ga.

Nodra Rusa Na Vakavuvuli Vakailasu

4. Kevaka me sa rawa vua na Kalou me tauri ira

na agilosu era i valavala ca, ka vesuki ira ena sinucodo ka kolotaki ira yani kina butobuto mai eli, mera waraka tiko kina na nodra veilewai;

5. Ka sega talega ni lomani ira na lewe i vuravura, ia ka qai vakabulai Noa ga kei iratou nona vuvale, o koya na dauvunau yalododonu, ka vunautaka tiko na waluvu me na vakarusai kece kina o ira na i valavala ca e vuravura.

6. A sa vukica talega na koro levu o Sotoma kei Komora me dravusa, me kakua tale ni qai kilai, me rawa kina ni vakaraitaka tiko e dua nai dusidusi, vei ira kece na tamata i tovo ca.

7. Sa vakabulai o Loti na yalododonu, ena nona sega ni taleitaka na nodra i vakarau vakasisila na tamata i valavala ca.

8. E laki tiko sara ga o koya vata kei ira na tamata i valavala ca, ka sotava tiko kina ena nona yalododonu, na bula ca me rogoca, ka raica tiko e veisiga.

9. Na Kalou sa dau kila na sala mera na vakabulai kina o ira na tamata ni Kalou, mai na veivakacacani ni vuravura, ka tauri ira tale tu ga vakamalua nai valavala ca, me ra waraka tiko kina na siga ni nodra cudruvi.

10. Ka vakauasivi vei ira na bula lako ena gagadre ca ni yagodra, ka ra kitaka tu ga na ka sa dodonu vei ira. Era sega ni bau via rerevaka mera vosa vakacacataki ira na veiliutaki;

11. O ira mada ga na agilosu, e tu vei ira na kaukauwa vakaitamera mera cakava na ka era via cakava, io e sega, ni ra via dusia e dua ena mata ni Turaga ena nodra cala.

Na Ca Ni Vakavuvuli Vakailasu

12. Ia o ira oqo, sa vaka na manumanu kila ni vakarau vakamatei, e ra vosataka tiko na ka ca ka sega tu ni kila na kenai balebale, io, era na mate ena nodra i tovo ca.

13. Era na taura nai sau ni sega yalododonu, ena nodra vakamarautaki ira ena veimaru ca. Era sa tauvi duka ka qeleqelewa mai na nodra vakacalai, era qai mai via veitokani vata kei kemudou.

14. Na matadra sa mata ga ni dauyalewa ka sega ni oti rawa nai valavala ca, era vakacalai ira na tamata sega ni kila ka. Na yalodra sa matau tu mai ena veivakaisini, e ra luve ni dauveivakarusai.

15. Era sa butusevata na sala dina ka lako cala, era sa muria nai valavala i Pelami na luvei Posori, ena nona domona me taura nai sau, mai vua e dua na tamata sega ni yalododonu.

16. Ia sa qai vunauci vakaukauwa ena nona cala: mai vua e dua na asa galu me vosa mai ena domo vakatamata, me dusimaka vua na parofita yalowai oqo na nona leqa.

17. Sai ira oqo na tobu wai sa maca tu, na o ka veivukayaki ena cagi kaukauwa, ni sa waraki ira tu na butobuto loaloa ka Segga ni mudu.

Nodra Veivakaisini Na Vakavuvuli Vakailasu

18. Era dau cavuta eso na vosa kamikamica ka tu e loma na gaga, ka ra dauveirawai ena gagadre ni

ka vakayago, vei ira era sa drovaka mai na i tovo ca, ka ra sa vinakata na bula.

19. Era sa qai yalataka tiko na sautu kei na galala, o ira mada ga era bobula tu ni veidabui ni sa vakatotogana na tamata na ka e vesuki kina.

20. Kevaka era sa drovaka na veivagagai ni vuravura oqo, ena nodra sa kila nai vakabula na Turaga o Jisu Karisito, sa qai tu tale e dua na vatu ni tarabe mera na ulabaleta, ni vinaka cake sara mai nai tekitekivu ka ca vakalevu sara na i otioti oqo.

21. Ni sa vinaka cake vei ira me ra kakua ni kila nai valavala dodonu, ka ca mera kila mada, ka qai vuki tani tale mai, ena i vunau tabu era sa kila oti.

22. Ia sa yaco ga vei ira me vaka na dina ni vosa vakaibalebale, "sa lesuva tale na koli na nona lua," kei, "na vuaka, ni sa sili oti, sa lako tale me la'ki qiliraki koya ena soso."

Na Yalayala Ni Kalou E Segga Ni Lasu

3. Oi kemudou na wekaqu, oqo sai karua ni noqu i vola yani vei kemudou, (nai vola ruarua oqo na noqu i vola ni veivakayadrati mo dou dau nanuma tiko).

2. Ka mo dou vakananuma na vosa era sa vosataka e liu na parofita yalosavasava, kei na neitou veivakaroti tiko, nai apositolo ni noda Turaga ka noda i Vakabula,

3. Mo dou kila tiko: ni ra na lako mai na dauveiveretaki ca ena i otioti ni gauna oqo, era na vakaivalavalataki ira ena nodra gagadre ca,

4. Era dau tukuna, " e vei na vosa yalayala ni na lako mai? E ra sa mate yani na qase, e sega ni dua na veisau e yaco ka tekivu mai nai vakatekivu."

5. Era sega ni vakasamataka: ni vosa ni Kalou e tekivu kina na lomalagi mai nai vakatekivu, ka tawasea talega na vanua mamaca mai na wai, ka sega ni yali na wai mai vuravura,

6. E a vakarusai vuravura, ena kena luvuci ena waluvu mai na kaukauwa ni wai.

7. Ia o lomalagi kei na vuravura sa tu e daidai sa maroroi tu ga ena vosa vata o ya, sa maroroi ki na bukawaqa me yacova na siga ni lewa, kei na nodra vakarusai laivi na tamata i valavala ca.

8. Ia, oi kemudou na wekaqu lomani, mo dou kua sara ni guilecava e dua naka oqo, vua na Kalou, e dua na siga e tautauvata vua ni dua na udolu na yabaki, kei na yabaki e dua na udolu, e tautauvata ga vua ni dua na siga

9. E sega ni rawa ni daro na nona vosa yalayala na Turaga, me vaka era nanuma tiko eso, ia sa vosoti keda tikoga vakamalua ni sa sega ni vinakata tiko meda rusa, me da veivutuni taucoko ga na kai vuravura.

Na Siga Ni Turaga

10. Ia na siga ni Turaga ena lako mai me vaka na daubutako ena bogi, ena vakarusai na maliwa lala kei na veika e tevuki tu ena vei

lomalagi, ena domo levu ni rorogo ni kurukuru ena waicala talega na veika ka tauri vuravura tu me bula kina; ena kama yavu o vuravura kei na ka kecega sa tu kina.

11. O koya oqo, ni dou sa raica na kena vaqeavutaki o vuravura ena dua ga na loma ni gauna lekaleka, nai valavala cava dou na bula kina mo dou maroroya kina na savasava vakalou.

12. Ni dou sa dauwaraka ka daugadrega sara na kena yaco mai na siga ni Turaga, ena yali kina o lomalagi ni sa kama, ena waicala talega na veika e tauri vuravura tu ni sa vakamai?

13. Ia kivei keda; me vaka nona vosa ni yalayala, eda sa waraka na lomalagi vou kei na vuravura vou, ni ra na tiko kina nai valavala dodonu.

Mo Tudei

14. O koya, oqo, oi kemudou na wekaqu, ni dou sa vakanuinitaka tiko na veika oqo, dou gumatua Me raici kemudou o koya, ni dou maroroi

kemudou tiko mai na dukadukali kei na ka vakasisila ni vuravura.

15. Ka mo dou kila na vosota vakadede ni noda Turaga eda sa vakabulai kina – me vaka na nona vosota talega na wekada o Paula, ena nona volavola mai ka tukuna tiko kina na veika e sotava, e vosota ena vuku vaKalou e soli vua.

16. Me vaka talega ena nonai vola kecega, ni sa tukuna na veika oqo a sa tu kina na ka eso e dredre me kilai, ia o ira era sa sega so ni vuku ka sega ni lomadei, era sa kauta vakatani me vaka talega kina nai Vola Tabu kece, me ra na mate kina.

17. O koya oqo, oi kemudou na wekaqu, ni dou sa kila vinaka mai liu, dou qarauni kemudou vinaka ena nomudou tudei, ni rawa mo dou rawai ena nodra veitemaki nai valavala ca;

18. Ia dou tubu cake ena loloma kei na kila sara na noda Turaga o Jisu Karisito nai vakabula. Me soli vua na rokovi ena gauna oqo ka me sega ni mudu. Emeni.

NAI MATAI NI VOLA NEI JONI

Na Ka E Rogoci, E Raici, E Tarai

1. Na ka e se tu sara mai ena i vakatekivu, o koya keitou a rogoca, ka keitou a raica ena matai keitou, o koya keitou a vakaraica matua, ka tara sara na ligai keitou, sa i koya na vosa ni bula –
2. Na bula e vakaraitaki koya mai, ka keitou sa raica, ka kena i vakadinadina, ka tukuna vei kemudou na bula e sega ni mudu, ka dau tiko vata kei tamana sa mai vakatakilai Koya vei keda.
3. O koya keitou a raica, ka rogoca ka tukuna vei kemudou, ni dodonu mo dou mai veitokani kei keitou; na neitou veitokani, keitou veitokani dina kei tamada kei na luvena o Jisu Karisito.
4. Na ka oqo keitou sa volavola yani kina me rawa ni vakalevutaka na nomudou reki.

Veitokani Kei Koya Kei Kemudou Talega

5. Oqo nai tukutuku keitou rogoca mai vei koya ka tukuna vei kemudou, ni sa rarama na Kalou ka sa sega sara vua na butobuto.
6. Kevaka eda tukuna tiko ni da veitokani kei koya, ka bula vakabutobuto tiko, eda sa lasu ga ka sega ni bulataka tiko na dina.
7. Ia kevaka eda bula tiko ena bula ni rarama, ni sa rarama o Koya, ka da veitokani kei ira na wekada, na dra i Jisu Karisito na luvena sa vakasavasavataki keda oti mai na noda i valavala ca.
8. Kevaka eda tukuna ni sega na noda i valavala ca, eda vakaisini keda tikoga, a sa sega ni tu vei keda na dina.
9. Kevaka eda sa vakatusa na noda i valavala ca, sa yalodina ka yalododonu o Koya me vosota ka bokoca na noda i valavala ca, ka vakasavasavataki keda mai na ka kecega sa sega ni dodonu.
10. Kevaka eda tukuna tiko ni da sega ni valavala ca, eda sa lasu tiko vua, ka sa sega ni tu vei keda na Nona vosa.

2. Vei kemudou na luvequ lomani, au sa vola vei kemudou na veika oqo, me kua kina ni dou i valavala ca. Kevaka sa valavala ca e dua, sa dua na noda dau – tataro vei tamada, o Jisu Karisito na yalododonu.
2. O Koya vakataki Koya sa mai buluta na noda i valavala ca, ka sega ni noda ga, ia o ira kece talega na lewe i vuravura.

Na Vakatovolei Ni Noda Kilai Koya

3. Ena ka oqo eda sa kila kina ni da sa kilai Koya, kevaka eda muria nona i vunau.
4. Ke dua e tukuna, “Au kilai Koya,” ka sega ni muria na nona i vunau, e tamata lasulasu, ka sega ni tu vua na dina.
5. Ia o koya sa muria na nona vosa, sa tu

vakaidina vua na loloma vakalou. Ena ka oqo eda sa kila kina ni da sa tuvata kei Koya.

6. O koya e tukuna ni rau sa tuvata kei Koya, e dodonu me vakaivalavalataki koya me vaka na Nona i valavala.
7. Oi kemudou na wekaqu, au sega ni vola vei kemudou e dua na vunau vou, ia nai vunau makawa ga mai liu dou a dau rogoca. Na i vunau makawa oqo na vosa dou a rogoca mai nai vakatekivu.
8. Me’u tukuna tale, e dua nai vunau vou au vola vei kemudou, na ka oqo sa dina vua, vei kemudou talega, baleta na butobuto sa yali yani, ka sa cilavi keda tu oqo, o koya na rarama dina.
9. O koya e tukuna ni sa tu vua na rarama, ka qai cata tiko na wekana, o koya e se tu vinaka sara tuga ena butobuto me yacova mai oqo.
10. O koya sa lomana na wekana sa tuvata kei na rarama, ena sega ni rawa ni dua na ka ni veivakaleqai mena vakamalumulumutaki koya.
11. Ia o koya e cata na wekana e tu sara ga e na butobuto, ka bula lako ena butobuto, ena sega ni kila na vanua e lakova tiko, baleta na butobuto sa vaka matabokotaka na matana.

Nai Tuvaki Ni Bula Vakayalo

12. Au vola yani oqo vei kemudou, na luvequ, baleta na nomudou i valavala ca sa bokoci ena vuku ni yacana.
13. Au vola yani oqo vei kemudou, na qase, baleta ni dou sa kilai Koya ka bula mai nai vakatekivu. Au vola yani oqo vei kemudou na cauravou, ni dou sa vakamalumulumutaka na vuni ca. Au sa vola yani oqo vei kemudou, na gone lalai, ni dou sa kilai tamada.
14. Au vola yani oqo, vei kemudou na qase, ni dou sa kila o koya ka bula mai nai vakatekivu. Au vola yani oqo vei kemudou na cauravou, ni dou sa kaukauwa, ka tu vei kemudou na vosa ni Kalou, ka dou rawa ni vakamalumulutaka na kaukauwa ni vuni ca.

Kua Ni Lomani Vuravura

15. Dou kakua ni lomani vuravura, se na veika sa vaka vuravura, kevaka e dua e lomani vuravura, na loloma i tamada sa sega ni tiko vua.
16. Na veika kece etu e vuravura – na gagadre ca ni yago, na gagadre ca ni mata, kei na bula dokadoka – na ka oqo e sega ni mai vei tamada, ia sa mai vuravura ga.
17. O vuravura sa tekivu me yali tiko yani, kei na kena gagadre ca taucoko; ia o koya ga sa cakava na loma ni Kalou ena tudei me sega ni mudu.

Veivakacalai E Nai Otioiti Ni Auwa

18. Oi kemudou na luvequ, sai otioiti ni gauna oqo; me vaka dou sa rogoca ni sa lako tiko mai na

meca i Karisito, me vaka ni sa levu sara tuga oqo na meca i Karisito, ka me rawa ni da kila kina, ni sai vakataotioti ni gauna oqo.

19. Era lako tani yani mai vei keda, ia era sega ga ni wili vei keda, kevaka mera a wili vei keda kera a tikoga kei keda, ia nira sa lako tani era na vakaraitaki ira ga mai, ni sega sara ga ni dua vei keda me tuvata kei ira.

20. Ia dou sa lumuti oti tu, mai vua na yalosavasava, mo dou kila kina na ka kecega.

21. Au sega ni vola yani oqo vei kemudou baleta ni dou sega ni kila na dina, ia baleta ga ni dou sa kila tiko ka sega ni dua e rawa ni lasu ni sa tiko na dina.

22. O cei na lasulasu ia, o koya ga sa cakitaka ni o Jisu e Karisito? O koya na meca i Karisito, e cakitaka na tamada kei na luvena.

23. O koya e cakitaka na luvena, sa sega ni tu vua o Tamada; o koya e vakatusa na luvena, sa tu vua o Tamana.

Me Tu Vei Iko Na Dina

24. O koya oqo me tudei ena yalomudou, na ka dou a rogoca mai na vakatekivu kevaka me sa tiko vei kemudou na ka dou a rogoca mai nai vakatekivu, na luvena kei tamana e rau na tu vakaidina vei kemudou.

25. Kei na ka sa yalayala oti tu kina o koya me solia vei keda – na bula sega ni mudu.

26. Na veika oqo au sa volavola kina vei kemudou, ena vukudra na dauveivakaisini vei kemudou.

27. Ia nai lumu dou sa lumuti tu kina mai vei koya, sa tu qori vei kemudou, e sega tale ni qai yaga me dua e vakavulici kemudou; ia na veilumuti vata ga ka vakavulici kemudou mo dou kila kina na veika kecega, e dina taucoko, ka sega ni ka lasu, me vaka ga nonai vakavuvuli vei kemudou, mo dou tu ga vua.

Ira Na Luve Ni Kalou

28. Oqo, vei kemudou na luvequ, mo dou tu dei vua, ena gauna ena rairai mai kina, meda sa na vakarau tu ka me kakua na madua vei Koya ena nona lako mai.

29. Kevaka dou kila ni sa yalododonu o koya, mo dou kila ni o ira kece era bulataka na yalododonu era vakasucumi vou mai vua.

3. Raica na kena levu ni loloma sa vakayacori vei keda mai vei tamada, meda vakatokai kina meda luve ni Kalou! O koya oqo era sega ni kilai keda kina o vuravura, ni ra sega ni kilai Koya.

2. Kemudou na luvequ, eda sa luve ni Kalou; e se bera ni vakatakilai mai eda na vakavei ena siga mai muri, ia eda sa kila tikoga ena gauna sa vakaraitaki Koya mai kina, eda na qai tautauvata kei Koya, ka ni da sa qai raici Koya ena matada dina.

3. O koya sa tu vua nai nuinui oqo ena vakasavasavataki koya, me vaka ni sa savasava sara tu ga o koya.

Nai Valavala Ca Kei Na Luve Ni Kalou

4. O koya yadua sa i valavala ca sa talaidredre kina i vakavuvuli dina, ni sa valavala ca na talaidredre ki na i vakavuvuli dina.

5. Ni dou sa kila ni sa vakatakilai Koya o Koya, ena nona mai bokoca na noda i valavala ca, ka e sega tu vua na i valavala ca.

6. O koya e tu vata kei Koya ena sega ni valavala ca. O koya e valavala ca e se bera ni rogoci Koya se kilai Koya.

7. Oi kemudou na luvequ, me kua ni dua me dabui kemudou. O koya sa i valavala dodonu, sa dodonu ga, me vaka ga na nona valavala dodonu.

8. O koya sai valavala ca, sa luve ni tevoru, ni sai valavala ca na tevoru mai nai vakatekivu. Oqo na vuna e lako mai kina na luve ni Kalou, me mai vakarusa na cakacaka ni tevoru.

9. O koya yadua e sucu vou mai vua na Kalou e sega vei koya nai valavala ca, baleta ni sa sucu vou mai vua na Kalou.

Nai Vakaro Ni Loloma Me Vakayacori Sara

10. Na ka oqo ena vakatakilai Koya ga na luve ni Kalou kei na luve ni tevoru; ka sa sega ni luve ni Kalou o koya e sega ni valavala dodonu, kei koya talega e sega ni lomana na wekana.

11. Oqo nai tukutuku dou a rogoca mai nai vakatekivu me da veilomani vakaveiwekani.

12. Ka me kua ni vakataki Keni, o koya sa yaloca vua na tacina ka oti qai vakamatei koya. A cava e labati koya kina? Baleta ni valavala vakatani, o tuakana e valavala dodonu.

13. Dou kakua ni kurabui, na wekaqu, kevaka e cati kemudou o vuravura.

14. Ka me da kila ni da sa vakaleleci tani mai na mate kina bula, me da lomani ira na veiwekani ka o koya e sega ni lomana na wekana sa tiko ga ena mate.

15. O koya e cata na wekana sa daulaba, ka mo dou kila, o ira na daulaba e sega ni nodra na bula e sega ni mudu.

Nai Vakaraitaki Ni Loloma

16. Ena ka oqo eda kila dina kina na loloma, ka ni solia na Nona bula ena vukuda. Ka sa dodonu vaka kina meda solia na noda bula ena vukudra na wekada.

17. Ia o koya sa tu vua nai yau ni vuravura oqo, ka raica na wekana ni vakaloloma tu, ka sega mada ga ni bau kauwaitaki koya, e rawa vaka cava me tukuna ni tiko vua na loloma ni Kalou?

18. Oi kemudou na luvequ, meda kua ni vakaraitaka na loloma ena vosa walega se na yameda, ia ena cakacaka kei na dina.

19. Ena ka oqo eda sa kila kina ni sa tu vei keda na dina, ka vakadinadinataka na yaloda.

20. Kevaka e beitaki na yaloda, na Kalou e levu cake, mai na yaloda, ka kila na ka kecega.
21. Kemudou na luvequ, kevaka e sega ni beitaki na yaloda, eda sa tu vakarau vua na Kalou.
22. Na ka eda kerea vua ena solia vei keda baleta ni da maroroya na Nona i vakaro, ka cakava na ka sa vinakata o Koya.
23. Oqo na nona i vakaro: meda vakabauta na yaca ni luvena o Jisu Karisito ka veilomani, vakalevu sara, me vaka na Nona i vakaro vei keda.

Na Yalo Ni Dina Kei Na Yalo Ni Veivakacalai

24. O koya sa muria na Nonai vakaro sa tudei vei Koya, o koya talega ena tu vua. Ena ka oqo eda sa kila kina ni sa tu vei keda o Koya, ni sa tiko vata kei keda na Nona Yalo Tabu.

4. Vei kemudou na luvequ, dou kakua ni vakabauta na yalo kecega, ia dou vakatovolei ira na yalo oqori, se ra yalo mai vua na Kalou se sega; baleta ni levu na parofita vakailasu era sa cowiri tu oqo e vuravura.

2. Ena ka oqo, dou na kila kina na yalo sa mai vua na Kalou; na yalo kece e vakatusa ni o Jisu Karisito sa yaco me mai tamata, na yalo oqo sa mai vua na Kalou.

3. Kei na yalo kece e sega ni vakatusa, ni o Jisu Karisito e sega ni bulataka na bula vakatamata na yalo oqo, e sega ni mai vua na Kalou. Oqo sara ga na yalo ni meca i Karisito, o koya dou sa rogoca ni na lako mai, a sa tu sara ga oqo vei keda e daidai.

4. Oi kemudou sa nona na Kalou, na luvequ, dou sa vakamalumalumutaki ira, baleta ni sa levu o Koya sa tiko vei kemudou, ka lailai o koya sa tiko e vuravura.

5. O ira era sa tamata vakavuravura. Ka ra na vosataka tikoga na veika vakavuravura, o vuravura ena vakarogoci ira,

6. Oi kemudou na luvequ sa nona na Kalou. O koya e kila na Kalou ena rogoci keda; o koya e sega ni nona na Kalou ena sega ni rogoci keda. Ena ka oqo eda na kila kina na yalo ni dina, kei na yalo ni veivakacalai.

Kilai Na Kalou Mai Na Loloma

7. Kemudou na luvequ, me da veilomani vakalevu, ni loloma sa mai vua na Kalou; o koya sa dauloloma sa vakasucumi vou mai vua na Kalou, ka sa kila na Kalou.

8. O koya e sega ni loloma e sega ni kila na Kalou, ka ni sa loloma na Kalou.

9. Ena ka oqo sa vakaraitaka mai kina vei keda na loloma ni Kalou, ni sa solia mai ki vuravura na luvena e dua bau ga, ka meda rawa ni bula ena vukuna.

10. Sai koya oqo na loloma, e sega ni noda lomana na Kalou, ia ena nona lomani keda, ka tala mai kina na luvena me mai buluta na noda i valavala ca.

11. Kemudou na luvequ, kevaka sa lomani keda tu vaka oqo na Kalou, sa dodonu vakalevu cake sara meda veilomani vaka i keda.

Raici Na Kalou Mai Na Loloma

12. E sega ni se bau dua me raica na Kalou ena dua na gauna. Kevaka eda veilomani vaka i keda, na Kalou ena tiko kei keda, kei na nona loloma ena tudei vei keda.

13. Ena ka oqo eda sa kila kina ni da sa tuvata kei Koya, ka sa tu vei keda o Koya, baleta ni sa sovaraka o koya ki yaloda na yalona.

14. Ka eda sa raica ka tusanaka ni sa tala mai o tamada na luvena mei vakabula kei vuravura.

15. O koya yadua e vakatusa ni o Jisu e luve ni Kalou, ka e vakaraitaka ni Kalou e tiko vua, o koya talega e tu vata kei na Kalou.

16. Ka eda rawa ni kila ka vakabauta na nona lomani keda na Kalou. Na Kalou sai koya na loloma, o koya e tu vua na loloma, e tu vua na Kalou, ka rau sa dua vata kei na Kalou.

Na Taucoko Ni Loloma

17. Na loloma sa vakayacora vei keda meda yaloqaqa ena siga ni veilewai; ni sa vakakina o Koya, kei na noda bula qaqa e vuravura

18. Na loloma e sega ni kila na rere; ia na loloma e taucoko e vakayalia na rere, baleta na rere edau veivakatotogani. Ia o koya e se rere tikoga e sega ni tu vua na loloma.

19. Eda lomani Koya baleta ni a lomani keda e liu o koya.

Talairawarawa Mai Na Vakabauta

20. Kevaka e dua e tukuna, "Au lomana na Kalou," ka cata na wekana, o koya na tamata lasulasu; baleta na wekana e rau veirai tikoga e veisiga, qai rawa vakacava vua me lomana na Kalou ni sega ni rawa ni raica e matana.

21. Oqo nai vakaro sa tau mai vua, me baleti keda; o koya e lomana na Kalou e dodonu me lomana talega na wekana.

5. O koya yadua e vakabauta ni o Jisu na Karisito e sucu vou mai vua na Kalou, o koya yadua sa lomana o koya sa vakatubura, sa lomani koya talega o koya sa vakatuburi.

2. Ena ka oqo eda sa kila ni da sa lomani ira na luve ni Kalou, ni sa lomana na Kalou ka muria na nona i vakaro.

3. Oqo na loloma vua na Kalou, me maroroi nona i vakaro. Na nona i vakaro e sega ni dua na kena i colacola.

4. Ni sa rawai vuravura o koya yadua sa vakasucumi vou mai vua na Kalou.

Sa yaco oti na qaqa ka sa vakamalumalumutaki oti kina o vuravura – e na noda vakabauta.

5. O cei sa vakamalumalumutaki vuravura, o ira duadua ga era vakabauta ni sa luve ni Kalou o Jisu?

E Kilai Deivaki Nai Vakadinadina E Vakalou

6. O koya sa lako mai ena wai kei na dra; ka sega ni wai walega, ia na wai kei na dra. Sai koya na Yalo Tabu sai vakadinadina kina, baleta na Yalo Tabu na vuni dina.
7. Ni ratou sa lewe tolu sa tukutuku tiko mai lomalagi: O Tamada, na vosa kei na Yalo Tabu; ratou sa duavata na tolu oqo.
8. Ka ratou lewe tolu talega sa tukutuku tiko e vuravura: na Yalo, na wai kei na dra; ratou sa dua ga na tolu oqo.
9. Kevaka eda ciqoma na i tukutuku ni tamata, nai tukutuku ni Kalou e cecere sara, oqo nai tukutuku ni Kalou na nona vakaraitaki Koya na luvena ena veika e vakayacora.
10. O koya e vakabauta na luve ni Kalou sa i vakadinadina bula o koya; ka o koya e sega ni vakabauta na Kalou e sega ni dua na dina e tu vua, baleta ni sega ni vakabauta nai tukutuku sa solia vua na luvena, na Kalou.
11. Oqo nai tukutuku: sa solia vei keda na Kalou, o ya na bula e sega ni mudu, ia na bula oqo sa tu vua na luvena.
12. O koya ga sa tu vua na Luvena, sa tu vei koya na bula; o koya e sega ni tu vua na luveni Kalou, ena sega ni dua na bula me tu vua.
13. Au sa vola yani na veika oqo, vei kemudou sa vakabauta na luve ni Kalou, mo dou kila ni sa nomudou na bula e sega ni mudu, ka mo dou gumatua tikoga ni dinata na luve ni Kalou.

Masu Ena Loloma Kei Na Veivakadeitaki

14. Na ka ga oqo eda sa dei kina vua, ni dua na ka eda kerea me vaka na lomana, sa rogoci keda o Koya.
15. Kevaka eda kila ni sa rogoci keda o Koya, e na ka eda kerea, eda na rawata dina na ka eda kerea.
16. Kevaka e dua sa raica tiko na wekana ni sa cakava tiko nai valavala ca ka sega ni na yaco kina vua na mate, me na masu o koya, ena qai solia mai na bula vei koya e valavala ca tiko ka sega ni na mate kina, e tiko nai valavala ca e yaco kina na mate. Au sega ni tukuna qo mo dou masulaka na veika o ya.
17. Na ka kece e sega ni dodonu e i valavala ca, ka e tiko nai valavala ca e sega ni yaco kina na mate.

Mo Kila Na Dina - Ka Cata Na Lasu

18. Eda sa kila, ni sa sega ni valavala ca o koya e vakasucumi mai vua na Kalou; ia o koya sa sucu vou vua na Kalou mena maroroi koya, ka ni sega ni rawa ni tarai koya na vuni ca.
19. Eda kila ni da sa nona na Kalou, ia o ira na kai vuravura era tu ena ligana na tevoru.
20. Eda sa kila ni sa lako mai na luve ni Kalou ka solia vei keda na vuku, me rawa ni da kilai Koya kina na vuni dina; nida sa tuvata kei na vuni dina, o Jisu Karisito na luvena. Sai Koya oqo na Kalou dina, kei na vuni bula e sega ni mudu.
21. Oi kemudou na luvequ, dou maroroi kemudou mai na veimatakau. Emeni.

NAI KARUA NI VOLA NEI JONI

Veikidavaki Kei Na Vakabula Vua Na Marama Sa Digitaki

Vua Na Qase

1. Vei koya na marama sa digitaki kei ira na luvena, o ira au sa dau lomana dina, ka sega ni mai vei au duadua ga, mai vei ira talega sa kila na dina.
2. Ena vuku ni dina sa bula tu vei keda, ena tu ga vei keda ka sega ni mudu.
3. Me nomudou na loloma, na yalololoma, kei na vakacegu mai vua na Kalou o tamada, kei na turaga o Jisu Karisito, Na Luvei Tamada, ena dina kei na loloma.

Lako Ena i Vakaro I Karisito

4. Sa ka levu noqu marau ni'u raica eso na luvemudou sa muria tiko nai vakavuvuli dina, me vaka eda sa vakaroti kina mai vei Tamada.
5. Ena ka oqo au sa vakamasuti iko kina, vakamarama, ni sega tale ni dua nai vakaro vou au vola yani vei iko, ia o koya ga eda sa kila oti tu mai: meda veilomani vakalevu sara.
6. O koya oqo na loloma, meda bula ka lako me vaka na nona i vakaro. Oqo nai vakaro o sa rogoca oti mai ena i vakatekivu, mo bula ka lako voli kina.

Qarauna Na Nodra Dauveivakacalai Na Meca I Karisito

7. Ni ra sa lewe levu na dauveivakacalai sa tu

e vuravura nikua, ka ra sega ni vakatusa ni o Jisu Karisito e mai bula vakatamata. Sai ira oqo na dauveivakacalai ka ra meca i Karisito.

8. Dou qarauni kemudou, me kua na guce ena ka eda sasaga tiko kina, ni da na taura na kena i sau.
9. O koya e vukitani mai nai vakavuvuli i Karisito, ena sega ni tu vei koya na Kalou. Ia o koya e maroroya nai vakavuvuli i Karisito, e rau na tu ruarua vua na Tamada kei Koya na luvena.
10. Kevaka e dua e lako mai vei kemudou, ka sega ni tiko mai vua nai vakavuvuli vakaoqo, dou kakua ni vakacurumi koya ena nomudou veivale, se mo dou kidavaki koya yani;
11. O koya ena marautaki koya yani, sa takavi koya nai valavala vakatevoro e tu vua.

Na I Tatau Kei Na Vakanuinui Vinaka I Joni

12. E levu na ka au via vola yani vei kemudou, sa sega ni rawa kina vei au me'u tukuna taucoko e na wai ni volavola kei na taqa ni pepa; ia au sa nuitaka tiko me'u na lako sara ga yani medatou na la'ki veisotari mata, me rawa nidatou reki kina vakalevu sara.
13. O ira na luvedra na yalewa sa digitaki, era sa loloma tu yani. Emeni.

NAI KATOLU NI VOLA NEI JONI

Veikidavaki Kei Na Vakabula Vei Kaio Vua Na Qase

1. O, au na qase vua na luvequ o Kaio, au sa dau lomana vakaidina:
2. Na luvequ, noqu masu mo vakasaututaki ena ka kecega ka mo bula vinaka, me vaka ni sa bula vinaka na yalomu.
3. Sa dua na ka na levu ni noqu marau ni ra mai tukuna vei au na veiwekani; ena nomu maroroya tiko na dina, kei na nomu bula voli kina.
4. Ka e sega ni dua na marau vei au, me tautauvata na noqu dau marautaka me'u rogoca, ni dua na luvequ e bulataka tiko na dina.

Vakacautaki O Kaio Ena Nona Loma Soli

5. Na luvequ, na ka kece mo cakava, vei ira na mata veiwekani se vei ira era vulagi, mo cakava ena yalomu dina.
6. Ni nomu loloma era na la'ki tukuna ena matadra nai soqosoqo lotu. Mo dau vukei ira ena nodra kau lotu me vaka ni sa vinaka vua na Kalou, o sa cakava tiko e dua na cakacaka vinaka.
7. Baleta ni ra lako tiko ena vuku ni yaca ni Turaga, ka sega ni dua na ka mera saumi tiko kina.
8. E dodonu meda vukei ira sa vakaoqo, me rawa ni da duavata tiko ena kena vakatetei na dina.

O Jiotirivi Kei Timitirio

9. Au sa vola oti kina soqosoqo lotu, ia o Jiotirivi

o koya sa dau vinakata tu ga me liu vei ira kecega; e sega ni via ciqomi keitou.

10. O koya oqo, kevaka au na lako yani, au na vakasamataka na ka e cakava vei keitou, ena nona vosa vakacacataki keitou ena vosa e sega ni kilikili.

Kenai karua ena nona sega ni taleitaki ira na mata veiwekani; kei na nona tarovi ira o ira era via toso i liu, mera biuta kina nai soqosoqo lotu.

11. Na luvequ, kakua ni vakatatumuria na ca, kitaka ga na ka vinaka. O koya e caka vinaka sa mai vua na Kalou, ia o koya e cakava na ka ca e sega ni mai vua na Kalou.

12. O Timitirio na kenai tukutuku e uasivi mai vei ira kecega, kei na nona dei tu ena dina. Keitou sa dau ni tukutuku vaka talega kina, ka dou sa kila ni sa dina na neitou i tukutuku.

Veitataunaki Kei Na Vakanuinui Vinaka

13. Sa levu na ka au via vola yani, ia au sa sega ni vinakata me'u volavola yani ena peni kei na wai ni volavola;

14. Au sa vinakata sara ga me'u raici iko ena dua na gauna lekaleka mai oqo, me rawa ni daru veivosaki ka veitalanoa ena nodaru veirai mata. Me nomu tiko na vakacegu. Sa loloma yani o ira na veiwekani vei iko. Ciqomi ira na veiwekani ena dui yacadra.

NAI VOLA NEI JUTA

Na Veikidavaki Kei Na Vakabula Vei Ira Na Kacivi

1. O Juta, na i talatala i Jisu Karisito, ka taci Jemesa, vei ira sa kacivi, ka vakasavasavataki mai vua na Kalou na tamada, ka maroroi mai vei Jisu Karisito.
2. Me vakalevutaki vei kemudou na yalololoma, na vakacegu, kei na loloma.

Maroroi Ni Vakabauta

3. Oi kemudou sa lomani, au sa saga vakaukauwa me'u vola vei kemudou ena vuku ni bula sa noda kecega, ka au raica ni vinaka cake na noqu via volavola vei kemudou, mo dou marautaka ka vakacegui ga ena vakabauta sa soli vei ira sa lotu.
4. Ni sa curu lo mai na tamata eso ka sega ni kilai, ni ra sa vakadinadinataki mai liu ena nodra bula, ka era sega ni lotu, ka era vukica vakatani na loloma ni Kalou mera cakava na ka vakasisila, ka cakitaki Jiova na Kalou duadua ga kei na noda Turaga o Jisu Karisito.

Na Vuki Tani Ena Gauna E liu Kei Na Gauna Oqo

5. Ia au vinakata me'u vakananumi kemudou kina, e dina ni dou sa kila, ni sa vakabulai ira na tamata mai Ijipita o Jiova, e qai vakamatei ira na sega ni vakabauta.
6. O ira na agilosi era sega ni dei ena nodra i tutu dina, ia ka ra biuta mai na nodra i tikotiko, ka sa vakarautaki tu vei ira na sinucodo ni veivakararawataki ena vanua butobuto, ka me yaco mada na siga ni lewa.
7. Sa vaka kina o Sotoma kei Komora kei ira na veikoro volivolita - ni ra sa soli ira ki na veidauci vakaveitalia kei na veiyago vata, oqo sai vakaraitaki ni rarawa levu kei na veivakararawataki ni bukawaqa e sega ni mudu.
8. Sa vaka kina o ira na daulatadra ka dauvakadukadukalitaka tiko na yagodra, ka ra beca na veiliutaki, ka era vosa vakacacataki ira na turaga.
9. Io, o Maikeli na agilosi uasivi, e veileti kei na tevoru, ka veiletitaka na yagoi Mosese, sa sega ni doudou me vosavakacacataki koya, ka vaka, "me cudruvi iko o Jiova!"
10. Ia o ira oqo era vosacataka na ka era sega tu ni kila; na ka era sa kila tu, era tautauvata tu ga kei na manumanu kila rerevaki, era sa vakarusai ira tikoga vaka i ira.
11. Ena ca vei ira! Ni ra sa muria nai valavala i Keni, era kocova na i yau me vakataki Pelami, ka ra na mate me vaka na talaidredre nodra na luve i Kora.

Na Ca Kei Na Rusa Ni Vuki Tani

12. Oqo na lewa ena basika ena nomudou kana magiti, era na sega ni rere nira kana vata kei kemudou, era na nanumi ira ga ni ra sa kana. Era na vaka na o ka sega na kena uca, era na dau

veitosoyaki tu ga vaka na cagi; era vaka na vuni kau tubu vinaka ka sega tu ni dua na vuana, era mate vakarua, na wakadra e cavouraki laivi;

13. Na kaukauwa ni ua ni wasawasa, e vakavotua cake na ka mera na madua kina; na kalokalo dau veitosoyaki sa waraki ira tu, me na vakacilava vei ira na butobuto loaloa e sega ni mudu.

14. O Inoke, nai kavitu ni taba tamata mai vei Atama, ka e parofisaitaka talega na nodra bula na tamata oqo, ka vaka, raica, o Jiova sa lako vata mai kei ira na tini na udolu na yalosavasava.

15. "Me ia na veicudruvi vei ira kecega, ka me na lewai ira na sega ni lotu, ena nodra i valavala era vakayacora ka sega ni Vakalou, kei na veivosa ca kece era tukuna Vua, o ira era sa sega ni kila na Kalou."

Yalataki Na Vuku Tani

16. Sai ira oqo na dauvosakudrukudru, ka dauvakaduiduile, ka dau muria na gagadre ca ni yagodra; kei na gusudra edau cavuta na veivosa veibeci lelevu, ka vakarokoroko veivakaisini vei ira na tamata, me ra veirawai kina.

17. Ia, oi kemudou, sa lomani, dou nanuma na vosa era cavuta nai apositolo ni noda Turaga o Jisu Karisito:

18. Ni ra sa tukuna vei kemudou, ni na so na dauveivakasesewani ena i vakataotioti ni gauna oqo, era na dau vakaivalavalataki ira ena dodoma ca vakasisila.

19. Sai ira oqo na dau taleitaka na marau vakavuravura, ka era dau vakavu veisei, ka sa sega ni tu vei ira na Yalo Tabu.

Maroroya Nomu Bula Vata Kei Na Kalou

20. Ia, oi kemudou, sa lomani, dou vei vakatataki cake vakai kemudou ena nomudou tara cake na vakabauta, mo dou masu tiko ena Yalo Tabu.

21. Dou maroroi kemudou mo dou tuga ena loloma ni Kalou, ka raica na loloma ni noda Turaga o Jisu Karisito, ena vuku ni bula Sega ni mudu.

22. Dou lomani ira na tamata, ka me kune na kena duidui.

23. Ia eso, ena nodra rere, ni sa vakarau tarai ira na yameyame ni buka, ka ra luvata tani nai sulu ka vakavuna tiko nodra leqa.

Me Vakacerecerei Na Kalou

24. Vei koya ga sa rawata me maroroi kemudou mai na nomudou bale sobu, me vakaraitaki kemudou talega e matana vakaiukuuku, ena marau vakaidina sara ni dou sa sega ni cala.

25. Me ia vua na Kalou na noda i vakabula, o

koya duadua ga na vuni vuku, me nona na dokai kei
na vakarokoroko, na lewa kei na kaukauwa ena
gauna sa oti, e daidai, ka sega ni mudu. Emeni.

NAI VAKATAKILA

I JISU KARISITO

Vakamacala Kei Na Vakanuinui Vinaka

1. Na i Vakatakila i Jisu Karisito, ka solia vei Koya na Kalou me vakaraitaka vei ira na Nona i talai, na ka sa voleka ni yaco mai; a sa tala o Koya na Nona agilosi me tukuna vei Joni na Nona i talai.
2. E tukuna na ka e vakadinadinataka na vosa ni Kalou, kei na ka taucoko e mai vakayacora na Turaga o Jisu Karisito, kei na ka e raica sara tu ga e matana.
3. Sa kalouvinaka o koya sa wilika kei ira sa rogoca na vosa ni parofisai oqo, ka vakabauta na ka sa volai kina; ni sa voleka mai na gauna me yaco kina.

Veikidavaki Ki Na Soqosoqo Lotu E Vitu

4. O Joni,vei ira na i soqosoqo lotu e vitu mai Esia: Me nomudou na loloma, kei na vakacegu, mai vei Koya sa bula e daidai, ka bula e liu, ena bula talega mai muri, mai vei iratou na Yalo e vitu e ratou sa tiko ena mata ni Nona i tikitiko vakaturaga.
5. Mai vei Jisu Karisito, na i talai yalodina, kai sevu ni tucake tale mai na mate, ka lewai ira taucoko na vei tui e vuravura. O Koya sa lomani keda ka vakasavasavataki keda mai na noda i valavala ca, ena Nona dra dina.
6. A sa vakayacori keda me da tui ka bete vua na Kalou ka Tamana, me Nona na vakarokoroko kei na lewa ena veigauna kecega me Sega ni mudu. Emeni.
7. Raica, sa lako mai o Koya ena vei o, ena raici Koya na mata kecega, o ira mada ga na suaki Koya era na raica. Era na tagicaki Koya na veimataqali kece e vuravura. Me vaka ga oqo, Emeni.
8. "Oi Au na Alifa kei na Omeka, nai Vakatekivu kei nai Vakataotioti," sa tukuna na Turaga, "O koya ka bula e liu, e bula e daidai, ena bula talega mai muri, o Koya sa Kaukauwa sara."

Raivotutaki Na Luve Ni Tamata

9. Oi au, o Joni na tacimudou kai tokani vata kei kemudou ena vuku ni veika rarawa, ena vuku ni Nona matanitu, kei na vuku ni Nona mai vosota o Jisu Karisito, au a tiko ena yanuyanu o Patimo, ena vuku ni vosa ni Kalou kei na veika e mai cakava o Jisu Karisito.
10. Keirau a tiko kei na Yalo Tabu ena Siga ni Turaga
Au a qai rogoca mai dakuqu e dua na domo levu,
Sa vaka na rorogo ni davui.
11. Ka cavuta mai, "oi Au na Alifa kei na Omeka, Nai Vakatekivu kai Vakataotioti,"
"Ena ka o sa raica, mo vola ena dua nai vola ka vakauta kina i soqosoqo lotu e vitu ka tiko mai Esia: O Efeso, o Simurina, o Perikamo, o Caetaira, o Sariti, o Filitelifia kei Leotisea."
12. Au qai rai vuki me'u raica o cei e vosa tiko

- mai vei au. Ni'u sa vuki yani au qai raica e vitu nai tutu ni cina koula,
13. Ena maliwa ni tutu ni cina koula e vitu, sa duri tu kina e dua sa vaka taki Koya na Luve ni Tamata, ka vakaisulu me yacova na yavana, ka vauci tu na loma serena ena i vau koula.
14. Na uluna kei na drau ni uluna sa vaka na vutika ni sipi, ka vaka talega na vulavula ni uca cevata, na matana sa vaka na yameyame ni bukawaqa;
15. Na yavana sa vaka na varasa makualiliva, ni sa vakamai oti, kei na rorogo ni domona sa vaka na kere ni dua na savu levu;
16. Sa qumia tu ena ligana i matau e vitu na kalokalo, sa lako tu mai gusuna nai seleiwau gata ruarua na yasana, na matana sa vaka na matanisiga ni sa cila vakaukauwa.
17. Ni'u sa raici Koya, au sa bale vakasauri e matana vaka na tamata mate. Ia sa qai tarai au ena ligana i matau, ka vaka, "Mo kakua ni rere; oi Au nai Vakatekivu kei nai Vakataotioti.
18. "Oi Au o koya sa bula, sa mate mada, ka raica, Au sa bula tale ka sega ni mudu. Emeni.
Sa tu vei Au nai dola kei Etesi kei Mate talega.
19. "Mo vola na veika o raica, kei na veika sa yaco tiko, kei na veika ena yaco, ia e se bera tiko.
20. "Na ka vuni ni kalokalo e vitu o raica ena ligaqu i matau, kei nai tutu ni cina koula e vitu: na kalokalo e vitu sai koya na agilosi ni soqosoqo lotu e vitu, kei na tutu ni cina koula e vitu o raica, sai koya nai soqosoqo lotu e vitu.

Soqosoqo Lotu Sa Yali Kina Na Loloma

2. "Mo vola oqo vei koya nai talai ni soqosoqo lotu mai Efeso, ka vaka, o Koya sa taura na kalokalo e vitu ena ligana i matau, kei Koya sa lako voli ena maliwa ni tutu ni cina koula e vitu,
2. Au kila vinaka nomu cakacaka, nomu dauvosota, kei na nomu sa dauoca, kei na nomu sa sega ni dauvosoti ira rawa era i valavala vakasisila. O sa kila oti eso era i apositolo lasulasu, ena nomu a vakatovolei ira;
3. "Ia o sa lomavinaka ga, ka dauvosota, o dau bole mate ena vuku ni yacaqu ka sega ni o dau vakacauoca.
4. "Ia na ka ga oqo Au raica vei iko, o leqa tiko kina, ni o sa biuta laivi, nai matai ni nomu loloma ka a tu vei iko e liu.
5. Mo nanuma ga na ka o sa lutu tani mai kina, mo veivutuni ka taura lesu tale nai matai ni nomu katakata ni veiqaravi, De'u na qai lako mai vakatotolo sara vei iko, ka kauta tani na nomu i tutu ni cina, mai na kena tikina - kevaka o sega ni veivutuni.

6. "Ia na ka oqo sa tu vei iko, ni o sa cata nanodra i valavala na Nikola, oi Au talega Au cata.
 7. O koya sa vakadaligana, me rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo Tabu vei ira na i soqosoqo lotu. Vei koya sa rawa ni gumatua vua, Au na solia vei koya me kania na kau ni bula, o koya ka tu e loma ni Nona Parataisi na Kalou."

Soqosoqo Lotu Vakararawataki

8. "Mo vola oqo vei koya nai talai ni soqosoqo lotu mai Simurina, ka vaka, sa tukuna na veika oqo, o Koya nai Vakatekivu kai Vakataotioti, o Koya ka mate, sa qai bula tale.
 9. "Au sa kila nomu cakacaka, nomu vakararawataki, kei na nomo dravudravua (ia o sa vutuniyau ga); Au kila na nodra vosa vakacaca o ira era tukuna tiko ni ra Jiu ka ra sega ni Jiu, ia era lewe ni soqosoqoi Setani.
 10. "Mo kakua ni o rerevaka na ka o vakarau sotava. Ni na so vei kemudou ena vesuki koya vakaukauwa na tevoru, me vakatovolei kemudou kina, ena qai tini na siga dou na vakararawataki tiko kina. Io, mo dou yalodina tikoga me yacova na mate, Au na qai solia vei kemudou nai sala ni bula.
 11. "O koya sa vakadaligana, me rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo Tabu vei ira nai soqosoqo lotu. O koya sa gumatua vua ena sega ni na vakaleqai koya nai karua ni mate."

Nai Soqosoqo Lotu Dauveivakalomavinakataki

12. "Mo vola qo vei koya na i talai ni soqosoqo lotu mai Perikamo, ka vaka, sa tukuna na veika oqo o Koya sa taura nai seleiwau batirua.
 13. "Au sa kila na nomu cakacaka, kei na vanua o tiko kina, sa tiko talega kina nona i tikotiko vakaturaga o Setani. O sa dei tu ga ena nomu vakabauta na Yacaqu, ka sega vakadua ni o cakitaka nomu vakabauta, e dina mada ga ni a vakamatei e keru o Anitipasa, ena vuku ni nona vakabauta na Kalou.
 14. Ia sa so ga na ka vei iko o leqa tiko kina, baleta ni so ekeri vei kemudou era se bulataka tiko nai vakavuvuli i Pelami, o ya ena nona vakavulici Pelaki me biuta na veivakacalai ena matadra na gone ni Isireli, mera kania na ka sa cabori kina matakau, kei na nodra veilasami ena tau daku ni vakawati.
 15. "E tiko talega eso vei kemudou, era se bulataka tikoga nai vakavuvuli nodra na Nikola, o koya Au sa cata sara ga.
 16. "Mo veivutuni, ke sega Au na lako vakatotolo mai vei iko, ka valuti ira oqori ena i seleiwau ni gusuqu.
 17. "O koya sa vakadaligana me rogoca sara na ka sa tukuna na Yalo Tabu vei ira na i soqosoqo lotu. O koya ga sa gumatua, Au na solia vei koya na ka mana ka vunitaki tu me kania. Au na qai solia talega vua na vatu vulavula, ena dela ni vatu oqo ena dua na yaca vou ena volai kina, ka sega ni dua mena kila, vakavo ga o koya sa taura."

Soqosoqo Lotu Rawai Vakararawawa

18. "Mo vola oqo vei koya nai talai ni soqosoqo lotu mai Caetaira,ka vaka, sa tukuna na veika oqo na Luve ni Kalou, o koya sa vaka na yameyame ni buka na matana, kei na yavana sa vaka na varasa tatalivaliva.
 19. "Au sa kila na nomu cakacaka, na nomu loloma, nomu veiqaravi, nomu vakabauta, kei na nomu dauvosota; na nomu cakacaka oqo e ca vakalevu sara, ka vinaka mai na nomu se qai tekivu.
 20. "E so na ka e tiko vei iko o leqa tiko kina, baleta ni o vakatara tiko mai na yalewa o ya o Jesepeli, ni sa wiliki koya me vaka na parofita, ena nona vakavulici ira ka rawai ira Noqu tamata, mera veidauci ka kania na kakana sa vakacabori kina matakau.
 21. "Au a solia vua e dua na gauna, me rawa ni veivutuni kina mai na nona dodomo ca, e qai sega ni vinakata me veivutuni.
 22. O koya oqo, Au na biuti koya kina nona i davodavo ni tauvimate, kei ira vata era cakava na veidomoni sega savasava, mera na curuma na veivakararawataki, ka vakavo ga ke ra veivutuni mai.
 23. Au na vakamatei ira mera mate na luvena, me rawa ni ra kila kina nai soqosoqo lotu, ni o Au sa dikeva na vakanananu kei na yalo ni tamata. Au na sauma vua na tamata me vaka nodra i valavala.
 24. "Oqo Au sa tukuna rawa vei kemudou, mai Caetaira, ni levu e sega ni kila tiko na i vakavuvuli oqo, ka ra sega sara ga ni kila tu na veika titobu me baleti Setani, era dau tukuna, ena sega ni dua nai colacola tani mena vakacolati yani.
 25. "Ia dou tudei ena ka dou sa vakabauta me yacova Noqu lesu yani.
 26. O koya sa daugumatua vua, ka yalodina tiko ena Noqu cakacaka me yacova na i vakataotioti, Au na solia vua me lewa na veimatanitu -
 27. Ena vakatulewa o koya ena i titoko kaukamea; era na vorovorolaki vakalalai, me vaka na bilo ena ligana na dautulibilo - me vaka na Nona vakaroti Au kina o Tamaqu.
 28. "Au na qai solia vua na kalokaloi volasiga.
 29. "O koya sa vakadaligana, me rogoca na ka sa cavuta na Yalo Tabu kina i soqosoqo lotu."

Soqosoqo Lotu Mate

- 3.** "Mo vola vei koya nai talai ni soqosoqo lotu mai Sariti, ka vaka, "Sa tukuna vaka oqo, o Koya sa tiko vua na Yalo ni Kalou e vitu ni Kalou kei na kalokalo e vitu. Au sa kila na nomu cakacaka, ni sa yacamu walega na bula ia sa mate ga.
 2. "Mo yadra tiko, ka vakaukauwatata na veika sa vo vei iko, ni sa vakarau mo mate tale,

ni nomu cakacaka Au raica, ni sega ni yacova tiko nai vakatagedegede e vinakata na Kalou.

3. "Nanuma mada na nomu a rogoca ka talairawarawa kina; mo tudei kina ka veivutuni sara. Kevaka mo sega ni na yadra tiko, Au na lako mai me vaka na daubutako, o na sega ni kila se gauna cava Au na lakovi iko mai kina.

4. E tiko eso vei kemudou e Sariti era maroroya tu nodra i sulu me kua ni dukadukali; Era na lako vata tiko kei Au ni ra sa savasava tu, ni sa kilikili mera vaka kina.

5. "O koya sa gumatua sara ena vakaisulutaki ena i sulu vulavula, na yacana Au na sega ni na bokoca tani mai nai vola ni bula; ena vukuna Au na tucake Me'u vakatusai koya ena mata i Tamaqu, kei na matadra talega Nona i talai.

6. "O koya sa vakadaligana, me rogoca sara na ka sa cavuta na Yalo Tabu ki na i soqosoqo lotu."

Soqosoqo Lotu Yalo Dina

7. "Mo vola oqo vei koya nai talai ni soqosoqo lotu mai Filatelifia, ka vaka, "sa tukuna na veika oqo o Koya na yalosavasava, o Koya sa dina, o Koya sa tiko vua nai dola i Tevita "O koya, e na sega ni dua me na sogota ni sa dolava."

8. "Au sa kila na nomu cakacaka ka mo raica, ni'u sa dolava vei iko e dua na katuba, ena sega ni dua mena sogota rawa; ni kaukauwa lailai ga sa vo tiko vei iko ia o rawa tikoga: Ni maroroya na Noqu vosa, ka o sega ni bau cakitaka na yacaqu.

9. "O ira taucoko nai soqosoqoi Setani, ka ra tukuna tiko ni ra Jiu, ia era sa lasu ga, Au na cakava vei ira mera lako mai ka mai cuva e yavamu, me rawa ni ra kila, Ni'u lomani iko tiko.

10. "Ena vuku ni nomu vosota mo rawa ni maroroya tikoga kina na Noqu i vakaro, Au na taqomaki iko talega mai vuravura, ena gauna era na vakatovolei kina na lewe i vuravura ena veika rarawa.

11. "Raica, Au na lako mai vakatotolo! Mo taura dei tiko nomu dinata nomu i tavi, me kua ni dua me na taura tani nomu i sala vakaTuraga.

12. "O koya sa gumatua sara, Au na vakayacori koya me duru ena loma ni vale ni Noqu Kalou, ena sega tale ni na curu i tuba, na yaca ni Noqu Kalou, kei na yaca ni koro ni Noqu Kalou, o Jerusalemi vou ka lako sobu mai lomalagi mai vua na Noqu Kalou, ena taukena taucoko. Ena vakatokai vua na yacaqu vou.

13. "O koya sa vakadaligana, me rogoca sara na ka sa cavuta na Yalo Tabu kina i soqosoqo lotu."

Soqosoqo Lotu Veilaroi

14. "Mo vola oqo vei koya nai talai ni soqosoqo lotu mai Leotisea, ka vaka, sa tukuna na veika oqo o koya na Emeni, na Yalodina ka Dau tukutuku Vakadodonu, ka Bula ni se bera ni buli na vuravura:

15. "Au sa kila nomu cakacaka, ni o sega ni katakata se batabata. Au a diva me dua ga vei rau mo batabata se mo katakata.

16. "Ena nomu digitaka na bula oqori, mo veilaroi tiko, mo sega ni katakata sara, ka sega ni batabata sara, Au na luaraki iko tani mai na gusuqu.

17. "Baleta ena nomu dau tukuna, 'oi au sa vutuniyau, sa ka vakaitamera sara na noqu i yau, cava tale me'u leqataka - o qai sega tiko ni kila ni o sa biu tani tu, ka bula tu vakaloloma, o dravudravua, na matamu sa boko tu, ka sega mada ga ni dua nai sulu me tu e toloomu -

18. "Au sa vakaraitaka oti vei iko mo mai volia vei Au na koula sa vakatovolei oti ena bukawaqa, mo vutuniyau kina; mo rawa ni tokara kina nai sulu vulavula sara, me tabonaka nomu luvaiwale mai vei ira na tamata; na matamu talega mo lumuta ena i lumu ni mata, me rawa ni o rai rawa.

19. "Oi ira kecega Au sa lomana, Au vunauca ka kana kuitataka, o koya oqo mo dikevi iko ka veivutuni.

20. "Raica, Au sa tu ena mata ni katuba ka tukituki. Kevaka e dua e rogoca na domoqu ka dolava na katuba, Au na curu yani vei koya ka vakayakavi vata, o koya keirau na dua vata.

21. "O koya sa gumatua sara Au na solia nai dabedabe ni tikotiko vakaturaga me keirau na dabe vata kina, me vaka na Noqu a gumatua vaka kina, ka keirau dabe vata kina kei Tamaqu ena Nona i tikotiko vakaturaga.

22. "O koya sa vakadaligana, me rogoca na ka sa tukuna na Yalo Tabu kina i soqosoqo lotu."

Na I Tikotiko Vakaturaga Mai Lomalagi

4. Sa oti oqo au sa qai rai tale, ka raica, sa dua na katuba sa tadola tu mai lomalagi. Nai matai ni domo au rogoca sa vaka na vadugu ni davui na nona vosa vei au, sa tukuna, "Lako cake mai ike, Au na vakaraitaka vei iko na veika ena yaco ni sa oti na bula eke."

2. Sega ni dede sa vakauti au sara na Yalo Tabu; ka raica, ni sa uku tu nai tikotiko vakaturaga mai lomalagi, ena i cewacewa vakaturaga e Dua sa dabe tiko kina.

3. O koya e dabe tiko kina sa vaka na vatu jasipa kei na vatu satiusa na kena i rairai; sa vakavolivolita tu nai tikotiko vakaturaga oqo na drodrolagi, sa vaka na emeralita na kena i rairai.

4. A sa ruasagavulu ka va nai tikotiko sa vakavolivolita nai dabedabe vakaturaga, ka ruasagavulu ka va na qase era dabe vakavolivolita tiko, a ra daramaka tu nai ubi balavu vulavula, era qai tokara tiko e uludra na i sala koula dina.

5. Mai na i tikotiko vakaturaga, na rorogo e lako tiko mai kina e salavata mai na kurukuru, kei na tibi ni liva. E vitu nai tutu ni cina e ratou waqa tiko ena mata ni tikotiko vakaturaga, ka vakaraitaka tiko na Yalo ni Kalou e vitu.

6. Ena mata ni tikotiko vakaturaga e tatalivalilva tu kina na wasa i iloilo, sa vaka na karisitala. Ena loma ni tikotiko donu, kei na vei tutuna kece, e ratou duri tu kina e va na ka bula na yagona kece sa yaloka ni mata kecega, e na matadra kei na dakudra.
7. Nai matai ni ka bula oqo sa vaka na laione, nai karua ni ka bula sa vaka na luve ni bulumakau, nai katolu ni ka bula na matana sa vaka nai rairai ni tamata, kei na i kava ni ka bula sa vaka na ikeli vakatabana.
8. Na va na ka bula oqo, e ono na tabadratou ka sinai vutuvutu e loma ka wavokita na yaloka ni mata. E ratou sega ni bau cegu ena siga se bogi, me ratou tukuna tiko: "sa ka tabu, sa ka tabu, sa ka tabu, na Turaga na Kalou Kaukauwa sara, o Koya sa bula e liu, sa bula e daidai ena bula talega ena gauna mai muri!"
9. Ena gauna kece me ratou vakalagilagia ka vakarokoroko kina, vei Koya sa bula ka sega ni mudu, na va na ka bula oqo,
10. Oi ira talega na qase era lewe ruasagavulu ka va, era cuva ena vakarokoroko ena i tikotiko vakaturaga vei Koya sa bula ka sega ni mudu, era sa qai luvata nodra i sala koula i ra, era sa qai tukuna,
11. "Sa dodonu mo ni rokovi, na Kalou, me nomuni na dokai na rokovi kei na kaukauwa; ni sai Kemuni sa bulia na ka kecega, ena Nomuni lewa sa buli kina ka sa vakavotukana tu."

Na Lami Sa Taura Nai Vola Vivigi

- 5.** Au sa qai raici Koya sa dabe ena i tikotiko vakaturaga, ena liga i matau ni taura tiko e dua nai vola vivigi, sa volai tu e loma kei na dakuna, ka dregati ena drega e vitu.
2. Au qai raica e dua na agilosi momoqaqa ni kacivaka tiko vakadomoilevu, "O cei sa dodonu me dedeka nai vola vivigi ka cecega talega na drega?"
3. Ka sa sega ni dua mai lomalagi, se i vuravura se na botoi vuravura, me rawa ni dedeka me wilika nai vola vivigi, se me raica mada ga.
4. Au sa rarawa ka tagi vakalevu sara, ni sa sega ni kune e dua me rawa ni dedeka, se wilika, se bau raica mada ga nai vola vivigi.
5. Ia sa vosa mai vei au e dua vei ira na qase "Mo kua ni tagi, Raica, na Laione ni yavusa o Juta, na Waka i Tevita, sa gumatua me na dedeka nai vola vivigi ena cecega talega na kena drega e vitu."
6. Ni'u rai yani, ka raica, ena tadruga ni tikotiko vakaturaga kei na ka bula e va, kei na kedra tadruga na qase, e duri tu kina na Lami sa vaka ni sa vakamatei oti, e vitu na nona i leu ka vitu na matana, sai koya oqori na Yalo ni Kalou e vitu sa vakatalai yani ki vuravura taucoko.
7. A sa lako mai o Koya ka taura nai vola vivigi ena ligana i matau nei Koya ka dabe tiko ena i tikotiko vakaturaga.

Sa Dodonu Ga Na Lami

8. Ni sa taura cake o Koya nai vola vivigi, oiratou na va na ka bula, kei ira na qase lewe ruasagavulu

ka va era sa qai cuva sobu ka vakarokoroko ena mata i Koya na Lami, ka ra taura yadua ena ligadra na api, kei na bilo koula sinai ena ka boi vinaka, sai koya na nodra masu na yalosavasava.

9. Era sa qai lagata e dua na sere vou, ka vaka: "Kemuni sa dodonu ga mo ni taura na i vola vivigi, ka cecega na kena drega; ni Kemuni a vakamatei, ena Nomuni dra o ni a voli keimami kina me nona na Kalou mai na veiyavusa, kei na duivosavosa, mai na veimatatamata kei na veimatanitu,
10. O ni qai vakayacori keimami, me keimami tui ka bete vua na neimami Kalou; ka keimami na veiliutaki e vuravura."
11. Ni'u rai tiko, au qai rogoca tu na domodra na agilosi taucoko sara ena nodra vakavolivolita tu nai tikotiko tabu, o ira na ka bula, kei ira na qase; na kedra i wiliwili e tini na udolu ka mani tini na udolu, e udolu ka vakaudolu.
12. Era tukuna tiko mai ena domo e levu sara: "Vei Koya na Lami sa vakamatei, sa dodonu me soli Vua na kaukauwa na ka talei kece na vuku, na qaqa, na rokovi, na dokai kei na vosavinakataki!"
13. Na veika bula kece mai lomalagi kei vuravura kei na ruku i vuravura kei ira talega era tiko e waitui, na veika kece era tu kina, au rogoca ni ra cavuta tiko: "Na vosavinakataki na dokai na vakarokoroko kei na kaukauwa, me soli kece vei Koya sa dabe tiko ena i tikotiko vakaturaga, vua na Lami, sa bula ka sega ni mudu.
14. O iratou na va na ka bula, e ratou sa qai tukuna mai, "Emeni!" kei ira talega na qase lewe ruasagavulu ka va, era sa cuva sobu ka vakarokoroko vei Koya sa bula ka sega ni mudu.

Matai Ni Drega: Na Qaqa

- 6.** Au qai raica ni sa cecega tani e dua na drega o Koya na Lami, ka'u sa rogoca sara na domona e dua vei iratou na va na ka bula, sa vaka na rorogo ni kurukuru na domona ena nona cavuta tiko, "Lako mai ka raica."
2. Ena noqu rai tiko, ka raica, e dua na ose vulavula kei koya e dabe toka kina e taura tiko e dua na dakai titi; sa qai soli vua me dara nai sala koula vakaturaga, sa qai lako yani me ravuti ira na veivanua ka ia na veiraravui.

Karua Ni Drega: Veivala E Vuravura

3. Ni sa dolava me cecega na i karua ni drega, au rogoca na domona na i karua ni ka bula ka vaka, "Lako mai ka raica."
4. E dua na ose damudamu ka vakarerevaki au raica ni sa cici tiko. Sa soli vei koya sa vodoka tiko me nona i tavi me kauta tani na bula sautu e vuravura, o ira na lewe i vuravura mera veivakamatamatei; ka dua nai seleiwau levu sa soli vua me vakayagataka.

Katolu Ni Drega: Dausiga E Vuravura

5. Ni sa dolava me cecega na i katolu ni drega, au rogoca na domo i koya nai katolu ni ka bula ka vaka, "Lako mai ka raica," ni'u rai yani, ka raica, e dua na ose loaloa, kei koya sa vodoka tiko sa taura tiko e ligana e dua nai vakarau ni bibi.

6. Au qai rogoca e dua na domo mai na kedratou maliwa na va na ka bula ka vaka, me volitaki e dua nai luku lailai ni witi ena dua na peni, "Kei na tolu nai luku lailai parile ena dua na peni; me kakua ni vakacacani na waiwai kei na waini."

Ka Va Ni Drega: Yaco Na Mate Vakayauyau E Vuravura

7. Ni sa dolava me cecega nai ka va ni drega, au rogoca na domo i koya nai ka va ni ka bula ka vaka, "Lako mai ka raica."

8. Ni'u rai yani, ka raica, e dua na ose rairai malumalumu. Na yaca i koya e vodoka tiko o Mate, o Etesi e muri koya tiko yani sa soli tu vua na kaukauwa me lewa e sivia na veimama ni vuravura, me cakava na veivakamatei ena i seleiwau, ena via kana, mate nakicataki, mate mai vei ira na manumanu kila.

Ka Lima Ni Drega: Nodra Tagi Na Solibula Ena Vuku Ni Nodra Vakabauta

9. Ni sa dolava me cecega nai ka lima ni drega, au raica ena ruku ni cabocabo ni soro, na yalodra o ira era vakamatei ena vuku ni vosa ni Kalou, kei na nodra vakadinadinataka tiko na Kalou ena nodra bula.

10. Era kailavaka tiko mai ena domo levu sara, ka vaka, "Ena vakacava na balavu, na Turaga yalododonu ka dina, ena nomuni lewa dodonu Mo Ni sauma lesu na neimami dra sega cala vei ira era tiko e vuravura?"

11. Sa qai soli vei ira mera yadua nai ubi balavu vulavula; sa qai tukuni vei ira ni na balavu vakalailai na nodra na wawa tiko, me yacova ni sa qai vakaoti vakadua na nodra vakamatei o ira nodra i tokani kei ira na wekadra.

Ka Ono Ni Drega: Yavavala Na Veika E Vuravura

12. Au raica ni sa dolava me cecega na i ka ono ni drega, ka raica, sa dua na uneune kaukauwa; ka sa butobuto na matanisiga me vaka na taga vutivutia loaloa, ka sa vaka tu nai rairai ni dra na vula.

13. Na kalokalo ni lomalagi era lulu sobu mai ki vuravura, me vaka na qeqera ni vua ni lolo sa matua ena gauna ni cagi kaukauwa.

14. E qai vivigi cake na lomalagi, ka wili vata kina na veiulunivanua kei na veiyanuyanua, ena kena cavuivuvutaki na yavu ni vanua era dabe tiko kina.

15. O ira na tui kei vuravura, kei ira na tamata rogo, o ira na vutuniyau, kei ira na turaga ni valu, o ira na dau vala, kei ira na bobula kei na tamata kecega, era vuni ena veiqara vatu kei na vei ruku ni vatu lelevu ena veiulunivanua,

16. Era tukuna kina veiulunivanua kei na veivatu lelevu, "Lutuki keimami, ka vunitaki keimami mai

na mata i Koya sa tiko ena i tikotiko vakaturaga, mai na Nona cudru talega na Lami!

17. "Ni sa qai yaco dina mai na siga ni Nona cudru, o cei me yaloqaqa rawa me tudei?"

Sa Vakatakilakilatiki O Isireli

7. Ni oti na veika oqori, au raica e lewe va na agilosi ni ratou tucake tu, ena vei tutu vava ni vuravura, ka ratou taura tu na mata ni cagi e va kei vuravura, me kakua kina ni liwa yani e vuravura, ena loma ni wasawasa, se na veivunikau na cagi.

2. Au raica tale dua na agilosi ni basika mai vaka kina tokalau, sa tiko mai vua na drega nei Koya na Kalou bula. Sa qai kacivaka yani ena domo levu, vei iratou na agilosi e va; oiratou sa soli tu me ratou vakacacani vuravura, kei na kena waitui.

3. Ka vaka, "Dou se kua mada ni tarai vuravura, se na kena waitui, se na kena veikaukau, me yacova ni sa dregati o ira na tamata ni noda Kalou e yadredra."

4. Na kedra i wiliwili o ira sa dregati. Sa lewe dua na drau ka vasagavulu ka va, o ira oqo sa dregati mai na veiyavusa e Isireli:

5. Vei ira na yavusa i Juta sa dregati e lewe tinikarua na udolu;

Mai na yavusa i Rupeni

E tinikarua na udolu sa dregati;

Mai na yavusa i Kata

E tinikarua na udolu sa dregati;

6. Mai na yavusa i Aseri

E tinikarua na udolu sa dregati;

Mai na yavusa i Navitalai

E tinikarua na udolu sa dregati;

Mai na yavusa i Manasa

E tinikarua na udolu sa dregati;

7. Mai na yavusa i Simione

E tinikarua na udolu sa dregati;

Mai na yavusa i Livai

E tinikarua na udolu sa dregati;

Mai na yavusa i Isakari

E tinikarua na udolu sa dregati;

8. Mai na yavusa i Sevloni

E tinikarua na udolu sa dregati;

Mai na yavusa i Joseva

E tinikarua na udolu sa dregati;

Mai na yavusa i Penijamini

E tinikarua na udolu sa dregati.

O Ira Na Lewe Vuqa Mai Na Veivakararawataki Levu

9. Ni sa oti yani na veika o ya, ka'u rai yani, ka raica, e dua na i wiliwili levu ka sega ni qai wili rawa, mai na veimatanitu, na veimataqali, veimatatamata, na duivosavosa era tucake tu ena mata ni tikotiko vakaturaga ki vua na Lami, era vakaisulu tu ena i ubi balavu vulavula, ka ra taura tu ena ligadra e dua na taba ni niu sawa,

10. Era qai kacivaka tiko ena domo levu, ka vaka, "Sa vuni bula na noda Kalou, o Koya ka dabe tiko ena i tikotiko Tabu kei Koya talega na Lami!"

11. O ira na agilosu, o ira na qase, kei na ka bula e va, era tu ena mata ni tikotiko vakaturaga ka ra cuva sobu tiko ena vakarokoroko vua na Kalou,

12. Era cavuta tiko:

"Emeni! Me vakaturagataki kei na dokai kei na vuku, me vakacautaki ka me rokovi me Nona na kaukauwa kei na qaqa, vua na noda Kalou me Sega ni mudu Emeni!"

13. Sa qai tarogi au mai e dua vei ira na qase, "O cei o ira nai lala tamata qo ka ra tokara tu nai ubi vulavula, era a lako mai vei?"

14. Au qai tukuna vua, "Kemuni, sa kila vinaka saka," Sa qai tukuna mai vei au, "O ira oqo era a bula mai ena veivakarawataki levu, ka sa vakasavasavataka na nodra i ubi oqori me vulavula vinaka, na Nona dra na lami."

15. "O koya oqo era tucake tu kina ena mata ni tikotiko ni Kalou, ka qaravi Koya ena Nona vale tabu ena siga kei na bogi. O Koya ka tiko ena i tikotiko vakaturaga ena dau tiko vata kei ira."

16. Era na sega tale ni viakana se viagunu wai; era na sega ni na vakila na kaukauwa ni cila ni siga, se na katakata;

17. "Ena vakani ira tiko na Lami ka tiko ena loma ni tikotiko vakaturaga, ena tuberi ira kina mata ni wai bula ka sa tovure tu ga. Na Kalou vaka i Koya, ena tavoya tani na vei drodro ni wai ni mata mai na matadra kecega."

Ka Vitu Ni Drega: Na I Kau Ni Davui E Vitu

8. Ni sa dolava me cecega nai ka vitu ni drega, sa qai yaco e dua na vakanomodi mai lomalagi ka rauta ni veimama ni aua.

2. Au raici iratou na agilosu e vitu ka ratou duri tu ena mata ni Kalou, ni sa soli vei iratou e vitu na davui.

3. Sa qai lako mai e dua tale na agilosu, ka taura tu e ligana na miqa koula, ka mai duri sara tu ena mata ni cabocabo ni soro. Sa soli vakalevu vua na ka boi vinaka, me laki cabora ena mata ni cabocabo ni soro koula, ka ia vata na veimasulaki ena vukudra na yalosavasava.

4. Mai na ligana na agilosu sa lako cake vua na Kalou na kubou ni ka boi vinaka, kei na masu me baleti ira na yalosavasava.

5. Sa qai taura na agilosu na miqa, sa qai tawana ena bukawaqa mai nai cabocabo ni soro, ka qai viritaki sobu mai vuravura. Ni tau sobu e rogo mai na domo ni veiosi, na kurukuru, na tibi ni livaliva kei na uneune.

6. E ratou sa qai tucake tu na agilosu e vitu, ni ratou sa vakarau uvuca na davui e vitu.

Matai Ni Davui: Vakarusai Na Veika Drokadroka

7. Sa qai uvuca nai matai ni agilosu: ka vakasauri na kena sa lutu mai na uca cevata kei na buka waqa, ka veiwaki vata tu mai kei na dra. E dua nai katolu

ni veikaukau kei na veico drokadroka ni vuravura e kama yavu vakadua.

Karua Ni Davui: Vakacacani Na Wasawasa

8. Sa qai uvuca nai karua ni agilosu: ka dua na ka sa vaka e dua na ulunivanua sa caudre tu sa lako sobu ki wasawasa, ka vukica kina e sivia na dua nai katolu ni wasawasa me vaka na roka ni dra.

9. Ka sivia na dua nai katolu ni veika bula era tu ena loma ni waitui era mate, ka sivia na dua nai katolu talega ni waqa era vakarusai.

Katolu Ni Davui: Vakacacani Na Wai Droka

10. Sa qai uvuca nai katolu ni agilosu: ka sa lutu sobu mai kina e dua vei ira na kalokalo levu, ka caudre me vaka na cina, ka lutuka e sivia na dua nai katolu ni veuciwai, kei na vei vurevure ni wai.

11. Na yaca ni kalokalo qo o duvagaga. E sivia ni dua na i katolu ni uciwai era sa vagagai tu mai vua na duvagaga. Ka lewe levu sara na tamata era sa mate ena vuku ni gaga ni wai.

Ka Va Ni Davui: Vakacacani Na Lomalagi

12. Sa qai uvuca nai ka va ni agilosu: E sivia ni dua nai katolu ni matanisiga, na vula kei na kalokalo e vakacacani, ka ratou sega ni cila vinaka kina. Na matanisiga sa sega ni rarama vinaka ena siga, ka vaka talega kina na vula kei na kalokalo ena bogi.

13. Au qai raica ni dua na agilosu ni vuka tiko, ka'u rogoca na domona ni kailavaka tiko ena domo levu ni tukuna tiko, "Ena ca, ena ca, ena ca, o ira na lewe i vuravura, baleta na davui e tolu mai vei iratou na agilosu e tolu, e se bera tiko ni uvu!"

Ka Lima Ni Davui: Na Vodre Mai Na Qara Sega Na Botona

9. Sa qai uvuca nai kalima ni agilosu: au a raica ni dua na kalokalo sa lutu sobu mai lomalagi ki vuravura. Sa soli tiko mai vua nai dola ni qara sega na botona.

2. Sa qai dolava na qara sega na botona, ka sa lako cake mai ena loma ni qara na kubou loaloa ka sa vaka na kubou ni dua na lovo levu.

A sa vakabutobutotaki na matanisiga kei na loma ni maliwa lala ena vuku ni kubou loaloa.

3. Ena loma ni kubou loaloa mai na loma ni qara, era qai babasika mai kina na vodre, me ra lakova na vuravura. Ka sa tu vei ira e dua na kaukauwa levu, me vaka na nodra kaukauwa na batibasaga kei vuravura.

4. Sa vakaroti tu yani vei ira mera kua ni vakamatea na veico kei vuravura, se dua na ka e drokadroka, se dua na vunika, ia mera vakararawataki ga o ira na tamata, ka sega ni vakatakilakilataki tu, e yadredra na drega ni Kalou.

5. E sega ni soli vei ira na kaukauwa mera veivakamatei, ia mera veivakatotogani ga me vula lima, Na nodra veivakatotogani sa vaka na kena kata mosi e dua na batibasaga, ni katia e dua na tamata.
6. Ena siga o ya era na vakasaqarai mate na tamata ka sega ni kunea; era na gadreva mera mate, o mate sa qai dro yawa vei ira.
7. Na kedra i rairai na vodre sa vaka na ose masi ni vakarau tu me la'ki vala. Sa toka e uludra na i sala vakaturaga ka vaka na koula, na matadra sa vaka dina na i rairai ni mata ni tamata.
8. Na i rairai ni drau ni uludra sa vaka na ulu ni yalewa, na batidra sa vaka na bati ni laione.
9. Nai sasabai ni lomasedra sa vaka nai sasabai kaukamea, kei na caca robaroba ni tabadra, sa vaka na rorogo ni qiqi ose ni sa laki valu.
10. Na buidra sa vaka na batibasaga, ka sa tiko e buidra na ka mera veivakararawataki kina. Na nodra kaukauwa me vakatotogana tu na tamata me vula lima.
11. Na agilosu ka tiko ena qara sega na botona e nodra tui tiko ka lewai ira, na yacana ena vosa vaka Iperiu o Apatoni, ia ena vosa vaka Kiriki o Apoloni.
12. Sa oti e dua na ca. Raica, e se vo tiko e rua tale ni oti yani o koya oqo.

Ka Ono Ni Davui: Agilosu Mai Na Uferetisi

13. Sa qai uvuca nai ka ono ni agilosu: au a rogoca e dua na domo mai na muana vava ni cabocabo ni soro koula ena mata ni Kalou,
14. Ka tukuna mai vei koya nai ka ono ni agilosu sa uvu davui, "Mo sereki ratou na agilosu e va, ka ratou vesu tiko ena uciwai na Uferetisi."
15. Sa ratou qai sereki mai na agilosu ka ratou vesu tu, ni ratou sa waraka tu mai, na aua na siga, na kena vula, kei na kena yabaki, mera na vakamatei kina e sivia na dua na i katolu na lewe i vuravura.
16. Na kedra i wiliwili na mataivalu ose sa rua na drau na milioni; au rogoca na i wiliwili oqori.
17. Ena noqu raivotu au sa raica oti kina nai valu ose oqo: O ira na vodoka tiko era vakai sasabai ena lomasedra sa vaka na damudamu ni vatu katakata, ka vaka na kau karakarawa, kei na kasi gaga sa dromodromo; na uludra na ose sa vaka na ulu ni laione; sa lako tiko mai gusudra na yameyame, na kubou kei na sulifure.
18. Ena tolu na ka ni veivakararawataki qo era mate kina e sivia na dua nai katolu ni tamata - mai na yameyame ni buka, na kubou kei na sulifure, ka lako tiko mai ena gusudra.
19. Na nodra kaukauwa sa tiko ena gusudra kei na buidra; na buidra sa vaka na gata ni sa toka talega kina na uluna ka rawa ni veivakamatei.
20. O ira na vo ni lewe i vuravura, ka ra sega ni mate ena veivakararawataki, era sega ni bau via veivutuni, mai na caka ca ni ligadra, kei na nodra qarava na tevoru, na matakau koula, na siliva, na

- varasa, na vatu kei na kau ceuti, o ira oqo era sega ni vakadaliga, se bau rai se me lako.
21. Era sega ni bau via veivutunitaka na nodra daulasa, se na nodra qaravi tevoru, se na nodra veidauci kei na nodra butabutako.

Na Agilosu Qaqa Kei Na I Vola Lailai

- 10.** Au raica e dua tale na agilosu kaukauwa ni sa lako sobu tiko mai lomalagi, sa vakaisulu ena o. Sa vaka na drodrolagi sa toka e uluna, na rairai ni matana sa vaka na matanisiga, na yavana sa vaka na duru bukawaqa.
  2. E dua nai vola lailai sa toka e ligana ka sa dola tu. Ka sa tucake tu na yavana i matau ena loma ni wasawasa, kei na yavana i mawi ena vanua mamaca,
  3. Sa qai kaci mai vakadomoilevu, sa vaka na tagi ni laione. Ni sa kaci tiko sa rorogo mai na domo ni vitu na kurukuru.
  4. Ni sa rorogo tiko na domo ni kurukuru e vitu, au sa vakarau tu me'u volavola; ia, au sa qai rogoca e dua na domo mai lomalagi ni tukuna mai, "Mo dregata sara na veika e ratou cavuta tiko na domo ni kurukuru e vitu, ka mo kakua ni vola."
  5. Ni'u rai yani au sa raica na agilosu ka dua na yavana e butu tu e loma ni wasawasa, ka dua na yavana e butu ena loma ni vanua mamaca, ni sa dulaka cake tu na ligana ki lagi.
  6. Ka bubului tiko vei Koya sa bula ka Sega ni mudu, o Koya ka bulia na lomalagi kei na ka kece sa tu kina, vaka talega kina e vuravura, kei na ka kece e tu e watui, ena vakayacori kecega na ka sa nakiti kina.
  7. Ia na siga ena rogo kina na domo ni ka vitu ni agilosu, na gauna me sa na vakarau me uvuca kina, na nona ka vuni na Kalou esa yali kina, me vaka sa tukuna oti tu vei ira na Nona i talai o ira na parofita.
- Kania Nai Vola Lailai O Joni**
8. Sa qai vosa tale vei au na domo mai lomalagi ka vaka, "Mo lako, ka taura nai vola lailai sa dola tu ena ligana na agilosu ka duri tu, ena vanua mamaca kei na wasawasa."
  9. Au sa qai lako vua na agilosu o ya ka tukuna, "Mo solia mai vei au nai vola lailai." Sa qai cavuta mai o koya, "Mo taura ka kania; ena gaga toka e ketemu, ia ena kamikamica ga vaka na denioni e gusumu."
  10. Au sa qai taura mai ena ligana na agilosu ka tekivu kania sara, ka sa kamikamica dina sara ga me vaka na o ni ena gusuqu. Ia ni'u sa kania oti sa tekivu vakila mai na ketequ na kena gaga.
  11. Sa qai tukuni mai vei au, "Mo na parofisai tale ena vukudra na dui kaikai, na vei matanitu, vei ira na duidui vakabauta kei na vei tui ni matanitu."

Na Rua Nai Vakadinadina

11. Sa qai soli vei au e dua na gasau sa vaka na wa i vakarau. Sa qai tucake tu na agilosu, ka tukuna vei au, "Mo tucake ka vakarautaka na vale ni Kalou, nai cabocabo ni soro, kei ira kece era lotu tiko kina.
2. "Ia mo kakua ni vakarautaka na taudaku ni vale ni Kalou, ni sa soli tiko vei ira na kai Matanitu Tani. Era na qai mai butuka ka buturaka sobu na koro tabu, me vula vasagavulu ka rua.
3. "Au na solia na kaukauwa vei rau na noqu i talai, me rau na parofisai me siga e dua na udolu ka rua na drau ka onosagavulu, ka me rau na vakaisulu ena taga."
4. Sai rau oqo na vuni olive e rua, kei na tutu ni cina e rua, ka duri tu ena mata ni Kalou ni vuravura oqo.
5. Kevaka e dua e via tarai rau, na yameyame ena lako mai gusudrau me veivakamatei. Kevaka e dua e via naki ca vei rau, ena mate ga ena katakata ni yameyame.
6. E tiko vei rau na kaukauwa me rau sogota na lomalagi, me rawa ni kua ni tau na uca ni rau sa ia tiko na parofisai; e tiko talega vei rau na kaukauwa me vukica na wai me dra, e rau rawa talega ni tarai vuravura ena vei mate ca, kei na veivakararawataki, kevaka e rau vinakata me vaka kina.

Rau Vakamatei Na I Vakadinadina

7. Ni sa oti na nodrau vunau voli, era sa qai lako mai na manumanu kila, ka ra tu ena qara sega na botona, era qai valuti rau ka rau sa vakamalumulutaki, me yacova sara ni rau vakamatei.
8. Na yagodrau ena qai vakotori tu ena loma ni gaunisala ena koro levu, ka dau kilai tu na kena i balebale. O Sotoma kei Ijipita, na vanua talega e qai mai vakoti kina na noda Turaga.
9. O ira na veimatatamata, na veimatanitu kei na duivosavosa, era na dau raica tu na yagodrau sa mate me tolu veimama na siga, e ra sega ni vinakata me rau sa buluti sara.
10. O ira na tiko e vuravura era sa marau, ka veimeketi, ka veisoliyaka na nodra i yau ni rau sa mate na i talai oqo, ena vuku ni nodrau dau vakararawataki ira.

Rau Tucake Tale Nai Vakadinadina

11. Ni sa oti e tolu veimama na siga sa qai ceguvi rau nai cegu bula ni Kalou, ka rau sa tucake tu e yavadrau, era sa sautanini ena rere o ira era raica na veika oqo.
12. Rau sa rogoca e dua na domo mai lomalagi ni tukuna mai, "Drau lako cake mai." Rau sa qai kau cake ena waqa o, o ira na nodrau meca era tu sara ga i kea ka ra vakadinadinataka tu.
13. Ena gauna vata tikoga o ya e qai yaco e dua na uneune levu, ka qeqera sobu kina e sivia na dua nai katini ni koro levu o ya. Na uneune o ya e mate kina e sivia na vitu na udolu na tamata, o ira na kena vo, era sa rere ka vakarokorokotaka na Kalou.

14. Sa oti o ya nai karua ni ca. Ka raica, sa toro voleka tale tiko mai nai katolu ni ca.

Ka Vitu Ni Davui: Kacivaki Na Matanitu

15. Sa qai uvuca nai kavitu ni agilosu: sa qai rogo mai na domo levu mai lomalagi, ka vaka, "Na matanitu ni vuravura oqo sa yaco me matanitu ni noda Turaga kei na Nona Karisito, ena lewa tiko o Koya me sega ni mudu!"
16. O ira na qase lewe ruasagavulu ka va, ka ra dabe vakavolivolita tu nai tikotiko tabu ni Kalou, era cuva sobu ka vakarokorokotaka na Kalou,
17. Era tukuna tiko: keimami sa vakavinavinakataki kemuni na neimami Turaga na Kalou Kaukauwa, o Ni a bula ena gauna sa oti e daidai kei na veisiga mai muri, ena vuku ni Nomuni sa taura lesu tale na Nomuni kaukauwa levu, Mo ni ia tiko kina na lewa.
18. Era cudru na veimatanitu, ka sa qai vakayacori sara na Nomuni cudru, era na lewai kina o ira sa mate, Mo ni qai saumi ira na Nomuni tamata yalosavasava kei ira Nomuni parofita, o ira na lalai kei ira na lelevu era rerevaka na yacamuni, o Ni na qai vakarusai ira na dauveivakarusa mai vuravura."
19. Sa qai dola na vale ni lotu ni Kalou mai lomalagi, nai vola ni veiyalayalati e a laurai ni tu ena vale ni Kalou. Ka sa yaco kina e dua na rorogo levu, ni kurukuru, tibi ni livaliva, na uneune kei na lutu ni uca cevata lelevu.

Na Yalewa, Na Gone, Kei Na Gata Levu Vakayavana

12. Sa qai dua na i vakatakilatakila levu e laurai mai lomalagi: sa dua na yalewa sa vakaisulu ena matanisiga, ka butuka tu na yavana na vula, ka viviraki tu ena uluna e tinikarua na kalokalo.
2. Sa bukete tu, ka tagi ni mosi ena nona sa taratara tiko, ni sa vakarau sucu.
3. Ka sa baci laurai tale mai lomalagi e dua nai vakatakilakila: ka raica, sa dua na gata levu damudamu vakayavana, e vitu na uluna ka tini na nona i leu, ka vitu nai sala vakaturaga ena uluna.
4. Na buina mada ga e yavalata e dua nai katolu ni kalokalo ka biuta sobu e vuravura sa qai lako mai na gata levu qo, ka mai duri tu ena mata ni yalewa sa vakarau sucu, me waraka kina na Gone me sucu mai me vakamatea.
5. Sa vakasucuma na yalewa qo e dua na Gone tagane, o Koya ena lewa na veimatanitu kece ena i titoko kaukamea. Sa qai kau yani na Gone oqo vua na Kalou kina Nona i tikotiko vakaturaga.
6. Sa qai dro na yalewa oqo kina loma ni veikau, kina dua na vanua sa vakarautaka na Kalou, ena dau vakani tiko mai kea me dua na udolu ka rua na drau ka onosagavulu na siga.

Kolotaki Mai Lomalagi O Setani

7. Sa kacabote e dua na i valu mai lomalagi: O Maikeli kei ira nona agilosu era sa vala kei na gata levu oqo; na gata levu kei ira nona agilosu era sa vakarau talega mai me vala,
8. Era sa sega ni kaukauwa nai lala ni gata levu, ka sa sega ni qai dua na tikina me nodra mai lomalagi.
9. Sa biu tani mai na gata levu damudamu vakayavana oqo, sai koya oqo na gata makawa sara, ka dau kilai tu me Tevoro se o Setani, sa daulasutaki ira taucoko na lewe i vuravura; sa biu tani mai vuravura kei ira nona i vavakoso agilosu.
10. Au qai rogoca e dua na domo levu mai lomalagi, ka vaka, "Sa yaco na bula, na kaukauwa ena matanitu ni noda Kalou, kei na kaukauwa ni Nona i Lumuti, ni sa biu tani o koya ka daubeitaki ira tiko, na noda i tokani ena mata ni Kalou, ena siga kei na bogi.
11. Era sa vakamalumulutaki Koya ena nona dra na Lami kei na vosa era tusanaka, era sega ni via wilika nodra bula me ka talei vei ira, era bolea kina na mate.
12. "O koya oqo, me reki na lomalagi, kei ira sa tiko kina! Ena ca na lewe i vuravura kei na wasawasa! Ni sa lako sobu mai vei kemudou na tevoro, ena cudru vakalevu, baleta ni sa kila tiko, ni soli tikoga vua e dua na gauna lekaleka."

Vakararawataki Na Yalewa

13. Ni sa kila na gata levu damudamu vakayavana ni sa biu tani ki vuravura, sa qai vakararawataka na yalewa ka vakasucuma mai na Gonetagane.
14. Ia na yalewa qo sa qai soli vei koya e rua na taba ni ikeli levu, me rawa ni vuka kina ki veikau kina nona i tikotiko, me rawa ni vakacegu vinaka tu mai kina, me dua na gauna ka dua tale na gauna ka me veimama tale ni gauna, mai vei koya na gata levu oqo.
15. Sa qai kaburaka tani mai na wai na gata levu mai na gusuna, ka sa vaka na kena tacoka mai na dobui vua na yalewa, me rawa ni kuitaki tani yani kina.
16. Ia na vuravura sa qai vukea na yalewa, ena nona dalaga me tiloma taucoko na wai ka tasova mai ena gusu ni gata levu.
17. Sa qai cudru vakalevu na gata levu vua na yalewa, ka sa lako yani vei ira na kawa ni yalewa me vala kei ira, o ira era maroroya tu na veiyalayalati kei na Kalou, kei ira era taura dei tiko nai tukutuku kei Jisu Karisito.

Na Manumanu Rerevaki Levu Mai Wasawasa

- 13.** Au tucake tu ena veinuku ena bati ni baravi. Au qai raica e dua na manumanu yava i va ni sa tubu cake mai wasawasa, sa vitu na uluna, ka tini na nona i leu, ena nona i leu e toka kina e tini nai sala vakaturaga, ena uluna na yaca ni dauvosavakacaca.
2. Na manumanu au raica qo sa vaka na lepate, na yavana sa vaka na yava ni pera, na gusuna sa vaka na gusu ni laione. Na gata levu damudamu

- vakayavana sa solia vua me taukena na nona kaukauwa, nona i tikotiko tabu, kei na kaukauwa levu ni vakatulewa.
3. Au raica ni dua vei ira na uluna e vaka sa mavoa sara tiko vakaca, ka vakalailai ga sa mavo mai na mavoa levu o ya. Sa dua na ka na nodra qoroqoro na lewe i vuravura, ka tekivu me ra sa muri koya.
4. Era doka ka cuva vua na gata levu damudamu vakayavana ena nona solia na kaukauwa vua na manumanu; era cuva talega kina na manumanu, era tukuna, "O cei me tautauvata kei na manumanu? O cei me rawa ni tu e matana?"
5. A sa soli vua na gusu me dau vosataka na veika lelevu kei na vosa vakaviavialevu, sa soli vua na kaukauwa me cakava ga na ka e vinakata, me vula vasagavulu ka rua.
6. A sa dolava yani na gusuna vua na Kalou, ka vakadiloa vakaca sara, e vakadiloa na yacana, e vakadiloa Nona vale ni soro, ka vakadiloa ira na tiko mai lomalagi.
7. A sa soli vua me valuti ira na yalosavasava ka me vakamalumulutaki ira. Na kaukauwa sa soli vua, o ya me lewai ira na veiyavusa kece, na duivosavosa, kei na veimatanitu.
8. O ira kece na tiko e vuravura era na cuva vua, o ira ga sa yali na yacadra ena i Vola ni Bula ni Lami sa vakamatei, mai na i vakatekivu kei vuravura.
9. Kevaka e dua sa vakadaligana, me rogoca ka rogoca sara.
10. O koya sa dau veivakasaurarataki ena vaka bobulataki; o koya sa veivakamatei ena i seleiwau ena mate talega ena i seleiwau. Sai koya qo na nodra vosota kei na nodra vakabauta na yalosavasava.

Na Manumanu Rerevaki Levu Mai Vuravura

11. Au qai raica tale ni dua na manumanu yava i va sa lako cake mai vuravura, sa toka mai vua e rua nai leu sa vaka nai leu ni sipi, ka vosa me vaka na gata levu vakayavana.
12. A sa tu vua na kaukauwa kecega ni manumanu sa liu vua, ka vakasaurarataki vuravura me ra cuva vua nai matai ni manumanu, ka sa mavo tu na nona mavoa.
13. E vakaraitaka e levu nai vakatakilakila lelevu, e vakalutuka i vuravura na bukawaqa ena matadra na tamata.
14. A sa temaki ira na tiko e vuravura ena vuku ni cakacaka mana sa kitaka o koya, ena mata ni manumanu, ka tukuna vei ira sa tiko e vuravura, me ra cakava e dua na i vakatakarakara ni manumanu, o koya ka mavoa ena i seleiwau ka sega ni mate.
15. Sa tu vua na kaukauwa me solia nai cegu ki vua nai vakatakarakara ni manumanu, na i vakatakarakara ni manumanu oqo e rawa ni

vosa kaukauwa, ka rawa talega vua me veivakamatei kevaka era sega ni via cuva vua.

16. E vakasaurarataki ira kecega, na tamata sega vanua kei ira na turaga, o ira sa vutuniyau kei ira na dravudravua, ai taukei kei ira na bobula, me biu e dua nai vakatakilakila ena ligadra i matau se na yadredra,

17. Me kakua kina ni dua me veivoli, se me volivoli, ka vakavo ga o koya sa tu vua nai vakatakilakila, se na yaca ni manumanu, se nai vakatakilakila ni yacana.

18. Oqo na vuku, o koya sa tu vua na kila me soqona mada nai vakatakilakila ni manumanu, ni sa vakatakilakila ni dua na tamata: na nonai wiliwili sa ono na drau onosagavulu ka ono.

Na Lami Kei Na Dua Na Drau Vasagavulu Ka Va Na Udolu

14. Noqu rai tiko, ka raica, e dua na Lami sa tucake tu ena Ulunivanua o Saioni, ka ra lewe dua na drau ka vasagavulu ka va na udolu era tucake vata tu, e volai tu ena yadredra na yaca i Tamana.

2. Au qai rogoca e dua na domo mai lomalagi, ka sa vaka na rorogo ni kere ni savu, kei na lutu ni kurukuru. Au rogoca talega na nodra domo ni qiri api na kena dau, ena nodra sa vakatagitaka tiko.

3. Era lagasere ka vaka na rorogo ni dua na sere vou ena mata ni tikotiko vakaturaga, vei iratou na va na ka bula, kei ira na qase; e sega ni dua e rawa ni kila na sere o ya, vaka vo ga o ira na lewe dua na drau ka vasagavulu ka va na udolu, ka ra a vakabulai mai vuravura.

4. O ira oqo era sega ni bau cala kei na dua na yalewa, ni ra se sega ni tiko vata kei na tagane. Sai ira oqo era dau muria tu ga na Lami ena veivanua e lakova. Ka ra vakabulai mai ena kedra maliwa na wekadra, ka ra i sevu ni bula vua na Kalou kei na Lami.

5. Ena gusudra sa sega kina na vosa ni vere, ka sa sega ni dua na cala me kunei vei ira mai na mata ni tikotiko ni Turaga.

Nodratou I Tukutuku Na Agilosu E Tolu

6. Au qai raica yani ni dua tale na agilosu sa vuka voli ena maliwa lala ni lomalagi, sa tiko vua nai tukutuku vinaka ka Sega ni mudu, me vunautaki vei ira sa tiko e vuravura – na veimatanitu, na veiyavusa, na duivosavosa, kei na tamata kecega –

7. Sa kacivaka tiko mai vakadomoilevu, “Dou rerevaka na Kalou ka vakacautaki Koya, ni sa toro tiko mai na Nona gauna ni veilewai; mo dou dokai Koya sa bulia na lomalagi kei na vuravura, na wasawasa kei na vei waivure kecega.”

8. Sa taravi koya tale mai e dua na agilosu, ka tukuna, “O Pailoni sa bale sobu, sa bale sobu, na koro levu, ena vuku ni nona vagunuvi ira na veimatanitu ena waini ni cudruvi ni nona dautagane.

9. A sa muri rau nai katolu ni agilosu, sa tukuna tiko ena domo levu, Kevaka e dua sa laki cuva vua

na manumanu kei na nona i vakatakarakara, ka sa biu mai vua na nona i vakatakilakila ena ligana i matau se na yadrena,

10. “Ena gunuva o koya na waini ni cudru ni Kalou, sa livi oti tu kina nona bilo ni cudru na Kalou. Ena vakararawataki ena bukawaqa kei na sulifure, ena matadra na agilosu savasava kei na mata ni lami.

11. “Na kubou ni veika rarawa e caka vei ira ena sega ni mudu rawa; ena sega ni dua na gauna me na cegu kina, siga se bogi na rarawa vei ira na cuva kina manumanu kei na vakatakarakara, kei ira talega sa biu tu vei ira na i vakatakilakila ni yacana.”

12. Oqo na nodra vosota na yalosavasava; sai ira oqo era maroroya tikoga na veiyalayalati kei na Kalou kei na vakabauti Jisu.

13. Au qai rogoca e dua na domo mai lomalagi ni cavuta mai vei au, “Mo vola: sa kalouvinaka na mate ni ra mate era tuvata kei na Turaga ena gauna oqo.” “Io, sa tukuna na Yalo Tabu, ni ra sa vakacegu mai ena nodra cakacaka, ena muri ira ga na nodra i valavala.”

Tatamusuki E Vuravura

14. Ena noqu rai, ka raica, e dua na o vulavula, e qai dabe toka kina e dua sa vaka na Luve ni Tamata, ka daramaka tiko na i sala koula vakaturaga, e uluna ka taura tiko e ligana na i sele ni tatamusuki sa vagatari vinaka tu.

15. Ka sa baci dua tale na agilosu e curu mai tuba mai na vale ni soro, ka kacivaka mai vaka domo i levu vua sa dabe toka ena o, ka vaka, “Mo tamusuka yani ena nomu i sele ni tatamusuki moia na tatamusuki moia na tatamusuki ni sa kena gauna oqo vei iko mo tatamusuki, ni sa matua vinaka tu o vuravura.”

16. Sa qai taura na Nona i sele ni tatamusuki o Koya ka dabe tiko ena o, ka tamusuka yani na vuravura.

Tatamusuki Na Vaini Ni Cudru

17. Baci dua tale na agilosu e curu mai tuba mai na vale ni Kalou mai lomalagi, sa taura tale tikoga e dua nai sele ni tatamusuki sa gata vinaka sara,

18. Ka sa dua tale na agilosu e lako mai ena i cabocabo ni soro, na buka waqa e tu vua na kena lewa, ka kacivaka mai vaka domo i levu sara, vei koya sa taura tiko nai sele gata ni tatamusuki, ka tamusuka mai na i soro vua ni vaini kei vuravura, ni sa matua vinaka tu na vaini.”

19. Sa qai taura nona i sele ni tamamusuki na agilosu, ka ia na tamusuki vaini kei vuravura, ni oti sa qai viritaki yani ki na ikeli ni waini levu ni nona cudru na Kalou.

20. A sa butuki nai keli ni waini ena i bili ni koro, a sa lako mai ena i keli ni waini na dra, na kena levu e yacova na wa ena gusu ni ose me dau tarovi kina, me rua na drau na maile.

Na I Kau Ni Bilo Ni Lewa

15. Au qai raica e dua tale nai vakatakilakila mai lomalagi, e vakadomobula ka veivakakidrowataki: e lewe vitu na agilosu sa taura e vitu na mate ca me sa kenai otioiti, ni sa vakatauca vei ira na Kalou nai otioiti ni Nona cudru.

2. E dua na ka e vaka na wasawasa tatalivaliva au raica ni veiwaki vata tu kei na bukawaqa, kei ira na gumatua mai vua na manumanu, kei na kena i vakatakarakara, kei na kenai vakatakilakila kei nai wiliwili ni yacana, era tucake tu ena wasawasa tatalivaliva o ya, ka ra taura tiko na i vakatagi na api, ka Nona na Kalou.

3. Ka ra lagata tiko na sere kei Mosese, na i talai ni Kalou, kei na Nona sere na Lami, ka vaka:

"Sa ka levu dina ka veivakurabuitaki na nomuni cakacaka, na Turaga ka Kalou Kaukauwa! E dodonu ka dina na Nomuni valavala, oi kemuni na nodra Tui na yalosavasava!

4. O cei me sega ni rerevaki kemuni, na Turaga, me rokovi na yacamuni?

Ni kemuni sa yalosavasava.

O ira na veimatani tu era na lako mai ka mai cuva e Matamuni,

Ni sa qai vakaraitaki mai na Nomuni na ia na veilewai."

5. Ni oti yani oqo au qai rai yani, ka raica, Ni sa dolavi mai o lomalagi, ena loma ni vale ni soro me vakaraitaki mai, na ka mena vakayacori.

6. Ratou sa qai curu mai oiratou na agilosu e vitu, ka ratou taura tu na mate ca E vitu, e ratou vakaisulu ena lineni vulavula ka savasava, ka vauci tu ena lomasedratou na i vau koula.

7. A sa dua vei iratou na va na ka bula, sa solia vei ratou na agilosu e vitu na bilo koula, sa vakasinaiti tu kina na nona cudru na Kalou, o koya ka bula me sega ni mudu.

8. Ena loma ni vale ni soro sa solega tu na o kubou, ni sa vakasinaita tu na loma ni vale na kaukauwa kei na lagilagi ni Kalou, ka sa sega ni rawa ni curumi na vale ni soro, me yacova ni ratou sa vakacavara na agilosu e vitu na mate ca e vitu.

16. Au a qai rogoca mai na vale ni soro, e dua na domo sa rogolevu dina, ni tukuna mai vei iratou na agilosu e vitu, "Dou lako yani ka sovaraka na bilo ni Nona cudru na Kalou ki vuravura."

Matai Ni Bilo: Vidikoso Ca

2. Sa qai lako mai na kena i matai, ka sovaraka na nona bilo ki vuravura, ka sa tauvi ira na tamata na vidikoso ca ka vakasisila, vei ira sa biu tu kina nai vakatakilakila ni manumanu, kei ira na cuva tiko kina kena i vakatakarakara.

Karua Ni Bilo: Sa Vuki Na Wasawasa Me Dra

3. Nai karua ni agilosu sa qai sovaraka na nona bilo kina wasawasa, ka sa vuki kina me dra ni dua na tamata mate; era mate kece kina na ka bula era tu e waitui.

Katolu Ni Bilo: Sa Vuki Na Wai Me Dra

4. Nai katolu ni agilosu sa qai sovaraka na nona bilo kina veiuwai kei na veiuwivure; ka ra sa vuki kina me dra.

5. Au rogoca na domona na agilosu ni veiwai ni tukuna:

"O ni sa yalododonu, na Turaga, o koya sa bula e daidai, ka bula ena gauna sa oti, ena bula ena siga ni mataka, na veika kece oqo o ni lewa.

6. O ira oqo era vakadavea na dra ni tamata yalosavasava kei ira na parofita. O ni qai solia vei ira na dra mera na gunuva ni sa dodonu me yaco vaka kina vei ira."

7. Au qai rogoca tale e dua mai nai cabocabo ni soro ka vaka, "sa dina, oi kemuni na Turaga sa Kalou Kaukauwa, na Nomuni lewa e yavutaki ena dodonu kei na savasava.

Ka Va Ni Bilo: Vakamai Na Tamata

8. Sa qai taura na nona bilo nai ka va ni agilosu ka sovaraka kina matanisiga, sa soli tu vua na kaukauwa me vakamai ira na tamata ena bukawaqa.

9. Era sa kama vakaca na tamata ena kaukauwa ni katakata, era sa qai vosa vakacacataka na yaca ni Kalou, ni o koya ga sa lewa na mate ca sa tarai ira tiko; ka ra sega ni bau via veivutuni se ra doka na Kalou.

Ka Lima Ni Bilo: Na Butobuto Kei Na Rarawa

10. Sa qai taura na i kalima ni agilosu na nona bilo, ka sovaraka yani kina nona i tikotiko na manumanu, ka sa vakabutobutotaki na nona matanitu; e ra kati yamedra ena vuku ni rarawa mosimosi.

11. Ka ra vosavakacacataka na Kalou ni lomalagi ena vuku ni nodra kune ka rarawa, era sega ni bau via veivutunitaka na nodra i valavala.

Ka Ono Ni Bilo: Sa Maca Na Uferetisi

12. Sa qai taura nai ka ono ni agilosu na nona bilo ka sovaraka yani kina uciwai levu na Uferetisi, ka sa maca kina na kena wai, me rawarawa kina vei ira na veitui mai na tokalau mera lakova mai.

13. Au qai raica e tolu na yalo ni tevoru, e ratou vaka nai rairai ni boto, e ratou sa lako mai ena gusu ni gata levu vakayavana, kei na gusu ni manumanu, kei na gusu talega ni parofita vakailasu.

14. E ratou yalo dina ni tevoru, ka ratou vakaraitaka tiko eso na veivakatakilakila, vei ira na veitui kei vuravura, ka ratou lako wavoki tiko e vuravura, me vakarautaki ira na veimataivalu, kina nona siga ni valu na Kalou Kaukauwa.

15. "Raica, Au na lako mai me vaka na daubutako. Sa kalouvinaka o koya sa vakatawa, ka tokara tiko na nona i sulu ena veivanua e

lakova, ni'u na yaco yani vakasauri me vakai sulu tiko, de qai kune ni luvaiwale."

16. E ratou sa vakasoqoni ira vata na veimatanitu, ena dua na vanua ka yacana ena vosa vaka Iperiu, o Amaketoni.

Ka Vitu Ni Bilo: Kureitaki Vakaca Na Vuravura

17. Sa qai taura nai kavitu ni agilosi na nona bilo ka sovaraka kina mata ni cagi, sa qai rogo mai e dua na domo mai na vale ni soro mai lomalagi, mai na loma ni tikotiko vakaturaga, ka vaka, "Sa caka oti!"

18. A sa yaco na rorogo tatamosamosa na kurukuru kei na tibi ni livaliva; kei na sasakurekure ni vanua, e se sega vakadua ni dua na uneune levu me yaco e vuravura me vaka na kena oqo.

19. A sa tawasei tolu kina na koro levu, me tolu na tikina, ka ra babale sobu na veikoro levu ni veimatanitu. Sa vakanananutaki tu na koro levu o Papiloni ena mata ni Kalou, me na soli vua na bilo waini ni nona cudru katakata na Kalou.

20. Ka sega tale ni qai dua na yatu yanuyanu me laurai, kei na kena sa yali talega na veiulunivanua.

21. A sa lulutu mai na uca cevata lelevu me lutuki ira na tamata. Dua na tiki ni uca cevata e vaka na bibi ni dua na tani. Era sa qai vosacataka na Kalou ena vuku ni uca cevata, ni ra sa sega ni taura rawa na kena rarawa mosimosi.

Na Yalewa Damudamu Kei Na Manumanu Levu Rerevaki Damudamu

17. Sa qai lako mai vei au e dua vei iratou na agilosi e vitu ka taura tiko na bilo e vitu, ka mai tukuna, "Mo lako mai, Au na vakaraitaka vei iko na cudruvi ena vakayacori vua na yalewa, sa dautagane sara vakalevu, o koya ka dau tiko ena vei wai kecega.

2. "Vei ira kece na tui kei vuravura era ia na veilasami kei koya, o ira na lewe i vuravura e vagunuvi ira mera materi ena waini ni nona veilasami."

3. Sa qai kauti au o koya ena veiliutaki ni Yalo Tabu kina loma ni veikau. Au a raica ni dua na yalewa e dabe tiko ena dua na manumanu damudamu, ka sa yacana kecega sa yaca ni dauvosavakacaca, na manumanu qo e vitu na uluna ka tini na nona i leu.

4. E darama tiko na yalewa e dua nai sulu lokaloka ka mata damudamu buto, ka ukutaki koya ena koula, na veivatu talei kei na mata ni civa, sa taura tiko e ligana na bilo koula sa sinai tu ena veika vakasisila, kei na dukadukali ni nona veibutakoci.

5. Ena yadrena e volai kina e dua na yaca ka vaka oqo:

NA KA VUNI,
PAPILONI NA QAQA,
NA TINADRA NA DAUTAGANE KEI NA
VEIKA VAKASISILA KEI VURAVURA.

6. Au qai raica na yalewa, ni sa materi ni gunuva na nodra dra na yalododonu, kei na nodra dra na

bale mate ena vuku i Jisu. Na veika au raica vua na yalewa, au sa rui kurabui vakalevu kina.

Nai Balebale Ni Yalewa Kei Na Manumanu Levu Rerevaki

7. Ia sa tukuna vei au na agilosi, "Na cava o sa kurabui kina? Au na vakaraitaka vei iko na ka vuni baleti koya na yalewa kei na manumanu e vodoka tiko, ka vitu na uluna kei na nona i leu e tini.

8. "Sai koya oqo na manumanu o sa raica, sa bau dua na ka, ia sa ka walega, ena tauri ka viritaki kina qara sega na botona me na vakararawataki me sega ni mudu. O ira na tiko e vuravura era na kurabui, ni sega ni volai na yacadra ena i Vola ni Bula ka tekivu sara mai na gauna ni vakatekivu, ni ra raica na manumanu era tukuna o koya qo, sa dua na ka, sa bula tiko o koya.

9. "Na vakasama ka vuku tiko kina: ni uluna e vitu sai koya na ulunivanua e vitu ka dabeca toka na yalewa oqo.

10. "E vitu tale tikoga na tui. E lima sa bale oti, e dua se bula tiko, ka dua tale se bera tiko ni basika mai. Na gauna ena yaco mai kina, ena soli ga vua e dua na gauna lekaleka.

11. "Na manumanu e vakacolasau mai, qai mai yali o koya ena kenai kawalu vei iratou, o koya vata kei ratou na lewe vitu ena nodratou i votavota na rarawa sega ni mudu.

12. "Na tini nai leu o a raica ena tini na tui, na nodratou matanitu e se bera ni duri tiko, ia sa soli tu vei iratou na kaukauwa, me ratou na veiliutaki vata kei na manumanu me dua ga na aua.

13. "E ratou na lomavata, me ratou sa solia taucoko ga nodratou kaukauwa, kei na nodratou lewa kece vei koya na manumanu.

14. "E ratou na vala vata kei na Lami, ena vakamalumalumutaki iratou na Lami, ni sa Turaga vei ira na Turaga o Koya, ka nodra Tui na Tui; o ira na to vata kei Koya, era vakatokai ni o ira na digitaki, ka tamata yalodina."

15. Sa qai vosa vei au o koya, ka vaka, na veiwai kece o raica tiko, ka dabe toka kina na yalewa dautagane, sai ira oqori na lewe ni vanua, na mata tamata, na veimatanitu, kei na duivosavosa.

16. Kei na tini nai leu o raica vua na manumanu, e ratou na cudruvaka na yalewa dautagane, e ratou na vakamavoataka ka vakama ena bukawaqa.

17. "Ni sa nakita na Kalou vei iratou me ratou cakava me rawati kina na nona i naki, ena nona solia vei ratou na yalo e duavata, me ratou volia kina vua na manumanu na nodratou kaukauwa ni matanitu, me yacova ni sa rawati na Nona i naki na Kalou.

18. "Na yalewa o a raica, sa i koya na koro levu ka lewai ira tu na tui kei vuravura."

Na Bale Nei Papiloni Na Korolevu

18. Ni oti yani na veika oqo, au raica tale e dua na agilosu ni lako sobu mai lomalagi, ka sa ka levu na kaukauwa e tu mai vua, sa roboti vuravura na nona i serau.

2. Ka kacivaka tiko mai vakadomoilevu, ka vaka, "Sa bale o Papiloni na koro levu, sa bale, sa caka me nodra i tikotiko tudei na tevoru, kei na veiyalo ca kecega, era na vaqara talega kina na vei manumanu vuka sega ni savasava kecega.

3. O ira na veimatani e vuravura, era sa vakasesei ena waini ni nona cudruvi ni veidauci, e vakayacora na cakacaka vakasisila oqo vata kei ira na tui kei vuravura, o ira na dauveivoli ni veiyasai vuravura era sa mai vutuniyau ena nona tiko sautu.

4. Au qai rogoca e dua tale na domo mai lomalagi ka vaka, "Dou lako tani mai vua oi kemudou na noqu tamata, de qai takavi kemudou mai na nona i valavala ca, me qai tau kina vei kemudou na veika ca me baleti iratou.

5. "Ni sa yaco sara ga ki lomalagi na nona i valavala ca, ka sa nanuma kina na Kalou na nona caka cala.

6. "Sa cudruvi o koya me vaka na nomudou cudruvi, ka vakarautaka na veika e caka vua, me vaka nona i valavala; nai valavala ga e kaburaka sa saumi lesu tale vua.

7. "Nai vakarau e cakava ena nona vakacerereci koya, ka vakavutuniyautaki koya, nai vakarau vata talega o ya, ena saumi kina vua na veivakatogani kei na ka rarawa; ni sa tukuna e yalona, "au na tiko ena noqu i tikotiko me vaka na ranadi, au sega ni yada, au sega ni bau kila na cava na rarawa!

8. "O koya oqo na mate ca ena yacovi koya ga ena dua na siga - o ya na mate, na tagi kei na dausiga. Ena qai vakamai kina bukawaqa, ni sa lewa o Jiova na Kalou Kaukauwa.

Tagicaki Papiloni O Vuravura Ni Sa Bale

9. O ira na tui kei vuravura era veibutakoci vata, ka ra wasea vata nona vutuniyau, era na rarawa ka tagicaki koya, ni ra sa raica ni sa kuvu cake na kubou ni nona vakamai.

10. Era tucake tu mai vakayawa kei na nodra rere, ena vuku ni veivakatogani sa vakayacori, era qai tukuna, 'Isa, isa, na koro levu o Papiloni! Na nomu cudruvi e vakayacori ena loma ni dua ga na aua.'

11. "O ira na dauveivoli kei vuravura era na tagi ka lolositaki koya, ni sa sega ni qai dua tale me na volivoli vei ira.

12. "Nai yaya ni veivoli na koula, na siliva, na vatu talei, na mata ni civa, na lineni matai lalai ka lokaloka, nai sulu silika kata damudamu buto, nai saluwaki boi talei, na bilo tabua, kei na kau dredre ni kunei, na varasa, na kaukamea kei na vatu lalai veivolavolai;

13. "Na sinamoni kei na macou, na waiwai boi yawa kei na kau salusalu kecega, na waini kei na

waiwai, na witi kei na witi sa saqa oti, na bulumakau kei na sipi, na ose kei na kena qiqi tui, na yago kei na yalo ni tamata.

14. "Na vua ni kau sa gadreva na lomamu sa kau tani mai vei iko, na i yau talei kei na ka makuwaliliva sa yali tani mai vei iko, o na sega ni na qai kunea tale.

15. "O ira na dauveivoli ka ra sa mai vutuniyau ena vukuna, era na tucake ka raica tu mai ena rere na nona vakararawataki, era na tagi ka veitagicaki,

16. "Era na tukuna, 'Isa, isa, na koro levu ena dua na gauna, edau sulumaki koya ena lineni dina ka kulakula mata buto, sa dau vakaiukuuku ena koula na vatu talei kei na mata ni civa!

17. 'Ena loma ga ni dua na aua e vakarusai taucoko kina na ka sa dau domoni kina.' Na kavetani taucoko, o ira na lewe ni waqa, o ira na kaimua ni waqa, kei ira era lako voli e wasawasa mera veivoli, era tucake ka vakasarava tu mai na veika sa yaco.

18. 'Ni ra sa raica na kena kuvu cake na kubou ni nona kama era sa qoqolou, ka vaka, ena cava beka mena vakatautauvatani kei na koro levu oqo?'

19. "Era sa qai kaburaka na kuvu ni qele ki uludra, ka tagi lagalaga vakararawa sara, ena nodra tukuna, Isa, isa na koro levu o ya, era sa mai vutuniyau na dau veisokoyaki ena vuku ni yau e taukena! Ka dua ga na aua na kena vakarusai."

20. "Mo dou reki ena vukuna, na lomalagi, kei kemudou na apositolo yalosavasava kei na parofita, baleta ena vukumudou e taralaki ira vaka ca sara ga kina na Kalou!"

Sega Ni Lamata Tale O Papiloni

21. Sa qai taura cake e dua na agilosu kaukauwa na vatu loa levu ka viritaka kina wasawasa, ka tukuna, ena taralaki sobu vakaukauwa ki ra, na koro levu o Papiloni me sega ni qai laurai tale.

22. Na domo ni dauqiri api, kei ira na dau ni vakatagi, kei na dauvu bitu ni vakatagi, kei na dau ni biukila era na sega ni qai rogoci tale vei iko. Sa sega ni qai dua na matai ni cakacaka me tiko vei iko, se na rorogo ni veivatu lelevu me na rogoci tale vei iko ena dua na gauna.

23. "Sa sega ni qai waqa vei iko na cina ena dua na gauna mo rarama, na domodrau na tagane sa vakawati, kei na yalewa sa vakawati ena sega ni na rogoci tale vei iko. O ira nomu tamata dauvakabisinisi era tamata kilai e vuravura, ena nomu caka mana lasulasu o vakacalai ira kina na veimatani e vuravura.

24. "E laurai ni tu vei iko na nodra dra na yalosavasava kei ira na parofita, kei ira kecega na vakamatei mai vuravura."

Sa Marau O Lomalagi Baleti Papiloni

19. Ni oti na veika oqo, au qai rogoca e dua na rorogo levu na domo ni mamaue nodra na lewe i lomalagi, era cavuta tiko, "Aleluya! Me ia vei Jiova na noda Kalou, na lagilagi na vakarokoroko kei na kaukauwa ni veivakabulai!"

2. "Ni Nona lewa e dina ka dodonu, ni sa cudruva o Koya me rusa na yalewa ka dautangane ena vuku ni nona vakacacani vuravura ena veibutakoci; ka sa saumi kina vei koya na nodra dra na i talai ni Kalou."

3. Segi ni cegu nodra tukuna tiko, "Aleluya! Sa lako cake tikoga na kuvu ni nona kubou me segi ni mudu rawa!"

4. O ira na qase lewe ruasagavulu ka va kei na va na ka bula, era cuva sobu ka vakarokoroko vua na Kalou ena Nona i tikotiko, era tukuna, "Emeni! Aleluya!"

5. Sa qai dua na domo e rogo mai ena i tikotiko tabu, ka vaka, "Me vakacautaki na noda Kalou, vei kemudou na Nona tamata kei kemudou sa rerevaki Koya, vakatalega kina o ira na cecere kei ira sa lolovira!"

6. Au sa rogoca e dua na rorogo, sa rorogo dina ni lewe levu na tamata, sa vaka na rogo ni lutu ni wai mai na savu kei na rogo ni kurukuru, era tukuna, "Aleluya! O Jiova na Kalou Kaukauwa sa vakatulewa tiko!"

7. "Meda reki ka mai marau vata me soli tikoga Vua me Nona na lagilagi, ni sa na yaco na vakawati ni Lami, na watina yalewa sa vakarautaki koya vinaka tu mai."

8. Vua na watina yalewa ena daramaka mai nai sulu lineni matailalai, sa savasava ka serau, na lineni matailalai, sai vakaraitaki ni bula dodonu nodra na yalosavasava.

9. Sa qai tukuna vei au o koya, Vola: "Sa kalouvinaka o ira era sa kacivi ki na vakayakavi ni vakawati ni Lami!" baci vosa tale vei au, me tukuna, "Oqo sara ga na vosa dina ni Kalou."

10. Au sa cuva sobu sara ki yavana ka vakarokoroko vua. Ia sa qai vosa mai vei au, mo kakua ni cakava na ka oqori! Oi au na nomu i tokani, ka dua talega na wekamu ena vuku ni tukutuku vinaka. Mo qarava na Kalou! Na yalo ni parofisai sa dau kacivaka na i tukutuku kei Jisu.

O Karisito Ena Ose Vulavula

11. Ia oqo au sa raici lomalagi ni sa dolavi tu, ka raica e dua na ose vulavula. O Koya e vodo toka e delana sa vakatokai o Yalodina ka Dina, ena Nona lewa dodonu e vakayacora kina Nona vakatulewa kei na vakayacoi valu.

12. Na matana sa vaka na yameyame ni buka, ka daramaka tiko e uluna e levu nai sala vakaturaga. Sa volai tiko na yacana ka segi ni dua me kila, vakavo duadua ga o Koya.

13. E dara tiko e dua nai ubi balavu ka toni sua oti tu ena dra, ka yacana Na Vosa ni Kalou.

14. O ira na mataivalu mai lomalagi, ka ra

daramaka tu na lineni matailalai, e vulavula ka savasava, era yadua na ose vulavula era vodo kina, era sa qai muri Koya tu.

15. Sa lako tiko mai gusuna nai seleiwau gata, ka rawa kina Vua me valuta na veimatanitu. O Koya ena liutaki vuravura ena i titoko kaukamea. Ena vakasavasavataka na i keli waini ni cudru katakata ni Kalou Kaukauwa.

16. E na Nona i ubi balavu kei na sagana, e dua na yaca e volai tiko kina, ka vaka oqo:

NODRA TUI NA TUI

KEI NA NODRA TURAGA NA TURAGA

Sa Vakadrukai Na Manumanu Levu Rerevaki Kei Na Nona Mataivalu

17. E dua na agilosi au raica ni tu ena matanisiga; sa kaci tiko ena domo levu, "Me tukuna vei ira kece na manumanu vuka ka ra vuka tiko e maliwa lala, me ra vakaroro vata mai, ka vakarau mai vakayagataka na nona vakayakavi na Kalou kaukauwa.

18. "Dou na rawa ni mai kania kina na lewedra na tui, kei na lewedra na turaga ni valu, na lewedra na tamata qaqa, na lewe ni ose kei na lewedra na vodo tiko kina, kei na lewedra na tamata kecega, ira na bobula kei nai taukei, lewedra na kaukauwa kei na malumalumu,"

19. Au a raica na manumanu, kei ira na tui kei vuravura, kei na kena mataivalu, ni ra sa duavata mai, mera na valuti Koya ka vodo tiko ena ose, kei na Nona mataivalu.

20. E a vesu na manumanu, kei ira na parofita vakailasu ka ra tokona tiko na manumanu ena vei vakatakilakila lasulasu, nona veivakacalai mera cuva kina vakatakarakara, kei na kena volai vei ira na i vakatakilakila ni manumanu. Oi rau ruarua oqo e rau na viritaki sobu bulabula, kina drano sa caudre ena yameyame ni bukawaqa kei na sulifure.

21. O ira sa vo mai, era na qai mai mate ena i seleiwau ka lako tiko mai ena gusu i Koya, sa vodo tiko ena ose. Era na kana ka mamau ena lewedra na manumanu vuka.

Vesu O Setani Me Dua Na Udolu Na Yabaki

20. E dua na agilosi au raica ni lako sobu tiko mai lomalagi, sa taura tiko nai dola ni qara segi na botona, kei na dua na senicodo levu.

2. A sa taura cake tu na gata levu damudamu vakayavana, oqo na gata sara mai liu, na tevoro ga o Setani, sa qai tauri tu vakavesu me dua na udolu na yabaki;

3. Sa qai viritaki sobu kina qara segi na botona, ka sogoti koya kina, sa qai vakabira vua e dua na drega i vakatakilakila, me na kakua ni veivakacalai vei ira na lewe i vuravura me yacova ni oti e dua na udolu na yabaki. Ia ni sa oti na veiyabaki oqo, sa na qai sereki tale mada mai vakalailai.

Era Vakaturewa Na Yalovasava Kei Karisito Me Dua Na Udolu Na Yabaki

4. Au raica eso na i tikotiko vakaturaga, era sa dabeca tiko eso me na vakayacori vei ira na veilewai. Au raica na yalodra na vakamatei ena vuku ni vakabauti Jisu kei na vosa ni Kalou, kei na nodra sega ni via cuva kina matakau kei na kenai vakatakarakara, era sega talega ni vakatakilakilataki ena yadredra se ligadra. Era na bula vata ka lewa vata kei Karisito me dua na udolu na yabaki.
5. Ia o ira na i vovo ni mate era na sega ni bula tiko me yacova ni sa oti na yabaki e dua na udolu. Sa i koya oqo na i matai ni tucake tale.
6. O koya ena oka e nai matai ni tucake tale, ena kalouvinaka ka na vakatokai me ka tabu. Ena sega ni gumatua vei ira na i karua ni mate, ia era na bete ni Kalou kei Karisito, era na lewa vata kei Koya me dua na udolu na yabaki.

Vakarusai Vakadua Na Talaidredre I Setani

7. Na gauna me sa vakacavari vinaka kina na yabaki e dua na udolu, ena qai sereki tani mai ena vanua e vesuki tiko kina o Setani.
8. Me lako yani kina veimatanitu, ena yasa i vuravura vava me dau lasutaki ira tale, ena laki vakasoqoni Koki kei Mekoki me ratou i to vata ena i valu, ni sa vaka na nuku ni matasawa na kedra i wiliwili.
9. Era lakova na raba ni vuravura me rawa ni ra vakavolivolita kina na nodra i tikotiko na yalovasava, kei na koro sa dau lomani. Ena qai lutu sobu mai lomalagi na bukawaqa ni Kalou me vaqevutaki ira.
10. Na tevoru, o koya ka lasutaki ira ena biu kina drano bukawaqa kei na sulifure, na vanua sa tiko rawa mai kina na manumanu kei ira na parofita vakailasu. Era na vakararawataki tiko kina ena siga kei na bogi me Segani ni mudu.

Nai Tikotiko Levu Vulavula Vakaturaga Ni Veilewai

11. Au a raica e dua nai tikotiko levu vakaturaga ka vulavula kei Koya sa dabe kina, o vuravura kei lomalagi rau sa yali mai kina, ka sega ni qai dua tale na vanua me rau kune kina.
12. Au raici ira na mate, na turaga kei na tawa vanua ni ra duri tu ena mata ni Kalou, sa qai dolavi eso nai vola. Sa dua tale nai vola sa qai dolavi, oqo nai Vola ni Bula. Na mate era lewai me vaka ga nodra i valavala, nai valavala kece sa volai taucoko tu ena vei i vola.
13. O wasawasa sa soli ira mai na mate era a tu kina, o Mate kei Bulu e rau soli ira talega na mate era tiko kina. Era sa lewai yadudua, me vaka na nodra i valavala.
14. O Mate kei Bulu e rau sa biu ruarua kina drano bukawaqa. Sa i koya oqo nai karua ni mate.
15. Ni sega ni volai e dua ena i Vola ni Bula, ena nona i votavota ga na drano bukawaqa.

Sa Vakavoui Na Ka Kecega

21. Au a qai raica na lomalagi vou kei na vuravura vou, ni sa yali na i matai ni lomalagi kei na i matai ni vuravura. Sa sega talega ni qai dua na wasawasa me tu kina.
2. Oti o ya oi au, o Joni, au a raica na koro tabu, o Jerusalemi vou, sa lako sobu mai me vaka na goneyalewa sa uku ena i ukuuku me lako vua na watina.
3. Au qai rogoca e dua na domo levu mai lomalagi ni tukuna, "Raica, na vale ni Kalou sa tu vei ira na tamata, ena tiko vata kei ira o Koya, o ira era na qai Nona tamata na Kalou vakataki Koya ena dau tiko vata kei ira me nodra Kalou.
4. "Na Kalou ena qai tavoya tani na wai ni matadra kecega; sa na sega tale kina na mate se rarawa, se na tagi ena sega talega e kea na mosi, na veika kece edau yaco tu e liu sa oti vakadua."
5. Sa qai vosa mai o Koya sa dabe tiko ena i tikotiko vakaturaga, "Raica, Au sa cakava vou na veika taucoko." Sa qai cavuta mai vei au, "Vola oqo, na vosa kece oqo e dina ka dodonu."
6. A sa cavuta vei au, "Sa caka oti! Oi au na Alifa kei na Omeka, na i Vakatekivu ka kena i Vakataotioti. Na vurervure ni wai ni bula, Au na solia walega vei koya sa karamaca dina.
7. "O koya sa gumatua sara ena taukena na bula oqo. Oi Au, Au na nona Kalou ka na luvequ talega o koya.
8. "Ia o ira na daurere, kei ira na dau vakatitiqa, kei ira na vakasisila, kei ira na daulaba, kei ira na dauveibutakoci, kei ira na dau qaravi tevoru, kei ira na dau cuva kina matakau, kei ira na daulasulasu, o ira sa vaka oqo, era na bala taucoko kina drano sa caudre kina na bukawaqa kei na sulifure, oqo nai karua ni mate."

O Jerusalemi Vou

9. Sa qai lako mai vei au e dua vei iratou na agilosu e lewe vitu, ka ratou taura na bilo e vitu sa sinai ena mate ca ena qai muri mai, ka mai tukuna vei au, "Lako mai, me'u vakaraitaka vei iko na goneyalewa me na watina na Lami."
10. Sa qai kauta cake o koya na yaloqu kina dua na ulunivanua levu ka cecere, sa qai vakaraitaka vei au na koro levu o ya, o Jerusalemi tabu, a sa lako sobu mai lomalagi mai vua na Kalou,
11. Ka sa vakaserautaka tu na i ukuuku ni Kalou. Na rarama e tu kina sa vaka na veivatu talei, me tautauvata kei na vatu jasipa kei na karisitala dina.
12. Na kena bai sa bau cecere dina, ka tinikarua na kena matamata, e tini karua na agilosu era duri yadua tu ena matamata, na yaca e volai tiko vei ira, na yacadra na yavusa e tinikarua ni Isireli:

13. Ena yasa e qara vaka kina tokalau e tolu kina na kena matamata, kina vualiku e tolu na kena matamata, ki na ceva e tolu na kena matamata, kina ra e tolu na kena matamata.
14. Na bai ni koro oqo e yavutaki ena yavu e tinikarua, na yaca e volai tu ena yavu oqo na yacadratou na nona i apositolo na Lami.
15. O koya e vosa tiko vei au, e taura tiko e dua na gasau koula, me na vakarautaka kina na balavu ni koro levu oqo, na kena matamata, kei na kena bai.
16. Na koro oqo na kena balavu kei na kena raraba e rau veiraurau vinaka. Sa qai vakarautaka na loma ni koro ena gasau: ka dua na udolu lima na drau na maile vakarivirivi, na kena balavu na kena raraba, kei na kena cecere.
17. Sa qai vakarautaka o koya na vavaku ni bai, ka ruanadrau tini ka ono na fute vakababa, oqo nai vakarau e kacivaka mai vei au na agilosi, ni vaka na i vakarau kina tamata.
18. Na bai e buli ena vatu jasipa; na koro e koula dina sara, vaka na iloilo makere sese.
19. Na yavu ni bai ni koro e vakaiukuukutaki ena veivatu talei kecega: na yavu e conaki ena jasipa, e qai veitarataravi yani me ra veimuri na vatu safairi, na vatu kalisetoni, na vatu emeralita,
20. Na vatu satonikisa, na vatu satiusa, na vatu karisolita, na vatu perili, na vatu topasa, na vatu karisopirasu, na vatu janisi, ka kena i ubi sara i cake me kenai otioti na vatu amecisita, ka kena i katinikarua ni vatu talei.
21. Na matamata e tinikarua e mata ni civa dina: dua na matamata, dua na mata ni civa. Na koro oqo na kena gaunisala sa koula dina vaka na iloilo makere sese.

Nai Ukuuku Kei Jerusalemi Vou

22. Ia e sega sara ga ni dua na vale ni lotu me'u bau raica kina, ni o Koya sara ga na Turaga ka Kalou Kaukauwa kei na Lami, sa qaravi sara tu ga ni veirai ena matanavotu.
23. Na koro oqo sa sega ni yaga me cila kina na matanisiga se vula, ni sa serauna tu nai serau ni Kalou na Lami sa kena rarama.
24. O ira na lewe ni veimatani tu era sa vakabulai mai, era na lako voli ena kena rarama, na nodra i ukuuku kei na nodra ka dokai na veitui kei vuravura, era na mai tauca kece ena koro oqo.
25. Na kena matamata ena dola tu ga ena veisiga (na koro oqo e sega kina na bogi)
26. Ena kau mai me biu taucoko ena koro oqo, na i ukuuku kei na ka dokai ni vei matanitu.
27. Ia sa dredre sara me curu kina e dua sa dukadukali, se dua sa dau vakasisila se na lasulasu, ia o ira ga sa volai tu na yacadra ena i Vola ni Bula nona na Lami.

Na Uciwai Ni Bula

- 22.** Sa qai vakaraitaka mai vei au o koya, na uciwai ni bula sa savasava ka makare dina, me vaka

na karisitala, sa drodro tiko mai ena i tikotiko ni Kalou kei na Lami.

2. Ena kena loma donu kei na bati ni uciwai ruarua e duri tu kina na kau ni bula, ka dau vuataka tiko e tinikarua na vuana, ena vei vula edau vuataka tiko e duidui na vuana. Na drau ni vunika oqo sa medra wai ni bula na veivanua kecega.
3. E kea sa na vakaotivi vakadua na cudruvi, ni sa tu sara ga kina nai tikotiko tabu ni Kalou kei na Lami, o ira na Nona tamata era sa vakayacora tu ga na veiqaravi vua na Kalou.
4. Ni ra sa veiqaravi tu era sa veirai sara tu ga kei Koya ena matanavotu, ka sa volai tale tu ga e yadredra na yacana.
5. E sega kina na bogi: na rarama ni matanisiga kei na rarama ni cina e sega talega ni yaga kina, ni sa vakararamataka tu na rarama ni Kalou o Jiova. Era sa na bula vata ka lewa vata me sega ni mudu.

Sa Voleka Na Gauna

6. Sa qai cavuta vei au o koya, "Na vosa oqo e dina ka dodonu." O Jiova na nodra Kalou na parofita tabu, sa tala mai na Nona agilosi me vakatakila vei ira Nona i talai; na veika sa vakarau yaco.
7. "Raica, na Noqu lako mai ena yaco vakatotolo! Sa kalouvinaka o koya e taura dei tiko na vosa ni parofisai ena i vola oqo."
8. Oi au o Joni, au a raica ka rogoca dina na veika oqo. Ni'u sa raica ka rogoca, au tekiduru ka cuva sobu vua na agilosi sa vakaraitaka vei au na veika oqo.
9. Sa qai tukuna vei au o koya, "Mo kakua ni cakava vei au nai tovo oqori. Ni daru i talai ruarua, kei ira talega na nodrau i tokani na parofita, kei ira talega na tudei tu ena vosa sa volai ena i vola oqo. Vakarakoroko ga vua na Kalou."
10. E tukuna vei au, "Mo kakua ni se tei dregata mada na vosa ni parofisai ena i vola oqo, ni sa voleka na kena gauna.
11. "O koya sa sega ni dodonu, me sega ni dodonu tikoga;
O koya sa dukadukali, me sa dukadukali tikoga;
O koya sa dodonu, me dodonu tikoga;
O koya sa ka tabu, me sa ka tabu tikoga."

Sa Vakadinadinataki Koya O Jisu Vei Ira Na Soqosoqo Lotu

12. "Ka raica, ena totolo ka sega ni bera Noqu lako yani, sa tu oqo vei Au na kemudou i sau Me'u na solia vei kemudou, me vaka na dina ni nomudou cakacaka.
13. "Oi Au na Alifa kei na Omeka, nai Vakatekivu kei na i Vakataotioti, o Koya sa liu ka sa muri talega."

14. Sa kalouvinaka o koya sa talairawarawa kina Nona i vakaro, ni sa tu kina vua na dodonu me taukena na kau ni bula, ka rawa talega vua me curuma doudou na matamata kina loma ni koro.

15. Ia o ira ga na koli era dau tu e tuba, kei ira na dau vakatevoro kei ira na dauveibutakoci, na dau laba kei ira na qaravi matakau, kei ira era marautaka tiko na bula ni lasulasu.

16. "Oi Au, o Jisu, sa tala yani na Noqu agilosu me vakadinadinataka na veika oqo kina vei soqosoqo lotu. Oi Au na Wakatu kei na Coke mai na kawa i Tevita, ka kalokalo i volasiga sa serau tu."

17. Sa qai tukuna na Yalo Tabu kei na yalewa sa vakawati, "Lako mai!" o koya e rogoca me tukuna, "Lako mai!" Ia o koya ga sa karamaca dina me lako mai. Kei koya sa tu vua na yalo ni gagadre, me mai gunuva na kena levu ga ni wai ni bula e rawa ni gunuva.

Nai Vakasala

18. Au sa vakadinadinataka vei ira kecega era rogoca na vosa ni parofisai ka tu ena i vola qo: kevaka ena dua e vakaikuritaka, ena qai vakuria vua na Kalou na mate ca era volai tu ena i vola oqo.

Au Na Lako Vakatotolo Mai

19. Kevaka e dua mena kauta tani na dina ni vosa mai na vosa ni parofisai ka tu ena i vola oqo, na Kalou ena bokoca tani na yacana mai nai Vola ni

Bula, ena sega ni dua na nona tikina mai na koro

tabu, ena sega talega ni taukena na veiyau talei.

20. Sa tukuna o Koya sa vakadinadinataka na veika oqo, "Au na lako vakatotolo dina mai. "Emeni. Io, Turaga Jisu, ni lako mai!

21. Na yalololoma ni noda Turaga o Jisu Karisito me nomudou vata kecega. Emeni.